

Regeringens skrivelse

2006/07:85

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen
under 2006

Skr.
2006/07:85

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 1 mars 2007

Fredrik Reinfeldt

Cecilia Malmström
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2006 i enlighet med 10 kap. 1 § i riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Sammanfattning.....	17
DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN.....	19
1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse	19
1.1 Information till och samråd med riksdagen.....	21
2 Europeiska rådet under 2006	22
3 Utvidgningen	25
3.1 Kommissionens utvidgningsstrategi.....	25
3.2 Bulgarien och Rumänien	26
3.3 Turkiet.....	27
3.4 Kroatien	28
4 Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget	28
5 EU:s budgetram 2007–2013	29
6 Lissabonstrategin och strategin för hållbar utveckling.....	32
6.1 Lissabonstrategin	32
6.2 EU:s nya strategi för hållbar utveckling.....	35
7 Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa – Haagprogrammet	36
DEL 2 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN	37
8 Utrikes- och säkerhetspolitik.....	38
8.1 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete	38
8.2 Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken	39
8.3 Europeiska försvarsbyrån	42
8.4 Europarådet och organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	43
8.5 Internationella brottmålsdomstolen	44
8.6 EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen.....	44
8.7 Nedrustning och icke-spridning.....	45
8.7.1 Massförstörelsevapen	45
8.7.2 Lätta vapen, särskilt inhumana konventionella vapen och minor	45
8.8 Strategisk exportkontroll	46
8.8.1 Krigsmateriel	46
8.8.2 Produkter med dubbla användningsområden	46
8.9 Sanktioner	47
8.10 Kris- och katastrofberedskap	48
9 Den gemensamma handelspolitiken.....	48
9.1 Världshandelsorganisationen (WTO).....	48
9.1.1 Utvecklingsdagordningen från Doha.....	49
9.1.2 Aid for Trade	49
9.1.3 TRIPs och hälsa	50
9.2 EU:s handelspolitik gentemot omvärlden.....	50

9.2.1	Regionala avtal	51
9.2.2	De ekonomiska partnerskapsavtalen	51
9.2.3	Plattform för investeringar i tredjelandsavtal	52
9.3	Svenska initiativ	52
9.3.1	EU:s arbete med företags sociala och miljömässiga ansvar	52
9.4	Övriga handelspolitiska frågor	53
9.4.1	Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidumpning, antisubventioner och skyddsåtgärder)	53
10	Utvecklingssamarbete.....	54
10.1	Effektivisering av EU:s utvecklings- samarbete	54
10.2	Samstämmighet för utveckling	55
10.3	Aid for Trade	55
10.4	Samhällsstyrning i utvecklingspolitiken.....	55
10.5	Genomförandet av den nya fleråriga finansieringsplanen.....	56
10.6	EU 10 – den europeiska utvecklingsfonden	56
10.7	Humanitärt bistånd	57
11	EU:s bilaterala och regionala förbindelser	57
11.1	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA).....	58
11.2	Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa	58
11.3	Östeuropa, södra Kaukasien och Centralasien	59
11.3.1	Centralasien	59
11.3.2	Moldavien	60
11.3.3	Ryssland.....	60
11.3.4	Södra Kaukasien	61
11.3.5	Vitryssland.....	61
11.3.6	Ukraina	62
11.3.7	Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen	62
11.4	Västra Balkan	63
11.4.1	Albanien.....	63
11.4.2	Bosnien och Hercegovina.....	63
11.4.3	Kosovo.....	64
11.4.4	Makedonien	64
11.4.5	Montenegro.....	64
11.4.6	Serbien	64
11.4.7	EU:s bistånd till västra Balkan	65
11.5	Barcelonaprocessen	65
11.6	Mellanöstern	66
11.6.1	Israel–Palestina konflikten	66

11.6.2	Irak.....	67	Skr. 2006/07:85
11.6.3	Iran.....	67	
11.7	Nordamerika	68	
11.7.1	USA	68	
11.7.2	Kanada	69	
11.8	Afrika.....	69	
11.8.1	Afrika söder om Sahara	69	
11.8.2	Afrikas horn.....	70	
11.8.3	Västafrika.....	71	
11.8.4	Stora sjö-regionen.....	72	
11.8.5	Södra Afrika	73	
11.8.6	EU-samarbete med Afrika om migration och utveckling	73	
11.9	Latinamerika och Karibien	74	
11.9.1	Toppmöte mellan EU och Latinamerika-Karibien.....	74	
11.9.2	Handelspolitik.....	74	
11.9.3	Brasilien.....	74	
11.9.4	Bolivia	74	
11.9.5	Haiti	74	
11.9.6	Kuba.....	75	
11.9.7	Mexiko.....	75	
11.9.8	Nicaragua.....	75	
11.9.9	Peru.....	75	
11.9.10	Venezuela	75	
11.9.11	Utvecklingsamarbete med Latinamerika	75	
11.10	Asien.....	76	
11.10.1	Afghanistan.....	76	
11.10.2	Kina	76	
11.10.3	Japan	77	
11.10.4	Nordkorea	77	
11.10.5	Burma	77	
11.10.6	Indonesien.....	78	
11.10.7	Indien.....	78	
11.10.8	Sri Lanka.....	78	
11.10.9	Thailand	78	
11.10.10	Toppmöten mellan Asien och EU	79	
11.10.11	Utvecklingsamarbete med Asien	79	

DEL 3 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR	80	Skr. 2006/07:85
12 Ekonomiska och monetära unionen.....	80	
12.1 Stabilitets- och tillväxtpakten	80	
13 Skatter.....	81	
13.1 Företagsbeskattning.....	81	
13.2 Mervärdesskatt.....	82	
13.3 Punktskatter	84	
13.4 Administrativt samarbete på skatteområdet	85	
14 EU:s budget	86	
14.1 Budgetens inkomster	86	
14.2 Budgetens utgifter.....	87	
14.3 Budgetförordningen.....	88	
14.4 Sveriges avgift och återflöde	88	
15 Skydd av EU:s finansiella intresse	88	
15.1 Granskning av Europeiska unionens medel – ansvarsfrihet för kommissionen	89	
15.2 Intern kontroll	90	
16 Statistik.....	90	
16.1 Åtgärder för begränsat uppgiftslämnande och bättre prioriteringar	90	
16.2 Statistikens trovärdighet	90	
16.3 Beslut fattade på statistikområdet 2006.....	91	
DEL 4 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR	92	
17 Grundläggande rättigheter	92	
17.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter	92	
17.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap	93	
17.3 Samverkan mellan EU och Europarådet på demokratiområdet	93	
18 Civilrättsligt samarbete.....	94	
18.1 Civilrättskommittén	94	
18.2 Domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar	94	
18.3 Ett europeiskt betalningsföreläggande.....	95	
18.4 Ett europeiskt småmålsförfarande	95	
18.5 Medling i civilrättsliga tvister.....	96	
18.6 Ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område	96	
18.7 Val av lag för avtalsförpliktelser (Rom I)	96	
18.8 Val av lag för förpliktelser utanför avtal (Rom II)	97	
18.9 Förordning om underhållsbidrag	97	
18.10 EG:s delgivningsförordning	98	
18.11 Val av lag för skilsmässa (Rom III).....	98	
19 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	99	
19.1 Horisontella frågor.....	99	
19.1.1 Organiserad brottslighet	99	
19.1.2 Människohandel.....	100	

19.1.3	Ömsesidig utvärdering om genomförande av internationella åtaganden.....	100
19.1.4	Informationsbyte för att förebygga och bekämpa brott.....	101
19.1.5	Strategi för mätning av brottslighet och straffrättskipning.....	102
19.1.6	Brottsförebyggande frågor.....	102
19.1.7	Terrorism	103
19.1.8	Narkotika	104
19.2	Det straffrättsliga samarbetet inom EU	104
19.2.1	Lagring av trafikuppgifter	104
19.2.2	Ett europeiskt bevisupptagningsbeslut	105
19.2.3	Yrkesförbud inom EU (s.k. diskvalifikationer).....	105
19.2.4	Överförande av dömda personer inom EU	105
19.2.5	Utbyte av uppgifter ur kriminalregister	106
19.2.6	En europeisk övervakningsorder	107
19.2.7	Överförande av påföljder som innefattar övervakning (t.ex. skyddstillsyn).....	107
19.2.8	Eurojust.....	107
19.2.9	Det europeiska rättsliga nätverket	108
19.3	Materiell straffrätt.....	109
19.3.1	Narkotikabrott.....	109
19.3.2	Förverkande av vinning av brott.....	109
19.3.3	IT-brott.....	109
19.3.4	Vissa processuella rättigheter i brottmål	110
19.3.5	Straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsområdet.....	110
19.3.6	Rasism och främlingsfientlighet.....	111
19.3.7	Organiserad brottslighet	111
19.3.8	Beaktande av utländska domar	111
19.4	Polis- och tullsamarbete.....	112
19.4.1	Effektivare tullsamarbete.....	112
19.4.2	Europol	112
19.4.3	Annat polissamarbete	112
19.4.4	Schengen och övriga gränskontrollfrågor.....	113
20	Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer.....	115
20.1	Skapandet av gemensamt europeiskt asylsystem	115
20.1.1	Förstärkt samarbete mellan asylmyndigheter	115

20.1.2	Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationströmmar	116
20.1.3	En EU-strategi för barnets rättigheter.....	116
20.2	Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken	116
20.2.1	Fri rörlighet för flyktingar	116
20.2.2	Forskare från tredjeland.....	117
20.2.3	Kommissionens strategiska plan för laglig migration.....	117
20.2.4	Återvändande.....	117
20.2.5	Återtagandeavtal	117
20.2.6	Åtgärder mot olaglig invandring	118
20.3	Viseringspolitiken.....	118
20.4	Migration i yttre förbindelser	119
20.4.1	FN: Högnivådialog om migration och utveckling.	119
21	Skydd och beredskap	120
21.1	Finansiella instrument för skydd och beredskap	120
21.2	Skydd av kritisk infrastruktur	120
DEL 5 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD		
22	Tillväxt och sysselsättning	122
22.1	Prioriterade verksamheter och mål	122
22.2	EU:s sysselsättningsstrategi.....	122
23	Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor	124
23.1	Arbetsrätt	124
23.1.1	Utstationering av arbetstagare	124
23.1.2	Flytträtt m.m. av tjänstepensioner	124
23.1.3	Grönbok om arbetsrätten	125
23.2	Arbetsmiljö	125
23.2.1	Förslag till nytt arbetstidsdirektiv.....	125
23.2.2	Optisk strålning.....	126
23.2.3	Ett nytt maskindirektiv	126
23.2.4	Arbetsmiljöstrategi 2007–2012	127
23.2.5	Förenklad rapportering av genomförande av arbetsmiljödirektiv.....	127
23.3	Sociala dialogen.....	127
23.4	Samordning av de sociala trygghetssystemen	128
24	Jämställdhet	128
24.1	Kommissionens färdplan för jämställdhet 2006–2010.....	129
24.2	En europeisk jämställdhetspakt	129
24.3	Regelförbättring och modernisering av EG-rätten	129
24.4	Inrättande av ett europeiskt jämställdhets-institut.....	130
24.5	Resultatindikatorer för jämställdhet	130
24.6	Jämställdhet i olika rådskonstellationer.....	130

24.7	Män och jämställdhet.....	131
24.8	EU:s projekt om jämställdhetsintegrering	131
24.9	Europeiska året för lika möjligheter för alla (2007)	131
25	Folkhälsa.....	132
25.1	Folkhälsoprogrammet (2003–2008)	132
25.2	Hälsoprogrammet (2007–2013).....	132
25.3	Hälsa i alla politikområden.....	133
25.4	Pandemiberedskap	133
25.5	Internationella hälsoreglementet.....	134
25.6	Grönbok om kost och fysisk aktivitet.....	134
25.7	Diabetes typ 2	135
25.8	Grönbok om psykisk hälsa	135
25.9	Meddelande om alkoholstrategi.....	135
25.10	Narkotikafrågor	136
26	Hälso- och sjukvård	136
26.1	Högnivågruppen om hälso- och sjukvård.....	136
26.1.1	Patientsäkerhet.....	136
26.1.2	Hälsosystem konsekvensbedömningar	137
26.1.3	Gränsöverskridande vård.....	137
26.1.4	Hälso- och sjukvårdspersonalens rörlighet.....	137
26.1.5	Europeiska referenscentrum för högspecialiserad vård	137
26.2	Samråd om gemenskapsåtgärder på hälso- och sjukvårdens område	138
26.3	Vårdrelaterad information med hjälp av IT – e-hälsa.....	138
26.4	Läkemedelsforum	138
26.5	Genomförande av EU:s bloddirektiv	139
DEL 6 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR.....		140
27	Inre marknadens utveckling	140
27.1	Översynen av den inre marknaden	140
27.2	Administrativt samarbete – IMI och SOLVIT	140
27.3	Associationsrätt	141
27.4	Redovisnings- och revisionsfrågor	141
27.5	Mätinstrument och förpackningsstorlekar (legal metrologi).....	142
28	Fri rörlighet för varor.....	142
28.1	Moderna tullförfaranden.....	143
28.2	Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning och översynen av den nya metoden.....	143
28.3	Ömsesidigt erkännande av varor	143
28.4	Direktiv om ett informationsförfarande.....	144
28.5	Standardisering	144
28.6	Offentlig upphandling.....	145
28.7	Pyrotekniska artiklar.....	145
28.8	Europeiska regelverket för läkemedel och medicinteknik ..	145
29	Fri rörlighet för tjänster och kapital.....	147
29.1	Tjänstedirektivet	147
29.2	Fri rörlighet för finansiella tjänster.....	148

29.2.1	Förvärvsdirektivet.....	148	Skr. 2006/07:85
29.2.2	Försäkringsfrågor.....	149	
29.3	Värdepappersmarknaden	149	
29.4	Bankfrågor	150	
30	Immaterialrätt	152	
30.1	Upphovsrätt	152	
30.2	Förslag om gemenskapspatent och gemenskapsdomstol.....	152	
30.3	Varumärken	153	
30.4	Formskydd	153	
30.5	Förhandlingar om utvecklingsfrågor, upphovsrätt, patentlagsharmonisering samt skydd för traditionell kunskap och folklöre m.m.	154	
31	Näringspolitik.....	155	
31.1	Tänk smått först – mindre företag i centrum för EU:s näringspolitik	155	
31.1.1	Entreprenörskap och företagande	155	
31.1.2	Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation	156	
31.1.3	Regelförbättring.....	156	
31.2	Konkurrensfrågor.....	157	
31.3	Statsstöd.....	159	
32	Konsumentpolitik	161	
32.1	Konsumentkreditdirektivet	161	
32.2	Program för gemenskapsåtgärder	161	
32.3	Samarbete mellan tillsynsmyndigheter.....	162	
32.4	Produktsäkerhet	162	
32.5	Översyn av konsumentskyddslagstiftningen	162	
33	Turism.....	163	
34	Innovation och forskning.....	164	
34.1	EU:s innovationsstrategi.....	164	
34.2	Ett europeiskt tekniskt institut (EIT)	165	
34.3	Forskning	165	
34.4	Den europeiska rymdpolitiken.....	166	
34.5	Genomförandet av bioteknikstrategin	166	
35	Regional- och strukturpolitik.....	166	
35.1	Strukturfondsprogrammen 2000–2006.....	166	
35.2	EU:s budgetram för 2007–2013	167	
35.3	EU:s strategiska riktlinjer för sammanhållningspolitiken ...	167	
35.3.1	Städers bidrag till Europas tillväxt och sociala sammanhållning.....	168	
35.3.2	Ökad tonvikt på innovation	168	
35.4	Förordningarna om sammanhållningspolitiken	168	
35.5	Skogsfrågor.....	170	
35.5.1	EU:s handlingsplan för skog.....	170	

35.5.2	EU:s handlingsplan för den europeiska skogsindustrins konkurrenskraft.....	171
35.5.3	Handel med skogsprodukter till EU	171
DEL 7 TRANSPORTER, ELEKTRONISKA KOMMUNIKATIONER OCH ENERGI		173
36	Transporter	173
36.1	Frågor som rör flera transportslag	173
36.1.1	Tillsynsmyndigheten för Galileo	173
36.1.2	EU:s transportpolitik – halvtidsöversyn	173
36.1.3	Godslogistik.....	174
36.1.4	Programmet Marco Polo II.....	174
36.1.5	De transeuropeiska transportnäten.....	175
36.2	Landtransporter.....	175
36.2.1	Vägtrafiksäkerhet.....	175
36.2.2	Yrkestrafik i tiden.....	177
36.2.3	Eurovinjettdirektivet (Beskattning av tunga lastbilar)	178
36.2.4	Upphandling av kollektivtrafik på väg och järnväg	178
36.2.5	Tredje järnvägspaketet tuffar på	179
36.3	Sjöfart	180
36.3.1	Tredje sjösäkerhetspaketet.....	180
36.3.2	Närsjöfarten	182
36.3.3	Sjömotorvägar	182
36.3.4	Grönboken om den maritima politiken.....	183
36.4	Luftfart.....	183
36.4.1	SESAR – ett europeiskt system för flygledning....	183
36.4.2	Ny förordning om luftfartstjänster.....	184
36.4.3	Luftfartssäkerhet.....	184
36.4.4	Sibiriska överflygningar	184
37	Elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället.....	185
37.1	Förslag till förordning om internationell roaming.....	185
37.2	EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer	186
37.3	i2010 – det europeiska informations- samhället för tillväxt och sysselsättning	186
37.4	Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa).....	187
37.5	EU:s politik på området för radiospektrum	188
37.6	Elektronisk kommunikation, elektronisk förvaltningsutveckling och e-handel	188
37.7	Nya postdirektivet.....	189

38	Energi	190
38.1	En ny energipolitik för Europa	190
38.1.1	Energipolitisk grönbok	190
38.1.2	Strategisk energiöversyn 2007 och energipaketet.....	191
38.2	Hållbar energiproduktion och energi-användning.....	191
38.2.1	Grönboken om effektivare energianvändning	191
38.2.2	Handlingsplan för energieffektivisering	192
38.2.3	Handlingsplan för biomassa	192
38.3	Inre marknad för energi	193
38.3.1	Den inre marknadens funktion	193
38.3.2	Fördrag om energigemenskap med sydöstra Europa.....	193
38.4	Försörjningstrygghet.....	193
38.4.1	Transeuropeiska nät för energi	193
38.5	Strålskydd och kärnsäkerhet	194
	DEL 8 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL	195
39	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	195
39.1	Översyn av jordbrukspolitiken	196
39.2	Marknadsordningarna	196
39.2.1	Förenklingar.....	196
39.2.2	Socker	197
39.2.3	Vin	197
39.2.4	Bananer	198
39.2.5	Frukt och grönt	198
39.2.6	Geografiska beteckningar, ursprungsbeteckningar och garanterade traditionella specialiteter	198
39.2.7	Energigrödor	199
39.2.8	Hampa.....	199
39.2.9	Exportbidrag för nötkött	199
39.3	EU:s strategi för biodrivmedel	200
39.4	Spritdrycker	200
39.5	Ekologisk produktion	201
39.6	Landsbygdsutveckling	201
39.7	Miljöåtgärder i jordbruket	202
39.7.1	Växtskyddsmedel.....	202
40	Djurskydd och djurhälsa.....	202
40.1	Djurskydd	203
40.1.1	Handlingsplan om djurskydd och djurens välfärd	203
40.1.2	Slaktkycklingar	203
40.2	Djurhälsa.....	204

40.2.1	Djurhälsopolicy	204	Skr. 2006/07:85
40.2.2	Fågelinfluensa.....	205	
40.2.3	BSE ("galna kosjukan").....	205	
40.2.4	Fisksjukdomar m.m.	205	
40.2.5	Utgifter på veterinärområdet	206	
40.2.6	Potsdamgruppen och de veterinära tredjelsavtalen	206	
41	Den gemensamma fiskeripolitiken	207	
41.1	Resursbevarande åtgärder	207	
41.1.1	Östersjön och Nordsjön	207	
41.1.2	Förslag till ny förvaltning av fisket i Medelhavet ..	208	
41.1.3	Europeisk ål – hotad av utrotning.....	209	
41.1.4	Fiskerikontrollen.....	209	
41.2	Strukturpolitiken	210	
41.2.1	Den europeiska fiskerifonden för 2007–2013	210	
41.3	Marknadspolitiken	210	
41.3.1	Utvärdering av den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter ..	210	
41.3.2	Miljömärkning av fisk	211	
42	Livsmedelspolitiken	211	
42.1	Fyra förslag om livsmedelstillsatser, aromer och enzymer samt godkännandeprocessen	211	
42.2	Nya regler för berikning av livsmedel	212	
42.3	Nya regler om närings- och hälsopåståenden på livsmedel.	212	
42.4	Tillämpningsföreskrifter för hygien- och kontrollpaketet...	213	
42.5	Fortsatt arbete för att begränsa salmonella-smitta.....	213	
42.6	Globalt arbete för bevarandet av djur- genetiska resurser..	214	
42.7	Internationella fördraget om växtgenetiska resurser	214	
42.8	Kommissionens program för genetiska resurser	214	
42.9	Export till Ryssland	215	
DEL 9 MILJÖ	216	
43	Miljö	216	
43.1	Utvecklingen av miljöpolitiken	216	
43.2	Horisontella miljöfrågor	217	
43.2.1	Miljöfrågor i Lissabonstrategin	217	
43.2.2	Reviderad strategi för hållbar utveckling	217	
43.2.3	Miljöskydd och mänskliga rättigheter enligt Århuskonventionen.....	218	
43.2.4	Miljöfinansieringsinstrumentet Life+	218	
43.2.5	Sveriges genomförande av EU:s handlingsplan för miljöteknik	219	
43.2.6	Stadsmiljöstrategin	219	

43.2.7	Infrastruktur för rumslig information INSPIRE	220
43.3	Klimatförändringar och luftföroreningar	220
43.3.1	Partskonferens inom klimatkonventionen och Kyotoprotokollet.....	220
43.3.2	Nationella allokeringplaner inom utsläppshandels- systemet	221
43.3.3	Genomförande av länkdirektivet	221
43.3.4	Direktiv om luftkvalitet	222
43.3.5	Förordning om typgodkännande av motorfordon, Euro5/6	222
43.4	Vatten och marin miljö	223
43.4.1	Strategi och direktiv för skydd och bevarande av den marina miljön.....	223
43.4.2	Översvämningdirektivet.....	224
43.4.3	Prioriterade ämnen i vatten.....	224
43.4.4	Skydd för grundvatten mot föroreningar	225
43.5	Naturresurser och biologisk mångfald.....	225
43.5.1	Naturresursstrategin.....	225
43.5.2	Strategi och direktiv för markskydd	225
43.5.3	FN:s konvention om biologisk mångfald	226
43.5.4	Meddelande om biologisk mångfald	226
43.5.5	Cartagenaprotokollet om biosäkerhet.....	226
43.5.6	Godkännande av genetiskt modifierade organismer (GMO)	227
43.6	Kemikalier och avfall	227
43.6.1	Kemikalielagstiftning (Reach).....	227
43.6.2	Avfallsstrategin och revidering av avfallsdirektiv.....	229
43.6.3	Strategi och direktiv om hållbar användning av bekämpningsmedel	229
43.6.4	Strategi och exportförbud för kvicksilver.....	229
43.6.5	Revidering av begränsningsdirektivet – kvicksilver och PFOS.....	230
43.6.6	Nytt batteridirektiv	230
43.6.7	Baselkonventionen om gränsöverskridande transporter av farligt avfall	231
43.6.8	Den globala kemikaliestrategin	231
43.6.9	Stockholmskonventionen om långlivade miljö- föroreningar	231
43.6.10	Rotterdamkonventionen.....	232
DEL 10 UTBILDNING, UNGDOM OCH KULTUR		233

44	Utbildningsfrågor	233
44.1	Program för livslångt lärande 2007–2013	233
44.2	Europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande.....	233
44.3	Nyckelkompetenser för livslångt lärande	234
44.4	Europeiska kvalitetsstadgan för rörlighet	234
44.5	Genomförandet av utbildningsprogram t.o.m. 2006	234
44.5.1	Comenius från förskola till gymnasium	234
44.5.2	Grundtvig – vuxenutbildning.....	237
44.5.3	Leonardo da Vinci – yrkesutbildning	238
44.5.4	Erasmus – högre utbildning	240
45	Ungdomsfrågor.....	241
45.1	Uppföljning av vitboken på ungdomsområdet	241
45.2	Den europeiska ungdomspakten.....	242
45.3	Programmet Ungdom och det nya programmet ”Ung och aktiv i Europa 2007–2013”	242
45.4	Idrottens ställning inom EU.....	243
46	Kultur och medier.....	244
46.1	TV-direktivet	244
46.2	Ramprogrammet Kultur 2000 och det föreslagna Kultur 2007	245
46.3	Mediaprogrammen och det föreslagna Media 2007	246
46.4	Programmet Ett Europa för medborgarna	246
46.5	Digitalisering, kulturens ekonomiska roll samt rekommendation om skydd av unga	247
DEL 11	EU:S INSTITUTIONER M.M.	248
47	Institutionernas verksamhet.....	248
47.1	Ministerrådet.....	248
47.2	Kommissionen	249
47.2.1	Kommissionens sammansättning	249
47.2.2	Genomförande av direktiv	249
47.2.3	Överträdelseärenden	250
47.3	Europaparlamentet.....	251
47.4	Europeiska gemenskapernas domstol.....	251
47.5	Europeiska revisionsrätten.....	252
47.6	Övriga institutioner	252
47.6.1	Regionkommittén	252
47.6.2	Europeiska investeringsbanken	253
47.6.3	Europeiska investeringsfonden.....	253
47.7	Öppenhet och insyn	254
47.8	Personalpolitik i EU:s institutioner.....	255
47.9	Svenska språket och regelförenkling	255
47.9.1	Institutionernas åtgärder för bättre och enklare lagstiftning	255
47.9.2	EU-språkvårdens utveckling.....	255

Bilaga 1	257	Skr. 2006/07:85
Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under år 2006.....	257	
1 REGISTER	257	
1 REGISTER	258	
2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL UNDER ÅR 2006	260	
3 PÅGÅENDE MÅL.....	277	
Bilaga 2	313	
Viktigare domar meddelade av EG-domstolen under år 2006	313	
Bilaga 3	323	
Viktigare domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under år 2006	323	
Bilaga 4	329	
Pågående överträdelseärenden 2006.....	329	
1 JUSTITIEDEPARTEMENTET	329	
2 UTRIKESDEPARTEMENTET	333	
3 FÖRSVARSDPARTEMENTET	336	
4 SOCIALDEPARTEMENTET	336	
5 FINANSDEPARTEMENTET	341	
6 UTBILDNINGS- OCH KULTURDEPARTEMENTET	354	
7 JORDBRUKSDEPARTEMENTET	357	
8 MILJÖDEPARTEMENTET	360	
9 NÄRINGSDEPARTEMENTET	369	
Bilaga 5	377	
Beslut i ministerrådet under 2006 som Sverige inte stött.....	377	
Bilaga 6	381	
Ordförklaringar kring beslutsfattande	381	
Sakregister	383	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 mars 2007	389	

Varje år lämnar regeringen en skrivelse till riksdagen om verksamheten i EU.

Årsboken om EU tar upp beslut och händelser i unionen under 2006.

EU är det viktigaste verktyget för att finna lösningar på sådana problem som vi har gemensamt i Europa. EU bör långsiktigt ägna sig åt färre och genuint gränsöverskridande frågor. Regeringen arbetar för ett EU som är öppet, effektivt och dynamiskt. Det är regeringens ambition att Sverige ska tillhöra kärnländerna i det europeiska samarbetet.

Under 2006 har arbetet med EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning (Lissabonstrategin) drivits vidare på EU-nivå och nationell nivå. Kommissionen presenterade i december sin framstegsrapport som innehöll en utvärdering av medlemsstaternas genomförande av strategin. Rapporten presenterar också konkreta insatser inom områdena: att skapa ett innovativt Europa; frigöra potentialen för företag; en mer anpassningsbar arbetsmarknad samt energi och klimatförändringar.

Efter en omfattande förhandlingsprocess antog Europeiska rådet i juni en ny strategi för hållbar utveckling. Den nya strategin innehåller en rad mål och åtgärder och ett stärkt uppföljningsförfarande. Bedömningen från svensk sida är att den nya strategin på ett tydligt sätt kan föra EU:s arbete med hållbar utveckling framåt under de kommande åren.

I början av året presenterade kommissionen en grönbok om energi. Den inledde en omfattande diskussion om energifrågor.

När det gäller klimatförhandlingarna har en viktig fråga för EU och Sverige varit den nya klimatstrategin när Kyotoprotokollet löper ut 2012.

Förhandlingar om bevarandet av den marina miljön har också ägt rum under året. Sverige har bl.a. framfört behovet av att definiera ”gott miljötilstånd” i direktivförslaget.

EU:s kemikalielagstiftning Reach antogs i slutet av året. Syftet med direktivet är att förbättra kemikalieindustrins konkurrenskraft och att minska riskerna för hälsa och miljö vid användning av kemikalier.

I slutet av året träffades en slutlig överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om tjänstedirektivet. Enligt regeringen ger tjänstedirektivet bättre förutsättningar att utöka tjänstehandeln mellan EU:s medlemsstater.

Europeiska rådet uppmärksammade i mars frågor som rör små och medelstora företags villkor. Stats- och regeringscheferna lyfte särskilt fram mätningar av företagens administrativa bördor som ett viktigt instrument för regelförbättring.

Världshandelsorganisationens medlemmar lyckades inte avsluta de så kallade Doha-förhandlingarna under 2006. Sverige har alltsedan Doharundan inleddes arbetat aktivt för att EU ska visa ledarskap och kompromissvilja.

En halvtidsutvärdering av Haagprogrammet gjordes under 2006. Haagprogrammets handlingsplan tar bl.a. upp asyl- och migrationsfrågor och det polis- och brottsbekämpande samarbetet. Utvärderingen behandlade särskilt frågan om ett effektivare beslutsfattande för att få till stånd ett bättre samarbete.

Den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna gör EU till en efterfrågad global aktör i fredsfrämjande sammanhang. Sverige bidrog

med personal i samtliga insatser.

I Sudan sker ett nära samarbete mellan EU och Afrikanska unionen, genom bl.a. militärt och civilt stöd från EU. I Kongo har EU gjort insatser, både för att stärka polisen i huvudstaden och med bistånd till den kongolesiska armén.

Förhandlingarna om ett granskapsinstrument på 11 miljarder euro slutfördes under 2006. Det handlar om finansiering av EU-samarbetet med de östra och södra grannländerna.

Vid Europeiska rådets möte i juni beslutades att en rapport om det konstitutionella fördraget ska tas fram under det tyska ordförandeskapet våren 2007. Regeringen står bakom fördraget, vilket syftar till att göra EU mer demokratiskt och effektivt.

I oktober beslutade ministerrådet att välkomna Bulgarien och Rumänien som EU-medlemmar från och med den 1 januari 2007. Sverige har kraftfullt stött EU:s fortsatta utvidgning.

Under våren bestämdes att det totala utgiftstaket för EU:s budget ska vara 864 miljarder euro för åren 2007–2013. I överenskommelsen ingick också att en översyn av budgeten ska genomföras åren 2008/09.

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN

Skr. 2006/07:85

1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse

EU är det viktigaste verktyget för att finna lösningar på sådana problem som vi har gemensamt i Europa. Därför bör EU långsiktigt ägna sig åt färre och genuint gränsöverskridande frågor. Regeringen vill vidare arbeta för ett EU som är öppet, effektivt och dynamiskt. Det är regeringens ambition att Sverige ska tillhöra kärnländerna i det europeiska samarbetet. Det innebär att Sverige ska vara en aktiv part i samarbetet, men också att ansträngningar måste göras för att förankra den förda politiken.

Under året som gått har EU-samarbetet lett fram till en rad betydelsefulla resultat inom områden som utgör långsiktiga utmaningar för unionen som helhet.

Utvidgningen

Sverige agerar pådrivande för en framtida utvidgning. En fortsatt utvidgningsprocess är av strategisk betydelse. Sverige ser sålunda rådets beslut från den 16 oktober att välkomna Bulgarien och Rumänien som medlemmar i EU från och med den 1 januari 2007 som något mycket positivt.

När det gäller Turkiet beslutade EU:s utrikesministrar i december bl.a. att tillfälligt frysa åtta (av totalt 35) så kallade förhandlingskapitel i Turkiets medlemskapsförhandlingar. Inom ramen för den processen har Sverige arbetat för att de åtgärder som vidtas ska vara väl avvägda och betonat behovet av en helhetslösning av Cyprenfrågan.

Medlemsförhandlingarna med Kroatien har fortsatt och landet har tagit ytterligare viktiga steg på vägen mot ett medlemskap. Den utvecklingen stöds av Sverige. Sverige är också pådrivande för att EU ska hålla möjligheten till medlemskap öppen för framtida kandidatländer som uppfyller EU:s krav.

Utrikespolitik, EU:s handelspolitik och arbetet för frihet, säkerhet och rättvisa

Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) har fortsatt att utvecklas i en positiv riktning med mer av gemensamt agerande under året, något regeringen välkomnar. Som exempel på betydelsefulla insatser från EU:s sida kan nämnas agerandet i samband med Libanonkrisen, och den därpå följande återuppbyggnadsprocessen samt valövervakningen i Kongo.

Sverige driver också på för ökad frihandel mellan EU och omvärlden. Frihandel skapar förutsättningar för ökad tillväxt i Sverige, EU och övriga världen.

Under året har viktiga steg tagits mot ytterligare samarbete när det gäller arbetet för att bekämpa internationell brottslighet och terrorism. Det gäller t.ex. rambeslutet om ett europeiskt bevisupptagningsbeslut. Frågor om brister i genomförandet av den gemensamma politiken kommer dock fortsatt vara viktiga, det gäller inte minst i kampen mot organiserad brottslighet.

Budget

Under våren lades taket för utgiftsrubrikerna i EU-budgeten fast för tiden 2007–2013. Detta ligger också till grund för de årliga budgetförhandlingarna. Jämfört med Europeiska rådets beslut innebär detta en ökning av budgetramen med 2 miljarder euro till 864 miljarder euro. En översyn av EU:s budget kommer att göras under 2008–2009. I det arbetet vill regeringen verka för en modern budget som möjliggör för EU att koncentrera sig på färre gränsöverskridande frågor med verkligt mervärde.

Det konstitutionella fördraget

För att EU ska kunna fungera, både i sin nuvarande form och efter framtida utvidgningar, krävs institutionella förändringar. EU behöver ett demokratiskt och effektivt regelverk för att kunna möta framtidens utmaningar. Vid Europeiska rådets möte i juni beslutades att processen kring det konstitutionella fördraget nu bör fortsätta. Därför kommer det tyska ordförandeskapet på uppdrag av Europeiska rådet att till toppmötet i juni 2007 presentera en rapport om läget kring det konstitutionella fördraget och den möjliga framtida utvecklingen.

Sverige välkomnade det framförhandlade förslaget till konstitutionellt fördrag och stödjer arbetet för att finna vägar som för processen framåt.

Inre marknad, tjänstedirektivet och Lissabonprocessen

Den inre marknaden är grunden för Europasamarbetet. Den inre marknaden måste fortsätta att utvecklas så att Europas ekonomier blir mer konkurrenskraftiga, tillväxten ökar och arbetslösheten minskar. Sverige har under året aktivt verkat för att ett beslut om tjänstedirektivet ska komma på plats. Tjänstedirektivet är ett viktigt steg för att underlätta tjänsteföretagens rörlighet och förbättra valfriheten för konsumenter och medborgare. Sverige har ambitionen att genomföra direktivet på ett effektivt sätt.

Lissabonprocessen, dvs. EU:s tillväxt och sysselsättningsstrategi, är en mycket prioriterad fråga för Sverige. I december presenterade kommissionen den så kallade framstegsrapporten inför vårt toppmötet i mars 2007. Rapporten innehåller en utvärdering av medlemsstaternas första egna framstegsrapporter om hur de nationella handlingsplanerna för tillväxt och sysselsättning genomförts. Kommissionen menar att Sverige gör mycket goda framsteg i genomförandet av Lissabonprocessen.

Sverige uppskattar kommissionens arbete med att strama upp genom-

förändret av Lissabonstrategin. Viktiga framsteg har gjorts och Europa är på rätt väg. Regeringen anser dock att den svaga länken i Lissabonstrategin är brister igenomförande både på den nationella nivån och på EU-nivå.

En viktig dimension av Lissabonprocessen är ambitionen att minska onödigt krångel för företag och medborgare genom regelförenkling. Detta är en betydelsefull uppgift i EU-samarbetet och en högt prioriterad fråga för regeringen.

Miljö – Reach och klimatfrågor

I slutet av november antogs EU:s kemikalielagstiftning Reach. Att regelverket kommit på plats är enligt regeringen välkommet eftersom Reach som helhet ger ett mycket bättre skydd mot miljöfarliga kemikalier än tidigare. Sverige var en aktiv part i förhandlingarna och drev bl.a. frågan om strängare regler för de mest skadliga kemikalierna.

I november samlades parterna till Kyotoprotokollet i Nairobi för en konferens. Det viktigaste målet med konferensen för Sverige och EU var att komma överens om en process för att ersätta Kyotoprotokollet när detta löper ut 2012. Sverige har varit pådrivande inom EU och i förhandlingarna för att hitta lösningar på dessa frågor.

1.1 Information till och samråd med riksdagen

Regeringen har fortlöpande informerat riksdagen om vad som händer inom ramen för samarbetet inom EU. Likaså har regeringen redovisat sitt agerande i EU enligt riksdagsordningens krav. Regeringens informationsskyldighet har uppfyllts på bl.a. följande sätt:

- Tidig information genom faktapromemorior
- Löpande kontakter med utskotten
- Skriftligt underlag till EU-nämnden inför rådsmöten
- Information och samråd i EU-nämnden
- Rapportering från rådsmöten
- Årlig skrivelse till riksdagen om verksamheten i EU

Under året har regeringen informerat om sin syn på betydelsefulla förslag från kommissionen. Detta har bl.a. skett genom att regeringen har överlämnat 114 faktapromemorior (75 stycken 2005). Faktapromemoriorna kan läsas på riksdagens webbplats.

EU-nämnden ska hållas informerad av regeringen om frågor som ska behandlas i ministerrådet. Likaså ska samråd ske med nämnden om den svenska ståndpunkten i betydelsefulla rådsärenden och i andra frågor som nämnden bestämt. Under 2006 ägde därför samråd rum inför samtliga möten i ministerrådet och i Europeiska rådet. En samlad redovisning av de fall Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i bilaga 5.

Regeringen är skyldig att informera utskotten om EU-arbetet inom deras ämnesområden om utskotten begär det. Information till fackutskotten har under året lämnats fortlöpande av departementen.

Under året hölls möten i Bryssel den 23–24 mars, den 15–16 juni och den 14–15 december. Den 20 oktober hölls ett informellt möte med stats- och regeringscheferna i Lahtis i Finland.

Europeiska rådet består av stats- och regeringscheferna och har till uppgift att ”ge unionen de impulser som behövs för dess utveckling och fastställa allmänna politiska riktlinjer för denna utveckling”. Resultaten av Europeiska rådets möten presenteras på rådets webbplats i form av skriftliga slutsatser.

Europeiska rådets möte den 23–24 mars

Den övergripande frågan som dominerade dagordningen för vårtoppmötet var stats- och regeringschefernas diskussion om den reviderade Lissabonsstrategin och de nationella handlingsprogrammen, med särskilt fokus på energifrågorna.

I diskussionerna om Lissabonstrategin antogs det svenska förslaget för en jämställdhetspakt. Pakten innebär att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att undanröja könsskillnader och motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden, att främja möjligheterna för kvinnor och män att förena arbetsliv och privatliv samt integrera ett jämställdhetsperspektiv inom flera politikområden.

På energiområdet togs initiativ till utveckling av en energipolitik för Europa baserad på försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljömässigt hållbar utveckling. Kommissionens avsikt att regelbundet göra en strategisk energiöversyn med början 2007 noterades. Förberedande diskussioner ska ske senare under 2006. Ordförandeskapets förslag till målsättningar om förnybar energi samt biodrivmedel antogs. (Att överväga hur man till 2015 ska öka andelen förnybara energikällor med ett mål på 15 % och andelen biodrivmedel med ett mål på 8 %). Målsättningar för sysselsättning fastställdes. (Åtgärder ska vidtas som väntas öka sysselsättningen med minst 2 miljoner jobb årligen till 2010. Arbetslösa ungdomar ska erbjudas jobb eller åtgärd inom fyra månader 2010). Vikten av att uppnå regelförbättringar för små och medelstora företag underströks och en ny målsättning antogs att före utgången av 2007 etablera ”one-stop shops” och göra det möjligt att starta ett företag på en vecka.

Europeiska rådets möte den 15–16 juni

Utvidgningen, den fortsatta processen med det konstitutionella fördraget och öppenhet i rådet var frågor som dominerade dagordningen för junitoppmötet.

En viktig fråga för Sverige var frågan om absorptionskapacitet ska bedömas som ett kriterium för inträde i EU. Europeiska rådet enades om att fortsätta diskussionen om framtida utvidgningar under andra halvåret 2006, för att vid sitt möte i december diskutera alla aspekter av framtida utvidgningar (bl.a. unionens förmåga att ta in nya medlemmar och ytterligare sätt att förbättra utvidgningsprocessens kvalitet). Vidare

bekräftades befintliga åtaganden vad gäller utvidgningen liksom målsättningen att i januari 2007 välkomna Bulgarien och Rumänien som medlemmar i unionen om de var redo för det. Vad gäller Kroatien och Turkiet granskade Europeiska rådet de framsteg som gjorts med genomgången av regelverket och välkomnade att anslutningsförhandlingarna om sakfrågorna inleds. Europeiska rådet bekräftade återigen det europeiska perspektivet för västra Balkan och framhöll vikten av den europeiska grannskapspolitiken (ENP).

När det gällde den fortsatta processen med fördraget enades Europeiska rådet om att en rapport ska tas fram under det tyska ordförandeskapet våren 2007. Senast under andra halvåret av 2008 ska EU:s medlemsstater enas om den fortsatta reformprocessen. En politisk deklARATION om EU:s värderingar och ambitioner ska antas i samband med 50-årsjubileet av Romfördraget den 25 mars 2007.

Europeiska rådet beslutade om ökad öppenhet i rådets arbete. Enligt överenskommelsen ska samtliga rådsöverläggningar enligt medbeslutandeförfarandet vara offentliga. Det finns möjlighet om undantag i enskilda fall. En utvärdering av det nya systemet skulle ske efter sex månader.

När det gäller övriga frågor antog Europeiska rådet också en förnyad strategi för hållbar utveckling (dokumentnr 10117/06). Avsikten att utveckla den övergripande strategin för migration som godkändes i december 2005 bekräftades och behovet av förbättrat migrations-samarbete med Afrika underströks.

Europeiska rådet antog politiska deklARATIONER om västra Balkan, Iran, Irak, fredsprocessen i Mellanöstern, Afrika, Libanon och Östtimor.

I anslutning till Europeiska rådet uttryckte stats- och regeringscheferna sitt stöd till kommissionens förslag att Slovenien ska få bli medlem i eurozonen per 1 januari 2007. Det formella beslutet fattades av Ekofin den 11 juli.

Informellt möte med stats- och regeringscheferna den 20 oktober

Det finska ordförandeskapet bjöd in EU:s stats- och regeringschefer till Lahtis i Finland den 20 oktober för ett informellt toppmöte. Mötets syfte var att ha en bred och öppen politisk dialog om viktiga utmaningar för EU:s verksamhet i stort. Vid det informella toppmötet antogs inga slutsatser. Diskussionen koncentrerades kring tre frågor:

1. Energi med särskilt fokus på förbindelser med tredjeland
2. Innovation
3. Migration

Rysslands president Vladimir Putin var inbjuden som middagsgäst. Energidiskussionerna kom därför i hög grad att handla om EU:s relation med Ryssland på energiområdet. Från EU:s sida finns en önskan om att Ryssland ska anta det så kallade energistadgefördraget och att förhandlingar på energiområdet bör ske inom ramen för det nya samarbetsavtal som ska slutas med Ryssland i början av 2007 när det tidigare samarbetsavtalet löper ut. Det fanns en bred samsyn mellan stats- och regeringscheferna om att energipolitiken gentemot tredjeland ska

baseras på marknadsekonomiska principer och hållbar utveckling. Vid sidan av Ryssland måste även relationerna med andra energileverantörer utvecklas såsom med Norge, Algeriet, Indien, Kina m.fl.

Innovationsfrågorna är något som det finska ordförandeskapet lyft upp på dagordningen i syfte att få en diskussion om hur EU:s konkurrenskraft kan stärkas. Vid toppmötet gavs grönt ljus för kommissionen att gå vidare med förslaget om ett europeiskt teknologiskt institut (EIT) i form av ett nätverk, även om detaljerna kring finansieringen måste diskuteras närmare. Kommissionen avsåg att presentera ett förslag till ett gemenskapspatent i slutet av året och flera stats- och regeringschefer gav sitt stöd att tills vidare gå fram på basis av Londonöverenskommelsen och upprättandet av en europeisk patentdomstol.

Problemen med migrationsströmmarna i Medelhavet föranledde den spanske premiärministern att lyfta upp migrationsfrågorna på dagordningen, något som stöddes av stats- och regeringscheferna i flera andra berörda länder runt Medelhavet. För att komma tillrätta med den irreguljära migrationen förordar de berörda länderna ökade satsningar på bl.a. gränsbevakning, bistånd och satsningar för att få människor att stanna i ursprungsländerna samt en politisk dialog med länderna i Afrika. Även den kritiska situationen i Sudan/Darfur diskuterades i Lahtis.

Europeiska rådets möte den 14–15 december

Utvidgningen, rättsliga och inrikes frågor (inklusive migrationsfrågor), innovation, energi och klimatförändringar samt yttre förbindelser stod på dagordningen för Europeiska rådets möte den 14–15 december.

När det gäller utvidgningen inledde Europeiska rådet med att välkomna Rumänien och Bulgarien som medlemmar av Europeiska unionen från och med den 1 januari 2007. Vidare fördes en principdiskussion om EU:s utvidgningsstrategi där regeringens målsättningar uppnåddes – gjorda åtaganden skulle infrias, inga dörrar för fortsatt utvidgning skulle stängas; ett nytt fördrag var inte någon förutsättning för fortsatt utvidgning; samt EU:s integrationskapacitet var inte något kriterium, men ett viktigt beaktande. Europeiska rådet bekräftade överenskommelsen om Turkiet som hade nåtts av utrikesministrarna vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser tidigare samma vecka. Detta var en tydlig markering om medlemskapsperspektivet för länderna på västra Balkan genom att texten om västra Balkan placerades under avsnittet om EU:s utvidgningsstrategi i texten. Dessutom konstaterades att Serbien var välkommet att ansluta sig till EU.

På området för rättsliga och inrikes frågor bekräftade Europeiska rådet behovet av att förstärka beslutsfattandet och konstaterade att de principer som godtagits inom ramen för den övergripande reformprocessen av fördragen utgjorde utgångspunkten för det fortsatta arbetet. Vidare antogs rätt omfattande skrivningar om asyl- och migrationspolitik baserade på tre huvudområden: samarbete med tredjeländer, samarbete inom EU samt gränskontroll. En av nyheterna är överenskommelsen om att legal invandring måste tas i beaktande i förhandlingar med tredjeland. Sverige har bl.a. varit pådrivande för att stärka dialogen med tredjeland.

Europeiska rådet följde upp diskussionen om innovation och konkurrenskraft från diskussionerna i Lahtis och konstaterade att

innovation är avgörande för Europas förmåga att hantera globaliseringens utmaningar och möjligheter. Särskilt betonades vikten av att

- snarast utveckla ett fungerande patentsystem;
- efter noggrann analys av kommissionens förslag under 2007 fatta beslut om EIT (European Technology Institute);
- upprätta industrileda JTI (Joint Technology Initiatives) samt
- driva på utvecklingen på standardiseringsområdet. Uppföljning väntas ske vid vårtoppmötet inom ramen för Lissabonstrategin.

På området för energi och klimat betonades det starka sambandet mellan EU:s klimatförändrings- respektive energipolitik, men också strategierna för sysselsättning, tillväxt och hållbar utveckling. Beslutet att upprätta ett nätverk av ”energisäkerhetskorrespondenter” välkomnades.

På området för yttre förbindelser enades Europeiska rådet – på initiativ av Sverige – om att skicka en signal om vikten av en ambitiös, allomfattande och balanserad överenskommelse i Doha-förhandlingarna samt en uppmaning till alla huvudaktörer att agera konstruktivt för att kunna slutföra förhandlingarna.

Vid Europeiska rådet antogs också utrikespolitiska deklARATIONER rörande Afghanistan, Iran, fredsprocessen i Mellanöstern, Libanon samt afrikanska frågor (Sudan, Kongo, Somalia, Elfenbenskusten). Att notera är bl.a. Mellanösterndeklarationens formulering om EU:s beredskap att arbeta med en legitim palestinsk regering som antar ett program som reflekterar den så kallade kvartettens principer. (Kvartetten består av EU, Rysslands, USA och FN). I deklARATIONEN bekräftas också att EU inte kommer att erkänna några förändringar av 1967 års gränsdragningar, förutom de ändringar som alla parter kommit överens om.

3 Utvidgningen

Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar. Sverige har kraftfullt stött EU:s fortsatta utvidgning. En fortsatt utvidgningsprocess är av strategisk betydelse för unionen som helhet.

Under året har löpande dialog om utvidgningen förts med EU-nämnden inför möten i rådet. Därtill har riksdagen fått fakta-promemoriorna (2005/06:FPM103, 2005/2006:FPM28, 2005/06:FPM31, 2005/06:FPM6) om kommissionens olika rapporter som presenterats på området.

3.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Den 8 november presenterade kommissionen en strategi (KOM 2006/649) för kommande och aktuella utmaningar på utvidgningsområdet. I likhet med förra årets strategi fastslås att utvidgningsprocessen vilar på principerna om konsolidering, konditionalitet och kommunikation. Bland annat bekräftas att EU står

fast vid de åtaganden som gjorts på utvidgningsområdet, men samtidigt är försiktig med att göra nya åtaganden. Kommissionen lägger också grunden för förbättrad kvalitet i medlemskapsförhandlingarna genom ökad tillämpning av riktmärken. Dessa riktmärken rör nyckelelement i de olika förhandlingskapitlen. De ska tydligt kunna utvärderas under medlemskapsförhandlingarna. Kommissionen betonar också vikten av att tillsammans med medlemsstaterna förbättra dialogen med medborgarna om utvidgningen.

Kommissionens strategi innehåller en särskild rapport om unionens integrationskapacitet (som tidigare benämndes absorptionskapacitet). Begreppet utgår ifrån om EU kan ansluta nya medlemmar och samtidigt fungera effektivt. Kommissionen utvärderar också unionens förmåga att integrera nya medlemmar utifrån allmänna institutionella, finansiella och policybaserade förutsättningar.

Sverige har välkomnat att kommissionens strategipapper inte stänger några dörrar för den fortsatta utvidgningen. Sverige har också kraftfullt verkat mot förslag från vissa medlemsstater om att integrationskapacitet ska utgöra ett nytt medlemskapskriterium eller missbrukas för att hämma utvidgningsprocessen. Den svenska synen vann gehör vid toppmötena i juni och december, då utvidgningen diskuterades.

3.2 Bulgarien och Rumänien

Bulgarien och Rumänien har under året deltagit som aktiva observatörer i ministerrådet och dess förberedande organ. Rådet beslutade den 16 oktober att välkomna de båda länderna som medlemmar i EU från och med den 1 januari 2007. Beslutet fattades på grundval av en rapport från kommissionen om de båda ländernas reformframsteg.

Rapporten visar att Rumänien och Bulgarien fortsätter att uppfylla Köpenhamnskriterierna som ligger till grund för vad en medlemsstat måste uppfylla för att bli medlem. Samtidigt identifierar kommissionen ett antal områden som kräver fortsatta ansträngningar. Detta gäller bl.a. kampen mot korruption, reformering av rättsväsendet, livsmedels-säkerhet samt upprättandet av de nödvändiga strukturerna för administration av framtida jordbruksstöd. För Bulgarien anses även kampen mot organiserad brottslighet kräva ytterligare åtgärder.

Unionen kommer, i likhet med utvidgningen 2004, att hantera eventuella fortsatta brister genom olika skyddsåtgärder som bestämts i anslutningsavtalet. Dessa kan vid behov sättas in under en treårsperiod från anslutningen för att undanta Bulgarien eller Rumänien eller båda länderna från att delta i ett visst samarbetsområde. Klausulerna består av en generell ekonomisk skyddsklausul, en specifik skyddsklausul för den inre marknaden och en specifik klausul som rör rättsliga och inrikes frågor. Dessutom finns de gängse skyddsmekanismerna baserade på EU:s regelverk tillgängliga. (De är tillämpliga mot samtliga medlemsstater). Sverige har valt att inte införa några särskilda övergångsregler för arbetskraft från Bulgarien och Rumänien, utan att de normala EU-reglerna på området ska gälla.

Till skillnad från vad som var fallet i 2004 års utvidgning kommer kommissionen att fortsätta att granska Bulgariens och Rumäniens

anpassningsarbete inom rättsliga och inrikes frågor samt jordbruksområdet även efter anslutning. Denna efterhandsgranskning kommer att ligga till grund för om de relevanta säkerhetsklausulerna kommer att behöva tillämpas. Klausulen om rättsliga och inrikes frågor möjliggör att ömsesidigt erkännande av domar och beslut inte tillämpas. Om denna klausul utlöses kan det komma att kräva anpassningar i svensk lagstiftning. Inom jordbruksområdet inrättas en mekanism som innebär att jordbruksstödet kan minskas med 25 procent mellan den 1 december 2007 och den 30 november 2008.

Sverige har välkomnat att Bulgarien och Rumänien kan anslutas enligt utsatt tidtabell. Att den femte utvidgningen som inleddes 2004 nu slutförs genom dessa två länders anslutning är en historisk händelse och en stor framgång för EU som helhet.

3.3 Turkiet

Den 8 november presenterade kommissionen sin årliga översynsrapport om Turkiet. I rapporten bedöms Turkiet fortsätta att tillräckligt uppfylla det politiska Köpenhamnskriteriet. Vidare konstateras att reformprocessen har fortsatt under rapporteringsperioden, om än långsammare samt att landet bedöms vara en fungerande marknadsekonomi. Ett nionde reformpaket har antagits av Europaparlamentet som ett led i EU-anpassningen. Sammantaget bedömer kommissionen att genomförandet av reformer och tillämpningen av lagstiftning ytterligare måste förbättras. Särskilda ansträngningar krävs från Turkiets sida för att bl.a. stärka yttrandefrihet, rättsväsendets oberoende, religionsfrihet, kvinnors rättigheter, minoriteters rättigheter samt civil kontroll av militären.

Efter beslut av EU:s ministerråd inleddes anslutningsförhandlingarna med Turkiet den 3 oktober 2005. Förhandlingarna fortsatte under 2006 och den så kallade screeningprocess där kommissionen förklarar EU:s regelverk för Turkiet har i stort sett slutförts. Hittills har dock endast ett kapitel om vetenskap och forskning kunnat slutföras.

Sammanfattningsvis har förhandlingarna gått mycket trögt till följd av att Turkiet inte uppfyllt EU:s krav på att landets hamnar öppnas också för fartyg och flyg från Republiken Cypern. Turkiet har å sin sida krävt att EU ska uppfylla sitt åtagande från 2004 att bidra till att bryta isoleringen av den turkcypriska delen av ön.

I de svåra diskussioner inom EU angående Turkiets vägran att öppna sina hamnar för trafik från Republiken Cypern verkade Sverige mot en överreaktion. Resultatet blev att EU:s utrikesministrar den 11 december beslutade att temporärt frysa åtta (av totalt 35) förhandlingskapitel. Vidare kommer Turkiets fortsatta agerande i den aktuella frågan att följas upp på årlig basis. Utrikesministrarna uttalade samtidigt sin avsikt att vidta åtgärder för att bryta norra Cyperns ekonomiska isolering. Ordförandeskapet gjorde ett kraftfullt uttalande om behovet av att nå en allomfattande lösning i Cypernfrågan inom ramen för FN.

3.4 Kroatien

Den 3 oktober 2005 fattade ministerrådet beslut om öppnande av medlemskapsförhandlingar med Kroatien. Landet har under 2006 fortsatt att göra framsteg på sin väg mot EU-medlemskap. Kroatien fortsätter att uppfylla de politiska och ekonomiska kriterierna för medlemskap. Samtidigt anser kommissionen att landet bör öka sin reformtakt och bygga vidare på redan gjorda framsteg. I årets översynsrapport (KOM(2006) 649 final) identifierar kommissionen också ett antal områden där ytterligare ansträngningar är nödvändiga. Bland annat krävs ytterligare framsteg om reformeringen av rättsväsendet och den statliga förvaltningen, flyktingåtervändande, korruption och nationella minoriteters rättigheter.

Medlemskapsförhandlingarna har startat väl och Kroatiens harmonisering med unionens regelverk fortsätter. Hittills har förhandlingarna om två kapitel (av sammanlagt 35 stycken) helt kunnat slutföras. Dessa rör vetenskap och forskning samt utbildning och kultur. Ytterligare tre kapitel har öppnats för förhandlingar och förväntas kunna slutföras under nästa år tillsammans med ett antal andra områden.

4 Reflektionsperioden och det konstitutionella fördraget

Regeringen står bakom det konstitutionella fördraget, vilket syftar till att göra EU mer demokratiskt och effektivt. Regeringen fäster stor vikt vid förbättringarna i unionens struktur och funktionssätt, vid grundläggande rättigheter samt vid reformering av viktiga politikområden.

I juni 2005 utlyste Europeiska rådet en reflektionsperiod, under vilken en bred debatt om unionens framtid skulle föras i samtliga medlemsstater. Under 2006 har kommissionen bidragit till reflektionsperioden bl.a. inom ramen för sin "Plan D" och genom sitt meddelande om "En agenda för medborgarna – EU ska visa resultat". I Sverige slutförde kommittén för EU-debatt sitt uppdrag att främja den svenska EU-debatten och presenterade i samband med detta sin slutrapport. Under hösten inledde regeringen en dialogturné som skulle besöka landets 20 landsting och regioner. Mötena skulle genomföras, med i första hand politiker, för att få till stånd en dialog mellan regeringen och den lokala och regionala nivån om EU-frågor. Turnén ska pågå till och med våren 2009. Ett arbete har också inletts för att utöka kontakterna med det civila samhället om hur EU-frågorna kan förankras. Att bygga nätverk med föreningar och organisationer är också en viktig del i ansträngningarna med att få ökad dialog om EU-frågorna.

Vid Europeiska rådets möte i juni beslutade man att arbetet skulle inriktas på att få fram konkreta resultat. Europeiska rådet godkände en metod som skulle följa två spår. Ena spåret var att utnyttja de möjligheter

de befintliga fördragen erbjuder för att de konkreta resultat som medborgarna förväntar sig ska uppnås.

Det andra spåret var att det tyska ordförandeskapet skulle lägga fram en rapport för Europeiska rådet under första halvåret 2007, som skulle baseras på omfattande samråd med medlemsstaterna. Rapporten skulle innehålla en bedömning av läget i behandlingen av det konstitutionella fördraget och en undersökning av den möjliga framtida utvecklingen.

Europeiska rådet beslutade också att en politisk förklaring ska antas den 25 mars 2007 i Berlin för att högtidligt hålla att Romfördragen funnits i 50 år. Förklaringen ska redovisa Europas värderingar och ambitioner samt ge uttryck för ett gemensamt åtagande att ta itu med framtida utmaningar.

Under 2006 har Finland godkänt det konstitutionella fördraget i enlighet med dess nationella konstitutionella regler. Därmed har totalt 16 medlemsstater godkänt fördraget. Dessutom har Bulgarien och Rumänien godkänt fördraget.

5 EU:s budgetram 2007–2013

Rådet, kommissionen och Europaparlamentet kom under våren överens om ett så kallat interinstitutionellt avtal. Avtalet fastställer tak för utgiftskategorierna i EU-budgeten för 2007–2013. Det totala utgiftstaket för sjuårsperioden är 864 miljarder euro. Översynen av EU:s budget 2008/09 ingår också i överenskommelsen. Sverige bedömde att det interinstitutionella avtalet i sin helhet var acceptabelt.

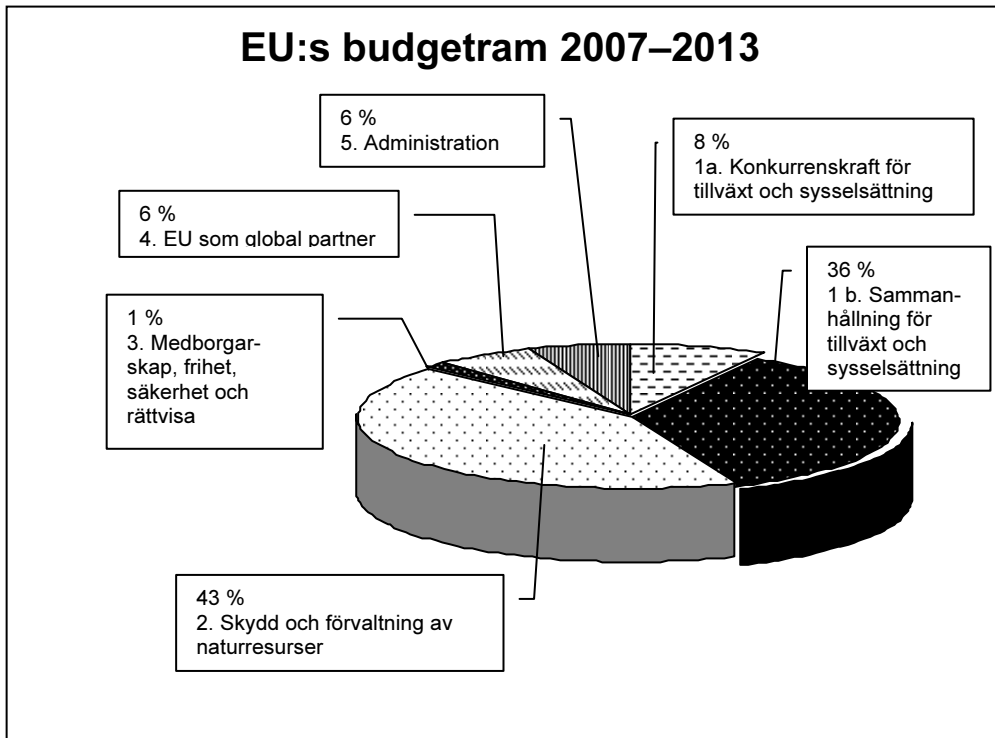
Europeiska rådet tog i december 2005 beslut om budgetramen för 2007–2013, det så kallade finansiella perspektivet. Under våren kom rådet, kommissionen och Europaparlamentet överens om att fastställa det totala utgiftstaket i ett så kallat interinstitutionellt avtal. Överenskommelsen sammanfaller i allt väsentligt med Europeiska rådets beslut. Jämfört med Europeiska rådets beslut innebär trepartsavtalet en ökning av budgetramen med 2 miljarder euro till 864 miljarder euro (7 776 miljarder kronor) för sjuårsperioden (dokumentnr 8594/06).

Sveriges nettoposition, dvs. avgiften minus återflöde, beräknas inte påverkas mer än marginellt jämfört med Europeiska rådets överenskommelse och förväntas uppgå till ca - 11,7 miljarder kronor per år. Det beror på att ökningarna sker på områden där Sverige har ett relativt gott återflöde. Den översynsklausul som innebär att kommissionen 2008/09 ska lämna en rapport med förslag till förändringar av EU:s budgetram ligger i en separat deklARATION till det interinstitutionella avtalet. Sverige bedömde att avtalet i sin helhet var acceptabelt.

Trepartsavtalet innebär att EU:s totala utgifter på 864 miljarder euro för perioden 2007–2013 fördelas mellan olika politikområden (eller utgiftsrubriker) på följande sätt:

(Se bilden: procent, genomsnitt över perioden).

Skr. 2006/07:85

Här följer en beskrivning av de olika utgiftsrubrikerna och hur fördelningen av EU:s utgifter förändras jämfört med föregående budgettram.

Rubrik 1a. Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning

Under perioden 2007–2013 tilldelas politikområdet 74 miljarder euro. Här ingår bl.a. åtgärder för att främja företagens konkurrenskraft, insatser för forskning och utveckling samt utveckling av de transeuropeiska nätverken (dvs. infrastrukturprojekt inom energi, telekommunikation och transport som delfinansieras av EU). Resurser tillgängliga för forskning ska 2013 vara 75 % högre i reala termer än 2006, dvs. uppgå till knappt 9 miljarder euro. Det årliga utgiftstaket för politikområdet kommer under perioden 2007–2013 att ligga i genomsnitt 39,8 % högre än 2006.

Rubrik 1b. Sammanhållning för tillväxt och sysselsättning

Syftet med åtgärderna är att utjämna ekonomiska, sociala och territoriella skillnader mellan regioner i EU. Av de 308 miljarder euro som tilldelas över perioden, ska 158 miljarder euro gå till de nya medlemsstaterna, inkl. Rumänien och Bulgarien. Här ingår insatser i de minst utvecklade medlemsstaterna och regionerna, insatser för regional konkurrenskraft och sysselsättning samt europeiskt territoriellt samarbete i form av gränsöverskridande och transnationella program. En stor del av medlen öronmärks till åtgärder för att främja hållbar tillväxt och sysselsättning för att uppnå målen inom den så kallade Lissabonstrategin. Det årliga utgiftstaket för politikområdet kommer under perioden 2007–2013 att ligga i genomsnitt 17,1 % högre än 2006.

Rubrik 2. Skydd och förvaltning av naturresurser

Av totalt 371 miljarder euro ska 293 miljarder euro gå till åtgärder inom den traditionella gemensamma jordbrukspolitikerna. 70 miljarder euro ska gå till åtgärder för landsbygdsutveckling. I politikområdet ingår också en del miljö- och fiskeåtgärder. Det årliga utgiftstaket kommer under perioden 2007–2013 att ligga i genomsnitt 4,3 % lägre än 2006.

Rubrik 3. Medborgarskap, frihet, säkerhet och rättvisa

Politikområdet tilldelas 11 miljarder euro för perioden 2007–2013. Här ingår bl.a. rättsliga och inrikes frågor, kultur, ungdomsfrågor samt hälso- och konsumentfrågor. Det årliga utgiftstaket kommer under perioden 2007–2013 att ligga i genomsnitt 37,5 % högre än 2006. Den här ökningen sker dock framförallt genom att underrubrik 3a: ”Frihet, säkerhet och rättvisa” ökar. Underrubrik 3b ”Medborgarskap” ökar endast marginellt jämfört med 2006.

Rubrik 4. EU som global partner

Under perioden 2007–2013 ska 50 miljarder euro gå till politikområdet. Här ingår bl.a. stöd till länder som kandiderar för EU-medlemskap, åtgärder inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt bistånd. Det årliga utgiftstaket kommer under perioden 2007–2013 att ligga i genomsnitt 13,6 % högre än 2006.

Rubrik 5. Administration

Under perioden 2007–2013 går 50 miljarder euro till finansiering av EU:s administration. Det årliga utgiftstaket kommer under perioden 2007–2013 att ligga i genomsnitt 9,5 % högre än 2006.

6 Lissabonstrategin och strategin för hållbar utveckling

Skr. 2006/07:85

6.1 Lissabonstrategin

EU:s tillväxt och sysselsättningsstrategi är en högt prioriterad fråga för Sverige.

Sverige har verkat för ett kraftfullt genomförande av strategin på såväl EU-nivå som på nationell nivå.

Sverige har också verkat för en ambitiös uppföljning av strategin för att stärka det politiska åtagandet från medlemsstaterna.

Sverige verkar fortsatt för att Lissabonstrategins mål om tillväxt och konkurrenskraft även ska vägleda EU:s yttre handelspolitik via Lissabonstrategins externa dimension.

Under 2006 har arbetet med EU:s gemensamma strategi för hållbar tillväxt och full sysselsättning, den så kallade Lissabonstrategin, drivits vidare på EU-nivå och nationell nivå. Strategin löper fram till 2010 och syftar till att driva på ekonomiska reformer, stärka den sociala sammanhållningen i unionen samt främja en miljömässigt hållbar utveckling.

Arbetet följer den årliga cykel som etablerades i och med halvtidsöversynen av Lissabonstrategin 2005, med integrerade riktlinjer som ska ligga till grund för medlemsstaternas 3-åriga handlingsprogram för genomförandet av Lissabonstrategin i den nationella politiken. Riktlinjerna fokuserar på reformer för att främja konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt samt ökad sysselsättning inom ramen för det övergripande målet för hållbar utveckling. Strategin följs upp varje år av stats- och regeringscheferna vid vårtoppmötet som utvärderar framstegen i Lissabonstrategin och ger vägledning för det fortsatta arbetet.

Kommissionens framstegsrapport 2006

I januari presenterade kommissionen sin årliga framstegsrapport inför Europeiska rådets möte i mars samma år. Rapporten innehöll en första utvärdering av de nationella handlingsprogrammen (NHP) för genomförandet av Lissabonstrategin, vilket mynnade ut i ett antal generella slutsatser:

- Det finns betydande skillnader i programmen, bl.a. vad gäller integrering av gemensamma och upprättande av nationella mål. För flera länder saknas ofta mål och tidtabeller.
- Samordningen mellan de tre politikområdena; makro, mikro och sysselsättning behöver stärkas för att fullt ut utnyttja synergierna och ge resultat.
- Endast ett fåtal NHP ger konkreta åtgärder för att stärka konkurrensen och motverka marknadshinder. Endast hälften av medlemsstaterna har satt nationella mål för investeringar i forskning och utveckling.

- Svag koppling mellan sammanhållningspolitiken och Lissabonstrategin i NHP.
- Med bara få undantag har man inte lyckats etablera ett brett ägarskap av strategin och NHP. Kunskapen om processen finns inte hos allmänheten och parterna är inte tillräckligt involverade i arbetet.

På basis av dessa slutsatser presenterade rapporten fyra nyckelområden för kommande period:

- Ökade investeringar i kunskap och innovationer.
- Frigöra potentialen för ökad företagsamhet, särskilt för små- och medelstora företag.
- Fler och bättre jobb för att möta globalisering och åldrande befolkning.
- Utveckla en integrerad europeisk energipolitik.

Rapporten innehöll också en landspecifik del för vart och ett av medlemsstaterna. I sin bedömning av det svenska handlingsprogrammet skrev kommissionen att den speglar en bred, ambitiös och realistisk ansats. Sverige fick beröm för det integrerade arbetet med hållbar utveckling och den höga prioriteringen för att främja forskning och utveckling och innovationer men kommissionen menade att mer uppmärksamhet borde riktas mot ökad konkurrens i tjänstesektorn. Kommissionen delade regeringens fokus på att öka arbetskraftsutbudet men att ytterligare åtgärder borde vidtas.

Sverige välkomnade kommissionens framstegsrapport i stort och då särskilt rapportens breda ansats med kraftfulla åtgärder inom Lissabonstrategins tre dimensioner. Sverige framhöll dock avsaknaden av ett tydligt integrerat jämställdhetsperspektiv i rapportens analys och slutsatser. Sverige betonade också den externa handelspolitikens betydelse för konkurrenskraft och tillväxt. Sverige välkomnade kommissionens tydliga fokus på energifrågorna och vikten av hållbar energiförsörjning.

Europeiska rådets vårtoppmöte

Europeiska rådet möte i mars diskuterade uppföljningen av den reviderade Lissabonstrategin och de nationella handlingsprogrammen. Europeiska rådet välkomnade kommissionens framstegsrapport och noterade en bred samsyn om de viktigaste utmaningarna i medlemsstaternas nationella handlingsprogram. Vidare bekräftades att besluten från halvtidsöversynen av Lissabonstrategin har fortsatt giltighet samt vikten av en tydlig uppföljning och övervakningen av genomförandet av strategin.

På toppmötet antogs den av Sverige initierade jämställdhetspakten som syftar till att stärka och påskynda jämställdhetsarbetet inom EU. Samtidigt framhölls att jämställdhetspolitiken har avgörande betydelse för ekonomisk tillväxt, välförhållanden och konkurrenskraft.

Europeiska rådet framhöll behovet av en energipolitik för Europa, baserad på de befintliga målen försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljömässigt hållbar utveckling och välkomnade kommissionens avsikt att regelbundet göra en strategisk energiöversyn med början 2007. Vidare

antogs målsättningar för 2015 om förnybar energi samt biodrivmedel (15 % av energiförbrukningen från förnybara energikällor. Biodrivmedel ska utgöra 8 % av den använda energin).

Betydelsen av forskning och utveckling (FoU) bekräftades och medlemsstaterna uppmanades att öka ansträngningarna för att nå målet om investeringar i FoU motsvarande 3 % 2010. Europeiska rådet enades om en rad åtgärder för att förenkla möjligheterna att starta och driva företag, med särskild betoning på små och medelstora företag samt om målsättningar för sysselsättningen. Åtgärder ska vidtas som väntas öka sysselsättningen med minst 2 miljoner jobb årligen till 2010. Ungdomar ska ha ett jobb eller vara i åtgärd inom sex månader 2007 samt inom fyra månader 2010.

Integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning

I april 2005 presenterade kommissionen sitt förslag till integrerade riktlinjer för perioden 2005–2008 (se faktapromemoria 2004/05:FPM66), som senare behandlades och antogs av rådet. I enlighet med kommissionens förslag gjordes inga förändringar av riktlinjerna 2006.

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning

I oktober presenterade medlemsstaterna sina uppföljningsrapporter till de nationella handlingsprogrammen. Till följd av regeringsskiftet senarelades den svenska rapporten och den 28 november överlämnades regeringens reviderade handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 (Skr. 2006/2007:23) till riksdagen och kommissionen. Det reviderade handlingsprogrammet presenterar regeringens politik, som ska lägga grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling och ökad välfärd. Den redovisar politikens målsättningar och insatser som vidtagits eller planeras för perioden 2006–2008.

Det föregående svenska handlingsprogrammet 2005 behandlades av riksdagen under början av 2006 (Näringsutskottets betänkande 2005/20056:NU11) och diskuterades i plenum den 9 mars.

Kommissionens framstegrapport 2007

Kommissionens framstegrapport inför vårtoppmötet i mars 2007 presenterades den 12 december. Rapporten innehåller en utvärdering av medlemsstaternas första framstegrapporter om de nationella handlingsprogrammen för genomförandet av Lissabonstrategin. Kommissionen framhåller att programmen visar att medlemsstaterna gör betydande ansträngningar för att genomföra reformer. Kommissionen understryker dock att mycket återstår att göra, bl.a. för att säkra långsiktigt hållbara offentliga finanser, öka investeringar i forskning och utveckling, stärka konkurrensen i medlemsstaterna, minska den administrativa bördan för företagen, nå målen om förnybar energi och Kyoto, reformera arbetsmarknaden för att skapa balans mellan trygghet och flexibilitet samt minska skillnaderna mellan män och kvinnor.

På basis av dessa slutsatser presenterar rapporten ett antal konkreta

insatser och initiativ på EU-nivå och nationell nivå inom de fyra prioriterade områdena: skapa ett innovativt Europa; frigöra potentialen för företag; en mer anpassningsbar arbetsmarknad samt energi och klimatförändringar. Rapporten innehåller även landspecifika avsnitt med bedömningar av det nationella genomförandet av strategin.

Regeringen välkomnade kommissionens framstegsrapport i stort. Från svensk sida välkomnades rapportens fokus på genomförande och de fyra prioriterade områden som väl återspeglar strategins tre dimensioner. Regeringen delade kommissionens uppfattning att viktiga framsteg gjorts i medlemsstaterna om genomförande av Lissabonstrategin men underströk att den svaga länken i strategin är fortsatt underskott i genomförande på såväl nationell nivå som på EU-nivå.

6.2 EU:s nya strategi för hållbar utveckling

Europeiska rådet antog i juni en ny strategi för hållbar utveckling. Sverige gav arbetet med den nya strategin mycket hög prioritet och kunde medverka till att förhandlingarna resulterade i en ambitiös strategi som på ett tydligt sätt kan föra EU:s arbete med hållbar utveckling framåt under de kommande åren.

EU:s första strategi för hållbar utveckling antogs i Göteborg 2001, och den var en hög prioritet för det dåvarande svenska ordförandeskapet. Förberedelser för en revidering av strategin hade pågått en längre tid, innan kommissionen i december 2005 lade fram sitt förslag till en ny strategi. Sverige hade redan dessförinnan arbetat aktivt för att påverka förslaget i ambitiös riktning. Kommissionens förslag byggde i hög grad på Göteborgsstrategin, men det innebar också en vidareutveckling, bl.a. genom förstärkta uppföljningsförfaranden.

Förslaget bedömdes från svensk sida som en god bas för förhandlingarna, men att det behövde förstärkas i olika avseenden. Bland annat betonade Sverige vikten av ett balanserat och väl avvägt förhållningssätt till de tre dimensionerna (miljö, ekonomi, socialt) och en nära koppling till Lissabonstrategin. Sverige ville se att tydliga mål och åtgärder innefattades i strategin. På de olika områden som var aktuella drev Sverige en lång rad specifika krav, som t.ex. gällde klimat, kemikalier, folkhälsa, demografi, bioenergi m.m. Sverige lade stor vikt vid att de nya uppföljningsförfarandena blev starka och tydliga.

Förhandlingarna pågick under första halvan av året. De berörde i stort sett hela rådsstrukturen, eftersom de konkreta målen och åtgärderna i förslaget spände över ett brett fält av politiken. På motsvarande sätt blev stora delar av Regeringskansliet engagerat i förhandlingsarbetet. Nästan alla rådsformationer hade förslaget på sina dagordningar för diskussion och medlemsstaterna formulerade skriftliga och muntliga inlägg. För att samordna processen och för att hantera övergripande frågor inrättades en tillfällig ”vängrupp” under Coreper”. Gruppens arbete resulterade i ett utkast till samlat slutdokument i början av juni, vilket utan diskussion kunde antas vid toppmötet. Från svensk sida bedömdes förhandlingsresultatet som mycket gott.

Den nya strategin identifierar sju huvudutmaningar:

- klimatförändringar och ren energi;
- hållbar transport;
- hållbar konsumtion och produktion;
- bevarande och förvaltning av naturresurser;
- folkhälsa; social integration,
- demografi och migration samt
- globala utmaningar i fråga om fattigdom och hållbar utveckling.

Det finns sammantaget ett 70-tal olika åtgärder och ett flertal operativa mål och kvantitativa målsättningar. Betydande vikt läggs vid olika arrangemang för att få till stånd att beslut och handlande generellt bidrar till en hållbar utveckling. Som en grund läggs ett antal viktiga mål och huvudprinciper för politiken. Forskning och utveckling samt utbildning lyfts fram som viktiga för att främja en hållbar utveckling. Vidare betonas konsekvensbeskrivningar som underlag för beslut i EU och ekonomiska styrmedel som viktiga instrument samt hållbar konsumtion och produktion.

Uppföljningen bygger på en cykel där Europeiska rådet i december vartannat år, med start 2007, gör en samlad värdering av strategin. Som underlag ska Europeiska kommissionen lägga fram en framstegsrapport, som redovisar vad som gjorts på EU-nivå och nationellt och som bl.a. bygger på en uppsättning indikatorer. Rapporten ska innehålla förslag på ytterligare åtgärder och riktlinjer. Kopplingarna mellan EU-nivån och den nationella nivån förstärks genom att medlemsstaterna rapporterar in relevanta åtgärder till kommissionen, genom ett åtagande att samtliga medlemsstater förutsätts ha nationella hållbarhetsstrategier och att ett frivilligt system med kollegiala granskningar (peer review) av den nationella politiken införs. Strategin anvisar vidare olika slag av insatser för att engagera näringslivet, forskningen och andra viktiga aktörer för arbetet, liksom EU:s olika institutioner och organ. Genom den nya uppföljningscykeln kommer en samlad uppföljning att ske i december 2009 under det svenska ordförandeskapet. Från svensk sida bedömdes förhandlingsresultatet som mycket gott.

7 Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa – Haagprogrammet

Det är i Sveriges intresse att unionen kan göra framsteg i frågor om asyl och migration, gränskontroll, brottsbekämpning och civilrättsligt samarbete. Sverige ser ett behov av reformer när det gäller beslutsfattandet inom tredje pelaren. Det var ett av skälen till att Sverige ställde sig bakom förslaget till konstitutionellt fördrag. Sverige har under halvtidsutvärderingen av Haagprogrammet framhållit att ett förbättrat beslutsfattande bör ta sin utgångspunkt i den lösning som utarbetats inom ramen för det konstitutionella fördraget.

Europeiska rådet antog den 5 november 2004 det nya femåriga arbetsprogrammet för genomförande av ett område med frihet, säkerhet och

rättvisa – det så kallade Haagprogrammet. En handlingsplan för programmets konkreta genomförande antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni 2005. Haagprogrammets handlingsplan anknyter mycket nära till programmets struktur och innehåller cirka 280 konkreta åtgärder. Handlingsplanen täcker in grundläggande rättigheter, asyl- och migrationsfrågor, straffrättsliga och civilrättsliga frågor samt polis- och brottsbekämpande samarbete. Allt är dock inte lagstiftningsåtgärder. Här ryms också sådant som utvärderingar, rapporter, grönböcker och liknande. Vidare måste handlingsplanen läsas tillsammans med andra handlingsplaner om bl.a. terrorism, människohandel, narkotika och yttre förbindelser.

Under det finländska ordförandeskapet gjordes en halvtidsutvärdering av Haagprogrammet (se faktapromemoria 2006/07:FPM9). Halvtidsutvärderingen var övergripande och berörde inga konkreta åtgärder i programmet eller handlingsplanen. Den centrala frågan gällde ett effektivare beslutsfattande på det så kallade tredjepelarområdet.

Halvtidsutvärderingen diskuterades på rådet för rättsliga och inrikes frågor vid tre tillfällen under hösten och utmynnade i rådsslutsatser. I de slutsatserna gav ministrarna uttryck för en besvikelse över att utvecklandet av samarbetet gått trögt på vissa områden vilket man menade berodde på ineffektivitet i beslutsfattandet (enhällighet). Beslutsfattandet på tredjepelarområdet diskuterades därför även vid Europeiska rådets möte den 14–15 december. Stats- och regeringscheferna konstaterade att beslutsfattandet måste stärkas för att unionen skulle kunna leva upp till förväntningarna för ett kraftfullt agerande på området.

Strategi för yttre förbindelser i rättsliga och inrikes frågor

I Haagprogrammet förutskickas den strategi för yttre förbindelser i rättsliga och inrikes frågor (dokumentnr 15446/05) som rådet antog i december 2005. Syftet var att öka effektiviteten och samstämmigheten i de yttre förbindelserna inom och mellan olika politikområden inom EU.

Under 2006 hade båda ordförandeskapen prioriterat de yttre förbindelserna, bl.a. genom ministerkonferensen i början av maj i Wien med deltagare från EU:s medlemsstater, Ryssland, USA och länderna som ingår i EU:s grannskapspolitik (EU:s grannar i öster och söder) samt ett antal expertmöten. Konkreta åtgärdsplaner med betoning på operativ samverkan har utarbetats om bl.a. EU:s samarbete med västra Balkan och Ryssland samt kampen mot droger med ursprung i Afghanistan. Särskild vikt har lagts vid samarbetet i kampen mot terrorism och organiserad brottslighet. Arbetet med de yttre förbindelserna bedrivs i samverkan med FN och andra internationella organisationer.

DEL 2 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

Här redogörs för EU:s förbindelser med omvärlden. De tre viktigaste politikområdena är den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, utvecklingssamarbetet samt den gemensamma handelspolitiken. Vidare

görs en geografisk redogörelse för EU:s bilaterala och regionala förbindelser. För alla områden gäller att politiska frågor har behandlats i EU-nämnden och berörda riksdagsutskott i den utsträckning som frågor har varit aktuella i ministerrådet. Skr. 2006/07:85

8 Utrikes- och säkerhetspolitik

Målen med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete.

- EU fortsätter att vara en viktig aktör både internationellt och i våra närområden som visar att medlemsstaterna är mycket samspelade i de flesta utrikespolitiska frågor. I reformarbetet inom FN har EU, med aktiv svensk medverkan, spelat en central roll.
- EU:s särskilda representanter är nio till antalet och spelar en viktig roll i några av världens viktigaste konflikter bl.a. på Balkan, i Mellanöstern och i Afghanistan.
- Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken gör EU till en efterfrågad global aktör i fredsfrämjande sammanhang. Sverige bidrog med personal i samtliga insatser. I Balkan är EU:s agerande avgörande och de militära och civila insatserna är omfattande. Även i Afghanistan är EU en viktig aktör och medverkar i den internationella fredsskapande styrkan samt har egna insatser inom rättsområdet. I Kongo har EU haft tre olika insatser, både för att stärka polisen i huvudstaden och med bistånd till den kongolesiska armén. I Sudan sker ett nära samarbete mellan EU och den Afrikanska Unionen och genom EU:s militära och civila stödsats till Afrikanska unionens observatörsmission.
- Även på andra områden t.ex. Mellanösternkonflikten har EU förutom sina fredsfrämjande insatser spelat en konstruktiv roll inom den så kallade kvartetten (som utöver EU består av Ryssland, USA och FN). EU har inom denna och genom den höge representanten och dennes särskilde representant för fredsprocessen i Mellanöstern – fokuserat på att stoppa våldet och få till stånd en återgång till förhandlingar mellan israeler och palestinier.

8.1 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete

Det reformarbete som har präglat FN under de senaste åren kom att intensifieras ytterligare under 2006. EU har, med aktiv svensk medverkan, spelat en central roll i detta arbete. Särskild prioritet har givits till skapandet av en fredsbyggande kommission och ett råd för mänskliga rättigheter samt för att reformera och stärka FN-sekretariatet och det ekonomiska och sociala rådet. EU:s medverkan i framtagandet av FN:s strategi mot internationell terrorism spelade även en stor roll för att slutligen ena de 192 medlemsstaterna kring strategin. Inom utvecklingsområdet har ansträngningarna för att uppnå målen för millennie-

utvecklingen stärkts. Särskild vikt har fästs vid centrala frågor som rör miljö, handel, migration och jämställdhet. Även om enighet råder om vikten av att reformera säkerhetsrådet har EU:s medlemsstater skilda synpunkter på hur detta bör ske.

I FN är EU en central aktör inom de olika organ som behandlar mänskliga rättigheter och tar flera initiativ. EU deltog aktivt i förhandlingarna som ledde fram till inrättandet av det nya rådet för mänskliga rättigheter (MR), som ersatte MR-kommissionen. EU är djupt engagerat i den översyn av det nybildade MR-rådets arbetsmetoder och så kallade specialprocedurer som nu pågår i Genève. Utgångspunkten för unionens arbete är att systemet ska skärpas och utvecklas.

EU arbetade under 2006 aktivt för att stödja generalsekreterarens olika förslag om fortsatt managementreform i FN, bl.a. inom områdena översyn/styrning, ansvarsskyldighet, upphandling, budget och finansiering samt för vissa personalfrågor. EU har även stött försöken att få till stånd en omfattande mandatöversyn inom FN, en process som ännu bara inletts.

I generalsekreterarens högnivåpanel för samstämmighet i arbetet för utveckling, miljö, och humanitärt skydd har representanter i personlig kapacitet från Sverige, Storbritannien, Frankrike och kommissionen ingått. De reformer FN fattat beslut om kommer att präglade EU:s arbete i FN under en lång tid framöver. EU kommer även fortsättningsvis att vara en viktig samtalspartner och förslagsställare som verkar för ett starkare FN på alla nivåer.

8.2 Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken

Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) har fortsatt att utvecklas i en positiv riktning under året. Endast fyra år efter att unionen inledde sin första krishanteringsinsats, har EU blivit en synlig och efterfrågad global aktör i fredsfrämjande sammanhang. Unionen genomför för närvarande ett dussintal civila och militära fredsfrämjande insatser i konfliktdrabbade eller instabila områden varav två har inletts under 2006. Sverige har gett starkt stöd till denna utveckling och bidrar med personal till samtliga insatser. Arbetet med att ytterligare förbättra unionens förmåga att genomföra fredsfrämjande insatser har också fortsatt under året.

Fredsfrämjande insatser på tre kontinenter

Unionen har under det gångna året på ett flexibelt sätt delvis kunnat förändra sina fredsfrämjande insatser i närområdet. På västra Balkan kunde unionen i juni avsluta sin rådgivande polisinsats i Makedonien. Arbetet följs under tiden upp av ett EG-projekt för genomförande av polisreformer i landet. I Bosnien och Hercegovina har de två ESFP-insatserna fortsatt att bidra till säkerhet och stabilitet. EU:s militära styrka har också i ökad grad t.ex. kunnat inrikta sin verksamhet på en reduktion av överskottsvapen och ammunition. Den positiva utvecklingen i landet ledde till att rådet i december beslutade att gradvis reducera EU-styrkans storlek under 2007. EU:s polisinsats i landet

omstrukturerades under året, och inriktas bl.a. på stöd i kampen mot den organiserade brottsligheten.

I Kosovo har EU åtagit sig en ledande roll för den internationella civila närvaron efter FN-missionen. Sedan april har ett planeringsteam arbetat med att förbereda en möjlig civil insats i Kosovo, med ett exekutivt mandat inom polis- och rättsväsendet. Den civila insats som planeras i Kosovo kommer att bli EU:s hittills största, och därmed på allvar sätta unionens förmåga till krishantering på prov. Avgörande för om och när en civil ESFP-insats i Kosovo blir verklighet är frågan om Kosovos status. EU:s gränsövervakningsinsats mellan Moldavien och Ukraina – som förstärktes i juni – och gränsstödsinsats i Georgien fortsatte under året att bidra till effektivare gränskontroller, genom råd och stöd till myndigheterna i dessa länder.

I Mellanöstern och Indonesien har unionens fredsfrämjande insatser fyllt en viktig roll. Unionens övervakningsinsats i Rafah på de palestinska områdena har fortsatt att möjliggöra öppethållande av gränspassagen mellan Gaza och Egypten. Trots den förvärrade situationen i området sedan sommaren 2006, som medfört att endast ett sporadiskt öppethållande varit möjligt, har EU:s insats bidragit till att mildra effekterna på den humanitära situationen i Gaza. Den 1 januari inledde EU även en polisinsats på de palestinska områdena, till stöd för den civila palestinska polisen. Efter de palestinska valen reducerades insatsen till följd av EU:s beslut om restriktioner i kontakter med den Hamas-ledda regeringen, men arbete sker fortfarande med den palestinska myndigheten på tjänstemannanivå.

EU:s rättsstatsinsats för Irak har fortsatt att utbilda irakiska statstjänstemän i flera av EU:s medlemsstater. I september beslutades också att insatsens sambandskontor i Bagdad skulle förstärkas. I provinsen Aceh fullföljde EU:s övervakningsmission under 2006 sin uppgift att övervaka genomförandet av fredsavtalet mellan den indonesiska regeringen och Rörelsen för ett fritt Aceh (GAM). Insatsen avslutades den 15 december.

I Demokratiska Republiken Kongo har unionen haft tre ESFP-insatser igång under året. Unionens polisinsats i Kinshasa fortsatte sitt arbete med att bistå i uppbyggnaden av en integrerad polisenhet i huvudstaden. Insatsen förstärktes ytterligare i juni för att, i samband med risk för kravaller under valkampanjen, i ökad grad kunna ge råd till den kongolesiska polisen. EU:s insats för reformering av säkerhetssektorn i D.R. Kongo fortsatte att bistå den kongolesiska armén i skapandet av nya integrerade brigader. Verksamheten utökades också med ett särskilt projekt som syftar till att förbättra den kongolesiska arméns förmåga att reglera löneutbetalningar till militärerna, både på central och regional nivå.

Efter en förfrågan från FN fattade rådet i juni beslut om att sända en EU-styrka till D.R. Kongo som stöd för FN:s fredsfrämjande insats i landet. EU-styrkan har, i samband med valperioden under sommaren och hösten, bidragit till att avhålla från allvarliga störningar och våldshandlingar. EU-styrkan i D.R. Kongo utgjorde därmed ett konkret exempel på hur EU kan stödja FN i en brådskande och känslig process.

EU:s stöd till Afrikanska unionens (AU) fredsbevarande insats i Darfur i Sudan har fortsatt under året. Både civila och militära komponenter

ingår. Stödet baseras på AU:s önskemål och behov, och sker i nära samarbete med Nato och FN. EU ger också ett omfattande finansiellt stöd till AU:s insats. Skr. 2006/07:85

Förbättrad förmåga att genomföra fredsfrämjande insatser

Arbetet med att vidareutveckla unionens civila och militära förmåga att genomföra insatser har fortsatt under året. På den militära sidan har bl.a. ett omfattande arbete bedrivits med att upprätta ett reviderat register över militära styrkor inom ramen för det överenskomna målet som ska vara uppnått 2010. Registret är en sammanställning av de militära förband och förmågor som medlemsstaterna anmält. Större tonvikt än tidigare har lagts på förbandens kvalitet, möjlighet att sättas in på kort varsel, uthållighet och förmåga att samverka med andra förband.

Inom ramen för EU:s försvarsmaterielbyrå har en långsiktig vision för militär förmågeutveckling utarbetats. Med utgångspunkt i denna vision och baserat på de brister som identifierats inom ramen för EU:s militära kapacitetsutveckling kommer en plan för framtagandet och prioriteringar av militära kapaciteter och förmågor (Capability Development Plan) att utarbetas.

På den civila sidan har arbetet fortsatt mot målet för utvecklingen av civila förmågor som ska vara uppnått 2008. Arbetet har bl.a. varit inriktat på att formulera riktlinjer för rekrytering av personal, inventera bidrag från icke-EU-länder samt förbättra samarbetet med icke-statliga aktörer och det civila samhället i samband med civila fredsfrämjande insatser.

Framsteg har också gjorts vad gäller unionens förmåga att genomföra militära och civila insatser med mycket kort varsel. Från den 1 januari 2007 kommer mindre grupper av stater, efter ett roterande schema i sexmånadersperioder, att ställa militära snabbinsatsstyrkor i beredskap. Två styrkor i taget kommer att stå i beredskap för att kunna sättas in inom tio dagar från ett rådsbeslut. Sverige kommer att leda en snabbinsatsstyrka, med bidrag från Finland, Norge, Estland och Irland under första halvåret 2008.

Även upprättandet av civila snabbinsatsgrupper, som bygger på ett svenskt förslag, har fortskridit under året. De ska på kort varsel kunna sändas ut, eventuellt tillsammans med militär personal och personal från kommissionen, för att genomföra undersökningsuppdrag, uppbyggnad av fredsfrämjande insatser samt bidra med förstärkning av redan existerande insatser. De civila insatsgrupperna ska stå i full beredskap från och med den 1 januari 2007. De inkluderar personal bl.a. inom kategorierna polis, åklagare, domare, kriminalvård, logistik, mänskliga rättigheter, räddningstjänst och civil administration.

Som en del i arbetet med att förbättra samordningen mellan unionens civila och militära insatser färdigställdes under 2006 inrättandet av den civil-militära cellen. Inom denna fortsatte utvecklingen av EU:s operationscenter, som vid årsskiftet 2006/2007 blev färdigt att tas i bruk och kan användas för planering och ledning av vissa insatser.

Unionen har också fortsatt arbetet med att genomföra säkerhetsrådets resolution nr 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Bland annat antog rådet i november slutsatser om främjande av jämställdhet och jämställdhetsintegration i krishanteringsinsatser.

Athena är en mekanism som inrättades i februari 2004 (2004/197/GUSP) för att underlätta administrationen av gemensamma kostnader för EU:s militära krishanteringsinsatser. Beslutet innehåller en översynsklausul som innebär att regelverket ska ses över efter varje insats och minst var artonde månad. Under andra halvåret 2006 påbörjades en ny översyn med hänsyn tagen till de erfarenheter som har gjordes i samband med de senaste EU-insatserna: Althea i Bosnien-Hercegovina, EUFOR i Kongo, och den EU-stödande insatsen AMIS i Sudan där militära komponenter ingick.

Förhandlingarna inom Athenaöversynen slutfördes vid GAERC den 11 december. Förhandlingarna rörde dels administrativa förändringar i regelverket, dels om definitionen av gemensamma kostnader skulle utvidgas till att bl.a. omfatta transportkostnader för snabbinsatsstyrkor. Sverige kunde stödja det kompromissförslag som innebar att begreppet gemensamma kostnader inom Athena-mekanismen vidgades och att transportkostnader definierades som gemensamma under en tvåårig försöksperiod.

Samarbete med andra aktörer

Samarbetet mellan EU och FN fortsatte under året. I Kongo förstärkte EU-styrkan FN:s fredsfrämjande insats i landet. I Darfur i Sudan arbetade EU bl.a. med samordning inför övergången från den AU-ledda insatsen i området till en eventuell FN-insats. I samband med planeringen av en eventuell ESFP-insats i Kosovo, efter avslutandet av FN:s mission i landet, har nära samarbete skett med FN för att säkerställa en så smidig övergång som möjligt.

I november välkomnade rådet ett EU-koncept för stärkande av afrikansk förmåga gällande förebyggande, hantering och lösning av konflikter. Rådet bekräftade sin villighet att, inom ramen för EU:s Afrikastrategi, öka stödet till Afrikanska unionen och subregionala afrikanska organisationer. EU fortsatte också att stödja uppbyggnaden av en afrikansk fredsstyrka, inklusive framtagandet av en civil dimension av styrkan. En del av arbetet finansierades genom EU:s fredsfacilitet.

Samarbetet med länder som inte är EU-medlemmar men som deltar i unionens fredsfrämjande insatser fortsatte under året. Många av insatserna har ett brett tredjelandsdeltagande. I EU:s militära styrka i Bosnien deltar t.ex. tolv icke-EU-länder, bland andra Marocko, Argentina, Chile, Kanada, Nya Zeeland, Turkiet och Schweiz.

8.3 Europeiska försvarsbyrån

Europeiska försvarsbyrån bildades 2004, efter beslut i EU:s ministerråd. Sverige är medlem i EDA sedan dess. EDA har följande huvuduppgifter:

- Utveckla en gemensam försvarsförmåga när det gäller krishantering.
- Stödja och utveckla europeiskt försvarsmaterielsamarbete.
- Stärka den europeiska försvarsteknologiska och industriella basen med syfte att skapa en internationellt konkurrenskraftig europeisk

marknad för försvarsmateriel.

- Förbättra effektiviteten inom europeisk försvarsforskning och teknologi.

EDA har genomfört sitt andra verksamhetsår och personalstyrkan uppgår nu till ca 90 personer. Under året har medlemsstaterna inom EDA initierat en så kallad uppförandekod för upphandling av försvarsmateriel. 22 av 24 medlemsstater har anslutit sig till koden som ökar öppenheten och uppmuntrar till konkurrens inom försvarsmaterielområdet. EDA har också beslutat om en långtidsvision för att stärka EU:s kris- hanteringsförmåga. Den ska leda fram till en europeisk plan för förmåge- utveckling ca 25 år framåt. EDA har också fattat beslut om att skapa en gemensam investeringsfond för att öka forskningen kring skydd av militära styrkor. Forskningen kommer att sträcka sig över tre år och budgeten omfattar drygt 54 miljoner euro. Sverige och 18 andra medlemsstater samt Norge deltar i fonden. EDA har under året övertagit all verksamhet från det nu nedlagda WEAG samt WEAO. Antalet nya projekt inom EDA har ökat i omfattning. De beslutade dokumenten under 2006 finns till en del publicerade på EDA:s webbplats www.eda.europa.eu.

8.4 Europarådet och organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

EU är en viktig aktör inom såväl Europarådet som Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). De båda organisationerna spelar betydelsefulla roller i arbetet för att stärka demokrati, respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer i medlems- respektive deltagarländerna. Europarådets normer och verksamhet ger i unionens kandidatländer ett viktigt bidrag till demokratisering och reformer i linje med de politiska Köpenhamnskriterierna. Europarådets verksamhet är också relevant för EU:s grannskapspolitik i Östeuropa samt i samarbetet med Ryssland, västra Balkan och Turkiet.

Ett av de prioriterade områden som EU definierat inom ramen för sitt arbete med civil krishantering är främjandet av rättsstatens principer, vilket tillhör såväl Europarådets som OSSE:s kärnområden. Arbetet med att genomföra beslutet från toppmötet i Warszawa 2005 om ett fördjupat samarbete mellan Europarådet och EU fortskrider. Förutom de pågående förhandlingarna om ett samarbetsavtal tar detta sig bl.a. uttryck i en rapport om de framtida relationerna mellan Europarådet och EU som Luxemburgs tidigare premiärminister Jean-Claude Juncker har utarbetat. Junckerrapporten ska följas upp av en högnivågrupp med representanter från Europarådet och EU. Utvecklingen av gemensamma samarbets- program mellan Europarådet och kommissionen har fått allt större betydelse.

8.5 Internationella brottmålsdomstolen

Europeiska unionen har under 2006 med starkt svenskt stöd fortsatt att aktivt stödja och samarbeta med den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) för att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, och för att se till att straffriheten för förövarna av dessa brott upphör. EU har bl.a. kontaktat ett stort antal länder för att uppmuntra dessa att ansluta sig till domstolens stadga. EU har också verkat för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs. Samarbets- och partnerskapsavtal som EU sluter med tredjeland innehåller generellt en ICC-klausul.

8.6 EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen

Sverige har fortsatt att verka för att främjandet och skyddandet av de mänskliga rättigheterna (MR) ska fortsätta att vara en central och integrerad del av EU:s samtliga politikområden, inte minst inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. I arbetet förfogar EU över flera instrument för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen, bland andra:

- klausuler i avtal om handel och utvecklingssamarbete,
- uppvaktningar,
- politiska dialoger med tredjeland,
- tekniskt bistånd,
- initiativ i FN samt
- offentliga uttalanden.

I FN:s MR-arbete har EU varit en central aktör. EU deltog aktivt i förhandlingarna som ledde fram till inrättandet av det nya rådet för mänskliga rättigheter, som ersatte MR-kommissionen. EU är djupt involverat i den översyn av det nybildade MR-rådets arbetsmetoder och så kallade specialprocedurer som nu pågår i Genève. Utgångspunkten för EU:s arbete är att systemet ska skärpas och utvecklas.

EU:s arbete mot dödstraff, mot tortyr samt för MR-försvarare och barn i väpnade konflikter har fortsatt i enlighet med de särskilda riktlinjerna på områdena. EU har under året genomfört en särskild kampanj för kvinnliga MR-försvarare. EU ger omfattande bistånd på MR-området. Det europeiska initiativet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR) är ett program inom ramen för det europeiska utvecklingssamarbetet. Programmet syftar till att främja rättsstatsprinciper, demokrati, jämlikhet, tolerans och fred genom olika samarbetsprojekt, främst med det civila samhället, men i vissa länder även i samarbete med FN-organ. EIDHR stödjer mer än tusen projekt i 68 länder. Under 2005 och 2006 omsatte programmet 251 miljoner euro. I december antogs EIDHR som ett separat instrument.

8.7.1 Massförstörelsevapen

Under 2006 fortsatte EU uppföljningen av den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog i december 2003. Detta skedde bl.a. genom flera konkreta gemensamma åtgärder och genom att en så kallad icke-spridningsklausul togs in i samarbetsavtalet mellan EU och tredjeland. För Sverige är det särskilt viktigt att EU driver en politik för både nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen.

Den politiskt mest uppmärksammade frågan under 2006 var förhandlingarna kring Irans kärntekniska program, där EU – i synnerhet Frankrike, Storbritannien och Tyskland samt den höge representanten Solana – fortsatte att spela en aktiv roll för att förmå Iran att frysa all anrikning av uran.

Under året inleddes även EU:s arbete med att genomföra den resolution (1718) som FN:s säkerhetsråd antog med anledning av Nordkoreas kärnvapenprov.

År 2006 presenterades den så kallade Blix-kommissionens slutrapport ”Weapons of terror” och diskuterades i EU-kretsen. Denna diskussion kommer att fortsätta inte minst inom nästa översynscykel av Icke-spridningsfördraget, 2007–2010.

8.7.2 Lätta vapen, särskilt inhumana konventionella vapen och minor

En EU-strategi med en handlingsplan för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av små och lätta vapen (SALW) antogs av Europeiska rådet i december 2005. Genomförandet av denna handlingsplan påbörjades. EU deltog aktivt i FN:s översynskonferens för handlingsprogrammet om små och lätta vapen i juni. Sverige verkade vid denna konferens i och genom EU. Målsättningen var att vinna ökad kontroll över spridningen av små och lätta vapen, bl.a. genom utbyggd kontroll av vapenförmedling och ökad användning av slutanvändarintyg. Enighet om ett slutdokument kunde dock inte uppnås, men FN:s handlingsprogram genomförs fortsättningsvis inom unionen. EU fortsatte under 2006 att finansiera konkreta insatser, exempelvis förstörelse av lätta vapen och ammunition i Ukraina.

EU:s liksom Sveriges engagemang i förhandlingarna kring 1980 års konvention om inhumana vapen (CCW) förblir starkt. Unionens förslag om arbete med klustervapenfrågan kunde inte antas vid CCW:s tredje översynskonferens. Medan CCW beslutade att visst arbete i denna fråga ändå kan äga rum under 2007, så strandade fyra års förhandlingar om en eventuell kompletterande reglering av fordonsminor. Bedömningen var att frågan om fordonsminor ännu inte är mogen för beslut i CCW. När det gäller truppminor verkar EU för att så många stater som möjligt ansluter sig till Ottawakonventionen (Mine Ban Treaty), att lagren av truppminor förstörs, att minröjning främjas samt att hjälp ges till minoffren.

8.8.1 Krigsmateriel

EU:s uppförandekod för vapenexport, som antogs som en politisk överenskommelse 1998, anger minimiregler som bör gälla vid krigsmaterielexport. Under 2004 och första delen av 2005 gjordes ett omfattande arbete för att – för första gången sedan kodens antagande 1998 – uppdatera och modernisera texten i EU:s uppförandekod för vapenexport. Sverige deltog aktivt i detta arbete. Förslaget till ny text innehåller en rad förtydliganden och, i vissa fall, skärpningar av särskilt tillämpningsbestämmelserna. Det råder enighet om att anta uppförandekoden som gemensam ståndpunkt, men tidpunkten för antagande är ännu inte fastställd. Under det finska EU-ordförandeskapet hösten 2006 gjordes ansträngningar inom EU för att medlemsstaterna skulle enas om att anta den reviderade uppförandekoden. Förhandlingar skedde i ett antal EU-forum, även på ministernivå, dock utan att enighet kunde uppnås. Sverige har verkat för att koden ska antas så snart som möjligt.

Under det finska EU-ordförandeskapet hösten 2006 diskuterades EU:s vapenembargo mot Kina på nytt. Frågan om ett eventuellt hävande av unionens vapenembargo mot Kina diskuterades av rådet för yttre förbindelser i december 2006. Det konstaterades återigen att ingen enighet inom unionen fanns för ett hävande av embargot. Sverige var ett av de länder som ansåg att förutsättningar för ett hävande inte förelåg.

8.8.2 Produkter med dubbla användningsområden

EU:s medlemsstater har fortsatt ett gemensamt arbete för att på nationell nivå och gemenskapsnivå bättre leva upp till EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen och FN:s säkerhetsråds resolution 1540 (2004). Såväl EU:s medlemsstater som kommissionen har därför identifierat önskade förändringar i EU:s förordning om kontroll av produkter med dubbla användningsområden (1334/2000). Kommissionens förslag överlämnades till rådet den 19 december (rådssekretariatets dokumentnr 16989/06).

Förslaget innebär införande av exportkontroll i samband med transitering av varor från ett tredjeland, genom EU:s territorium, till ett annat tredjeland. Kontroll föreslås också införas vid förmedling av affärer som avser export av känsliga produkter med dubbla användningsområden från ett tredjeland till olämpliga slutanvändare i ett annat tredjeland. Kommissionen har också föreslagit skärpt kontroll för produkter som inte ingår i EU:s gällande lista med produkter som omfattas av exportkontroll, men som ändå kan komma att användas för massförstörelsevapen-ändamål. Rådet ska granska förslagen under 2007 och utarbeta ett gemensamt lagförslag.

EU:s medlemsstater inledde ett omfattande arbete för att stärka och säkerställa att berörda regelverk, arbetsrutiner och samarbetsformer fungerar väl. Detta som en följd av åligganden genom FN:s säkerhetsråds resolutioner 1695 (2006) och 1718 (2006) om Nordkorea och 1696

(2006) och 1737 (2006) om Iran samt krav ställda av EU:s ministerråd i maj och juli om stärkt nationell exportkontroll om Iran. Skr. 2006/07:85

Arbete med att utforma förslag till införande av sanktioner i EU-länderna håller på att slutföras i fråga om Nordkorea. Motsvarande arbete inleddes i december när det gäller Iran.

8.9 Sanktioner

Internationella sanktioner är ett sakområde som berör samtliga tre pelare. Oavsett om det är fråga om genomförande av sanktioner som beslutats av FN eller självständiga EU-sanktioner, inleds processen vanligtvis genom antagande av en gemensam ståndpunkt i andra pelaren. Därefter genomförs de delar av sanktionerna som faller under första pelarens område genom EG-förordningar, medan övriga sanktioner vanligtvis tas om hand av medlemsstaternas nationella lagstiftning.

EU använder alltmer så kallade riktade sanktioner som ett utrikespolitiskt instrument för att påverka regimer i tredjeländer. Anledningarna varierar, men måste falla inom ramen för EU:s politik, så som den framgår av artikel 11 i EU-fördraget. Sanktioner används också i dag, i större utsträckning än tidigare, mot individer utan särskild koppling till ett bestämt tredjeland eller region, t.ex. för att bekämpa terrorism eller för att lagföra personer misstänkta för internationella brott.

Under 2006 har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt eller moderniserat de befintliga sanktionerna mot följande tredjeländer:

- Burma,
- Elfenbenskusten,
- Kongo,
- Libanon,
- Liberia,
- Moldavien,
- Nordkorea,
- Uzbekistan,
- Vitryssland och
- Zimbabwe.

EU har därutöver under året beslutat om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt tredjeland eller region. Detta gäller personer och enheter som:

- har samröre med talibanerna, Usama bin Ladin eller al-Qaidanätverket,
- är involverade i andra terroristhandlingar,
- med våld motarbetar genomförandet av stabilitetsavtalet (Ohridavtalet) i före detta jugoslaviska republiken Makedonien, eller
- är åtalade av, eller motarbetar det arbete som utförs av Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien.

Av särskilt intresse för svenskt vidkommande vad gäller EU:s sanktioner mot personer som har samröre med talibanerna, Usama bin Ladin eller

al-Qaida-nätverket, är att en svensk medborgare på denna sanktionslista, Ahmed Ali Yusuf, under 2006 har avförts från sanktionslistan. Skr. 2006/07:85

Under 2006 har även EU:s bästa praxis för ett effektivt genomförande av sanktioner uppdaterats. För mer information om EU:s sanktionspolitik hänvisas till kommissionens webbplats.

8.10 Kris- och katastrofberedskap

Efter de naturkatastrofer och terroristattacker som inträffat i Europeiska unionen de senaste åren har ett stort antal initiativ tagits för att förstärka EU:s förmåga att hantera konsekvenserna av dessa. Ansvaret för att hantera katastrofer på medlemsstaternas nivå samtidigt som det i flera fall finns ett mervärde i ett europeiskt samarbete för att stödja medlemsstaterna. Det österrikiska ordförandeskapet prioriterade att arbeta vidare samlat med flera av dessa initiativ, såsom exempelvis den handlingsplan som antogs för uppföljning av flodvågskatastrofen samt förbättring av EU:s interna samordning på politisk nivå vid en kris (Crisis co-ordination arrangements, CCA). Detta resulterade i en samlad rapport runt området krisberedskap och katastrofhantering till Europeiska rådet i juni. Det finska ordförandeskapet har tagit fram en liknande rapport för hur de olika initiativen utvecklats under hösten. Sverige är ett av de länder inom EU som bidrar mest till att hantera katastrofer i världen och har också tagit en stor roll i de förhandlingar som förs. Sverige har betonat vikten av gemensamma övningar och utbildningar samtidigt som principerna om att medlemsstaterna ska behandlas lika, att varje stat är ansvarig för katastrofhantering inom sina egna gränser samt att EU:s stöd ska vara frivilligt för medlemsstaterna. Sverige har även värnat om FN:s ledande roll i humanitära insatser utanför EU.

9 Den gemensamma handelspolitiken

Sveriges mål är att främja frihandel samt att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima regelverk för internationell handel och investeringar. Detta gynnar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar.

- Sverige verkar för att detta synsätt ska få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik både i världshandelsorganisationen WTO och i andra forum, inklusive de bilaterala och regionala handelsavtalen. Syftet är att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i Sverige, övriga EU och omvärlden.

9.1 Världshandelsorganisationen (WTO)

WTO bildades 1995 och efterträdde det multilaterala handelsavtalet GATT som huvudorgan för multilaterala handelspolitiska förhandlingar.

WTO administrerar bl.a. avtalen om varuhandel (GATT), tjänstehandel (GATS), handelsrelaterade immaterialrätter (TRIPs), jordbruksavtalet (AoA) samt är ett forum för tvistlösning. WTO hade i november 149 medlemmar, och ytterligare ett trettiotal länder förhandlade om medlemskap. Vietnam förväntas bli WTO:s 150:e medlem.

9.1.1 Utvecklingsdagordningen från Doha

De WTO-förhandlingar som går under benämningen Doharundan, inleddes i Doha i november 2001. Förhandlingarna förlängdes i juli 2004 med målet att avslutas under 2006. EU:s gemensamma ståndpunkter fastlades i rådsslutsatserna från oktober 1999. Dessa rådsslutsatser utgör tillsammans med de kompletteringar och preciseringar som gjorts vid flera tillfällen därefter, alltjämt kommissionens mandat i förhandlingarna, där kommissionen företräder EU:s medlemsstater.

WTO-medlemmarna lyckades inte under 2006 med sin föresats att avsluta Doha-förhandlingarna. Relationen mellan jordbruk (tullar och subventioner) och industrivaror (främst tullar) gick inte att lösa under den tid som satts ut under våren. Efter intensiva förhandlingar rekommenderade WTO:s generalsekreterare därför i slutet av juli WTO:s allmänna råd att Doharundan suspenderades på obestämd tid. Suspenderingen innebar att inga ordinarie förhandlingsmöten hölls och att de tidsgränser för förhandlingarna som fanns fastlagda inte längre gällde.

Bland nyckelaktörerna fanns under hösten 2006 en utbredd uppfattning att suspenderingen skulle pågå fram till de amerikanska kongressvalen. I mitten av november, efter det amerikanska valet, meddelade WTO:s generalsekreterare på ett informellt möte att han ansåg att det fanns förutsättningar för att mjukstarta förhandlingarna igen. Praktiskt innebär detta att förhandlingarna nu återupptas på teknisk nivå. Enligt generalsekreteraren måste man göra framsteg under våren 2007 för att kunna slutföra förhandlingarna under 2007. Enligt EU:s handelskommissionär Mandelson kommer möjligheten att föra förhandlingarna i hamn främst att finnas under perioden efter det amerikanska valet och före kongressens arbete med att ta fram USA:s nya jordbrukspolitik, som påbörjas under våren 2007. Den amerikanska presidentens mandat att förhandla Doharundan löper ut i juni 2007. För att mandatet ska kunna förnyas krävs sannolikt framsteg i förhandlingarna innan sommaren.

Sveriges mål är att EU ska bibehålla en hög ambitionsnivå i Doharundan. Sverige har alltsedan Doharundan inleddes arbetat aktivt för att EU ska visa ledarskap och kompromissvilja. Sverige var också pådrivande i de överläggningar som ledde fram till att EU under sommaren kunde lägga fram sitt hittills mest ambitiösa bud om tullsänkningar på jordbruksområdet.

9.1.2 Aid for Trade

Aid for Trade-arbetets syfte är att ta ett helhetsgrepp om det handelsrelaterade stödet, dvs. stödet till utvecklingsländer att delta i handelsförhandlingar samt utveckla sin kapacitet såväl att producera som att

exportera och importera. År 2006 innebar ett genombrott. Efter ett intensivt arbete under första halvåret 2006 lyckades en arbetsgrupp i WTO, under ledning av Sveriges WTO-ambassadör, enas om en konsensustext. Denna text, Aid for Trade-rekommendationerna, antogs enhälligt av WTO:s allmänna råd i oktober.

Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser gav sitt stöd till rekommendationerna vid mötet i oktober. I dessa rådsslutsatser fastställdes även att EU under 2007 ska ta fram en gemensam handlingsplan för genomförandet av Aid for Trade-rekommendationerna.

Sverige har haft en central roll i Aid for Trade-arbetet och avsätter betydande resurser på området. Svenska ståndpunkter fick bra genomslag.

9.1.3 TRIPs och hälsa

EU var, med starkt engagemang från Sverige, pådrivande bakom WTO-beslutet 2003 om handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter (TRIPs) och hälsa. Beslutet innebär att så kallade tvångslicenser får meddelas för export av patenterade läkemedel till länder som är drabbade av allvarliga folkhälsoproblem (exempelvis hiv/aids, malaria och tuberkulos) och saknar egen förmåga att tillverka läkemedlen.

WTO-beslutet genomfördes under 2006 i gemenskapen, genom förordningen ([EG] 816/2006) av den 17 maj om tvångslicensiering av patent för tillverkning av läkemedelsprodukter för export till länder med folkhälsoproblem.

9.2 EU:s handelspolitik gentemot omvärlden

I oktober presenterade kommissionen sitt meddelande "Global Europe – Ett konkurrenskraftigt Europa i världen" (KOM(2006) 567 final). Meddelandet beskriver hur kommissionen ska arbeta med den externa dimensionen (handel, investeringar, offentlig upphandling och skydd för immaterialrätter) för att öka EU:s konkurrenskraft. Kommissionen menar att Europa bör möta globaliseringens utmaningar med öppenhet, inte med protektionism. Meddelandet tar upp både interna och externa strategier som behövs för att öka vår konkurrenskraft. Internt menar man att EU:s inre marknad måste utvecklas, att EU ska vara öppet mot omvärlden och att man ska föra en socialt rättvis politik för att hjälpa sektorer, regioner och arbetskraft att anpassa sig till en globaliserad värld. Externt ska man se till att andra länder är öppna för EU:s export av varor och tjänster. Man vill se till att krångliga regler som hindrar handel tas bort. Man vill också se till att Europa även i framtiden har tillgång till viktiga råvaror.

Meddelandet kommer att kompletteras med strategier på ett antal områden. Dessa inkluderar:

- en strategi om handels- och investeringsförhållandet med Kina,
- en strategi för att se till att Europas handelspartners genomför skydd för immaterialrättigheter,
- en strategi för nya bilaterala handelsavtal med partner som är

ekonomiskt (snarare än geografiskt eller utvecklingsmässigt) intressanta och som ska vara långtgående och förutom varu- och tjänstehandel även täcka investeringar,

- en ny marknadstillträdesstrategi,
- en strategi för att få tillgång till andra länders marknader för offentlig upphandling samt
- en översyn av tillämpningen av de handelspolitiska skyddsinstrumenten.

Sverige har länge verkat aktivt för att stärka den externa handelspolitikens roll inom ramen för Lissabonstrategin. Sverige har även varit aktiv med att ta fram de rådslutsatser som har antagits samt bl.a. verkat för att man i rådslutsatserna slagit fast vikten av EU:s egen öppenhet, att EU ska ha ett särskilt ansvar för att Dohaförhandlingarna kan avslutas och att de strategier som föreslås kontinuerligt följs upp. Sverige har dessutom verkat för att rådet särskilt ska välkomna en översyn av de handelspolitiska skyddsinstrumenten.

9.2.1 Regionala avtal

Under året har diskussioner om EU:s inställning till regionala handelsavtal debatterats livligt. Den tidigare interna överenskommelsen om att inte inleda nya förhandlingar om regionala eller bilaterala handelsavtal, innan de multilaterala handelsförhandlingarna i världshandelsorganisationen avslutats, har luckrats upp.

Kommissionen har under våren presenterat ett tankepapper om EU:s handelsrelationer till tredjeland. Den diskussionen inom EU hade till syfte att bredda den gällande synen på handelsförbindelser och prioritera framtida regionala handelsförbindelser. Varje beslut från medlemsstaternas sida om att inleda förhandlingar om regionala avtal innebär att ett förhandlingsmandat lämnas till kommissionen och att förhandlingsprocessen avslutas med att ett avtal godkänns av partnern.

Sverige har aktivt verkat för att förhandlingarna i världshandelsorganisationen ska kunna kompletteras med regionala avtal. Under det kommande året förväntas diskussionerna om nya förhandlingar gå vidare och att man tar beslut inom EU att inleda förhandlingar med länder av ekonomisk betydelse för EU, exempelvis Sydkorea och Indien. Beslut förutses även fattas om att inleda förhandlingar med ASEAN-länder (se 11.10.10) samt Centralamerika och Andinska gemenskapen (se 11.9.2).

9.2.2 De ekonomiska partnerskapsavtalen

Under året ökade aktiviteterna med att förbereda de ekonomiska partnerskapsavtalen mellan EU och AVS-länderna, vilka är en landgrupp som består av ett 70-tal utvecklingsländer i Afrika, Västindien och Stilla havet. Det interna förberedelsearbetet inför partnerskapsavtalen i de regionala förhandlingsgrupperna avslutades för att övergå i fasen med förhandlingar om sakfrågor. De ska vara slutförda senast den 31 december 2007.

EU och AVS-länderna enades i juni om en gemensam deklaration om översynen av förhandlingsprocessen. Detta beslutades formellt i EU i en rådsdeklaration den 24 juli (dokumentnr 11558/1/06 Rev 1).

Sveriges inställning är att partnerskapsavtalen ska vara ett instrument för AVS-ländernas utveckling. Processen är komplicerad då förhandlingarna sker mellan två parter på olika utvecklingsnivåer. Därför finns en medvetenhet om betydelsen av stöd till AVS-länderna för anpassning och utveckling. Under 2007 förväntas förslag till avtalstexter för samtliga regionala förhandlingsgrupper presenteras. Målsättningen är att konkreta förhandlingar ska kunna slutföras inom den tidsperiod som är angiven.

9.2.3 Plattform för investeringar i tredjelandsavtal

Det arbete med att ta fram ett allmänt ramverk för EU:s investeringsavtal med tredjeland som inleddes 2005 avslutades under hösten. Man enades om en gemensam modelltext att utgöra plattform på investeringsområdet i EU:s kommande regionala och bilaterala förhandlingar. Syftet är att öka marknadstillträdet reellt.

Sverige har varit drivande i detta arbete. Ett behov för en plattform för investeringskapitel som ska användas när EU ingår avtal med tredjeland har bedömts finnas. Det är angeläget att EU inte hamnar på efterkälken i jämförelse med andra stora investerare. Under senare år har främst USA men även Japan och Australien markant ökat förekomsten av preferensavtal om investeringar, särskilt i Asien och Sydostasien. En ökad oro och medvetenhet har vuxit fram inom EU om att europeiska investerare missgynnas på viktiga, växande marknader.

I EU:s regionala och bilaterala frihandelsavtal är förekomsten av investeringsartiklar än så länge marginell. Det är främst i avtalet med Chile och pågående förhandlingar med Gulf-samarbetsrådet, som reella investeringsåtaganden återfinns. I övrigt återfinns endast mer övergripande texter om samarbete och strävan mot bättre främjande och skydd av investeringar.

9.3 Svenska initiativ

9.3.1 EU:s arbete med företags sociala och miljömässiga ansvar

Arbetet med ett europeiskt ramverk för uppförandekoder och rättvisemärkning är viktigt. Det bör stämma överens med de internationellt överenskomna metoder som redan finns på området. Det gäller att finna system som är förutsägbara och undviker protektionism. En strategi för EU:s arbete för företags sociala och miljömässiga ansvar finns i kommissionens meddelande från 2002 om "Företagens sociala ansvar – näringslivets bidrag till en långsiktig stabil utveckling" som följdes upp av ett nytt meddelande i mars. Till skillnad mot meddelandet 2002 som baserades på en bred konsultationsprocess mellan kommissionen, företag, fackföreningar och enskilda organisationer hade det nya

meddelandet tagits fram av ett enda direktorat. Meddelandet möttes av bred kritik från flertalet medlemsstater då det inte ansågs ge vägledning kring hur ansvarsfrågorna kan hanteras inom EU, att ansvaret för genomförandet lagts på en nybildad extern grupp och att meddelandet inte förväntas behandlas i rådsprocessen.

Kommissionens undersökning av de olika medlemsstaternas engagemang på området för företagens sociala ansvar visar att i princip alla medlemsstater skapat funktioner på regeringsnivå för att främja socialt ansvarstagande. Regeringen stödjer och samarbetar med företag som vill bidra till ökad demokrati, fred och frihet samt respekt för mänskliga rättigheter runt om i världen. Arbetet mot korrupktion är centralt i detta sammanhang.

9.4 Övriga handelspolitiska frågor

9.4.1 Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidumpning, antisubventioner och skyddsåtgärder)

Sverige anser att skyddsåtgärder är allvarliga handelspolitiska åtgärder som bör utnyttjas mycket restriktivt. När de används bör det ske efter en noggrann avstämning mot WTO:s regelverk. Det behövs också en ingående avvägning av alla intressen som berörs av sådana åtgärder, inte minst för användare och konsumenter. Sverige anser att konkurrensen kan påverkas negativt av dessa åtgärder och att nödvändig struktur-anpassning i ekonomin kan förhindras eller fördröjas samt att tillväxten kan påverkas negativt.

Under våren meddelade kommissionen att den ville ha ett bättre fungerande regelverk på antidumpningsområdet, som var anpassat till den globalisering som ägde rum inte minst inom EU:s näringsliv. En modernisering behövdes. Reflektionsprocessen utmynnade i en grönbok som kommissionen presenterade i december för att till hösten 2007 eventuellt lägga fram konkreta förslag på ändringar av grundförordningen på antidumpningsområdet. Sverige stödde detta initiativ och var pådrivande för att ändringar skulle genomföras i regelverket. Det handlar om att antidumpingåtgärder endast ska komma i fråga när de är den ekonomiskt bästa lösningen för alla parter inom EU, inklusive för konsumenterna. Det ska inte heller diskriminera europeiska tillverkare som väljer att lägga ut sin produktion i tillväxtmarknader som Kina. Sverige har bidragit med förslag och tankar till kommissionen om ändringar av regelverket i liberal riktning.

En mängd förslag från kommissionen på handelspolitiska skyddsåtgärder och då särskilt på antidumpningsområdet har aktualiserats under året. I de absolut flesta fallen har förslagen godkänts med en klar majoritet. Sverige har följt sin traditionella frihandelslinje och motsatt sig de flesta förslagen på skyddstullar. Ett viktigt fall som väckte stort intresse också medialt var kommissionens förslag på att införa antidumpingstullar mot importen av läderskor från Kina och Vietnam. Sverige intog en aktiv roll i försöken att skapa en majoritet för

att förhindra att tullar infördes. Det huvudsakliga skälet var att förslaget skulle innebära högre kostnader för importörer, handlare och konsumenter. Till slut röstades dock förslaget igenom med en rösts övervikt. (KOM(2006) AD499). Skr. 2006/07:85

10 Utvecklingssamarbete

EU:s biståndspolitik syftar till att bekämpa fattigdom och att främja en hållbar ekonomisk och social utveckling i mottagarländerna.

- Det så kallade effektiviseringspaketet som fokuserar på effektivisering av EU:s utvecklingssamarbete (gemensam programmering, samfinansiering och Parisdagordningen) behandlades av rådet. Då antogs också slutsatser om biståndseffektivitet. Sverige fick gehör för de viktigaste ståndpunkterna om större fokus på det övergripande målet om utrotning av fattigdom samt partnerländernas ägarskap.

10.1 Effektivisering av EU:s utvecklingssamarbete

Kommissionen antog den 1 mars tre meddelanden (KOM(2006) 87), (KOM(2006) 85), (KOM(2006) 88) om effektivisering av EU:s utvecklingssamarbete, som tillsammans med två arbetspapper (rapport över uppföljningen av de åtaganden som gjordes i Monterrey 2002 och Donor Atlas II), utgör det så kallade effektiviseringspaketet. Effektiviseringspaketet fokuserar bl.a. på gemensam programmering, samfinansiering och Parisdagordningen. Vid rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) 10–11 april antogs slutsatser om biståndseffektivitet baserade på meddelandena, inklusive gemensamt format för hur landstrategier och gemensam programmering bör utformas. Sverige välkomnade kommissionens meddelanden och fick allmänt gehör för de flesta av sina ståndpunkter i de av rådet antagna slutsatserna. Sverige tryckte bl.a. på större fokus på det övergripande målet om utrotning av fattigdomen. Partnerländernas ägarskap är ett annat centralt område som Sverige framgångsrikt har drivit.

Effektivisering av biståndet har varit en högt prioriterad fråga under det finska ordförandeskapet. Finland har fokuserat effektiviseringsarbetet på komplementaritet och arbetsfördelning i fält (det vill säga att givarna bör specialisera sig mer på färre antal länder och sektorer) både mellan medlemsstaterna och kommissionen och med andra länder. Komplementaritet och arbetsfördelning omfattar i EU:s terminologi 1) en arbetsfördelning mellan givarna i ett visst land 2) en ökad landkoncentration och 3) en utökad specialisering av de olika givarnas arbetsområden. Sverige ser positivt på EU:s arbete med komplementaritet och arbetsfördelning inom biståndet. Detta är ett sätt att effektivisera och samordna EU:s bistånd och att minska samarbetsländernas kostnader för att hantera biståndet. Samordning och arbetsfördelning inom EU måste dock utgöra en öppen process som välkomnar även andra aktörer inom givarsamfundet. Samarbetslandets

10.2 Samstämmighet för utveckling

Samstämmighetsarbetet, som har rättslig grund i EG-fördraget artikel 178, innebär fokus på att även andra politikområden, utöver biståndet, ska bidra till de internationella utvecklingsmålen. Kommissionen presenterade i början av 2006 ett förslag till arbetsprogram för samstämmighetsarbetet (SEC(2006) 335). Vid biståndsministermötet i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) den 16–17 oktober antogs kommissionens förslag till ett rullande arbetsprogram för samstämmighetsarbetet, vilket innebär att varje ordförandeland ska identifiera egna prioriterade områden. Vid mötet antogs även rekommendationer om hur man kan integrera utvecklingshänsyn i rådets arbets- och beslutsprocesser.

En central fråga för det finska ordförandeskapet var samstämmigheten mellan migrations- och utvecklingspolitiken. Det var även temat för FN:s högnivådialog som hölls i New York 14–15 september. Sverige välkomnar att EU-samarbetet har fått ett tydligare fokus mot ökad samstämmighet i förhållande till utvecklingsagendan. Sverige har deltagit aktivt i arbetet med arbetsprogrammet. Det har utgjort ett konkret sätt att föra över den svenska politiken för global utveckling till ett EU-sammanhang.

10.3 Aid for Trade

Vid WTO-ministermötet i Hongkong 2005 gavs mandat till en arbetsgrupp för Aid for Trade-frågor att under våren 2006 identifiera brister i det existerande stödet till utvecklingsländers handel (inklusive produktion och export) och rekommendera förbättringar. Arbetet ledde fram till rekommendationer om Aid for Trade som antogs enhälligt av WTO:s allmänna råd i oktober (se även 9.1.2).

10.4 Samhällsstyrning i utvecklingspolitiken

Den 30 augusti publicerade kommissionen ett meddelande (KOM(2006) 421) om god samhällsstyrning, vilket utgör en del av EU:s Afrikastrategi. Meddelandet innehöll förslag på hur medlemsstaternas utvecklingsinsatser för god samhällsstyrning ska effektiviseras och harmoniseras. Meddelandet fokuserade på ökad politisk dialog, ett gemensamt förhållningssätt och ökad effektivitet i biståndet. Vid biståndsministermötet den 16 oktober i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) fördes, med utgångspunkt i kommissionens meddelande, en diskussion om begreppet god samhällsstyrning. Rådets slutsatser underströk att ansatser för samhällsstyrning ska vara övergripande och täcka mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning och rättsstatens principer. Rådet betonade även vikten av nationellt ägarskap och ömsesidigt ansvarstagande.

Sverige ser positivt på EU:s arbete med samhällsstyrning i utvecklingspolitiken, då det är ett steg i genomförandet av EU-Afrikastrategin. Sverige har framhållit vikten av ett lokalt ägarskap och att meddelandets omfattning varit alltför geografiskt begränsat, i den bemärkelsen att det fokuserat alltför mycket på AVS-länderna.

10.5 Genomförandet av den nya fleråriga finansieringsplanen

Under sommaren nådde rådet en överenskommelse om strukturen för de nya biståndsinstrumenten inom EU-budgeten. Det ursprungliga förslaget till utvecklingsinstrument DCECI har delats upp i tre instrument:

- utvecklingsinstrumentet, DCI,
- instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter, EIDHR, och
- instrumentet för ekonomiskt samarbete med industriländer, ECI.

Vid biståndsministermötet i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) den 16–17 oktober antogs utvecklingsinstrumentet, DCI. Instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter antogs i december som ett separat instrument. Instrumentet för ekonomiskt samarbete antogs av rådet under hösten.

Sverige välkomnade antagandet av utvecklingsinstrumenten och anser att det är positivt att demokrati och mänskliga rättigheter lyfts fram i ett separat instrument.

10.6 EUF 10 – den europeiska utvecklingsfonden

Utvecklingssamarbetet inom Cotonou-avtalet, som reglerar EU:s relationer med AVS-länderna, finansieras via europeiska utvecklingsfonden (EUF). Nuvarande protokoll (EUF-9) gäller för perioden 2000–2005 men täcker belopp t.o.m. 2007. Europeiska rådet fattade i december 2005 beslut om att en tionde europeisk utvecklingsfond (EUF-10) ska skapas och att denna liksom tidigare fonder ska placeras utanför den reguljära EU-budgeten. Vid mötet beslutades att 22,7 miljarder euro under perioden 2008–2013 skulle avsättas till EUF-10. Sveriges andel uppgår till ca 2,74 % av det totala beloppet. Vid AVS-EU ministerråd i Papua Nya Guinea i juni undertecknades det finansiella protokollet som reglerar EUF-10. Vidare undertecknade rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) vid mötet den 17 juli ett EU-internt avtal där EUF-10 inrättas. I avtalet fastställs nivån på EUF-10. Av avtalet framgår även att rådet ska anta en genomförandeförordning. Kommissionen har lagt fram ett förslag på genomförandeförordning (KOM(2006) 650) som förhandlades 2006. I förslaget tas ett mer långsiktigt och strategiskt grepp om programmeringen under EUF. Beslut i denna fråga togs senare 2006.

Sverige hade hellre sett att EUF hade lagts in som en del av den reguljära EU-budgeten. Från svensk sida välkomnas dock att översynen av budgeten är öppen, och Sverige kommer att fortsätta verka för att EUF på sikt blir en del av den allmänna biståndsbudgeten. Sverige välkomnar även kommissionens förslag till en ny genomförandeförordning.

Kommissionens humanitära kontor ECHO förfogade 2006 över en budget på 495,7 miljoner euro med möjligheten att vid behov utnyttja en reserv på ytterligare 229 miljoner euro. Detta gör gemenskapen till en av världens största givare av humanitärt bistånd.

De vägledande principerna för ECHO:s verksamhet under 2006 innebar särskilt fokus på två områden: en mer genomgående inriktning mot de situationer där de humanitära behoven är störst och en fortsatt betoning på bortglömda kriser. Inga nya tematiska prioriteringar antogs. I stället konsoliderade man ECHO:s tidigare fokus på hiv/aids, barn, vatten och sanitet i humanitära kriser samt en lång rad teman såsom skydds- och genusfrågor, civil-militär samverkan, stärkande av katastrofberedskap och säkerställande av en smidig övergång från humanitär hjälp till utvecklingssamarbete.

Sverige har fortsatt att förespråka ett närmare samarbete mellan ECHO och humanitära FN-organ. Kommissionens tematiska finansiering (till skillnad från den sedvanliga projektfinansieringen) av humanitära FN-organ respektive enskilda organisationer och internationella organisationer har tillämpats sedan ett par år tillbaka. Sverige betonar att denna samarbetsform bör fortsätta. Sverige har under året även fortsatt att uppmuntra ECHO till en aktiv medverkan i processen om gott humanitärt givarskap samt ett konstruktivt och positivt förhållningssätt till de pågående FN-ledda humanitära reformerna. Sverige har vidare haft en löpande kontakt med ECHO om en rad olika humanitära frågor och söker ständigt förbättra dialogen och verka för samsyn i multilaterala frågor.

11 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

EU har ett omfattande regionalt samarbete med länderna i unionens närområde. Det gäller inte minst Efta-länderna, västra Balkan, Östeuropa, Ryssland och Ukraina. Dessutom har EU bilaterala förbindelser med de flesta nord- och sydamerikanska staterna, många av de afrikanska staterna och flertalet stater i Asien.

- Baserad på riktlinjer för den nordliga dimensionen (ND) antogs vid ett ND-toppmöte i november en ny, för unionen och Ryssland, Norge och Island gemensam ND-politik. Sverige var drivande i arbetet med dessa riktlinjer. EU har under året också utvecklat relationen med flera länder och bl.a. har partnerskaps- och samarbetsavtal ingåtts med de fem länderna i Centralasien. Det var dock inte möjligt att fatta beslut om att inleda förhandlingar om ett nytt samarbetsavtal med Ryssland.
- I en rad regionala frågor har EU en hög profil, vilket Sverige har givit starkt stöd. I Mellanöstern har EU t.ex. under 2006 fortsatt att engagera sig i den israelisk-palestinska konflikten för att stoppa våldet och få till stånd en återgång till förhandlingar.
- I processen för att normalisera och utveckla västra Balkan regionen fortsätter EU att spela en avgörande roll.

- Under det gångna året har EU börjat genomföra den i december 2005 antagna strategin för Afrika. Den allvarliga konflikten i Darfurregionen i Sudan har vid ett flertal tillfällen behandlats av rådet och EU bidrar med 240 miljoner euro ur den så kallade fredfaciliteten för Afrika.

11.1 Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) omfattas förutom av EU av EFTA-länderna Island, Norge och Liechtenstein. I grunden innebär EES-avtalet att EU:s inre marknad utsträcks till de tre EFTA-länderna. Dessutom omfattar EES-samarbetet angränsande politikområden som forskning och statistik.

EES-rådet, med företrädare för EU:s ordförandeskap, kommissionen och de tre EFTA-länderna är EES högsta politiska organ. Rådet har under 2006 sammanträtt två gånger.

Schweiz

Schweiz valde 1992 att stå utanför EES. Genom en rad avtal har samarbetet mellan Schweiz och Europeiska gemenskapen reglerats. Avtalet om Schweiz associering till Schengenregelverket och avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Schweiz om bekämpande av bedrägerier underställdes riksdagen i proposition 2005/06:194 och har under 2006 godkänts av riksdagen.

11.2 Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa

Kommissionen och det finländska ordförandeskapet förhandlade under året fram överenskomna texter med Ryssland, Norge och Island om politiken för den Nordliga dimensionen (ND) fr.o.m. 2007. Arbetet följde de riktlinjer som antogs av ND-utrikesministermötet i november 2005. Rådet godkände i november framtagna förslag till ramdokument om politikens inriktning samt till politisk deklaration. Dessa antogs vid ett särskilt ND-möte med deltagande av Finland och kommissionen samt Ryssland, Norge och Island i anslutning till EU-Rysslandstoppmötet den 24 november. Den nya ND-politiken skiljer sig från den tidigare genom att vara en mellan parterna (EU, Ryssland, Norge och Island) gemensamt överenskommen politik. Målet är att den Nordliga dimensionen ska bli "ett regionalt uttryck" för de fyra existerande gemensamma samarbetsområdena mellan EU och Ryssland (se stycke 11.3.3). Sverige har tillsammans med Finland varit drivande i arbetet med den nya ND-politiken och har också aktivt bidragit till innehållet i nämnda dokument.

Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande (NDPHS) har utvecklats väl under det gångna året och för första gången har ett regionalt konkret samarbete kommit igång som rör livsstils-

relaterade hälsoproblem, i synnerhet alkohol, i tillägg till smittsamma sjukdomar. Kommissionen har godkänt en ansökan om medel till en databas som kommer att utgöra en viktig del av partnerskapets samordnings- och finansieringsmekanism. Sverige anser att detta breda samarbete inom ramen för den Nordliga dimensionen är mycket viktigt och har under året aktivt bidragit för utvecklingen av partnerskapet.

Under året fokuserades arbetet inom Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP) på fortsatt projektberedning av beslutade och planerade insatser, särskilt i Kaliningrad. Hittills har inom NDEP tio projekt godkänts för finansiering. En annan prioritering var förberedande arbete med det omfattande projektet som syftar till att minska övergödningen i Finska viken, det så kallade Neva Collector-projektet i S:t Petersburg. Inom kärnsäkerhetsfönstret fortsatte det under 2005 påbörjade arbetet med att ta fram andra delen av en strategisk plan för främst kärnavfallsprojekt på Kolahalvön. Dessutom har två större kärnsäkerhetsprojekt beviljats finansiering.

Kommissionen deltar som full medlem i Östersjöstaternas råd (CBSS) och Barentsrådet (BEAC). Ett Östersjötoppmöte på regeringschefsnivå hölls i juni i Reykjavik där kommissionen också deltog. Kommissionen har under året hållit en fortsatt mycket låg profil i Arktiska rådets arbete, och deltog inte heller från Bryssel vid utrikesministermötet i Salekhard i oktober som även markerade rådets 10-årsjubileum.

11.3 Östeuropa, södra Kaukasien och Centralasien

11.3.1 Centralasien

EU:s relationer med de fem länderna i Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan) har utvecklats och EU har ingått partnerskaps- och samarbetsavtal med alla länderna. Avtalen med Tadzjikistan och Turkmenistan har dock ännu inte ratificerats av samtliga medlemsstater. Mot bakgrund av händelserna den 11 september 2001 fattade EU beslut om ökad uppmärksamhet på Centralasien. Insatserna har efter hand ökat och 2006 uppgick de till ca 56 miljoner euro. En särskild representant för Centralasien utsågs 2005 och den politiska dialogen med de fem länderna har utvecklats. I samarbete med FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) stödjer EU kampen mot terrorism, droger och kriminalitet. De grundläggande frågorna om demokrati, pressfrihet och respekten för de mänskliga rättigheterna ägnas fortsatt uppmärksamhet. Mot bakgrund av de uzbekiska myndigheternas urskillningslösa våld mot demonstranter i Andizjan i maj 2005 beslöt EU den 3 oktober 2005 att införa vapenembargo mot Uzbekistan och reserestriktioner för dem som var direkt ansvariga för våldsinsatserna. Då några förändringar inte har kunnat urskiljas i Uzbekistan och läget för de mänskliga rättigheterna inte har förbättrats under året, förlängde EU den 13 november vapenembargot med 12 månader och reserestriktionerna med 6 månader.

11.3.2 Moldavien

Skr. 2006/07:85

Under året låg EU:s fokus på Moldavien främst på tre områden; genomförandet av ENP-handlingsplanen, gränsövervakningsmissions arbete (EUBAM, på gränsen mellan Moldavien och Ukraina), samt den olösta konflikten om utbrytarrepubliken Transnistrien i östra Moldavien. Förhandlingar pågår formellt i det s.k. 5+2-formatet, vilket förutom Moldaviens regering och den transnistriska regimen även omfattar medlarna Ryssland, Ukraina och OSSE, samt observatörerna EU och USA. Dock har inga framsteg gjorts under året. De reserestriktioner som EU införde 2004 mot vissa företrädare för den transnistriska regimen förlängdes i februari 2006 med ytterligare ett år.

EU-kommissionen öppnade under 2006 ett delegationskontor i Chisinau och i december anordnade kommissionen, i samarbete med Världsbanken och IMF, en givarkonferens för att bistå Moldavien i arbetet med att hantera effekterna av de externa chocker ekonomin utsatts för under året. EU har även en särskild representant med ansvar för Moldavien.

11.3.3 Ryssland

EU:s och Rysslands samarbete har fortsatt fokuserats på genomförandet av de fyra färdplanerna för fördjupat samarbete, som antogs 2005 och som praktiskt ska utveckla det strategiska partnerskapet. Färdplanerna motsvarar de fyra gemensamma samarbetsområden som antogs 2003 inom områdena:

- ekonomi
- frihet, säkerhet och rättvisa
- extern säkerhet samt
- forskning, utbildning och kultur.

Två toppmöten genomfördes i Sotji den 25 maj och i Helsingfors den 24 november, och under året har även flera möten ägt rum inom de permanenta partnerskapsråd som upprättats, inom områden som energi, miljö, rätts- och inrikesfrågor samt utrikespolitik. Vid toppmötet i Sotji undertecknades viseringslätnads- och återtagandeavtal mellan unionen och Ryssland.

Grunden för samarbetet mellan EU och Ryssland utgörs av partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1998, och förhandlingar ska inledas om ett nytt rättsligt ramverk. En av de viktigaste uppgifterna blir då att komma överens om hur handelsutbytet ska kunna ökas och hur samarbetet på olika nivåer ska utvecklas utifrån en gemensam värdegrund. Vid toppmötet i Helsingfors skulle förhandlingarna om ett nytt samarbetsavtal ha inletts, men eftersom unionen inte kunde enas internt om ett förhandlingsmandat fick förhandlingsstarten skjutas upp.

Strax innan årsskiftet hotade Ryssland med ett handelsembargo mot EU på grund av den förestående utvidgningen med Rumänien och Bulgarien. Ryssland sade sig inte lita på livsmedelskontrollen i dessa länder, varken den inhemska eller den vid gränskontrollstationerna mot tredjeland. Ryssland kontaktade enskilda medlemsstater och föreslog

bilaterala avtal för att på så sätt säkerställa att inga livsmedel från Rumänien och Bulgarien skulle nå Ryssland via den inre marknaden. Hotet om embargo kunde dock undanröjas vid ett möte mellan kommissionen och Ryssland precis innan jul.

EU och Ryssland har också hållit dialogmöten om mänskliga fri- och rättigheter.

Sverige verkar aktivt för att fördjupa samarbetet mellan Ryssland och EU utifrån en gemensam europeisk värdegrund. Det innebär bl.a. att EU inte ska ge avkall på de krav på t.ex. mänskliga rättigheter, fria medier och demokrati som ställs i samarbetet.

11.3.4 Södra Kaukasien

Inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken har separata handlingsplaner förhandlats fram för de tre länderna i södra Kaukasien (Armenien, Azerbajdzjan och Georgien). Handlingsplanerna antogs den 14 oktober. EU:s samarbete i regionen med Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådet har utökats. Vidare har den svenske diplomaten Peter Semneby utsetts till EU:s nye särskilde representant för södra Kaukasien. Särskilt stor uppmärksamhet har ägnats utvecklingen i Georgien mot bakgrund av ökad spänning i konfliktområdena Sydossetien och Abchasien och upptrappade motsättningar mellan Georgien och Ryssland. Mot den bakgrunden antog EU rådsslutsatser på ministerrådet den 16 oktober. Frågorna om demokrati, pressfrihet och respekt för mänskliga rättigheter ägnas fortsatt uppmärksamhet i regionen.

11.3.5 Vitryssland

Relationen mellan EU och Vitryssland var fortsatt ansträngd och försvårades efter presidentvalen i mars. Inga bilaterala politiska kontakter mellan EU och Vitryssland förekom. EU protesterade regelbundet mot bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna i landet och den demokratiska utvecklingen. Särskild kritik framfördes också efter det demokratiskt bristfälliga presidentvalet. Efter valet beslutade EU att utöka reserestriktionerna till 31 personer, inklusive president Lukasjenko, ansvariga för brott mot internationell valstandard och för att ha slagit ner på det civila samhället och oppositionen i samband med valet. I maj beslutade EU:s utrikesministrar att även frysa tillgångarna för dessa 31 personer. I oktober utökades sanktionslistan med fyra höga tjänstemän ur rättsväsendet som i sitt yrkesutövande anses ha bidragit till att gå regimens vägar genom att utfärda politiskt motiverade, mycket hårda domar mot oppositionella.

Sverige har under året varit pådrivande för att EU ska utarbeta en mer sammanhållen strategi för unionens relation gentemot Vitryssland och inom unionen har det förts en intensifierad diskussion om hur EU kan främja en demokratisering i Vitryssland. Kommissionen har också ökat sitt demokratistöd till Vitryssland under året, bl.a. genom stöd till ett omfattande medieprojekt för att stödja oberoende information till den vitryska befolkningen. Sverige har även varit pådrivande för att

kommissionen ska öppna ett kontor i Minsk, något som kommissionen svarat positivt på men inte kunnat förverkliga, eftersom vitryska myndigheter inte gett de tillstånd som behövs. På bl.a. svenskt initiativ har kommissionen även tagit fram ett särskilt dokument, ett slags skugghandlingsplan för EU:s grannskapspolitik, ”What the European Union could bring to Belarus”, som presenterades i Vitryssland i november. I dokumentet tydliggörs för Vitrysslands regering och befolkning vilka möjligheter som EU, inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken, skulle kunna erbjuda Vitryssland vid en positiv demokratisk utveckling i landet.

11.3.6 Ukraina

Relationerna mellan EU och Ukraina har under året främst fokuserats på hur man kan bredda och fördjupa samarbetet inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken. Fokus har även legat på det avtal som 2009 ska efterträda det nuvarande partnerskaps- och samarbetsavtalet. Den 10 oktober hölls det årliga toppmötet mellan EU och Ukraina i Helsingfors. Huvudmålen var att ge en stark signal om vikten av fortsatta reformer och en tidig anslutning till världshandelsorganisationen WTO. Anslutningen är en förutsättning för ett frihandelsavtal med EU, som i sin tur kommer att vara en nyckelaspekt för det nya avtalet med unionen.

Utgångspunkten för Sveriges relationer med Ukraina är att hålla medlemskapsperspektivet levande samt att stödja fortsatta demokratiska och ekonomiska reformer. Sverige är en av de främsta förespråkarna inom EU och för en aktiv ukrainapolitik och till stöd för Ukrainas europeiska ambitioner. Sverige verkar utifrån detta perspektiv aktivt för att på alla relevanta områden fördjupa samarbetet mellan EU och Ukraina.

11.3.7 Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen

EU:s relationer till tolv länder i Östeuropa och Centralasien (Armenien, Azerbajdzjan, Vitryssland, Georgien, Kazakstan, Kirgizistan, Moldavien, Ryssland, Tadzjikistan, Turkmenistan, Ukraina och Uzbekistan) omnämns TACIS. Programmet TACIS är Europeiska gemenskapens främsta instrument för biståndsinsatser i Östeuropa, södra Kaukasien och Centralasien. Det övergripande syftet med programmet är att stödja övergången till marknadsekonomi med särskild tonvikt på demokratistöd och utveckling av ett rättssamhälle. Under 2006 uppgick den totala TACIS-budgeten till ca 530 miljoner euro.

Förhandlingarna om ett grannskapsinstrument slutfördes under 2006. Ett nytt instrument skapas om totalt 11,19 miljarder under sju år (2006–2013) för finansiering av EU:s samarbete med de östra och södra grannländerna. Instrumentet är utformat som ett stöd främst till genomförandet av de handlingsplaner som upprättats mellan EU och berörda länder samt det strategiska partnerskapet med Ryssland. Stödet till Centralasien flyttas över till det nya utvecklingsinstrumentet.

Länderna på västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Makedonien, Montenegro och Serbien) har tagit viktiga steg på sin väg mot regionalt samarbete och närmande till övriga Europa, men det kvarstår fortfarande stora utmaningar för att normalisera och utveckla regionen. I denna process spelar den Europeiska unionen en avgörande roll. Den svenska politiken gentemot regionen ligger i linje med EU:s politik och syftar därmed till att främja regional stabilitet och stärka ländernas närmande till EU.

11.4.1 Albanien

I januari 2003 inleddes förhandlingar om ett Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Albanien och EU – ett första steg mot ett albanskt EU-medlemskap. Avtalet signerades i juni och för närvarande pågår en ratificeringsprocess i medlemsstaterna för att avtalet ska kunna träda i kraft. Sveriges riksdag förväntas godkänna avtalet innan sommaruppehållet 2007. Kommissionen presenterade i november sin årliga översynsrapport över länderna på västra Balkan och deras steg på vägen mot ett EU-medlemskap. I rapporten (KOM(2006) 649 final) får Albanien beröm för att på ett konstruktivt sätt ha bidragit till stabilitet och samarbete på västra Balkan, i synnerhet gentemot Kosovo och Makedonien. Kommissionen betonar emellertid att Albanien måste genomföra förbättringar på ett flertal områden innan frågan om medlemskap kan bli mer uttalad. Verkningsfulla åtgärder måste vidtas för att man ska kunna motverka korruption och organiserad brottslighet samt stärka rättsväsendet i stort. Sverige delar kommissionens syn på och rekommendationer till Albanien.

11.4.2 Bosnien och Hercegovina

Förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal) mellan Bosnien och Hercegovina och EU inleddes i november 2005, sedan man kunnat genomföra en rad reformer för att leva upp till de krav som EU ställt. De tekniska förhandlingarna avslutades framgångsrikt i december. Avtalet kommer dock inte att paraferas förrän Bosnien och Hercegovina också uppfyller EU:s uppställda krav på omstrukturering av polisväsendet och reformer av bl.a. medier och offentlig förvaltning. Kommissionen betonar i sin översynsrapport (KOM(2006) 649 final) behovet av en reformering av polisväsendet, kampen mot korruption och åtgärder för att stärka landets makroekonomiska situation. Framsteg har gjorts vad gäller stabilitet och säkerhet, vilket lett till att principbeslut tagits om avveckling av den höge representantens närvaro i Bosnien och Hercegovina i juni 2007. Beslutet ska ses över och bekräftas i februari 2007 med beaktande av den interna och regionala situationen. Om avvecklingen genomförs som planerat kommer den att medföra en förstärkt EU-roll i Bosnien och Hercegovina.

11.4.3 Kosovo

Skr. 2006/07:85

Processen för att bestämma Kosovos framtida status inleddes i november 2005, ledd av FN:s speciella sändebud Martti Ahtisaari. När statusfrågan väl är avgjord kommer EU att få en större roll än tidigare, i takt med att FN:s civila administration i Kosovo UNMIK avvecklas. EU:s framtida roll i Kosovo väntas fokusera på bl.a. institutionsbyggande, stärkande av den politiska stabiliteten och att de lokala myndigheterna ska kunna ta mer och mer ansvar för Kosovos administration. Sverige har aktivt deltagit i diskussionen kring vilken roll som EU kan och bör spela i området. Sverige har under året väckt frågan om hur en statuslösning faktiskt ska genomföras; en fråga som är minst lika viktig som statusfrågan i sig och som kommer att fortsätta diskuteras inom EU även under nästa år.

11.4.4 Makedonien

På rekommendation från kommissionen fick Makedonien kandidatlandstatus i december 2005, dock utan specificerat datum för förhandlingsstart. Kommissionen gör bedömningen att Makedonien är på god väg att uppfylla de politiska kriterierna för medlemskap, men att takten i reformarbetet bör öka innan ett datum kan fastställas. De utmaningar som landet står inför är främst reformering av polis- och rättsväsende, kampen mot korruption och ett fullt genomförande av landets stabiliserings- och associeringsavtal.

11.4.5 Montenegro

Stabiliserings- och associeringsavtalsförhandlingarna för dåvarande statsförbundet Serbien och Montenegro frystes i maj på grund av bristande samarbete med Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien (ICTY). Kort därefter, i början på juni, blev Montenegro självständigt efter en folkomröstning månaden innan. Redan under tiden för statsförbundet Serbien och Montenegro fördes stabiliserings- och associeringsavtalsförhandlingarna på i stort sett separerade spår, varför övergången till separata förhandlingar genomfördes på ett smidigt sätt. För Montenegros del öppnades förhandlingarna igen i slutet av september, efter bedömningen att fullt samarbete med ICTY förelåg. Enligt kommissionens översynsrapport (KOM(2006) 649 final) behöver Montenegro stärka den administrativa kapaciteten genom att utveckla sina nyblivet självständiga institutioner för att komma till ett avslut i stabiliserings- och associeringsavtalsförhandlingarna.

11.4.6 Serbien

Statsförbundet Serbien och Montenegro upplöstes i juni efter folkomröstning i Montenegro. Kommissionens översynsrapport ger en i stort sett positiv bild av utvecklingen i Serbien under det senaste året.

Dock är stabiliserings- och associeringsavtalsförhandlingarna fortfarande frysta på grund av bristande samarbete med Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien. Landets administrativa och institutionella kapacitet bedöms vara mycket god, likaså Serbiens ekonomiska utveckling och kapacitet att integreras ekonomiskt med övriga Europa. Kommissionen pekar emellertid på nödvändigheten i att stärka Serbiens EU-perspektiv, vilket också Sverige bedömer vara av stor vikt. Serbien är nyckeln till stabilitet på västra Balkan.

11.4.7 EU:s bistånd till västra Balkan

EU är den största givaren till länderna på västra Balkan. Sedan 2000 ges ett årligt stöd om ca 600 miljoner euro genom biståndsinstrumentet CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development och Stabilisation). Under 2006 har det nya sammanslagna Instrumentet för förmedlemskap IPA (Instrument for Pre-Accession) färdigförhandlats. Det ersätter bl.a. CARDS när det träder i kraft i och med det nya finansiella perspektivet 2007. IPA förstärker EU-närmandet för länderna på västra Balkan. Stödet genom IPA uppgår till totalt 11,5 miljarder euro mellan 2007–2013, och omfattar samtliga länder på västra Balkan och Turkiet. IPA förstärker dessa länders EU-närmande.

Under framtagandet av detta nya finansiella instrument har Sverige verkat för att IPA, i förhållande till företrädaren CARDS, ska effektiviseras. Det handlar om mottagarländernas egen förmåga att hantera stödet i syfte att stärka det lokala ägarskapet/intresset. Man ska bli effektivare när det gäller givarsamordning såväl i fält som i Bryssel. Det handlar även om att medelsfördelningen ska bli jämn mellan länderna på västra Balkan och Turkiet över tiden under perioden 2007–2013.

I Makedonien, Montenegro och Serbien inklusive Kosovo ansvarar Byrån för återuppbyggnad för att CARDS-stödet genomförs. Under 2006 beslöt man att förlänga byråns mandat under en utfasningsperiod till att gälla fram till utgången av 2008. Byråns uppgift blir även under denna period att genomföra kvarvarande CARDS-program.

11.5 Barcelonaprocessen

Partnerskapet Europa–Medelhavet, också kallat Barcelonaprocessen, upprättades i Barcelona 1995 av utrikesministrarna från EU:s då femton medlemsstater och tolv Medelhavspartner:

- Marocko,
- Algeriet,
- Tunisien,
- Egypten,
- Israel,
- Jordanien,
- Syrien,
- Libanon,

- Turkiet,
- Cypern,
- Malta och
- den palestinska myndigheten.

Genom EU:s utvidgning 2004 omfattar processen i dag 35 stater, dvs. de 25 EU-medlemsstaterna och tio partnerländer. Barcelonadeklarationen från 1995 är grunden för partnerskapet som omfattar bl.a. politisk dialog, ekonomiskt samarbete och en dialog mellan kulturer och civilisationer.

Under 2006 hölls ett utrikesministermöte i Tammerfors den 27–28 november och sju fackministermöten (transport, handel, ekonomi och finans, industri, jämställdhet samt miljö).

Barcelonaprocessens parlamentariska församling höll sin andra ordinarie session i Bryssel den 26–27 mars. Den parlamentariska församlingen har 240 medlemmar, varav hälften från EU:s medlemsstater och hälften från partnerländerna.

EU:s bistånd till partnerländerna för perioden 2000–2006 uppgår till 5,35 miljarder euro. Biståndet ska gå till ekonomisk omvandling, till stärkande av den socioekonomiska jämvikten och stöd för utveckling av det civila samhället samt till regionalt samarbete. Vid sidan av EU:s medelhavs bistånd lämnar Europeiska investeringsbanken krediter till Medelhavsländerna. Det totala biståndet från EU under sjuårsperioden beräknas uppgå till 12,75 miljarder euro. För Sverige är det viktigt att EU:s bistånd har tydligt fokus på god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och demokratiseringsprocesser. Effektivitet i utvecklings-samarbetet samt god resultatredovisning är andra angelägna frågor som Sverige har drivit med goda resultat.

11.6 Mellanöstern

11.6.1 Israel–Palestina konflikten

Läget i den israelisk-palestinska konflikten har försämrats under året med allvarliga följder för den humanitära situationen på de palestinska områdena.

Israel har genomfört militära aktioner som skördat ett stort antal dödsoffer i Gaza. Palestinska fraktioner har beskjutit Israel med så kallade qassamraketer. Utdragna förhandlingar har förts om att bilda en palestinsk samlingsregering. EU:s ansträngningar – inom den så kallade kvartetten (som utöver EU består av Ryssland, USA och FN) och genom den höge representanten och dennes särskilde representant för fredsprocessen i Mellanöstern – har fokuserat på att stoppa våldet och få till stånd en återgång till förhandlingar mellan israeler och palestinier. EU har även gjort omfattande insatser för att lindra den humanitära krisen och ökat stödet till palestinerna. Israel har upprepade gånger uppmanats att återuppta inställda transfereringar av palestinska medel för tull och moms samt förbättra rörelsefriheten på ockuperat område. Sverige bidrar med personal till EU:s insats för att övervaka

gränskontrollstationen vid Rafah mellan Gaza och Egypten och har innehaft ett antal viktiga tjänster vid EU:s insats till stöd för uppbyggnaden av den palestinska civilpolisen. Skr. 2006/07:85

11.6.2 Irak

EU:s Irakpolitik lades fast i en strategi som antogs av Europeiska rådet i juni 2004 (10423/04 2004-06-10 The European Union and Iraq – A framework for engagement). Strategins huvudsyfte är att främja utvecklingen av ett demokratiskt och stabilt Irak med en livskraftig ekonomi, integrerat i det internationella samfundet. I juni följdes strategin upp genom kommissionens meddelande om rekommendationer för ett förnyat EU-engagemang i Irak (10459/06 2006-06-13 Recommendations for renewed European Union engagement with Iraq). I samband med FN:s generalförsamlingsmöte den 21 september 2005 skrev Irak och EU under en gemensam politisk deklARATION (12574/05 2005-09-21 EU-Iraq Joint Declaration on Political Dialogue). Deklarationen utgör grunden för den politiska dialogen mellan EU och Irak. 21 november inleddes förhandlingar mellan EU och Irak om ett handels- och samarbetsavtal. Avtalet kommer att fokusera på handelsrelationer men även innehålla politiska klausuler om mänskliga rättigheter, terrorism, migration och massförstörelsevapen. Kommissionen har upprättat ett delegationskontor i Bagdad och även utnämnt en så kallad Head of Delegation.

EU:s gemensamma rättsstatsinsats EUJUST LEX påbörjades den 1 juli 2005 med syfte att stödja reformer i såväl polis- som rättsväsendet och därutöver främja samarbetet mellan domstols-, polis- och kriminalvårdssektorn. Inom ramen för insatsen ingår utbildning för 1400 irakiska tjänstemän inom mänskliga rättigheter, ledarskap, brottsutredning och sektorövergripande samarbete. Under 2006 bidrog kommissionen med ungefär 200 miljoner euro i bistånd, mestadels kanaliserat via FN:s och Världsbankens återuppbyggnadsfond för Irak (IRFFI).

11.6.3 Iran

Frågan om Irans kärntekniska program har varit högprioriterad för EU under 2006. Ansträngningarna genom EU3/EU (Frankrike, Storbritannien och Tyskland, med stöd av EU:s höge representant Javier Solana), inom ramen för FN:s säkerhetsråd och stormaktsgruppen 3+3 (Frankrike, Storbritannien, Tyskland, USA, Ryssland och Kina) har fortgått. De syftar till att förmå Iran att ta de steg som omvärlden har bedömt nödvändiga för att börja bygga förtroende och få garantier för att Iran inte utvecklar kapacitet att framställa kärnvapen. Javier Solana har under 2006 spelat en aktiv roll i ansträngningarna att förmå Iran att frysa sin verksamhet för anrikning av uran och möjliggöra återupptagande av förhandlingar. I utbyte överlämnade Solana i juni å de sex ländernas vägnar ett erbjudande om samarbete för bl.a. utveckling av civil kärnenergi i Iran, vilket regimen i Teheran hittills inte antagit. Sverige har under 2006 ställt sig bakom dessa ansträngningar och, liksom övriga EU, stött EU3-linjen i den kärntekniska frågan. Frågan har kontinuerligt

behandlats i EU-nämnden.

Skr. 2006/07:85

Diskussionen om EU:s helhetsrelation till Iran, i ljuset av den kärntekniska frågan, har präglat EU:s Iranpolitik 2006. Utöver Irans kärntekniska ambitioner har situationen för de mänskliga rättigheterna och landets roll i regionen varit viktiga frågor för EU. EU har öppet kritiserat Iran för landets bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Det senaste mötet med Iran i den särskilda dialogen om mänskliga rättigheter ägde rum i juni 2004. Tredje utskottet i FN:s generalförsamling antog i november, med EU som medförslagsställare, en resolution om den allvarliga situationen för mänskliga rättigheter i Iran.

11.7 Nordamerika

11.7.1 USA

Toppmöte mellan EU och USA

Det årliga toppmötet mellan EU och USA ägde rum i Wien i juni. Agendan var bred och inkluderade bl.a. ekonomiskt samarbete, Mellanöstern och energifrågor. Behovet av goda transatlantiska relationer betonades av båda sidor. Vidare antogs en toppmötesdeklaration (rådsdokument 10756/06) kompletterad med två beskrivande framstegsrapporter (en ekonomisk och en politisk). Deklarationen behandlade ett stort antal geografiska samarbetsområden samt bl.a.

- demokratifrämjande,
- terrorismbekämpning,
- icke-spridning,
- ekonomiskt samarbete,
- klimatförändringar och
- energisäkerhet.

Deklarationen ligger till grund för det fortsatta transatlantiska samarbetet i frågorna.

Fortsatt ekonomiskt samarbete

Arbetet med att främja transatlantisk ekonomisk tillväxt och innovation fortsatte i enlighet med det gemensamma arbetsprogram som antogs vid ekonomiministermötet hösten 2005. Det övergripande syftet är att minska hinder för handel och investeringar. En ny handlingsplan om immaterialrätt och arbetet mot piratkopiering och förfälskning antogs. I slutet av november ägde ett andra ekonomiministermöte rum, där man förutom ekonomiska frågor också diskuterade energifrågor och läget inom Doha-rundan. Ett avtal om högre utbildning och yrkesutbildning undertecknades i samband med toppmötet.

Trots meningsskiljaktigheter i vissa sakfrågor finns det ett nära samarbete mellan USA och EU på det handelspolitiska området, främst inom ramen för Doha-rundan. Det finns fortfarande handelspolitiska tvister som ännu inte fått en lösning, men dessa berör endast en liten del av den omfattande transatlantiska handeln. Det nya luftfartsavtalet mellan EU och USA, som är tänkt att ersätta medlemsstaternas bilaterala avtal, är färdigförhandlat men har ännu inte trätt i kraft.

11.7.2 Kanada

EU och Kanada har kommit överens om att strömlinjeforma den politiska dialogen, bl.a. genom att minska antalet toppmöten till ett per år. Under året har dock inget toppmöte ägt rum, eftersom två planlagda möten fått ställas in på grund av det inrikespolitiska läget i Kanada. Förhandlingarna om ett nytt handels- och investeringsfrämjandeavtal har tillfälligt lagts på is i avvaktan på framsteg i förhandlingarna inom Doha-rundan. En överenskommelse har träffats om att förnya avtalet om samarbete inom den högre och yrkesinriktade utbildningen samt ungdomsfrågor.

11.8 Afrika

11.8.1 Afrika söder om Sahara

Vid Europeiska rådet i december 2005 antogs EU:s Afrikastrategi som ska utgöra ramverket för unionens samlade relationer med Afrika fram till 2015. Befintliga instrument såsom Cotonou-avtalet har integrerats i strategin. Under 2006 har genomförandet av strategin påbörjats på följande områden:

- stöd till afrikanska kapaciteter för konflikthantering och fredsfrämjande insatser,
- en regional strategi för Afrikas Horn,
- policy för god samhällsstyrning i gemenskapens utvecklingssamarbete och
- ett partnerskap för infrastruktur.

Inom ramen för strategin har förhandlingar om ekonomiska partnerskapsavtal (EPA) inletts med samtliga regioner i Afrika söder om Sahara. Sverige har verkat för att genomförandet av EU:s Afrikastrategi ska genomsyras av samstämmighet i unionens samlade politik, afrikanskt ägarskap och partnerskap i genomförandet och därutöver främja respekt för mänskliga rättigheter.

I Kairo 2000 hölls det första och hittills enda toppmötet mellan EU och Afrika. I deklarationen från Kairomötet angavs att ett andra toppmöte skulle äga rum i Europa under 2003. Mot bakgrund av utvecklingen i

relationen mellan EU och Zimbabwe, som en följd av situationen i Zimbabwe, har dock inte detta genomförts. Skr. 2006/07:85

Dialogen mellan EU och Afrikanska unionen har fortsatt i trojkaformat på utrikesministernivå. Vid det senaste mötet enades man om att arbeta för att ett EU-Afrika-toppmöte ska äga rum under 2007. Ambitionen är att anta en gemensam EU-Afrikastrategi vid ett sådant toppmöte. Sverige stödjer aktivt dessa ansatser. EU:s dialog med Afrika om migration har fortsatt under året genom antagandet av en gemensam deklaration om migration och utveckling vid EU-Afrika-ministermötet i Tripoli i november.

11.8.2 Afrikas horn

Sudan

Den allvarliga krisen i Darfurprovinsen i västra Sudan har regelbundet behandlats av rådet för externa relationer och även av Europeiska rådet.

I maj slöts ett fredsavtal i Abuja mellan den sudanesiska regeringen och en av rebellrörelserna i Darfur. AU ledde förhandlingarna och EU deltog genom en svensk ambassadör i förhandlingarna. Sverige har varit drivande för EU:s stöd för fredsavtalet och kraven på efterlevnad, också från icke-signatärerna. EU har markerat stöd för den Afrikanska unionens viktiga säkerhetsfrämjande roll och en stärkt roll för FN i Darfur. EU samarbetar nära med FN och den Afrikanska Unionen (AU) i den politiska processen, och bl.a. genom ett omfattande finansiellt stöd från EU (inkl över 240 miljoner euro ur den s.k. Fredsfaciliteten för Afrika) till AU och genom EU:s militära och civila stödinsats till Afrikanska unionens observatörsmission (AMIS), där EU bl.a. bidrar med militära experter, civilpoliser och transporter samt logistik- och kommunikationsexpertis. Det svenska personella bidraget till EU:s stödinsats är ett av det största i medlemskapskretsen och Sverige deltar med såväl officerare som poliser och sjukvårdsexperter. Sverige har varit drivande för ett stärkt politiskt engagemang från EU också i implementeringen av fredsavtalet mellan södra Sudan och Khartoum, Comprehensive Peace Agreement (CPA).

Somalia

Under 2006 har konflikten mellan de två politiska strukturerna i landet kommit att stå i fokus i Somalia. Strukturerna består av en internationellt stödd övergångsregering (TFG) med tillhörande parlament som balanserar landets klaner och subklaner och en islamisk milis (UIC) som tagit kontrollen över huvudstaden Mogadishu och en stor del av södra Somalia. Efter att Etiopien i slutet av året med militära medel bistått TFG att pressa tillbaka UIC intensifierade det internationella samfundet arbetet med att få till stånd en inklusiv politisk försoningsprocess i Somalia. Parallellt inleddes Afrikanska Unionens förberedelserna för en regional fredsstyrka. Sverige är, tillsammans med ett fåtal andra EU-länder, aktiv i den Internationella kontaktgruppen för Somalia (ICG) som

etablerades i mitten av 2006. Gruppen, vars huvudsyfte är att åstadkomma samsyn och samordning i omvärldens gensvar på situationen i Somalia, har träffats fyra gånger under året, bl.a. i Stockholm. EU är den största biståndsgivaren i Somalia och läget i landet har under 2006 behandlats återkommande i olika arbetsgrupper i Bryssel.

Etiopien och Eritrea

EU har under året fortsatt att följa fredsprocessen mellan Etiopien och Eritrea och verkat för att parterna fullt ut ska respektera och genomföra gränskommissionens beslut från 2002 om gränsens dragning i enlighet med Algeravtalet. Sverige har särskilt drivit att EU i dialogen betonar vikten av att Etiopien godkänner gränskommissionens beslut och möjliggör en formell gränsdragning.

EU har vidare fört en politisk dialog med respektive land där fred och säkerhet på Afrikas horn, tillsammans med mänskliga rättigheter och demokrati, varit viktiga frågor. Utvecklingen efter valen i Etiopien ger anledning till fortsatt oro. I Etiopien har EU haft en fortsatt aktiv roll i efterspelen till valen 2005 och bl.a. övervakat de pågående rättegångarna mot fångslade oppositionsledare och journalister.

11.8.3 Västafrika

Mano River

Kabinettssekreterare Hans Dahlgrens uppdrag som EU-ordförandeskapets särskilda representant i Mano River-länderna Guinea, Liberia och Sierra Leone fortsatte under 2006. I den särskilda representantens mandat ingår bl.a. att föra en dialog med alla berörda aktörer, inklusive FN och den regionala samarbetsorganisationen ECOWAS. Syftet är att skapa förutsättningar för fred, återuppbyggnad och demokratisering i regionen.

Liberia

EU har fortsatt stött konsolideringen av fredsprocessen i Liberia, bl.a. genom stöd till återintegrering av före detta kombattanter. EU har stött Liberias nyvalda president Ellen Johnson Sirleaf såväl politiskt som ekonomiskt. EU stödjer FN:s beslut att inte förnya sanktioner mot export av timmer. En rad bilaterala kontakter har förekommit mellan president Johnson Sirleaf och olika EU-företrädare.

Elfenbenskusten

Krisen i Elfenbenskusten fortsatte att påverka utvecklingen i Västafrika. EU fortsatte att nära följa situationen i Elfenbenskusten och stödjade genomförandet av det fredsavtal som undertecknats mellan regeringen och rebellgrupperna. I Guinea har EU fört en nära dialog med såväl regeringsföreträdare som opposition för att främja en nationell dialog och demokratisering.

Dialogen mellan EU och den regionala samarbetsorganisationen ECOWAS har fortsatt. Under året har ministertrojkor mötts vid två tillfällen.

11.8.4 Stora sjö-regionen

EU är en viktig aktör till stöd för fred och säkerhet i Stora Sjö-regionen. Utvecklingssamarbetet är omfattande. EU är också en betydelsefull politisk aktör och har bl.a. ett särskilt sändebud för regionen. Det särskilda sändebudet har varit instrumentell för att hantera de kriser som uppstått under året, inte minst i Demokratiska republiken Kongo där de första valen på över 40 år genomfördes 2006. EU och medlemsstaterna, inklusive Sverige, har tillhandahållit både politiskt och finansiellt stöd till den så kallade Internationella konferensen om fred, säkerhet, demokrati och utveckling i Stora Sjö-regionen. I december genomförs det andra toppmötet med deltagande från EU och Sverige.

Demokratiska republiken Kongo

EU var närvarande med en valövervakningsmission i samband med valen till presidentämbetet, Europaparlamentet och provinsparlamenten i DR Kongo under andra halvan av 2006. EU:s polisinsats i DR Kongo, EUPOL, till stöd för den integrerade nationella polisen, fortsatte under året. Även rådgivningsgruppen för säkerhetssektorreform, EUSEC, fortsatte sitt arbete. EUSEC har gett råd till den kongolesiska försvarsmakten för reformering av den nationella armén. Båda insatserna sker inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s engagemang har skett i samråd med FN. Under valprocessen i DR Kongo ställde EU också en militär snabbinsatsstyrka till förfogande (EUFOR RD Congo) av FN och de kongolesiska myndigheterna.

Uganda

Valen i Uganda i februari bevakades noga av EU. Bland annat agerade EU-kretsen inför valen då den viktigaste oppositionella presidentkandidaten fängslades. EU genomförde också en valövervakningsmission. Vidare har EU och Sverige på olika sätt uttryckt stöd till förhandlingarna mellan regering och LRA-rebellerna i norra Uganda.

Zimbabwe

Ministerrådet förlängde i februari de riktade sanktionerna mot Zimbabwe. Den negativa utvecklingen i landet har ytterligare förvärrats. Samhällsklimatet blir alltmer repressivt och ekonomin fortsätter att försvagas i snabb takt. EU är fortsatt en stor humanitär givare i Zimbabwe. Situationen i Zimbabwe behandlas regelbundet i EU:s politiska dialog med Samarbetsorganisationen för södra Afrika (SADC) och med övriga länder i södra Afrika.

Dialogen EU-SADC har fortsatt att utvecklas under året. Förutsättningarna för en mer innehållsrik politisk dialog mellan EU och SADC har i generella termer förbättrats genom ett nytt partnerskap mellan SADC-länderna och dess internationella samarbetspartners som antogs vid SADC:s konsultativa konferens i april.

Sydafrika

Under 2006 inleddes en process för att upprätta ett strategiskt partnerskap mellan EU och Sydafrika för att fördjupa det politiska och ekonomiska samarbetet samt bredda samarbetet vad gäller sociala frågor, kultur och miljö. Sverige ställer sig positivt till ansträngningarna för ett tätare samarbete mellan EU och Sydafrika, vilket också har manifesterats i en gemensam strategi för utvecklingssamarbetet 2007–2013. Avtalet om handelsutveckling och samarbete mellan EU och Sydafrika kommer också i fortsättningen att utgöra den legala grunden för EU:s relationer med Sydafrika. En översyn av avtalet har nu påbörjats med inriktning på ytterligare handelsliberalisering.

11.8.6 EU-samarbete med Afrika om migration och utveckling

Den 22–23 november ägde en ministerkonferens mellan EU och Afrika rum i Tripoli om migration och utveckling. Syftet med konferensen var att följa upp och fördjupa den dialog mellan EU och Afrika om migration och utveckling som initierades i och med antagandet av slutsatserna om den globala ansatsen till migration i december 2005 samt ministerkonferensen i Rabat i juli (där en politisk deklaration och handlingsplan antogs) och även FN:s högnivådialog om migration och utveckling. Fokus under konferensen i Tripoli låg på både synergier mellan migration och utveckling och på hanteringen av migrationsströmmar. Samtliga EU- och AU-länder samt Marocko bjöds in. Mötet var en del av förberedelserna inför EU-Afrika toppmötet 2007. En politisk deklaration antogs av konferensen.

11.9 Latinamerika och Karibien

11.9.1 Toppmöte mellan EU och Latinamerika-Karibien

Stats- och regeringscheferna möttes i Wien den 11–12 maj. Centrala frågor som diskuterades rörde regional integration, social sammanhållning, handel och FN-reformer. Det beslutades att nästa toppmöte mellan EU och Latinamerika-Karibien äger rum på stats- och regeringschefsnivå i Lima 2008.

11.9.2 Handelspolitik

Beslut fattades om att inleda förhandlingar om associeringsavtal mellan EU och Centralamerika respektive Andinska gemenskapen. Förhandlingar fördes också om ett ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och de karibiska länderna.

Ett flertal konsultationer hölls för att återuppta förhandlingarna om ett associeringsavtal med Mercosur. Sverige har haft en pådrivande roll i att initiera dessa förhandlingar.

11.9.3 Brasilien

Beslut fattades om att förstärka den politiska dialogen med Brasilien om internationella frågor. Dialogen planeras att föras i trojkaformat på hög tjänstemannanivå inom ramen för existerande processer och samarbetsavtal mellan EU och Brasilien.

11.9.4 Bolivia

Den 2 juli hölls val till den grundlagsstiftande församlingen i Bolivia, som har i uppgift att se över landets konstitution, bl.a. i syfte att göra den mer inkluderande vad gäller den marginaliserade ursprungsbefolkningen. I samband med valet hölls en folkomröstning om ökad regional autonomi. Sverige bidrog med en långtids- och två korttidsobservatörer till EU:s valövervakningsmission, som fann att valet genomförts under fredliga former och att såväl internationella normer som nationell lagstiftning respekterats, även om vissa tillkortakommanden kunde observeras.

11.9.5 Haiti

Sverige bidrog med två korttidsobservatörer till EU:s valövervakningsstyrka under presidentvalet i Haiti i februari. EU:s valobservationsmission rapporterade att valet genomförts tekniskt korrekt, men att det kantats av oroligheter. Ett högnivåmöte hölls mellan Haitis nya president

och EU:s utrikespolitiska talesman i juni då bl.a. EU:s bistånd till Haiti diskuterades, liksom hur EU och Haiti kan förstärka sitt samarbete kring frågor som rör mänskliga rättigheter, demokrati och ekonomisk utveckling. Skr. 2006/07:85

11.9.6 Kuba

Den politiska situationen på Kuba är fortsatt svår. EU:s dialog med regeringen är alltfjämt begränsad och Kuba vägrar fortfarande att samarbeta med EU kring biståndsprojekt. EU har under året uttryckt stark kritik mot den kubanska regeringens sätt att behandla oppositionen i landet. I juni förlängde EU den gemensamma ståndpunkten om Kuba vars syfte är att främja demokrati och systemöppnande åtgärder i landet.

11.9.7 Mexiko

I samband med presidentvalet i Mexiko den 2 juli fanns EU på plats med valobservatörer, som kunde rapportera att valet hade genomförts på ett tekniskt korrekt sätt.

11.9.8 Nicaragua

I samband med president- och parlamentsvalet i Nicaragua den 5 november fanns EU på plats med valobservatörer. Sverige bidrog med fem observatörer, varav två korttids- och tre långtidsobservatörer. Den preliminära rapporten från EU:s valobservatörsmision konstaterade att valet genomförts under fredliga, fria och öppna former och med högt valdeltagande, samtidigt som vissa tillkortakommanden noterades.

11.9.9 Peru

EU har under året i enlighet med gemensamma riktlinjer för mänskliga rättigheter uttryckt sitt motstånd mot den peruanska regeringens förslag om att åter ta dödsstraffet i aktivt bruk.

11.9.10 Venezuela

I samband med presidentvalet i Venezuela den 3 december fanns EU på plats med valobservatörer. Sverige bidrog med tre observatörer.

11.9.11 Utvecklingssamarbete med Latinamerika

Under 2006 har den så kallade Asien- och Latinamerikakommittén behandlat projektförslag i Latinamerika till ett sammanlagt belopp av cirka 230 miljoner euro. Detta inkluderar ett belopp om 21 miljoner euro till internflyktingar i Colombia från kommissionens budgetlinje avseende stöd till internflyktingar i Asien och Latinamerika. Viktiga frågor som

Sverige drivit är att projektförslagen ska ha en tydlig fattigdoms- inriktning med betoning på god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och demokratiseringsprocesser. Ägarskap och givarsamordning är andra frågor som står högt på Sveriges agenda. Behandlingen av landstrategierna för perioden 2007–2013 har försenats. De första nio strategierna diskuterades dock informellt i årets sista Asien- och Latinamerikakommittémöte.

11.10 Asien

11.10.1 Afghanistan

Situationen i Afghanistan är allvarlig och säkerhetssituationen har förvärrats. EU:s engagemang i Afghanistan är alltjämt omfattande och frågan har kontinuerligt behandlats i ministerrådet. EU:s medlemsstater bidrar med ungefär 16 000 soldater till den internationella säkerhetsstyrkan ISAF vilket motsvarar hälften av styrkan. Under perioden 2002–2006 har EU:s medlemsstater och kommissionen bidragit med 3,7 miljarder euro till olika utvecklingsinsatser, vilket gör EU till den näst största givaren i Afghanistan. EU spelade en aktiv roll i arbetet med att utarbeta Afghanistan Compact, ett dokument som drar upp riktlinjerna för den fortsatta utvecklingen i Afghanistan. Vid Londonkonferensen om Afghanistan i början av 2006, där dokumentet antogs, deltog EU på hög nivå. Sverige representerades av utrikesminister Laila Freivalds. Genomförandet av Afghanistan Compact följs aktivt av EU på plats i Kabul. Sverige har verkat för att EU ska fortsätta att ha en aktiv roll i Afghanistan och även verka i Afghanistans närområde. Sverige har särskilt stött arbetet till stöd för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter, narkotikabekämpning och jämställdhet. Sverige har även aktivt stött förslaget att EU ska bidra till insatser inom rättssektorn.

11.10.2 Kina

Den politiska dialogen mellan EU och Kina fortsätter att utvecklas. Det årliga toppmötet ägde rum den 9 september i Helsingfors, i samband med ASEM-toppmötet. Under toppmötet kunde parterna komma överens om att påbörja förhandlingarna om ett nytt partnerskaps- och samarbetsavtal och inom ramen för detta uppdatera 1985 års handels- och ekonomiavtal. Partnerskaps- och samarbetsavtalet ska täcka mångfalden och bredden i relationen mellan EU och Kina. Sverige har i förberedelserna för förhandlingarna framhållit att det är angeläget att viktiga grundprinciper om bl.a. mänskliga rättigheter samt nedrustning och ickespridning återspeglas i avtalet. Parterna kunde under toppmötet även komma överens om att fortsätta sitt arbete om att anta en energideklaration och att påbörja en strukturerad dialog om Afrika.

Dialogen och seminarierna mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter har fortsatt under året. I oktober antog kommissionen ett meddelande om Kina, ”EU-China: Closer partners, growing responsibilities”

samt åtföljande papper ”A policy paper on EU-China trade and investment: Competition and Partnership”. Kommissionen lyfter där fram vikten av ett fördjupat samarbete mellan EU och Kina samt betydelsen av att Kina antar en roll som ansvarsfull aktör inom det internationella samfundet, i ljuset av landets ökande ekonomiska och politiska betydelse. I december antogs rådsslutsatser om meddelandet av rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC). Vidare väcktes frågan om att häva det rådande vapenembargot mot Kina. Detta fick dock inte stöd i rådet. Se vidare 8.8.1 om krigsmateriel.

11.10.3 Japan

Inom ramen för det strategiska partnerskapet mellan EU och Japan hölls ett årligt toppmöte i Tokyo den 24 april. Utöver relationen EU–Japan diskuterade toppmötet globala frågor som miljö och energi, pandemier/fågelinfluensan och WTO. Ett avtal undertecknades om samarbete på kärnenergiområdet mellan Japan och Europeiska atomenergigemenskapen. Avregleringsdialogen, som är ett viktigt instrument i arbetet för att stärka investeringsklimat och handelsförbindelser mellan EU och Japan, har fortsatt under året.

11.10.4 Nordkorea

Nordkorea genomförde i juli ett prov med långdistansmissiler och i oktober ett kärnvapenprov. Den internationella reaktionen på båda händelser blev stark, och FN:s säkerhetsråd antog med anledning av kärnvapenprovet en resolution med bindande sanktioner mot Nordkorea. EU har fördömt proven som destabiliserande i ett läge då förtroendeskapande åtgärder hade varit lämpligare, och FN-sanktionerna genomförs så snabbt som möjligt. Genom en förhandlingsinsats under våren lyckades EU undvika att det nordkoreanska beslutet att stoppa europeiska icke-statliga organisationers humanitära verksamhet i landet vid årets början sattes i verket. Verksamheten fortsätter tillsvidare, men med mer begränsad geografisk räckvidd i landet än förut. EU fortsätter att stödja den så kallade sexpartsprocessen som syftar till att lösa frågan om Nordkoreas kärnvapen, och har även i år till FN:s generalförsamling framlagt en resolution om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. Sverige har inom EU verkat för att unionen ska fortsätta den politiska dialogen med Nordkorea som ett led i stödet för en lösning av kärnvapenfrågan.

11.10.5 Burma

Den politiska situationen i Burma liksom läget för de mänskliga rättigheterna har fortsatt att försämrats. Militärjuntan har fortsatt sin isolationistiska linje och EU:s möjligheter att föra dialog med regimen har förblivit begränsade. EU uppdaterade i april den gemensamma ståndpunktens visumrestriktioner för medlemmar av den burmesiska regimen, med syfte att genom fortsatta sanktioner upprätthålla ett tryck på regimen med krav på förändring.

11.10.6 Indonesien

EU:s engagemang i den tsunami- och konfliktdrabbade Aceh-provinsen fortlöpte under året både genom återuppbyggnadsstöd och genom den civila observatörsinsatsen Aceh Monitoring Mission vars mandat förlängdes vid tre tillfällen. EU bidrog även med en observatörsinsats för lokalvalen i Aceh, till vilken Sverige bidrog med två observatörer. Den politiska dialogen mellan Indonesien och EU intensifierades ytterligare vilket bl.a. illustrerades av den höge representanten Solanas besök i Indonesien samt ministertrojkamöte med den indonesiske utrikesministern. Under året påbörjades förhandlingar mellan EU och Indonesien om ett partnerskaps- och samarbetsavtal.

11.10.7 Indien

Vid toppmötet mellan EU och Indien i oktober presenterades en första rapport om genomförandet av den gemensamma handlingsplanen för samarbetet mellan EU och Indien, som antogs vid toppmötet 2005. Rapporten visar att samarbetet mellan EU och Indien stärkts och fördjupats sedan det strategiska partnerskapet mellan EU och Indien upprättades 2004. Vid årets toppmöte kom man också överens om att inleda förberedelser för förhandlingar om ett bilateralt handels- och investeringsavtal. Sverige välkomnar det närmare samarbetet med Indien och har tagit aktiv del i arbetet med handlingsplanen.

11.10.8 Sri Lanka

Den etniska konflikten i Sri Lanka, mellan gerillan ”de tamilska tigrarna” i norr och den singalesiska regeringen i söder eskalerade under året. Den humanitära situationen och situationen för de mänskliga rättigheterna (MR) har försämrats i takt med att stridigheterna trappats upp. Efter månader av diplomatiska påtryckningar för att få gerillan att upphöra med självmordsattentat och andra terrorhandlingar beslutade EU den 31 maj att sätta upp ”de tamilska tigrarna” på EU:s lista över terroristorganisationer. EU har under året reviderat sin politik gentemot Sri Lanka med målet att få båda parter i konflikten att upphöra med våldshandlingar och brott mot humanitär rätt samt i stället presentera förslag till en federal lösning på konflikten och återgå till förhandlingsbordet. EU har också vid möten i FN:s nya MR-råd och genom flera uttalanden och demarcher under året satt ljuset på MR-situationen i landet och bl.a. uppmanat regeringen att utreda rapporterade MR-brott, mord och bortföranden.

11.10.9 Thailand

Den 19 september genomfördes en oblodig militärkupp i Thailand under ledning av tidigare arméchefen Sonthi. Undantagstillstånd infördes, konstitutionen upphävdes, premiärminister Thaksins regering avsattes och Europaparlamentet upplöstes. Ett styrande råd upprättades för att tills

vidare leda landet. Därefter tillsattes förre arméchefen och tidigare ledamoten av kungens rådgivande organ Surayud Chulanont som interimistisk premiärminister tillsammans med en tillfällig regering. Fria val är aviserade till senare hälften av 2007.

EU fördömde kuppen genom två uttalanden av ordförandeskapet och krävde en skyndsam återgång till demokratiskt styre i landet. Vid EU-kretsens möten med företrädare för den interimistiska regeringen framfördes EU:s oro över den politiska situationen och kraven på en utveckling i positiv riktning.

11.10.10 Toppmöten mellan Asien och EU

ASEM:s sjätte toppmöte ägde rum i Helsingfors i september med deltagande av flertalet stats- eller regeringschefer för 25 medlemsstater samt ordföranden i kommissionen. Burma tilläts inte delta på högsta nivå utan företrädde vid toppmötet av utrikesministern. Mötet fokuserade på aktuella frågor som FN, världshandelsorganisationen WTO, energi, miljö och kultur. Beslut fattades att från och med 2007 även bjuda in de kommande nya EU-medlemsstaterna Bulgarien och Rumänien samt Indien, Pakistan, Mongoliet och ASEAN:s sekretariat till nästa års möten.

Samarbetet mellan EU och ASEAN har ägnats allt större uppmärksamhet. Förhandlingar med vissa ASEAN-länder om partnerskaps- och samarbetsavtal har fortsatt och detsamma gäller diskussionen om möjligheten till frihandelsavtal mellan EU och ASEAN-länder. Det EU-ledda Aceh Monitoring Mission för övervakandet av fredsöverenskommelsen i Aceh, i vilken fem ASEAN-länder ingår, är ytterligare exempel på ökat samarbete. EU har även tagit ett principbeslut om en anslutning till ASEAN:s samarbetsavtal TAC (Treaty of Amity and Cooperation), för att därmed möjliggöra EU:s deltagande vid det årliga Östasientoppmötet.

11.10.11 Utvecklingssamarbete med Asien

Utvecklingssamarbetet med Asien regleras genom Asien- och Latinamerikaförordningen. Under året behandlades förslag till insatser i Asien om totalt 735 miljoner euro. En stor andel av Asienbudgeten har gått till finansiering av landplaner och projekt till Afghanistan (208 miljoner euro) och Irak (194 miljoner). 56 miljoner euro avsåg fortsatt återuppbyggnad efter tsunamin varav 50 miljoner till Sri Lanka och 6 miljoner till Indonesien. 30 miljoner euro har allokerats till fågelinfluensan i Asien. Viktiga frågor som Sverige drivit är att programmen och de nationella planerna ska ha en klar fattighedsinriktning med fokus på god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och demokratiseringsprocesser. Ägarskap och givarsamordning är andra frågor som står på Sveriges agenda.

12 Ekonomiska och monetära unionen

12.1 Stabilitets- och tillväxtpakten

Sverige verkar för en strikt tillämpning av stabilitets- och tillväxtpakten som främjar budgetdisciplin och sunda offentliga finanser. Särskilt viktigt är det att den långsiktiga hållbarheten betonas i tillämpningen av regelverket.

Ett antal beslut togs under året inom ramen för tillämpningen av den år 2005 reviderade stabilitets- och tillväxtpakten. I arbetet har Sverige generellt sett betonat vikten av långsiktigt uthålliga offentliga finanser i medlemsstaterna.

Ett nytt underskottsförfarande som avser Storbritannien öppnades under året. Rådet utfärdade den 24 januari en rekommendation om att det alltför stora underskottet ska vara åtgärdat senast budgetåret 2006/2007. Vid höstens utvärdering av de vidtagna åtgärderna fann varken rådet eller kommissionen någon anledning att trappa upp processen gentemot Storbritannien.

Rådet beslöt emellertid att trappa upp processen mot Tyskland, som inleddes redan 2003, och utfärdade den 14 mars ett föreläggande enligt artikel 104.9 i förordning 1467/97/EG. I beslutet ges Tyskland ytterligare två års frist, dvs. till 2007, med att åtgärda sitt alltför stora underskott. I och med upptrappningen från en rekommendation enligt artikel 104.7 till ett föreläggande enligt artikel 104.9 kan Tyskland sägas befinna sig i processens andra steg, där eventuella sanktioner inte kan aktualiseras förrän i processens tredje steg.

Den ungerska utvecklingen har varit något problematisk. Efter att ha fått underkänt för sitt konvergensprogram vid vårens rådsbehandling tvingades Ungern lägga fram ett nytt program den 1 september. Programmet behandlades av rådet den 10 oktober. Vid samma rådsmöte fick Ungern dessutom sin tredje rekommendation enligt artikel 104.7 om att åtgärda underskottssituationen senast 2009, dvs. ett år senare än enligt tidigare rekommendation. Den nya rekommendationen, vilken låg i linje med de ungerska planerna i det framlagda konvergensprogrammet, föranleddes bl.a. av att det planerade underskottet för 2006 reviderades upp till 10,1 procent av BNP, att jämföra med 6,1 procent enligt budgeten för 2006 och 4,5 procent som var planen i det ursprungliga konvergensprogrammet.

Beträffande Italien och Portugal bedömde rådet, den 14 mars respektive 11 juli, att dessa länder vidtagit tillräckliga åtgärder för att åtgärda underskottssituationen till 2007 respektive 2008.

Cypern bedömdes av rådet ha åtgärdat sitt alltför stora underskott 2005, vilket var i linje med rådets rekommendation. Underskotts-förfarande hävdades därför den 21 juni. Kommissionen tog också, den 29 november, beslut om att rekommendera rådet att göra detsamma för Frankrike. Ett rådsbeslut i frågan väntas i början av 2007.

13 Skatter

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. På området direkt skatt verkar Sverige framför allt för ett ökat administrativt samarbete. För de harmoniserade skatterna (mervärdesskatt och vissa punktskatter) verkar Sverige för tydliga regler som inte kan missbrukas.

13.1 Företagsbeskattning

En gemensam konsoliderad bolagsskattebas

Kommissionen anser att en fungerande inre marknad förutsätter att man skapar regler för en gemensam konsoliderad bolagsskattebas på EU-nivå. Ett kommissionsförslag ska komma 2008. För att förbereda förslaget har kommissionen tillsatt en arbetsgrupp med företrädare för samtliga medlemsstater där frågor av teknisk art diskuteras. Mer detaljerade tekniska frågor diskuteras i olika undergrupper. Sverige deltar i alla grupperna.

Den grundläggande tanken är att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen ska sedan fördelas med hjälp av en fördelningsnyckel mellan de länder där företagen är verksamma. Länderna ska tillämpa sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen. Inledningsvis är en sådan skattebas tänkt att fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser. Vid Ekofinmötet den 7 juni presenterades ett meddelande från kommissionen om projektets utveckling. Rådet antog inga slutsatser efter diskussionen. Vid Ekofinmötet den 28 november lämnade kommissionen en muntlig rapport om projektets fortsatta utveckling.

Sverige ser ekonomiska och politiska svårigheter med en gemensam skattebas eftersom bolagsskatten är ett viktigt nationellt instrument för att främja god ekonomisk utveckling och en varaktigt hög sysselsättning. Ett system som innehåller en kombination av en gemensam skattebas och olika nationella skattebaser riskerar dessutom att bli både komplext och svårtillämpat. Sverige deltar dock i kommissionens projekt för att undersöka möjligheten att skapa en gemensam skattebas.

13.2 Mervärdesskatt

Reducerade skattesatser

Kommissionen har sett över de reducerade skattesatserna och nollskattesatserna på mervärdesskatteområdet. Förslag till förändringar lämnades i juli 2003 (se faktagruppmemorier 2003/04:FPM28). Syftet med förslaget var att åstadkomma förenkling, rationalisering och likformighet.

Eftersom medlemsstaterna inte kunde komma överens om hur de nya reglerna skulle se ut, beslutades i december 2003 att det sedan tidigare påbörjade försöket med lågmoms på arbetsintensiva tjänster, vilket är tidsbegränsat, skulle förlängas till utgången av 2005. Efter påtryckningar från nya medlemsstater lade kommissionen den 21 april 2004 fram ett förslag som innebar att även de nya medlemsstaterna ska få delta i lågmomsförsöket. Efter fruktlösa försök att nå enighet om för vilka varor och tjänster medlemsstaterna ska kunna ha reducerade skattesatser kunde en överenskommelse nås i början av 2006.

Överenskommelsen innebar att lågmomsförsöket förlängdes till och med 2010 och att alla medlemsstater som ville delta i försöket, och som inte redan gjorde det, måste ansöka om detta hos kommissionen senast den 31 mars. Under hösten beslutade rådet att de medlemsstater som sänt in ansökan skulle få delta i försöket. Sverige har inte ansökt om att delta i det förlängda lågmomsförsöket.

Förslaget till omarbetad version av sjätte mervärdesskattedirektivet

Det sjätte mervärdesskattedirektivet (77/388/EEG) har sedan det infördes 1977 genomgått omfattande förändringar och därigenom blivit svår genomträngligt och svårt att tillämpa. I ett förslag från kommissionen (KOM(2004) 246) föreslås därför att direktivet ska upphävas och ersättas med en ny rättsakt med omarbetade bestämmelser för det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Omarbetningen innebär emellertid inte att reglerna ändras i sak utan avsikten är endast att göra regelverket mer överskådligt. Kommissionens förslag har behandlats i rådet under 2005 och 2006. Ekofinrådet antog den nya rättsakten i november för ikraftträdande 1 januari 2007.

Beskattningsland vid tillhandahållande av tjänster

Enligt nuvarande EG-regler ska tjänster som huvudregel mervärdesbeskattas i det land där den som tillhandahåller tjänsterna är etablerad. Som en följd av utvecklingen på marknaden har den nuvarande ordningen ansetts svår att tillämpa både av skattskyldiga och av skattemyndigheterna.

Kommissionen föreslog därför 2003 att man, i de fall tjänsterna tillhandahålls mellan företagare i olika medlemsstater, som huvudregel ska lägga om beskattningen från det land där tillhandahållaren är

etablerad till det land där kunden är etablerad (se faktapromemoria 2003/04:FPM65). Syftet med förslaget är att upprätthålla den grundläggande principen om att mervärdesskatten ska tillfalla konsumtionslandet.

I juli 2005 kompletterade kommissionen sitt förslag genom att även reglerna för gränsöverskridande handel med tjänster mellan företagare och konsumenter ska ändras (se faktapromemoria 2005/06:FPM3). Förslaget syftar till att i större utsträckning uppnå beskattning i konsumtionslandet och innebär att vissa tjänster som tillhandahålls på distans ska beskattas i den medlemsstat där kunden är bosatt. Det gäller bl.a. telekommunikationstjänster, elektroniska tjänster samt radio- och TV-sändningar. Förslaget behandlas för närvarande i rådsarbetsgruppen för skatter. Sverige är positivt till förslaget.

Förenkling av administrativa skyldigheter för företag med gränsöverskridande handel

Kommissionen lämnade 2004 ett förslag (KOM(2004) 728) som innehåller olika åtgärder som syftar till att förenkla de administrativa skyldigheterna i fråga om mervärdesskatt för företag som har gränsöverskridande handel. En viktig åtgärd är att företag, som är skattskyldiga för försäljning i medlemsstater som de inte är etablerade i, elektroniskt ska kunna vända sig till en enda skattemyndighet, nämligen myndigheten i den medlemsstat företaget är etablerat ("en enda kontaktpunkt"). Företagen ska där fullgöra alla sina skyldigheter när det gäller registrering och lämnande av deklaration. En annan åtgärd är den modernisering och förenkling som föreslås när det gäller förfarandet för återbetalning av mervärdesskatt som företagen betalar vid inköp i en annan medlemsstat än den i vilken de är etablerade. Förslaget har under 2006 behandlats i rådsarbetsgruppen för skatter. Arbetet kommer att vara fortsatt prioriterat under våren 2007 med sikte att nå en fullständig lösning i juni 2007 och med beaktande av bekämpning av bedrägerier. Sverige är positivt till förslaget.

Direktivförslag om åtgärder för att förhindra momsusk

Kommissionen lade 16 mars 2005 fram ett nytt direktivförslag (KOM/2005/89) som behandlar uppbörden av mervärdesskatt och åtgärder för att förhindra skattefusk och skatteundandragande. Förslaget antogs den 24 juli, direktiv 2006/69/EG. Direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att genomföra vissa åtgärder i lagstiftningen för att stävja skatteflykt och skatteundandragande. En sådan åtgärd är att införa så kallad omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt i vissa branscher där skatteundandragande är vanligt förekommande. Detta innebär att köparen i stället för säljaren beräknar mervärdesskatten på omsättningen. Sverige var positivt till förslaget och avser att utnyttja möjligheten att införa omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt för byggsektorn. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2007.

Alkoholskatt

Kommissionen lämnade i maj 2004 en rapport om funktionen av gällande skattestrukturer och skattesatser på alkoholskatteområdet. Den 12 april 2005 beslutade rådet att uppmana kommissionen att presentera ett förslag till höjning av minimiskatterna på alkohol utformat så att höjningen kompenserar för inflationen sedan miniminivåerna infördes 1993. Detta beslut kom till stånd efter stora ansträngningar av bl.a. Sverige. Förslaget skulle innehålla möjligheter till övergångsordningar och undantag.

Kommissionen lämnade den 12 september ett förslag om inflationsuppräknings av minimiskatterna på alkohol inom EU med 31 % från 1993. Förslaget avser öl, andra jästa drycker än vin och öl, mellanklassprodukter (starkvin) och etylalkohol (sprit). Skattesatsen för vin är 0 % och kan således inte höjas med en faktor avseende inflationen. Vidare föreslogs att perioden för kommissionens översyn av minimiskatterna enligt direktivet ska förlängas från två till fyra år. De föreslagna ändringarna ska sättas i kraft senast den 31 december 2007. För medlemsstater som skulle behöva öka sina nationella skattesatser med mer än 10 % föreslås övergångsperioder, maximalt fram till den 1 januari 2010.

Förslaget behandlades av Ekofinrådet den 7 och den 28 november. Då ingen enighet kunde uppnås gav rådet kommissionen i uppdrag att göra en fullständig studie av beskattningen av alkohol, inklusive utvecklingen i konkurrenssituationen och i nivåerna på skatter och priser, i syfte att underlätta ytterligare beslutsfattande i rådet beträffande alkoholbeskattning. Resultatet ska presenteras under det första halvåret 2007.

Befrielse från mervärdesskatt och punktskatt på varor som införs av resande från tredjeländer

Kommissionen lade den 22 februari fram ett förslag om ett nytt direktiv om frihet från skatt för varor som förs in i EU av personer som kommer resande från tredjeland, (KOM(2006) 76). Det föreslagna direktivet ska ersätta direktiv 69/169/EEG av den 28 maj 1969 om harmonisering av lagstiftningen om befrielse från omsättningsskatter och punktskatter på varor som införs av resande. Avsikten med kommissionens förslag är att modernisera lagstiftningen och anpassa den till de nya förhållandena som bl.a. utvidgningen av EU och ändrade yttre gränser innebär. Förslaget beskrivs närmare i faktapromemoria 2005/06:FPM84.

De huvudsakliga ändringarna i förhållande till direktiv 69/169/EEG består i att man ändrar vissa tröskelvärden (beloppsgränser och kvantitativa begränsningar) för skattefri import av varor som resande tar med i sitt bagage. Förslaget innebär att beloppsgränserna för skattefri import av andra varor än alkohol och tobak ändras. Vidare föreslogs att det införs en valfrihet för medlemsstaterna att ytterligare begränsa skattefri kvantitet vid import av tobak. Förslaget innehöll även ett

införande av en kvantitativ begränsning vid import av öl (16 liter). Gränsen för import av vin föreslogs öka från nuvarande två liter till fyra liter. Förslaget innebär även att de kvantitativa begränsningarna som gäller för parfym, kaffe och te slopas. Detta innebär att nämnda produkter kommer att inkluderas i den ökade beloppsgränsen.

Vid Ekofinrådets möte den 28 november nåddes en politisk överenskommelse om ett nytt direktiv. Sverige är positiv till att en överenskommelse om resandedirektivet har kommit till stånd och har deltagit aktivt i detta arbete. Det formella beslutet kommer att fattas vid ett senare rådsmöte. Överenskommelsen är baserad på ett kompromissförslag från ordförandeskapet som huvudsakligen innebär följande. Beloppsgränserna för skattefri import höjs från 175 euro till 430 euro för flyg och båtresenärer och från 175 euro till 300 euro för övriga resenärer. Medlemsstaterna kan välja att tillämpa olika kvantitativa begränsningar för skattefri import av tobaksprodukter beroende av om resan sker med flyg (högre gräns) eller andra transportmedel (lägre gräns). Enighet nåddes även om de föreslagna reglerna för import av öl och vin.

Beskattnings av tunga lastbilar, eurovinjettdirektivet

Kommissionen lämnade den 23 juli 2003 ett förslag till ändring i det direktiv som reglerar uttag av skatt och avgift på tunga godstransporter (KOM(2003) 448). Europaparlamentet och rådet beslutade om ändringdirektivet den 17 maj (direktiv 2006/38/EG).

Ändringarna i direktivet gör det möjligt att ta ut tids- eller avståndsrelaterade vägskatter (exempelvis kilometerskatt) på hela vägnätet, vilket tidigare inte var möjligt. För det fall sådana skatter införs ska de dock följa direktivets regelverk om de tas ut på det transeuropeiska vägnätet. Det är möjligt att ta ut en skatt endast på del av det transeuropeiska vägnätet. Tillämpningsområdet har utvidgats från att omfatta lastbilar med en totalvikt på minst 12 ton till att omfatta lastbilar med en totalvikt på minst 3,5 ton. Ändringarna möjliggör också en mer omfattande differentiering i miljöhänseende. Maximnivåerna för tidsrelaterade skatter och avgifter (exempelvis eurovinjettsamarbetet som Sverige deltar i) har höjts. Sverige har drivit frågan om att kilometerskatt ska kunna tas ut på fler delar av vägnätet och inte enbart på motorvägar. Vidare har det på förslag från Sverige getts möjlighet till en mer omfattande differentiering i miljöhänseende. Se även 36.2.3.

13.4 Administrativt samarbete på skatteområdet

Mot slutet av 2006 har arbetet i rådsarbetsgrupp återupptagits med ett förslag till förordning om administrativt samarbete för att skydda gemenskapens finansiella intressen mot bedrägerier och andra illegala förfaranden (KOM(2004) 509). Förslaget har i stort mottagits positivt men flera medlemsstater, däribland Sverige, har varit kritiska till att det på vissa punkter går in på mervärdesskattens område, där det redan finns en förordning ([EG] nr 1798/2003) om administrativt samarbete.

Kommissionen lade i slutet av maj fram ett meddelande om behovet av en strategi mot skattefusk. Bakgrunden utgörs bl.a. av rekommendation-

erna i rapporten från den så kallade ad hoc-gruppen för frågor som rör skattebedrägerier, som presenterades i juni 2000. Meddelandet tar upp frågor om förbättrat informationsutbyte i fråga om såväl direkta som indirekta skatter, förbättrat samarbete med indrivning och behovet av vissa ändringar i systemen för mervärdesskatt och punktskatter. Såväl regelverk som tillämpning berörs. Efter att en allmän diskussion fördes i Ekofinrådet den 7 juni antog Ekofinrådet den 28 november slutsatser som ger kommissionen mandat för fortsatt arbete med frågorna.

14 EU:s budget

EU:s budget omfattar den Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. EU:s gemensamma budgetpolitik finansierar EU:s institutioner och är ett instrument för dess politiska verksamhet.

- Som nettobetalare har Sverige verkat för en budgetrestriktiv linje och vill se en årsbudget med betalningsnivåer som baseras på realistiska prognoser och tillräckliga marginaler för att möjliggöra hantering av oförutsedda händelser.
- Sverige har vidare verkat för förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s medel och önskar på sikt genomföra mer strukturellt inriktade besparingar.

14.1 Budgetens inkomster

EU-budgeten finansieras huvudsakligen av de så kallade egna medlen, vilka utgörs av avgifter från medlemsstaterna. Övriga inkomster ger bidrag till finansieringen och utgörs av eventuellt överskott från föregående år, diverse gemenskapsskatter, räntor på böter, EES-ländernas bidrag och diverse övriga inkomster. Denna ordning regleras i EG-fördragets artikel 269 som också anger att bestämmelser om egna medel ska fastställas i särskilt rådsbeslut.

Som en följd av Europeiska rådets beslut i december 2005 om den fleråriga budgetramen för perioden 2007–2013 har kommissionen lagt fram ett förslag till ett nytt rådsbeslut om egna medel (KOM(2006) 99). En del av förslaget avser nedsättningar av BNI-avgifterna för Sverige och Nederländerna samt nedsättningar i momsavgifterna för Sverige, Nederländerna, Tyskland och Österrike. Rådet har diskuterat förslaget vid ett flertal tillfällen under året. Den utestående frågan handlar om hur dessa nedsättningar ska hanteras när den brittiska rabatten beräknas. Förhandlingarna om förslaget till beslut har hittills inte kunnat slutföras och kommer att fortsätta under första delen av 2007 (se faktapromemoria 2005/06:FPM85). Det är angeläget att förhandlingarna om beslutet slutförs så snart som möjligt.

14.2 Budgetens utgifter

Tre faktorer har särskilt stor betydelse för EU-budgetens inriktning och nivå. Den fleråriga budgetramen har en avgörande betydelse genom att den anger ramar för varje enskild utgiftsrubrik samt ramen för de totala utgifterna. För det andra bestäms inriktningen i stor utsträckning av nivån på utgifterna inom ramen för EU:s ordinarie lagstiftningsprocess. För det tredje spelar EU:s egen årliga budgetprocess en viktig roll för att slutligt avgöra nivån på utgifterna.

EU:s budget omfattade 2006 cirka 121 miljarder euro i så kallade åtagande bemyndiganden (cirka 1 128 miljarder kronor) och cirka 112 miljarder euro (strax över 1 000 miljarder kronor) i betalningsanslag. Stödet inom ramen för jordbrukspolitiken (utgiftsrubrik 1) upptar cirka 45 % av EU-budgeten och cirka 36 % upptas av olika former av strukturstöd såsom regional- och arbetsmarknadsstöd (utgiftsrubrik 2). EU-budgeten omfattar dessutom, inom ramen för den så kallade inre politiken (utgiftsrubrik 3), forskning, miljöåtgärder, kulturstöd och investeringar i infrastruktur m.m. vilket upptar ca 8 % av budgeten. Vidare finansieras utrikespolitiska åtgärder, främst i form av bistånd, inom ramen för utgiftsrubrik 4 och de administrativa utgifterna för EU:s olika institutioner genom utgiftsrubrik 5 och upptar vardera omkring 5 % av budgeten. Rådets budgetkommitté granskar löpande varje förslag inom de givna finansiella ramarna i syfte att verka för en effektiv användning av resurserna.

Budgeten för 2007 är det första året i den fleråriga budgetramen för perioden 2007–2013. Budgeten är en integrerad del av det så kallade interinstitutionella avtalet mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen som beslutades den 5 maj.

Kommissionen presenterade i slutet av april sitt förslag till preliminär budget för 2007. Rådet behandlade budgeten på ministernivå i juli och därefter genomförde Europaparlamentet sin första behandling. Den 21 november hade rådet sin andra behandling men kunde först efter flera förhandlingsrundor tillsammans med Europaparlamentet enas om en kompromiss. Vid sin omröstning den 14 december fastställde Europaparlamentet slutligen budgeten för 2007 i enlighet med kompromissen. Den slutliga budgeten ryms under de beslutade ramarna men inom utgiftsrubrik 4 EU som en global partner finns ingen marginal till taken. De totala åtagandeanslagen för 2007 blir 126,5 miljarder euro och betalningsanslagen blir 115,5 miljarder euro vilket innebär 0,99 % av BNI. Europaparlamentet har i enlighet med överenskommelsen med rådet från november även återställt budgeten för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken till en nivå i linje med kommissionens förslag om 159,2 miljarder euro.

Sverige har i budgetprocessen för årsbudgeten 2007 verkat för:

- att hålla sig till utgiftsramarna i den fleråriga budgetramen,
- att hålla nere betalningsnivåerna och
- att det upprätthålls tillräckliga marginaler mellan den fleråriga budgetramen och årsbudgeten för att oförutsedda utgifter ska kunna hanteras på ett bra sätt.

Rådet har under året arbetat med revidering av den gällande budgetförordningen som antogs enhälligt av rådet i juni 2002 och trädde i kraft den 1 januari 2003. (Kommissionen presenterade sin rapport och sitt förslag till revidering av budgetförordningen den 8 juli 2005). Målsättningen har varit att nå enighet om en reviderad budgetförordning som kan träda i kraft den 1 januari 2007, samtidigt som den fleråriga budgetramen för perioden 2007–2013.

Europaparlamentet har egentligen inget medbeslutande, men i samband med förhandlingarna om den fleråriga budgetramen antogs en deklaration med innebörden att Europaparlamentet får vara med och bestämma genom ett samrådsförfarande. Synpunkter från rådet, revisionsrätten och Europaparlamentet har hanterats i budgetkommittén och Coreper. I samband med årsbudgetförhandlingarna för 2007 kom alla parter överens om de slutliga ändringarna i budgetförordningen. Budgetförordningen antogs slutligen genom ett rådsbeslut (skriftlig procedur) den 14 december 2007.

14.4 Sveriges avgift och återflöde

Som redovisats i 2007 års budgetpropositionen (prop. 2006/07:1) beräknades den svenska avgiften till EU under 2006 uppgå till sammanlagt ca 27 587 miljoner kronor. Avgiften fördelade sig på så sätt att tullavgifterna uppgick till ca 3 584 miljoner kronor, de särskilda jordbrukstillarna till 281 miljoner kronor, den mervärdesskattebaserade avgiften till 3 706 miljoner kronor och den BNI-baserade avgiften till 19 568 miljoner kronor. Avgiften för Storbritanniens budgetreduktion beräknades uppgå till 448 miljoner kronor. Totalt beräknades den svenska avgiften uppgå till cirka 2,7 procent av EU:s samlade egna medel. Den beräknade EU-avgiften justeras i efterhand på basis av utfall och korrigerande betalningar.

I september lämnade kommissionen sin årliga redovisning av fördelningen av utfallet från föregående år. Enligt kommissionen uppgick återflödet till Sverige under 2005 till sammanlagt 1 540 miljoner euro, vilket motsvarar ca 14,5 miljarder kronor. Av återflödet utgjorde jordbruksstöd ca 957 miljoner euro, strukturfonderna 370 miljoner euro och åtgärder inom inre politik 214 miljoner euro. Sammanlagt ökade återflödet till Sverige jämfört med året innan med 115 miljoner euro.

15 Skydd av EU:s finansiella intresse

Sverige fäster stor vikt vid att kommissionen och medlemsstaterna tar ett ansvar för en korrekt användning av EU:s medel och bedriver ett effektivt arbete för att skydda gemenskapens finansiella intressen.

Kommissionens årliga rapport om skyddet av gemenskapens finansiella intressen och bedrägeribekämpning samt Europeiska revisionsrättens

årsrapport utgör ett viktigt underlag för att säkra ett bra skydd och en god förvaltning av EU:s medel, och Sverige sätter därför ett stort värde på rapporterna.

Kommissionen presenterade sin årliga rapport för 2005 om skyddet av gemenskapens finansiella intressen och bedrägeribekämpning (KOM(2006) 378) den 12 juli. Rapporten omfattar en redovisning av vilka åtgärder som dels vidtagits av kommissionen på unionsnivå, dels vidtagits av medlemsstaterna på nationell nivå samt en sammanställning av resultaten av bedrägeribekämpningen under det aktuella året. I bilaga till rapporten redovisas bl.a. antalet oegentligheter som rapporterats in från medlemsstaterna. Enligt kommissionen har Sverige under 2005 rapporterat 339 oegentligheter. Detta är en ökning i antalet fall jämfört med 2004, då totalt antal inrapporterade oegentligheter uppgick till 258 fall. Fallens samlade värde har dock minskat från ca 9,6 miljoner euro 2004 till ca 7,7 miljoner euro 2005. Årsrapporten föranledde inte något beslut i rådet.

15.1 Granskning av Europeiska unionens medel – ansvarsfrihet för kommissionen

Ekofinrådet beslutade den 14 mars att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för budgetåret 2004. Samtliga medlemsstater stod bakom rekommendationen. Rådets rekommendation kompletterades med slutsatser och krav på åtgärder från kommissionens sida för att åtgärda de brister som rätten identifierat. Europaparlamentet beslutade den 26 april att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetåret 2004. Regeringen informerade riksdagen i Årsredovisningen för staten 2005 (regeringens skrivelse 2005/2006:101) om innehållet i revisionsrättens årsrapport för 2004.

Den 24 oktober offentliggjorde revisionsrätten sin årsrapport för budgetåret 2005. Rapporten presenterades för Ekofinrådet den 7 november. Revisionsrätten anser att de konsoliderade räkenskaperna för 2005 i allt väsentligt ger en rättvisande bild av gemenskapens finansiella ställning. Dock görs uttalandet med en reservation för vissa felaktiga upptagna värden för tillgångar och skulder i balansräkningen. Revisionsrätten kan endast lämna ett uttalande utan reservation om de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet när det gäller inkomster, åtaganden och administrativa utgifter samt i fråga om strategin inför anslutningen, med undantag av EU:s stöd för jordbruk och hållbar utveckling inom ramen för föranslutningsinstrumentet ”Sapard-programmet” för kandidatländer i Central- och Östeuropa. När det gäller huvuddelen av budgeten för betalningar – jordbruk, strukturåtgärder, inre politik och externa åtgärder – har revisionsrätten inte heller för 2005 kunnat lämna ett uttalande utan reservation om de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet. Skälet är den fortsatta stora förekomsten av fel. Sverige behandlas i mycket liten omfattning i årsrapporten. I de fall Sverige omnämns rör det i huvudsak egna medel samt strukturfonder.

Kommissionen antog den 17 januari en åtgärdsplan (KOM(2006) 9) i syfte att uppnå en så kallad integrerad ram för gemenskapens interna kontroll. Åtgärdsplanen har börjat genomföras men flertalet aktiviteter är planerade att införas under 2007. Sverige stödjer kommissionens arbete med att skapa gemensamma principer och standarder som bidrar till att höja effektiviteten och kvaliteten i kontroll- och revisionsarbetet.

16 Statistik

Inom EU:s statistikarbete verkar Sverige för att skapa en större tilltro till statistikens tillförlitlighet och kvalitet. För att begränsa kostnader för uppgiftslämnare och statistikproducenter verkar Sverige också för bättre prioriteringar av statistiken för att möjliggöra anpassning till nya behov.

Under året har tre frågor prioriterats i arbetet med den europeiska statistiken. Det avser olika åtgärder för att begränsa de statistiska bördorna och stärka tilltron till det statistiska systemet samt åtgärder för att klara tidigare åtaganden vad gäller statistik för EMU:s behov. Stora framsteg har gjorts i arbetet med statistiken för EMU, men fortfarande har medlemsstaterna inte uppfyllt alla krav i den handlingsplan som skulle varit genomförd under 2005.

16.1 Åtgärder för begränsat uppgiftslämnande och bättre prioriteringar

Utvecklingen av ny och bättre anpassad statistik inom EU sker snabbt. Det ställer stora krav på såväl uppgiftslämnare som statistikproducenter. Från flera håll har kommissionen uppmanats att begränsa kostnaderna för statistiken. I november lade därför kommissionen fram en ambitiös plan (KOM(2006) 693) för sitt framtida arbete i syfte att begränsa uppgiftslämnarbördan, förenkla och möjliggöra bättre prioriteringar av gemenskapens statistik. I planen finns också förslag om neddragningar inom befintlig statistik. Sverige har länge agerat för att det behövs bättre prioriteringar och ser mycket positivt på detta arbete. Det är också nödvändigt för att frigöra resurser för ny angelägen statistik.

16.2 Statistikens trovärdighet

Sverige stöder också arbetet med att stärka det europeiska statistiksystemets tillförlitlighet och oberoende som initierats bl.a. genom introduktion av en uppförandekod (KOM(2005) 217) för det statistiska systemets aktörer. Uppförandekoden består av 15 principer som gäller den institutionella miljön, statistiska processer och statistikens kvalitet. I en första egenvärdering som genomförts i medlemsstaterna under 2006

framgår att Sverige i stort sett lever upp till de principer som gäller. Uppförandekoden som ska införas under en treårsperiod kommer att följas upp kontinuerligt med inslag av såväl egenvärdering som särskilda uppföljningar. Skr. 2006/07:85

16.3 Beslut fattade på statistikområdet 2006

Under året har flera viktiga statistiska rättsakter diskuterats i rådet och Europaparlamentet, men utan att beslut kunnat fattas. Förslagen om en ny näringsgrensindelning, ett nytt företagsregister och en ny förordning om statistik över utländska dotterbolag är färdigbehandlade. Samtliga dessa förordningar syftar till att anpassa statistiken till en modern global ekonomi som bättre speglar teknikutvecklingen och strukturförändringarna. Besluten har emellertid försenats till 2007 på grund av oenighet om hur den nya genomföranderutinen (beslut 2006/512/EG) ska uttryckas i nya statistiska rättsakter. Sverige anser, liksom övriga medlemsstater, att genomförandebeslut om tekniska frågor som statistiska kvalitetskrav och liknande inte ska omfattas av den nya rutinen som innefattar en formell granskning av rådet och Europaparlamentet.

17 Grundläggande rättigheter

Sverige anser att bildandet av en EU-byrå för grundläggande rättigheter bör leda till ett ökat skydd för de grundläggande rättigheterna inom unionen. Sverige är också generellt positiv till förslaget till inrättande av det särskilda programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap för perioden 2007–2013.

- En politisk överenskommelse nåddes om inrättandet av EU:s byrå för grundläggande rättigheter. Detta innebär att byrån kan påbörja sitt arbete i mars 2007. Centralt för Sverige i förhandlingarna har varit att dubbelarbete undviks och att inrättandet av en byrå för grundläggande rättigheter verkligen tillför ett mervärde. Sverige har särskilt agerat för att byrån skulle få mandat att verka inom ramen för EU:s polisiära och straffrättsliga samarbete.

17.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter

En politisk överenskommelse om inrättandet av EU:s byrå för grundläggande rättigheter nåddes i början av december av rådet för rättsliga och inrikes frågor (EU:s inrikes- och justitieministrar). Det betyder att byrån kan påbörja sitt arbete i mars 2007.

Det Europeiska rådet beslutade i december 2003 att det europeiska centrumet i Wien för övervakning av rasism och främlingsfientlighet, EUMC, skulle utvidgas till en byrå för grundläggande rättigheter. Det ansågs finnas behov av ett ökat skydd för de grundläggande rättigheterna inom unionen. Kommissionen presenterade sitt förslag till rådsförordning i juli 2005 (KOM(2005) 280). Förhandlingar om rådsförordningen om inrättandet av byrån har pågått i ad hoc-rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap.

EU-nämnden informerades i juni, oktober och december om förhandlingsarbetet och sammanlagt två faktapromemorior har överlämnats till riksdagen (2004/05:FPM33 och 2005/06:FPM20). Dessutom har tjänstemän redogjort för byrån i konstitutionsutskottet under våren.

Den oberoende byrån för grundläggande rättigheter ska fungera som EU:s allmänna sakkunskapsorgan i frågor som rör grundläggande rättigheter. Byrån ska stödja unionen och medlemsstaterna att mer ingående och omfattande än hittills beakta de grundläggande rättigheterna. En annan viktig uppgift för byrån är att samla in, analysera och sprida information om de grundläggande rättigheterna inom unionens rättsliga tillämpningsområde. Det är dock en uppgift för Europarådet att bevaka hur de grundläggande rättigheterna efterlevs i de enskilda medlemsstaterna. Byrån ska även årligen skriva och publicera en rapport om hur de grundläggande rättigheterna beaktas inom EU. Byrån ska också ha ett nära samarbete med enskilda organisationer och

för detta samarbete inrättas en samverkansplattform för grundläggande rättigheter. Skr. 2006/07:85

En av de svåraste frågorna att lösa under förhandlingarna var frågan om byrån ska arbeta med ärenden inom ramen för EU:s polisiära och straffrättsliga samarbete. En annan svår förhandlingsfråga rörde byråns geografiska mandat.

Centralt för Sverige i förhandlingarna har varit att dubbelarbete undviks och att inrättandet av en byrå för grundläggande rättigheter verkligen tillför ett mervärde. Sverige har särskilt agerat för att byrån ska få mandat att verka inom ramen för EU:s polisiära och straffrättsliga samarbete.

17.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap

I april 2005 lade kommissionen fram förslag till rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap för perioden 2007–2013. Detta är en del av ramprogrammet Grundläggande rättigheter och rättvisa (se faktapromemoria 2005/06:FPM6). Programmets allmänna mål är att främja de grundläggande rättigheterna, stödja det civila samhället och uppmuntra en öppen, transparent och regelbunden dialog om grundläggande rättigheter. Att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och antisemitism ingår också. Programmets allmänna mål ska komplettera målen för den blivande byrån för grundläggande rättigheter. Detta ska ske genom åtgärder som vidtas på initiativ av kommissionen såsom studier, undersökningar, konferenser och evenemang samt stöd till gränsöverskridande projekt och stöd till organisationer eller organ. Under året har fortsatta förhandlingar om programmet ägt rum i ad hoc-rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap. De frågor som fått störst utrymme i förhandlingarna är kopplingen, vad gäller mål och insatser, mellan byrån för grundläggande rättigheter och detta program, frågan om hänvisning till den Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, öronmärkning av medel till sammanslutningen av de högsta förvaltningsdomstolarna i EU samt programmets geografiska mandat. Sverige är generellt positiv till förslaget till inrättande av programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap. Vid rådet för jordbruk och fiske den 19–21 december antogs en allmän riktlinje om programtexten. Programmet väntas träda i kraft under 2007. Europaparlamentet har ännu inte behandlat programmet. Fortsatta förhandlingar sker under 2007.

17.3 Samverkan mellan EU och Europarådet på demokratiområdet

Sverige stödjer ett stärkt samarbete mellan Europarådet och EU på bl.a. demokratiområdet. Enligt riktlinjerna för Europarådets demokratiforum är en av uppgifterna att bidra till att utveckla en närmare anknytning mellan Europarådet och EU bl.a. genom samverkan med unionen och

medlemsstaterna kring liknande initiativ som kommissionens ”Plan D”. Kommissionen deltog i det demokratiforum som hölls i Moskva 18–19 oktober på temat ”Politiska partiers roll i byggandet av demokrati”. Sverige förbereder för närvarande Europarådets demokratiforum som ska äga rum i Sigtuna i juni 2007, till vilket bl.a. kommissionen kommer att bjudas in.

18 Civilrättsligt samarbete

Olika civilrättsliga regler i medlemsstaterna kan i vissa fall utgöra hinder för den fria rörligheten för t.ex. varor, tjänster och personer. Det kan därför finnas skäl att försöka komma fram till mer likartade regler. Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor är i första hand inriktat på den internationella privat- och processrätten, dvs. frågor om val av lag, domstolars internationella behörighet och erkännande och verkställighet av utländska domar. Den ökade rörligheten inom unionen ställer krav på ett fungerande civilrättsligt samarbete, t.ex. för att underlätta äktenskap över gränserna och för att förenkla gränsöverskridande betalningar.

- Sverige välkomnar europeiska tvistlösningsmekanismer, men det är angeläget att harmoniseringen inte går längre än vad som är nödvändigt. Grundinställningen är att nationella tvister behandlas bäst av nationell rätt, och det är därför viktigt att de europeiska tvistlösningsmekanismerna avgränsas till att gälla gränsöverskridande tvister.

18.1 Civilrättskommittén

Kommittén behandlar övergripande frågor om civilrättsligt samarbete men möts också i olika särskilda sammansättningar, som vanligtvis behandlar ett visst förslag till ny rättsakt – t.ex. i fråga om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (se avsnitt 18.8X).

18.2 Domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar

I december 2000 antogs rådets förordning ([EG] nr 44/2001) om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen).

Gemenskapen har, till följd av Bryssel I-förordningen, behörighet att förhandla om och ingå internationella avtal om domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Förhandlingar pågår mellan gemenskapen, Schweiz, Norge och Island om en ny Luganokonvention som ska anpassas till Bryssel I-förordningen. EG-domstolen har i ett yttrande av den 7 februari slagit fast att gemenskapen har exklusiv behörighet att ingå en ny Luganokonvention. Detta innebär att gemenskapen och inte medlemsstaterna ska vara parter till den nya konventionen.

När det gäller förhållandet till Danmark, som står utanför det civilrättsliga samarbetet, godkände rådet den 27 april ett avtal mellan EG och Danmark som ska göra bestämmelserna i Bryssel I-förordningen tillämplig även i förhållande till Danmark. Motsvarande gäller också för rådets förordning ([EG] nr 1348/2000) om delgivning (jfr avsnitt 18.10 nedan). Avtalen förväntas träda i kraft sommaren 2007.

18.3 Ett europeiskt betalningsföreläggande

Den 12 december antogs Europaparlamentets och rådets förordning ([EG] nr 1896/2006) om införandet av ett europeiskt betalningsföreläggande.

Genom förordningen inrättas ett enhetligt europeiskt betalningsföreläggande, dvs. ett förfarande för att snabbt få ett verkställbart avgörande i mål där svaranden inte förväntas bestrida kravet. Det europeiska betalningsföreläggandet ersätter inte befintliga nationella system för indrivning av fordringar utan är ett komplement. Det europeiska betalningsföreläggandet kommer att kunna erkännas och verkställas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen utan att det behövs någon verkställighetsförklaring och utan att det finns någon möjlighet att motsätta sig dess erkännande.

Sverige har varit drivande i det att det europeiska betalningsföreläggandet ska begränsas till gränsöverskridande tvister, dvs. tvister där åtminstone en av parterna har hemvist i en annan medlemsstat än den där domstolen är belägen. Dessutom har Sverige med framgång verkat för att det svenska grundlagsfästa skyddet för tryck- och yttrandefrihet lämnas orört. Förordningen ska tillämpas fullt ut från och med den 12 december 2008.

18.4 Ett europeiskt småmålsförfarande

I mars 2005 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande (KOM(2005) 87 slutlig).

Genom förordningen fastställs ett domstolsförfarande för tvister om mindre värden (ett europeiskt småmålsförfarande). Det europeiska småmålsförfarandet, som är avsett att förenkla och skynda på tvister om mindre värden samt minska kostnaderna för parterna, ska vara ett alternativ till existerande nationella förfaranden. Vidare ska en dom i ett europeiskt småmålsförfarande kunna erkännas och verkställas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen utan att det behövs någon verkställighetsförklaring och utan att det finns någon möjlighet att motsätta sig dess erkännande.

Som angavs i den faktapromemoria (2004/05:FPM57) som överlämnats till riksdagen har Sverige välkomnat kommissionens förslag. Förordningen bör dock inte i större utsträckning än nödvändigt harmonisera de nationella förfarandereglerna. Vi anser att ett europeiskt småmålsförfarande bör begränsas till gränsöverskridande tvister. Dessutom arbetar vi för att det svenska grundlagsfästa skyddet för tryck- och yttrandefrihet ska lämnas orört. Förhandlingarna fortsätter under 2007.

I oktober 2004 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om vissa aspekter på medling i civilrättsliga tvister, KOM(2004) 718 slutlig.

Syftet med direktivet är att förbättra tillgången till tvistlösning genom att uppmuntra en utökad användning av medling och genom att skapa ett bra samspel mellan medling och sedvanliga domstolsförfaranden. Direktivet ska gälla alla tvister av civilrättslig karaktär. Undantag görs dock för tvister där nationell rätt inte tillåter medling som tvistlösningsmetod.

Som angavs i den faktagromemoria (2004/05:FPM44) som överlämnats till riksdagen har Sverige välkomnat kommissionens förslag. Det är positivt att man inom ramen för det civilrättsliga samarbetet uppmuntrar en utökad användning av medling som tvistlösningsmetod. Förhandlingarna fortsätter under 2007.

18.6 Ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område

Det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område inrättades 2001 (beslut 2001/470/EG). Nätverkets uppgift är bl.a. att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter.

Det har under 2006 hållits flera möten i nätverket. Samtidigt har informationssystemet för allmänheten utvecklats. Det har bl.a. tagits fram faktablad om tidsfrister och insolvens. Informationen finns tillgänglig på nätverkets webbplats www.europa.eu.int/civiljustice. Vidare har två praktiska handböcker utarbetats inom nätverket dels till rådets förordning nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur och dels till rådets förordning nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar (Bryssel II-förordningen).

18.7 Val av lag för avtalsförpliktelser (Rom I)

Romkonventionen, med enhetliga regler om vilket lands lag som ska tillämpas i avtalsförhållanden, ska omvandlas till en förordning. Förslaget presenterades av kommissionen i december 2005. Förhandlingarna i rådsarbetsgrupp inleddes under våren. Konventionen har regler som väl balanserar de berörda intressena och som väl tillgodoser marknadens behov. Några mer ingripande ändringar bör inte göras. Sverige har ställt sig positiv till ändringar för att göra reglerna enklare och bevakar att ett starkt skydd i anställningsavtal och konsumentavtal kan bibehållas. Sverige verkar också särskilt för att lagvalet för transportavtal får en för marknaden fungerande lösning och att det förbehåll för den nordiska sjörätten som finns i konventionen beaktas. Se faktagromemoria 2005/06:FPM105. Regeringen har informerat civilutskottet om förhandlingarna.

Under hösten antog rådet en gemensam ståndpunkt i fråga om förslaget till förordning om tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden, dvs. i första hand skadeståndsskyldighet. Enligt den huvudregel som förslaget innehåller ska lagen i det land där skadan uppkom tillämpas. Särskilda regler om tillämplig lag finns för bl.a. produktansvar och miljöskada. Se närmare om förslaget i fakta-promemoria 2003/04:FPM17. Sverige har i förhandlingarna varit drivande för att frågor om skadestånd på grund av yttranden i medier ska uteslutas från förordningens tillämpningsområde, eftersom en sådan reglering skulle riskera att komma i konflikt med nationella regler om yttrandefrihet. I den gemensamma ståndpunkten finns ett undantag med denna inriktning. Sverige tog också initiativ till den särskilda regel om stridsåtgärder på arbetsmarknaden som finns i förslaget. Regelen säkerställer att ansvaret för stridsåtgärder bedöms enligt lagen i det land där åtgärderna genomförs. Regeringen har löpande informerat konstitutionsutskottet och lagutskottet om förhandlingarna. Europaparlamentet kan i sin andra behandling återkomma med förslag till ändringar, t.ex. när det gäller skadestånd på grund av yttranden i medier.

18.9 Förordning om underhållsbidrag

I förslaget till förordning, presenterat av kommissionen i december 2005, regleras frågor om vid vilket lands domstolar en talan om underhållsskyldighet ska väckas och vilket lands lag som ska tillämpas. Vidare innebär förslaget att avgöranden om underhåll i en medlemsstat ska erkännas och kunna verkställas direkt i andra medlemsstater utan så kallat exekvaturförfarande. Förordningen innehåller också vissa regler om delgivning, underhållsfordringars förmånsrätt och möjligheter för den som ska ha underhåll att få biträde av nationella centralmyndigheter. Se närmare om förslaget i fakta-promemoria 2005/06:FPM72. Förhandlingarna inleddes under våren. Sverige har välkomnat ansatsen att skapa enhetliga regler samlade i ett enda instrument. En viktig målsättning är att det svenska systemet för underhållsstöd inte ska påverkas negativt. Sverige lägger också vikt vid frågorna om lagval och om samordningen med andra internationella instrument om underhållsfrågor. Sverige verkar för vissa ändringar av förslaget, bl.a. ändringar som säkerställer att myndigheter i Sverige inte ska behöva lämna ut sekretesskyddad information, såsom skyddade personuppgifter. Regeringen har informerat civilutskottet om förhandlingarna.

18.10 EG:s delgivningsförordning

I juli 2005 presenterade kommissionen ett förslag (KOM(2005) 305 slutlig) om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EG:s delgivningsförordning). Enligt kommissionen bör översändandet av handlingar för delgivning enligt EG:s delgivningsförordning förbättras och påskyndas. I kommissionens förslag föreslås att vissa bestämmelser i EG:s delgivningsförordning ska förenklas och därmed stärka rättssäkerheten. Sedan rådet i juni antagit en allmän riktlinje har en första behandling i Europaparlamentet slutförts i juli. I enlighet med Europaparlamentets uppmaning har kommissionen den 1 december lagt fram ett reviderat förslag till en ny delgivningsförordning. Antagandet av förordningen förväntas under våren 2007.

Som framgår av faktopromemoria 2005/06:FPM8 välkomnar Sverige kommissionens förslag. Sverige ser positivt på bl.a. förslaget att medlemsstaternas organ ska ha en skyldighet att delge en handling inom en viss angiven tidsfrist från mottagandet och att kostnader för delgivning med stämningsman eller annan behörig person ska tas ut enligt en på förhand fastställd avgift.

18.11 Val av lag för skilsmässa (Rom III)

Kommissionen lade i juli fram ett förslag om att i förordning införa regler om tillämplig lag i mål om äktenskapsskillnad. Förslaget innebär att svenska domstolar ibland ska tillämpa utländsk lag. I praktiken leder detta till att rätten till skilsmässa inskränks, t.ex. kan det finnas krav på varaktig söndring eller liknande i det andra landets lag. När förhandlingarna inleddes under hösten visade det sig att en majoritet ställer sig bakom förslaget. En stor minoritet, bestående av två ungefär lika stora grupper, har dock invändningar. Den ena gruppen består av de länder som har en restriktiv lagstiftning om äktenskapsskillnad och som fruktar ett ökat antal äktenskapsskillnader. Den andra gruppen ser det som en rättighet för var och en att kunna lämna ett äktenskap och förutser att förslaget kan inskränka den. Sverige ställer sig negativt till att svenska domstolar ska tillämpa utländsk lag i mål om äktenskapsskillnad. Sverige verkar för att några förordningsregler om lagvalet inte antas eller att det antas en regel som innebär att domstolslandets lag tillämpas. Regeringen har informerat civilutskottet om förhandlingarna. Se även faktopromemoria 2006/07:FPM8. Tyskland förväntas prioritera frågan under sitt ordförandeskap våren 2007.

19 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullssamarbete

EU arbetar intensivt med området för frihet, säkerhet och rättvisa. För att förverkliga detta mål samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, penningtvätt och gränsöverskridande handel med narkotika. Arbetet styrs av Haagprogrammet och dess handlingsplan (se kapitel 7). Sverige deltar aktivt i samarbetet på detta område, särskilt i frågor som rör förbättrat informationsutbyte och principen om ömsesidigt erkännande på straffrättsområdet där Sverige har varit medförslagsställare till flera viktiga initiativ. Några viktiga frågor som behandlats under året är:

- Halvtidsutvärdering av Haagprogrammet. Den centrala frågan gällde ett effektivare beslutsfattande på tredjepelarområdet.
- Det svenska förslaget till rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter.
- EG-direktivet om lagring av trafikuppgifter.
- Rambeslutet om ett europeiskt bevisupptagningsbeslut.
- Rambeslutet om överförande av dömda personer inom EU.
- Rambeslutet om bekämpande av organiserad brottslighet.

Under året skedde också viktigt förhandlings- och utvecklingsarbete på polissamarbetsområdet utanför EU-samarbetet, närmare bestämt i det så kallade Prümsamarbetet, där Sverige hittills inte deltagit.

19.1 Horisontella frågor

19.1.1 Organiserad brottslighet

Enligt Haagprogrammet ska en ny, mer framåtblickande, hotbilsrapport benämnd OCTA (Organised Crime Threat Assessment) ersätta den rapport som Europol varje år sammanställt om den organiserade brottsligheten i EU. Den första OCTA-rapporten lades fram inför rådsmötet i juni.

Tanken är att analysen i OCTA ska ligga till grund för prioriteringar och inriktning av det mer operativa samarbetet på europeisk nivå. Dessa prioriteringar ska också beaktas i det nationella och regionala samarbetet, men utrymme kommer även i fortsättningen att finnas för egna nationella prioriteringar. Därför antogs också en rad rådsslutsatser som tar upp tråden från OCTA och identifierar några prioriteringar för närmaste året samt spaltar upp en rad åtgärder som bör vidtas av relevanta aktörer för att prioriteringarna ska omsättas i konkreta åtgärder och förhoppningsvis leda till positiva resultat i bekämpningen av den gränsöverskridande organiserade brottsligheten.

Det är ett långsiktigt mål att få till stånd en process av samordning och underrättelselett samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter på

alla områden som rör EU:s inre säkerhet. Processen kring utarbetandet av OCTA ses som ett första steg som kan följas av ytterligare förstärkt samarbete. Den politiska viljan att öka samordningen mellan relevanta aktörer och få till stånd ett effektivare genomförande av beslutade prioriteringar visades genom rådsslutsatser som antogs av rådet i juni.

Samarbete med länder utanför EU, inte minst i närområdet, är en mycket viktig del i arbetet med att bekämpa den organiserade brottsligheten. Under året antogs ett aktionspapper om prioriteringar i samarbetet med Ryssland. Aktionspappret, som är ett internt EU-dokument, utgår från det gemensamma området för frihet, säkerhet och rättvisa och är en konkret handlingsplan där ordförandeskapet lägger fast ambitionsnivån i de olika frågorna. En motsvarande handlingsplan antogs för länderna på västra Balkan under 2005. Den följs upp kontinuerligt.

Ett formellt nätverk för att utbyta information mellan enheter i EU som arbetar med frågor som rör förverkande inrättades genom ett rådsbeslut i juni. Initiativet, som syftar till att formalisera största delen av det existerande informella nätverket CARIN (Camden Asset Recovery Information Network), kommer från Österrike, Finland och Belgien. Den bakomliggande tanken är att nätverket skulle kunna underlätta polissamarbetet genom att berörda myndigheter snabbt skulle kunna få information om var tillgångar finns för att sedan snabbt kunna fatta beslut om tillslag. Konkret handlar det om att utse ett fåtal centrala kontaktpunkter för att få kontakt och snabba informationskanaler.

19.1.2 Människohandel

EU antog i december 2005 en handlingsplan mot människohandel. Under våren 2006 drev Sverige frågan om att uppdatera och skärpa handlingsplanen inför fotbolls-VM i Tyskland. Rådet beslutade också om en sådan ändring i juni. Genomförandet av handlingsplanen följs upp kontinuerligt. Vid justitie- och inrikesministrarnas möte i december presenterades en rapport om uppföljningen samt förslag om ytterligare åtgärder, bl.a. upprättande av kontaktpunkter, förstärkt operativt samarbete samt utvecklande av gemensamma riktlinjer för insamling av data.

19.1.3 Ömsesidig utvärdering om genomförande av internationella åtaganden

Arbetet med de ömsesidiga utvärderingarna om hur medlemsstaterna på nationell nivå genomför internationella åtaganden i kampen mot den organiserade brottsligheten fortsatte under året. Den tredje utvärderingsrundan som behandlar polisinformationsutbyte i relation till Europolkonventionen och andra åtaganden, t.ex. Schengenkonventionen, pågår och rapporter har löpande diskuterats i den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet. En fjärde utvärderingsrundan som behandlar tillämpningen av Europeiska arresteringsordern påbörjades under året.

Även arbete med den ömsesidiga utvärderingen av medlemsstaternas rättssystem och genomförande av åtgärder på nationell nivå i kampen mot terrorism har avslutats. Medlemsstaternas genomförande av

19.1.4 Informationsbyte för att förebygga och bekämpa brott

I Haagprogrammet och planen för dess genomförande lyfts informationsutbyte för brottsbekämpande ändamål fram som en prioritering. Genom genomförandeplanen lanseras principen om tillgänglighet, dvs. en brottsbekämpande myndighet i ett EU-land som behöver information för att utföra sina uppgifter ska kunna få relevant information från en myndighet i en annan medlemsstat.

På uppmaning av rådet lade kommissionen i oktober 2005 fram ett förslag för att genomföra principen om tillgänglighet på området för polisiärt och rättsligt samarbete. Förslaget innebär som huvudregel en förpliktelse för medlemsstaterna att utbyta information som är relevant för brottsbekämpande ändamål. Förslaget uppfattades dock som alltför långtgående och förhandlingarna kring det har avstannat.

Utanför EU:s ram ingick Tyskland, Frankrike, Spanien, Luxemburg, Nederländerna, Belgien och Österrike den 27 maj 2005 en konvention i den tyska orten Prüm. Syftet är att förbättra det europeiska samarbetet, särskilt avseende terrorism, gränsöverskridande brottslighet och illegal immigration. Genom konventionen införs bl.a. möjligheter till ett effektivare informationsutbyte om DNA, fingeravtryck och bilregisteruppgifter. Konventionsstaternas uttalade målsättning är att utveckla polissamarbetet inom hela EU och konventionen är därför öppen för anslutning för alla EU:s medlemsstater. Konventionen är sedan den 23 november i kraft mellan Österrike, Spanien och Tyskland.

I Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen, som antogs av Europeiska rådet den 4 november 2004, uppmanades kommissionen att föreslå lämpliga garantier för överföring av personuppgifter. Kommissionen presenterade i oktober 2005 ett förslag till rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom polissamarbete och straffrättsligt samarbete (KOM(2005) 475). För närvarande finns inget sammanhållet instrument för dataskyddsbestämmelser gällande EU:s brottsbekämpande och straffrättsliga samarbete (tredje pelaren). Inom första pelaren styrs skyddet av personuppgifter av dataskyddsdirektivet, men detta är inte tillämpligt inom tredje pelaren. Förslaget motsvaras i viss utsträckning av svenska bestämmelser i polisdatalagen, personuppgiftslagen och motsvarande regleringar avseende personuppgiftsbehandling i Tullverkets, Kustbevakningens, Åklagarväsendet, Kriminalvårdens, domstolarnas och Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet samt i sekretesslagen.

Sverige välkomnar förslaget och anser att det utgör ett nödvändigt komplement till de förslag om informationsutbyte som har tagits fram den senaste tiden. Det är viktigt att EU strävar efter en balans mellan brottsbekämpande åtgärder och skydd för individens integritet. Det är önskvärt att nuvarande och kommande instrument inom tredje pelaren får ett gemensamt dataskydd. Detta skydd bör ges en allmän utformning och huvudsakligen vara inriktat på grundläggande principer för behandling av personuppgifter. En reglering som är alltför detaljerad riskerar att få

stora konsekvenser för svenska myndigheters lösningar utan att något mervärde uppnås. Förhandlingarna inleddes på allvar under våren och intensifierades under hösten. Troligen kommer rådet att anta rambeslutet under våren 2007.

19.1.5 Strategi för mätning av brottslighet och straffrättskipning

Kommissionen lade i augusti fram ett meddelande (se faktrapromemoria 2006/07:FPM01) om en övergripande och samordnad EU-strategi för mätning av brottslighet och straffrättskipning. Meddelandet innehåller en handlingsplan för att utveckla sådan statistik för perioden 2006 t.o.m. 2010.

Utvecklandet av statistik ska främst ske genom åtgärder som vidtas av kommissionen med stöd av företrädare för medlemsstaterna och i samordning med relevanta organisationer inom EU och internationellt. Kommissionen har samtidigt med meddelandet beslutat att inrätta en expertgrupp bestående av företrädare för alla medlemsstaterna som ska bistå kommissionen med genomförandet av handlingsplanen, framför allt när det gäller att fastställa politiska behov av statistik om brottslighet och straffrättskipning på EU-nivå. Dessutom kommer man inom det europeiska statistiksystemet (ESS) att inrätta en parallell grupp med företrädare för producenterna av statistik i alla medlemsstaterna. Båda expertgrupperna kommer att börja sitt arbete under 2007.

På kort sikt kommer tillgängliga nationella uppgifter att samlas in, som efter kvalitetsbedömning kommer att utgöra den första gemenskapsstatistiken över brottslighet och straffrättskipning. Det mer långsiktiga målet är att utveckla statistik som gör det möjligt att jämföra strukturer, nivåer och trender när det gäller brottslighet samt vidtagna straffrättsliga åtgärder både mellan medlemsstater och mellan regioner inom en medlemsstat.

Kommissionen aviserar i meddelandet att den kommer att ta initiativ till harmonisering genom att i varje utkast till rättsakt som syftar till att förebygga och bekämpa brottslighet införa ett krav på att lämpliga statistiska uppgifter ska tillhandahållas i en form som är anpassad till praxis inom det europeiska statistiksystemet. Dessutom ingår det i handlingsplanen att granska behovet av en självständig rättslig grund för gemenskapsstatistik på detta område.

Sverige delar bedömningen att det finns ett behov att utveckla jämförbar statistik på EU-nivå – en nationell expert utsänd från Justitiedepartementet har utarbetat meddelandet – och kommer att stödja arbetet aktivt.

19.1.6 Brottsförebyggande frågor

EU:s nätverk för förebyggande av brottslighet (EUCPN) bildades under Sveriges ordförandeskap 2001 (beslut 2001/427/RIF). Nätverkets syfte är att bidra till utvecklingen av olika aspekter inom det brottsförebyggande arbetet på unionsnivå och stödja brottsförebyggande åtgärder på lokal och nationell nivå. Sedan november 2003 företräder Brottsförebyggande rådet (Brå) Sverige i nätverket. Kriminologiska institutionen vid

Stockholms universitet samt rådet för ett tryggare och mänskligare Göteborg är svenska kontaktpunkter i EUCPN. I beslutet att inrätta nätverket anges att det ska utvärderas efter tre år. EUCPN har tagit fram en utvärderingsrapport som antogs av rådet i december 2004. Rapporten lyfter fram de problem som bör åtgärdas för att nätverket ska kunna bli effektivt. Under 2006 har EUCPN och kommissionen tillsammans arbetat med att utveckla EUCPN och åtgärda de problem som rapporten lyfte fram. Detta arbete kommer att fortgå under 2007. En extern utvärdering av EUCPN ska genomföras senast 2008. Sverige har välkomnat ett stärkande av nätverket för EUCPN och har förtroende för EUCPN:s förmåga att bidra till vidareutvecklingen och genomförandet av de olika aspekterna av brottsförebyggande i Europeiska unionen och i medlemsstaterna.

Under 2005 inrättades i enlighet med Haagprogrammet en styrgrupp på EU-nivå som under 2006 har bistått kommissionen med att ta fram en handlingsplan för att i privata/offentliga partnerskap bekämpa och förebygga den organiserade brottsligheten i EU. Sverige har ingått i styrgruppen tillsammans med bl.a. Nederländerna, Finland, Österrike och företrädare för EUROPOL, EUROJUST samt näringslivet. Handlingsplanen diskuteras för närvarande internt i kommissionen, och ett meddelande om en handlingsplan kan väntas först under 2007.

19.1.7 Terrorism

EU har under de senaste åren lagt ökad kraft på arbetet mot terrorism. Grunden för detta arbete finns i den handlingsplan mot terrorism som Europeiska rådet antog omgående efter terroristattacker i USA i september 2001, genom den europeiska säkerhetsstrategin från 2003 samt i den deklaration och nya handlingsplan för att bekämpa terrorism som antogs av Europeiska rådet efter bombdåden i Madrid i mars 2004.

Europeiska rådet antog i december 2005 en övergripande EU-strategi mot terrorism som, med utgångspunkt i tidigare handlingsplan och deklarationer, tydligt förklarar EU:s policy, vilka mål som satts upp, hur de ska uppnås, på vilka områden som insatser har vidtagits och vad som prioriteras för framtiden. Dessutom antogs en strategi och handlingsplan för arbetet med att förebygga och bekämpa rekrytering och radikaliserings.

Dessa dokument har legat till grund för EU:s arbete under 2006 som främst varit inriktat på genomförande av existerande strategier och handlingsplaner, framför allt när det gäller förbättrat informationsutbyte, utveckling av kapacitetsstöd till tredjeländer samt skydd av kritisk infrastruktur. En första uppföljning av strategin mot radikaliserings och rekrytering gjordes under hösten. Ett konkret resultat från årets arbete är den mediakommunikationsstrategi som rådet antog i juni för att förklara hur EU ser på terrorismbekämpning, vilka kärnvärden som ska försvaras och vilka riktlinjer som finns tillhands.

Sveriges övergripande strategi för det europeiska narkotikasamarbetet är att arbeta för en balanserad narkotikapolitik med insatser som syftar både till att minska efterfrågan och utbudet av narkotika samt att värna subsidiaritetsprincipen.

EU:s handlingsplan mot narkotika 2005–2008

Handlingsplanen mot narkotika 2005–2008 är i kraft och under 2006 har denna setts över och uppdaterats. Inga större initiativ när det gäller denna har tillkommit under året. I handlingsplanen föreslås att EU ska förbättra EU:s strategiska samarbete om produktion och den illegala narkotikahandeln inom EU, förbättra samarbetet när det gäller underrättelse- och kriminalteknisk verksamhet mellan medlemsstater som har likartade problem samt förbättra kontrollsamarbetet med tredjeland. Se även avsnitt 25.10 Narkotikafrågor.

19.2 Det straffrättsliga samarbetet inom EU

19.2.1 Lagring av trafikuppgifter

Efter bombattentaten i Madrid fick rådet den 25 mars 2004 i uppdrag av Europeiska rådet att snarast anta åtgärder om lagring av trafikuppgifter. Ett antal länder, däribland Sverige, utarbetade ett förslag till en rättsakt som presenterades under sommaren 2004 och som förhandlades under 2004 och 2005. Arbetet avslutades med att ett direktiv antogs slutligt av Europaparlamentet och rådet den 15 mars (direktiv 2006/24/EG, EUT L 105, 2006). Under förhandlingarna och inför antagandet intog Sverige en aktiv roll, och det fördes en tät dialog med riksdagen.

EG-direktivet reglerar en skyldighet för medlemsstaterna att se till att leverantörer av dels telefonitjänster (fast och mobil) och vissa Internettjänster (Internetåtkomst, e-post och Internettelefoni), dels leverantörer av de kommunikationsnät som nämnda tjänster använder lagrar vissa trafikuppgifter som uppkommer i samband med kommunikationen. Chatt och surfning omfattas inte av EG-direktivet. Tanken är att trafikuppgifter ska finnas tillgängliga och kunna lämnas ut till de brottsbekämpande myndigheterna när de utreder allvarlig brottslighet. EG-direktivet ska vara genomfört i nationell lagstiftning senast den 15 september 2007 i de delar som gäller fast och mobil telefoni och senast den 15 mars 2009 i de delar som gäller Internet. Den 18 maj tillsatte regeringen en särskild utredare för genomförandet av direktivet, och uppdraget gick till generaldirektören Gudrun Antemar vid Ekobrottsmyndigheten. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2007. Justitiedepartementet kommer att ansvara för det fortsatta lagstiftningsarbetet i nära samarbete med Näringsdepartementet.

19.2.2 Ett europeiskt bevisupptagningsbeslut

Skr. 2006/07:85

Förhandlingar om kommissionens förslag till rambeslut om ett europeiskt bevisupptagningsbeslut (se faktapromemoria 2003/04:FPM73) fördes intensivt under våren och kröntes med framgång vid ministermötet i juni, då en politisk överenskommelse uppnåddes. Sverige bidrog starkt till detta, då ett kompromissförslag i den återstående frågan (som gällde kravet på dubbel straffbarhet) lämnades av Sverige och kunde accepteras av övriga medlemsstater. En del tekniska frågor återstår att förhandla. Sverige har ett parlamentariskt förbehåll till rambeslutet eftersom det krävs godkännande från riksdagen innan det kan antas av Sverige. Ett sådant godkännande kommer troligen att föreläggas riksdagen under det andra halvåret 2007.

Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och innebär att ett beslut i en medlemsstat om att vissa föremål ska omhändertas för att kunna användas som bevisning i en rättegång ska verkställas i den stat där föremålet finns. Endast ett fåtal vägransgrunder anges och rambeslutet introducerar tidsfrister för hanteringen. Genomförandet av rambeslutet i nationell rätt bör sättas till två år från antagandet.

19.2.3 Yrkesförbud inom EU (s.k. diskvalifikationer)

Under hösten 2004 presenterade Belgien ett initiativ om yrkesförbud (s.k. diskvalifikation, dvs. förlust av rättigheter) till följd av fällande domar för sexualbrott mot barn (se faktapromemoria 2005/06:FPM4). Rambeslutet syftar till att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller att skydda barn mot sexuella övergrepp genom att medlemsstaterna åläggs att i sitt kriminalregister anteckna beslut om förbud att utöva yrkesverksamhet som innebär tillsyn av barn. Förbudet grundar sig på att den dömde dömts för sexualbrott mot barn. Förhandlingarna har pågått under året, men utan framgång då medlemsstaternas ståndpunkter är delade till följd av de olika nationella systemen. Flera medlemsstater, däribland Sverige, har inget yrkesförbud av det slag som rambeslutet nämner.

Sverige anser det angeläget att samarbetet inom EU förbättras när det gäller att skydda barn mot sexuella övergrepp och verkar i förhandlingarna för att uppnå en lösning som alla medlemsstater kan dra nytta av, även stater som i likhet med Sverige inte tillämpar denna form av yrkesförbud. Enighet om en rättsakt i rådet kommer förmodligen inte att kunna uppnås förrän tidigast hösten 2007.

19.2.4 Överförande av dömda personer inom EU

Under våren 2005 lade Österrike, Sverige och Finland fram ett förslag till rambeslut om överförande av dömda personer mellan EU:s medlemsstater (se faktapromemoria 2004/05:FPM58). Målsättningen med rambeslutet är att främja dömda personers sociala rehabilitering genom att underlätta överflyttande av straffverkställighet från domslandet till den stat där den dömde hör hemma, t.ex. genom medborgarskap eller annan

stark anknytning. Rambeslutet har förhandlats intensivt under 2006 och ett avslut förväntas vara nära förestående.

Sverige har såsom initiativtagare velat skapa största möjliga mervärde i förhållande till dagens system och har därför verkat för att införa en skyldighet för stater att ta emot sina medborgare och andra personer med stark anknytning dit för straffverkställighet. Vidare menar Sverige att den dömdes samtycke inte ska avgöra om ett överförande kan ske och att en stat inte ska kunna omvandla straffet efter överförandet dit samt att handläggningstiderna ska förkortas avsevärt i förhållande till vad som gäller i dag. Alla medlemsstater är inte beredda att gå lika långt som Sverige i dessa avseenden.

Förslaget till rambeslut, som det nu ser ut efter långdragna förhandlingar, innebär att överförande av straffverkställighet i framtiden kan bli både enklare och snabbare. Sverige stödjer därför ett snabbt avslut i förhandlingarna och en politisk överenskommelse om innehållet i sak. Ett antal medlemsstater, däribland Sverige, kommer att lämna parlamentariska förbehåll, vilka måste lyftas innan ett antagande i rådet kan ske. Rambeslutet kan troligen antas under 2008.

19.2.5 Utbyte av uppgifter ur kriminalregister

I november 2005 antogs ett rådsbeslut om utbyte av uppgifter ur kriminalregister (EUT L 322, 2005), vilket syftar till att förbättra dagens praktiska förutsättningar för utbytet, bl.a. genom införande av tidsfrister för svar och genom framtagande av ett standardformulär för frågor och svar.

I december 2005 lade kommissionen fram ett förslag till rambeslut om utbyte av uppgifter ur kriminalregister (se faktapromemoria 2005/06:FPM74). Rambeslutet ska ersätta rådsbeslutet och bygga vidare på bestämmelserna i en Europarådskonvention från 1959, vilka i dag reglerar samarbetet kring informationsutbytet. I rambeslutet åtar sig domslandet att informera om domar som meddelas mot den andra statens medborgare och medborgarstaten ska lagra den informationen, för att kunna lämna ut fullständig information om alla domar som har meddelats mot personen inom EU vid en konkret förfrågan. En sådan lagrings-skyldighet finns inte i dag. Vidare ska informationsutbytet effektiviseras när uppgifter ur kriminalregistret begärs i enskilda fall genom att den information som sänds över är likartad genom ett standardiserat format som kan översändas elektroniskt.

Sverige ser positivt på samarbetet kring utbyte av uppgifter ur kriminalregister. Sådana uppgifter är ofta av stort värde under förundersökning, rättegång eller verkställighet av en påföljd. För flera ställningstaganden är det av stor vikt att ha korrekt och relevant information, t.ex. vid val av påföljd. Det är därför viktigt att den information som sänds över är komplett. Sverige anser att informationsutbytet bör kunna bygga vidare på andra typer av informationsutbyten som nu pågår eller ska börja inom EU, t.ex. om DNA och fingeravtryck (se avsnitt 19.1.4). Utbytet av själva informationen som finns angiven i en medlemsstats kriminalregister bör därefter kunna ske på elektronisk väg, men kommissionens förslag att låta en av kommissionen ledd

kommitté ta fram formatet, ställer sig Sverige tveksamt till. Vidare måste ekonomiska aspekter på förslaget analyseras noga. Förhandlingar om rambeslutet har påbörjats 2006 och kommer att intensifieras under 2007.

Slutligen har kommissionen under året påbörjat ett arbete om utbyte av information ur kriminalregister om tredjelandsmedborgare (dvs. medborgare utanför EU). Kommissionen tänker sig att ett indexregister över tredjelandsmedborgare som har dömts inom EU ska upprättas, vilket skulle möjliggöra för en medlemsstat att använda registret vid behov. Arbetet är ännu i sin linda.

19.2.6 En europeisk övervakningsorder

Kommissionen har under en längre tid arbetat med en rättsakt om ömsesidigt erkännande av icke frihetsberövande tvångsmedel och presenterade i augusti ett förslag till rambeslut om en europeisk övervakningsorder (KOM(2006) 468). Syftet med rambeslutet är att EU-medborgare eller personer med hemvist i ett annat EU-land inte i lika stor utsträckning som i dag ska sitta häktade i rättegångslandet, utan ska kunna återvända till sitt hemland och där ställas under tvångsmedel, t.ex. reseförbud och anmälningsplikt. Hemlandet ska garantera att personen återförs till rättegångslandet för rättegång. Eftersom rambeslutet ökar möjligheterna att använda alternativ till häktning och anhållande med sikte på att minska antalet frihetsberövanden samt minska längden på frihetsberövandena, ställer sig Sverige positivt till förslaget. En fakta-promemoria ska tas fram och förhandlingar kommer att inledas våren 2007.

19.2.7 Överförande av påföljder som innefattar övervakning (t.ex. skyddstillsyn)

Kommissionen och Tyskland har under hösten inlett ett arbete som syftar till att initiera en rättsakt om ömsesidigt erkännande och verkställighet av påföljder som innefattar övervakning (t.ex. skyddstillsyn). Ett expertmöte har ägt rum för att närmare belysa behovet av en sådan rättsakt och vilket tillämpningsområde rättsakten ska ha. Många medlemsstater, däribland Sverige, har uttryckt visst intresse för en EU-reglering av denna fråga eftersom ett utvecklat samarbete även när det gäller icke frihetsberövande påföljder i förlängningen kan medföra en utökad användning av dem i stället för fängelsestraff när medlemsstaterna ser att även dessa påföljder kan överföras till den dömdes hemland. Tyskland har för avsikt att under våren 2007 lägga fram ett förslag till rambeslut, som därmed blir prioriterat under Tysklands ordförandeskap.

19.2.8 Eurojust

Eurojust inrättades 2002 för att underlätta och förbättra det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna, särskilt när det gäller kampen mot den grova, ofta organiserade och gränsöverskridande brottsligheten. Sverige representeras i Eurojust av en nationell medlem och en

biträdande nationell medlem. Eurojust har sedan inrättandet utvecklats på ett positivt sätt med ett ständigt ökande antal ärenden som hänvisas till Eurojust från medlemsstaterna, så även under 2006. Även antalet samordningsmöten som arrangeras av Eurojust ökar och Eurojust deltar i allt fler komplicerade utredningar. De ärendetyper som hänvisas till Eurojust är främst bedrägerier och narkotikabrott men Eurojust arbetar också med ett flertal andra brottstyper, t.ex. terrorism och människohandel. Eurojust har under 2006 anordnat ett flertal så kallade strategiska möten om bl.a. den europeiska arresteringsordern och terrorism.

Eurojusts samarbete med Europol har förstärkts och vidareutvecklats under 2006. Huvudansvarig för denna utveckling är en särskild grupp inom Eurojust, där Sveriges nationella medlem är ordförande. Under senare år har Eurojust och Europol samarbetat i ett flertal utredningar, bl.a. om grova narkotikabrott och grova organiserade bedrägerier. Eurojust har också ingått samarbetsavtal med flera länder, bl.a. Norge samt så sent som i november USA, som sänder en sambandsåklagare till Eurojust i januari 2007.

Sverige har under 2006 hänvisat fler ärenden till Eurojust än under 2005 och antalet inkommande ärenden till Sverige från andra medlemsstater har ökat betydligt. Svenska åklagare har i flera fall deltagit i större samordningsoperationer via Eurojust bl.a. i fråga om grova narkotikabrott, barnpornografibrott, grova bedrägerier, korrruption, människohandel och terrorism. Sverige har haft en särskild roll vid samordningsmöten om brott i samband med FN:s ”olja mot mat”-program, människohandel med barn och ungdomar från Kina, flera investeringsbedrägerier samt terrorismfinansiering. Eurojusts medverkan har i flera utredningar i Sverige bidragit till fällande domar.

19.2.9 Det europeiska rättsliga nätverket

På det operativa planet samarbetar medlemsstaterna bl.a. genom ett europeiskt rättsligt nätverk (EJN), vilket består av företrädare för nationella myndigheter som arbetar med internationellt straffrättsligt samarbete. Kontaktpunkterna är aktiva mellanhänder för att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller bekämpandet av framför allt grov brottslighet. Nätverket möts regelbundet för att kontaktpunkterna ska kunna utbyta erfarenheter och diskutera praktiska och rättsliga problem. Under 2006 möttes nätverket vid ett flertal tillfällen. Frågor som behandlats under året är EJN:s och Eurojusts framtid, prioriteringar för EJN:s elektroniska informationsverktyg som bl.a. innebär att Norge ska delta samt erfarenhetsutbyte och behov av förbättringar av samarbetet över gränserna, exempelvis tillhandahållande av kriminalregisterutdrag, den europeiska arresteringsordern, den europeiska frysningsordern, förhör genom videokonferens och kontrollerade leveranser.

19.3 Materiell straffrätt

Det straffrättsliga samarbetet inom EU omfattar även tillnärmning av materiell straffrätt. Rådet ska, på initiativ från en medlemsstat eller kommissionen, anta rambeslut om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden genom att fastställa minimiregler för brottsrekvisit och påföljder.

19.3.1 Narkotikabrott

Riksdagen har godkänt det så kallade narkotikarambeslutet (prop. 2003/04:147, bet. 2003/04:JuU29, rskr 2003/04:280). Den 1 maj trädde ändringar i narkotikastrafflagen (1968:64) i kraft genom vilka rambeslutet till fullo genomfördes (prop. 2005/06:42, bet. 2005/06:JuU10, rskr 2005/06:147). Ändringarna innebar bl.a. att ett nytt brott infördes, olovlig befattning med narkotikaprekursorer.

19.3.2 Förverkande av vinning av brott

Riksdagen har godkänt rambeslutet om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott (prop. 2003/04:166, bet. 2004/05: JuU5, rskr. 2004/05:22). De flesta av de lagändringar som krävs för att genomföra rambeslutet trädde i kraft den 1 juli 2005. I departementspromemorian Utvidgat förverkande m.m. (Ds 2006:17) lämnas förslag till reglering av den fråga som återstår, nämligen att införa regler om förverkande av egendom som inte kan hänföras till ett visst konkret brott, s.k. utvidgat förverkande. Promemorian har remissbehandlats och bereds i Justitiedepartementet.

19.3.3 IT-brott

Rådet antog 2005 ett rambeslut om angrepp mot informationssystem. Riksdagen har godkänt rambeslutet (prop. 2003/04:164, bet. 2004/05:JuU4, rskr. 2004/05:6).

Rambeslutet innehåller bestämmelser om vilka handlingar som ska vara straffbelagda som angrepp mot informationssystem och vilka påföljder dessa brott ska kunna leda till. Dessutom finns bestämmelser om bl.a. ansvar och påföljder för juridiska personer, domsrätt och informationsutbyte. Rambeslutet överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet.

En promemoria med förslag till lagändringar för att genomföra rambeslutet har utarbetats (Ds 2005:5) och remissbehandlats våren 2005. Förslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Kommissionen har i sitt meddelande (KOM(2005) 583 slutlig) aviserat att den avser att vidta åtgärder mot rambeslutet om angrepp mot informationssystem med anledning av EG-domstolens avgörande i mål

19.3.4 Vissa processuella rättigheter i brottmål

I maj 2004 lade kommissionen fram ett förslag till rambeslut om vissa processuella rättigheter (rättssäkerhetsgarantier enligt tidigare översättning, jfr skr. 2004/05:60, s. 120) i brottmål i Europeiska unionen (KOM(2004) 328 slutlig). Förhandlingar inleddes hösten 2004 och pågår alltjämt. Förhandlingarna kommer att fortsätta under våren 2007.

Som framgår av faktapromemoria 2004/05:FPM24 syftar rambeslutet till att stärka misstänkta och tilltalades rättigheter samt att öka förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i medlemsstaterna och därmed förbättra tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut på det straffrättsliga området. Kommissionens ursprungliga förslag till rambeslut omfattade rätt till juridisk rådgivning, rätt till kostnadsfri tolkning och översättning, garantier för att personer som inte är kapabla att förstå eller följa ärendets gång visas särskild hänsyn, rätt att meddela sig med bl.a. familj och konsulära myndigheter samt skriftlig rättighetsinformation. Under förhandlingarnas gång har dock rambeslutet begränsats och omfattar numera rätt till information, rätt till rättsligt biträde (under vissa förutsättningar kostnadsfritt) samt rätt till tolkning och översättning. Under 2006 har även ett förslag till icke bindande instrument som innehåller praktiska åtgärder diskuterats parallellt med rambeslutet.

Sverige är positivt till, vilket också framgår av faktapromemorian, att det skapas gemensamma miniminormer om processuella rättigheter inom de områden som anges i förslaget till rambeslut.

19.3.5 Straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsområdet

Kommissionen presenterade den 26 april ett ändrat förslag till direktiv om straffrättsliga åtgärder till skydd för immateriella rättigheter. Direktivförslaget ska bidra till att förstärka skyddet mot intrång i immateriella rättigheter som sker uppsåtligen i kommersiell omfattning och innehåller bestämmelser om bl.a. krav på kriminalisering av vissa immaterialrättsintrång och att vissa straffrättsliga påföljder ska kunna dömas ut. Kommissionen anser att det, vid sidan av de civilrättsliga och administrativa åtgärder, förfaranden och sanktioner som föreskrivs i direktiv 2004/48/EG (det så kallade civilrättsliga sanktionsdirektivet), behövs en harmonisering av den straffrättsliga lagstiftningen på gemenskapsnivå. I och med det ändrade direktivförslaget har det tidigare förslaget på området (KOM(2005) 276) som varit uppdelat i två delar – ett direktiv och ett rambeslut – dragits tillbaka. Skälet för kommissionens agerande i denna del är att man anser att det följer av EG-domstolens avgörande den 13 september 2005 i C-176/03, den så kallade miljödomen, att de föreslagna åtgärderna omfattas av EG-fördraget (se vidare Bilaga 1 mål C-440/05). I sak innebär bestämmelserna mycket få ändringar. Den enda egentliga skillnaden är att bestämmelsen om behörighet och samordning av åtal som i det tidigare förslaget låg i

rambeslutet har tagits bort. Sverige anser att det i och för sig är angeläget att vidta åtgärder för att motverka intrång i immateriella rättigheter och ser därför positivt på förslag om straffrättsliga åtgärder. En viktig principfråga som aktualiseras genom förslagen är dock i vilken utsträckning straffrättslig reglering kan ske inom ramen för den så kallade första pelaren, dvs. EG-fördraget.

19.3.6 Rasism och främlingsfientlighet

Ett förslag till rambeslut om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet lades fram av kommissionen i november 2001 (KOM(2001) 664 slutlig). Som framgår av faktagruppromemorian 2001/02:FPM45 föreslås bestämmelser om vilka rasistiska och främlingsfientliga handlingar som ska vara straffbara. Vidare föreslås bestämmelser om påföljder och om rasistiska och främlingsfientliga motiv till andra brott. Förslaget innehåller också regler om ansvar och påföljder för juridiska personer, samt domsrätt m.m. Förslaget förhandlades senast under 2005. Inga förhandlingar har ägt rum under 2006 men två seminarier har genomförts för att definiera utestående frågor inför de förhandlingar som sedan återupptagits under 2007.

19.3.7 Organiserad brottslighet

Kommissionen presenterade i början av 2005 ett förslag till rambeslut om bekämpande av organiserad brottslighet (se faktagruppromemoria 2004/05:FPM53). Rådet träffade under året en politisk överenskommelse om rambeslutets innehåll. Rambeslutet syftar till att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning när det gäller straffansvar för aktivt deltagande i en kriminell organisation.

19.3.8 Beaktande av utländska domar

Kommissionen presenterade i mars 2005 ett förslag (KOM(2004) 91) till rambeslut om beaktande av fällande domar avkunnade i en av Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat (2004/05:FPM61). Syftet med rambeslutet är att en fällande dom i en medlemsstat ska beaktas i en annan medlemsstat vid ett nytt straffrättsligt förfarande mot samma person om en annan gärning. Den tidigare domen ska beaktas på samma sätt som en inhemsk dom skulle ha beaktats enligt nationell rätt. Rådet träffade en politisk överenskommelse om rambeslutets innehåll i december.

19.4 Polis- och tullsamarbete

19.4.1 Effektivare tullsamarbete

Tullsamarbetet på EU-nivå inom den tredje pelaren har sedan 2003 bedrivits i enlighet med en gemensam handlingsplan utarbetad av Tullsamarbetsgruppen. Den nuvarande handlingsplanen kommer att ersättas av en ny handlingsplan för de kommande 18 månaderna. Den nya handlingsplanen är indelad i fyra områden: gränskontroll och säkerhet, underrättelse, operativt samarbete och informationsutbyte. Genomförandet av handlingsplanen kommer förhoppningsvis att innebära ett förbättrat samarbete mellan tulladministrationerna och bidra till kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten.

19.4.2 Europol

Europol är EU:s polisbyrå och högkvarteret ligger i Haag, Nederländerna. Organisationens främsta uppgift är att vara ett nav i medlemsstaternas brottsbekämpande arbete, främst när det gäller informations- och underrättelseutbyte som rör gränsöverskridande och grov brottslighet. Under 2006 har Europol utvecklat den årliga hotbilda-rapporten ytterligare, så att den kan tjäna som ett bättre underlag för medlemsstaternas och Europols prioriteringar. Europols gemensamma informationssystem, som blev färdigt 2005, har börjat att tas i drift och kommer att bli ett viktigt verktyg för medlemsstaternas brottsbekämpande organ. Under 2006 har Europols framtid diskuterats och en rad förslag till förbättringar har presenterats. Medlemsstaterna har ratificerat (godkänt) tre protokoll med ändringar av Europolkonventionen. Vidare har ministerrådet enats om att Europolkonventionen, som reglerar den rättsliga grunden för Europol, ska ersättas med ett rådsbeslut, vilket är ett smidigare instrument att hantera om ändringar behöver göras i regelverket.

19.4.3 Annat polissamarbete

Strandade förhandlingar om förbättrat gränsöverskridande samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter

I Haagprogrammet uppmanades kommissionen att lägga fram förslag för att vidareutveckla det gränsöverskridande samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter i EU. Kommissionen presenterade i juli 2005 ett förslag till rådsbeslut om förbättrat gränsöverskridande polis-samarbete (KOM(2005) 317 slutlig). Förslaget innebar bl.a. ändringar i Schengenkonventionens artiklar om övervakning och förföljande över gränser. Sverige välkomnade förslaget då det skulle underlätta brotts-

bekämpningen och utöka dagens möjligheter att övervaka och förfölja över gräns. Justitieutskottets EU-grupp informerades om förslaget och frågan behandlades vid samråd i EU-nämnden i april. Ministerrådet beslutade i april att förhandlingarna om rådsbeslutet skulle avbrytas. Kommissionen menade att förhandlingarna hade lett till ett så pass urvattnat förslag att rådsbeslutet inte skulle innebära några större framsteg för det brottsbekämpande samarbetet i EU. Samtidigt hade vissa medlemsstater invändningar mot att rådsbeslutet skulle kräva ökad överlåtelse av förvaltningsuppgifter som innefattade myndighetsutövning till övriga medlemsstater.

Fortsatta förhandlingar om brottsbekämpande myndigheters tillgång till viseringsuppgifter

Rådet antog under 2005 slutsatser som sade att myndigheter ansvariga för inre säkerhet borde få tillgång till det planerade informationssystemet för viseringar (Visa Information System – VIS), i syfte att förebygga, upptäcka och utreda brott, inklusive terroristbrott och terroristhot. Kommissionen presenterade i november 2005 ett förslag till rådsbeslut som skulle möjliggöra en sådan tillgång (KOM(2005) 600). Nationella myndigheter med ansvar för inre säkerhet föreslås få tillgång till uppgifter i VIS via nationella kontaktpunkter. Även Europol föreslås få tillgång till uppgifter i VIS. Syftet med förslaget är att bättre förebygga, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott. Sverige anser att det är viktigt att rådsbeslutet garanterar ett starkt skydd för personuppgifter och att tydliga rutiner för slagningar i VIS upprättas. Justitieutskottets EU-grupp har informerats om förslaget. Förhandlingar pågår i rådsarbetsgruppen för polissamarbete. Troligen kommer rådet att anta rådsbeslutet under våren 2007.

19.4.4 Schengen och övriga gränskontrollfrågor

Samarbetet om personkontroll vid medlemsstaternas yttre gränser (mot tredjeland) hade fortsatt hög prioritet.

Förordningen om en gemenskapskodex om gränspassage för personer ([EG] nr 562/2006) antogs av rådet den 21–22 februari. Därmed fick medlemsstaterna ett gemensamt regelverk för personkontrollen vid de yttre gränserna. Förordningen föranleder ändringar i framför allt utlänningslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97).

Kommissionens förslag från april 2005 om inrättande av en yttre gränsfond (KOM(2005) 123 slutlig) förhandlades under året vidare i relevanta rådsarbetsgrupper. Fonden ska finansiera bl.a. utveckling av IT-system, förbättring av utbildning samt utveckling av informationsutbytet mellan nationella myndigheter. Sverige ställer sig bakom fonden, men betonar samtidigt att även om gränskontroll är ett gemensamt intresse, är det i första hand ett nationellt ansvar.

I Haagprogrammet uppmanades rådet att inrätta grupper med nationella experter som kan tillhandahålla snabbt stöd åt medlemsstater som ställs inför exceptionell tillströmning av migranter. Denna uppmaning bekräftades av Europeiska rådet i december 2005. Som ett

svar på detta presenterade kommissionen i juli sitt förslag till förordning om inrättande av en mekanism för upprättande av grupper för snabba ingripanden vid gränserna (KOM(2006) 401), även kallade RABIT (rapid border intervention teams). Förhandlingarna har påbörjats i relevant rådsarbetsgrupp och kommer att fortsätta under 2007. Regeringen har välkomnat förslaget, även om vi anser att vissa aspekter måste belysas vidare, t.ex. gränskontrollanternas möjligheter att använda vapen.

Frontex (EU:s gemensamma organ för kontroll av de yttre gränserna) är fortfarande under en uppbyggnadsfas. Frontex etablerades under 2005 och dess högkvarter är placerat i Warszawa. Frontex ska basera sitt arbete på riskanalyser. Frontex ska samordna medlemsstaternas insatser för den yttre gränskontrollen och ska bl.a. samordna gemensamma operationer vid de yttre gränserna och utbilda den personal som medlemsstaterna ställer till förfogande för dessa operationer. Under 2006 har Frontex främst samordnat operationer i Medelhavet och utanför Afrikas kust med anledning av den stora migrationsflödet från några afrikanska stater med destination Kanarieöarna. Vidare har Frontex ingått flera samarbetsavtal med andra EU-organ och tredjeländer och har påbörjat förhandlingar med ytterligare organisationer och länder.

Arbetet med nästa generation av Schengens informationssystem – SIS II – och dess nya tekniska plattform fortskred under kommissionens ledning. Målet är att systemet ska vara färdigt att ta i drift under 2008. Under 2006 avslutades förhandlingarna om de tre rättsliga instrumenten för SIS II.

Inom ramen för Schengens utvärderingsgrupp utvärderades de tio medlemsstater som blev medlemmar i EU 2005 och som ännu inte är operativa medlemmar av Schengensamarbetet. Utvärderingarna har bestått av att länderna har fått besvara omfattande frågeformulär och att medlemsstaternas experter sedan har besökt de nya medlemsstaterna för att utvärdera hur väl man har anpassat sig för det operativa medlemskapet i Schengen. En rad områden har utvärderats, såsom gränskontrollen (landgränser, sjögränser och flygplatser), polis-samarbetet, datasäkerheten och visumhanteringen. Fortfarande återstår en hel del förberedelsearbete för flera av de nya medlemsstaterna innan dessa uppfyller Schengenregelverkets, vilket är en förutsättning för att gränskontrollen mot dessa länder kan hävas.

20 Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer

Målet med det migrationspolitiska samarbetet är att skapa en framtida gemensam och enhetlig europeisk flyktingpolitik. Den ska grundas på humanitet och solidaritet och vara byggd på Genèvekonventionen och andra folkrättsliga förpliktelser. Sverige anser att ökat praktiskt samarbete mellan asylmyndigheter leder till ökad kvalitet vid mottagning och asylprövning.

- Mot bakgrund av en serie dramatiska händelser i Medelhavsområdet och vid Kanarieöarna kom dagordningen under 2006 i mycket att domineras av frågan om olaglig invandring. Flera medlemsstater ställde krav på kraftfulla gränskontrollåtgärder mot invandringen och snabbt stöd till medlemsstater som ställs inför exceptionell tillströmning av migranter.
- EU-samarbetet med Afrika om migration och utveckling har en framskjuten plats. Migration och utveckling var också temat för en högnivådialog i samband med FN:s generalförsamling. Där intog EU-länderna, efter omfattande samordning, en gemensam position. Sverige spelade en mycket aktiv roll i EU-förberedelserna.
- Viseringspolitiken präglades av förhandlingarna om förordningen för informationssystemet för viseringar (VIS). Sverige anser att VIS är angeläget och att ett ikraftträdande av förordningen leder till en harmonisering av medlemsstaternas praktiska verksamhet på området.

20.1 Skapandet av gemensamt europeiskt asylsystem

Enligt Haagprogrammet är målet för unionens asylpolitik ett gemensamt europeiskt asylsystem, med ett gemensamt asyلفörfarande och en enhetlig ställning för dem som beviljas asyl eller alternativa skyddsformer. Tammerforsprogrammets rättsliga instrument ska utvärderas före 2007, för att ny lagstiftning ska kunna antas senast 2010.

20.1.1 Förstärkt samarbete mellan asylmyndigheter

Som ett led i strävan mot ett gemensamt europeiskt asylsystem presenterade kommissionen i februari ett meddelande om förstärkt praktiskt samarbete mellan medlemsstaternas asylmyndigheter, i enlighet med Haagprogrammet, där de tre huvudområdena är: 1) Ett sammanhållet förfarande vid bedömningen av ansökningar om internationellt skydd oavsett om ärendet rör flyktingstatus eller subsidiärt skydd. 2) Upprättandet av en lättillgänglig gemensam portal för information om ursprungsländer. 3) Ett gemensamt stöd för att möta

särskilda påfrestningar på asylsystemen i enskilda medlemsstater. Skr. 2006/07:85
Sverige anser att det praktiska samarbetet är av största vikt eftersom det leder till ökad kvalitet vid mottagning och asylprövning.

20.1.2 Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationströmmar

I april 2005 presenterade kommissionen ett förslag till ramprogram för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar. Målsättningen är att ett beslut ska fattas inom kort. Förslaget till ramprogrammet tar sin utgångspunkt i Haagprogrammet.

Den inbördes uppdelningen av programmet i fyra fonder för flyktingmottagande, återvändande, integration och förvaltning av de yttre gränserna är en fråga för förhandling. Den *Europeiska Flyktingfonden (ERF)* har redan funnits under innevarande finansiella perspektiv, men kommer nu att utökas. De övriga fonderna är nya.

Ramprogrammet för solidaritet och hantering av migrationsströmmar syftar till ansvarsfördelning mellan medlemsstater i genomförande av antagen lagstiftning på området för frihet, säkerhet och rättvisa. Fonderna ska verka enligt gemensamma regler för genomförande och förvaltning, följa samma strategiska tidsplan och vara föremål för samordnade förfaranden för utvärdering och översyn.

20.1.3 En EU-strategi för barnets rättigheter

Kommissionen angav i sitt meddelande om strategiska mål 2005–2009 att barns rättigheter skulle vara ett särskilt prioriterat område inom EU-samarbetet. Som en följd av detta föreslog kommissionen i juli att en omfattande EU-strategi för barnets rättigheter skulle utvecklas. I strategin ingår att integrera barns rättigheter i EU:s verksamhet, inrätta effektiva samordningsmekanismer samt att främja kunskap om barns rättigheter och kommunicera den inom EU. Ett av de områden som kommissionen särskilt lyfter fram är handel med barn samt barn i deras egenskap av invandrare, asylsökande och flyktingar.

20.2 Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken

20.2.1 Fri rörlighet för flyktingar

Rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning omfattar inte kategorin flyktingar. Frågan om fri rörlighet m.m. för denna grupp tredjelandsmedborgare regleras således inte i nämnda direktiv. I stället uppdrogs åt kommissionen att utarbeta ett förslag till särskild lösning för denna kategori, och då också ta ställning till frågan om hur överföringen av flyktingarnas skydd ska regleras. Under förberedelserna har frågan väckts huruvida personer som beviljats

alternativt skydd också ska omfattas av en reglering. Kommissionen väntas under våren 2007 lägga fram ett förslag till ett direktiv om att bevilja personer som åtnjuter internationellt skydd ställning som varaktigt bosatta. Skr. 2006/07:85

20.2.2 Forskare från tredjeland

Rådets direktiv 2005/71/EG om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte antogs av rådet den 12 oktober 2005. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 12 oktober 2007. I direktivet anges villkoren för inresa och vistelse i medlemsstaterna för forskare från tredjeländer som avser att under minst tre månader genomföra ett forskningsprojekt, inom ramen för ett mottagningsavtal med ett forskningsorgan. Regeringen beslutade i januari 2006 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Utredningen (U 2006:01) avlämnade i oktober samma år sitt betänkande, Gästforskare – nya regler för inresa, vistelse och arbete (SOU 2006:93).

20.2.3 Kommissionens strategiska plan för laglig migration

Kommissionen presenterade den 21 december 2005 en strategisk plan för laglig migration. Planen är kommissionens svar på Europeiska rådets begäran i Haagprogrammet att före 2005 års utgång presentera en strategi för laglig migration. Dess innehåll är ett resultat av medlemsstaternas och övriga aktörers kommentarer på den grönbok om ekonomisk migration som kommissionen lade fram i början av 2005 (KOM(2004)811). Den strategiska planen omfattar både rättsliga och icke-rättsliga åtgärder, vilka utgör en plattform för fortsatta konsultationer mellan kommissionen och medlemsstaterna. Planen sträcker sig över den resterande tiden för Haagprogrammet 2006–2009.

20.2.4 Återvändande

Kommissionen presenterade i september 2005 ett förslag till direktiv om gemensamma standarder och procedurer vid återvändande av tredjelandsmedborgare som inte vistas lagligen inom gemenskapen (KOM(2005) 391 slutlig). Syftet med förslaget är att fastställa bestämmelser som reglerar återvändandeförfaranden. Förslaget förhandlas för närvarande inom rådet.

20.2.5 Återtagandeavtal

Rådet har hittills givit kommissionen mandat att förhandla om återtagandeavtal med Marocko, Sri Lanka, Ryssland, Pakistan, Hong Kong, Macao, Ukraina, Albanien, Algeriet, Kina och Turkiet. Återtagandeavtalen med Hong Kong, Macao, Sri Lanka och Albanien har trätt i kraft. Avtalen med Ryssland och Ukraina undertecknades 2006

men har ännu inte trätt i kraft. Under året bemyndigades även kommissionen av rådet att förhandla återtagandeavtal med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Bosnien och Hercegovina, Serbien samt Montenegro.

20.2.6 Åtgärder mot olaglig invandring

För att bidra till att uppnå Haagprogrammets målsättningar att förbättra unionens förmåga att reglera migrationsflödena presenterade kommissionen i juli ett meddelande om politiska prioriteringar i kampen mot den olagliga invandringen av tredjelandsmedborgare (KOM(2006) 402 slutlig). I meddelandet föreslås bl.a. ett utökat och förbättrat samarbete med ursprungs- och transitländer, en utvecklad integrerad förvaltning av de yttre gränserna, gemensamma standarder för att säkra rese- och identitetshandlingar och en gemensam återsändandepolitik. Bekämpandet av människohandel är ett prioriterat område liksom ett utökat informationsutbyte mellan medlemsstaterna i frågor som rör olaglig invandring. Under 2007 avser kommissionen göra en studie dels över effekterna av transportörernas skyldighet att förhindra olaglig invandring dels över effekterna och konsekvenserna av legaliseringsåtgärder i medlemsstaterna, dvs. ett lands rätt att bevilja laglig vistelse inom sitt territorium. Förekomsten av olagliga anställningar av tredjelandsmedborgare i medlemsstaterna utgör en bidragande orsak till den olagliga invandringen inom unionen. Främjandet av legal arbetskraftsinvandring och införandet av påföljder för arbetsgivare som olagligen anställer tredjelandsmedborgare är prioriterade frågor.

20.3 Viseringspolitiken

Arbetet präglades under 2006 av förhandlingarna om kommissionens förslag till förordning om informationssystemet för viseringar (VIS), för utbyte av uppgifter om viseringar mellan medlemsstaterna. Genom att underlätta uppgiftsutbytet ska VIS stärka förvaltningen av den gemensamma viseringspolitiken, det konsulära samarbetet och samrådet mellan medlemsstaternas centrala konsulära myndigheter. VIS-förordningen har förhandlats sedan kommissionen lade fram sitt förslag i slutet av 2004. Avsikten var, enligt rådsslutsatserna från förra året, att VIS skulle bli operativt i början av 2007. Rådet och Europaparlamentet har ännu inte tagit ställning till frågan om det så kallade tredjepelarinstrumentet (dvs. polisens tillgång till VIS). Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2007. Systemet beräknas tidigast införas i maj 2008. Sverige anser det angeläget med en snar överenskommelse med Europaparlamentet så att en förordning kan antas.

Under hösten påbörjades förhandlingarna om kommissionens förslag till en förordning om en gemensam EU-viseringskodex. I dag är de gemensamma reglerna för visering spridda i ett antal förordningar och andra rättsakter och brukar ofta refereras till som "Schengenregelverket" på viseringsområdet. Sverige har framhållit att regelverket måste revideras inte minst beroende på införandet av viseringsinformations-

systemet VIS. Förordningsförslaget kommer inte att hinna slutbehandlas under det finska EU-ordförandeskapet utan lämnas över till det tyska ordförandeskapet för slutförande.

I april tog rådet beslut (8478/06) om att höja avgiften för en Schengenvisering från 35 till 60 euro fr.o.m. den 1 januari 2007. Avgiftshöjningen motiverades av kostnadsökningar i samband med införandet av viseringsinformationssystemet VIS. Sverige röstade emot förslaget i rådet på den grunden att undantag inte gjordes för barn under arton år. Höjningen åtföljdes dock av ett antal kompensatoriska undantag för studenter, forskare och barn upp till sex års ålder. Länder som före den 1 januari 2007 inlett förhandlingar med EU om viseringsförenklingsavtal undantas från höjningen. Kommissionen har under hösten fått mandat för förhandlingar om viseringsförenklingsavtal för Makedonien, Serbien, Bosnien och Hercegovina, Montenegro, Albanien och Moldavien. Förhandlingarna med Ryssland och Ukraina har slutförts under året. Viseringsförenklingsavtalen avser att reglera bl.a. viseringsavgifter, förenkling av villkor för att utfärda viseringar, förkortning av handläggningstiden samt eventuella undantag från viseringar.

20.4 Migration i yttre förbindelser

I december 2005 antog Europeiska rådet en handlingsplan för en global ansats till migration – prioriterade åtgärder med fokus på Afrika (dokumentnr15582/05). Den är ett komplement till strategin för yttre förbindelser på det rättsliga och inrikes området. Kommissionen har i november rapporterat om genomförandet under 2006. Kommissionen ska fortsätta att systematiskt följa genomförandet under kommande år. Genomförandet av den globala ansatsen till migration ska följas upp löpande. Kommissionen föreslår att den nuvarande ansatsen ska breddas ytterligare avseende såväl politikområden som geografisk täckning. Samtidigt ska större vikt läggas på det faktiska genomförandet av handlingsplanen jämfört med ”försöksåret” 2006.

20.4.1 FN: Högnivådialog om migration och utveckling

I samband med FN:s generalförsamling hölls en högnivådialog om migration och utveckling 14–15 september. Det var första gången de två politikområdena gemensamt togs upp för diskussion på hög nivå i FN.

En effektiv EU-samordning skedde inför mötet. Kommissionen publicerade ett meddelande i juli 2006 (KOM(2006) 409 slutlig) om migration och utveckling. EU:s medlemsstater antog för första gången en gemensam position om migration och utveckling.

Sverige har arbetat aktivt med att föra fram och stödja en internationell dialog om migration och utveckling, inklusive att denna dialog fortsätter även efter FN:s högnivådialog. Ett första möte i det globala forumet för migration och utveckling kommer att hållas i Belgien i juli 2007. EU avser att delta aktivt i förberedelserna av forumet.

Samarbetet om skydd och beredskap är mellanstatligt utan särskild grund i fördraget. Principen om subsidiaritet är grundläggande och beslut fattas med enhällighet. Sverige har välkomnat en utveckling av samarbetet för skydd av kritisk infrastruktur. Från svensk sida poängteras dock att skyddandet är en nationell kompetens och att EU har en stödjande roll. Samarbete mellan räddningstjänster i EU ser Sverige positivt på.

21.1 Finansiella instrument för skydd och beredskap

Samarbetet om skydd och beredskap bedrivs dels inom ramen för gemenskapsmekanismen för räddningstjänst, dels i form av erfarenhetsutbyte, gemensamma övningar och utbildning, tekniköverföringsprojekt, gemensamma studie- och forskningsprojekt etc.

Gemenskapsmekanismen ska underlätta för medlemsstaterna att snabbt komma till varandras hjälp vid stora olyckor och katastrofer. Det övriga samarbetet syftar till att höja enskilda medlemsstaters förmåga – och den samlade EU-förmågan – på området.

Kommissionen lade i april 2005 fram ett förslag till rådet och Europaparlamentet till ett finansiellt instrument för skydd och beredskap inom ramen för det finansiella perspektivet 2007–2013. En knivig fråga i förhandlingarna har gällt förslaget om gemensamfinansiering av transporter när gemenskapsmekanismen används. Denna fråga löstes i ministerrådet i december genom en politisk överenskommelse som går ut på att högst hälften av transportkostnaderna kan finansieras via EU-budgeten. Det finansiella instrumentet, som väntas antas av rådet under våren 2007, innebär en betydande finansiell förstärkning av samarbetet på området.

Kommissionen lade också i januari fram ett förslag till omarbetning av det gällande rådsbeslutet för gemenskapsmekanismen för räddningstjänst. Förslaget går bl.a. ut på att förbättra gemenskapsmekanismen och att stärka kommissionens roll i räddningstjänst-samarbetet samt att göra det möjligt att delfinansiera transporter via EU-budgeten när gemenskapsmekanismen används inom såväl som utom EU. Ett nytt beslut för gemenskapsmekanismen väntas antas av rådet under våren 2007.

21.2 Skydd av kritisk infrastruktur

I juni 2004 beslutades om att ett program för skydd av kritisk infrastruktur (European Programme for Critical Infrastructure Protection – EPCIP) borde inrättas. Kommissionen har sedan tagit fram en grönbok på området (se faktapromemoria 2005/2006:FPM43) samt därefter arbetat med att ta fram ett förslag till direktiv på området. Förslaget lades fram i december och förhandlingarna väntas ta våren 2007 i anspråk. Parallellt med behandlingen av EPCIP har ett förslag till finansiering av bl.a. åtgärder i anslutning till skydd av kritisk infrastruktur behandlats

som en del av arbetet inför det nya finansiella perspektivet 2007–2013. Skr. 2006/07:85
Sverige har välkomnat en utveckling av samarbetet på området.
Samtidigt är det viktigt att poängtera att skydd av kritisk infrastruktur är
en nationell kompetens och att EU här bör inta en stödjande roll.

22 Tillväxt och sysselsättning

Sverige stödjer den Europeiska sysselsättningsstrategin genom vilken EU:s medlemsstater främjas att utbyta goda exempel och erfarenheter med varandra. Sverige anser vidare att strategin kan och måste stärkas genom utfärdandet av årliga landspecifika rekommendationer vilka syftar till att stärka strategins trovärdighet och effektivitet.

22.1 Prioriterade verksamheter och mål

Sysselsättningsfrågor ligger sedan mitten av 1990-talet högt upp på EU:s dagordning. År 2000 antogs den så kallade Lissabonstrategin med målet att, genom nära samverkan mellan ekonomisk politik, sysselsättningspolitik och socialpolitik, stärka unionens konkurrenskraft och stimulera till fler och bättre jobb och hållbar tillväxt (se även kapitel 6 om Lissabonstrategin). Vid toppmötet i Lissabon enades medlemsstaterna om att uppnå följande sysselsättningsmål 2010: En sysselsättningsgrad på 70 procent för den arbetsföra befolkningen, 60 procent för kvinnor samt en sysselsättningsgrad på 50 procent för personer över 55.

22.2 EU:s sysselsättningsstrategi

I samband med revideringen av Lissabonstrategin 2005 knöts sysselsättningsstrategin ännu närmare Lissabonstrategin. I samband med denna halvtidsöversyn slogs tre övergripande prioriteringar på sysselsättningsområdet fast:

- att få in och behålla fler människor på arbetsmarknaden, öka arbetskraftsutbudet och modernisera de sociala trygghetssystemen
- att förbättra arbetstagares och företags anpassningsförmåga
- att öka investeringarna i humankapital genom bättre utbildning och färdigheter

Sysselsättningsriktlinjer

Enligt artikel 128.2 i EG-fördraget ska kommissionen årligen presentera ett förslag till riktlinjer för sysselsättningen. Sysselsättningsriktlinjerna ska stämma överens med de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken.

I samband med Lissabonstrategins revidering 2005 antogs för första gången ett samlat paket av riktlinjer för genomförandet på nationell nivå av Lissabonstrategin: integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning. 8 av de totalt 24 integrerade riktlinjer rör sysselsättningsområdet. Rådet

beslutade 2006 att de integrerade riktlinjer som lades fast 2005 även ska gälla för 2006. Skr. 2006/07:85

Rekommendationer till Sverige 2006

Enligt EG-fördragets artikel 128.4 kan rådet med kvalificerad majoritet på rekommendation av kommissionen avge rekommendationer till medlemsstaterna mot bakgrund av granskningen av medlemsstaternas sysselsättningspolitik.

Liksom 2005 antogs 2006 inga landspecifika rekommendationer. Senast rådet antog rekommendationer var 2004. Sverige fick dock i likhet med övriga medlemsstater en rad synpunkter som kommissionen presenterade i sin framstegsrapport i januari vad gällde genomförandet av sysselsättningspolitiken i Sverige. I sin sammanfattning ansåg kommissionen att:

- Styrkan i det svenska handlingsprogrammet 2005 var de vidtagna och presenterade åtgärderna för att reducera arbetslösheten, inklusive den förstärkta arbetsmarknadspolitiken.
- Ytterligare åtgärder bör vidtas för att öka arbetskraftsutbudet, inte minst för att behålla ett högt utbud bland äldre.
- Sverige bör skapa en bättre balans mellan incitament och ersättningsnivåer i skatte- och bidragssystemen, särskilt med avseende på höga arbetslöshets- och inaktivitetsfällor samt höga skatteklivar.
- Sverige har nått viss framgång när det gäller åtgärder för att reducera sjukfrånvaron och inflödet till sjuk- och aktivitetsersättning, men kommissionen påpekar att den grupp som redan har sjuk- eller aktivitetsersättning borde ägnas mer uppmärksamhet.
- Sverige bör vidta ytterligare åtgärder med avseende på kompetensutveckling på arbetsplatsen och deltagande i livslångt lärande för lågutbildade.

Åtterrapporering av riktlinjerna för sysselsättning

Enligt artikel 128.3 i EG-fördraget ska varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärder som vidtagits för att genomföra sysselsättningspolitiken mot bakgrund av sysselsättningsriktlinjerna.

I samband med halvtidsöversynen av Lissabonstrategin beslutade Europeiska rådet 2005 att medlemsstaterna ska presentera nationella handlingsprogram för hur man avser att genomföra Lissabonstrategins mål och riktlinjer i den nationella politiken. Sedan 2005 ingår således den årliga rapporten på sysselsättningsområdet som en integrerad del i det nationella handlingsprogrammet. Sverige presenterade handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning 2006–2008 den 23 november i en skrivelse till riksdagen. Handlingsprogrammet överlämnades också till kommissionen i slutet av november samma år.

I handlingsprogrammets sysselsättningskapitel understryker regeringen vikten av att genomföra åtgärder som leder till högre sysselsättning och

lägre arbetslöshet och som minskar utanförskapet på arbetsmarknaden. De åtgärder som presenteras i programmet omfattar bl.a. insatser för att göra arbete lönsamt, underlätta för ungdomar att träda in på arbetsmarknaden, skapa lika villkor och möjlighet för kvinnor och män att delta i arbetslivet, främja ett längre arbetsliv och för att minska sjukfrånvaron.

De nationella handlingsprogrammen blir föremål för utvärdering av kommissionen och rådet och ligger till grund för kommissionens framstegsrapport till Europeiska rådets möte i mars 2007.

EU:s gemensamma sysselsättningsrapport 2005/2006

Enligt artikel 128.5 i EG-fördraget ska rådet och kommissionen, efter en granskning av medlemsstaternas handlingsplaner för sysselsättning, upprätta en gemensam årsrapport om sysselsättningssituationen i gemenskapen och om genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna.

I den gemensamma sysselsättningsrapporten 2005/2006 konstateras bl.a. att medlemsstaterna fokuserat mycket på att få och behålla fler människor på arbetsmarknadens samt på att förbättra investeringar i humankapital. Trots framsteg på dessa områden efterfrågas en mer koordinerad och livscykelbaserad ansats för att underlätta sysselsättning och omställning på arbetsmarknaden. Enligt den gemensamma rapporten fokuserar medlemsstaterna för lite på hur arbetstagares och företags anpassningsförmåga kan förbättras i en allt mer föränderlig värld.

23 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

Sveriges övergripande mål i EU-samarbetet är full sysselsättning, att förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet och att öka den sociala sammanhållningen, dvs. att bidra till att målen som uppställts i Lissabonsstrategin uppfylls.

23.1 Arbetsrätt

23.1.1 Utstationering av arbetstagare

I april presenterade kommissionen ett meddelande om vägledning för utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, (KOM(2006) 159. Meddelandet rör framför allt frågor av administrativ karaktär vid utstationering och det innehåller inte förslag till lagstiftning.

23.1.2 Flytträtt m.m. av tjänstepensioner

I oktober 2005 överlämnade kommissionen ett förslag om bättre

möjligheter att överföra kompletterande pensionsrättigheter (KOM(2005) 507). Förslaget syftar till att underlätta arbetstagares fria rörlighet både mellan och inom medlemsstaterna genom att minska de hinder som kan följa av hur tjänstepensionssystem är utformade. Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 42 samt 94 EGF. Rådet beslutar enhälligt. Medbeslutande enligt artikel 251 gäller.

Kommissionens förslag innehåller regler för intjänande av pensionsrätt, bevarande av vilande pensionsrätt, flytt av pensionsrätt samt vilken information som ska lämnas om hur tjänstepensionen påverkas när en anställning upphör.

Förslaget har diskuterats under det österrikiska och det finska ordförandeskapet både i rådsarbetsgrupp och på ministerrådsmöten.

Sveriges uppfattning är att ett eventuellt direktiv så långt möjligt måste utformas så att ingångna kollektivavtal och parternas fria förhandlingsrätt respekteras (se faktagromemoria 2005/06:FPM24).

Parallellt med behandlingen i rådet har frågan under hösten diskuterats i Europaparlamentet. Beslut i Europaparlamentets första behandling av förslaget väntas i början av 2007.

23.1.3 Grönbok om arbetsrätten

I november presenterade kommissionen en grönbok om arbetsrätten, (KOM(2006) 708), En modern arbetsrätt för att möta 2000-talets utmaningar. Syftet med grönboken är att initiera en offentlig debatt om hur arbetsrätten kan utvecklas för att stödja Lissabonprocessens mål om att uppnå hållbar tillväxt med fler och bättre jobb. I grönboken ställs 14 frågor att diskutera (se faktagromemoria 2006/07:FPM31).

Grönboken inleder en 4 månaders konsultationsprocess där medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och andra intressenter har möjlighet att inkomma med synpunkter. Därefter planerar kommissionen att lägga fram en utvärdering/uppföljning. Kommissionen aviserar också i grönboken att man under 2007 kommer att presentera ett meddelande om flexibilitet.

23.2 Arbetsmiljö

23.2.1 Förslag till nytt arbetstidsdirektiv

Under året fortsatte förhandlingarna om en översyn av direktiv (2003/88/EG) om arbetstidens förläggning m.m. Enligt en översynsklausul i direktivet och mot bakgrund av EG-domstolens domar i fallen Simap respektive Jaeger har kommissionen inlett en översyn med sikte på förslag om lämpliga förändringar av direktivet. Kommissionen presenterade i slutet av 2004 ett förslag till nytt direktiv (KOM(2004) 607 slutlig) som innebar en paketlösning i syfte att finna en godtagbar balans mellan flexibilitet för verksamheter och arbetstagares skydd för hälsa och säkerhet. Europaparlamentet avgav i maj 2005 ett yttrande om förslaget (P6_TA-PROV(2005)0175) som bl.a. innebar ett förslag till

snabbt avskaffande av möjligheten att genom individuella avtal avvika från direktivets regel om maximal veckoarbetstid (så kallad opt-out). Kommissionen presenterade därefter samma månad ett nytt förslag till direktiv mot bakgrund av Europaparlamentets synpunkter och situationen i rådet.

Förhandlingarna, som framför allt pågått i rådet, har främst kretsat kring frågorna om jourtidens definition och frågan om så kallad opt-out. Sverige har intagit en aktiv roll i dessa förhandlingar och framför allt understrukit vikten av att finna en kompromisslösning som kan lösa de problem som de två ovan nämnda domarna orsakar i nästan samtliga medlemsstater. Någon kompromiss har ännu inte kunnat nås i rådet. Det ter sig oklart om frågan kan lösas under det tyska ordförandeskapet. Sverige vill se en snar överenskommelse i rådet.

23.2.2 Optisk strålning

Den 5 april antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/25/EG om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med artificiell optisk strålning. Direktivet är ett led i förverkligandet av den inre marknadens sociala dimension och syftar till att införa åtgärder som skyddar arbetstagare mot risker som har samband med optisk strålning och dess inverkan särskilt på ögon- och hudskador. I direktivet fastställs minimikrav, och medlemsstaterna kan välja att behålla eller anta strängare nationella bestämmelser till skydd för arbetstagare. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa direktivet senast under 2010. Direktivet har sitt ursprung i kommissionens meddelande om handlingsprogrammet för genomförande av gemenskapsstadgan om grundläggande sociala rättigheter för arbetstagare som anger att minimikrav för hälsa och säkerhet ska införas för arbetstagare som utsätts för risker som härrör från fysikaliska agens. I enlighet med Europaparlamentets resolution om detta handlingsprogram har Europaparlamentet och rådet tidigare antagit direktiv till skydd för arbetstagare om risker förknippade med vibrationer (2002), buller (2003) och elektromagnetiska fält (2004).

23.2.3 Ett nytt maskindirektiv

I maj antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 29 juni 2008.

Direktivet är huvudsakligen en omarbetning av det gällande maskindirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 98/37/EG) och ersätter det direktivet. I förhållande till detta direktiv medför det nya maskindirektivet bl.a. en klarare avgränsning av tillämpningsområdet, tydligare definitioner, en uppdatering av de grundläggande hälso- och säkerhetskraven, införande av förbättrade regler för så kallade delvis fullbordade maskiner och en ny gränsdragning mot hissdirektivet (direktiv 95/16/EG). Det slutligen antagna direktivet överensstämmer väl med svensk ståndpunkt om förtydliganden och förbättringar i förhållande till det gällande maskindirektivet.

23.2.4 Arbetsmiljöstrategi 2007–2012

Kommissionen presenterade 2002 en arbetsmiljöstrategi för gemenskapen, ”Anpassning till förändringar i arbetsliv och samhälle: en ny arbetsmiljöstrategi för gemenskapen 2002–2006”, (KOM(2002) 118). Denna strategi, som bl.a. är inriktad på att förstärka det förebyggande arbetsmiljöarbetet, att bygga partnerskap, att förbereda utvidgningen av EU och att utveckla det internationella samarbetet på området, är till största del genomförd. Arbetet med att ta fram en strategi för nästa femårsperiod 2007–2012 inleddes under året. Kommissionen förväntas presentera den nya strategin under våren 2007.

23.2.5 Förenklad rapportering av genomförande av arbetsmiljödirektiv

I en rad olika gemenskapsdirektiv om skydd för arbetstagares hälsa och säkerhet i arbetet föreskrivs att medlemsstaterna är skyldiga att regelbundet rapportera till kommissionen om det praktiska genomförandet av direktivens bestämmelser och redogöra för arbetsmarknadens parter ståndpunkter. Sverige delar kommissionens bedömning att det nuvarande förfarandet försvårar rapporteringen och skapar onödig byråkrati. Efter att ha samrått med arbetsmarknadens parter inom ramen för den sociala dialogen presenterade kommissionen i juli ett förslag till förenkling av de nu gällande bestämmelserna för rapportering, (KOM(2006) 390). Kommissionens förslag föreskriver att en enda rapport för samtliga direktiv på arbetsmiljöområdet ska ersätta det nuvarande rapporteringssystemet. Rapportens utformning ska bestämmas av kommissionen i samarbete med den Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor och innehålla ståndpunkter från arbetsmarknadens parter. Förslaget behandlas för närvarande i Europaparlamentet. Ett direktiv kan förväntas bli antaget under det tyska ordförandeskapet våren 2007.

23.3 Sociala dialogen

Den sociala dialogen på EU-nivå introducerades av kommissionens ordförande Jacques Delors 1985. Med den sociala dialogen avses det samrådsförfarande som genomförs med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå. Den sociala dialogen omfattar diskussioner, gemensamma åtgärder och eventuella förhandlingar mellan de europeiska arbetsmarknadsparterna och deras diskussioner med EU-institutionerna. Om parterna önskar det kan dialogen mellan dem på gemenskapsnivå leda till ingående av avtal.

År 2005 slöt arbetsmarknadens parter på europeisk nivå ett ramavtal om distansarbete. Den 11 oktober presenterade parterna en gemensam rapport om genomförandet av avtalet. Rapporten visar att avtalet

genomförts i 21 medlemsstater däribland Sverige. Tidigare avtal på europeisk nivå har genomförts genom att direktiv har antagits och därefter genomförts i medlemsstaterna, (exempelvis; direktiven om föräldraledighet, deltidsarbete och om tidsbegränsade anställningar). Under året har kommissionen inlett samråd med arbetsmarknadens parter i frågor om förenlighet mellan yrkesliv och privatliv, om förstärkning av arbetsrätten för arbetstagare inom sjöfarten samt insatser för att inkludera dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Vidare har nya kommittéer bildats för att formalisera sektorsdialogen på europeisk nivå inom sjukvårds- och stålindustrisektorn.

23.4 Samordning av de sociala trygghetssystemen

För att underlätta den fria rörligheten för arbetstagare, egenföretagare och pensionärer samt deras familjer, finns en förordning som samordnar medlemsstaternas system för social trygghet (EEG, nr 1408/71). Förordningen har förenklats och moderniserats i en ny förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen ([EG] nr 883/2004). För att den nya förordningen ska kunna tillämpas krävs regler om den praktiska tillämpningen mellan myndigheterna i medlemsstaterna.

Kommissionens förslag till en tillämpningsförordning med sådana praktiska regler lades fram i januari (KOM(2006) 16 slutlig). Samtidigt presenterade kommissionen ett förslag till bilageanteckningar till förordningen 883/2004. Bilageanteckningarna berör sådana särskilda behov som medlemsstaterna kan ha för att kunna tillämpa reglerna i förordningen i förhållande till sin nationella lagstiftning. Kommissionens båda förslag behandlas i rådsarbetsgruppen för sociala frågor. Under 2006 behandlades bl.a. reglerna om tillämplig lagstiftning, invaliditet och pensionsförmåner. Under 2008/2009 kommer bl.a. de finansiella reglerna att behandlas. En slutlig genomgång av förordningen väntas vara klar vid årsskiftet 2008/2009. Den nya förordningen innebär att de tillämpande myndigheterna i medlemsstaterna ska kunna utbyta information som kan behövas i individuella ärenden på elektronisk väg. En särskild gemensam arbetsgrupp har tillsatt för att utveckla ett sådant system som ska vara klart samtidigt som de nya förordningarna ska börja tillämpas.

Sverige är drivande i arbetet för att säkerställa att tillämpningsförordningen ska antas så snart som möjligt så att det nya regelverket kan börja tillämpas.

24 Jämställdhet

Enligt EG-fördraget ska jämställdhet främjas och ojämställdhet bekämpas inom alla politikområden. Sverige arbetar aktivt för att stärka jämställdhetsintegreringen såväl i rådets arbete som i implementeringen av EU:s större processer och program. Under året initierade Sverige den europeiska jämställdhetspakten vars syfte är att stärka jämställdhetsfrågorna inom Lissabonprocessen.

Under de senaste fem åren har en gemensam ramstrategi för jämställdhetsarbetet (2001–2005) tillsammans med ett stödprogram legat till grund för EU:s jämställdhetsinsatser. Stödprogrammet som bl.a. finansierar bidrag till utvecklingsprojekt i medlemsstaterna har förlängts att gälla t.o.m. 2006. Prioriterat tema för insatser inom stödprogrammet under 2006 har varit att främja jämställdhet i lokalt utvecklingsarbete.

Från och med 2007 finansieras EU:s jämställdhetsinsatser under gemenskapsprogrammet för sysselsättning och social sammanhållning, ”Progress”.

24.1 Kommissionens färdplan för jämställdhet 2006–2010

I mars presenterade kommissionen ett meddelande om hur jämställdhetsarbetet på EU-nivå ska fortskrida under perioden 2006–2010, ”En färdplan för jämställdhet 2006–2010” (KOM(2006) 92 slutlig). Följande sex områden prioriteras: ekonomisk självständighet för både kvinnor och män, möjligheter att förena förvärvsarbete och privatliv, jämn fördelning av kvinnor och män i beslutsfattande, undanröjande av alla former av könsbaserat våld, att motverka stereotypa könsmonster samt att främja jämställdhet i internationellt utvecklings-samarbete. I meddelandet understryks särskilt betydelsen av samarbete mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna, parterna på arbetsmarknaden och frivilligorganisationer för att nå en framgång i jämställdhetsarbetet.

Kommissionen kommer att övervaka resultaten av jämställdhetsarbetet genom sin årliga jämställdhetsrapport till Europeiska rådets vårmöten. En delrapport om hur färdplanen fortskrider kommer att läggas fram 2008 och en slutrapport 2010.

24.2 En europeisk jämställdhetspakt

I mars antog Europeiska rådet en jämställdhetspakt för att stärka och påskynda jämställdhetsarbetet inom EU. Förslaget tillkom på svenskt initiativ. Syftet är att fullt ut ta till vara resurserna i arbetskraften genom att minska klyftorna mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden, främja en bättre balans mellan arbete och privatliv och förstärka jämställdhets-integrering. Jämställdhetspakten är ett viktigt verktyg för att möta den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning och uppnå EU:s målsättning om tillväxt och välbefinnande för alla. Genomförandet och uppföljningen ska ske inom ramen för Lissabonstrategin.

24.3 Regelförbättring och modernisering av EG-rätten

Som ett led i EU:s arbete att förbättra och modernisera lagstiftningen och andra regler antog Europaparlamentet och rådet i juli direktivet (2006/54/EG) om genomförandet av principen om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet (omarbetning). Det är sju direktiv som slagits samman till ett, samtidigt som rättspraxis från EG-domstolen inkluderats i det nya direktivet. Direktivet ska vara genomfört

i nationell rätt senast augusti 2008. Eftersom det är en omarbetning som genomförs kommer det nya direktivet inte att få några konsekvenser för svensk del. Skr. 2006/07:85

24.4 Inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut

På förslag av kommissionen antog rådet och Europaparlamentet i december en förordning om inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut.

Jämställdhetsinstitutet ska ge tekniskt stöd till EU:s institutioner och medlemsstaterna i syfte att bekämpa könsdiskriminering och främja jämställdhet på gemenskapens alla områden. Avsikten är vidare att institutet ska få en viktig roll när det gäller att samla och sprida information om forskning och metodutveckling inom jämställdhetsområdet samt att skapa möjligheter för erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna. Verksamheten ska komma igång under 2007. Sverige har aktivt medverkat till att jämställdhetsintegrering blir en viktig del av institutets verksamhet. Sverige har också bidragit till att skrivningarna i förordningen förtydligats när det gäller institutets uppgifter, framför allt när det gäller möjligheterna för medlemsstaterna att få stöd i sitt metodutvecklingsarbete.

Jämställdhetsinstitutet kommer att placeras i Vilnius.

24.5 Resultatindikatorer för jämställdhet

Ordförandeskapen har sedan 1999 utvecklat förslag till indikatorer för att få en mer systematisk uppföljning av hur EU:s institutioner och medlemsländer genomför överenskommelsen vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking år 1995 "Pekingplattformen" och "Peking +5". Rådet har hittills antagit förslag om sådana indikatorer inom flera av de 12 kritiska områden som behandlas i "Pekingplattformen". I juni antog rådet indikatorer om kvinnor och män och hälsa. Syftet är att återkommande mäta bland annat antal levnadsår med god hälsa för kvinnor respektive män och tillgång till sjukvård för kvinnor respektive män. I december antog rådet slutsatser om indikatorer för att återkommande kunna följa upp hur den statliga organisationen av jämställdhetsarbetet ser ut. Det handlar t.ex. om vilken status och vilka personalresurser de statliga organen har och hur regeringar arbetar med jämställdhetsintegrering.

24.6 Jämställdhet i olika rådskonstellationer

Arbetet med jämställdhetsintegrering i rådets agenda har under 2006 koncentrerats till rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård och konsumentfrågor (EPSCO). I april belystes särskilt frågor om kvinnors respektive mäns hälsa under det informella mötet med hälsoministrarna. I juli, vid ett informellt möte med arbets- social- och hälsoministrarna, integrerades jämställdhet i frågor om arbete, familj och hälsa.

Frågan om män och jämställdhet är relativt ny på EU-nivå och politiska överenskommelser om strategier eller särskilda insatser på området saknas. Intresset har stärkts under senare år.

Sverige och övriga nordiska länder har i olika sammanhang aktualiserat frågan om män och jämställdhet. I oktober ordnade Finlands ordförandeskap en EU-konferens om män och jämställdhet i syfte att motivera och stödja det arbete som pågår i medlemsstaterna. För att understryka betydelsen av området män och jämställdhet antogs rådsslutsater i december som baserades på erfarenheter från konferensen.

24.8 EU:s projekt om jämställdhetsintegrering

Sverige leder ett EU-projekt om genomförande av jämställdhetsintegrering på regeringskanslinivå i EU:s medlemsstater där också Finland, Litauen och Portugal ingår som aktiva deltagarländer. Projektet som huvudsakligen finansieras av EU:s jämställdhetsprogram startade i december 2005 och pågår t.o.m. februari 2007. Det övergripande målet för projektet är att det ska bidra till fortsatt utveckling av strategier och verktyg för att införa jämställdhetsintegrering på regeringskanslinivå i medlemsstaterna. Kunskaper och erfarenheter om jämställdhetsintegrering ska samlas in, analyseras och spridas genom goda exempel.

Sverige kommer att ordna en slutkonferens för projektet i februari 2007 och en slutrapport lämnas senare under våren.

24.9 Europeiska året för lika möjligheter för alla (2007)

Efter förslag av kommissionen beslutade Europaparlamentet och rådet i maj att 2007 ska vara Europeiska året för lika möjligheter för alla. Året har följande mål:

- a. Rättigheter – Öka medvetenheten om rätten till jämlikhet och icke-diskriminering samt om problemet med diskriminering på ett antal olika grunder.
- b. Representation – Stimulera till debatt om olika sätt att öka delaktigheten i samhället för grupper som utsätts för diskriminering och bidra till en jämn fördelning mellan kvinnor och män.
- c. Erkännande – Underlätta och välkomna mångfalden och jämlikheten.
- d. Respekt – Främja ett samhälle präglat av större sammanhållning.

Året omfattar alla de diskrimineringsgrunder som anges i EG-fördraget (kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning).

Regeringen har utsett Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige att vara den myndighet i Sverige som ska ansvara för utarbetandet av Sveriges strategi och prioriteringar för året samt planera för de enskilda aktiviteter som ska genomföras under året.

25 Folkhälsa

Folkhälsoområdet är huvudsakligen nationell kompetens, men det finns behov av att arbeta tillsammans inom EU för en förbättrad folkhälsa. Sverige lägger stor vikt vid EU-frågor relaterade till gränsöverskridande hälsoproblem, bl.a. alkoholrelaterade hälsoproblem och smittsamma sjukdomar. Sverige verkar särskilt för en mer restriktiv syn på alkohol inom EU.

25.1 Folkhälsoprogrammet (2003–2008)

Inom ramen för genomförandet av EU:s folkhälsoprogram 2003–2008, (1786/2002/EG), har två möten genomförts i genomförandekommittén under 2006. Det första mötet ägde rum i september och gällde prioriteringar av de projekt som ansökte om medel inom årets arbetsplan. För genomförandet av handlingsprogrammet för 2006 finns 42,8 miljoner euro för projekt, samtidigt som 281 ansökningar om bidrag på totalt 242 miljoner euro lämnats in till kommissionen. Samarbetet med internationella organisationer som OECD och Världshälsoorganisationen (WHO) stöds med ca 4,7 miljoner euro. Det andra mötet ägde rum i december och gällde prioriteringar för 2007 års arbetsprogram. Genomförandekommittén är rådgivande när det gäller bedömningar och prioriteringar av dessa ansökningar. Utöver arbetet i genomförandekommittén har Sverige också möjlighet att påverka genom representation i de nätverk och arbetsgrupper som är knutna till programmet.

År 2004 fattades beslut om att inrätta ett genomförandeorgan för folkhälsoprogrammet (2004/858/EG), vars främsta uppgift är att stödja kommissionen genom att handlägga projekthanteringen inom folkhälsoprogrammet. Mandat finns fram till 2010.

Om förslaget till nytt program för hälsoområdet beslutas och träder i kraft 2007, kommer folkhälsoprogrammet att avslutas i förtid.

25.2 Hälsoprogrammet (2007–2013)

I maj lämnade kommissionen ett förslag om ändringar i ett hälsoprogram för perioden 2007–2013. Den stora förändringen från kommissionens ursprungligen förslag var att hälso- och konsumentfrågorna inte längre hölls ihop i ett gemensamt program. Budgeten föreslogs till 365,6 miljoner euro, vilket utgör ca en tredjedel av den ursprungliga föreslagna budgeten (1 203 miljoner euro). Kommissionen föreslog även ett mer fokuserat hälsoprogram med tre målområden till skillnad från tidigare fem målområden. Den 30 november antog EPSCO-rådet en politisk överenskommelse, som har en tydlig preventiv ansats. Under våren 2007 kommer arbetet att präglas av förhandlingar med Europaparlamentet. Sverige kommer under dessa förhandlingar att verka för att behålla den nuvarande inriktningen.

Finland har under sitt ordförandeskap särskilt lyft frågan om att folkhälsa bör beaktas i beslut som fattas inom alla sektorer i samhället. Rådslutsatser har antagits av EPSCO-rådet. I rådslutsatserna uppmanas kommissionen att integrera arbetet med hälsa i alla politikområden i den nästkommande hälsostrategin. Man uppmanar också medlemsstaterna till att stärka sitt tvärsektoriella arbete och Europaparlamentet till att särskilt uppmärksamma hälsoaspekterna i sitt arbete.

Sverige välkomnar inriktningen på dessa rådslutsatser eftersom det är viktigt att hälsan beaktas i andra politikområden. Hälsa bör beaktas i alla politikområden därför att hälsan till stor del påverkas av faktorer utanför hälso- och sjukvårdens gränser. Ett praktiskt exempel på hur andra politikområden kan påverka folkhälsan är frågan om alkohol. Alkohol behandlas i dag inom EU som en viktig fråga för ett flertal politikområden, bl.a. inom jordbruks-, ekonomi- och sysselsättningsområdena. Genom att förstärka folkhälsoaspekten inom dessa politikområden kan de negativa hälsokonsekvenserna av alkoholkonsumtion bekämpas effektivare.

25.4 Pandemiberedskap

Inom EU har aktiviteten kring pandemiberedskap varit hög under året eftersom fågelinfluensan fortfarande sprids i Asien och Afrika. Nya fall av smittade människor rapporteras fortfarande från Asien. Detta har bl.a. resulterat i en förstärkning av existerande nätverk inom smittskyddsområdet, samordning av nationella pandemiplaner samt erfarenhetsutbyte och koordinering av kommunikationsinsatser.

En horisontell arbetsgrupp har inrättats i rådet för frågor om fågelinfluensa och pandemiberedskap. Gruppens syfte är att få en överblick över olika sektors insatser inom området.

Pandemiberedskap har diskuterats vid flera tillfällen av ansvariga ministrar inom EU, bl.a. frågan om ett eventuellt gemenskapslager för EU av antivirala läkemedel. Det finska ordförandeskapet har dock tills vidare lagt ärendet åt sidan då många medlemsstater inte är villiga att finansiera ett sådant lager med nationella medel.

Det europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), kommissionen och WHO:s europearegion har tillsammans upprättat en plan för att gå igenom de nationella beredskapsplanerna i Europa. En genomgång av den svenska nationella pandemiplanen planeras ske under nästa år.

ECDC och kommissionen tillsammans med WHO har hållit tre seminarier där man diskuterat pandemiplanering och dragit slutsatser från de genomgångar som hittills har gjorts av nationella pandemiplaner. En preliminär analys har även gjorts av medlemsstaternas planering baserad på ett frågeformulär. Analysen visar att nästan alla medlemsstater har en pandemiplan. Planerna baseras på internationella rekommendationer och riktlinjer. Områden som behöver utvecklas är: logistik, kommunikation och att få planerna mer operationella.

Smittskyddsansvariga myndigheter i EU:s medlemsstater möts

regelbundet i kommissionens så kallade hälsosäkerhetskommitté och diskuterar bl.a. de nationella handlingsplanerna. Kommittén tillkom på hälsoministrarnas initiativ efter den 11 september 2001 för att samla medlemsstaternas kompetens på bioterrorismområdet. Kommitténs mandat har därefter utvidgats till att även omfatta pandemiberedskap.

25.5 Internationella hälsoreglementet

Vid Världshälsoförsamlingen i maj 2005 antogs det nya internationella hälsoreglementet. Syftet med reglementet är att skydda mot internationella hot mot människors hälsa samtidigt som de åtgärder stater vidtar inte ska utgöra ett större hinder för resandet och trafiken mellan stater än vad som är motiverat av hälsoskäl.

I september överlämnade den förra regeringen en proposition med förslag att riksdagen ska godkänna det nya reglementet (prop. 2005/06:215). I propositionen föreslås införandet av en ny lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa för att uppfylla åtagandena enligt reglementet.

Kommissionen presenterade i september ett meddelande där kommissionen redogör för sina synpunkter på genomförandet av reglementet. Enligt reglementet har Europeiska gemenskapen möjlighet att tillämpa gemensamma regler som går längre än åtagandena i reglementet. Meddelandet behandlades på EPSCO-rådet den 30 november.

Sverige menar att praktiskt och operationellt samarbete mellan medlemsstaterna i allmänhet är positivt under förutsättning att ett sådant samarbete är förenligt med åtagandena i IHR 2005 samt att det förenklar för medlemsstaterna. Det är dock viktigt att se till att gemenskapen inte utsträcker sin kompetens på bekostnad av medlemsstaternas nationella kompetens.

25.6 Grönbok om kost och fysisk aktivitet

Kommissionen har hållit ett offentligt samråd kring en grönbok (KOM(2005) 37 slutlig) om kost och fysisk aktivitet där EU:s medlemsstater, intresserade organisationer och medborgare haft möjlighet att lämna synpunkter. Det svenska yttrandet har remitterats till de mest relevanta myndigheterna, frivilligorganisationerna m.fl. i Sverige. Dialog med riksdagen har förekommit inför det svenska grönboksytrandet.

Sverige har framfört betydelsen av en bred ansats med tonvikt på prevention. Även avseende det fortsatta arbetet med kost och fysisk aktivitet är det angeläget att subsidiaritetsprincipen är rådande. Sverige har i sitt svar lyft fram att ökande övervikt och fetma är ett tvärsektoriellt problem och att lösningarna också finns inom en mängd politikområden där åtgärder behöver vidtas, exempelvis inom jordbruks-, livsmedels- och konsumentpolitiken. När det gäller fysisk aktivitet kan det handla om åtgärder inom EU:s transportpolitik, men också inom EU:s politikområde folkhälsa, om kompetenshöjning och erfarenhetsutbyte. Utifrån synpunkterna förväntas kommissionen under våren 2007 presentera ett förslag till vitbok (EU-strategi) för goda matvanor och fysisk aktivitet.

Sedan drygt ett år finns EU:s så kallade plattform, ett forum för den kommersiella sektorn, reklambranschen och frivilligorganisationer. Dessa är i regel representerade via paraplyorganisationer på europeisk nivå.

25.7 Diabetes typ 2

Det österrikiska ordförandeskapet hade diabetes typ 2 vid sidan av kvinnors hälsa som de högst prioriterade frågorna på hälsoområdet och på rådet antogs rådslutsatser om diabetes typ 2 (dokumentnr 9925/06). Sverige välkomnar slutsatserna, framförallt mot bakgrund av den breda ansatsen med fokus på prevention.

25.8 Grönbok om psykisk hälsa

Den 14 oktober 2005 publicerade kommissionen en grönbok benämnd "Förbättring av befolkningens psykiska hälsa. Mot en strategi för psykisk hälsa i Europeiska unionen". Grönboken är ett diskussionsunderlag för att ta fram en EU-strategi för psykisk hälsa. I samband med publicering inledde kommissionen ett offentligt samråd om dokumentet. Medlemsstater och andra intresserade gavs möjlighet att inge yttrande om förslaget.

Socialdepartementet har remitterat dokumentet till sextio instanser, däribland statliga myndigheter, kommuner och landsting samt intresseorganisationer. Frågan har presenterats såväl i EU-nämnden som i Socialutskottet.

Att arbeta med förebyggande aktiviteter är viktigt för en god psykisk hälsa i befolkningen, i det sammanhanget är samarbetet på EU-nivån viktigt för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

25.9 Meddelande om alkoholstrategi

Kommissionen har antagit ett meddelande om en EU-strategi för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att minska alkoholrelaterade skador. Rådslutsatser om alkoholstrategin antogs på ministerrådsmötet den 30 november.

Strategin behandlar skadlig och riskfylld alkoholkonsumtions påverkan på hälsan och dess sociala och ekonomiska konsekvenser. Tonvikten ligger på att förebygga och minska en alltför hög alkoholkonsumtion, minderårigas drickande samt insatser för att minska alkoholrelaterade trafikolyckor och fosterskador.

Sverige har aktivt stött det finska ordförandeskapet för att rådslutsatser ska kunna antas. Sverige ser strategin som ett viktigt steg mot en bättre balans på alkoholområdet mellan ekonomiska, sociala och folkhälsohänsyn inom EU.

Sveriges övergripande strategi för det europeiska narkotikasamarbetet är att arbeta för en balanserad narkotikapolitik med insatser som syftar både till att minska efterfrågan och utbudet av narkotika samt att värna subsidiaritetsprincipen.

Programmet för narkotikaprevention och information

Under året har ett nytt program för narkotikaprevention och information förhandlats fram i rådsarbetsgruppen för övergripande narkotikafrågor. För att utveckla det narkotikaförebyggande arbetet har 21 miljoner euro avsatts för perioden 2007–2013.

Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk
År 1993 beslutade EU (rådets förordning (EEG) nr 302/93) att inrätta ett centrum för att följa narkotikautvecklingen inom unionen. Uppgiften för Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) är att ta fram tillförlitliga och jämförbara data över narkotika-utvecklingen inom unionen. En årsrapport presenteras varje höst. En gemensam position har under året uppnåtts om en ny förordning för centrumet på basis av ett kommissionsförslag (KOM(2003) 808 slutlig). Se även avsnitt 19.1.8 Narkotika.

26 Hälsa- och sjukvård

Utbytet av erfarenheter mellan medlemsstater och organisationer för att stärka patientsäkerheten är viktig. Sverige ser bl.a. mot bakgrund av den gränsöverskridande hälso- och sjukvården som bedrivs inom Europa, ett mervärde i att frågan delvis drivs på europeisk nivå.

26.1 Högnivågruppen om hälso- och sjukvård

2004 etablerades en högnivågrupp för hälso- och sjukvårdsfrågor under kommissionen. Gruppen som består av ett antal undergrupper fortsätter sitt arbete inom följande områden.

26.1.1 Patientsäkerhet

Inriktningen på arbetet har under året varit att ta fram tydliga projektplaner inom flera utpekade områden. Det handlar om utveckling av rapporteringssystem, utbildning om patientsäkerhet, forskning och säker användning av läkemedel och medicintekniska produkter. Arbetsgruppen har under hösten fokuserat på frågan om inrättande av ett europeiskt nätverk för patientsäkerhet. Sverige välkomnar särskilt utbytet av erfarenheter mellan medlemsstater och organisationer i syfte att stärka patientsäkerheten och ser, bl.a. mot bakgrund av den gränsöverskridande hälso- och sjukvård som bedrivs inom Europa, ett mervärde i att frågan delvis drivs på europisk nivå.

26.1.2 Hälsosystem konsekvensbedömningar

Skr. 2006/07:85

Arbetsgruppen har verkat för att utarbeta ett verktyg som ska kunna användas för att utreda olika insatser inom andra politikområdets påverkan på hälso- och sjukvården. Det verktyg som tagits fram syftar till att kunna användas av handläggare såväl inom som utanför kommissionen som vill göra konsekvensbedömningar av olika förslags betydelse för hälso- och sjukvården. Gruppen har också etablerat ett nätverk med experter från alla medlemsstater.

26.1.3 Gränsöverskridande vård

Arbetsgruppen för gränsöverskridande vård har under året genomfört en kartläggning om vilken information som ges till patienter om deras rättigheter, skyldigheter, skadeståndsansvar m.m. Gruppen har också samlat in information vad gäller kvalitet, tillgänglighet och patientsäkerhet. Vidare har gruppen övervakat gränsöverskridande vård och samlat in uppgifter om hur flöden ser ut mellan länder. Dessutom har man försökt sammanfatta den ekonomiska påverkan som patientrörlighet skapar. I arbetet konstaterade man att det finns mycket bristfällig statistik om gränsöverskridande vård och att detta är ett område som bör förbättras varför man i sin rapport rekommenderar att ytterligare insatser görs på detta område. (Se även 26.3 om patienters rörlighet).

26.1.4 Hälso- och sjukvårdspersonalens rörlighet

Arbetsgruppen för frågor som rör hälso- och sjukvårdspersonalens rörlighet har under året främst diskuterat frågor som rör etisk rekrytering. Diskussionerna har lett fram till att arbetsgruppen utarbetat gemensamma etiska principer som vägledning för rekrytering av hälso- och sjukvårdspersonal. Arbetsgruppen har också fortsatt att diskutera betydelsen av hälso- och sjukvårdspersonalens rörlighet inom EU. Gruppen har också närmare diskuterat frågor om vidareutbildning av hälso- och sjukvårdspersonal ur ett EU-perspektiv. Sverige anser att det är värdefullt att medlemsstater i EU utbyter information om och diskuterar de nämnda områdena. (Se även 26.3).

26.1.5 Europeiska referenscentrum för högspecialiserad vård

Gruppen arbetar med frågor som rör europeiska referenscentrum för högspecialiserad sjukvård. Fokus ligger främst på en ökad samverkan mellan nationella centrum för att sprida information och kunskap om behandlingar och diagnoser samt skapa nätverk. Under 2007 kommer ett antal pilotprojekt att påbörjas. Projekten kommer att ha lite olika inriktning men syftar samtliga till att hitta lösningar för att förbättra den europeiska samverkan kring ovanliga sjukdomar. Projekten kommer att följas av arbetsgruppen som även kommer att arbeta vidare med förslag till hur den europeiska samverkan kring högspecialiserad sjukvård kan utvecklas. Sveriges inställning är att samverkan kring den mest

26.2 Samråd om gemenskapsåtgärder på hälso- och sjukvårdens område

Den 26 september inledde kommissionen en samrådsprocess om gemenskapens agerande kring hälso- och sjukvårdstjänster (1195/4). Samrådsprocessen syftar till att låta medlemsstater och andra aktörer reflektera och inkomma med synpunkter på hur hälso- och sjukvården bör hanteras på europeisk nivå sedan sektor exkluderats ur det så kallade tjänstedirektivet. Sverige stödjer samrådsprocessen. Det är viktigt att hälso- och sjukvården i framtiden fortsätter att vara ett nationellt ansvar. Det är viktigt att utveckling inom hälso- och sjukvårdens område på europeisk nivå utgår från vårdens grundläggande värden och principer, men med respekt för fördragets bestämmelser och principer om den fria rörligheten för tjänster och personer.

26.3 Vårdrelaterad information med hjälp av IT – e-hälsa

Mot bakgrund av kommissionens handlingsplan för e-hälsa (KOM(2004) 539) har ett samarbete kring IT-frågor inom hälso- och sjukvården pågått de senaste åren. Det huvudsakliga syftet är att förbättra patientsäkerheten vid vård och behandling i annan medlemsstat genom att nödvändig journalinformation ska kunna överföras elektroniskt mellan vårdgivare inom gemenskapen. Under 2006 har arbetet intensifierats ytterligare och fokuserar nu på att påbörja utarbetandet av konkreta gränsöverskridande tjänster till stöd för en europeisk patientrörlighet. Det handlar exempelvis om möjligheten att skicka elektroniska läkemedelsrecept över nationsgränserna. Sverige har intagit en aktiv hållning i detta samarbete och ser ett stort mervärde i ett erfarenhetsutbyte kring hur de nationella hälso- och sjukvårdssystemen ska förnyas och förbättras med hjälp av IT.

26.4 Läkemedelsforum

Arbetet i Läkemedelsforum fortsätter under 2007. Forumet som inrättades 2005 av kommissionen fick i uppgift att arbeta med den europeiska läkemedelsindustrins konkurrenskraft och närstående folkhälsofrågor. Under forumet finns tre arbetsgrupper som arbetar med information till patienter, prissättning och subvention av läkemedel samt läkemedels relativa effekt.

Det första ministermötet ägde rum den 30 september i Bryssel.

Sverige välkomnar initiativet att skapa ett Läkemedelsforum och deltar aktivt i de tre arbetsgrupperna.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/98/EG av den 27 januari 2003 om fastställande av kvalitets- och säkerhetsnormer för insamling, kontroll, framställning, förvaring och distribution av humanblod och blodkomponenter och om ändring av direktiv 2001/83/EG införlivades delvis i svensk rätt den 1 juli när den nya lagen (2006:496) om blodsäkerhet trädde i kraft.

Förutom lagen med tillhörande förordning, krävs för ett fullständigt införlivande också att föreskrifter från Läkemedelsverket och Socialstyrelsen antas. Läkemedelsverkets föreskrifter trädde i kraft den 30 oktober och Socialstyrelsens föreskrifter trädde i kraft den 15 december.

Regeringen förbereder också förslag till införlivande i svensk rätt av kommissionens direktiv 2005/61/EG av den 30 september 2005 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/98/EG i fråga om krav på spårbarhet och rapportering av allvarliga biverkningar och avvikande händelser. Genomförande av direktivet innebär krav på lagändringar. Lagändringarna planeras träda i kraft den 1 juli 2007. I och med det kommer samtliga direktiv som gäller blodsäkerhet att vara införlivade i svensk rätt.

Sverige verkar för en väl fungerande inre marknad inom unionen. Den inre marknaden är en grundsten i EU-samarbetet och en central del i Lissabonstrategin för ökad tillväxt och sysselsättning, inte minst mot bakgrund av en ökad global konkurrens.

- Sverige har under året aktivt verkat för ett beslut om tjänstedirektivet.
- I syfte att underlätta för EU:s konsumenter har Sverige varit aktiv i diskussionerna om hur instrumenten ska utvecklas för att underlätta handeln inom den inre marknaden.
- Sverige kommer att verka för att den kommande översynen av den inre marknaden blir så konkret som möjligt.

27 Inre marknadens utveckling

27.1 Översynen av den inre marknaden

Kommissionen presenterade i sitt meddelande om en politisk agenda för EU:s medborgare (KOM(2006) 211) tolv initiativ för att kunna visa på konkreta fördelar med EU för medborgarna. Ett av initiativen handlar om att genomföra en översyn av den inre marknaden. Översynsarbetet har påbörjats och ska resultera i en rapport som föreläggs Europeiska rådet till vårtoppmötet 2008. Ett stort antal politikområden kommer att beröras av översynen eftersom många områden påverkas av reglerna för den inre marknaden.

Sveriges inställning är att slutrapporten bör innehålla konkreta åtgärder för att stärka den inre marknaden. Det är avgörande att medlemsstaterna lever upp till sina åtaganden när det gäller den fria rörligheten men även att den inre marknaden utvecklas och effektiviseras samt att företag och enskilda kan dra nytta av dess fördelar.

27.2 Administrativt samarbete – IMI och SOLVIT

Lagstiftningen på den inre marknaden ställer allt större krav på ett fungerande administrativt samarbete mellan medlemsstaterna. Kommissionen har därför getts i uppdrag att ta fram ett informations- och kommunikationsverktyg för myndigheterna i EU, Internal Market Information System (IMI). Under året har kommissionen arbetat med att förbereda IMI för att kunna tillämpas på direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer. I början av 2007 ska IMI vidareutvecklas för att även kunna tillämpas på det nyligen antagna tjänstedirektivet.

Sverige höll i februari ett informationsseminarium för myndigheter och berörda i Regeringskansliet där kommissionen presenterade IMI. Det existerande nätverket för att lösa handelshinder SOLVIT fortsätter sin verksamhet och under året har omkring 100 ärenden inkommit, varav

27.3 Associationsrätt

I september antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dess kapital (2006/68/EG). Ändringsdirektivet är avsett att bidra till att främja näringslivets effektivitet och konkurrenskraft utan att skyddet för aktieägare och borgenärer försämras. Sverige har varit positivt inställd till arbetet med en förenkling och modernisering av det så kallade kapitaldirektivet. Det har dock ansetts angeläget att de lättnader som i olika avseenden har föreslagits för bolagen inte medför att skyddet för aktieägare och borgenärer försämras. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 15 april 2008.

Kommissionens förslag till direktiv om aktieägares rättigheter (KOM(2005) 285 slutlig) har under året behandlats i rådets arbetsgrupp för bolagsrätt. Förslaget syftar till att göra det lättare för aktieägare i börsnoterade bolag att utnyttja sina rättigheter över gränserna. Förslaget innehåller bl.a. bestämmelser om deltagande på bolagsstämma genom ombud eller genom elektronisk uppkoppling samt om poströstning. Sverige har allmänt sett uttryckt en positiv inställning till åtgärder som stärker aktieägares möjligheter att utöva inflytande över gränserna. Sverige har därför välkomnat förslaget men också framhållit vikten av att företagen inte i onödan åläggs nya administrativa bördor.

Under året har kommissionens expertgrupp för bolagsrätt hållit ett antal möten. I gruppen har diskuterats bl.a. en revidering av den handlingsplan som sedan 2003 gäller för EU:s arbete på bolagsrättens område. Inom ramen för den diskussionen behandlas bl.a. den för Sverige viktiga frågan om möjligheten att ge ut aktier med olika röstvärden (A- och B-aktier). Arbetet med handlingsplanen kommer att fortsätta under 2007.

27.4 Redovisnings- och revisionsfrågor

Kommissionen har i enlighet med förfarandet i den så kallade IAS-förordningen ([EG] nr 1606/2002) fortsatt att anta ändrade internationella redovisningsstandarder och tolkningsmeddelanden för tillämpning av börsnoterade europeiska företag. Redovisningsstandarderna publiceras löpande i EU:s officiella tidning, EUT.

Under året har ett direktiv antagits med ändringar i det fjärde och det sjunde bolagsrättsliga direktivet (2006/46/EG). Direktivet syftar till att stärka förtroendet för företagens finansiella rapportering. Sverige har varit positivt inställd till regler som medför en god genomlysning av företagets verksamhet. Men det har ansetts angeläget att förslagen granskas och utformas så att nyttan av de nya kraven står i proportion till den kostnad de medför för företagen. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 5 september 2008.

Ett nytt åttonde bolagsrättsligt direktiv om lagstadgad revision har dessutom antagits under året (se faktapromemoria 2003/04:FPM106).

Direktivet, som ska vara genomfört under 2008, innehåller ett omfattande regelverk om bl.a. vilka krav som ska ställas på revisorer som utför lagstadgad revision. Skr. 2006/07:85

27.5 Mätinstrument och förpackningsstorlekar (legal metrologi)

Legala mätinstrument

Legala mätinstrument är sådana mätare vars mätnoggrannhet omfattas av lagstiftning och reglering. Exempel på mätinstrument som regleras är vatten-, värme-, gas- och elmätare, vågar, taxametrar och bränslepumpar. Den 31 mars 2004 antogs rådets och Europaparlamentets direktiv om legala mätinstrument (2004/22/EG). Efter en informationsperiod började bestämmelserna tillämpas den 30 oktober. Under året har ansvaret för att utarbeta föreskrifter och utföra kontroll samlats i en myndighet, Styrelsen för teknisk kontroll och ackreditering (SWEDAC).

Utifrån dessa nya förutsättningar för SWEDAC och utifrån Ekonomistyrningsverkets kartläggning 2005 av omfattningen och uppbyggnaden av system för statliga avgifter om de legala mätinstrument som omfattas av direktivet och andra direktiv, tillsatte regeringen i december en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av reglering, omfattning, ansvar, finansiering m.m. avseende legal metrologi, spårbar tid och frekvens samt riksmätplatser (dir. 2006:106).

Ändring i direktiv om förpackningsstorlekar

2004 överlämnade kommissionen ett förslag till rådet och Europaparlamentet om direktiven om fastställande av bestämmelser för färdigförpackade varors nominella mängder (dvs. förpackningsstorlekar). Området har varit föremål för förenklingsarbete inom ramen för ett så kallat SLIM-projekt (Simplification of Legislation). En redogörelse för förslaget har lämnats i faktapromemoria 2004/05:FPM35.

Rådet träffade i september en politisk överenskommelse som gick ut på en betydande avreglering, vilket Sverige gav stöd åt. Europaparlamentet vill, framför allt av konsumentskäl, behålla en del fasta storlekar och införa ny för bl.a. smör, mjölk och pasta. Processen går nu vidare med Europaparlamentets andra behandling.

28 Fri rörlighet för varor

Sverige har gett hög prioritet åt ansträngningarna att harmonisera säkerhetskraven för att undanröja tekniska hinder på den inre marknaden samtidigt som säkerhetsnivåerna har höjts.

Kommissionen lade den 30 november 2005 fram två förslag till Europaparlamentet och rådet, dels om en revidering av förordningen om gemenskapens tullkodex (KOM(2005) 608), dels om beslut om en papperslös miljö för tullen och handeln, så kallad e-tull. (KOM(2005) 609). Förslagen har under 2006 förhandlats i rådsarbetsgruppen för tullunionen och kommer att fortsätta under 2007.

Åtgärdsprogrammet för tullfrågor inom EU (253/2003/EG) – ”Tull 2007-programmet” – löper från 2003 t.o.m. 2007 och präglas i betydande grad av frågor som har drivits från svensk sida, t.ex. förenkling och modernisering, användning av IT och utveckling av nya, rationella arbetsmetoder i tullverksamheten. Tull 2007-programmet kommer att ersättas av ett nytt åtgärdsprogram, Tull 2013-programmet, som även det lägger tonvikten vid modernisering och användande av IT. Dessa ärenden är viktiga i det pågående förenklings- och moderniseringsarbetet som Sverige deltar aktivt i.

28.2 Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning och översynen av den nya metoden

Det mest effektiva instrumentet för att undanröja tekniska handelshinder inom unionen är harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning. Samma krav ställs då normalt i hela unionen och varan får därigenom tillträde till hela EU-marknaden. Under året publicerades elva nya rådskdirektiv med harmoniserade krav på varor. Bland de viktigare återfinns ett ändrat direktiv om maskiner (2006/42/EG, se avsnitt 23.2) samt kemikaliedirektivet, det s.k. REACH (2006/121/EG, se avsnitt 43.6.1). Direktivet om pyrotekniska varor, som lades fram 2005, slutbehandlades inte under året (se faktapromemoria 2005/06:FPM23 samt avsnitt 28.7). Vidare antog kommissionen ett stort antal direktiv om anpassning av existerande direktiv, i huvudsak på kemikalie-, jordbruks- och fordonsområdena.

Den horisontella översynen av den nya metoden för teknisk harmonisering, som inleddes 2002, pågår fortfarande och har diskuterats ingående under året. Ett förslag till rättsakt har planerats till början av 2007. Sverige har i diskussionen ställt sig positivt till de uppstramningar av regelverket som kommissionen förbereder och har aktivt deltagit i förberedelsearbetet. Viktiga delar i översynen är upprättande av en gemenskapsordning för ackreditering av provorgan och en skärpning av kraven på den marknads kontroll som medlemsstaterna ska utföra.

28.3 Ömsesidigt erkännande av varor

Principen om ömsesidigt erkännande av varor är en grundläggande princip som följer direkt av EG-fördraget och som uttolkats i EG-domstolens praxis. Innebörden är att en vara som lagligen tillverkats eller marknadsförts i ett land i unionen även får säljas i andra medlemsstater. Det gäller även om varan framställs enligt tekniska krav eller kvalitetskrav som skiljer sig från dem som ställs på landets egna produkter. Det är

bestämmelserna i ursprungslandet som ska prövas mot det egna landets regler. Vissa undantag från principen kan göras om det motiveras av hänsyn till allmänintresset som folkhälso-, konsument eller miljöskydd.

I början av 2007 ska kommissionen presentera ett direktiv som kommer att reglera förfarandet när undantag från principen om ömsesidigt erkännande ska tillämpas. Diskussioner om det kommande förslaget har pågått länge och föregåtts av omfattande konsultationer med medlemsstaterna från kommissionens sida. Syftet med det kommande förslaget är att harmonisera tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande så långt det är möjligt.

Direktivet kommer att reglera rättigheter och skyldigheter för nationella myndigheter och för företag som vill sälja en produkt som lagligen är satt på marknaden i en annan medlemsstat. Sverige anser att det finns behov av att harmonisera tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande samt att precisera undantagen, eftersom frågan är av stor betydelse för näringslivet och att felaktig tillämpning av principen kostar mångmiljardbelopp inom unionen varje år.

28.4 Direktiv om ett informationsförfarande

Direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter samt föreskrifter om informationssamhällets tjänster (98/34/EG) innehåller en procedur för granskning på europeisk nivå av nationella förslag till regler. Förfarandet har haft mycket stor inverkan på inre marknaden och möjligheterna att förbättra regelverket samt tillämpningen av ömsesidigt erkännande. I oktober hölls ett seminarium i Stockholm med kommissionen som föreläsare i syfte att uppmärksamma myndigheter och departement på anmälningsplikten i direktivet. Icke anmälda regler är inte möjliga att åberopa i nationell rätt.

Direktivet tillåter även intressenter i Sverige att följa och kommentera förslag från andra länder inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet EES och i Turkiet. Kommerskollegium, som är kontaktpunkt i Sverige för förfarandet, har vidtagit åtgärder för att få en bättre svensk bevakning av förslag inom olika sektorer.

Under året anmäldes cirka 700 förslag i EU och i övriga länder med vilka EU har avtal därom. Reaktionen i form av kommentarer utlöstes på närmare en fjärdedel av förslagen och i form av detaljerade utlåtanden (skarpare reaktion med förlängd frysningstid som följd) på drygt en tiondel av förslagen. Sverige anmälde 50 förslag vilket innebär en lätt ökning jämfört med föregående år. Tre av förslagen utlöste detaljerade utlåtanden och 14 utlöste endast kommentarer. Sverige reagerade på 3 förslag från andra medlemsstater.

28.5 Standardisering

Standarder är frivilliga, privaträttsliga dokument utarbetade av intressenterna inom berört område; tillverkare, handel, myndigheter och organisationer. Den nya harmoniseringsmetoden innebär att standarder även ges en viktig roll i lagstiftningsarbetet. Kommissionen ger, efter att

ha hört medlemsstaterna, de europeiska standardiseringsorganen mandat att utarbeta standarder som EU kan använda. Möjligheten att ge mandat återfinns i direktiv 98/34/EG.

Däremot saknades en stabil rättslig grund för EU:s medfinansiering av standardiseringsarbetet. Förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut om finansiering av europeisk standardisering, som lades fram under 2005, antogs under året (1673/2006/EG, se faktagromemoria 2005/06:FPM95).

28.6 Offentlig upphandling

Två så kallade rättsmedelsdirektiv (direktiven 89/665/EEG och 92/13/EEG) anger vilka skyldigheter medlemsstaterna har när det gäller att tillhandahålla möjligheter till prövning av beslut som fattas under ett upphandlingsförfarande och möjligheter att begära skadestånd för fel i förfarandet. I maj presenterade kommissionen ett förslag till direktiv med ändringar i rättsmedelsdirektiven (KOM(2006) 195 slutlig). Huvudsyftet är att göra det lättare för leverantörerna att få till stånd en prövning av upphandlande enheters beslut och att komma till rätta med olaglig direkttilldelning av upphandlingskontrakt. Förhandlingar pågår i berörd rådsarbetsgrupp och beräknas fortsätta under 2007. Sverige har välkomnat översynen.

28.7 Pyrotekniska artiklar

Förhandlingar har pågått under 2006 om kommissionens förslag om att genom direktiv harmonisera regler för marknaden för pyrotekniska artiklar (se faktagromemoria 2005/06:FPM23). Beslut om direktiv för utsläppande på marknaden av pyrotekniska produkter var planerat till december. Troligen kommer beslutet om direktivet att tas under första halvåret 2007.

Syftet med förslaget är att skapa en övergripande, sammanhängande reglering på gemenskapsnivå för pyrotekniska artiklar och ska fastställa grundläggande säkerhetskrav. De behöriga provningsorganen i medlemsstaterna ska bedöma om artiklarna uppfyller kraven. De artiklar som uppfyller säkerhetskraven garanteras fri rörlighet inom EU. Konsumenterna försäkras samtidigt en hög skyddsnivå.

Sverige är positivt till att förbättra det övergripande skyddet för konsumenter och yrkesverksamma, medverka till att minska olycksrisken samt att harmonisera de säkerhetskrav som tillämpas i de olika medlemsstaterna.

28.8 Europeiska regelverket för läkemedel och medicinteknik

Den 1 maj trädde omfattande ändringar i läkemedelslagstiftningen i kraft (2005/06:70). Genom ändringarna införlivades tre EG-direktiv inom läkemedelsområdet och det innebar bl.a.:

- att den centrala godkännandeprocéduren förstärktes,
- att det infördes en ny procedur för godkännande,
- att det infördes ett särskilt förenklat registreringsförfarande för traditionella växtbaserade läkemedel samt
- att Läkemedelsverket fick tillsyn över marknadsföringen av läkemedel, även sådan som förekommer i TV och som tidigare hade övervakats av Konsumentombudsmannen.

Rådet antog den 23 oktober en EG-förordning om läkemedel för pediatrik användning. Läkemedel med pediatrik användning, är t.ex. att läkemedlet är anpassat för barn, märkt och utprovat särskilt på barn. Syftet med förordningen är att genom en kombination av belöningar och skyldigheter för läkemedelsföretag stimulera utvecklingen av läkemedel för pediatrik användning. Avsikten är även att underlätta tillgängligheten till läkemedel för barn, att säkerställa att dessa är av hög kvalitet, att forskningen utförs på ett etiskt lämpligt sätt samt att förbättra informationen kring sådana läkemedel. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Kompletterande nationella bestämmelser rörande tillsyn och avgifter kommer dock att tas in i läkemedelslagen (1992:859).

Kommissionen lade i november 2005 fram ett förslag till förordning om läkemedel för avancerade terapier. Läkemedel för avancerade terapier är t.ex. produkter för genterapi och somatisk cellterapi för behandling av ärftliga sjukdomar, cancer, diabetes, Parkinsons sjukdom och andra neurodegenerativa sjukdomar. Syftet med förslaget är att erbjuda patienterna en säkrare tillgång till avancerade terapier genom att intensivifiera forskning, utveckling och godkännande av produkter för genterapi, produkter för somatisk cellterapi samt vävnadstekniska produkter. Förslaget har förhandlats i rådsarbetsgruppen för läkemedel och medicintekniska produkter och kommer att behandlas av Europaparlamentet under våren 2007.

Den 22 december 2005 antog kommissionen ett förslag till översyn av det medicintekniska EG-regelverket. Förslaget syftar till att klargöra och anpassa befintlig lagstiftning och att säkra skyddet för människors hälsa samt förbättra samarbetet mellan medlemsstater och ansvariga myndigheter och organ. Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp under 2006 och Europaparlamentet har gjort en första behandling. Samtliga medlemsstater välkomnar förslaget i sin helhet men en del frågor har varit föremål för mer ingående diskussion. Häribland kan nämnas frågan i vilken utsträckning som kombinationsprodukter ska omfattas av det nya regelverket. En politisk överenskommelse med Europaparlamentet bedöms möjlig först 2007.

29 Fri rörlighet för tjänster och kapital

Tjänstedirektivet kan leda till ökad konkurrenskraft för både Sverige och EU i stort, ökad tillväxt och sysselsättning samt stärkt utbud för konsumenterna.

- Sverige var aktiv i förhandlingarna om tjänstedirektivet eftersom det har stor betydelse för en utökad tjänstehandel inom unionen som kan bidra till ökad konkurrens och tillväxt.

29.1 Tjänstedirektivet

Tjänstedirektivet anger vilka regler och villkor som ska gälla för tillfällig tjänsteutövning och långsiktig etablering för tjänsteföretagare i EU. Direktivet syftar till att göra det lättare och mindre krångligt för tjänsteleverantörer att erbjuda sina tjänster i ett annat EU-land. Tjänstemottagarnas rättigheter ska stärkas och ett administrativt samarbete mellan EU-länderna etableras. En hög kvalitetsnivå på tjänsterna ska säkerställas.

Den 15 november 2006 röstade Europaparlamentet i andra behandlingen för tjänstedirektivet. Därmed avslutades en nästan tre år lång förhandling i Europaparlamentet och ministerrådet om direktivets innehåll och utformning.

Kommissionen presenterade sitt reviderade förslag till tjänstedirektiv i april (KOM/2006/160/Final). Förslaget byggde i stort på Europaparlamentets beslut i första behandlingen från februari samma år (A6/2005/409) och i princip accepterade kommissionen både begränsningarna i tillämpningsområdet och att principen om ursprungsland ersattes med en ny princip. Rådet kunde efter intensiva förhandlingar anta en gemensam ståndpunkt den 24 juli, vilken senare kom att ligga till grund för Europaparlamentets beslut den 15 november. Regeringen välkomnade överenskommelsen. Tjänstedirektivet ger enligt regeringen bättre förutsättningar att utöka tjänstehandeln mellan EU:s länder. Det kan leda till ökad sysselsättning, bättre tillväxt, stärkt utbud för konsumenterna och ökad konkurrenskraft för både Sverige och EU i stort.

Direktivet fastställer ingen exakt lista över vilka tjänstenärings eller tjänsteutövare som omfattas. I stället finns i direktivet en allmän definition av tjänstebegreppet som innebär att det ska röra sig om förvärvsverksamhet som en företagare utövar mot ekonomisk ersättning.

Exempel på tjänsteområden som omfattas av direktivet är:

- företagsrelaterade tjänster,
- konsulttjänster inom till exempel ledarskap, förvaltning, certifiering och testning, underhåll, skötsel, reklam, rekrytering och handelsagenter,
- byggsektorn och arkitektverksamhet samt
- fastighetstjänster till exempel fastighetsmäklari, distribution och organisation av mässor, biluthyrning, resebyråers och turistguiders verksamhet, fritidsanläggningar, sportanläggningar och nöjesparker.

Av direktivet framgår att flera sektorer och områden antingen är undantagna eller inte ska påverkas av direktivet. Det gäller bl.a.:

- arbetsrätten,
- bemanningsföretag,
- spel och lotterier,
- skatter,
- hälso- och sjukvården,
- straffrätten,
- audiovisuella tjänster,
- sociala tjänster,
- säkerhetstjänster och juridiska tjänster (inklusive notarier),
- finansiella tjänster samt
- transporttjänster.

Samtliga länder inom EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) har tre år på sig att genomföra direktivet i sin nationella lagstiftning.

Regeringen har under året haft en löpande dialog om tjänstedirektivet med riksdagens EU-nämnd inför både rådets (konkurrenskraft) och Europeiska rådets möten. Den grupp med representanter från arbetsmarknadens parter, myndigheter och näringslivet, som bildades med anledning av tjänstedirektivet, har haft regelbundna samråd under året.

29.2 Fri rörlighet för finansiella tjänster

29.2.1 Förvärvsdirektivet

I september presenterade kommissionen ett direktivförslag om nya regler för hur tillsynsmyndigheterna ska göra sina bedömningar vid förvärv eller ökning av innehav i ett finansiellt institut. Förslaget innehåller bl.a. ändrade regler om ägarprövning i bank-, försäkrings- och värdepappersdirektiven. Direktivförslaget syftar till en mer förutsebar process för ägarprövning hos tillsynsmyndigheterna, bl.a. genom en uttömmande lista på kriterier för prövningen och fasta tidsfrister för processen (se vidare faktapromemoria 2006/07:FPM13).

Sverige stödjer kommissionens förslag. Det slutliga direktivförslaget beräknas kunna antas av Europaparlamentet och ministerrådet i början av 2007.

29.2.2 Försäkringsfrågor

Nya rörelseregler för försäkringsföretag

Kommissionen bedriver inom ramen för det så kallade Solvens II-projektets arbete med att ta fram reformerade regler för hur försäkringsföretagen ska bedriva sin verksamhet. Arbetet är inriktat på att skapa en mer riskrelaterad reglering, en mer förebyggande tillsyn samt en ökad marknadsdisciplin. Ett utkast till ramdirektiv förväntas bli presenterat omkring halvårsskiftet 2007. Arbetet intensifierades under 2006 och i arbetsgruppen behandlades grundläggande frågor om bl.a. kapitalkrav, grupp-tillsyn och värdering av försäkringsåtaganden. Sverige välkomnar en utveckling mot ett mer riskbaserat solvenssystem och har till stor del delat kommissionens uppfattning i de stora vägvalsfrågorna.

29.3 Värdepappersmarknaden

Europeiska värdepapperskommittén och Europeiska värdepapperstillsynskommittén

Europeiska värdepapperskommittén har under året bl.a. diskuterat och röstat om ändringar i prospektförordningen. Kommittén har även arbetat med att ta fram genomförandeåtgärder som rör UCITS-direktivet (samordningen av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper [fondföretag]) för att förtydliga vissa definitioner. Därutöver har kommittén behandlat åtgärder för genomförande av direktivet om marknader för finansiella instrument och öppenhetsdirektivet (se nedan). Av Europeiska värdepapperstillsynskommitténs verksamhet under året kan särskilt noteras kommitténs arbete med att ta fram tekniska råd som ska ligga till grund för genomförandeåtgärderna som rör UCITS-direktivet.

Direktiv om marknader för finansiella instrument

I april 2004 antogs ett direktiv om marknader för finansiella instrument (2004/39/EG). Direktivet syftar till att skapa förutsättningar för effektiva och väl fungerade marknader för finansiella instrument, till att öka konkurrensen på dessa marknader samt till att säkerställa ett gott investerarskydd. Kommissionen antog i augusti genomförandeåtgärder till direktivet (kommissionens direktiv 2006/73/EG och kommissionens förordning ([EG] nr 1287/2006). Rättsakterna ska vara genomförda i svensk rätt senast den 31 januari 2007 och börja tillämpas den 1 november 2007.

Öppenhetsdirektivet

Under året har olika förslag till genomförandeåtgärder behandlats beträffande Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG av den 15 december 2004 om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad (det så kallade öppenhetsdirektivet). I åtgärderna för genomförande preciseras på vilket sätt viss information (t.ex. finansiella rapporter) från noterade företag som ska upprättas och spridas och vilka förutsättningar som måste uppfyllas för att vissa undantag i öppenhetsdirektivet ska vara tillämpliga.

Europeiska värdepapperskommittén, som biträder kommissionen när den beslutar om åtgärder för genomförande, röstade den 25 oktober och den 17 november för kommissionens förslag till beslut om genomförande respektive genomförandedirektiv. Finansutskottet informerades om förslagen den 5 juli och den 19 oktober.

29.4 Bankfrågor

Direktivförslag om betaltjänster på den inre marknaden

Den 1 december 2005 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv med reglering av de krav som ställs i samband med inhemska och gränsöverskridande betalningar inom EU. Det föreslagna direktivet avses ersätta rådets direktiv 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar och innebär en modernisering och skärpning av tidigare regler. I förslaget finns bestämmelser om bl.a. auktorisation, tillsyn, ansvarsregler, överföringstid och informationskrav. Regleringen innebär full harmonisering med möjlighet för medlemsstaterna att i några fall ha viss avvikande nationell lagstiftning. Syftet med direktivet är att undanröja kvarvarande lagliga hinder för skapandet av ett gemensamt betalningsområde inom EU. Betalningar till andra medlemsstater ska bli lika enkla, billiga och säkra som nationella betalningar. Konsumentskyddet ska stärkas och göras mer enhetligt. En effektivare och mer konkurrensutsatt betalmarknad kan dessutom antas medföra lägre kostnader för grundläggande banktjänster (se vidare faktapromemoria 2005/06:FPM33).

Förslaget har varit föremål för tidvis intensiva förhandlingar under året varvid de svenska ståndpunkterna har blivit väl tillgodosedda. Sverige – som har en generellt positiv inställning till förslaget – har bl.a. verkat för att samma krav på överföringstid ska gälla för samtliga medlemsstaters valutor samt för ett stärkt konsumentskydd vid obehörig användning av betalkort. Det slutliga direktivförslaget beräknas kunna antas av Europaparlamentet och rådet i början av 2007.

Europaparlamentets och rådets förordning om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel

Förordningen av den 15 november om information om betalaren som ska åtfölja elektroniska penningöverföringar har antagits av Europaparlamentet och Europeiska unionens råd. Förordningen publicerades den 8 december och träder i kraft den 1 januari 2007. Enligt förordningen ska en betalningsleverantör se till att all information om betalaren följer med en överföring när den vidarebefordras, alternativt att informationen sparas på ett tillfredsställande sätt. Genom förslaget genomförs den så kallade specialrekommendation nr 7 som antagits av Financial Action Task Force (FATF). Informationen ska fungera som stöd i arbetet för de myndigheter som ansvarar för att bekämpa penningtvätt och terrorismfinansiering (se faktapromemoria 2005/06:FPM18).

Kapitaltäckningsfrågor

Inom EU pågår förhandlingar om tillerkännande av ett antal direktiv som rör kapitaltäckningsfrågor. Kapitaltäckning är ett krav på att en bank ska ha ett buffertkapital för att täcka sina förluster. Syftet med förhandlingarna är dels att underlätta genomförandet av de nya direktiven om kapitaltäckningsregler, dels att arbeta med nya frågor inom kapitaltäckningsområdet. Vad som ligger närmast i tiden är ett arbete med genomförandet av de nya direktiven vilket sker inom kommissionens arbetsgrupp. Syftet med gruppens arbete är att identifiera oklarheter i de nya direktiven och försöka uppnå likformiga tolkningar. Arbetet förväntas att fortsätta under hela 2007.

Även nya kapitaltäckningsfrågor behandlas. Arbetet handlar om att begränsa storleken på t.ex. en banks lån till en enskild låntagare med syftet att begränsa bankens förluster. Det första är arbetet med frågor om stora exponeringar. En arbetsgrupp inom kommissionen har inrättats. Gruppens uppgift är att se över de nuvarande reglerna om stora exponeringar och eventuellt ta fram ett förslag om nya regler inom detta område. Intensiteten i arbetet beror på ambitionsnivån på översynen.

Det andra arbetet rör frågor om kapitalbas. Arbetet handlar om vilka kapital eller skuldinstrument får ingå i en banks kapitalbas så att kvaliteten på bankens kapitalbas säkerställs. En arbetsgrupp inom kommissionen har inrättats. Gruppens uppgift är att se över de nuvarande reglerna om kapitalbas och eventuellt ta fram ett förslag om nya kapitalbasregler. Det är tänkt att arbetet med kapitalbasfrågor inom EU ska vara parallellt med arbetet i Basel inom samma område. Detta arbete anses vara långsiktigt. Kommissionen uppskattar att arbetet ska ta cirka fyra till fem år. Sverige är positivt till att se över och modernisera reglerna inom dessa områden.

Det är värt att påpeka att kommissionen har haft i åtanke att se över kapitaltäckningsreglerna för företag som handlar med råvaruderivat. Råvaruderivat är sådana derivatinstrument med råvaror som underliggande tillgångar. Ett exempel på det är en elektricitetsoption på den nordiska elbörsen Nordpool.

Sverige verkar för effektiva och balanserade immaterialrättsliga skyddssystem såväl inom EU som globalt. Det handlar om t.ex. patent på uppfinningar, varumärken och konstnärliga verk.

- Kommissionen genomförde ett konsultationsförfarande om den framtida patentpolicyn i Europa. Sverige stödde – bl.a. inom ramen för förfarandet – skapandet av ett domstolssystem för de europeiska patenten (dvs. de patent som meddelas enligt den europeiska patentkonventionen).
- Kommissionen lade fram ett ändrat förslag till direktiv om straffrättsliga åtgärder till skydd för immateriella rättigheter. Sverige anser att det är angeläget att vidta åtgärder för att motverka intrång i immateriella rättigheter och har därför sett positivt på förslaget, som dock reser en viktig principfråga om i vilken utsträckning straffrättslig reglering kan ske inom ramen för den så kallade första pelaren, dvs. EG-fördraget.

30.1 Upphovsrätt

Under året hölls ett antal möten i kontaktkommittén enligt artikel 12 i direktivet 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. Framförallt diskuterades frågan om upphovsrättsliga avgifter (ofta benämnda kassettersättning).

30.2 Förslag om gemenskapspatent och gemenskapsdomstol

För att förbättra EU:s konkurrenskraft pågår ett arbete för att skapa ett patent som omfattar hela EU. Arbetet med en EU-strategi för förbättringar på patentområdet är ett högprioriterat område för kommissionen och frågan togs upp till diskussion på det informella toppmötet i Lahtis. Kommissionen förväntas under första halvåret 2007 – på grundval av ett konsultationsförfarande om den framtida patentpolicyn i Europa som genomfördes under året – lämna rekommendationer om hur arbetet med ett patentsystem som omfattar hela EU ska drivas vidare.

Arbetet inleddes i augusti 2000 med att kommissionen överlämnade ett förslag till en förordning om gemenskapspatent (KOM(2000) 412 slutlig). Förordningen innebär att det skapas en ny skyddsform på immaterialrättsområdet kallad gemenskapspatent. Syftet är att möjliggöra för den som gjort en uppfinning att genom en enda ansökan få ett patent som gäller i hela gemenskapen. År 2003 lämnade kommissionen även förslag om tvistlösningssystemet som innebär att det upprättas en ny domstol inom EG, gemenskapspatenträtten (KOM(2003) 827 slutlig) och (KOM(2003) 828 slutlig). Flera av frågorna som rättsakterna behandlar har visat sig svårförhandlade och förhandlingarna är låsta sedan våren 2004.

Under året har kommissionen genomfört ett konsultationsförfarande om den framtida patentpolicyn i Europa med sikte på en snar lösning. Konsultationsförfarandet omfattade bl.a. gemenskapspatentet men också skapandet av ett domstolssystem för de europeiska patenten (dvs. patent som meddelas enligt den europeiska patentkonventionen). Kommissionen förväntas under första halvåret 2007 lämna sina rekommendationer om hur arbetet med ett patentsystem som omfattar hela EU ska drivas vidare. Därefter är ett intensivt förhandlingsarbete att vänta.

Sverige har deltagit mycket aktivt i förhandlingarna om gemenskapspatentet. Sverige har också, bl.a. i yttrandet till kommissionen i årets konsultationsförfarande, stött skapandet av ett domstolssystem för de europeiska patenten, dels som ett alternativ om en överenskommelse om gemenskapspatentet inte kan träffas inom en snar framtid, dels som ett första steg mot en överenskommelse om gemenskapspatentet. Frågan berördes av statsministern vid behandlingen i EU-nämnden inför det informella toppmötet i Lahtis på våren.

30.3 Varumärken

Inget förhandlingsarbete har bedrivits när det gäller varumärken. Regeringen har ansett att frågan om en ändring inom EU så att parallellimport blir tillåten även från länder utanför EES fortsatt är intressant. Riksdagen har vid tidigare samråd enhälligt ställt sig bakom regeringens hållning.

30.4 Formskydd

Kommissionen presenterade under 2004 ett förslag till direktiv om ändring av det så kallade mönsterskyddsdirektivet. Enligt direktivförslaget ska mönsterskydd inte längre kunna sträcka sig till den så kallade eftermarknaden för reservdelar, vilket innebär att innehavare av ett mönsterskydd inte kan hindra tillverkning och försäljning av kopior om dessa används i reparationssyfte. Antas direktivet måste Sverige införa en begränsning av mönsterskyddet för reservdelar, något som framför allt skulle drabba bilindustrin (se faktapromemoria 2004/05:FPM30). Förslaget ligger hos Europaparlamentet för en första behandling. Sverige är positivt till en harmonisering på området men kan inte godta kommissionens nuvarande förslag. Sverige arbetar för att förhandlingarna ska resultera i väl avvägda regler, som skapar ett fullgott immaterialrättsligt skydd samtidigt som konsumenternas intresse för bl.a. rimliga priser, tillgänglighet, funktion, kvalitet och säkerhet beaktas.

30.5 Förhandlingar om utvecklingsfrågor, upphovsrätt, patentlagsharmonisering samt skydd för traditionell kunskap och folklöre m.m.

I Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (World Intellectual Property Organization, WIPO) fortsatte förhandlingarna om en fördjupning av utvecklingsdimensionen i de olika delarna av WIPO:s verksamhet. EU har fortsatt en nyckelroll i förhandlingarna och Sverige var i EU-koordineringen inför mötena drivande för att EU ska agera konstruktivt för en fördjupning av utvecklingsdimensionen.

Förhandlingarna i WIPO om en harmonisering av den materiella patenträtten har avstannat och det är oklart när dessa kan återupptas. Gruppen i WIPO intensifierade därför under 2006 sitt parallella arbete med att nå enighet om ett begränsat harmoniseringspaket. Medlemsstaterna har en gemensam ståndpunkt i delar av de frågor som förhandlas inom gruppen, men har inte kunnat nå enighet i andra delar av förhandlingarna. Arbetet med att nå enighet inom gruppen i WIPO och en gemensam ståndpunkt inom EU är intensivt och kommer att fortsätta under 2007.

Skydd för traditionell kunskap och folklöre samt immaterialrättsliga aspekter av frågor om tillgång till och fördelning av vinster från användningen av genetiska resurser behandlas i en mellanstatlig kommitté i WIPO. Utvecklingsländer samt ur- och lokalbefolkningar driver i förhandlingarna bl.a. krav på nya former av skydd för traditionell kunskap och folklöre. EU har en viktig roll att spela också i dessa förhandlingar. Sverige verkade fortsatt i EU-kretsen för en konstruktiv EU-position och för balanserade lösningar.

I WIPO:s ständiga kommitté för upphovsrätt och närstående rättigheter pågår sedan 1998 förhandlingar om en konvention till skydd för radio och TV-företag. Medlemsstaterna har under processens gång varit drivande i förhandlingsarbetet. Sverige verkade under 2006 i EU-kretsen för en konstruktiv och flexibel hållning i syfte att överbrygga existerande motsättningar. Förhandlingarna ledde under året till att WIPO:s generalförsamlingar 2006 beslutade att en diplomatkonferens ska hållas i slutet av 2007 för slutförhandling och antagande av konventionen, under förutsättning att den ständiga kommittén dessförinnan enas om ett grundläggande förslag.

31 Näringspolitik

Sverige strävar efter att EU:s näringspolitik ska ge nytta för svenska företag och gynna tillväxt och sysselsättning.

- Under året har Sverige varit pådrivande i arbetet med regelförbättring.
- Sverige har också gett kommissionen aktivt stöd i sitt arbete med att integrera småföretagsperspektivet horisontellt inom alla relevanta politikområden.
- Sverige har därtill främjat ett svenskt företagsperspektiv i arbetet med att slutföra förhandlingarna med ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation.
- Inom konkurrensområdet har Sverige bl.a. varit aktivt i fråga om kommissionens grönbok om skadestånd vid överträdelser av EG:s konkurrensregler.

31.1 Tänk smått först – mindre företag i centrum för EU:s näringspolitik

I oktober 2005 presenterade kommissionen meddelande om Genomförande av gemenskapens Lissabonprogram tillväxt och sysselsättning genom en modern politik för små och medelstora företag (KOM(2005) 551). Meddelandet genomsyras av ansatsen ”tänk smått först” för att möta små och medelstora företags behov av bättre villkor. Rådet antog slutsatser med utgångspunkt i meddelandet i mars.

Sverige har på olika sätt deltagit aktivt i kommissionens projekt, liksom i det så kallade BEST-projektet om regelverkens oproportionerligt stora börda på små- och medelstora företag. En rapport är tänkt att presenteras i slutet av första kvartalet 2007. I förhandlingarna för en ny europeisk kemikalielagstiftning (Reach) har tänkbara effekter på svenska små och medelstora företag varit en viktig utgångspunkt eftersom det är sådana företag som i slutändan ska använda reglerna.

31.1.1 Entreprenörskap och företagande

Kommissionen presenterade i november 2005 ett meddelande om en moderniserad europeisk småföretagarpolitik (KOM(2005) 551). Meddelandet innehåller i korthet en redogörelse för pågående och kommande initiativ på området. Syftet är att principen om att beaktandet av de små företagens behov ska integreras i alla politikområden. Fem specifika handlingsområden identifieras:

- främjande av företagsamhet och färdigheter,
- förbättrat marknadstillträde för små och medelstora företag,
- regelförenkling,
- bättre tillväxtpotential för små och medelstora företag samt
- förstärkt dialog och samråd med de små och medelstora företagens organisationer.

Meddelandet behandlades i rådet på våren.

I juli presenterade kommissionen ett meddelande om ”Finansiering av tillväxten i små och medelstora företag” (KOM(2006) 349 slutlig). Meddelandet är ett komplement till ovan nämnda meddelande och innehåller förslag på åtgärder för att finansiera innovativa små och medelstora företag. Kommissionen lyfter fram ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP) och gemensamma resurser för mikro- till medelstora företag (JEREMIE) som viktiga EU-instrument för att förbättra små och medelstora företags tillgång till kapital. Meddelandet har diskuterats i rådsarbetsgruppen under hösten.

31.1.2 Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation

Programmet för konkurrenskraft och innovation ersätter delvis det nuvarande ramprogrammet för företagande och företagande, som har förlängts ett år i väntan på att det nya programmet börjar tillämpas 2007. Programmet bygger på fyra grundläggande målsättningar:

- att främja konkurrenskraft i företag, särskilt för små- och medelstora företag,
- att främja innovativa företag, bl.a. inom miljöteknik,
- att främja informations- och kommunikationsteknologi, ett informationssamhälle för alla och
- att främja energieffektivitet och användning av nya och förnyelsebara energikällor.

Ramprogrammet innebär att sex tidigare program slås samman till ett, med ett gemensamt administrativt ramverk och delvis gemensamma målsättningar. Programmets budget omfattar drygt 3,6 miljarder € 2007–2013 (se faktapromemoria 2004/05:FPM72).

Kommissionen presenterade förslaget i april 2005. Efter behandling i rådet under 2005 och 2006 kunde rådet (konkurrenskraft) efter samråd med Europaparlamentet enas i maj.

31.1.3 Regelförbättring

Bättre och enklare regler är centralt för små och medelstora företag och för företagens konkurrenskraft. Regelförenkling är också en del av Lissabonprocessen och länderna rapporterar årligen sitt arbete på området i sina nationella handlingsplaner (se avsnitt 6).

För att säkra bättre lagstiftning krävs insatser av alla aktörer i beslutsprocessen: kommissionen, rådet och Europaparlamentet och medlemsstaterna (se även avsnitt 47.9.1). Vikten av bättre lagstiftning för att underlätta för små och medelstora företag underströks av Europeiska rådet på vårtoppmötet i mars. Där tog stats- och regeringscheferna kraftigt ställning för frågor som rör små- och medelstora företags villkor och lyfte särskilt fram mätningar av företagens administrativa bördor som ett viktigt instrument för att komma vidare. Europeiska rådet gjorde också en hänvisning – i slutsatserna från juni – till det mål om 25 procents minskning av administrativa bördor som redan är satt i vissa medlemsstater och sa sig vara övertygat om att ett liknande mål var möjligt för EU-nivån.

Under våren vidtogs en del åtgärder för att förverkliga rådets ambitioner att arbeta med konsekvensanalyser på väsentliga tillägg och ändringar till kommissionens förslag. Bland annat antogs en handbok för förhandlingsarbetet i rådet. Sverige gav aktivt ordförandeskapet stöd i frågan.

Under hösten genomfördes arbetet med tidigare gjorda åtaganden. Under november presenterade kommissionen ett förenklingspaket som består av tre delar. Det första är ett strategiskt dokument för arbetet. Den andra är en uppdatering av det rullande programmet för förenkling av gällande lagstiftning. Den tredje är ett förslag om hur ett arbete med mätning av företagens administrativa bördor ska läggas upp. Till förenklingsprogrammet har det nu lagts ytterligare ett femtiotal initiativ. Regelförbättringspaketet presenteras i en faktapromemoria (2006/07:FPM36).

Kommissionen föreslår också att ett mål för minskning med 25 procent av företagens administrativa bördor till 2012 ska beslutas vid Europeiska rådets möte i mars 2007. Målet ska vara gemensamt för EU-nivån och medlemsstaterna. Vid rådsmötet den 4 december gav Sverige stöd åt att ett mål sätts på EU-nivån när det gäller EU:s lagstiftning.

31.2 Konkurrensfrågor

Översyn av tillämpningsregler

Kommissionen inledde i början av 2005 en översyn av tillämpningen av artikel 82 i EG-fördraget. Arbetet syftar till att tydliggöra den ekonomiska analys som är nödvändig för att fastställa olika typer av missbruk av en dominerande ställning på marknaden. Under 2006 har kommissionen genomfört en allmän konsultation och ett arbete pågår för att analysera synpunkterna. I början av 2007 kommer kommissionen att avisera nästa steg i processen.

<http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf>

Grönbok om skadestånd

Syftet med grönboken var att fastställa de viktigaste hindren för ett mer effektivt system för skadeståndsanspråk och att föreslå olika alternativ för ytterligare diskussion och tänkbara åtgärder för att underlätta skadeståndstalan. Sverige höll med kommissionen om att alla möjligheter att förbättra tillämpningen och efterlevnaden av konkurrensreglerna bör genomlysas och yttrade sig över grönboken i april.

Grönboken presenterades 2005 ”om skadestånd vid överträdelser av EG:s konkurrensregler”, dvs. då företag vänder sig till domstol för att få kompensation för den skada som de lidit genom konkurrensbegränsande förfaranden från andra företag på marknaden, (se faktapromemoria 2005/06:FPM45). För att gå vidare i detta arbete har ett förslag lagts fram om att publicera en vitbok.

Förslaget innebär i huvuddrag att en tvåstegsmetod införs för att bestämma böterna. I steg ett fastställs ett grundbelopp och i steg två kan grundbeloppet höjas eller sänkas av försvårande eller förmildrande omständigheter. Förslaget syftar till att bättre återspegla överträdelsens ekonomiska betydelse och varje företags inblandning i överträdelsen. Den 1 september publicerades kommissionens nya riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003.

[http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0901\(01\):EN:NOT](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0901(01):EN:NOT)

Ett modellprogram för förmånlig behandling vid utdömandet av konkurrensskadeavgift

I september sjösatte det europeiska konkurrensnätverket (ECN) ett modellprogram för förmånlig behandling vid utdömandet av konkurrensskadeavgift.

Det innebär att medlemsstaterna ska sträva efter att på nationell nivå anpassa sig till modellprogrammet för att uppnå större effektivitet. Detta är första steget mot en harmonisering av eftergiftsprogrammen inom EU. Målet med programmet är att öka förutsägbarheten för sökanden och undvika onödigt krångel med länderspecifika eftergiftsprogram. Medlemmarna i ECN ska utvärdera resultatet av modellprogrammet 2008.

http://ec.europa.eu/comm/competition/ecn/model_leniency_en.pdf

http://ec.europa.eu/comm/competition/ecn/model_leniency_en.pdf

Koncentrationsförordningen

Utkastet till konsoliderat meddelande täcker en rad olika frågeställningar rörande jurisdiktion för att kunna fastslå kommissionens kompetens inom ramen för koncentrationsförordningen. I slutet av september skickade kommissionen ett utkast till konsoliderat meddelande om förfaranderegler för tillämpningen av koncentrationsförordning 139/2004 för allmän konsultation. Den nya konsoliderade meddelandet om förfaranderegler är tänkt att ersätta de fyra tidigare meddelandena på området, som alla antogs av kommissionen 1998 under den föregående koncentrationsförordningen från 1989.

<http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/legislation/jn.pdf>

Upphävande av gruppundantaget för linjesjöfarten

Gruppundantaget innebar att avtal mellan rederier om tidtabellsbundna sjötransporter var undantagna från artikel 81.1 EG-fördraget om de syftade till samordning av tidtabeller, avgångar och anlop m.m. Gruppundantaget undantog avtal som reglerade priser, utbud m.m. som i andra branscher skulle betraktas som allvarliga överträdelser av konkurrensreglerna.

I oktober upphävde rådet det så kallade gruppundantaget för linjesjöfarten i förordning 4056/86 med en övergångsperiod på två år till 2008. Dessutom reviderades förordning 1/2003 så att kommissionen fick behörighet att tillämpa konkurrensreglerna på cabotage och trampsjöfart (se faktagromemoria 2005/06:FPM42).

Kommissionen arbetar vidare med att ge linjesjöfarten riktlinjer för informationsutbyte samt med riktlinjer för trampsjöfarten.

31.3 Statsstöd

Handlingsplanen för statligt stöd

Kommissionens arbete inom statsstödsområdet har under 2006 inriktats på att följa upp intentionerna i handlingsplanen för statligt stöd, (se faktagromemoria 2005/06:FPM15). Handlingsplanen redovisar riktlinjer för en omfattande reform av regler och förfaranden för statligt stöd under perioden 2005–2009. Följande fem områden har behandlats.

Statligt stöd till riskkapital

Ett omarbetat regelverk för statligt stöd till riskkapital (2006/C 194/02) trädde i kraft i oktober. Statligt stöd för att främja tillgången på riskkapital för små och medelstora företag kan godtas på vissa villkor för att kompensera brister hos den reguljära riskkapitalmarknaden. Sverige har välkomnat de nya riktlinjerna som syftar till att förtydliga villkoren för sådant stöd och att förenkla tillämpningen för medlemsstaterna.

Statligt stöd till forskning, utveckling och innovation

Kommissionens rambestämmelser för statligt stöd till forskning och utveckling (1996/C 46/06) har setts över. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2007 och ger utrymme för stöd till investeringar i FoU som i allt väsentligt följer den praxis som tidigare gällt. Bland nyheterna i regelverket märks utrymmet för att på olika sätt stödja innovation. Kommissionen har här valt att främst rikta möjligheterna att lämna stöd till mindre och nystartade innovationsinriktade företag samt att underlätta samverkan mellan företag och med forskningsinstitutioner. Från svensk utgångspunkt bedöms de nya bestämmelserna vara väl avvägda.

Införande av gruppundantagsbestämmelser för regionalt investeringsstöd m.m.

När det gäller regionalpolitiskt stöd har kommissionen under hösten tagit beslut om införande av gruppundantagsbestämmelser för regionalt investeringsstöd (EUT L 302, 1.11.2006). Dessa ska tillämpas på stöd som träder i kraft efter den 31 december. Gruppundantaget för regionalt investeringsstöd bygger på de riktlinjer för regionalt stöd som kommissionen antog förra året och innebär att medlemsstaterna vid beviljande av regionalt investeringsstöd under programperioden 2007–2013 inte behöver göra förhandsanmälan av stöd och därmed invänta kommissionens godkännande. Åtgärden utgör en tidsbesparande förenkling och har välkomnats från svensk sida.

Gruppundantagsmöjligheten för regionalt investeringsstöd kompletterar de gruppundantag som sedan tidigare gäller för stöd till små och medelstora företag, utbildning samt sysselsättning. Kommissionens avsikt är att under loppet av 2007 arbeta med en sammanslagning av de olika gruppundantagen till en sammanhållen förordning. I samband med detta kan förväntas att ytterligare stödkategorier inkluderas, t.ex. vissa stöd för forskning och utveckling, innovation samt riskkapital.

Kommissionen har också lämnat preliminära förslag till vissa förändringar i rådets förordning ([EG] nr 994/98) som begränsar tillämpningsområdet för modellen med gruppundantagslösningar. Intentionen är att vidga utrymmet så att kommissionen får mandat att också fastställa villkor för gruppundantag inom bl.a. kultur- och transportområdena.

Närmare ställningstagande till de olika steg som planeras kring gruppundantagen kan ske när kommissionen återkommer med mera preciserade förslag. Den svenska grundinställningen är i princip positiv.

Försumbart stöd

Ett arbete har också bedrivits för att se över kommissionens förordning ([EG] nr 69/2001) som gäller stöd av mindre betydelse, så kallat försumbart stöd. De reviderade bestämmelserna tillämpas från den 1 januari 2007. Som försumbart stöd bedöms sådana åtgärder som är beloppsmässigt begränsat räknat per företag och under en treårsperiod. Stöd som inte överstiger angivet maxbelopp behöver inte anmälas eller efterhandsredovisas till kommissionen. Tidigare maxbelopp om 100 000 euro har höjts till 200 000 euro och vissa förändringar har gjorts med avseende på bestämmelsernas tillämpningsområde. Kommissionen inkluderar delar av jordbrukssektorn (bearbetning och saluföring) samt även transportsektorn (utom visst stöd till vägtransporter). I transportsektorn är tillåtet maxbelopp begränsat till 100 000 euro.

Svenska synpunkter på förändringen av reglerna har delvis inte fått något gehör. I den centrala frågan kring den maximala nivån på det försumbara stödet förordade Sverige en lägre nivå. Kommissionen valde dock 200 000 euro efter önskemål från ett stort antal medlemsstater, varav några förvisso ville ha ännu högre maxbelopp.

När det gäller stöd till varvsindustrin har de tidsbegränsade bestämmelserna som medgivit kontraktsrelaterat driftstöd till europeiska varvsföretag upphört per 31 mars 2005. Inga nya möjligheter till sådant driftstöd inom sektorn har därefter införts.

Kommissionens särskilda rambestämmelser för stöd till varvsindustrin (EUT C 317, 30.12.2003) har efter beslut av kommissionen förlängts att gälla med ytterligare två år till utgången av 2008. Syftet med rambestämmelserna är att precisera villkoren för hur olika typer av i övrigt tillåtet statsstöd kan utnyttjas inom varvssektorn. Sverige har godtagit förlängningen av rambestämmelserna.

32 Konsumentpolitik

Sveriges allmänna inriktning när det gäller konsumentpolitiken i EU är att verka för ett gemensamt högt konsumentskydd på en väl fungerande inre marknad. Under året har beslut fattats om ett nytt gemenskapsprogram för konsumentområdet för perioden 2007–2013. I övrigt har arbetet i huvudsak varit inriktat på förhandlingar om konsumentkreditdirektivet.

32.1 Konsumentkreditdirektivet

Under året har förhandlingar pågått om ett omarbetat förslag till ett nytt konsumentkreditdirektiv (KOM(2005) 483). Förslaget bygger på full harmonisering av området, men i vissa angivna fall kan medlemsstaterna behålla gällande bestämmelser eller införa nya. Förslaget innehåller bl.a. regler om information, marknadsföring, ångerrätt, förtidsbetalning och beräkning av effektiv ränta. Frågan togs upp med EU-nämnden i samband med att en riktlinjedebatt ägde rum på konkurrenskraftsrådet den 29–30 maj.

Rådsmötet stödde inriktningen mot full harmonisering, men den princip om ömsesidigt erkännande som kommissionen föreslagit för vissa delar av förslaget togs bort. Sverige stödjer förslaget till nytt direktiv men verkar för en förbättring av bestämmelsen om marknadsföring.

32.2 Program för gemenskapsåtgärder

Under våren antogs ändringar av gemenskapsåtgärder på konsumentpolitikens område för åren 2007–2013 (se faktapromemoria 2005/06:FPM112). Tidigare hade kommissionen föreslagit ett gemensamt program för hälsa och konsumentskydd. Detta togs inte emot väl av Europaparlamentet, som önskade en uppdelning i två program i enlighet med nuvarande ordning. Rådet antog en politisk överenskommelse om programmet på konkurrenskraftsrådet den 25 september.

Frågan togs upp i EU-nämnden inför detta. En gemensam ståndpunkt antogs den 13 november och beslutet antogs sedan av Europaparlamentet mot slutet av året (har godkänts av IMCO och förväntas tas i plenum snart).

Programmet fokuserar bl.a. på kunskapsutveckling, samarbete om produktsäkerhet, tillsyn, hjälp till konsumenter med bl.a. alternativ tvistlösning samt stöd till konsumentrepresentation i standardiseringsarbetet och till konsumentorganisationer. Programmet omfattar också vissa utbildningsinsatser. Jämfört med det tidigare programmet har möjligheten att söka stöd till särskilda projekt tagits bort. Sverige ställde sig bakom programmet men ansåg att utbildningsinsatser borde ha nationell förankring.

32.3 Samarbete mellan tillsynsmyndigheter

Förvaltningskommittén för genomförandet av förordningen om konsumentskyddssamarbete ([EG] nr 2006/2004) har under året arbetat fram riktlinjer för hur samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna ska fungera i praktiken, bl.a. hur informationsutbytet i den gemensamma databasen ska hanteras. Samarbetet träder i kraft den 29 december, då samtliga behöriga tillsynsmyndigheter ska vara uppkopplade mot databasen. I Sverige har Konsumentverket, Finansinspektionen och Läkemedelverket utsetts till behöriga tillsynsmyndigheter.

32.4 Produktsäkerhet

I maj beslutade kommissionen med stöd av artikel 13 i produktsäkerhetsdirektivet (2001/95/EG), om ett förbud av utsläppande av engångständare som inte är barnsäkra och av alla typer av leksaksliknande tändare. För att genomföra kommissionsbeslutet har regeringen utfärdat förbud mot vissa farliga tändare (2006:1085). Förordningen genomför emellertid endast vissa delar av beslutet, varför lagstiftningsarbete för närvarande pågår för att fullt ut genomföra kommissionens beslut.

Arbetet i produktsäkerhetskommittén gäller bl.a. vilka europeiska standarder som lever upp till säkerhetskraven i produktsäkerhetsdirektivet. Kommissionen har under året arbetat på ett utkast till ett förslag till ett nytt direktiv om leksakers säkerhet. Sverige har arbetat aktivt för höga säkerhetsnivåer samt för vissa klargöranden i förhållande till det existerande direktivet. Direktivförslaget väntas komma under våren 2007.

32.5 Översyn av konsumentskyddslagstiftningen

Kommissionen har inlett ett arbete med att se över ett antal konsumentskyddsdirektiv. Översynen berör direktiven om distansavtal, hemförsäljning, konsumentköp, oskäligen avtalsvillkor, paketresor, tidsdelat boende, förbudsförelägganden och prisinformation.

Under året har mötet ägt rum på kommissionen med experter från medlemsstaterna. Sverige har välkomnat initiativet och verkar för ett högt konsumentskydd och mer likformiga regler på den inre marknaden. Den 12 december presenterades en komparativ studie om hur medlemsstaterna har genomfört konsumentregelverket i sin nationella lagstiftning.

33 Turism

Turism är ett område som i princip bör hanteras på nationell nivå. Insatser och aktiviteter avseende turism bör baseras på nationella program och förhållanden, men Sverige anser att det inom vissa områden är värdefullt med gemensamma aktiviteter på gemenskapsnivå, t.ex. kunskaps- och informationsutbyte.

Ett informellt möte för EU:s turistministrar arrangerades i mars. Vid mötet presenterade kommissionen ett förslag till ny europeisk turistpolitik (KOM(2006)134), ”En ny turistpolitik för EU: Mot ett stärkt partnerskap för turismen i Europa”.

I meddelandet klargörs vad och hur kommissionen tänker göra inom ramen för gällande EU-lagstiftning för att turismens tillväxt- och sysselsättningspotential ska kunna utnyttjas bättre och på ett hållbart sätt. Det poängteras också hur de olika berörda aktörerna kan engageras i EU-åtgärderna. Den nya strategin omfattar alla de viktigaste aspekterna av EU:s politik och gör det möjligt för alla berörda att medverka genom konstruktivt samarbete. Meddelandet är i linje med Sveriges synpunkter att insatser och aktiviteter avseende turism bör baseras på nationella program och förhållanden, men att det inom vissa områden är värdefullt med gemensamma aktiviteter på gemenskapsnivå, t.ex. kunskaps- och informationsutbyte. Rådet antog slutsatser med utgångspunkt från kommissionens meddelande i september.

I samband med det informella ministermötet anordnade ordförandeskapet (Österrike) tillsammans med Finland en konferens ”Turism – nyckeln till tillväxt och sysselsättning i Europa”. Man diskuterades bl.a. två områden med stor betydelse för tillväxt och sysselsättning – informations- och kommunikationsteknologi samt turism och kultur.

Det femte årliga europeiska turistforumet mellan offentlig sektor, turistindustrin och andra intressenter anordnades i november av Cypern i samarbete med det finska ordförandeskapet.

34 Innovation och forskning

EU ska främja ett mer innovationsvänligt klimat och Sverige har bl.a. drivit frågan om att finna en lösning på ett fungerande och kostnads-effektivt patent på Europeanivå. Sverige har också varit aktivt för etablerandet av ett europeiskt forskningsråd och en utvärdering av sjunde ramprogrammet, och i diskussionerna kring det europeiska teknologinstitutet (EIT) har Sverige ansett att EIT bör baseras på en nätverksstruktur.

34.1 EU:s innovationsstrategi

Kommissionen presenterade den 13 september 2006 meddelandet Kunskap i praktiken: en brett upplagd innovationsstrategi för EU (KOM(2006) 502) som grund för diskussionen om hur Europa i ökad utsträckning ska kunna dra nytta av innovationer. I meddelandet föreslås insatser på EU- och nationell nivå inom tio olika områden för att främja ett mer innovationsvänligt klimat:

- Insatser på medlemsstatsnivå inom utbildnings- och universitetsväsen för att främja innovation.
- Etablering av ett europeiskt teknologinstitut (EIT).
- Mobilisering av strukturfonder för att främja innovation.
- Riktlinjer för insatser på medlemsstatsnivå för att stimulera kunskapsöverföring mellan universitet eller forskningsinstitutioner och industrin.
- Åtgärder som underlättar fri rörlighet för forskare inom unionen.
- Ett nytt ramverk för statsstödsregler som underlättar innovation.
- En ny strategi på EU-nivå för ett kostandeffektivt skydd av immateriella rättigheter.
- Upphandlingar som är utformade så att det främjar och stimulerar innovation.
- Etablering av s.k. ”lead markets” bl.a. på områden som gynnar en ekologisk utveckling, s.k. ”eco-innovations”.

Meddelandet har behandlats av konkurrenskraftsrådet under hösten. Vid rådets möte (konkurrenskraft) den 4–5 december 2006 antogs råds-slutsatser, bl.a. till stöd för ett fortsatt arbete med skydd för immateriella rättigheter, till stöd för ett snabbt genomförande av det gemensamma teknologiska initiativen inom det sjunde ramprogrammet samt till en skyndsam behandling av EIT. Sverige har framförallt drivit frågan om immaterialrätt och ett europeiskt patent (se avsnitt 30.2) och vikten av att snarast finna en lösning på ett fungerande och kostnadseffektivt patent på Europeanivå.

34.2 Ett europeiskt tekniskt institut (EIT)

Efter konsultation med berörda parter och en längre debatt inom unionen presenterade kommissionen i oktober ett förslag om inrättandet av ett europeiskt teknologiskt institut (EIT); Etableringen av ett Europeiskt teknologiskt institut (KOM(2006) 604). Syftet med EIT är att utveckla samverkan mellan innovation, forskning och utbildning för att förstärka den europeiska industrins konkurrenskraft, skapa arbetstillfällen och bidra till en hållbar utveckling inom EU (se faktapromemoria 2006/07:FPM27). EIT ska främja innovation genom trans- och interdisciplinär forskning och utbildning inom nyckelområden för ekonomisk och samhällelig utveckling.

Kommissionen föreslår en integrerad struktur för EIT med två nivåer för styrning. Själva institutet kontrolleras av en styrelse (Governing board) med en stödstruktur. De utförande delarna av EIT utgörs av kunskaps- och innovationsgemenskaper som består av forsknings- och utbildningsutförare och näringslivet. Sverige anser att ett EIT bör baseras på en nätverksstruktur och ges en så lätt struktur som möjligt. Sverige har också efterlyst ett tillfredsställande och realistiskt förslag till finansiering.

34.3 Forskning

Behovet av ökad tillväxt i Europa har präglat arbetet även under detta år inom forskningsområdet. Forskningens och innovationens betydelse för tillväxt har framstått tydligt under diskussionerna under åren.

Diskussionerna om kommande ramprogram och dess detaljerade innehåll har präglat årets arbete i EU.

Diskussionerna kunde ta fart då enighet nåddes om det finansiella perspektivet och att man därmed beslutade om en budget för ramprogrammet. Ramprogrammet sträcker sig längre än tidigare år (2007–2013). Budgeten för hela perioden är på 54 miljarder euro.

Sverige har genom aktivt arbete fått igenom en del viktiga frågor, t.ex. som etablerandet av ett Europeiskt forskningsråd, tidig utvärdering av ramprogrammet samt vikten av tekniköverföring och spridandet av tekniska resultat. Sverige har varit positiv till de nya initiativ som föreslagits för att öka industrins deltagande. Flera föreslagna områden är av intresse för Sverige såsom innovativa mediciner, nanoteknologi m.fl. områden.

Den största diskussionen uppstod under sommaren då ett antal länder ville motsätta sig finansiering av stamcells forskning. Sverige lyckades, tillsammans med ett antal andra länder, bibehålla de regler som funnits i det sjätte ramprogrammet. De innehåller ett stort mått av etisk granskning och viktiga regler för vilken typ av forskning som kan finansieras. Sverige ansåg att dessa regler hittills har fungerat väl.

En rad andra viktiga frågor har diskuterats, t.ex. regler för deltagande, där den svenska synen har varit att göra dessa regler så enkla och byråkratiska som möjligt med öppenhet och medlemsstatsinflytande så långt som det är möjligt. Detta arbete har också rönt framgång.

En utvecklad europeisk rymdpolitik har fortsatt att ta form under 2006 genom förhandlingar mellan EU, ESA och dess medlemsstater. Avsikten är att förtydliga de politiska målen och klargöra ansvarsfördelningen för att få en effektivare resursanvändning i Europa. Rymdverksamheten spelar en viktig roll för utveckling av såväl forskning som industri och är därmed viktig för att uppfylla de ambitioner som uttrycks i Lissabonstrategin. Sverige välkomnar det allt närmare samarbetet mellan EU och ESA på rymdområdet. Det är viktigt att politiken innehåller tydliga mål, som att rymdverksamheten ska bidra till ökad kunskap om klimat och globala klimatförändringar.

34.5 Genomförandet av bioteknikstrategin

Den så kallade bioteknikstrategin ”Biovetenskap och bioteknik: En strategi för Europa” (KOM(2002) 27) uppdaterades under 2006 utifrån en djupgående analys (mid-term review). De båda ordförandeskapen under 2006 (Österrike och Finland) arrangerade ett gemensamt rundabordssamtal i juni för att ge underlag till översynen. Sverige har i arbetet med strategin understrukit att läkemedel, medicinteknik och bioteknik erbjuder stora möjligheter till sysselsättning och tillväxt för Europa och att området bör ges utrymme i arbetet med Lissabonstrategin. Kommissionen avser att presentera ett meddelande grundat på uppdateringen under våren 2007, för vidare behandling i rådet (konkurrenskraft).

35 Regional- och strukturpolitik

De fem genomförandeförordningarna för strukturfonderna och sammanhållningsfonden för perioden 2007–2013 har antagits. Vid förhandlingarna betonade Sverige bl.a. vikten av förenklingar, proportionalitet och tydliga regler för sund ekonomisk förvaltning. De europeiska strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken fastställdes av ministerrådet. Sverige välkomnade en sådan mer strategisk och tillväxtorienterad inriktning av sammanhållningspolitiken i linje med den förnyade Lissabonstrategin.

35.1 Strukturfondsprogrammen 2000–2006

Under hösten har arbetet med att avsluta de nuvarande strukturfondsprogrammen i Sverige påbörjats. Fram till den sista september hade merparten av den tilldelade EU-ramen på drygt 21 miljarder kronor intecknats i projektbeslut och 74 procent hade betalats ut.

Under våren genomfördes tre tematiska studier för mål 1- och mål 2-programmen. De omfattar insatser som gjorts för att:

- stärka förutsättningarna för en attraktiv livsmiljö,
- utveckla företagande och entreprenörskap samt
- kartlägga regionala förutsättningar för innovation.

Syftet med studierna, som baseras på ett begränsat urval av projekt, har varit att dra lärdom av denna typ av insatser i nuvarande program, för att kunna föra in dem i genomförandet av den programlagda regionala projektverksamheten från och med 2007.

Den ansvariga myndigheten för mål 3-programmet och gemenskap-initiativet Equal lämnade i december en rapport om samlade erfarenheter av projekten som kan bidra till att utveckla den nationella politiken och verksamheten.

35.2 EU:s budgetram för 2007–2013

Totalt 308 miljarder euro har avsatts för olika strukturfondsprogram i EU:s budgetram under perioden 2007–2013:

- 81,5 % har anslagits till det så kallade konvergenzmålet. Detta mål avser stöd till de ekonomiskt minst utvecklade länderna och regionerna inom unionen.
- 16 % ska gå till målet Regional konkurrenskraft och sysselsättning som omfattar stöd för innovation, hållbar utveckling, bättre tillgänglighet samt fler och bättre jobb.
- 2,5 % av strukturfondsbudgeten kommer att användas inom målet Europeiskt territoriellt samarbete, som avser utvecklingsinsatser mellan länder med land- och sjögränser liksom erfarenhetsutbyte mellan regioner i hela unionen och angränsande stater (tidigare Interreg).

Hela Sverige är stödberättigat inom ramen för målet Regional konkurrenskraft och sysselsättning. Det totala beloppet under programperioden uppgår till 1 626 miljoner euro. Sverige har också tilldelats 265 miljoner euro för målet Europeiskt territoriellt samarbete.

35.3 EU:s strategiska riktlinjer för sammanhållningspolitiken

I oktober beslutades de europeiska strategiska riktlinjerna för sammanhållningspolitiken 2007–2013 av Europaparlamentet och Europeiska rådet. Riktlinjerna innehåller principer och prioriteringar för användningen av strukturfondsmedlen i linje med den förnyade Lissabonstrategin. De utgör grunden för utformningen av de så kallade nationella strategiska referensramverken, som ska utarbetas av varje medlemsland. Sverige var positivt till kommissionens förslag som innebär en mer strategisk och tillväxtorienterad inriktning av sammanhållningspolitiken samtidigt som insatser görs för att minska regionala skillnader. Riksdagen informerades om förslaget till riktlinjer i faktapromemoria 2005/2006:FPM11.

Den tidigare regeringen beslutade i juni om en nationell strategi för regional konkurrenskraft och sysselsättning 2007–2013. Strategin har

bl.a. utgjort grunden för regionernas utarbetande av de åtta förslag till regionala strukturfondsprogram för Europeiska regionala utvecklingsfonden som lämnades till regeringen den 31 oktober. Ett förslag till nationellt strukturfondsprogram för Europeiska socialfonden är under utarbetande inom Regeringskansliet. Den nuvarande regeringen beslutade den 14 december om en ny nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning för perioden 2007–2013, vilken innebär en revidering av den i juni beslutade strategin. I den reviderade strategin anges fördelning av medel per fond och region samt prioriteringar för insatser, liksom hur administrationen av strukturfondsmedel ska utformas. Storstädernas situation, tillsammans med glesbefolkade områden i norra Sverige, belyses särskilt.

35.3.1 Städers bidrag till Europas tillväxt och sociala sammanhållning

Inom ramen för storstadspolitiken finns mål som stämmer väl överens med kommissionens prioriteringar avseende tillväxt och social sammanhållning. I kommissionens strategiska riktlinjer för tillväxt och sysselsättning 2007–2013 lyfts städer fram som prioriterade områden för att nå de uppsatta målen för tillväxt och social sammanhållning (KOM(2005) 0299). I stadsområden bör fokus vara att förbättra konkurrenskraften och finna en balans mellan de ekonomiskt starkaste regionerna och övriga stadsområden.

Sverige stödjer aktivt strukturerade former för kunskap- och erfarenhetsutbyte om storstadsfrågor inom EU. Under 2006 stod Sverige tillsammans med kommissionen och Stockholms stad värd för en internationell storstadskonferens, Urban Futures 2.0. I november arrangerade Göteborg tillsammans med kommissionen en konferens för erfarenhetsutbyte från URBAN-programmet. Sverige har aktivt följt processen kring Europeiska nätverket för erfarenhets- och kunskapsutbyte om storstadsfrågor (EUKN).

35.3.2 Ökad tonvikt på innovation

Ett informellt regionalministermöte ägde rum i Bryssel den 21 november. Temat var hur Europas konkurrenskraft kan stärkas genom ökad tonvikt på innovation i de kommande strukturfondsprogrammen. Sverige betonade småföretagens viktiga roll för regionernas ekonomiska utveckling. I slutsatserna från mötet framgår att kommissionen i november 2007 i en rapport ska redovisa hur stort genomslag åtgärder för innovation fått i de operativa programmen.

35.4 Förordningarna om sammanhållningspolitiken

I juli antogs de fem nya genomförandeförordningarna för strukturfonderna och sammanhållningsfonden för perioden 2007–2013. Sverige har under det tvååriga förhandlingsarbetet i rådsarbetsgruppen för strukturåtgärder betonat vikten av förenklingar, proportionalitet och

1. I den allmänna förordningen (rådets förordning [EG] nr 1083/2006) fastställs de principer, regler och normer för genomförandet av operationella program som finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden. Ett nytt förfarande för programplanering införs liksom gemensamma normer för ekonomisk förvaltning, kontroll och utvärdering. Grundprincipen är att förvaltningen ska delas upp mellan EU, medlemsstaterna och regionerna och därigenom göra förvaltningen enklare, proportionerlig och mer decentraliserad.

2. I förordningen för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Europaparlamentets och rådets förordning [EG] nr 1080/2006) anges att fonden har till uppgift att stödja offentliga och privata investeringar samt bidra till att minska regionala skillnader inom EU. Stöd kan ges till program för regional utveckling, ekonomiska förändringar, förbättrad konkurrenskraft och territoriellt samarbete inom hela unionen. Finansiering av forskning, innovation, miljöfrågor och riskförebyggande insatser prioriteras samtidigt som stöd för utbyggnad av infrastruktur fortsätter att vara viktigt, särskilt i de minst utvecklade regionerna i unionen.

3. I förordningen för Europeiska socialfonden (Europaparlamentets och rådets förordning [EG] nr 1081/2006) anges att insatser ska göras enligt riktlinjerna för den europeiska sysselsättningsstrategin med fokus på fyra nyckelområden:

- att öka arbetstagarnas och företagens anpassningsförmåga,
- att öka tillgången till arbete och deltagande i arbetskraften,
- att stärka missgynnade gruppers integration genom att bekämpa diskriminering och underlätta tillträde till arbetsmarknaden samt
- att främja partnerskap för reformer när det gäller sysselsättning och integration.

4. Enligt förordningen för Sammanhållningsfonden (rådets förordning [EG] nr 1084/2006) lämnas ekonomiskt stöd till projekt på miljöområdet och till transeuropeiska nät. Fonden är tillgänglig för medlemsstater med en bruttonationalinkomst på mindre än 90 procent av genomsnittet i EU och omfattar därmed endast de nya medlemsstaterna samt Grekland och Portugal. Spanien kommer att vara berättigat till stöd under en övergångsperiod.

5. Genom förordningen om en Europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS) (Europaparlamentets och rådets förordning [EG] nr 1082/2006) införs ett juridiskt instrument för att underlätta gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete mellan regionala och lokala myndigheter. Dessa myndigheter får status som juridiska personer för att genomföra territoriella samarbetsprogram som vilar på en konvention som deltagande nationella, regionala och lokala eller andra myndigheter kommit överens om. Regeringen i respektive land ska godkänna deltagande i en EGTS.

Sverige värnar om den nationella beslutsrätten i frågor som rör skog och skogsbruk och anser att stöd till skogsbruk som riskerar att snedvrida konkurrens bör undvikas. I EU:s fördrag finns ingen rättslig grund för en gemensam eller harmoniserad skogspolitik utan medlemsstaterna beslutar som huvudregel själva om skogsbruket och skogsnäringen. Däremot berör samarbetet inom till exempel miljö, inre marknad, handelspolitik och jordbruk även skogsfrågorna. Inom EU har man under senare år tagit initiativ till en mer övergripande syn på skogsbruket. Stöd till skogsbruk finns inrymt bl.a. inom den gemensamma jordbrukspolitiken, landsbygdsutveckling och miljöområdet.

35.5.1 EU:s handlingsplan för skog

Kommissionen publicerade den 15 juni ett meddelande om Handlingsplan för skog (KOM(2006) 302 slutlig) se faktapromemoria 2005/06:FPM115. Upprinnelsen är att Jordbruks- och fiskerådet i maj 2005 gav kommissionen mandat att inom ramen för befintlig, icke-bindande skogsstrategi från 1998 utarbeta en EU-handlingsplan för skog. Kommissionen har under arbetets gång samrått med medlemsstaterna. Handlingsplanen berör skogens och skogsbrukets ekonomiska, ekologiska och sociala funktioner, som tillsammans bildar basen för ett hållbart skogsbruk. I handlingsplanens inledning betonas att subsidiaritetsprincipen ska beaktas. Därefter följer ett antal åtgärdsförslag, främst ökade forskningssatsningar, informationsspridning och en bättre samordning av skogsfrågor internt inom kommissionen.

Sverige framförde inför och under arbetet med handlingsplanen den svenska generella ståndpunkten att EU:s insatser på skogsområdet även fortsättningsvis bör vara begränsade. I den mån åtgärder vidtas som berör skog och skogsbruk, grundat på närgränsande politikområden (såsom miljö eller jordbruk), är det viktigt att subsidiaritetsprincipen respekteras och tillämpas. Sverige ser framför allt behov av åtgärder som rör informations- och erfarenhetsutbyte och ökad samordning inom kommissionen.

I rådslutsatserna från oktober välkomnade rådet förslaget till handlingsplan och uppmanade kommissionen och medlemsstaterna att genomföra handlingsplanen enligt kommissionens förslag. Kommissionen har under hösten utarbetat ett förslag till genomförande som kommer att behandlas av medlemsstaterna vid möte i ständiga kommittén för skogsbruk i december. Sverige har inför möten i skriftliga kommentarer till kommissionen bett om vissa förtydliganden av genomförandet, framför allt om hur kommissionen ska åstadkomma en förbättrad intern samordning av skogsfrågorna.

35.5.2 EU:s handlingsplan för den europeiska skogsindustrins konkurrenskraft

Kommissionen har under 2006 förberett ett meddelande om en handlingsplan för skogsindustrins konkurrenskraft. Man avser att presentera meddelandet i mars 2007 och har under 2006 presenterat ett första utkast för medlemsstater och intressenter. Utkastet är indelat i 10 olika målsättningar som tar upp olika aktuella frågeställningar kring skogsindustrins framtida konkurrenskraft. En central del av handlingsplanen berör den framtida tillgången på skogsråvara, speciellt med tanke på det växande intresset för att producera bioenergi med skogsråvara som bas. Konkurrensen på skogsråvara förväntas öka som en följd av politiska beslut som höjer efterfrågan på bioenergi, vilket riskerar att minska skogsindustrins konkurrenskraft. Detta skulle kunna leda till att produktion läggs ner och flyttar ut från EU. Sverige har i skriftliga kommentarer till kommissionen pekat på vikten av effektiva åtgärder som reducerar risken för att företag ”exporterar” utsläpp av växthusgaser genom flytt av produktionskapacitet. Sverige pekar också på behovet av sektorsspecifik forskning för att bibehålla konkurrenskraften och att EU bör verka för minskade tullar på skogsprodukter även utanför EU-området.

35.5.3 Handel med skogsprodukter till EU

Sverige stödjer kommissionens arbete med att komma överens om, och genomföra, så kallade partnerskapsavtal med länder som exporterar träprodukter till EU. Avsikten med partnerskapsavtalen är att minska produktion och handel med illegalt avverkat virke.

Sveriges accepterar under inga omständigheter import av illegalt avverkat virke. Samtidigt menar Sverige att det mest effektiva sättet att minska olagliga avverknings och dess negativa följder är att förstärka nationella myndigheters kontroll av hela skogsbruket och inte enbart av exporten till EU, som ofta utgör en mindre del. Det är därför viktigt att partnerskapsavtalen innehåller utvecklingsamarbete som omfattar hela partnerlandets skogsbruk. Sverige anser också att handel med lagligt avverkat timmer och skogsprodukter inte får försvåras, vilket skulle riskera att öka den olagliga verksamheten.

I maj 2003 presenterade EU kommissionen ett förslag till handlingsplan för skogslagstiftningens efterlevnad samt förvaltning av och handel med skog (KOM(2003) 251 slutlig). Målet är att förbättra administrativa rutiner och reducera olaglig skogsavverkning, framför allt genom att förhindra handel med virke som inte är avverkat enligt exporterande lands gällande lagstiftning. De bakomliggande problemen anses bl.a. vara fattigdom, korruption och oklara ägarförhållanden. Som en del av handlingsplanen föreslog kommissionen ett system med partnerskapsavtal med virkesexporterande länder, vilket rådet beslutade om 2005. Beslutet omfattar dels en förordning om upprättande av ett frivilligt system med importlicenser av timmer till EU, dels ett bemyndigande till kommissionen att inleda förhandlingar om

partnerskapavtal med virkesexporterande länder. Enligt förordningen måste trävaror som importeras till EU från ett partnerland åtföljas av en licens som visar att virket är lagligt avverkat. Skr. 2006/07:85

Miljörörelsen är mycket engagerade i frågan om illegal avverkning. Man är positiv till EU:s initiativ men anser att systemet inte är tillräckligt långtgående. Miljörörelsen menar bl.a. att alla viktiga handelspartners inte kommer att delta och att ett specifikt importförbud för illegalt avverkat virke därför är ett nödvändigt komplement.

Under 2006 har kommissionen i samråd med ett mindre antal medlemsstater inklusive Sverige arbetat med den detaljerade utformningen av partnerskapsavtalen. Samtidigt har informella överläggningar genomförts med ett antal länder, bl.a. Kamerun, Gabon, Ghana, Indonesien och Malaysia. Kommissionen inledde formella partnerskapsförhandlingar med Malaysia i slutet av 2006.

36 Transporter

Sveriges övergripande mål i EU-arbetet är att medverka till att skapa och bibehålla en väl fungerande inre transportmarknad och ett långsiktigt hållbart transportsystem i EU.

- En ny förordning om kör- och vilotider antogs. Sverige har varit drivande för att ta fram ny lagstiftning på området och för en ny, digital typ av färdskrivare.
- Ändringar i eurovinjettdirektivet beslutades. Ändringarna gör det möjligt för Sverige att införa kilometeravgifter för den tunga godstrafiken på våra vägar.
- Ett nytt körkortsdirektiv antogs. Genom direktivet införs ett enhetligt körkort i EU.

36.1 Frågor som rör flera transportslag

36.1.1 Tillsynsmyndigheten för Galileo

Galileo är ett satellitnavigationssystem som håller på att byggas upp inom EU. Samarbete sker även med länder utanför EU. Galileoprojektet är inne i sin utvecklings- och valideringsfas, som planeras pågå till början av 2009, varefter utbyggnadsfasen tar vid. Systemet planeras vara i drift 2011. Beslut om lokalisering av den nya tillsynsmyndigheten ska fattas under 2007. Elva städer i EU står som officiella kandidater, Sverige kandiderar inte (beslutet togs före valet i september). De komplicerade förhandlingarna med den framtida privata koncessionären för färdigbyggande och drift av Galileo pågår alltjämt och beräknas först kunna undertecknas mot slutet av 2007.

Under året har också ett samarbetsavtal med Marocko undertecknats. Galileos gemensamma företag har under det gångna året successivt avvecklats till förmån för den nya tillsynsmyndigheten som kommer att ta över vissa av det gemensamma företagens tidigare uppgifter. Sverige har ställt sig bakom förändringarna som innebär att man undviker en dubblering av arbetsuppgifterna för de två förvaltningsstrukturerna.

36.1.2 EU:s transportpolitik – halvtidsöversyn

I meddelandet med halvtidsöversynen av vitboken från 2001 om den gemensamma transportpolitiken har kommissionen slagit fast att målen i vitboken står oförändrade: att skapa förutsättningar för tillgång till väl fungerande och effektiva transportsystem i Europa. Samtidigt som målen

för transportpolitiken har legat fast, har dess allmänna förutsättningar förändrats. De ändrade förutsättningarna gäller gemenskapens utvidgning, transportsektorns branschspecifika utveckling, den tekniska utvecklingen, ökade krav på miljöåtgärden, energiberoendet, internationell terrorism samt en ökad grad av lagstiftningsharmonisering.

Kommissionen menar att gemenskapen i det utvidgade EU behöver en bredare och flexiblere uppsättning styrmedel för transportpolitiken för att möta utmaningarna som EU står inför. Man har också ansett att man genom så kallad sam-modalitet, som innebär att transporter optimeras både inom varje enskilt transportslag och i en hel kedja av transportslag, kan uppnå ett optimalt och hållbart resursutnyttjande. Kommissionen presenterade meddelandet i juni (KOM(2006) 314 slutlig). Det diskuterades av transportministrarna och fick ett gott mottagande vid den debatt som fördes vid rådets möte 12 oktober.

36.1.3 Godslogistik

Den snabba ökningen av godstransporter i Europa bidrar till tillväxt och sysselsättning men orsakar också trängsel, olyckor, buller, föroreningar och ett beroende av importerade fossila bränslen. EU:s konkurrenskraft och miljö hänger på hur vi ska lyckas lösa frågan om hållbara transporter, konstaterar kommissionen i sitt meddelande (KOM(2006) 336 slutlig) Godslogistik i Europa – nyckeln till hållbar rörlighet. Meddelandet presenterades på transportrådets möte i Luxemburg i oktober.

Enligt kommissionen är logistiken grundläggande för att skapa ett hållbart transportsystem. För att kunna lösa de problem som är förknippade med trafiken behöver Europas transportsystem optimeras genom avancerade lösningar på logistikområdet. På så sätt kan den europeiska konkurrenskraften och välbefindandet bibehållas och ökas i linje med den förnyade Lissabonstrategin om tillväxt och sysselsättning.

Inriktningen på meddelandet är att utvecklingen av logistiken inom godstransporter först och främst ska vara företagsrelaterad och en uppgift för branschen. Myndigheterna har emellertid en roll att spela när det gäller regelverket och att föra upp logistiken på den politiska agendan. Arbetet bör då koncentreras på förbättringar av de villkor som Europa kan erbjuda för innovationer inom logistiken och lämna skötseln av företagslogistiken till företagen.

Det finländska ordförandeskapet i EU valde logistik som sin prioriterade fråga på transportområdet under hösten. Efter ett brett samråd om meddelandet avser kommissionen att lägga fram en handlingsplan för godslogistik under hösten 2007. Under rådsmötet i december antogs slutsatser om meddelandet, som Sverige var positivt inställt till.

36.1.4 Programmet Marco Polo II

Marco Polo-programmet som inrättades sommaren 2003 har efter beslut av rådet under 2006 ersatts av ett nytt utvidgat program kallat Marco Polo II (1692/2006/EG). Syftet med detta program liksom föregående program är att, med stöd till godstransportmarknaden, främja åtgärder

som leder till minskad trängsel på vägarna och förbättrad miljöprestanda i godstransportsystemet. Finansieringsramen för programmet, som löper under perioden 2007–2013, är 400 miljoner euro. Skr. 2006/07:85

36.1.5 De transeuropeiska transportnäten

Transeuropeiska nät (TEN) finns för att en välutbyggd infrastruktur gör det möjligt för unionsmedborgare, ekonomiska aktörer samt regionala och lokala samhällen att utnyttja fördelarna i ett område utan inre gränser. TEN finns förutom för transportinfrastruktur (TEN-T) också för energi och telekommunikation. TEN-T nätverket integrerar nationella transportinfrastrukturnät och trafikslag och ska länka perifera regioner till Centraleuropa och öka säkerheten och effektiviteten på nätverket. Bidrag ur budget för TEN-T fördelas dels till prioriterade projekt som ingår i ett flerårsprogram, MIP, dels till projekt som inte ingår i MIP. Dessa bidrag fördelas varje år. Förberedelser har pågått under året för den kommande perioden för MIP för perioden 2007–2013. Medlemsstaterna ombads i början av 2006 att redovisa sina huvudsakliga prioriteringar för perioden. Den svenska redovisningen innehöll följande projekt:

- Prioriterade projekt (Nordiska triangeln och sjömotorvägarna)
- Horisontella projekt (ERTMS, NUAC II, NUP III, VIKING II)
- Andra viktiga projekt inom TEN (Östväst-korridoren Narvik–Haparanda–Ryssland, Bottniska korridoren, väg 45 Göteborg–Trollhättan, investeringar i Norrköping och Gävle).

Förberedelsearbetet har fortsatt under hösten. Kommissionen förväntas ge ut en förfrågan under 2007 där medlemsstaterna ska svara med konkreta projektansökningar för bidrag till projekt på t.ex. vägar, järnvägar, hamnar, flygplatser, inre vattenvägar och sjömotorvägar under perioden 2007–2013.

36.2 Landtransporter

36.2.1 Vägtrafiksäkerhet

Verona nummer fyra

För fjärde året i följd genomfördes i början av november en informell ministerkonferens om trafiksäkerhet i Verona. Denna gång under delat finskt och italienskt ordförandeskap. Syftet med konferensen var att starta arbetet för att lägga grunden till ett nytt europeiskt trafiksäkerhetsprogram för tiden efter 2010, till vilket år det nu gällande programmet sträcker sig. Temat för årets konferens var ”innovationer för trafiksäkerheten”. Mötet samlade ett stort antal ministrar inte bara från länderna i EU, utan även deltagare från andra länder inom och utom Europa.

År 2003 antog kommissionen ett europeiskt åtgärdsprogram för trafiksäkerhet, se faktapromemoria 2003/04:FPM04. I åtgärdsprogrammet angavs på nytt det mål med en halvering av antalet dödade i trafiken som satts upp två år tidigare i vitboken om den gemensamma transportpolitiken fram till 2010. Kommissionen åtog sig i åtgärdsprogrammet att 2005 utarbeta en delrapport om de framsteg som gjorts, de åtgärder som vidtagits och de anpassningar som blivit nödvändiga till följd av utvidgningen. En sådan rapport lade kommissionen fram i ett meddelande, (KOM(2006) 74 slutlig). Meddelandet är en redovisning av trafiksäkerhetsläget efter halva tiden av åtgärdsprogrammets löptid. Det åtföljs av ett arbetsdokument i fem delar som innehåller olycksstatistik, ett faktablad för varje medlemsstat, en översikt över EU:s trafiksäkerhetslagstiftning, exempel på projekt finansierade av kommissionen samt exempel på den europeiska stadgan för trafiksäkerhet.

I halvtidsöversynen konstaterar kommissionen att målsättningen med en halvering av antalet dödade inneburit en drivfjäder för trafiksäkerhetsarbetet i EU och lett till stora framsteg. På fyra år (2001–2005) har antalet dödade i trafiken minskat med 17,5 procent (från 50 000 till 41 600). Om denna utveckling fortsätter innebär det att antalet dödade 2010 kommer att uppgå till 32 500, vilket ska jämföras med målet 25 000. Avslutningsvis konstateras att EU, medlemsstaterna och alla andra berörda måste göra mer för att målet ska kunna uppnås. På transportrådsmötet i juni antogs rådsslutsatser där även meddelandet med halvtidsöversynen stöddes av såväl Sverige som de andra medlemsstaterna.

Ett gemensamt europeiskt körkort

I oktober 2003 presenterade kommissionen ett förslag till ett omarbetat direktiv om körkort, se faktapromemoria 2003/04:FPM62. Syftet med förslaget till revidering av det nu gällande körkortsdirektivet (91/439/EEG) om körkort är främst att förbättra körkortets skydd mot förfalskningar, att säkerställa fri rörlighet för EU-förare och att förbättra trafiksäkerheten. I september fattade rådet beslut om en gemensam ståndpunkt. Den gemensamma ståndpunkten godtogs av Europaparlamentet den 14 december och direktivet (2006/126/EG) antogs slutligt den 20 december.

Det nya körkortsdirektivet innebär att en rad ändringar behöver genomföras i den svenska körkortslagstiftningen. Utbytet av körkort med behörigheterna C och D ska göras vart femte år, i stället för som i dag vart tionde år. Två nya körkortsbehörigheter ska införas C1 (lastbil max 7,5 ton) och B1 (buss max 16 passagerare). Körkort för moped, med minst krav på teoriprov, ska införas för mopeder som går över 25 km/tim. Nya behörigheter för motorcyklar (A1, A2 och A) ska införas och kraven på ålder och erfarenhet för att köra tyngre motorcyklar skärps. Den högsta tillåtna totalvikten för att med B-körkort dra fordonskombinationer (dragbil + släp) ska höjas till 4 250 kilo, en ändring som Sverige aktivt drivit. För att köra en sådan kombination som väger

mellan 3 501 och 4 250 kilo och där släpvagnen väger över 750 kilo måste föraren ha genomgått en endagsutbildning alternativt godkänts vid ett prov. Åldern för C-körkort höjs till 21 år och för D-körkort till 24 år. För yrkesförare med särskild utbildning gäller dock fortsatt 18 respektive 21 år som vi har i dag. Slutligen så öppnar det nya direktivet för medlemsstaterna att införa micro-chip på sina körkort.

Backspeglar för den döda vinkeln

Kommissionens förslag om eftermontering av speglar på tunga lastbilar är framlagt som ett steg i arbetet med att uppfylla målen i det trafiksäkerhetsprogram som antogs 2003 om att bl.a. halvera antalet dödade i trafiken till 2010. Förslaget innebär en skyldighet att i efterhand montera eller justera speglar på tunga lastbilar så att de uppfyller de villkor som ska gälla för nya fordon från och med 2007.

Speglarna hjälper föraren att få bättre sikt i den ”döda vinkel” som annars medför att det vid högersvängar är svårt att upptäcka trafikanter på tvåhjuliga fordon eller gångtrafikanter. Sverige är generellt sett negativt till krav på efterutrustning av fordon. Sverige stödde i stort ordförandeskapets kompromissförslag vid rådsmötet i december. Sverige motsatte sig att direktivet ska omfatta lastbilar registrerade före 1 januari 2000.

Förslaget (KOM(2006) 570 slutlig) till direktiv om eftermontering av speglar på tunga lastbilar registrerade i gemenskapen lades fram av kommissionen den 11 oktober.

Trafiksäkerhet på TEN-vägnätet

I början av oktober lade kommissionen fram ett förslag (KOM(2006) 569) till direktiv om samlade åtgärder för säkrare vägar. Syftet med förslaget är att se till att säkerheten integreras i alla faser av projektering och drift av TEN-vägar. På så sätt garanteras att säkerheten behandlas som en självständig faktor vid sidan av ekonomiska och miljömässiga faktorer. Bland annat tar förslaget sikte på att förse vägmyndigheterna med de styrmedel som behövs för att förbättra säkerheten och att åstadkomma en gemensam hög säkerhetsnivå på vägarna i EU:s medlemsstater. Sveriges grundläggande uppfattning är att åtgärderna borde ges i form av riktlinjer och inte i ett direktiv. Direktivet har ännu inte behandlats i sak av rådet.

36.2.2 Yrkestrafik i tiden

Den förlikning som uppnåddes mellan rådet och Europaparlamentet den 6 december 2005, beträffande förordningen om kör- och vilotider samt direktivet om kontroll av reglerna om kör- och vilotider, innebär slutet på en process som inleddes redan 2001. Sverige har varit aktivt såväl i arbetet med att ta fram förslag till lagstiftning som att få den antagen.

Förordningen antogs den 15 mars ([EG] nr 561/2006 om kör- och vilotider) Den innebär att nya fordon, som har tagits i bruk efter den 1 maj, ska vara utrustade med en helt ny typ av digitala färdskrivare.

I övrigt träder de nya reglerna som ska gälla om kör- och vilotider i kraft den 11 april 2007. Skr. 2006/07:85

Det nya direktivet (2006/22/EG) om kontroll av kör- och vilotider och av färdskrivare antogs också den 15 mars. Syftet med direktivet är att öka antalet kontroller, uppmuntra ett systematiskt informationsutbyte mellan medlemsstaterna, samordna kontrollverksamheten och främja utbildningen av den personal som övervakar att lagstiftningen efterlevs. Direktivet ska vara genomfört i nationell lagstiftning så att det kan tillämpas senast 1 april 2007.

36.2.3 Eurovinjettdirektivet (Beskattning av tunga lastbilar)

Rådet och Europaparlamentet lyckades i slutet av december 2005 enas om en lösning i andra behandlingen av förslaget till ändring av det nuvarande eurovinjettdirektivet. Europaparlamentets och rådets direktiv (2006/38/EG) om ändring av direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer antogs slutligt den 17 maj. Det innehåller bl.a. bestämmelser om:

- vilka och hur tunga fordon som omfattas (teknisk räckvidd),
- vilka typer av vägar som omfattas (geografisk räckvidd),
- vilken differentiering av avgifterna som får göras i förhållande till fordonens miljö- och trafiksäkerhetsegenskaper samt
- vilka kostnader som får räknas in i avgifterna.

Ändringarna i direktivet ger medlemsstaterna relativt stor handlingsfrihet. För svenskt vidkommande innebär det att vi har möjlighet att införa ett skatteuttag som tar hänsyn till de kostnader trafiken orsakar (kilometerskatt). Se även avsnitt 13.3 om punktskatter.

36.2.4 Upphandling av kollektivtrafik på väg och järnväg

Syftet med förslaget är att fastställa ramarna för de behöriga myndigheternas möjligheter att bevilja ensamrätt för företag som utför kollektivtrafik med buss, spårvagn och tåg och fastställa ersättning för transporter som utförs med stöd av allmän trafikplikt. Förslaget behandlar också förfarandet vid slutande av avtal om att utföra kollektivtrafik.

Förslaget är ett tredje försök från kommissionens sida att modernisera reglerna för upphandling och drift av kollektivtrafik. Det första förslaget lämnades redan 2000. Det reviderade förslaget lämnades 2005 (se faktapromemoria 2004/05:FPM83 till förordning om kollektivtrafik på järnväg och väg) och avser ersätta den gamla förordningen om kollektivtrafik.

Enligt det nya förenklade förslaget finns i huvudsak bara två sätt att sluta avtal, nämligen anbudsinfordran eller direkttilldelning. För svenskt vidkommande innebär det dock stora begränsningar av en önskvärd öppning av marknaden för kollektivtrafiktjänster inom gemenskapen. Några exempel på det är:

- möjligheter till mycket långa kontraktstider med upp till 22,5 år för järnvägstjänster,
- generösa möjligheter att använda sig av interna operatörer och därigenom direkttilldela trafikkontrakt,
- små möjligheter att vid anbudsförfaranden kunna utesluta anbud från aktörer som på sina hemmamarknader är skyddade från konkurrens.

Europaparlamentet betraktade sin behandling av en tidigare version som sin första behandling och rådet kunde därför besluta om en gemensam ståndpunkt redan i juni. En andra behandling i Europaparlamentet planeras ske under våren 2007.

36.2.5 Tredje järnvägspaketet tuffar på

I mars 2004 presenterade kommissionen sitt tredje järnvägspaket med förslag till fyra nya rättsakter. Förslagen behandlar:

- marknadsöppning för internationell persontrafik,
- förarbevis för lokförare och viss annan tågpersonal,
- passagerares rättigheter och
- kvalitetskrav vid godstransporter på järnväg.

Rådet kunde i december 2005 besluta om en gemensam ståndpunkt för de tre förstnämnda rättsakterna efter Europaparlamentets första behandling. Rådet och Europaparlamentet var dock överens om att förslaget till regler om kvalitetskrav vid godstransporter på järnväg, presenterad i faktapromemoria 2003/04:FPM117, helt är en fråga för marknadsaktörerna varför fortsatt behandling inte är aktuell. Tredje järnvägspaketet har under 2006 behandlats av Europaparlamentet genom en andra behandling. Europaparlamentet röstade om paketet i januari 2007. Under hösten har därför omfattande informella överläggningar ägt rum mellan ordförandeskapet och Europaparlamentet. Någon överenskommelse har dock inte kunnat uppnås. Paketet kommer därför sannolikt att gå till förlikning.

Tillträde till marknaden för internationell persontrafik på järnväg

Direktivet om marknadsöppning för internationell persontrafik, presenterad i faktapromemoria 2003/04:FPM98, innebär att det ska bli fritt att öppna gränsöverskridande passagerartrafik. Sverige ser positivt på en fortsatt liberalisering av järnvägsmarknaden men ville se en fullständig marknadsöppning för godsmarknaden som redan beslutats innan de nya reglerna för personresor träder i kraft. Sveriges önskan hör sammades dock inte, men kommissionen fick en skyldighet att rapportera om utvecklingen av godsmarknaden innan reglerna för persontransporter ska träda i kraft.

Den gemensamma ståndpunkten, som antogs i december 2005, innehåller stora möjligheter för ansvariga myndigheter att skydda existerande trafik från konkurrens av gränsöverskridande trafik. Rådet beaktade inte Europaparlamentets ändringsförslag om att på sikt också

öppna de nationella marknaderna för persontransporter för konkurrens. Omröstningen vid Europaparlamentets andra behandling drog man tillbaka detta förslag. Europeiska rådet och Europaparlamentet är därmed överens om att enbart behandla den internationella järnvägstrafiken i detta direktiv.

Körkort för lokförare

Ökade möjligheter att transportera gods på järnväg genom Europa till och från Sverige är något vi eftersträvar. Rådets gemensamma ståndpunkt innebär att enbart lokförare omfattas av direktivet, men för Sveriges del finns en undantagsmöjlighet. Den innebär att alla lokförare som inte kör gränsöverskridande trafik undantas. Denna möjlighet kan utnyttjas om det efter en analys av Europeiska järnvägsbyrån inte visar sig vara kostnadseffektivt att nationella förare inkluderas. Av Sveriges 3 000 lokförare är det i dag endast cirka 60 som kör tåg till andra länder.

Direktivet om förarbevis för lokförare och viss annan tågpersonal, presenteras i faktapromemoria 2003/04:FPM95. Det innehåller gemensamma regler för lokförares utbildning och behörighetsbevis som kommer att underlätta gränsöverskridande transporter på järnväg.

Passagerares rättigheter vid internationella tågtransporter

Syftet är att stärka passagerarnas rättigheter i gemenskapen, vilket Sverige stött. Den gemensamma ståndpunkten, som antogs i december 2005, har anpassat förordningen till de regler som gäller inom det internationella fördraget kallat COTIF, eftersom dubbel reglering annars skulle kunna uppstå. Förordningen om passagerares rättigheter, presenteras i faktapromemoria 2003/04:FPM115. Den innehåller bestämmelser om informationsskyldighet, särskild hjälp åt rörelsehindrade passagerare, ansvar för person- och saksador, försening m.m. Rådet accepterade inte Europaparlamentets ändringsförslag om att utsträcka räckvidden till att också omfatta inrikes resor. Den frågan blir aktuell under våren 2007 och blir med all sannolikhet den avgörande frågan vid den fortsatta behandlingen av tredje järnvägspaketet.

36.3 Sjöfart

36.3.1 Tredje sjösäkerhetspaketet

Kommissionen lade i januari fram ett tredje sjösäkerhetspaket. Paketet innehåller sju rättsakter, vars syfte är att dels förbättra skyddet mot olyckor och utsläpp, dels ta hand om följderna av olyckor.

Fyra av rättsakterna är helt nya och handlar om flaggstaternas ansvar, undersökning av olyckor, ersättning till passagerare vid sjöolyckor samt redarnas civilrättsliga ansvar.

Tre av rättsakterna gäller ändringar i befintliga direktiv om klassificeringssällskap, hamnstatskontroll och sjötrafikövervakning.

Under 2006 har rådet antagit en allmän inriktning i fråga om direktiven om sjötrafikövervakning och hamnstatskontroller. Även förslaget om ersättning till passagerare har behandlats. Skr. 2006/07:85

Direktivet om sjötrafikövervakning

Syftet är att anpassa direktiv 2002/59/EG till den tekniska utveckling som skett inom sjösäkerhetsområdet. Kommissionen har föreslagit ändringar av EG-lagstiftningen om övervaknings- och informationssystem för sjötrafik, se faktapromemoria 2005/06:FPM53. Exempel på ändringar är att fiskefartyg över 15 meter ska förses med automatiska identifieringssystem (AIS), att direktivet kompletteras med åtgärder för fartyg som drivs i områden med isförhållanden och tydligare regler för att hänvisa fartyg i nöd till skyddade platser.

Direktivet behandlades av rådet under våren. Transport-, telekom- och energirådet antog en allmän inriktning i juni och gav sitt stöd till de flesta av kommissionens ändringar. Rådet anser dock inte att man – såsom kommissionen föreslår – i förväg bör peka ut skyddade platser. I stället bör medlemsstaterna ha möjlighet att, som sker i bl.a. Sverige, utse dessa platser i varje enskilt fall beroende på rådande väderförhållanden och fartygets karaktär. Sverige ställer sig mycket positivt till de flesta av kommissionens förslag, men delar rådets uppfattning om de skyddade platserna.

Inför transportministrarnas möte förde regeringen en dialog med riksdagens EU-nämnd om den svenska handlingslinjen i frågan. Under 2007 kommer Europaparlamentet att avsluta sin första behandling av direktivet.

Direktivet om hamnstatskontroller

Hamnstatskontroller av fartyg utförs av hamnstatens behöriga myndighet. Grunden för regelverket om hamnstatskontroller är det mellanstatliga samarbetsavtalet Paris Memorandum of Understanding (Paris MoU). Syftet är att få utländska fartyg att uppfylla internationella konventioner och se till att de inte utgör en risk för sjösäkerheten, den marina miljön eller arbets- och boendeförhållandena ombord.

Kommissionen föreslår en omarbetning av nu gällande direktiv eftersom man anser att gemenskapens lagstiftning på området är i behov av att anpassas till ny internationell rätt, gemenskapsrätten och revideringen av Paris MoU, se faktapromemoria 2005/06:FPM60. Den mest omfattande förändringen i förslaget innebär att EU frångår dagens regler om att minst 25 procent av det årliga antalet fartyg som anlöper dess hamnar ska inspekteras. I stället föreslås att samtliga högriskfartyg inspekteras var femte till sjätte månad, normalriskfartyg var tionde till tolfte månad och lågriskfartyg var 24 till 36:e månad.

Sverige stöder i stort förslaget, men betonar att EU:s arbete i fråga om hamnstatskontroller även i fortsättningen bör ske i samstämmighet med Paris MoU:s arbete. Paris MoU inkluderar en rad länder utanför EU som t.ex. Ryssland, som är en viktig samarbetspartner till Sverige i fråga om skyddet av Östersjön.

Transport-, telekom- och energirådet antog en allmän inriktning i december. Inför rådsmötena har regeringen fört en dialog med riksdagens EU-nämnd om den svenska handlingslinjen i frågan. Europaparlamentet väntas avsluta sin första behandling i februari 2007. Skr. 2006/07:85

Direktivet om ersättning till passagerare

Syftet med förslaget är att lägga fast en gemenskapslagstiftning som innebär att enhetligt ansvar införs för befordran av passagerare till sjöss och på inre vattenvägar. Genom förslaget införs Atenkonventionen om befordran av passagerare och deras bagage i gemenskapslagstiftningen. Samtidigt utsträcks konventionens räckvidd till nationell trafik och till trafik på inre vattenvägar.

Kommissionen lägger fram förslaget i dokumentet (KOM(2005) 592 slutlig). Förslaget, som i stort välkomnas av Sverige, har lägesrapporterats vid transportrådets möte i december.

36.3.2 Närsjöfarten

Kommissionen antog i juli ett meddelande (KOM(2006) 380 slutlig) om halvtidsöversyn av programmet för främjande av närsjöfart. Meddelandet innehåller olika åtgärder för att främja närsjöfarten och för att dessa åtgärder ska fortsätta att ingå i programmet. Bakgrunden till programmet är att EU:s transportministrar höll ett informellt möte om närsjöfart i juni 2002. Efter det mötet utarbetade kommissionen ett program för främjande av närsjöfart. Programmet är i sin tur indelat i 14 insatsområden som vart och ett innehåller olika åtgärder. Det rör sig främst om olika åtgärder för att underlätta tullhantering, förenkla dokument- och administrationsrutiner, uppmuntra iscensättandet av Marco Polo- och programmen om sjömotorvägar, harmonisering av lastenheter samt främjande av mer miljövänlig sjöfart.

På transportrådets möte i december antog rådet slutsatser om främjande av närsjöfarten med anledning av halvtidsöversynen. Sverige ser positivt på såväl halvtidsöversynen som slutsatserna eftersom programmet innehåller främjandeåtgärder som Sverige prioriterar. Det gäller sjömotorvägar och Marco Polo liksom att det är positivt med åtgärder som syftar till mindre administration inom sjöfartssektorn.

36.3.3 Sjömotorvägar

Sjömotorvägarna är ett projekt som omfattar fyra regioner: Östersjön, Atlanten samt östra och västra Medelhavet. Projektets uppgift är främst att stärka sammanhållningen och öka perifera regioners tillgänglighet inom EU samt att minska godstransporterna på unionens vägnät till förmån för sjöfart. Sjömotorvägskonceptet syftar till att transportsystemen ska effektiviseras genom utveckling av exempelvis hamninfrastruktur och anslutningar till hamnar från både land- och sjösidan, isbrytning samt utveckling av trafikinformationssystem.

Sverige har varit drivande och positiv till idén med sjömotorvägar och kom i september överens med övriga EU-länder kring Östersjön om att gå ut med en utlysning för att erhålla projektförslag. Det innebär att det är regeringen som, efter samråd med trafikverken, prioriterar vilka infrastrukturprojekt som Sverige ansöker om för finansiering från programmet. När det handlar om sjömotorvägar måste ansökan göras av minst två EU-länder gemensamt. Om kommissionen godtar projektförslagen kan viss finansiering erhållas från EU. Tidsfristen att inkomma med projektförslag gick ut den 8 januari 2007.

36.3.4 Grönboken om den maritima politiken

Grönboken presenterades på sommaren, se faktapromemoria 2006/07:FPM17. Syftet är att skapa debatt inom EU om en framtida havspolitik för EU och grönboken har en konsultationsperiod på ett år, det vill säga till den 30 juni 2007. Kommissionen menar att olika politikområden som påverkar EU:s havsområden hittills har utvecklats oberoende av varandra, utan hänsyn till hur helheten påverkas. Fragmenteringen har lett till att olika politiska mål och åtgärder kolliderat med varandra, i vissa fall med negativa konsekvenser för havsmiljön eller för konkurrerande aktiviteter som utgår från haven som resurs. Alla områden som har bäring på haven behandlas i grönboken. Arbetet med grönboken kommer att intensifieras under det tyska ordförandeskapet.

36.4 Luftfart

36.4.1 SESAR – ett europeiskt system för flygledning

Ett europeiskt system för flygledning, SESAR, syftar till att utveckla en ny generation av det europeiska systemet för flygledningstjänsten. Under året har arbetet pågått med den tekniska och industriella delen av genomförandet av det europeiska gemensamma luftrummet. Projektet består av flera delar och bedöms pågå till 2020. Sverige delar kommissionens uppfattning att åtgärder på detta område är nödvändiga. Från svensk sida prioriteras frågor om bl.a. medlemsstaternas krav på insyn i och kontroll av det gemensamma företaget men också krav på kostnadseffektivitet under projektets genomförande. Det finns ett intresse från den svenska tillverkningsindustrin att delta i projektet när det gemensamma företaget har tagits i drift.

Kommissionen presenterade förslaget 2005, se faktapromemoria 2005/06:FPM39.

Förhandlingarna inom ramen för rådet har i stort kunnat slutföras under 2006 och EU-nämnden har kontinuerligt tagit del av förhandlingsresultaten under året. Ett beslut om en politisk överenskommelse kunde fattas av transportministrarna på rådsmötet i december. Ett formellt antagande av förordningen bedöms kunna göras i början av 2007.

36.4.2 Ny förordning om luftfartstjänster

Skr. 2006/07:85

Förslaget innebär att tre förordningar upphävs och ersätts av en gemensam förordning om tillhandahållande av luftfartstjänster i gemenskapen och behandlar marknadstillträde, licensiering av flygbolag och prissättning. Revisionen syftar till att öka marknadseffektiviteten och flygsäkerheten samt att förbättra passagerarskyddet, men inte till någon radikal förändring av regelverket. Sverige är i princip positivt till en översyn av detta regelverk. Kommissionen lade i juli fram förslaget, se faktapromemoria 2006/07:FPM2. Förslaget kommer att behandlas närmare under det tyska ordförandeskapet första halvåret 2007.

36.4.3 Luftfartssäkerhet

Uppdraget för EU:s byrå för flygsäkerhet (EASA) utvidgas till att även omfatta drift av luftfartyg, certifiering av piloter och säkerheten hos tredjelandoperatörer. Samtidigt har kommissionen föreslagit ändringar i förvaltningen och styrningen av luftfartssäkerhetsbyrån med följden att medlemsstaternas inflytande minskar och kommissionens inflytande över myndigheten ökar. Sverige har verkat för att harmoniseringen av säkerhetsbestämmelser inte får innebära en de facto sänkning av säkerhetsnivåer bland de medlemsstater som redan har höga krav på luftfartssäkerheten. Sverige har tillsammans med en stor majoritet medlemsländer också motsatt sig ett försämrat inflytande över myndighetens styrning och förvaltning. Under året har rådet behandlat ett förslaget, se faktapromemoria 2005/06:FPM32.

36.4.4 Sibiriska överflygningar

Med stöd av ett mandat av rådet har kommissionen under året förhandlat med Ryssland om en avveckling av de särskilda avgifter för rätten att överflyga Sibirien, som avkrävs gemenskapens flygbolag. En principöverenskommelse ingicks i Helsingfors den 24 november mellan kommissionär Barrot och ryske transportministern Levitin. Den innebär bl.a. att alla betalningar från 1 januari 2014 ska vara kostnadsbaserade, transparenta och i linje med Chicago-konventionen. Kravet på kommersiellt samarbete mellan gemenskapens flygbolag och Aeroflot ska avslutas och nya överflygningar över Sibirien ska vara befriade från särskilda avgifter. En gradvis nedtrappning av avgifterna ska ske från 2010. Avtalet ska bekräftas av rådet och medlemsstaterna under 2007.

37 Elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället

Den europeiska politiken för informationsområdet syftar till att ge alla medborgare i EU tillgång till effektiva elektroniska kommunikationer som i sin tur bidrar till att skapa tillväxt, ett rikt kulturliv och möjlighet för nya tjänster att utvecklas till nytta för företag och medborgare. Under året har flera initiativ tagits som har stor betydelse för en bättre konkurrens och en väl fungerande inre marknad, några av dem är:

- Förslaget till förordning om höga roamingavgifter i allmänna mobilnät. Höga priser på internationell roaming är ett konsumentproblem. Den svenska regeringen har inledningsvis ställt sig positivt till initiativet.
- Förslaget om ett nytt postdirektiv, som innebär att marknaden för posttjänster i EU liberaliseras från den 1 januari 2009, stöds av den svenska regeringen.

37.1 Förslag till förordning om internationell roaming

Roaming är en avgift som betalas mellan olika teleoperatörer när kunder ringer via sina mobiler utanför den egna operatörens nät. (Exempel: en abonnent hos Telia-Sonera reser till Spanien och ringer i Telefónicas nät, tar Telefónica ut en avgift från Telia-Sonera, som i sin tur debiterar kunden.) Avgiften belastar kunderna, men ingen reglering finns på området. Taxan blir högre om kunden ringer utanför sitt hemland.

Förslagets syfte är att de roamingavgifter som betalas vid resor inom gemenskapen inte ska vara omotiverat högre än de taxor som betalas när användaren ringer inom sitt hemland (principen om en så kallad europeisk hemmarknad). Kommissionen har valt en förordningsmodell där man fastställer ett pristak för de avgifter som mobiltelenätens operatörer inom EU debiterar när de tillhandahåller roamingtjänster för rösttelefoni mellan medlemsstater på slutkunds- och grossistnivå. Kommissionen vill genom detta förslag skapa en rättslig grund för att kunna åtgärda höga roamingavgifter för mobila samtal inom EU. Förslaget syftar till att ändra det befintliga regelverket för elektronisk kommunikation och möjliggöra en sådan reglering.

Den svenska ståndpunkten är att oskäligt höga roamingavgifter är ett konsumentproblem som påverkar många användare. Regeringen är därför positiv till att kommissionen tar initiativ till att motverka detta. Sverige har i rådet förordat reglering på grossistnivå i första hand. Det är dock av största vikt att lägre priser på grossistnivå får genomslag även i slutkundsledet, dvs. för konsumenterna.

Kommissionen presenterade förslaget till förordning om internationell roaming den 12 juli, se faktapromemoria 2005/06:FPM117. Förslaget är i linje med den reviderade Lissabonstrategin för främjande av tillväxt och

sysselsättning genom större konkurrenskraft och kommissionens därmed sammanhängande initiativ i2010. Vikten av att sänka priserna för internationell roaming inom gemenskapen erkändes uttryckligen av Europeiska rådet i mars.

Under sommaren och hösten diskuterades förslaget i rådet. Inför rådsmötet den 11 december behandlades frågan i EU-nämnden. Vid rådsmötet diskuterade ministrarna förslaget till förordning med utgångspunkt i en lägesrapport som ordförandeskapet hade lämnat till rådet. Förhandlingarna kommer att fortsätta under våren 2007.

37.2 EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer

Inför den översyn som kommissionen gör av regelverket har medlemsstaterna och andra intressenter givits möjlighet att under februari komma in med synpunkter på hur det har fungerat. Baserat på de inkomna synpunkterna och några oberoende rapporter som kommissionen också låtit beställa, presenterade kommissionen i juni ett meddelande, se faktapromemoria 2005/06:FPM113. Där presenterades de ändringar som kommissionen anser behöver göras i regelverket. I samband med meddelandet presenterade också kommissionen en konsekvensanalys, SEC(2006)817, ett mer utvecklat arbetsdokument (SEC(2006)816) samt ett förslag till revidering av rekommendationen över relevanta marknader SEC(2006)837. Ett svenskt svar skickades in till kommissionen i oktober.

I det svenska svaret har regeringen i stort stött kommissionens ambition vilken innebär att man utvecklar nuvarande regelverk och behåller den grundläggande principen om förhandsreglering genom vilken regleringsmyndigheterna ges möjlighet att utfärda särskilda skyldigheter mot företag med betydande inflytande på de marknader där inte tillfredsställande konkurrens råder. Sverige har också stött ambitionen till en mer marknadsanpassad och flexibel radiospektrum-tilldelning och effektivare regler för överklagandeprocessen.

EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer består i huvudsak av fem direktiv och trädde i kraft 2003. Regelverket har till syfte att främja konkurrens, konsolidera den inre marknaden för elektroniska kommunikationer till fördel för konsumenter och andra användare. I Sverige är regelverket genomfört framför allt i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Kommissionen kommer att presentera två direktivförslag med ändringar i regelverket under första halvan av 2007. Kommissionen kommer också att anta en reviderad rekommendation över relevanta marknader och presentera en grönbok med mer omfattande ändringar i direktivet om samhällsomfattande tjänster (2002/22/EG).

37.3 i2010 – det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning

Under 2005 antogs en ny strategisk ram för det europeiska informationssamhället och för media – i2010 (KOM(2005) 229 slutlig).

Initiativet är en del av Lissabonstrategin och har föregåtts av två tidigare handlingsplaner benämnda "e-Europa". Skr. 2006/07:85

Initiativet innehåller tre prioriteringar som ska utgöra fokus för arbetet fram till 2010:

1. Att skapa ett gemensamt europeiskt informationsområde som främjar en öppen och konkurrenskraftig inre marknad för informationssamhället och för medier.
2. Att stärka innovation och investeringar i IT-forskning för att främja tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen. Målet är att minska klyftan till Europas ledande konkurrenter.
3. Att uppnå ett europeiskt informationssamhälle där alla kan delta, som främjar tillväxt och sysselsättning på ett sätt som överensstämmer med hållbar utveckling och som prioriterar bättre offentliga tjänster och livskvalitet.

Ett stort antal åtgärder och särskilda arbetsgrupper stödjer kommissionen i genomförandet av initiativet. Åtgärderna är såväl rättsligt bindande förslag som utarbetande av strategier och andra åtgärder för att främja utvecklingen inom de prioriterade områdena. Kommissionen har tillkallat en högnivågrupp som har i uppgift att diskutera strategiska frågor och ge kommissionen råd och vägledning om hur initiativet bör utvecklas fram till 2010. Sverige har deltagit vid samtliga tre möten i högnivågruppen som ägt rum under 2006.

Initiativet ska rapporteras årligen av kommissionen, den första rapporten kom i maj. I rapporten uppmärksammas bl.a. att medlemsstaterna med kraft måste inrikta sig på att skapa en policy som ytterligare stärker den positiva trenden i IT-sektorn och identifiera och undanröja eventuella hinder. Under det finländska ordförandeskapet hölls en särskild konferens på temat i2010.

37.4 Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa)

Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa) fungerar som ett expertcentrum och ska bidra till att stärka medlemsstaternas, EU-institutionernas och näringslivets förmåga att hantera frågor som rör nät- och informationssäkerhet.

Under 2005 stämde Storbritannien kommissionen och Europeiska rådet i EG-domstolen för att man ansåg att valet av rättslig grund (artikel 95 i fördraget om de europeiska gemenskaperna) var felaktig för förordningen Europaparlamentets och rådets förordning ([EG] nr 460/2004) av den 10 mars 2004 om inrättandet av den europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (EUT L 77, 13.3.2004). EG-domstolen avgjorde frågan i maj och fastställde att artikel 95 fortsatt var den riktiga rättsliga grunden. Det innebar att arbetet i Enisa fortsatte enligt förordningen.

Sverige har under året främst arbetat med den strategiska inriktningen av byråns arbetsprogram och verksamhet. Kommissionen har påbörjat arbetet med att utvärdera byrån, som enligt förordningen ska vara klart i mars 2007. Utvärderingen syftar till att kunna avgöra om byråns

verksamhet ska fortsätta utöver de fem år som förordningen är i kraft. En fortsättning kräver enligt Enisaförordningen ett nytt förslag från kommissionen. Skr. 2006/07:85

Resolution om informationssäkerhet

Den 11 december antog rådet en resolution om informationssäkerhet (15768/06). Den tar upp vad informationssäkerheten betyder för IT- och samhällsutvecklingen. Resolutionen diskuterar vad som kan göras, t.ex. information och forskning, hur det ska göras som t.ex. genom internationellt samarbete samt att förbättra informationssäkerheten i EU. Flera svenska förslag togs in i texten som t.ex. en bredare syn på orsaken till informationssäkerhetsproblem och vikten av att sprida forskningsresultat inom området.

37.5 EU:s politik på området för radiospektrum

De radiospektrumfrågor som har behandlats under året har framför allt handlat om översyn av direktiven för elektronisk kommunikation (se faktapromemoria 2005/06:FPM113).

Kommittén för radiospektrum har antagit ett flertal mandat om att gå vidare med tekniska studier för att kunna nå harmoniserade beslut om frekvensanvändning, bl.a. för radiofrekvensidentifiering (RFID) och mobil TV.

Inom EU:s grupp för radiospektrumpolitik har en svensk representant valts in till vice ordförande, Marianne Treschow, vilket normalt innebär att man utses till ordförande under det följande året. Gruppens arbetsuppgifter är ge råd till kommissionen. Gruppen har under året bl.a. antagit yttranden om införande av multimediatjänster i de frekvensband som i dag används till rundradioutsändningar samt om vetenskaplig användning av radiospektrum.

37.6 Elektronisk kommunikation, elektronisk förvaltningsutveckling och e-handel

Kommissionen har under 2006 fortsatt arbeta för att möjliggöra en transeuropeisk elektronisk infrastruktur. Den politiska utgångspunkten för initiativen finns i såväl innovations- och tillväxtpolitiken under Lissabonagendan som i förvaltningsutveckling och målet om en transeuropeisk offentlig elektronisk upphandling. Så har t.ex. jämförande studier av medlemsstaternas legala förutsättningar för e-handel företagits, för att stödja en fungerande kommunikation. E-handelsdirektivet kan komma att ses över. För svenskt vidkommande har riksdagen inte initierats i frågan under året. Däremot orienterades riksdagen i samband med propositionen Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället (prop. 2004/05:175) sommaren 2005.

Sverige stödjer ambitionen att få en enhetlig och åtminstone ömsesidigt användbar (interoperabel) elektronisk kommunikation mellan medlemsstaterna att fungera. Elektronisk förvaltningsutveckling är ett

instrument för medlemsstaternas regeringar att nå delmålet om en enad och interoperabel elektronisk kommunikation inom unionen. Detta ställer emellertid krav på långtgående samordning av kommunikationssystem. Så behöver t.ex. elektroniska signaturer och elektronisk identifiering, eller möjligheten att säkert kunna skicka och arkivera elektroniska dokument som t.ex. elektroniska fakturor, fungera mellan inblandade parter. I det fortsatta arbetet bör gemenskapen arbeta för att finna en balans mellan å ena sidan möjligheten att standardisera och enhetliggöra det europeiska IT-samarbetet, och å andra sidan tillvarata dynamiken i den hastiga teknikutveckling som branschen fortfarande genomgår.

Sverige anser även att den elektroniska förvaltningsutvecklingen mer aktivt ska kunna användas för att utveckla tillväxt och sysselsättningsmålen enligt Lissabonstrategin. Det kan t.ex. uppnås genom att använda efterfrågan från offentlig sektor i t.ex. offentlig upphandling samt ett bättre tillvaratagande av offentlig sektors information för nyföretagande och sysselsättning.

37.7 Nya postdirektivet

Ett av huvudmålen för gemenskapens politik inom postsektorn är att gradvis liberalisera och konkurrensutsätta postmarknaden under kontrollerade former. Som ett nästa steg i reformarbetet presenterade kommissionen i oktober sitt förslag till ändrat postdirektiv, se faktapromemoria 2006/07:FPM18. Genom förslaget bekräftas direktivets tidtabell för liberalisering av postmarknaden som innebär att medlemsstaterna fr.o.m. 2009 inte längre ska ha möjlighet att behålla nationella monopol på posttjänster. Trafikutskottet har informerats, liksom EU-nämnden inför rådsmötet den 11 december.

Syftet med de föreslagna åtgärderna är att få till stånd en effektiv konkurrens. I kommissionens förslag bibehålls den nuvarande omfattningen på den samhällsomfattande posttjänsten, dvs. att alla ska ha tillgång till postinlämning och utdelning åtminstone fem dagar i veckan till rimliga priser. Ett antal kompletterande åtgärder föreslås för långsiktigt bärkraftiga tjänster, liksom ett förstärkt konsumentskydd.

Under hösten har två möten hållits i rådsarbetsgruppen för posttjänster och ett första utbyte av synpunkter ägde rum i rådet den 11 december. Fortsatt behandling av postdirektivet kommer att ske under 2007.

38 Energi

Till följd av inträffade och befarade försörjningskriser och mot bakgrund av klimatfrågans allt större betydelse har energipolitiken under året kommit att hamna högt på dagordningen i såväl internationella sammanhang som inom EU. Regeringen fäster stor vikt vid klimatfrågan och prioriterar åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser och som bidrar till alla de energipolitiska målen; försörjningstrygghet, miljöhänsyn och konkurrenskraft. Detta kan uppnås genom bl.a. energieffektivisering och en ökad användning av förnybara energikällor.

- Sverige har även prioriterat energieffektiviseringsåtgärder och har aktivt medverkat till att mål antagits på EU-nivå.
- Inför Europeiska rådets möte i mars drev Sverige aktivt att prioritera frågan om bioenergi och välkomnar därför tonvikten vid den förnybara energin i slutsatserna.
- Sverige har vidare varit drivande i fråga om liberaliseringen av energimarknaderna. Ekonomiskt och miljömässigt hållbara energiförsörjningssystem i Europa är av central betydelse för en långsiktigt hållbar tillväxt och ökad välfärd. Sverige stödjer ambitionen att fullborda den inre marknaden för energi och att förbättra dess funktion.

38.1 En ny energipolitik för Europa

38.1.1 Energipolitisk grönbok

Den energipolitiska grönboken syftar till att ta ett samlat grepp på energipolitikens tre ben, dvs. försörjningstrygghet, hållbarhet och konkurrenskraft. Kommissionen identifierar i grönboken sex prioriterade områden, där ett tjugotal möjliga åtgärder föreslås. Prioriteringarna är:

1. Fullborda den inre energimarknaden.
2. Försörjningstrygghet och solidaritet på den inre energimarknaden.
3. En mer hållbar, effektiv och diversifierad energimix.
4. En mer integrerad ansats för att motverka klimatförändringarna.
5. Uppmuntra innovation genom en strategisk plan för energiteknik.
6. En sammanhållen extern energipolitik.

Grönboken om ”En europeisk strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och trygg energiförsörjning” (KOM(2006) 105 slutlig) lades fram den 8 mars av kommissionen.

Den debatterades vid ett extrainsatt energirådsmöte den 14 mars. Energiministrarna antog där rådsslutsatserna under rubriken ”En ny energipolitik för Europa” som ett inspel till Europeiska rådets möte i mars. Slutsatserna betonar behovet av att EU:s energipolitik sätts in i sin kontext av omvärldshändelser och utvecklingen på energiområdet. Rådsslutsatserna behandlades i EU-nämnden den 10 mars.

Europeiska rådets möte bekräftade de utmaningar som kommissionen identifierat och efterlyste en energipolitik för Europa som syftar till en effektiv gemenskapspolitik, enhetlighet mellan medlemsstaterna och konsekvens mellan politikområdena och som på ett balanserat sätt fullgör de tre målen försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljömässig hållbarhet. Konkreta åtaganden gjordes inom vart och ett av dessa tre områden.

Sverige delade övriga medlemsstaters uppfattning att energisamarbetet på EU-nivå fortsatt skulle bygga på målen om försörjningstrygghet, ekologisk hållbarhet och konkurrenskraft. Medlemsstaterna var vidare eniga om att nationellt självbestämmande över nationella resurser och energimix skulle bevaras. Sverige drev därutöver ökad användning av bioenergi som en av sina främsta prioriteringar inför vårtoppmötet och fann således toppmöteslutsatserna tillfredsställande både vad gällde förnybara energikällor i allmänhet och avseende utvecklingen av bioenergi efter 2010.

38.1.2 Strategisk energiöversyn 2007 och energipaketet

Enligt Europeiska rådets slutsatser ska kommissionen utveckla förslagen i en strategisk energiöversyn som ska läggas fram inför Europeiska rådets möte i mars 2007. Denna ska resultera i att en prioriterad handlingsplan antas vid mötet. Kommissionen planerar att presentera översynen i januari 2007.

Energiöversynen åtföljs av ett större paket med nya initiativ på energiområdet med bl.a.

- viktiga rapporter om den inre marknadens funktion,
- en färdplan för förnybar energi,
- ett direktiv om främjande av förnybara energikällor i värmesektorn och
- en revidering av biodrivmedelsdirektivet.

38.2 Hållbar energiproduktion och energianvändning

38.2.1 Grönboken om effektivare energianvändning

Grönboken tar upp olika hinder för att öka energieffektiviteten såsom bristen på kunskap och information, ekonomiska hinder samt prissättningsstrukturer. En bred genomgång görs även av olika ytterligare energieffektiviseringsåtgärder.

Kommissionen presenterade grönboken om effektivare energitnyttjande (KOM(2005) 265 slutlig) den 22 juni 2005. Vid rådsmötet (energi) den 1 december 2005 antogs rådslutsatser där man i stort ställde sig bakom kommissionens ambition om att fördubbla satsningarna på energieffektivisering så att sammantaget ca 20 procent i energibesparingar till 2020 kan uppnås.

Sverige prioriterar energieffektivisering högt och välkomnade

grönboken om energieffektivisering och ett samlat europeiskt initiativ för ökad energieffektivitet. En bred diskussion om åtgärder för en effektivare energianvändning och ett sammanhängande ramverk för energieffektiviseringsfrågorna är angeläget.

Med utgångspunkt ur grönboken har kommissionen presenterat en handlingsplan för energieffektivisering (se nästa avsnitt).

38.2.2 Handlingsplan för energieffektivisering

Handlingsplanen innehåller förslag till konkreta åtgärder för att uppnå ca 20 procent i energibesparingar till 2020 och ett paket av prioriterade åtgärder. Åtgärderna rör insatser för energianvändande utrustning, byggnader, transporter samt effektivare produktion och distribution av energi. Handlingsplanen för energieffektivitet presenterades i oktober (KOM(2006) 545 slutlig).

Energiministrarna antog rådsslutsatser om handlingsplanen vid rådsmötet (energi) den 23 november. Sverige anser att de prioriterade åtgärdsområden som lyfts fram i rådsslutsatserna är väl avvägda och att de ger en god grund för kommissionens arbete inom energieffektiviseringsområdet de närmaste sex åren. Rådsslutsatserna ger en god grund för prioritering av fortsatta åtgärder och de barriärer som behöver överbryggas för att uppnå en ökad energieffektivitet. Rådsslutsatserna behandlades i EU-nämnden den 17 november.

38.2.3 Handlingsplan för biomassa

Handlingsplanen för biomassa presenterades i december 2005 och syftar till att fördubbla användningen av bioenergi till 2010 eller några år därefter. Handlingsplanen innehåller åtgärder relaterade till produktion ur jordbruk, skogsbruk samt avfall för att främja användningen av biomassa för uppvärmning, elproduktion och transporter. Den innehåller också åtgärder som påverkar tillgången på biomassa. Dessutom redovisas flera satsningar på forskning och utveckling inom det 7:e ramprogrammet. (Se faktapromemoria 2005/06:FPM59.)

Energiministrarna antog rådsslutsatser om handlingsplanen vid rådsmötet (energi) den 8 juni. Rådsslutsatserna svarar upp till Europeiska rådets uppmaning att genomföra åtgärderna i handlingsplanen samt utveckla en mer långsiktig strategi bortom 2010. Rådsslutsatserna slår fast vägledande principer när man formulerar en politik, liksom åtgärder som bör vidtas med prioritet, såväl på medlemsstatsnivå som på kommissionsnivå. Sverige drev frågan om ökad användning av bioenergi som en av sina främsta prioriteringar inför Europeiska rådets möte och välkomnade därför slutsatserna. Rådsslutsatserna behandlades i EU-nämnden den 2 juni.

38.3 Inre marknad för energi

38.3.1 Den inre marknadens funktion

Vid rådmötet (energi) den 8 juni antogs slutsatser om den inre energimarknadens funktion. De bygger i sin tur vidare på kommissionens meddelande (KOM(2005) 568 slutlig) om genomförandet av den inre marknaden för el och naturgas och en delrapport från en stor sektorsöversyn som Generaldirektoratet konkurrens kommer att slutföra under 2006. De ansluter även till en diskussion om den energipolitiska grönboken och Europeiska rådets slutsatser av den 23–24 mars. Som underlag för det fortsatta arbetet föreslås i slutsatserna ett tjugotal huvudpunkter för framtida förbättringar av den inre energimarknadens funktion.

Sverige välkomnade slutsatserna och anser att EU:s inre marknads-lagstiftning utgör en god grund för att vi på sikt ska uppnå väl fungerande inre energimarknader. Rådsslutsatserna har behandlats i EU-nämnden den 2 juni.

I januari planerar kommissionen att presentera ett paket av olika energiinitiativ, bl.a. flera viktiga rapporter om den inre marknadens funktion, dels en sektorsöversyn över energisektorn, och en rapport om genomförandet av el- och gasmarknadsdirektivet. Dessa rapporter kan komma att följas upp av ett tredje inre marknadspaket under 2007.

38.3.2 Fördrag om energigemenskap med sydöstra Europa

I december 2003 undertecknades en överenskommelse om att skapa en regional energimarknad i sydöstra Europa i linje med EU:s inre marknad för el och gas. Överenskommelsen öppnade vägen för ett rättsligt bindande avtal och ett fördrag om en energigemenskap undertecknades i Aten i oktober 2005, dock inte av Turkiet som ännu inte var redo att ingå fördraget. Europaparlamentet lämnade sitt godkännande till avtalet genom en omröstning den 18 maj och rådet tog beslut om godkännande den 29 maj (2006/500/EC). Fördraget trädde i kraft den 1 juli.

Information om fördraget har senast givits EU-nämnden den 25 november 2005 och den 2 juni. Sverige har inte tillhört de närmast berörda av EU:s medlemsstater men ser positivt på utvecklingen.

38.4 Försörjningstrygghet

38.4.1 Transeuropeiska nät för energi

Det främsta syftet till kommissionens förslag är att fullt ut integrera de nya medlemsstaterna i projekten. Sverige är positivt till att detta görs.

Förslaget till revidering av riktlinjerna för transeuropeiska nätverk inom energiområdet presenterades 2003 (KOM(2003) 742 slutlig). En allmän riktlinje antogs vid rådsmötet (energi) den 10 juni 2004, och den 28 juni 2005 kunde man enas om en politisk överenskommelse som inkluderade vissa ändringsförslag från Europaparlamentets första behandling. Först efter en andra behandling i Europaparlamentet kunde en överenskommelse nås och rådet kunde ta beslut den 24 juli. Europaparlamentets och rådets beslut nr 1364/2006/EG är daterat 6 september.

38.5 Strålskydd och kärnsäkerhet

Inom det europeiska samarbetet ligger strålskydds- och kärnsäkerhetsfrågorna under ett särskilt fördrag, Euratomfördraget. Under året har ett nytt transportdirektiv arbetats fram (se faktapromemoria 2005/06:FPM109). Beslut fattades vid ett rådsmöte i november. I arbetet med detta har Sverige fått in skrivningar som möjliggör återtransport till ursprungslandet av avfall som efter behandling (exempelvis i Sverige) klassas som radioaktivt avfall. En särskild ad hoc-arbetsgrupp för kärnsäkerhet med företrädare för medlemsstaterna har i enlighet med rådsslutsatserna från juni 2004 återaktiverats, men är ännu inte klar med sitt arbete angående säkerhet vid kärntekniska anläggningar samt hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle. Under året har diskussionerna fortsatt om systemet för kärnämneskontroll och kommissionens rationaliseringar på området. Vissa medlemsstater har inte kvar sin nationella kompetens för att kunna uppfylla de internationella åtagandena om rationaliseringarna genomförs i sin helhet, vilket leder till viss oro i några medlemsstater.

Som en del av grannskapspolitiken har kommissionen föreslagit ett stabilitets- och biståndsinstrument för kärnsäkerhet som har diskuterats i gruppen under året. De svåraste diskussionerna har rört i vilket skede som instrumentet ska ge EU möjlighet att träda in. Kommissionen lade ett förslag om bindande regler som skulle gälla vid förhandlingar enligt vissa utpekade konventioner. Flera medlemsstater, däribland Sverige, ville inte att detta skulle regleras via avtal och nu har i stället icke-bindande riktlinjer tagits fram. Inget beslut är ännu fattat på området.

39 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Diskussionen kring den gemensamma jordbrukspolitiken framtid aktualiserades under året. Reformbehoven av den gemensamma jordbrukspolitiken är trots genomförda förändringar uppenbara då budgetkostnaderna är stora, konsumentpriserna till vissa delar är höga samtidigt som det sker en viss överproduktion och byråkratin är omfattande. Sverige anser att jordbruksproduktionen ska marknadsanpassas och styras av konsumenters efterfrågan genom fortsatt frikoppling av direktstöden, avskaffande av exportsubventioner och andra prisuppehållande stöd, slopade produktionskvoter samt sänkt gränsskydd för import från tredjeland. Samtidigt eftersträvar Sverige en ökad relativ fokus på landsbygdsutveckling och minskade samhällsekonomiska och budgetmässiga kostnader för politiken. En högt prioriterad fråga för Sverige har varit arbetet med att förenkla jordbrukslagstiftningen. Sverige har arbetat aktivt för att få igenom svenska synpunkter i linje med den svenska övergripande synen på den gemensamma jordbrukspolitiken i dessa frågor.

- Rådet tog i februari det formella beslutet om en reform av marknadsordningen för socker. Reformen innebär att EU:s sockermarknad kan balanseras samtidigt som EU:s internationella åtaganden respekteras, vilket ligger i linje med svensk ståndpunkt.
- Förhandlingar om förslaget till översyn av förordningen om spritdrycker har pågått hela året. Den viktigaste frågan för Sverige har varit att få till stånd en tydligare definition av vodka. Rådet antog en gemensam inriktning under hösten som delvis tar hänsyn till svenska önskemål.
- Medlemsstaterna kunde i december enas om en allmän inriktning beträffande förslaget om en ny förordning för ekologisk produktion. Sverige välkomnar förenklingar av regelverket samt översynen av reglerna för import av ekologiska livsmedel från tredjeland.
- Kommissionen presenterade ett utkast till handlingsplan för arbetet med förenklingar av den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverige har varit aktivt i detta arbete och lämnat flera konkreta förenklingsförslag.
- Rådet har fattat beslut om reform av marknadsordningen för bananer. Sverige motsatte sig förslaget mot bakgrund av att det inte följer tidigare linjer för reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken vad gäller ökad marknadsanpassning och budgetneutralitet.
- Under året har även diskussioner inför de kommande reformerna av marknadsordningarna för vin samt frukt och grönsaker inletts. Sverige har bidragit med synpunkter som ligger i linje med den svenska övergripande synen på den gemensamma jordbrukspolitiken i dessa frågor.

- Kommissionen har lagt fram ett förslag till förordning om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden. Sverige har under flera år drivit på för att kommissionen ska föreslå förändringar av regelverket och är mycket positiv till det ökade skyddet för miljö och hälsa i förslaget.

39.1 Översyn av jordbrukspolitiken

Under året har arbetet med den kommande jordbruksöversynen, den så kallade hälsokontrollen, inletts. Hälsokontrollen är en uppföljning av jordbruksreformen från 2003, där rådet beslöt att kommissionen ska lämna en rapport om reformens genomförande och vid behov bifoga förslag till lämpliga justeringar senast den 31 december 2008. De övergripande målen med reformen var en utfasning av marknadsprisstöden samt en frikoppling av direktstöden (dvs. att produktion inte längre ska vara ett krav för att få stöd).

Den 23–24 september hölls ett informellt ministermöte i Uleåborg där utformningen av framtidens gemensamma jordbrukspolitik diskuterades. Kommissionen uppgav då att den kommande rapporten bl.a. kommer att beröra tvärvillkoren, graden av frikoppling och genomförandet av gårdsstödet samt mjölksektorn. Utöver detta öppnade kommissionen för ett införande av riskhanteringssystem, huvudsakligen i form av offentliga försäkringslösningar eller gemensamma fonder, för att stabilisera jordbrukarnas inkomster vid prisfluktuationer på marknaden. Kommissionen indikerade även att det kan bli aktuellt med en begränsning av stödet till ett maximalt belopp för respektive bidragsmottagare och en utökning av den obligatoriska moduleringen, dvs. överföring av medel från direktstöden till landsbygdsutvecklingsåtgärder.

Ordförandeskapet bad medlemsstaterna att inkomma med synpunkter inför mötet. Sverige förespråkade en ökad marknadsanpassning av den gemensamma jordbrukspolitiken, ökat relativt fokus på landsbygdsutveckling och minskade kostnader. Ökad marknadsanpassning kan framför allt uppnås genom fortsatt frikoppling av direktstöden, utfasning av exportbidrag och andra marknadsprisstöd, avskaffande av nationella kvoter samt reducerat tullskydd.

39.2 Marknadsordningarna

39.2.1 Förenklingar

Kommissionen presenterade 2005 ett meddelande om förenklingar av den gemensamma jordbrukspolitiken (KOM(2005) 509). Ett utkast till en handlingsplan för förenklingsarbetet presenterades i oktober. Syftet med handlingsplanen är att förenkla regelverket och minska den administrativa bördan hos myndigheter och enskilda aktörer. Fokus ligger på tekniska förenklingar. I handlingsplanen anges även avsikten att harmonisera gällande regelverk genom att slå ihop dagens 21 marknadsordningar till en samlad marknadsordning. Ett förslag till en samlad

marknadsordning presenterades i december 2006. Från svensk sida är arbetet med förenklingar av regelverket och administrationen prioriterat, och Sverige har bidragit med flera konkreta förslag. Skr. 2006/07:85

39.2.2 Socker

Kommissionen lade under 2005 fram ett reformförslag för marknadsordningen för socker, som ledde till omfattande diskussioner i rådet. Det beslut som fattades i februari låg i linje med den svenska synen.

Sockersektorn reformeras för att uppnå balans på marknaden inom EU samtidigt som EU:s internationella åtagande uppfylls. Reformen innebär en prissänkning för sockerindustrin under fyra år med 36 % för socker samt för betodlarna med 39,7 % för sockerbetor. Betodlarna kompenseras för 64,2 % av prissänkningen genom ett frikopplat stöd. För att minska produktionen och öka konkurrenskraften i den europeiska sockersektorn införs ett omstruktureringsprogram för att stödja sockerbruk som avsäger sig produktionskvot och lägger ner fabriker. I omstruktureringsprogrammet ingår ett diversifieringsstöd som ska stödja regioner som drabbas av att produktion läggs ner. Reformen innebär även en sänkning av det garanterade pris länderna inom Cotonou-avtalet (länder i Afrika, Västindien och Stilla Havet) får vid export av socker till EU. Som stöd till dessa länder har en handlingsplan utarbetats för att hjälpa konkurrenskraftiga producentländer att utveckla sin sockersektor, och övriga att övergå till andra verksamheter. För mer information se faktapromemoria 2005/06:FPM1.

39.2.3 Vin

Kommissionen publicerade ett meddelande om den kommande reformen av vinsektorn och tillhörande konsekvensanalys den 22 juni (KOM(2006) 319). Omfattande diskussioner har förts i rådet under sommaren och hösten. Kommissionen avser att presentera ett lagförslag till sommaren 2007.

I meddelandet förespråkar kommissionen en djupgående reform som i stora drag innebär att destillationsstöd, stöd till privat lagring och druvmuststöd tas bort direkt. Budgeten ska dock bevaras och pengar ska delas ut i så kallade nationella kuvert. Ett frivilligt röjningsbidrag föreslås som ska införas på en hög nivå inledningsvis för att därefter minska successivt fram till 2013. Målet är att 400 000 ha ska avvecklas under en femårsperiod. Den areal som röjts ska sedan vara berättigad till det frikopplade gårdsstödet.

Sverige välkomnar en genomgripande reform och delar kommissionens ambitioner att stärka den europeiska vinsektorns konkurrenskraft. Ett led i denna process är att skapa enkla och flexibla regler när det gäller märkning, tillverkning och klassificering av viner. Sverige välkomnar även förslaget om att avskaffa marknadsreglerande åtgärder i syfte att få bort olönsam produktion och därigenom stärka sektorns konkurrenskraft. Sverige har, innan meddelandet publicerades, bidragit med synpunkter för att påverka kommissionen och andra likasinnade medlemsstater.

39.2.4 Bananer

Skr. 2006/07:85

Kommissionen presenterade i september ett förslag till reform av marknadsordningen för bananer (KOM(2006) 489). Beslut fattades på jordbruks- och fiskerådet i december. Marknadsordningen för bananer omfattar kvalitetsregler, produktionsstöd samt gränsskydd med tull och tullkvot för import av bananer. Reformen innebär att produktionsstödet till bananproducenterna i EU:s yttre randområde överförs från marknadsordningen till POSEI ([EG] nr 247/2006). POSEI-programmet innehåller stöd till jordbruket i EU:s yttre randområden och syftar till att garantera försörjning samt minska de merkostnader som uppstår till följd av dessa områdets belägenhet. Övriga bananproducenter i EU (vilka står för 2 % av EU:s totala bananproduktion) får frikopplat stöd inom ramen för gårdsstödsystemet ([EG] nr 1782/2003). Budgetanslaget är baserat på stödutbetalningar under åren 2000–2002. Dessutom innehåller budgeten en säkerhetsmarginal på 8,5 procent, som innebär ett budgetanslag på 278,8 miljoner euro.

Sverige röstade mot kommissionens förslag. Sverige ansåg att ökad marknadsorientering inte uppnås i tillräcklig utsträckning då möjligheten att behålla kopplingen av stödet till produktionen kvarstår. Sverige ansåg också att budgetberäkningarna frångick praxis från tidigare reformer genom valet av referensperiod och införandet av en säkerhetsmarginal. Enligt svensk uppfattning fanns det snarare utrymme för budgetneddragningar mot bakgrund av de höga stödnivåerna.

39.2.5 Frukt och grönt

Kommissionen avser att presentera ett förslag till reform av marknadsordningen för frukt och grönsaker i januari 2007. I förberedande syfte presenterade kommissionen i maj ett konsultationspapper med olika reformalternativ som medlemsstaterna och andra intressenter ombads kommentera. Sverige har lämnat både egna synpunkter och synpunkter tillsammans med ett antal likasinnade medlemsstater. Synpunkterna utgår från Sveriges grundläggande krav på reform såsom ökad marknadsorientering och minskade utgifter (bl.a. genom reducering och frikoppling av bearbetningsstöden). Sverige vill även att prisuppehållande stöd som intervention och exportbidrag tas bort, vilket bör främja en ökad konsumtion av frukt och grönsaker. Produktionen bör också ta större hänsyn till miljön.

39.2.6 Geografiska beteckningar, ursprungsbeteckningar och garanterade traditionella specialiteter

Vid jordbruksrådet i mars godkändes kommissionens förslag till nya rådsförordningar för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar ([EG] nr 510/2006) samt för garanterade traditionella specialiteter ([EG] nr 509/2006). Bakgrunden var en anpassning av regelverken till följd av att en WTO-panel fastställt att EG-regleringen inte var förenlig med WTO:s TRIPs-avtalskrav (Trade Related aspects of Intellectual Property Rights) om likabehandling av EU:s medlemsstater

och tredjeländer. Samtidigt infördes tydligare regler för kontroller samt obligatorisk märkning. Dessutom antogs förenklingar som i huvudsak rörde ansvarsfördelningen mellan kommissionen och medlemsstaterna. Sverige var positivt till förslagen till förenklingar och betonade vikten av anpassning till regelverket till följd av WTO-panelen. Sverige ställde sig också bakom förslaget om märkning.

39.2.7 Energigrödor

Kommissionen lade i september fram en rapport och förslag gällande det särskilda stödet till energigrödor, energigrödepremien, som började tillämpas 2004. Beslut togs på jordbruksrådet i december och det börjar gälla 1 januari 2007. Beslutet innebär att de nya medlemsstaterna som tillämpar det förenklade stödsystemet inkluderas i energigrödesystemet samt att den maximala stödberättigade arealen inom EU utökas med 500 000 ha till 2 miljoner ha. Dagens stödnivå på 45 euro per ha kvarstår. Beslutet innebär ökade utgifter med 22,5 miljoner euro. Nationellt stöd för anläggning av permanenta energigrödor, t.ex. salix, kommer att utökas till att omfatta arealer även utanför trädan. Utöver ändringar inom ramen för stödsystemet för energigrödor beslutades även ett antal ytterligare ändringar i rådets förordning. Bland annat förlängs möjligheten för de nya medlemsstaterna att tillämpa det förenklade stödsystemet till utgången av 2010. Tvärvillkoren ska enligt beslutet tillämpas från 2009 i de nya medlemsstaterna. Sverige välkomnar en fortsatt diskussion av stödsystemet för energigrödor i den kommande översynen av jordbrukspolitiken. Vår långsiktiga målsättning är att all odling på åkermark, oavsett slutanvändning ska behandlas lika. Tills vidare är det rimligt att systemet med energigrödpremierna öppnas även för de nya medlemsstaterna.

39.2.8 Hampa

EG-domstolen tydliggjorde 2003 att medlemsstaterna måste tillåta sådan odling som är berättigad till stöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Möjlighet fanns dock att göra undantag från regeln för odling av energihampa. Sverige har utnyttjat detta undantag fram till och med 2006. Den nya regeringen har dock beslutat att tillåta odling av energihampa i Sverige från och med 2007, vilket har meddelats kommissionen under hösten.

39.2.9 Exportbidrag för nötkött

Kommissionen har under 2006 sänkt exportbidragen för nötkött i flera omgångar. Neddragningarna har motiverats med de ovanligt höga priserna på nötkött i EU och det faktum att EU numera är nettoimportör av nötkött. Sverige har varit pådrivande i denna fråga. Exportbidragen ska vara ett instrument för att hålla marknaden i balans, varför sänkningarna har varit berättigade. Sverige har dock ansett att exportbidragen borde kunna avskaffas helt mot bakgrund av läget på

marknaden. Exportbidragen för nötkött regleras i rådets förordning Skr. 2006/07:85 ([EG] nr 1254/1999).

39.3 EU:s strategi för biodrivmedel

Kommissionen presenterade den 8 februari en EU-strategi för biodrivmedel (KOM(2006) 34). Strategin innehåller förslag till potentiella marknadsbaserade lagstiftnings- och forskningsåtgärder för att främja produktion och användning av biodrivmedel från framförallt jordbruket. Dokumentet bygger på handlingsplanen för biomassa som kommissionen presenterade i december 2005 (KOM(2005) 628).

En ökad användning av biodrivmedel kommer enligt kommissionen att medföra många fördelar, bl.a. minska Europas beroende av import av fossila bränslen, minska utsläppen av växthusgaser och skapa nya marknader för jordbrukare. Strategin omfattar sju prioriterade områden:

1. främja efterfrågan på biodrivmedel,
2. skapa miljöfördelar,
3. utveckla biodrivmedelsproduktion och - distribution,
4. utöka utbudet av råvaror,
5. förbättra handelsmöjligheterna,
6. stödja utvecklingsländerna,
7. främja forskning och utveckling.

Sverige välkomnar strategin för biodrivmedel. Det är positivt att kommissionen tar ett helhetsgrepp på användning och produktion och betonar vikten av att utarbeta kostnadseffektiva och hållbara biodrivmedel. Utvecklingen av så kallade andra generationens biodrivmedel är av stor betydelse. Andra generationens biodrivmedel är framförallt baserade på biomassa och speciellt skogsråvara såsom cellulosebaserad etanol, metanol, DME (dieselbränsle som tillverkas genom förgasning av biomassa och naturgas) och FT-diesel (förnybar syntetisk diesel som tillverkas genom förgasning av biomassa). Sverige anser att EU:s strategi för biodrivmedel kan vara ett viktigt steg för att på sikt ställa om samhället från fossila till förnybara drivmedel. Det är angeläget att både produktionen av energi och användningen av biomassa är kostnadseffektiva och hållbara både på lång och kort sikt.

39.4 Spritdrycker

Kommissionen presenterade i december 2005 ett förslag till förordning om definitioner, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker (KOM(2005) 125). Förordningen omfattar alla spritdrycker med en alkoholhalt över 15 volymprocent. Syftet är att uppdatera den tidigare förordningen (som antogs 1989) och att samla alla regler inklusive tillämpningsförfordningarna i en enda rättsakt.

Under 2006 har ett intensivt förhandlingsarbete pågått i ministerrådet. Efter kompromissförslag från det finska ordförandeskapet uppnåddes en majoritet för en allmän inriktning vid jordbruksrådet i oktober. Förslaget

är under behandling i Europaparlamentet. Det finns förhoppningar om en överenskommelse mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen under våren 2007. Sverige har länge efterfrågat denna översyn. Den viktigaste frågan för Sverige har varit att få till stånd en tydligare definition av vodka. Det senaste kompromissförslaget tar delvis hänsyn till svenska önskemål och Sverige kunde därför ställa sig bakom den allmänna inriktningen.

39.5 Ekologisk produktion

Kommissionen presenterade i början av 2006 ett förslag till förordning som föreslås ersätta nuvarande regelverk om ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk (KOM(2006) 671). Förordningen omfattar växtodling, djurhållning, vattenbruk, förädling, kontroll, märkning och import av ekologiska livsmedel och innebär på flera områden förändringar jämfört med gällande regelverk.

Vid jordbruks- och fiskerådet i december enades medlemsstaterna om en allmän inriktning i förslaget. Europaparlamentet har ännu inte lämnat sitt yttrande och beslut om förordningen väntas ske först under 2007. De frågor som främst varit föremål för diskussion är märkningsbestämmelser inklusive möjlighet att märka ekologiska ingredienser i konventionella produkter, förslag till obligatorisk märkning av ekologiska livsmedel med EU-logon och krav på ursprungsmärkning av ekologiska livsmedel. Även hur förbudet mot GMO i ekologiska livsmedel ska utformas samt regler för hur tredjeland får importera ekologiska livsmedel till EU har diskuterats. Sverige har välkomnat förslaget. Frågor som Sverige har prioriterat är bl.a. förenklingar i regelverket inklusive reglerna för import av ekologiska livsmedel till EU.

39.6 Landsbygdsutveckling

Under 2006 har ett intensivt arbete pågått med att förbereda genomförandet av rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling i EU under perioden 2007–2013 ([EG] nr 1698/2005). Det förberedande arbetet har främst bedrivits inom förvaltningskommittén för landsbygdsutveckling. Syftet har varit att utarbeta och besluta om tre förordningar som reglerar tillämpningen av rådsförordningen. För Sverige har det varit viktigt att regelverken blir enkla och tydliga. Sverige har också framhållit vikten av effektivitet och målstyrning i genomförandet av landsbygdspolitiken. Samtliga tre förordningar har beslutats under året. Sverige har överlämnat ett förslag till nytt landsbygdsprogram för perioden 2007–2013 till kommissionen för godkännande.

39.7.1 Växtskyddsmedel

Kommissionen lade i juli fram ett förslag till förordning om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (KOM(2006) 388). Syftet är främst att stärka skyddet för hälsa och miljön samt att öka harmoniseringen av vilka växtskyddsmedel som är godkända i medlemsstaterna. Frågan har varit föremål för samråd med EU-nämnden inför diskussionen i rådet. På grund av nuvarande gemensamma regelverk har Sverige sedan inträdet i unionen fått godkänna flera växtskyddsmedel som av miljö- och hälsoskäl inte har varit tillåtna här tidigare. Sverige har därför under flera år drivit på för att kommissionen ska föreslå förändringar av regelverket. Sverige är mycket positivt till det ökade skyddet för miljön och hälsa i förslaget.

40 Djurskydd och djurhälsa

Inom djurskyddsområdet utgörs bestämmelserna på EU-nivå i huvudsak av minimibestämmelser i direktiv. Sverige kan därför ha strängare djurskyddsregler än andra medlemsstater så länge de svenska bestämmelserna inte strider mot EG-rätten.

På djurhälsoområdet finns bl.a. EU-bestämmelser för in- och utförsel av djur och bekämpning av olika djursjukdomar. Bestämmelserna är såväl av sådan karaktär som utesluter strängare nationella regler som sådana som tillåter att Sverige har strängare djurhälsokrav än övriga medlemsstater. EU-arbetet på djurskydds- och djurhälsoområdet har under året präglats av:

- verksamhet kring ett förslag till direktiv om skydd av slaktkycklingar,
- gemenskapens handlingsplan om djurskydd och djurens välfärd,
- gemenskapens djurhälsopolicy,
- skyddsåtgärder mot fågelinfluensa, och
- ett nytt direktiv om bl.a. sjukdomar hos fisk.

Under 2006 har chefsveterinärerna (CVO) haft ett tiotal möten i syfte att förbereda diskussioner inför rådsbeslut på djurskydds- och djurhälsoområdet. Sverige har använt denna rådsarbetsgrupp för att förankra strategier för bekämpning av fågelinfluensa och TSE-sjukdomar (en grupp sjukdomar som kan angripa hjärnan hos både djur och människor, t.ex. ”galna kosjukan”). Detta arbete bedöms ha påverkat EU:s beslut om mer riskbaserade åtgärder på området.

40.1 Djurskydd

40.1.1 Handlingsplan om djurskydd och djurens välfärd

I januari presenterade kommissionen gemenskapens handlingsplan om djurskydd och djurens välfärd (KOM(2006) 13 slutlig), (KOM(2006) 14 slutlig) och (SEC (2006) 65). Handlingsplanen definierar gemenskapens politiska inriktning när det gäller djurskydd och sträcker sig från år 2006 till år 2010. Inriktningen är att bl.a. ha fortsatt höga krav på djurhållning inom EU och att förbättra samordningen av befintliga resurser. Handlingsplanen är indelad i fem områden:

- Uppgradering av befintliga miniminormer för djurskydd och djurs välbefinnande.
- Forskning om djurskydd för att främja politiken om djurskydd och alternativ till djurförsök.
- Standardiserade indikatorer för djurs välbefinnande.
- Arbete för ett större engagemang och bättre kunskaper hos såväl allmänhet som djurhållare och djurhandlare.
- Fortsatt arbete internationellt för att höja kunskapsnivån och skapa större samsyn kring djurskyddsfrågor.

I handlingsplanen överväger kommissionen också att inrätta ett europeiskt center eller laboratorium för att samordna och sprida forskning om djurskydd. Se faktapromemoria 2005/06:FPM65.

Sverige har arbetat aktivt för att påverka handlingsplanens innehåll, framför allt när det gäller ny lagstiftning och behovet av mer forskning på området. Sverige har även poängterat vikten av att EU arbetar internationellt med djurskyddsfrågorna. Under Österrikes ordförandeskap arbetade Sverige för att rådet skulle anta rådsslutsatser angående handlingsplanen. Sådana skulle kunna tjäna som stöd för kommissionen i dess fortsatta arbete med planen och underlätta prioriteringar. Tyvärr lyckades rådet inte nå konsensus, vilket resulterade i att Österrike i stället antog ordförandeslutsatser. Handlingsplanen har varit föremål för samråd i riksdagens EU-nämnd inför jordbruks- och fiskerådet i januari, februari och juni. För att undvika att störa det pågående arbetet med slaktkycklingsdirektivet (se avsnitt nedan) valde Finland att inte ta upp handlingsplanen under sitt ordförandeskap. Tyskland planerar att arbeta vidare med handlingsplanen under våren 2007.

40.1.2 Slaktkycklingar

Kommissionen presenterade under våren 2005 ett förslag till direktiv om skydd av slaktkycklingar (KOM(2005) 221 slutlig) för rådet. Förslaget bygger bl.a. på bestämmelser från Sverige och Danmark. Det ursprungliga förslaget innehåller minimiregler för att skydda slaktkycklingar i besättningar med 100 eller fler djur som inte är avels-

besättningar eller kläckerier. För närvarande diskuteras dock en gräns på 500 djur. I dag finns enbart allmänt hållna bestämmelser om skydd av animalieproducerande djur. Direktivet är angeläget från såväl djurskydds- som konkurrenssynpunkt. Sverige, som redan har regler liknande de som föreslås, driver att höga krav ska sättas. Se faktapromemoria 2004/05:FPM81.

De flesta medlemsstaterna är positiva till att området regleras men flera har haft invändningar eftersom de bl.a. befarar att förslaget kommer att innebära höjda kostnader, framför allt för industrin. Detta har inneburit att rådet inte kunnat fatta beslut i frågan under året. Det tyska ordförandeskapet planerar att arbeta vidare med direktivet så att det kan antas under våren 2007.

40.2 Djurhälsa

40.2.1 Djurhälsopolicy

Under 2005 startade kommissionen en översyn av gemenskapens djurhälsopolitik. Som skäl för översynen angavs bl.a. de förödande sociala och ekonomiska konsekvenser som utbrott av sjukdomar som t.ex. svinpest och mul- och klövsjuka har haft inom EU under de senaste årtiondena. Som ett första steg i översynen anlätade kommissionen en fristående grupp av konsulter för att utvärdera nuvarande djurhälsopolitik. Till konsultgruppen knöts en styrgrupp med representanter från myndigheterna i vissa medlemsstater.

Sverige uttalade tidigt sitt stöd för kommissionens initiativ och skickade i januari synpunkter till kommissionen. Sverige pekade bl.a. på vissa områden som bör bli föremål för närmare utredning. Vidare underströk Sverige behovet av förebyggande åtgärder för att förhindra spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar och att såväl det allmänna som näringen tar ansvar för detta. Ekonomiska incitament behövs för att förmå lantbrukare att vidta förebyggande djurhälsoåtgärder på besättningsnivå. Ekonomiska incitament behövs också för att få enskilda länder att vidta åtgärder för att minska riskerna för sjukdomsutbrott på nationell nivå.

I september lämnade den av kommissionen tillsatta konsultgruppen en rapport. I rapporten konstateras bl.a. att betydande framsteg har gjorts inom EU på djurhälsoområdet under det senaste decenniet. Det finns dock vissa svagheter. Politiken bör fokusera på förebyggande djurhälsoåtgärder och det är viktigt att skapa incitament för detta på alla nivåer. Gruppens slutsatser stämmer till stor del överens med de synpunkter som Sverige lämnade till kommissionen i januari.

Nästa steg i arbetet är att kommissionen ska lämna ett meddelande till rådet och Europaparlamentet. Så kommer sannolikt att ske under 2007. Sverige fortsätter att delta aktivt i arbetet med att utveckla gemenskapens djurhälsopolitik.

40.2.2 Fågelinfluensa

Skr. 2006/07:85

Under våren togs ett stort antal beslut av kommissionen om åtgärder för att förhindra spridning av fågelinfluensa inom EU. Bland annat beslutades att fjäderfä i områden med risk för smitta skulle hållas inomhus. Kommissionens arbete har skett med stöd av experter inom kommissionens ständiga kommitté för livsmedelskedjan och djurhälsa (SKLD). Tack vare långtgående skyddsåtgärder i områden där smittade vilda fåglar påträffats och i andra riskområden har endast ett fåtal tamfjäderfäbesättningar inom EU drabbats.

Sverige har deltagit aktivt i arbetet inom SKLD och stödjer kommissionens arbete med att ta fram riskbaserade beslut för att förhindra spridning av fågelinfluensa och för att skydda fjäderfä. Vid varje möte i ministerrådet (jordbruk) sedan september 2005 har kommissionären för DG SANCO (hälsa och konsumentskydd), Markos Kyprianou, lämnat information om situationen i EU och i världen i övrigt när det gäller fågelinfluensa av typen H5N1. Riksdagens EU-nämnd har informerats inför varje möte i ministerrådet.

40.2.3 BSE ("galna kosjukan")

Sveriges första och hittills enda fall av BSE ("galna kosjukan") konstaterades i mars. Den omedelbara konsekvensen av det inträffade blev att bestämmelserna om provtagning av nötkreatur ändrades i den så kallade TSE-förordningen. Förordningen reglerar bl.a. förebyggande, kontroll och utrotning av BSE. Ändringen medför att Sverige, i likhet med övriga medlemsstater, ska tillämpa ett övervakningsprogram som bl.a. innebär att samtliga nötkreatur som är äldre än 30 månader och som slaktas för produktion av livsmedel ska BSE-testas. Det rör sig om tester på ca 180 000 djur per år. Tidigare var Sverige undantaget från kravet att testa samtliga djur och behövde då endast utföra 10 000 stickprovstester årligen.

Med utgångspunkt i den lägesrapport om framtida bekämpningsstrategier beträffande TSE-sjukdomar som antogs vid jordbruks- och fiskerådet i december 2005 och som baserades på den så kallade TSE Färdplanen från kommissionen, pågick under året arbete med en ändring av TSE-förordningen. De ändrade bestämmelserna, som beslutades efter överenskommelse med Europaparlamentet, innebär bl.a. att medlemsstater med en gynnsam BSE-situation kan begära en översyn av övervakningsprogrammet i medlemsstaten. Sverige avser att begära en sådan översyn under 2007.

40.2.4 Fisksjukdomar m.m.

Under hösten 2005 lade kommissionen fram ett förslag (KOM(2005) 362 slutlig) om översyn av gällande bestämmelser om övervakning och bekämpande av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur. Syftet var att modernisera, omarbota och föra samman de gällande djurhälsobestämmelserna för odlad fisk och blötdjur (vattenbruksprodukter) bl.a. i syfte att öka konkurrenskraften för vattenbruket i EU. Se faktapromemoria 2005/06:FPM10.

Hälsoläget för fisk och blötdjur är i dag mycket gott i Sverige och därför har Sverige beviljats tilläggsgarantier för vissa fisksjukdomar (IPN, infektiös pankreasnekros; BKD, bakteriell njursjuka; och SVC, vårviremi hos karp). Vid förhandlingarna om direktivet arbetade Sverige framför allt för att direktivet inte ska innebära försämrade möjligheter för att få tilläggsgarantier i framtiden. Ansträngningarna gav resultat och Sverige röstade för direktivet som antogs av rådet under hösten.

40.2.5 Utgifter på veterinärområdet

I juni presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i rådets beslut om utgifter inom veterinärområdet (KOM(2006) 273 slutlig). Enligt dagens bestämmelser får kommissionen besluta om medfinansiering av medlemsstaternas utrotnings- och kontrollprogram för vissa djursjukdomar. Kommissionen får även finansiera vissa åtgärder för att datorisera veterinärintyg och vissa informationsinsatser.

Enligt förslaget får beslut tas om finansiering av kontrollprogram för sex år åt gången, i stället för som i dag, för ett år åt gången. Vidare föreslås en nerkortning av listan över vilka djursjukdomar som får medfinansiering. Endast djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot folkhälsan eller som kan orsaka stora ekonomiska förluster för näringen omfattas. Det huvudsakliga syftet med förslaget är att förbättra prioriteringarna och att uppdatera bestämmelserna.

Sverige stöder förslaget. Det är angeläget att medlemsstaterna kan få löften om flerårigt stöd för utrotnings- och kontrollprogrammen. Sverige stöder även kommissionens prioriteringar av vilka djursjukdomar som ska finansieras från gemenskapen. Beslut om kommissionens förslag fattades av ministerrådet (jordbruk) i december.

40.2.6 Potsdamgruppen och de veterinära tredjelandsavtalen

Sedan i våras deltar Sverige i de så kallade Potsdamgrupperna för Kanada och Chile. Potsdamgrupperna har inrättats för att stödja kommissionen i förhandlingar med tredjeland angående avtal om likvärdiga regler för handel med animaliska livsmedel, djur och djurprodukter, så kallade veterinära avtal. Syftet är att underlätta frihandeln utan att öka de sanitära riskerna. EU har inom dessa ramar träffat avtal med ett antal tredjeländer och förhandlingar pågår för närvarande med ytterligare ett antal länder. Avtal finns bl.a. med USA, Kanada, Nya Zeeland och Chile.

41 Den gemensamma fiskeripolitiken

Den gemensamma fiskeripolitikens mål är att säkerställa att levande fiskeresurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. Försiktighetsansatsen ska tillämpas och ekosystembaserad förvaltning ska införas stegvis. Detta är mål som Sverige står bakom till fullo. Regelverket omfattar fiskerinäringens centrala aspekter, bl.a. regler för fiskets bedrivande, fiskekvoter, redskap och kontrollåtgärder. En gemensam marknadsordning omfattar bl.a. system för pristöd. En fiskefond finansierar åtgärder avseende omstrukturering och utveckling av yrkesfisket, förädlingsindustrin och vattenbruket.

Under året har beslut fattats om den Europeiska fiskerifonden för 2007–2013 som ger stöd och ersättning till fiskerinäringen och till miljöåtgärder. Sverige har under året som gått även bidragit till en minskning av torskkvoterna i Östersjön och arbetat aktivt med upprättandet av en flerårig plan för att reglera fisket i Östersjön. En viktig komponent i denna plan är fiskerikontrollen.

41.1 Resursbevarande åtgärder

41.1.1 Östersjön och Nordsjön

Kommissionen presenterade den 24 juli ett förslag till en flerårig plan för att reglera torskfisket i Östersjön (KOM(2006) 411). En politisk överenskommelse förväntas i april eller juni 2007 efter att Europaparlamentet har lämnat sitt yttrande. Syftet med planen är att utarbeta en flerårig strategi för den långsiktiga förvaltningen av torskfisket. Den ska garantera att utnyttjandet av Östersjöns torskbestånd ligger i linje med den gemensamma fiskeripolitikens övergripande mål om att åstadkomma hållbara ekonomiska, miljömässiga och sociala förhållanden. Varje år ger Internationella rådet för havsforskning (ICES) råd om fångstuttag. ICES anser att Östersjöns torskbestånd överutnyttjas och föreslår kraftiga åtgärder för att motverka detta. Sverige anser att man bör följa den inriktning som ICES föreslår. Som en följd av ICES råd vill kommissionen se en successiv minskning av torskfångsterna i Östersjön.

Ett viktigt redskap för att motverka att fiskbestånd utarmas är att reglera fiskekvoterna. Enligt kommissionen bör torskkvoten för Östersjön sättas på en nivå så att fiskeridödligheten (den andel av ett bestånd som under året dör på grund av fiske) reduceras med 10 % per år tills torskbeståndet är på en hållbar nivå. Varje år ska rådet, med kvalificerad majoritet och på grundval av ett förslag från kommissionen, bestämma TAC (total allowable catch) för kommande år för de berörda torskbestånden. På jordbruks- och fiskerådet i oktober nåddes en politisk överenskommelse om kvoterna för Östersjön 2007:

- För det östra beståndet bestämdes en minskning av TAC med 10 % och
- för det västra beståndet en minskning med 6 %.

Om medlemsstaterna inte når en politisk överenskommelse före den 30 juni 2007 vad gäller den fleråriga torskplanen, kommer man att beakta kommissionens ursprungliga förslag dvs. göra en minskning med 15 % av TAC för båda bestånden ovan.

Ett annat viktigt redskap för att minska fiskeridödligheten är genom att bestämma hur stor fiskeansträngningen (antalet dagar per år som man får fiska) ska vara. Rådet fattar varje år beslut om perioder under kommande år när torskfiske ska vara förbjudet. Med den fleråriga planen vill man säkra torskens fortbestånd genom att minska fiskeansträngningen med 10 % per år tills man uppnår en hållbar nivå. Vid nämnda ministerråd i oktober drevs igenom att antalet dagar till sjöss för 2007 minskas med 10 % jämfört med 2006.

Förhandlingar har förts om fiskemöjligheterna i Västerhavet, dvs. Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön och delar av nordöstra Atlanten, såväl internt inom EU som mellan EU och de andra kuststaterna Norge, Island, Färöarna och Ryssland. Det för Sverige viktiga avtalet mellan Norge och EU innehåller för 2007 års fiske ett stort antal åtgärder för de sju gemensamma bestånden. Avtalet inkluderar kvoter för 2007, långsiktiga förvaltningsplaner och tekniska åtgärder. Det formella beslutet om TAC m.m. för 2007 för de gemensamma bestånden, liksom för de bestånd för vilka EU beslutar autonomt fattades vid jordbruks- och fiskerådets möte den 19–21 december. Beslutet innebar bl.a. att torskkvoterna i Skagerrak och Kattegatt sänktes med 14 % medan kvoterna för rödspotta, kolja, räka och havskräfta i samma område på grund av förbättrad beståndssituation kunde höjas eller lämnas oförändrade. Fiskeansträngningen i Kattegatt minskas med 10 procent. För torskbeståndet i Nordsjön – som befinner sig i ett kritiskt läge – beslöts om en minskning av kvoten, vilket dock inte löser problemet med bifångst av torsk. Även för bestånden av kolja, sill och rödspätta i Nordsjön minskades kvoterna. För sej och vitling i Nordsjön beslöts om oförändrade kvoter medan makrillkvoten ökade med hänsyn till det goda beståndsläget. Kvoten för det för Sverige betydelsefulla beståndet av sill i Skagerrak/Kattegat reducerades i enlighet med läget för de ingående beståndskomponenterna. För det stora beståndet av atlanto-skandisk sill pågick under december förhandlingar om ett kuststatsavtal. Dessa förhandlingar hann dock inte avslutas utan fortsätter i början av 2007.

41.1.2 Förslag till ny förvaltning av fisket i Medelhavet

Kommissionen lade fram ett förslag till en förordning om förvaltning av fisket i Medelhavet (KOM(2003) 589) redan 2003 men medlemsstaterna kunde då inte enas. Inför jordbruks- och fiskerådet i november arbetade kommissionen och det finska ordförandeskapet fram ett uppdaterat förslag som medlemsstaterna, och däribland Sverige, kunde ställa sig bakom. Förordningen om förvaltning av fisket i Medelhavet antogs formellt vid jordbruks- och fiskerådet i december. Orsaken till den långa

behandlingstiden var de starka invändningarna från främst Medelhavsländerna Grekland, Italien och Frankrike.

Skr. 2006/07:85

Bakgrunden till förslaget var att Medelhavet saknat en förvaltningsplan på EU-nivå. Det fanns ett stort behov av en strategi för förvaltningen av Medelhavet då många bestånd är hotade och förekomsten av utkast och bifångster är hög. Förslaget motiverades även av att förvaltningsbehoven i Medelhavet skiljer sig från övriga områden inom EU. Målet är att ta särskild hänsyn till Medelhavets särart vad gäller inte bara ekologi, utan även sociala och ekonomiska aspekter. Förvaltningen har tidigare utförts främst av respektive medlemsstat. Nu vill man nå en övergripande strategi med delat ansvar mellan berörda medlemsstater. Sverige stöder kommissionens ansträngningar om att skärpa fiskeriförvaltningen i Medelhavet i enlighet med den gemensamma fiskeripolitikens målsättning.

41.1.3 Europeisk ål – hotad av utrotning

Beståndet av europeisk ål (*Anguilla anguilla*) är starkt hotat. Enligt det Internationella rådet för havsforskning (ICES) behövs omedelbara åtgärder för att återuppbygga ålbeståndet. I juli 2004 uppmanade rådet kommissionen att så snart som möjligt ge förslag på snabba åtgärder för att förbättra och bevara ålresursen. Den 10 oktober 2005 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning (KOM(2005) 472 slutlig) med åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål. Huvudförslaget är att medlemsstaterna ska utarbeta nationella förvaltningsplaner för att inte drabbas av ett förbud mot fiske, landning och försäljning av ål den 1 till 15 dagen varje månad. Förvaltningsplanerna ska göra det möjligt att nå målet med att minst 40 % av blankålen ska kunna vandra ut från varje avrinningsområde. Medlemsstaterna har fortfarande olika åsikter och beslut har därför ännu inte kunnat fattas. Förslaget kommer att bearbetas vidare i rådsarbetsgruppen för interna fiskefrågor under 2007.

41.1.4 Fiskerikontrollen

Det olagliga fisket är ett av de största problemen i Östersjön. Det är av yttersta vikt att kraftfulla åtgärder vidtas snarast så att alla medlemsstater säkerställer en tillräcklig kontroll av detta fiske. Det illegala fisket har så stor omfattning att torskfiskbestånden i Östersjön hotas allvarligt. Det internationella rådet för havsforskning (ICES) uppskattar i de vetenskapliga råden för 2007 att det olagliga fisket uppgår till 35–45 % av den totala fångst som landas. Obekräftade uppgifter tyder på att det olagliga fisket kan vara betydligt högre.

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till en flerårig plan för torskbestånd och fiske i Östersjön (KOM(2006) 411). I planen finns förutom förvaltningsåtgärder även förslag till åtgärder för att förbättra fiskerikontrollen i Östersjön på liknande sätt som för övriga återhämtningsplaner. I Östersjön finns två olika flottsegment som fiskar torsk, ett med ca 4 000 fartyg som är under 12 meter och ett med ca 2 000 fartyg som är större än 12 meter. Då de båda segmenten fiskar

ungefär lika mycket innehåller förslaget stränga kontrollregler för båda kategorierna. Skr. 2006/07:85

Enligt Sverige måste det illegala fisket aktivt bekämpas. De verktyg som står kommissionen och medlemsstaterna till buds måste användas. Den nya fiskerikontrollmyndigheten bör prioritera Östersjön. Eftersom beslut om den fleråriga återhämtningsplanen även är en viktig del i arbetet med kontroll är det därför angeläget att det tyska ordförandeskapet och kommissionen prioriterar detta. Kommissionen bör även snarast möjligast presentera ett förslag till ett program för kontroll och inspektion för torskbeståndet i Östersjön. Sverige stödjer det förslag som den regionala rådgivande nämnden för Östersjön (BSRAC) har lagt fram om en ministerkonferens om fiskekontrollen i Östersjön våren 2007.

41.2 Strukturpolitiken

41.2.1 Den europeiska fiskerifonden för 2007–2013

Under våren pågick intensiva förhandlingar om den nya europeiska Fiskerifonden (EFF) som skulle ersätta den nuvarande fonden för fiskets utveckling (FFU). Kommissionen presenterade redan i juli 2004 ett förslag till en förordning om den nya Europeiska fiskerifonden för perioden 2007–2013 (KOM(2004) 497). Först i juli antogs förordningen.

Stöd från EFF ska bl.a. syfta till att:

- hjälpa EU:s fiskeflotta att anpassa fiskekapaciteten efter de fiskeresurser som finns,
- stödja de olika industrisektorer som finns inom fiskenäringen,
- stödja organisationer som representerar fiskesektorn,
- få en hållbar utveckling av de områden som är beroende av fiske och
- ge tekniskt stöd till medlemsstaterna.

Medlemsstaterna kan själva bestämma hur de vill fördela stödet mellan de olika målen. De ska anta en nationell strategisk plan samt ett operativt program som omfattar fiskerinäringen och ansvara för genomförandet av det. Det operativa programmet kommer att gälla hela Sverige.

41.3 Marknadspolitiken

41.3.1 Utvärdering av den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter

Kommissionen har sammanställt en intern rapport om den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter. Den baseras på ett frågeformulär som samlats in från medlemsstaterna och intresseorganisationer. Till grund för rapporten ligger även ett

seminarium som kommissionen arrangerat om marknadsordningen. Representanter från medlemsstaternas branschorganisationer och myndigheter deltog. Rapporten ska kompletteras med en extern utvärdering som kommer att göras under våren 2007. Sverige vill bibehålla eller, om möjligt, stärka reglerna om konsumentinformation.

41.3.2 Miljömärkning av fisk

Under 2005 presenterade kommissionen ett meddelande om en gemenskapsmodell för miljömärkningsprogram för fiskeriprodukter (KOM(2005)275 slutlig). Frågan har under året behandlats av Europaparlamentet som har förespråkat ett enda gemenskapssystem för miljömärkning av fisk och fiskeriprodukter. Kommissionen de flesta berörda aktörer samt flertalet medlemsstater vill ha märkningssystem som kan utvecklas fritt genom offentliga eller privata initiativ så länge de uppfyller minimikraven. En av kommissionen tillsatt expertgrupp arbetar med att analysera förslag kring utformningen av ett system för miljömärkning av fisk. Sverige har aktivt arbetat med miljömärkningsfrågor inom fiskesektorn såväl nordiskt som nationellt. Det är därför positivt att frågan nu lyfts till EU-nivå.

42 Livsmedelspolitiken

En stor del av livsmedelsområdet är totalharmoniserat inom EU. Detta innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha strängare eller mer frikostiga bestämmelser än dem som slås fast i EG-lagstiftningen. En gemensam lagstiftning och enhetliga regler i alla medlemsstater underlättar handeln inom EU och stärker skyddet och konkurrenskraften för konsumenter och företag. Det pågående EU-arbetet på livsmedelsområdet omfattar såväl nya bestämmelser som en förenkling och modernisering av det befintliga regelverket.

Under året har beslut bl.a. fattats om regler för berikning av samt närings- och hälsopåståenden om livsmedel. Det pågår även ett arbete för bevarande av husdjursgenetiska resurser och tillämpning av det internationella fördraget om växtgenetiska resurser.

42.1 Fyra förslag om livsmedelstillsatser, aromer och enzymer samt godkännandeproceduren

Kommissionen har under året presenterat förslag till fyra förordningar på livsmedelsområdet: ett enhetligt förfarande för godkännande av livsmedelstillsatser, livsmedelsaromer och livsmedelsenzymer (KOM(2006) 143). Tre förslag som gäller tre så kallade vertikala förordningar för livsmedelstillsatser, livsmedelsaromer och livsmedelsenzymer (KOM(2006) 428), (KOM(2006) 147 och (KOM(2006) 144) har också presenterats. Med vertikala förordningar avses förordningar som reglerar specifika aspekter av livsmedel. Kommissionen föreslår att

en kommitté med rätt att föreskriva bestämmelser för godkännande av livsmedelstillsatser, livsmedelsaromer och livsmedelsenzymer inrättas, se faktapromemoria 2006/07:FPM11.

Livsmedelsenzymer har tidigare inte reglerats inom EU. Sverige välkomnar det helhetsgrepp som tagits på området. En gemensam procedur för godkännande bör kunna leda till ett enklare och tydligare system för alla inblandade aktörer.

Kommissionens förslag har diskuterats i rådsarbetsgrupp en första gång under det finska ordförandeskapet. Efter vissa omarbetningar av texterna kommer det tyska ordförandeskapet att gå igenom förslagen ännu en gång. Förordningarna antas inom ramen för medbeslutande-proceduren, dvs. rådet och Europaparlamentet beslutar tillsammans om förordningarna.

42.2 Nya regler för berikning av livsmedel

Kommissionen antog den 10 november 2003 ett förslag till en ny förordning om berikning med vitaminer och mineraler och vissa andra substanser i livsmedel (KOM(2003) 671 slutlig). Förslaget har behandlats parallellt med reglerna för närings- och hälsopåståenden.

Berikningsförordningen innehåller regler om när vitaminer och mineraler får tillsättas i livsmedel samt regler för märkning och marknadsföring. Förordningen innehåller bl.a. ett förbud mot berikning av icke-behandlade färskvaror, som frukt, grönsaker, kött och fisk. Vidare omfattar den ett förbud mot berikning av livsmedel som innehåller över 1,2 volymprocent alkohol.

Sverige har hela tiden hävdats att berikning endast ska tillåtas i ett begränsat antal varugrupper och att dessa varugrupper ska ha lämplig näringsprofil. Berikning ska bara gälla för ett begränsat antal ämnen och i begränsad mängd. Tillsättningen får inte medföra en ökad risk för negativa hälsoeffekter som beror på överintag av vitaminer, mineraler eller vissa andra ämnen.

Förslaget har vid flertal tillfällen varit föremål för samråd i riksdagens EU-nämnd. I juni 2005 röstade Sverige för en politisk överenskommelse med en röstförklaring angående konfektyrvaror. Sverige ville markera att Sverige helst hade sett att konfektyrvaror skulle ingå i listan över produkter som inte får berikas. Sverige ställde sig dock bakom den gemensamma ståndpunkten som antogs i december 2005 och även bakom kompromisslösningen, framarbetad av Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Förordningen antogs av rådet i oktober. De nya bestämmelserna väntas träda i kraft under 2007.

42.3 Nya regler om närings- och hälsopåståenden på livsmedel

Förslag till en ny förordning om närings- och hälsopåståenden på livsmedel (KOM(2003) 424 slutlig) lades fram av kommissionen den 16 juli 2003. Förslaget omfattar reklam, märkning och presentation av närings- och hälsopåståenden inom EU och omfattar alla livsmedel.

Produkter som har en hög halt av fett, socker eller salt samt alkoholhaltiga drycker kommer inte att kunna marknadsföras med hälsopåståenden.

Sverige har länge strävat efter harmoniserade regler för hälsopåståenden på EU-nivå som krävs för en väl fungerande inre marknad och ett högt konsumentskydd. Villkoren för den Europeiska livsmedelsindustrin förbättras, särskilt när det gäller produktutveckling och innovationer. De nya reglerna bör även ge positiva effekter för folkhälsan genom att konsumenterna i Europa lättare kommer att kunna välja hälsosamma produkter.

Förslaget till ny förordning har vid flera tillfällen varit föremål för samråd i riksdagens EU-nämnd. Sverige stod bakom den gemensamma ståndpunkten som antogs i december 2005. I slutskedet av förhandlingarna krävde Europaparlamentet ett undantag för de så kallade näringsprofilerna. Detta innebar att näringspåståenden i vissa fall skulle tillåtas för ohälsosamma produkter. Sverige ansåg att undantaget skulle missgynna folkhälsan samt vara vilseledande för konsumenterna och röstade därför nej. Förordningen antogs dock med kvalificerad majoritet av rådet i oktober. Förordningen väntas träda i kraft under 2007.

42.4 Tillämpningsföreskrifter för hygien- och kontrollpaketet

År 2004 antogs nya EU-bestämmelser om livsmedelshygien och offentlig kontroll (Europaparlamentets och rådets förordningar ([EG] nr 852/2004), ([EG] nr 853/2004), ([EG] nr 854/2004) och ([EG] nr 882/2004). Sedan antagandet arbetar kommissionens olika kommittéer kontinuerligt med att utfärda bestämmelser om hur förordningarna ska tillämpas (tillämpningsföreskrifter). Inom kommittéerna arbetar man också med att ta fram en vägledning för nationella kontrollprogram. Vägledningen ska gälla för hela livsmedelskedjan, från jord till bord. Tanken är att all data från kontrollprogrammen ska förmedlas till kommissionen. Sverige driver dock linjen att ingen onödig rapportering ska ske. Det måste finnas kapacitet på kommissionen att bearbeta uppgifterna och det ska finnas ett syfte med att samla in dem.

42.5 Fortsatt arbete för att begränsa salmonellasmitta

En ny zoonoslagstiftning antogs 2003 och införs nu successivt i unionen. Efterhand som undersökningar om förekomsten av salmonella i olika sorters fjäderfäbesättningar blir klara kan mål fastställas för salmonellabekämpningen. Tidigare har mål fastställts för avelsfjäderfä. Den 31 juli antogs mål för salmonella hos värphöns genom förordning ([EG] nr 1168/2006). Mål för reduktion av salmonella hos slaktkycklingar, kalkoner samt slakt- och avelssvin kommer sannolikt att kunna fastställas under 2007–2010.

42.6 Globalt arbete för bevarandet av djurgenetiska resurser

Skr. 2006/07:85

Den genetiska variationen bland tamdjur är viktig att bevara ur ett globalt hållbarhetsperspektiv. Sverige deltar aktivt i kommissionens arbetsgrupp ständiga kommittén för avel, där bl.a. frågor kring djurgenetiska resurser diskuteras och behandlas.

FAO har under året arbetat med att ställa samman en första rapport om läget för de husdjursgenetiska resurserna ur ett globalt perspektiv. Rapporten ger bl.a. en överblick över olika länders program för bevarande av och statusen för de djurgenetiska resurserna. Sverige, de andra medlemsstaterna i EU samt ett hundratal andra länder har lämnat underlag till rapporten. Rapporten presenterades på ett FAO-möte i Rom i december.

42.7 Internationella fördraget om växtgenetiska resurser

EU, liksom den europeiska regionen inom FN:s livsmedelsorganisation (FAO), har deltagit i förberedelsearbetet inför förhandlingar i FAO om det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. Fördraget tillkom 2004 och syftar till att stimulera bevarande och hållbart nyttjande av växtgenetiska resurser. Arbetet bidrar till att uppfylla FN:s millenniemål om att halvera fattigdomen och hungern till 2015 genom att trygga livsmedelssäkerheten.

EU:s förberedelsearbete har skett i kommissionens arbetsgrupp för växtgenetiska resurser. Förhandlingen inom EU har sedan skett i rådsarbetsgruppen FAO Agri. Beslut om hur fördraget från 2004 ska genomföras i praktiken fattades i FAO i juni.

Sveriges engagemang i frågan om växtgenetiska resurser manifesterades bl.a. genom att Sverige i april finansierade och arrangerade en extra FAO-konferens om hur företag som använder växtmaterial för nya produkter ska dela med sig av vinsten, särskilt till jordbrukare i utvecklings- och övergångsländer (det så kallade standardiserade materialöverföringsavtalet).

Sverige har arbetat för att fördraget ska träda i full funktion så snart som möjligt och har bidragit till att lösa tekniska och juridiska oklarheter. I en av de centrala förhandlingsfrågorna – den om vinstdelningen inom det standardiserade materialöverföringsavtalet – bidrog Sverige till att en acceptabel kompromiss kunde nås. Sverige ledde den arbetsgrupp som nådde en uppgörelse om budgeten för genomförandet.

42.8 Kommissionens program för genetiska resurser

Sverige har varit drivande i att få till stånd rådets förordning ([EG] nr 870/2004) om inrättande av ett program (2004–2006) för att bevara, karaktärisera, insamla och nyttja jordbrukets växtgenetiska och djurgenetiska resurser. Under 2006 togs beslut om den andra utlysningen av två.

Arbetet med att ta fram ett veterinäravtal mellan EU och Ryssland har pågått sedan 2003. Den 2 september 2004 undertecknades en allmän överenskommelse (memorandum) mellan EU och Ryssland och den 4 april undertecknades ytterligare en överenskommelse. Den överenskommelse som undertecknades 2006 rör vilka regler som ska gälla vid regionalisering (indelning av länder i zoner där t.ex. vissa djursjukdomar inte finns) och transitering av produkter.

Frågan om handel med Ryssland har under 2006 blivit politiskt laddad för många medlemsstater i EU. I samband med att det första fallet av BSE ("galna kosjukan") inträffade i Sverige i mars införde Ryssland importstopp för svenskt nötkött. Förhandlingar pågår mellan veterinärmyndigheterna i Sverige och Ryssland för att Sverige snarast möjligt ska kunna börja exportera igen.

Rysslands hot om ett handelsembargo för livsmedel av animaliskt ursprung mot hela EU från den 1 januari 2007 medförde stor aktivitet innan jul. Vid ett möte mellan Rysslands jordbruksminister Gordejev och kommissionär Kyprianou beslutades emellertid att handeln ska fortsätta som tidigare även efter den 1 januari 2007 och att ännu ett memorandum ska undertecknas i januari.

Ett av motiven till hotet om ett handelsembargo var att Ryssland inte insåg att Rumäniens och Bulgariens kontroller av livsmedel var tillfredsställande och att Ryssland p.g.a. detta ville undvika att få in livsmedel från dessa länder via den inre marknaden. Innan mötet mellan jordbruksminister Gordejev och kommissionär Kyprianou ville Ryssland sluta avtal om livsmedelsimport med enskilda medlemsstater i EU. Jurister vid både kommissionen och rådet har kommit fram till att detta inte är möjligt och att avtal i framtiden ska slutas mellan Ryssland och EU:s 27 medlemsstater, företrädda av kommissionen.

Parallellt med de politiska händelserna pågår ett kontinuerligt arbete med att ta fram handelsintyg för att underlätta och förenkla exporten från EU till Ryssland. Den 1 januari 2007 börjar 18 nya intyg att gälla.

43 Miljö

Inom miljöområdet finns en omfattande EU lagstiftning, både med grund i fördragets artiklar om miljöskydd och för att underlätta rörligheten på den inre marknaden. Under året har flera stora miljöfrågor förhandlats inom EU. Särskilt mycket kraft har lagts åt att slutförhandla EU:s omfattande kemikalielagstiftning – Reach. Sverige deltog aktivt i förhandlingarna och drev bl.a. frågan om krav på ökad kunskap om kemikalier och skärpta regler för de mest skadliga ämnena. Även frågor om bevarandet av den marina miljön har varit högaktuella under året. Sverige har i dessa förhandlingar drivit frågor om behovet av att definiera gott miljötilstånd och frågan om att särskilt utsatta marina vatten ska kunna gå före som pilotområden för marin miljö. Klimatfrågor har diskuterats inom EU inför olika forum. En stor och viktig fråga för Sverige har i dessa förhandlingar varit en ny klimatstrategi när Kyotoprotokollet löper ut 2012.

43.1 Utvecklingen av miljöpolitiken

EU har en omfattande lagstiftning på miljöområdet, både med grund i fördragets artiklar om miljöskydd och för att underlätta rörligheten på den inre marknaden. På senare år har kommissionens förslag präglats av ökade krav på konsekvensanalyser som en följd av kommissionens initiativ om bättre lagstiftning samt att allt fler beslut som rör miljön fattas i andra ministerråd.

Av de sju tematiska strategier som ingår i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram för åren 2002–2012 har de återstående två presenterats under året. De rör bekämpningsmedel och markskydd och kompletterades med förslag till ramdirektiv. En halvtidsrapport från kommissionen om miljöhandlingsprogrammet hade utlovats under året men blev försenad. Vårens österrikiska ordförandeskap prioriterade miljöteknik, hållbar utveckling och klimat. En stärkt strategi för hållbar utveckling antogs av Europeiska rådet i juni. Under det finska ordförandeskapet har särskilt förhandlingarna om den marina strategin och direktivet varit intensiva. Vid FN:s klimatomöte i Nairobi bekräftade EU sina åtaganden i Kyotoprotokollet och att EU är redo att bidra till fortsatt höga ambitioner för att minska utsläppen av växthusgaser när protokollet löper ut 2012. EU:s omfattande kemikalielagstiftning Reach kunde också antas i december i samband med Europaparlamentets andra behandling. Bland de horisontella frågorna har miljöhänsyn tydligare integrerats i EU:s Lissabonstrategi och Århuskonventionen om tillgång till miljöinformation och rättslig prövning genomförts i EU:s institutioner.

De sju tematiska strategier som ingår i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram

Tematisk strategi	Meddelande	Ev. direktivförslag
Luftföroreningar	KOM (2005) 446	KOM (2005) 447
Marina miljön	KOM (2005) 504	KOM (2005) 505
Avfall	KOM (2005) 666	KOM (2005) 667
Naturresurser	KOM (2005) 670	–
Stadsmiljön	KOM (2005) 718	–
Bekämpningsmedel	KOM (2006) 372	KOM (2006) 373
Markskydd	KOM (2006) 231	KOM (2006) 232

43.2 Horisontella miljöfrågor

43.2.1 Miljöfrågor i Lissabonstrategin

På rådsmötet i mars antog miljöministrarna ett bidrag till översynen av Lissabonstrategin vid Europeiska rådets vårtoppmöte. Miljörådet underströk att miljöpolitiken kan ge ett viktigt bidrag till sysselsättning och tillväxt och påverka samhällssektorer såsom folkhälsan och kostnaderna för hälso- och sjukvård och social delaktighet och sammanhållning genom skapande av arbetstillfällen. Miljöpolitiken är också en viktig del av EU:s energipolitik.

Rådet pekade på åtgärder för att främja och snabbare sprida miljöinnovationer och miljöteknik, bl.a. genom att påskynda genomförandet av handlingsplanen för miljöteknik. På energiområdet betonades åtgärder för att främja energieffektivitet och användning av förnybar energi. Vidare pekade miljöministrarna på behovet av åtgärder, dels för att minska klimatpåverkan, dels för att hejda utarmningen av biologisk mångfald till 2010. Åtgärder för att utveckla hållbara produktions- och konsumtionsmönster togs också upp, bl.a. att uppmuntra miljövänlig offentlig upphandling och att snabbt genomföra direktivet om eko-design för energianvändande produkter. I förhandlingarna var Sverige särskilt drivande i frågor om mål för förnybar energi, bioenergi och bättre bränslekvalitet, hållbar produktion och konsumtion samt miljövänlig offentlig upphandling.

43.2.2 Reviderad strategi för hållbar utveckling

I juni antog Europeiska rådet en förnyad och mer omfattande och ambitiös strategi för hållbar utveckling (se faktapromemoria 2005/06:FPM52). Strategin debatterades både på miljörådsmötet i mars och i flera andra rådsmöten, bl.a. ekonomiska och finansiella frågor, konkurrenskraft samt sysselsättning och socialpolitik, med utgångspunkt i gemensamma frågor som ordförandeskapet formulerat. Viktiga frågor i förhandlingarna var bl.a. behovet av tydliga och tidsatta mål och åtgärder

för de prioriterade områdena: hållbara transporter, hushållning med naturresurser, hållbara produktions- och konsumtionsmönster, folkhälsa, social sammanhållning och demografiska utmaningar, kampen mot klimatförändring och global fattigdom inklusive att beakta hållbarhet i EU:s handelspolitik och andra yttre förbindelser. Sverige fick stöd för att den reviderade strategin skulle vara mer ambitiös än den som antogs i Göteborg 2001 och innehålla kvantitativa och tidsbestämda mål för bl.a. reduktionen av växthusgaser. Andra viktiga frågor för Sverige var att strategin knyter an till FN:s millenniemål och integrerar hänsyn till jämställdhet, utbildning samt hållbar konsumtion och produktion. Strategin kommer att följas upp vid Europeiska rådets möte i december 2007.

43.2.3 Miljöskydd och mänskliga rättigheter enligt Århuskonventionen

Århuskonventionen är en konvention om tillgång till information, rätt till allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Konventionen har sitt ursprung i princip 10 i FN:s Riodeklaration – som fastslår vikten av att involvera allmänheten i frågor som rör miljön – och behandlar frågor med koppling till både miljöskydd och mänskliga rättigheter. Det övergripande syftet med konventionen är att de rättigheter som följer av konventionen ska bidra till att skydda rätten att leva i en miljö som är förenlig med god hälsa och välbefinnande. Både Sverige och EG är part till Århuskonventionen sedan 2005. Inom EU har under året förslaget till förordning om tillämpningen av Århuskonventionen på EG:s institutioner och organ slutbehandlats av rådet och Europaparlamentet och denna nya rättsakt trädde i kraft i september. Förordningen ska börja tillämpas under 2007. Den är ett viktigt steg i att, i förhållande till gemenskapens institutioner och organ, säkerställa framför allt öppenhet och allmänhetens deltagande i miljöfrågor. Förordningen ska också säkerställa att gemenskapen lever upp till de åtaganden som ställs på parter till Århuskonventionen.

EG har även ratificerat det så kallade PRTR-protokollet (*Pollutant Release and Transfer Register*) under Århuskonventionen som ställer krav på dess parter att upprätta speciella utsläppsregister som allmänheten ska ha tillgång till. En förordning om upprättande av ett sådant register på europeisk nivå beslutades under 2005.

Sverige är positivt inställt till arbetet under såväl Århuskonventionen som protokollet och deltar aktivt i både EG:s genomförande av de bägge instrumenten och i internationella möten under dem. Under konventionen leder Sverige bl.a. arbetsgruppen om tillgång till rättslig prövning och har därför en central roll i arbetet med gemensamma EU-ståndpunkter i denna fråga.

43.2.4 Miljöfinansieringsinstrumentet Life+

Life+ är ett förslag till förordning avsett att komplettera den sektorsindelade miljöfinansieringen under EU:s budget (se faktapromemoria 2004/05:FPM28). Med utgångspunkt i den överenskommelse utan

budgetbelopp som nåddes vid rådsrådet i december 2005 har förhandlingarna fortsatt under året. I enlighet med det interinstitutionella avtalet om budgetramen för åren 2007–2013 fastställdes medlen till Life+ vid rådsrådet i juni till 1,85 miljarder euro. I enlighet med kommissionens förslag beslutade rådet att minst 40 procent av budgetmedlen ska tillfalla åtgärder inom naturvård och biologisk mångfald. Under hösten har det finska ordförandeskapet försökt nå överenskommelse med Europaparlamentet i andra behandlingen. Detta lyckades emellertid inte. Europaparlamentet röstade nämligen igenom ett ändringsförslag som motsätter sig den av kommissionen och rådet föreslagna delegationen av budgetgenomförandet till nationella myndigheter. Därmed torde frågan gå till förlikning under 2007.

43.2.5 Sveriges genomförande av EU:s handlingsplan för miljöteknik

I februari 2004 presenterade kommissionen ett förslag till handlingsplan för miljöteknik (KOM(2004) 38), kallat ETAP (Environmental Technologies Action Plan). Målet med handlingsplanen är att tillvarata de möjligheter som miljötekniken erbjuder för att förbättra miljön och samtidigt bidra till ökad konkurrenskraft och tillväxt. Planen är därmed ett viktigt medel för genomförandet av EU:s strategi för hållbar utveckling och fullföljandet av Lissabonstrategin. Planen ska bidra till att EU under de närmaste åren spelar en ledande roll i miljöteknikens utveckling. Kommissionen identifierade 28 olika åtgärder som behövde vidtas. I mars 2005 fick alla länder i uppdrag att utveckla egna handlingsplaner för hur genomförandet av ETAP skulle gå till.

Det svenska underlaget presenterades till kommissionen i april och sammanfattar åtgärder och aktiviteter som gjorts i Sverige inom området. Sverige anser, i likhet med andra medlemsstater, att miljöteknik är en viktig hävstång för att främja ökad sysselsättning samt minska miljöbelastningen. Sverige ingår tillsammans med alla andra medlemsstater i den högnivågrupp som kommissionen har tillsatt för att kunna diskutera olika frågeställningar med koppling till miljöteknik.

43.2.6 Stadsmiljöstrategin

Kommissionen presenterade i december 2005 en tematisk strategi för stadsmiljön (KOM(2005) 718). Syftet med strategin är att skapa en europeisk modell som kan stimulera lokala lösningar och målsättningar för att främja hållbar stadsförvaltning, hållbara transportsystem i städer, hållbart byggande och hållbar stadsplanering. Strategin diskuterades på det informella rådsrådet i maj och rådsslutsatser antogs på rådsrådet i juni. På rådsrådet återstod frågan om kommissionens ledning för att integrera stadsmiljöfrågorna i den nationella planeringen samt hållbara transporter. Viktiga frågor för Sverige var att strategin kopplas till strategin för hållbar utveckling och betydelsen av modern miljöteknik för miljökvaliteten i städerna. På rådsrådet i juni kunde strategin antas efter mindre språkliga ändringar. miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden informerades inför rådsrådet.

I januari nådde rådet en politisk överenskommelse om INSPIRE, dvs. det förslag till direktiv om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i gemenskapen som kommissionen presenterade 2004 (se faktapromemoria 2004/05:FPM10). Direktivet syftar till att underlätta åtkomsten till lägesbunden data för användning i europeisk miljöpolitik och på verksamheter som påverkar miljön genom att harmonisera informationen och utveckla datatjänster via Internet. INSPIRE är tänkt att omfatta digitala data som innehas av offentliga instanser och bygger på att de infrastrukturer för geografisk information som redan finns i medlemsstaterna utnyttjas. Det ställs inga krav på ny uppbyggnad av databaser, men på harmonisering av data och tjänster. De mest problematiska frågorna vid förhandlingarna har varit myndigheters rätt att fortsatt hävda upphovsrätt, principer för avgifter, rätt att avgiftsbelägga vissa titta-tjänster samt att skydda skatte- och statistiksekretessen. Sverige har varit drivande för att värna statistiksekretessen. Förlikningskommittén mellan Europaparlamentet och rådet sammankallades i november. Vid förlikningen nåddes en överenskommelse om INSPIRE. Resultatet innebär att upphovsrätten inte urholkas samt att möjligheten för myndigheter att i vissa fall få ta betalt för sina tjänster säkerställs. För att behålla upphovsrätten accepterade en majoritet av medlemsstaterna i rådet att gå Europaparlamentet till mötes och stryka skyddet för skatte- och statistiksekretessen.

43.3 **Klimatförändringar och luftföroreningar**

43.3.1 **Partskonferens inom klimatkonventionen och Kyotoprotokollet**

Parterna i FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) höll sitt 12:e möte samtidigt som parterna till Kyotoprotokollet höll sitt andra möte i Nairobi i november. Det viktigaste målet med konferensen för Sverige och EU var att komma överens om en förhandlingsprocess för en ny klimatregim när Kyotoprotokollet löper ut 2012. Det kenyanska ordförandeskapet prioriterade u-landsrelaterade frågor som anpassning och en jämnare regional fördelning av projekt för ren teknologi (CDM). Sverige har varit pådrivande inom EU och även direkt i förhandlingarna för att åstadkomma lösningar i dessa frågor. Rådsslutsatser med ett för EU gemensamt mandat inför förhandlingarna antogs på rådsmötet i oktober och samråd skedde med miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden.

Vid rådsmötet i december beslutade miljöministrarna att vid sitt möte i februari förbereda vårens diskussion i Europeiska rådet om en post-Kyotoregim som är förenlig med EU:s mål om en global temperaturhöjning på maximalt 2 grader. Europeiska rådet har tidigare konstaterat att utsläppen i industriländer bör minska med 15–30 procent till 2020. Tyskland gjorde i samband med decembermötet ett utspel om att EU, i en global överenskommelse, bör åta sig att minska utsläppen

med 30 procent till 2020. Flera länder, däribland Sverige, uttalade sitt stöd för detta. Den formella diskussionen kommer att starta vid rådsmötet i februari 2007 när det finns ett konkret förslag att ta ställning till.

43.3.2 Nationella allokeringsplaner inom utsläppshandelssystemet

På våren genomförde medlemsstaterna den första avstämningen och avlämnandet av utsläppsrätter motsvarande faktiska utsläpp från anläggningar som omfattas av utsläppshandeln under 2005. Den genomsnittliga tilldelningen befanns överlag överstiga de faktiska utsläppen, vilket för exempelvis Sveriges del bl.a. kan förklaras av god tillgång på vattenkraft, anpassning till höga oljepriser och styrmedel på energiområdet. På grundval av utsläppshandelsdirektivets (2003/87/EG) kriterier för tilldelning samt riktlinjer angivna av riksdagen och kommissionen utarbetade regeringen en plan för tilldelningen av utsläppsrätter till företag inom den handlande sektorn. Utgångspunkter i allokeringsplanen var att samma restriktiva ansats som använts för den förra planen skulle tillämpas. Industrins konkurrenskraft skulle värnas och energisektorn ges en särskilt restriktiv tilldelning. Till följd av den utvidgning av vilka utsläpp som omfattas av utsläppshandeln som skedde vid revideringen av direktivet 2004 samt ett tillkommande antal nya anläggningar är den tilldelning som angetts i planen för åren 2008–2012 omkring 10 procent större än för den första tilldelningsperioden 2005–2007. Kommissionen beslutade i november att ett tiotal nationella allokeringsplaner, däribland Sveriges, måste revideras för att kunna utgöra grund för tilldelning under nästa period 2008–2012. Sverige lämnade i december kompletterande underlag och synpunkter på kommissionens beslut.

43.3.3 Genomförande av länkdirektivet

Länkdirektivet kopplar EU:s system för handel med utsläppsrätter till de internationella reglerna om de projektbaserade mekanismerna i Kyotoprotokollet (mekanismen för ren utveckling och gemensamt genomförande). Huvuddragen för genomförandet i svensk rätt lades i proposition 2005/06:184 Utvecklad utsläppshandel för minskad klimatpåverkan. Genom förordning om ändring i förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter och förordning om ändring i förordningen (2004:1200) med instruktion för Statens energimyndighet har det så kallade länkdirektivet under hösten införlivats i den svenska lagstiftningen. Genomförandet innebär att det blir möjligt för verksamhetsutövare att delta i de projektbaserade mekanismerna. Detta medför att en verksamhetsutövare kan välja att åstadkomma en minskning av utsläpp av växthusgaser i ett annat land i stället för i Sverige. För de utsläppsminskningar som åstadkoms inom ramen för de projektbaserade mekanismerna erhålls krediter som sedan kan säljas eller användas för att fullgöra skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i Sverige.

Förhandlingarna om det förslag till direktiv för luftkvalitet (se faktapromemoria 2005/06:FPM51) som kommissionen föreslog hösten 2005 har varit intensiva under året. Syftet med förslaget är att ersätta fem nu gällande rättsakter om luftkvalitet och samtidigt införa nya gränsvärden för små partiklar PM 2,5. Ambitiösa gränsvärden är en förutsättning för att Sverige ska kunna uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan, och särskilt delmålet för partiklar. Sverige har därför argumenterat utifrån kommissionens kostnadsberäkningar för att skärpa gränsvärdena för små partiklar och fått visst (men inte tillräckligt) stöd för detta. Andra länder framförde att det krävs gemensamma åtgärder inom EU för att leva upp till de gränsvärden som kommissionen föreslog och ville tvärtom försvaga kommissionens förslag. De österrikiska och finska ordförandeskapen lade därför fram en kompromiss där kraven beträffande små partiklar hade försvagats. Kompromissen innebar att gränsvärdena för PM 2,5 i förhållande till kommissionens förslag höjdes från 20 mg/m³ (mikrogram per kubikmeter) till 25 mg/m³ och att värdet blir bindande från 2015 i stället för 2010. Vid rådsmötet i oktober antogs denna kompromiss oförändrad och en gemensam ståndpunkt antogs med kvalificerad majoritet. Sverige kunde inte acceptera kompromissen utan lämnade en röstförklaring till protokollet där regeringen framhåller att överenskommelsen inte lever upp till målsättningen i sjätte miljöhandlingsprogrammet och att Sverige har striktare nationella gränsvärden att leva upp till. Samråd och information har skett löpande med miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden inför varje rådsmöte.

43.3.5 Förordning om typgodkännande av motorfordon, Euro5/6

Inom ramen för den tematiska strategin om luftkvalitet presenterade kommissionen i december 2005 ett förslag till förordning om utsläppskrav för personbilar och lätta lastbilar, kallat Euro 5 (se faktapromemoria 2005/06:FPM49). Kraven innefattar skärpta regler särskilt för utsläpp av partiklar och kväveoxider samt krav på tillgång till reparationsinformation för oberoende bilverkstäder. I den debatt som hölls på rådsmötet i mars föreslog Sverige skärpta gränsvärden för både kväveoxider och partiklar. Sverige har också drivit skärpta kallstartskrav och att bilar som helt eller delvis drivs med alternativa bränslen ska omfattas av förordningen. För tyngre personbilar har Sverige velat se ett temporärt undantag i Euro 5 som upphör samtidigt som nya krav enligt Euro 6 träder i kraft, under förutsättning att Euro 6 införs skyndsamt.

Vid rådsmötet i juni hölls återigen en debatt om Euro 5, som fokuserade på möjligheten att i samma förordning införa en ny kravnivå för kväveoxider från dieslbilar, kallat Euro 6. Flertalet medlemsstater, däribland Sverige, hävdade att strängare krav är nödvändiga både för att hävda den europeiska bilindustrins konkurrenskraft gentemot bl.a. USA och Japan, och för att klara de krav på luftkvalitet som kommissionen föreslår i luftkvalitetsdirektivet. Rådsslutsatser om Euro 5 var planerade till rådsmötet i oktober, men sköts upp till decembermötet på grund av Europaparlamentets tidtabell. Samråd och information med EU-nämnden

samt miljö- och jordbruksutskottet hölls inför rådsmötena i mars och juni.

I december godtog Coreper och Europaparlamentet ordförandeskapets förslag till kompromisspaket om nya avgaskrav för lätta bilar, Euro 5. Den nya förordningen kommer därmed att antas på ett rådsmöte utan diskussion och Euro 5 kan träda i kraft 1 september 2009. Sverige är i huvudsak nöjd med den nya förordningen om utsläppskrav för lätta bilar, Euro5/6. Det viktigaste i förordningen är att gränsvärdena för kväveoxider och för partiklar kraftigt skärps jämfört med nuvarande krav, och att en ny kravnivå för kväveoxider från dieselbilar införs, Euro 6. Sverige är särskilt nöjd med att förordningen även inkluderar bilar som kan drivas på alternativa bränslen, såsom biodiesel, biogas och etanol. Däremot har Sverige i förhandlingarna motsatt sig att medlemsstaternas politik för skattesubventioner inom fordonsområdet ska samordnas. Sverige har argumenterat för att det räcker med EG-fördragets regler om statsstöd, men inte vunnit tillräckligt stöd för detta i förhandlingarna. Därtill anser Sverige att det hade varit önskvärt att Euro 6 även skulle ha omfattat en ny kravnivå för kväveoxider från bensinbilar, eftersom EU:s avgaskrav för bensinbilar riskerar att på sikt bli lindrigare jämfört med kraven i Japan och USA.

43.4 Vatten och marin miljö

43.4.1 Strategi och direktiv för skydd och bevarande av den marina miljön

Kommissionen presenterade i oktober 2005 en tematisk strategi för skydd och bevarande av den marina miljön, som åtföljdes av ett direktivförslag och en konsekvensanalys (se faktapromemoria 2005/06:FPM30). Direktivets övergripande mål är att ett gott miljötillstånd ska uppnås i den marina miljön senast 2021. I varje havsmiljöregion ska medlemsstaterna i samverkan och med utgångspunkt i de regionala konventionerna utarbeta en marin strategi för sina vatten som innehåller en bedömning av miljötillstånd, miljöpåverkan, fastställande av miljömål med tillhörande indikatorer, övervakningsprogram och ett åtgärdsprogram som ska vara i kraft senast 2018. Den marina strategin ska utgöra miljöpelaren EU:s kommande maritima politik. Kommissionen har under 2006 sänt ut en grönbok om en maritim politik för EU för samråd till sommaren 2007.

Det finska ordförandeskapet höll en debatt om direktivet på rådsrådet i oktober i avsikt att nå en politisk överenskommelse på rådsrådet i december. Vid debatten framförde flera länder, däribland Sverige, att det finns ett behov av att definiera ”gott miljötillstånd” i direktivet. Sverige framhöll behovet av snabba åtgärder men även att Östersjön kräver lång tid för att återhämta sig. Direktivet bör också stimulera de länder och regioner som vill gå före och genomföra åtgärderna snabbare. Vid rådsrådet i december nådde miljöministrarna en politisk överenskommelse om direktivet. Sverige hade gärna sett mer långtgående och

bindande åtaganden, men bedömer ändå att havsmiljöarbetet med denna EG-rättsliga ram kommer att få en högre status och bättre fokus. Ett svenskt förslag som antogs är att direktivet uttryckligen stimulerar länder med särskilt utsatta marina vatten att gå före som pilotområden, vilket är en politisk drivkraft för de snabba åtgärder som krävs i Östersjön. Ett annat svenskt förslag antagits rör marina skyddade områden, som lyfts fram som viktiga komponenter i åtgärdsprogrammen. Samråd och information med miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden hölls inför rådsmötena i oktober och december. Rådets kompromissförslag går nu vidare till Europaparlamentet för en andra behandling under 2007.

43.4.2 Översvämningdirektivet

De betydande översvämningar som har drabbat Europa på senare år föranledde kommissionen att föreslå ett direktiv till skydd mot översvämningar i januari (se faktapromemoria 2005/06:FPM57). Syftet är att minska och hantera översvämningssrelaterade risker för människors hälsa, miljön, infrastruktur och egendom. Sverige har ställt sig tveksam till bindande regler och direktivets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Vid rådsmötet i mars framhöll Sverige tillsammans med några andra länder att direktivet borde begränsas till gränsöverskridande vattendrag, medan andra länder hävdade motsatsen. Sverige har också hävdats vikten av att medlemsstaterna kan fortsätta att använda befintlig organisation för hanteringen av översvämningar och att genomförda bedömningar och planer inte behöver göras om. Ordförandeskapet lade därefter fram en kompromiss som lämnar bestämmanderätt för medlemsstaterna på bl.a. dessa punkter. Sveriges synpunkter var i allt väsentligt tillgodosedda i de operativa delarna och Sverige kunde därför godkänna kompromissen trots att direktivet omfattar alla vatten. Med kompromissen som grund nåddes vid rådsmötet i juni en gemensam ståndpunkt om direktivet. Europaparlamentet har begärt ändringar på flera punkter och enighet har ännu inte uppnåtts. Samråd och information med EU-nämnden samt miljö- och jordbruksutskottet hölls inför rådsmötena i mars och juni.

43.4.3 Prioriterade ämnen i vatten

I ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) anges att kommissionen ska lägga fram förslag om att närmare reglera prioriterade ämnen i ytvatten. Prioriterade ämnen är kemiska föroreningar som utgör ett särskilt hot. Mot bakgrund av detta presenterade kommissionen i juli ett meddelande (KOM(2006)398) samt ett förslag till direktiv om miljökvalitetsnormer för prioriterade ämnen i ytvatten (KOM(2006) 397) (se faktapromemoria 2006/07:FPM12). I förslaget till direktiv fastställs också en lista över prioriterade farliga ämnen, dvs. prioriterade ämnen som är särskilt farliga på grund av sin påverkan på miljön. Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för miljö inleddes under hösten och kommer att fortsätta under det tyska ordförandeskapet. I Sverige har förslaget skickats på remiss till berörda instanser under hösten. Preliminärt har Sverige framfört att det är bra med ett direktiv som reglerar dessa prioriterade ämnen på ett gemensamt

sätt inom EU, men att det är viktigt att direktivet kan genomföras på ett kostnadseffektivt sätt i medlemsstaterna så att inte kraven på exempelvis miljöövervakning blir orimliga. Skr. 2006/07:85

43.4.4 Skydd för grundvatten mot föroreningar

Förslaget till grundvattendirektiv (se faktagromemoria 2003/04:FPM89) lades 2004 och avses också komplettera ramdirektivet för vatten. Sverige och tre andra länder ställde sig utanför den överenskommelse som rådet antog i juni 2005 eftersom den innebar att jordbruket i praktiken undantogs från miljökvalitetsnormen för nitrat. Efter Europaparlamentets andra behandling i juni gjorde kommissionen och det finska ordförandeskapet en helomvändning i frågan. Förlikningen mellan Europaparlamentet och rådet i oktober innebar att bestämmelserna om nitrat även omfattar jordbruket. I gengäld fick Europaparlamentet backa på sitt krav på åtgärder redan innan nitratnormen hunnit överskridas fullt ut, vilket var ett krav som även Sverige stött.

43.5 Naturresurser och biologisk mångfald

43.5.1 Naturresursstrategin

Kommissionen presenterade i december 2005 en tematisk strategi för hållbart utnyttjande av naturresurser (KOM(2005) 670). Strategin innehåller inget förslag till lagstiftning, utan syftar till att fastställa en analytisk ram för att rutinmässigt beakta resursutnyttjandets verkningar för miljön i politiska beslut på alla områden, vilket ska bidra till att bryta sambandet mellan tillväxt och överutnyttjande av naturresurser. Sverige har välkomnat strategin och framhållit att den bör integreras bättre med den förnyade strategi för hållbar utveckling som Europeiska rådet antog i juni samt med den handlingsplan för hållbar konsumtion och produktion som väntas i slutet av 2007. Strategin antogs utan debatt på rådsmötet i oktober. Miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden informerades inför rådsmötet.

43.5.2 Strategi och direktiv för markskydd

I oktober presenterade kommissionen den sjunde och sista tematiska strategin som förutses i sjätte miljöhandlingsprogrammet, och som rör markskydd (KOM(2006) 231). Strategin åtföljs av ett förslag till ramdirektiv (KOM(2006) 232) om övervakning av markförhållanden, erosion, minskande organiskt material samt en konsekvensanalys. Regeringen har skickat ut strategin och direktivet på remiss och svaren väntas under januari 2007.

43.5.3 FN:s konvention om biologisk mångfald

FN:s konvention om biologisk mångfald hade sitt åttonde partsmöte 20–31 mars i Curitiba, Brasilien. De rådslutsatser som fastställdes vid EU:s rådsmöte i mars utgjorde den grundläggande politiska vägledningen för EU:s positioner vid förhandlingarna under partsmötet. Rådslutsatserna betonade vikten av att värna den biologiska mångfalden och framhöll arbetet med att genomföra EU:s åtaganden i konventionen för att nå uppsatta mål. Vad gäller förhandlingarna inom konventionen betonade EU:s miljöministrar arbetet med skyddade områden, den marina miljön och vikten av att upprätta en regim för tillgång till genetiska resurser och rättvis fördelning av vinster.

43.5.4 Meddelande om biologisk mångfald

I juni presenterade kommissionen ett meddelande om biologisk mångfald (Se faktapromemoria 2005/06:FPM114) och hur EU avser att uppfylla FN:s konvention för biologisk mångfald. Meddelandet listar de mest prioriterade frågorna för kommande år i syfte att uppnå målet i konventionen att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010. Viktiga frågor för Sverige är att åtgärderna integreras i de politikområden där EU har beslutskompetens och som samtidigt påverkar den biologiska mångfalden. Det gäller bl.a. jordbruks- och fiskepolitiken, men också transporter och handel. Vid rådsmötet i december välkomnades kommissionens meddelande och i rådslutsatserna framhölls behovet av att integrera frågorna om bevarandet och det hållbara nyttjandet av den biologiska mångfalden i relevanta politikområden. Samråd och information med miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden skedde inför rådsmötet i mars respektive juni.

43.5.5 Cartagena-protokollet om biosäkerhet

Parterna till Cartagena-protokollet om biosäkerhet till FN:s konvention om biologisk mångfald höll sitt tredje möte i mars i Curitiba, Brasilien. Protokollet reglerar internationell handel med genetiskt modifierade organismer (GMO). Under partsmötet kunde beslut tas i den viktigaste frågan om ytterligare dokumentationskrav vid export av GMO avsedda för livsmedel, foder eller bearbetning. Kommissionen förde EU:s talan i denna för protokollets fortsatta utveckling mycket viktiga fråga. Som bas för denna förhandling hade miljørådet tagit fram ett rådsbeslut om ett förhandlingsmandat för kommissionen, som betonade EU:s vilja att arbeta för att stärka protokollets betydelse.

43.5.6 Godkännande av genetiskt modifierade organismer (GMO)

Skr. 2006/07:85

Vid rådsmötet i mars hölls en öppen debatt kring EU:s procedur för att godkänna genetiskt modifierade organismer (GMO). Baserat på diskussionerna i miljørådet föreslog kommissionen i april ändrade procedurer kring Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) hantering av godkännandeprocessen i syfte att erhålla en öppnare process samt ett ökat samarbete mellan EFSA och medlemsstaterna. Kommissionens förslag och tillämpningen av försiktighetsprincipen debatterades på rådsmötet i juni.

Sverige har under årets diskussioner i miljørådet framfört vikten av försiktighetsprincipen, problematiken kring grödor som är toleranta mot växtskyddsmedel samt behovet av en ökad kunskap om genetiskt modifierade organismers långsiktiga effekter på hälsa och miljö. Sverige lade vid jordbruksrådet i september ned sin röst angående godkännande av en rapstyp som genetiskt modifierats för att vara beständig mot växtskyddsmedlet glufosinatammonium. Vid rådsmötet i december röstade Sverige tillsammans med tre andra medlemsstater för kommissionens förslag att upphäva Österrikes förbud mot två genmodifierade majssorter. Sverige bedömer att det saknades tillräcklig vetenskaplig grund för att upprätthålla Österrikes förbud och stöder sig på utlåtanden från både EFSA och den panel som Världshandelsorganisationen WTO tillsatt. Rådet nådde dock en kvalificerad majoritet mot kommissionens förslag om upphävande av förbuden och gav därmed sitt stöd till Österrikes förbud mot de genmodifierade majssorterna. Samråd och information har skett löpande under året med miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden.

43.6 Kemikalier och avfall

43.6.1 Kemikalielagstiftning (Reach)

De intensiva förhandlingarna om EU:s kemikalielagstiftning Reach (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) har slutförts under året (se faktapromemoria 2003/04:FPM110). Förslaget lades 2003 och syftar till att förbättra den europeiska kemikalieindustrins konkurrenskraft och att minska riskerna för hälsa och miljö av kemikalier. Förutom att företagen får ett tydligare ansvar, bl.a. genom att de ska registrera och riskbedöma kemikalierna de tillverkar respektive importerar, innebär förslaget att kemikalier med vissa farliga egenskaper måste prövas innan de eventuellt får ett särskilt tillstånd från kommissionen för användning. För att uppmuntra utbytet av dessa ämnen ska alla som söker tillstånd göra en analys av riskerna med alternativen och om ett utbyte är möjligt ur ett tekniskt och ekonomiskt perspektiv. Förslaget innebär också att en ny kemikaliemyndighet på EU-nivå bildas. Myndigheten placeras i Helsingfors. Genom förslaget kommer gemensamma regler att gälla för både existerande och nya kemikalier. De som kommer att beröras är främst tillverkare och importörer som

bedömer och hantera riskerna med kemikalier. Sverige har i förhandlingarna drivit frågor om krav på ökad kunskap om kemikalier genom mer omfattande registreringsunderlag för så kallade lågvolymsämnen som tillverkas och importeras i mängder mellan 1–10 ton, skärpta regler för de mest skadliga ämnena i tillståndsprovning genom t.ex. skärpningar av reglerna för substitution av ämnen samt ökad kunskap och information om ämnen som ingår i varor.

Flera olika konsekvensanalyser av Reach har genomförts på både nationell, nordisk och EU-nivå. Slutsatsen är att Reach på längre sikt även kan innebära vinster för industrin. Flera branscher kommer att ha nytta av bättre tillgång till information om kemiska miljö- och hälsorisker och därmed kunna minska utgifterna för arbetarskydd och avfallshantering. På sikt kan Reach bidra till att även stimulera innovationer och gynna den europeiska konkurrenskraften.

Under konkurrenskraftsrådet i december 2005 kunde EU:s medlemsstater gemensamt enas kring ändringar de ville föra in i kommissionens förslag utifrån Europaparlamentets första behandling. Den gemensamma överenskommelsen innehöll många förtydliganden och förbättringar i lagtexten, som t.ex. att syftet med Reach är en hög skyddsnivå för hälsa och miljö, att miljöfarliga ämnen prioriteras vid registrering, undantag från registreringskrav för basindustrins råvaror, borttagande av undantaget som skulle gälla för nästan all industriell användning samt att substitution ska vara slutändamålet vid tillståndsprovning. Samtidigt lyckades Sverige avvärja många allvarliga attacker mot omistliga element i informationskraven vid registrering av bl.a. ämnen i högre volymer.

Ett formellt beslut om denna så kallade gemensamma ståndpunkt togs på miljørådsmötet i juni. I Europaparlamentets andra behandling uttryckte Sverige sitt stöd för det förslag som vann omröstningen i Europaparlamentets utskott i oktober, då den stärker drivkraften för substitution och konsumenternas rätt till information. Under det finska ordförandeskapet fördes intensiva så kallade trilogsamtal mellan kommissionen, Europaparlamentet och ministerrådet. En preliminär överenskommelse mellan institutionerna kunde nås den 30 november. Överenskommelsen har därefter accepterats av kommissionen, av en klar majoritet i Europaparlamentet i omröstningen den 13 december och formellt av miljöministrarna på rådsmötet i december. Därmed kunde en förlikning av den omfattande lagstiftningen undvikas. Förordningen, som i alla delar är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater, kommer att gälla fr.o.m. den 1 juli 2007. Samtidigt kommer EU:s nya kemikaliemyndighet i Helsingfors att påbörja sitt arbete.

Sammanfattningsvis innebär uppgörelsen i december att rådets gemensamma ståndpunkt från december 2005 ändras på ett antal punkter. Ändringarna är begränsade i sak. Totalt sett kan man säga att ändringarna främst innebär en utvidgning av kraven om information till användare och att substitutionsprincipen lyfts fram en del i tillståndsprovningen. Kraven vid registrering blir oförändrade, även för lågvolymskemikalier. En principiellt viktig nyhet är att konsumenter ska få information på begäran om innehållet av särskilt farliga ämnen i varor. Trots att Europaparlamentet inte fick igenom särskilt många ändringsförslag innebär slutresultatet av Reach-förhandlingarna att vi har en mycket

viktig lagstiftning som är av avgörande betydelse för möjligheten att nå en giftfri miljö. Skr. 2006/07:85

43.6.2 Avfallsstrategin och revidering av avfallsdirektiv

I december 2005 presenterade kommissionen en tematisk strategi för förebyggande och materialåtervinning av avfall (se faktapromemoria 2005/06:FPM56). Samtidigt presenterades en revidering av ramdirektivet för avfall (KOM(2005) 667). På rådsmötet i juni antogs rådsslutsatser om strategin. Sverige framförde att import av glas är en viktig fråga för oss och fogade tillsammans med några andra länder ett uttalande till protokollet om möjligheten att använda sig av närhets- och självförsörjandeprincipen för att minska avfallstransporter och värna om det inhemska avfallet. Under hösten behandlades ramdirektivet om avfall i rådet, men det finska ordförandeskapet har inte nått en politisk överenskommelse till miljørådet i december utan lämnade endast en avrapportering om läget i förhandlingarna. Viktiga frågor som Sverige framhåller är att förbränning av avfall med energiutvinning ska klassas som återvinning eftersom detta kan ersätta andra energislag. Det är även viktigt för Sverige att tydliggöra när avfall ska klassas som avfall och inte som produkter. Europaparlamentet röstar i första behandlingen i februari 2007. Samråd och information med riksdagen skedde inför rådsmötet i juni respektive oktober.

43.6.3 Strategi och direktiv om hållbar användning av bekämpningsmedel

I juli presenterade kommissionen ett meddelande om en tematisk strategi (KOM(2006) 372) samt tillhörande direktiv (KOM(2006) 373) i syfte att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel, i första hand växtskyddsmedel (se faktapromemoria 2006/07:FPM3). Detta är ett resultat av sjätte miljöhandlingsprogrammets krav på utarbetande av en sådan strategi i syfte att minska bl.a. miljö- och hälsoriskerna vid användning av bekämpningsmedel. Förslagen har presenterats vid Jordbruks- och fiskerådet i september och därefter har en behandling i rådsarbetsgruppen för miljö pågått under hösten. EU-nämnden har informerats inför ministerrådet.

Sverige välkomnar kommissionens höga ambition i förslag till direktiv och stödjer flertalet av åtgärderna. Dessa ligger i linje med det svenska arbetet inom ramen för åtgärdsprogrammet för att minska riskerna för människa och miljö vid användning av bekämpningsmedel.

43.6.4 Strategi och exportförbud för kvicksilver

Som en del i den kvicksilverstrategi som kommissionen föreslog i januari 2005 väntades kommissionen i början av hösten lägga förslag om exportförbud av kvicksilver. Då förslaget dröjde gjorde Danmark påstötningar vid rådsmötet i oktober med stöd av Sverige. Det vore en särskilt tydlig signal från EU om ett exportförbud kunde antas innan

styrelsemötet inom FN:s miljöprogram UNEP i februari 2007. Strax efter rådsmötet presenterade kommissionen ett förslag till exportförbud för metalliskt kvicksilver från 2011 samt regler för lagring av metalliskt kvicksilver som är att betrakta som avfall (KOM(2006) 636).

43.6.5 Revidering av begränsningsdirektivet – kvicksilver och PFOS

Kommissionen lade i februari ett förslag till förbud av kvicksilver i mätinstrument samt ett generellt förbud mot användning av perflouroktansulfonat (PFOS) genom ändring i begränsningsdirektivet (76/769/EEG) (se faktagromemoria 2005/06:FPM90 och 2005/6:FPM91). Sverige vill utöka det föreslagna förbudet för kvicksilver till att omfatta andra mätinstrument inom vården utöver febertermometrar. Europaparlamentet och rådet har hittills inte kunnat enas och en andra behandling väntar under våren 2007. Sverige har röstat emot rådets politiska överenskommelse med motiveringen att ambitionsnivån är för låg.

För perflouroktansulfonat (PFOS) har Sverige önskat begränsa undantagens omfattning samt säkerställa en översyn av liknande fluorerade föreningar. Europaparlamentet och rådet enades i oktober om en överenskommelse i första behandlingen. Det slutliga direktivet blev tydligare och mer långtgående än kommissionens förslag men ett antal användningar gavs undantag utan tidsbegränsning. Sverige kunde därför inte stödja kompromissen och lämnade en deklARATION tillsammans med Nederländerna om att regleringen inte blivit tillräckligt progressiv med hänsyn till att PFOS är ett långlivat organiskt miljögift med förmåga till långväga spridning (så kallat PBT- och POPs-ämne i Stockholmskonventionen).

43.6.6 Nytt batteridirektiv

Kommissionen presenterade i november 2003 ett förslag till nytt direktiv i syfte att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning när det gäller återvinning och kontrollerat bortskaffande av batterier och ackumulatorer (se faktagromemoria 2003/04:FPM105). Rådet och Europaparlamentet kunde under våren anta förslaget efter förlikning. Sverige har framför allt drivit att kadmium ska förbjudas i batterier för handverktyg men har fått acceptera att denna användning undantas. En översyn av undantaget ska emellertid göras till 2010. Direktivet kommer att innebära att gemenskapen dels harmoniserar förbud mot förekomst av kvicksilver och kadmium, dels ställer upp minimiregler för insamling, behandling och återvinning av alla kasserade batterier och ackumulatorer. Bestämmelserna ska vara införlivade i nationell lagstiftning till hösten 2008.

43.6.7 Baselkonventionen om gränsöverskridande transporter av farligt avfall Skr. 2006/07:85

Inför det åttonde partsmötet i november inom ramen för FN:s Baselkonvention om gränsöverskridande transporter av farligt avfall skulle rådet i oktober anta slutsatser med ett för EU-länderna gemensamt mandat. Frågorna uppmärksammades efter katastrofen då ett fartyg transporterade giftigt avfall till Elfenbenskusten. Ett tillägg till konventionen från 1995 förbjuder transporter av farligt avfall för återvinning eller bortskaffande från parter till konventionen som är OECD-länder till parter som är icke-OECD-länder. Tillägget har ännu inte träff i kraft på grund av att inte tillräckligt många länder har ratificerat det och det finns även en tvist om när tillägget ska anses träda i kraft. Viktiga frågor för Sverige har varit att tillägget träder i kraft och att säkerställa en miljöriktig hantering vid nedmontering av fartyg. På grund av att enhällighet inte kunde nås vid rådsmötet i oktober antogs rådslutsatserna vid jordbruksrådet i november. Samråd med miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden skedde inför miljørådet. På partsmötet antogs en deklaration om elektronikavfall och över 30 andra beslut fattades. Bland annat fattades ett beslut som inbjuder parterna att via FN:s miljöprogram (UNEP) bistå Elfenbenskusten. En svensk medlem valdes in i efterlevnadskommittén.

43.6.8 Den globala kemikaliestrategin

Förhandlingsarbetet för den globala kemikaliestrategin, SAICM, avslutades framgångsrikt i februari vid en internationell konferens om kemikaliehantering i Dubai. Konferensen antog den så kallade Dubaideklarationen. SAICM är en frivillig överenskommelse som består av en högnivådeklaration, en övergripande politisk strategi samt en global handlingsplan. Syftet med SAICM är att uppnå en säker kemikaliehantering genom hela livscykeln så att kemikalier till 2020 används och producerats på ett sådant sätt att det leder till en minimering av signifikanta negativa effekter. SAICM utgör en viktig plattform för kemikaliarbetet, inte minst i fattiga länder. EU och Sverige som ordförande för processen har haft en drivande och viktig roll i överenskommelsen och har bidragit till struktur och innehåll. Den globala strategin speglar i allt väsentligt de grundläggande tankarna i den svenska kemikaliekontrollen och ingår som en del i de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen på kemikalieområdet.

43.6.9 Stockholmskonventionen om långlivade miljöföroreningar

Under våren hölls det andra mötet mellan parterna i Stockholmskonventionen. Stockholmskonventionen är en global miljö- och hälsoskyddskonvention för att skydda människors hälsa och miljö från långlivade organiska föroreningar (POPs). Mötet beslöt bl.a. att ta fram ett program för en global miljöövervakning för att utvärdera konventionens effektivitet. Programmet syftar särskilt till att öka deltagandet av de fattiga länderna i övervakningen. Förslaget hade

utarbetats i en arbetsgrupp under svensk ledning. Under hösten hålls ett andra möte med expertgruppen för granskning av nya POP-kemikalier för att utvärdera riskprofilerna för de första fem ämnena som föreslagits läggas till konventionen och som passerat en inledande granskning. Sverige har föreslagit nya ämnen till konventionen och i det sammanhanget tagit fram en riskprofil för perfluoroktansulfonat (PFOS), det ämne som Sverige föreslagit till konventionen. EU har föreslagit ytterligare tre ämnen till konventionen vilka kommer att genomgå en inledande bedömning. Ett upptagande av ämnena under konventionen kommer att leda till riskminskning i de fattiga länderna, för några av ämnena, t.ex. flamskyddsmedlet PentaBDE, i avfallsledet, och återvinning från soptippar, en verksamhet som i de fattiga länderna i regel bedrivs av de allra fattigaste människorna.

43.6.10 Rotterdamkonventionen

Rotterdamkonventionen har till syfte att skydda fattiga länder från import av ämnen som är förbjudna eller strängt begränsade i andra länder, såvida inte landet ger sitt uttryckliga medgivande till importen. Sverige bidrar aktivt i arbetet med konventionen och har under året tagit fram underlag för anmälan till konventionen av ytterligare ett par farliga ämnen – kvicksilver och bekämpningsmedlet parakvat. Genom att verka för upptag av fler ämnen i konventionen bidrar Sverige till att öka informationsspridningen om dem i samband med handeln, vilket ger länder möjlighet att avvisa import. Vid partsmötet i oktober arbetade EU också för att krysotil skulle omfattas av reglerna inom konventionen. Allt nödvändigt förarbete för att lägga till krysotil till konventionens Annex III har redan avslutats men frågan är fortfarande svårlöst på grund av att flera länder motsätter sig detta.

44 Utbildningsfrågor

Sverige har långsiktigt verkat för att utbildningsfrågorna – som ett viktigt element för Europas konkurrenskraft – får ökat utrymme både när det gäller dess konkreta bidrag till förveckligandet av Lissabonstrategin och i relation till en modernisering av EU:s budget. Även om dessa frågor främst är nationell kompetens finns det ett stort mervärde i att samverka på europeisk nivå och att verka för att höja kvaliteten i utbildningssystemen.

- Ett nytt program för livslångt lärande 2007–2013 beslutades. Sverige verkade för en ökning av finansiering för utbildningsprogrammen.
- Kommissionen lade fram ett förslag till ett europeiskt ramverk för kvalifikationer. Frågan om hur vårt utbildningssystem kan och ska relateras till ramverket kommer att analyseras och diskuteras under 2007.

44.1 Program för livslångt lärande 2007–2013

Arbetet har under året främst varit inriktat på att besluta om det nya programmet för livslångt lärande för perioden 2007–2013. Beslutet fattades den 15 november (Europaparlamentets och rådets beslut 2006/1720/EG). Programmet har en budget på närmare 7 miljarder euro för hela programperioden och omfattar hela utbildningssystemet från skola till vuxenutbildning.

Det allmänna målet för programmet för livslångt lärande är att ett livslångt lärande ska bidra till gemenskapens utveckling mot ett avancerat kunskapsbaserat samhälle med hållbar ekonomisk utveckling, fler och bättre arbetstillfällen och bättre social sammanhållning, samtidigt som ett gott miljöskydd för kommande generationer säkerställs. I synnerhet syftar det till att främja utbyte, samarbete och rörlighet mellan utbildningssystemen i gemenskapen, så att de görs till en kvalitets-referens för hela världen.

Under året har flera rättsakter behandlats. Ministerrådet har slutfört sin första behandling av förslagen och inväntar nu Europaparlamentets yttrande.

44.2 Europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande

Alltför ofta stöter människor i EU på hinder när de åker till ett annat land för att studera eller arbeta, eller när de söker vidareutbildning eller

fortbildning. En europeisk referensram för kvalifikationer (EQF) ska bidra till att lösa problemen genom att göra nationella kvalifikationer lättare att förstå över hela Europa och därigenom ge enklare tillträde till utbildning och arbete. Väl genomförd kommer den att öka chanserna till rörlighet för utbildning och arbete. Det handlar om att placera in en utbildning på en av åtta nivåer. Frågan om hur det svenska utbildningssystemet kan och ska relateras till ramverket EQF kommer att analyseras under 2007.

44.3 Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Syftet med denna rekommendation är att bidra till utvecklingen av utbildning av god kvalitet. Detta ska ske genom kompletterande insatser och stöd till medlemsstaternas åtgärder för att garantera att de grundläggande utbildningssystemen erbjuder alla ungdomar möjligheter att utveckla nyckelkompetenser till en nivå som utrustar dem för vidareutbildning och vuxenlivet. Vidare att vuxna kan utveckla och uppdatera sina nyckelkompetenser med stöd av enhetliga och omfattande resurser för livslångt lärande. Åtta nyckelkompetenser har identifierats och några exempel är kommunikation på modersmål respektive främmande språk, matematiskt kunnande, digital kompetens, företagande samt social kompetens.

44.4 Europeiska kvalitetsstadgan för rörlighet

Denna rekommendation syftar till att främst fastställa en gemensam principförklaring som ska leda till ökad effektivitet och genomslagskraft i all slags organiserad rörlighet i utbildningssyfte, och att mer specifikt utgöra en referens för alla som berörs av det integrerade programmet för livslångt lärande som har beslutats för åren 2007–2013. Det handlar om att t.ex. de som arbetar konkret med ett utbildningsprogram har en checklista för vad en deltagare behöver känna till innan avresan.

44.5 Genomförandet av utbildningsprogram t.o.m. 2006

Sverige har ett omfattande deltagande i EU:s utbildningsprogram. I tabellerna nedan redovisas det svenska deltagandet för respektive program.

44.5.1 Comenius från förskola till gymnasium

Comenius ingår som en del av det övergripande Sokratesprogrammet och syftar till att höja kvaliteten i undervisningen och stärka den europeiska dimensionen i undervisningen samt att främja språkinläringen. Verksamheten vänder sig till alla aktörer inom utbildning: lärare, övrig pedagogisk personal och elever. Inom ramen för Comenius ges möjlighet att driva projektsamarbeten, gå fortbildningskurser, praktisera utomlands med mera. Ca 30 000 lärare och elever deltar under en projektomgång i

aktiviteter inom programmet. Utbetalda medel under 2006 var ungefär 18 miljoner kronor. Skr. 2006/07:85

Skolprojekt

I detta delprogram samarbetar en förskola, grundskola eller en gymnasieskola med minst två skolor i andra länder med ett tema av gemensamt intresse. Målet är att elever och lärare ska få ett internationellt perspektiv i undervisningen. Projekten löper i regel över tre år.

Ansökningar	2004	2005	2006
Inlämnade	285	295	316
Svensksamordnade	56	61	64
Utlandssamordnade*	229	234	252
Beviljade	187	186	207
Svensksamordnade	40	41	44
Utlandssamordnade*	147	145	163

*Att ett projekt är svensksamordnat innebär att en svensk skola samordnar ansökan, utlandssamordnade att en utländsk skola samordnar ansökan.

Kommentar: Antalet inlämnade ansökningar har ökat generellt över de tre senaste åren, men årets något större ökning visar sig också i att antalet beviljade har ökat i motsvarande grad.

Språkprojekt

Syftet med detta delprogram är att höja ungdomars motivation att lära sig andra europeiska språk. De minst använda språken prioriteras särskilt. Inom projekten deltar grupper om minst tio elever som har fyllt tolv år. Projekten är bilaterala, varvid alltså en grundskola eller en gymnasieskola samarbetar med en annan utländsk skola.

Ansökningar	2004	2005	2006
Inlämnade	53	43	47
Svensksamordnade	17	22	13
Utlandssamordnade*	36	21	34
Beviljade	15	15	18
Svensksamordnade	5	10	7
Utlandssamordnade*	10	5	11

*Att ett projekt är svensksamordnat innebär att en svensk skola samordnar ansökan, utlandssamordnade att en utländsk skola samordnar ansökan.

Kommentar: Antalet ansökningar har i viss mån brutit den nedgående trenden och antalet beviljade har ökat något. En förklaring till att många av de inlämnade ansökningarna ej blir beviljade är att flera skolor har fallit bort genom att deras medsökande i andra länder inte fått sina ansökningar beviljade. Eftersom Comenius språkprojekt är ett samarbete

mellan högst två partner, är denna programdel därför särskilt känslig för utfallet av de nationella besluten. Skr. 2006/07:85

Skolutvecklingsprojekt

Detta delprogram erbjuder minst tre skolor i minst tre länder möjligheten att dela med sig av erfarenheter om undervisningsmetodik och organisation eller ett gemensamt tema. Inom treåriga projekt utbyts erfarenheter samt utformas metoder och verktyg för att möta aktuella utvecklingsbehov, ofta i samarbete med lokala myndigheter, föreningar och företag.

Ansökningar	2004	2005	2006
Inlämnade	105	94	71
Svensksamordnade	24	21	12
Utlandssamordnade*	81	73	59
Beviljade	60	57	47
Svensksamordnade	16	12	8
Utlandssamordnade*	44	45	39

*Att ett projekt är svensksamordnat innebär att en svensk skola samordnar ansökan, utlandssamordnade att en utländsk skola samordnar ansökan.

Kommentar: Antalet ansökningar har minskat under de tre senaste åren. Det goda utfallet under 2004 berodde på att ansökningarna då i ovanligt stor omfattning avsåg förnyelser av projekt från 2002 och 2003. Antalet nya ansökningar under 2006 är oförändrat jämfört med tidigare år men det är antal förnyelseansökningar som minskar. En positiv trend bland 2006 års ansökningar är dock att det bland förstaårsansökningarna finns en stor andel helt nya aktörer.

Fortbildningsstipendier för lärare

Lärare och annan personal inom skolan kan söka stipendier för att delta i fortbildning i ett annat europeiskt land under en till fyra veckor. Fortbildningen kan gälla språk eller allmänna teman och kan ha formen av en kurs eller praktik vid en partnerskola i ett annat europeiskt land. Målet för verksamheten är kompetensutveckling och att höja kvaliteten i skolan.

Ansökningar	2004	2005	2006
Inlämnade	355	509	467
Beviljade	263	323	350
Deltagande	258	313	349

Kommentar: Jämfört med 2005 minskade det totala antalet ansökningar med 8 procent, antalet beviljade ansökningar ökade dock med 8 procent och antalet deltagare ökade med 12 procent .

44.5.2 Grundtvig – vuxenutbildning

Grundtvig ger stöd till transnationellt samarbete och rörlighet mellan organisationer som främjar vuxnas lärande. Målet är att öka det europeiska samarbetet för livslångt lärande och att förbättra vuxnas möjligheter till lärande och utbildning av hög kvalitet. Utbetalda medel under 2005 var 3,7 miljoner kronor.

Grundtvig Partnerskap för lärande

I detta delprogram samarbetar organisationer inom området vuxnas lärande kring ett gemensamt tema. Minst två partnerorganisationer i två andra länder krävs för att ett projekt ska få stöd. Integrering av invandrare, personer med behov av särskilt stöd och IT i vuxenutbildningen är ofta förekommande teman.

Partnerskap för lärande	2004	2005	2006
Ansökningar	60	58	81
Svensksamordnade	7	7	12
Utlandssamordnade*	53	51	69
Beviljade projekt	33	48	40
Svensksamordnade	1	6	9
Utlandssamordnade*	32	42	31
Deltagande projekt	33	43	38
Svensksamordnade	1	5	9
Utlandssamordnade*	32	38	29

*Att ett projekt är svensksamordnat innebär att en svensk skola samordnar ansökan, utlandssamordnade att en utländsk skola samordnar ansökan.

Kommentar: Att antalet beviljade projekt har minskat beror helt på en minskad tilldelad budget för svenska ansökare. Den nationella fördelningen av budgeten baseras till 75 procent på föregående års antal ansökningar av god kvalitet. Den totala ökningen av kvalitativt goda ansökningar i EU var hela 50 procent (från 1 567 till 2 366) 2005, medan det svenska söktrycket var i stort sett oförändrat, vilket alltså inneburit att Sveriges budget minskat.

Grundtvig fortbildningsstipendier

Lärare och annan personal inom vuxenutbildningen kan söka bidrag för att delta i en fortbildningskurs, en konferens eller ett studiebesök i ett annat europeiskt land. Fortbildningen kan även ske i form av så kallad job-shadowing, dvs. man följer en kollega i det dagliga arbetet. Fortbildningen ska omfatta en till fyra veckor med undantag för konferenser och studiebesök som kan vara kortare.

Fortbildningsstipendier	2004	2005	2006
Ansökningar			
Inlämnade, varav	37	69	110
Kvinnor	24	46	83
Män	13	23	27
Beviljade	30	55	40
Deltagande, varav	29	55	39
Kvinnor	19	35	28
Män	10	20	11

Kommentar: Antalet inlämnade ansökningar har fortsatt att ökat kraftigt. Anmärkningsvärt är dock att antalet beviljade ansökningar samtidigt har minskat jämfört med 2005 års nivå.

Grundtvig Utvecklingsprojekt

Inom detta delprogram samarbetar vuxenutbildningsinstitutioner för att utveckla och förbättra vuxenutbildningen.

Grundtvig Utvecklingsprojekt	2004	2005	2006
Föransökningar	48	63	77
Svensksamordnade	11	10	11
Utlandssamordnade*	37	53	66
Vidare till fullständig ansökan	27	28	27
Svensksamordnade	3	1	3
Utlandssamordnade*	24	27	24
Beviljade projekt	14	18	12
Svensksamordnade	2	0	0
Utlandssamordnade*	12	18	12

**Att ett projekt är svensksamordnat innebär att en svensk skola samordnar ansökan, utlandssamordnade att en utländsk skola samordnar ansökan.*

44.5.3 Leonardo da Vinci – yrkesutbildning

Leonardo da Vinci är EU:s program för yrkesutbildning och kompetensutveckling. Utbetalda medel var 2005 drygt 36 miljoner kronor.

Praktikprojekt

För praktikprojekt i Europa erbjuds tre målgrupper: elever i grundläggande yrkesutbildning, högskolestuderande samt unga arbetstagare, arbetslösa och nyutexaminerade. I projekten samarbetar skolor, lärosäten, organisationer eller företag under upp till två år.

Praktikprojekt	2004	2005	2006
Projektansökningar	84	89	118
Beviljade projekt	74	77	79
Antal deltagare	754	971	1088

Kommentar: År 2006 tilldelas Sverige 2 225 000 euro för praktik inom den decentraliserade delen av Leonardo da Vinci-programmet – transnationell rörlighet. Detta belopp är 20 procent högre än 2005 eftersom 2006 är det sista året av programmet i sin nuvarande form.

Utbytesprojekt

Utbytesprojekt erbjuder målgrupperna, utbildare och personalansvariga samt språkutbildare möjlighet till kompetensutveckling och utbyte av erfarenheter.

Utbytesprojekt	2004	2005	2006
Ansökningar	46	34	61
Beviljade projekt	46	29	40
Antal deltagare	244	323	423

Kommentar: Den totala uppgången i antalet ansökningar för de båda ansökningstillfällena 2006 är 37 procent högre jämfört med 2005. Den största ökningen noteras för utbildarutbyten (50 procent ökning).

Utvecklingsprojekt

Utvecklingsprojekten syftar till att utveckla nya undervisningsmetoder, utbildningsmaterial och nya samarbetsmöjligheter mellan olika aktörer på yrkesutbildningsområdet.

Utvecklingsprojekt	2004	2005	2006
Ansökningar	16	21	31
Svensksamordnade	16	21	31
Beviljade projekt	42	56	72
Svensksamordnade	6	8	14
Utlandssamordnade*	36	48	58

*Att ett projekt är svensksamordnat innebär att en svensk skola samordnar ansökan, utlandssamordnade att en utländsk skola samordnar ansökan.

Kommentar: Av de 31 svensksamordnade projekt som gick vidare till fullständig ansökan inlämnades slutligen 28 till kommissionen. 14 av dessa beviljades medel och därmed överträffades regeringens mål i regeringsbrevet avseende svensksamordnade projekt vilket var satt till tio.

Studentutbyten

Studentutbyten	2003/04	2004/05	2005/06
Utresande totalt, varav	2 667	2 698	2 531
Kvinnor	1 592	1 676	1 544
Män	1 075	1 022	987
Inresande	6 082	6 626	i.u.

Kommentar: Andelen kvinnor som deltog i Erasmusutbyten var under läsåret 2005/06 61 procent, vilket motsvarar andelen kvinnor på svenska lärosäten (60 procent 05/06). Kvinnor har varit i majoritet bland de utresande under de senaste tre läsåren.

Intresset hos utländska studenter för att bedriva Erasmusstudier i Sverige har stadigt ökat. Läsåret 2004/05 tog Sverige emot 6 626 inresande Erasmusstudenter, vilket var mer än dubbelt så många som de utresande svenska Erasmusstudenterna. För läsåret 2005/06 väntas samlad europeisk statistik från kommissionen i mars 2007.

Lärarytbyten

Lärarytbyten	2003/04	2004/05	2005/06
Utresande, varav	508	484	502
Kvinnor	205	192	218
Män	303	292	284
Inresande	461	503	i.u.

Kommentar: Bland de utresande lärarna är männen i majoritet med 57 procent, vilket är något mer än andelen anställda män på svenska lärosäten (50 procent 2005). Antalet inresande lärare till Sverige uppgick till 503 personer läsåret 2004/05. För läsåret 2005/06 väntas samlad europeisk statistik från kommissionen i mars 2007. Till skillnad från studentutbytena så har Sverige balans i antalet in- och utresande lärare.

45 Ungdomsfrågor

De fyra målen på ungdomsområdet är att främja ungas deltagande, förbättra information till unga, främja ungas volontärverksamhet samt att förbättra kunskapen om unga. Ett aktivt genomförande av den europeiska ungdomspakten och av de gemensamma målen på ungdomsområdet ska främjas. Detta är i linje med Sveriges prioriteringar.

- Det nya ungdomsprogrammet ”Ung och aktiv i Europa 2007–2013” antogs. Svenska ståndpunkter om exempelvis vikten av att i programmet särskilt prioritera unga med färre möjligheter, att stärka jämställdhetsperspektivet och att avsätta mest medel till ungdomsutbyten fick ett tydligt gehör i förhandlingarna.

Ungdomspolitiskt samarbete

45.1 Uppföljning av vitboken på ungdomsområdet

Sedan kommissionen i slutet av 2001 publicerade sin vitbok på ungdomsområdet ”Nya insatser för Europas ungdom” (KOM(2001) 681 slutlig) har samarbetet på ungdomsområdet utökats och stärkts betydligt. Under 2003 och 2004 antogs gemensamma mål på fyra prioriterade områden – främjande av ungas deltagande, bättre information till unga, främjande av ungas volontärverksamhet och bättre kunskap om unga. Samarbetet på dessa områden sker inom ramen för den öppna samordningsmetoden genom framförallt erfarenhetsutbyten och nätverksbyggande. Utöver arbetet kring de fyra gemensamma målen föreskriver ramverket för samarbetet att ungdomsministrarna ska verka för att ett ungdomsperspektiv integreras på andra politikområden.

Medlemsstaterna rapporterade i början av 2006 till kommissionen om genomförandet av de två första målen – ungas inflytande och bättre information till unga. Därefter presenterade kommissionen den 20 juli ett meddelande på temat (11957/06). Meddelandet kom att utgöra underlag för den resolution om det fortsatta arbetet med de två målområdena, vilken antogs av ungdomsministrarna vid rådsmötet (utbildning, ungdom, kultur) den 13 november. I resolutionen inbjuds medlemsstaterna bl.a. att upprätta handlingsplaner för sitt arbete på området, att bättre samarbeta med kommuner och regioner samt att strukturera dialogen med unga på ett bättre sätt.

I december sände Sverige och övriga medlemsstater sina rapporter om genomförandet av det gemensamma målet om att främja ungas volontärverksamhet.

Den europeiska ungdomspakten, som antogs vid Europeiska rådets möte den 22–23 mars 2005, utgör den senaste förstärkningen av samarbetet på ungdomsområdet. Pakten syftar till att främja ungas möjligheter att få en bra utbildning och ett arbete, att studera, praktisera och arbeta utomlands, att vara delaktiga i samhället samt att bättre kunna kombinera yrkes- och familjeliv. Den europeiska ungdomspakten innebär att ungdomsperspektiv ska integreras på områden som rör unga och som har en koppling till Lissabonstrategin och att samordning mellan insatser riktade mot ungdomar ska främjas. Pakten är en integrerad del av det svenska nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning.

Ungdomsministrarna antog vid rådsmötet (utbildning, ungdom, kultur) den 23 februari rådsslutsatser om det fortsatta genomförandet av den europeiska ungdomspakten (5708/1/06 REV 1). Dessa slutsatser utgjorde ett bidrag till Europeiska rådets vårtoppmöte den 23–24 mars. I slutsatserna konstaterades att vissa tydliga framsteg har gjorts, men att ett fortsatt aktivt arbete är nödvändigt för att nå de uppsatta målen.

Det svenska arbetet med den europeiska ungdomspakten har uppmärksammats internationellt under året. Bland annat bjöds representanter för Utbildnings- och kulturdepartementet in att tala om det svenska arbetet med pakten vid ett seminarium om ungas sociala inkludering arrangerat av kommissionen i Bryssel den 12 september.

Ett informellt ungdomsministermöte arrangerades den 29–31 mars av det österrikiska ordförandeskapet i Bad Ischl. Parallellt med mötet anordnades också ett ungdomsmöte.

45.3 Programmet Ungdom och det nya programmet ”Ung och aktiv i Europa 2007–2013”

Det nuvarande programmet Ungdom, som antogs den 13 april 2000 (beslut 1031/2000/EG), har en sammanlagd budget på 520 miljoner euro för åren 2000–2006. Under perioden har cirka 14,6 miljoner euro avsatts för svenskt deltagande och sammanlagt har cirka 12 000 svenskar deltagit i de fem olika delprogrammen. Programmet är unikt i det att det inte kräver några förkunskaper och att det vänder sig särskilt till ungdomar med i övrigt begränsade möjligheter att få en internationell erfarenhet.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	Totalt
Delprogram 1 Ungdomsutbyte	1547	1190	1032	855	1021	687	682	7014
Delprogram 2 Europeisk volontärtjänst	86	106	85	91	81	82	93	624
Delprogram 3.1 Ungdomsinitiativ	326	351	338	272	83	143	94	1607
Delprogram 3.2 Framtidssatsning	11	9	17	28	8	10	12	95
Delprogram 5 Stödaktiviteter för ungdoms- ledare m.fl.	133	160	202	1239	331	657	**	2722
Totalt	2103	1816	1674	2485	1524	1579	881	12062

* 2006 inkluderar 4 av 5 beslutsomgångar.

** Siffror ej tillgängliga.

Programmet erbjuder ett flertal möjligheter att stödja unga. Ett ungdomsutbyte innebär exempelvis att en grupp svenska ungdomar reser under 1–3 veckor och träffar en grupp i ett annat land eller tar emot en eller flera grupper för att samarbeta kring ett särskilt tema, t.ex. miljö, IT, rasism eller dylikt. Programmet erbjuder också möjligheter att åka iväg som volontär under max ett år. Dessutom finns möjlighet att stödja ungas egna initiativ till projekt på kommunal, regional eller nationell nivå. Tanken är att främja ungas initiativförmåga, kreativitet och entreprenörskap genom att de själva får planera, genomföra och följa upp ett projekt. Programmet kan också stödja nätverk av liknande projekt i olika länder.

Under 2006 avslutades förhandlingen av ett nytt ungdomsprogram ”Youth in Action” (beslut 1719/2006/EG). Programmet kommer i Sverige att kallas ”Ung och aktiv i Europa”. Det nya programmet bygger i hög grad på det nuvarande programmet Ungdom, vilket halvtidsutvärderades under 2003 med mycket positiva resultat. I slutet av 2006 inleddes planeringen av den slututvärdering av programmet Ungdom, som ska skickas till kommissionen senast den 31 juni 2007. Planeringen för och lanseringen av det nya programmet Ung och aktiv i Europa inleddes också under slutet av året.

45.4 Idrottens ställning inom EU

Idrott omfattas inte särskilt av fördraget. EG-domstolen har dock genom domar fastställt principen att idrotten bör underkastas gemenskapsrätten i de fall den utgör en ekonomisk aktivitet inom ramen för den inre marknaden. Kommissionen har tillkännagivit att den avser att publicera en vitbok i idrottsfrågor under 2007. Som ett led i förberedelserna har

kommissionen genomfört ett seminarium på temat frivilligheten inom idrotten. En informell idrottsministerkonferens har genomförts i Bryssel. Vid konferensen diskuterades bl.a. det finska ordförandeskapets prioriterade områden som var dopningsfrågorna och då särskilt medlemsstaternas och unionens relation till Världsantidopningsbyrån (WADA), idrott och hälsa samt frivilligheten inom idrotten. Sverige har under året nått framgång i att främja ett förstärkt europeiskt engagemang i arbetet mot dopning inom idrotten.

46 Kultur och medier

EU:s insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kultur- och mediepolitiken är nationell kompetens, men vid behov ska EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Undantaget är direktivet om television utan gränser, som är den enda harmoniserande EU-lagstiftningen på kultur- och medieområdet.

- Sverige har aktivt deltagit i förhandlingarna om förslaget till ett nytt TV-direktiv.
- Nya program inom kultur och medieområdet beslutades. Sverige anser att programmen spelar en viktig roll, framförallt för filmbranschen (Media 2007) i Sverige och i Europa och stödjer programmen aktivt.

Samråd med kulturutskottet har ägt rum i samband med vårens och höstens rådsmöten.

46.1 TV-direktivet

Direktivet TV utan gränser (direktiv 89/552/EEG, ändrat genom direktiv 97/36/EG) innehåller minimiregler för gränsöverskridande TV-sändningar när det gäller europeiskt programinnehåll, reklam och sponsring, skydd av minderåriga och rätten till genmäle.

Efter flera års konsultationer presenterade kommissionen i december 2005 ett förslag till revidering av direktivet. Kommissionen motiverar behovet av förnyelse med att den europeiska mediesektorn behöver förbättrade förutsättningar för att upprätthålla konkurrenskraften i det nya medielandskapet. Kommissionen föreslår därför bl.a. att direktivets tillämpningsområde utökas till att också omfatta medietjänster som sker på tittarens egen begäran och att reglerna för TV-reklam liberaliseras.

Förhandlingarna i rådet inleddes under det österrikiska ordförandeskapet. Vid rådsmötet den 18 maj inbjöds kulturministrarna till en politisk diskussion om direktivet. Förhandlingarna har fortsatt under finskt ordförandeskap och vid rådsmötet den 13 november antogs en allmän riktlinje. Sverige ställde sig inte bakom beslutet. Inför båda rådsmötena har det skett samråd med EU-nämnden. Kulturutskottet och konstitutionsutskottet har också informerats vid två tillfällen.

För Sverige är den europeiska regleringen av transnationella TV-

sändningar av stor betydelse. Sverige verkar för en balanserad reglering på europeisk och nationell nivå som ger förutsättningar för branschens utveckling samtidigt som tittarnas intresse och skydd värnas. Särskilt gäller det att restriktivitet kan upprätthållas för reklam riktad till barn och alkoholreklam. De viktigaste frågorna för Sverige är därför hur jurisdiktionsbestämmelserna i direktivet utformas eftersom det styr möjligheterna att i praktiken kunna upprätthålla nationell lagstiftning, och vilka minimiregler som kommer att gälla för reklam innehåll i TV-sändningar på europeisk nivå. Det är också viktigt att de regler som införs för nya interaktiva tjänster inte hämmar framväxten av sådana tjänster. Sverige har arbetat mycket aktivt och har haft ett bra samarbete med andra medlemsstater med liknande ståndpunkter under förhandlingarna.

För svensk del är den allmänna riktlinje som beslutades vid rådsmötet i november i vissa väsentliga avseenden bättre än kommissionens ursprungliga förslag. Samtidigt gjorde regeringen bedömningen att fortsatta förhandlingar i rådet skulle kunna resultera i ytterligare förbättringar och ställde sig därför inte bakom det finska ordförandeskapets kompromisspaket.

Europaparlamentet genomförde sin första behandling i december. Under våren 2007 kommer rådet därför att fortsätta arbetet för att kunna nå en gemensam ståndpunkt vid rådsmötet i maj under tyskt ordförandeskap.

46.2 Ramprogrammet Kultur 2000 och det föreslagna Kultur 2007

EU:s ramprogram för kultur, Kultur 2000 (beslut 2000/508/EG), omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, tv och video. Programmet syftar till att främja kulturell dialog och rörlighet för konstnärer, andra kulturaktörer och verk. Programmet ger stöd till samarbetsprojekt mellan flera europeiska länder och kan sökas av alla typer av kulturorganisationer. Totalbudgeten är 237 miljoner euro och programmet omfattar perioden 2000–2006. Trettio länder deltar i programmet: EU-medlemmarna, de tre EES-länderna samt kandidatländerna Bulgarien och Rumänien.. Under 2006 har också Turkiet börjat delta i programmet.

Förhandlingarna om förslaget till nytt program, Kultur 2007, (faktapromemoria 2004/5:FPM15), har avslutats under året. Programmet, som ska löpa mellan 2007 och 2013, knyter an till det nuvarande programmet och har tre mål: främjande av rörlighet för personer, främjande av rörlighet för konstnärliga produkter samt främjande av den interkulturella dialogen. Tre programområden föreslås: stöd till kulturinsatser, främjande av organ som är aktiva på EU-nivå samt stöd till analyser och spridning av information. Finansieringsramen för perioden är ca 400 miljoner euro.

I tabellen nedan redovisas tilldelning av stöd till Sverige och svenskt deltagande i programmet Kultur 2000.

Skr. 2006/07:85

	2004 (totalt tilldelat stöd under året, mn euro)	2005 (totalt tilldelat stöd under året, mn euro)	2006 (totalt tilldelat stöd under året, mn euro)
Tilldelning stöd till projekt med svensk medverkan (miljoner euro), varav	2,3 (32)	4,4 (33,5)	x (32,3)
- svensk huvudarrangör	0,4	0,6	i.u.
- svensk medarrangör	1,9	3,8	i.u.
Svenskt deltagande antal projekt, varav	15	16	11
- huvudarrangör	5	4	3
- medarrangör	10	12	8

46.3 Mediaprogrammen och det föreslagna Media 2007

Mediaprogrammet (Media Plus och Media Yrkesutbildning) ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Det nuvarande programmet stödjer distribution, utveckling, festivaler och marknadsföring samt fortbildning av yrkesverksamma i den europeiska audiovisuella branschen. Programmet omfattar perioden 2001–2006 och har en budget på 513 miljoner euro. Förutom EU:s medlemsstater deltar Liechtenstein, Island, Norge och Bulgarien i programmet. Under 2006 anslöt sig Schweiz till programmet. Under 2006 har svenska aktörer fått ca 2,14 miljoner euro i stöd från programmet.

Förslaget till nytt program, Media 2007 (faktapromemoria 2004/05:FPM14) har förhandlats vidare under året, och ett slutligt beslut fattades i oktober. Programmet är i stora drag upplagt som tidigare, med stöd till för- respektive efterproduktion, men som ett enhetligt program i stället för dagens två. Finansieringsramen för perioden 2007–2013 är 745 miljoner euro.

46.4 Programmet Ett Europa för medborgarna

Förhandlingar om förslaget till nytt stödprogram, Medborgare för Europa för åren 2007–2013, (se faktapromemoria 2004/05:FPM67), har avslutats under året. Programmet är en vidareutveckling av det nuvarande programmet ”Medborgerligt deltagande” som löper till utgången av 2006. Syftet med programmet är att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU-institutionerna samt att stärka sammanhållningen mellan européer. Programmet innehåller fyra insatsområden:

1. **Aktiva medborgare för Europa** – stöd till vänortssamarbete och projekt som involverar medborgare

2. **Aktivt civilt samhälle i Europa** – stöd till det civila samhällets organisationer
3. **Tillsammans för Europa** – t.ex. stöd till studier, konferenser och information och
4. **Aktivt europeiskt ihållkommande** – stöd till bevarande av de viktigaste platserna och arkiven med anknytning till deporteringar och minnet av offren

Skr. 2006/07:85

Programmet behandlades av EU-nämnden den 12 maj och vid rådets möte (utbildning, ungdom och kultur) den 18 maj nåddes en politisk överenskommelse om programmet. Europaparlamentet har i sin andra behandling antagit programmet. På förslag från Europaparlamentet har programmet bytt namn till ”Ett Europa för medborgarna”. Programmet träder i kraft vid årsskiftet. Budgeten för programmet för åren 2007–2013 ligger på cirka 215 miljoner euro. Sverige ser positivt på programmet som kan komma att spela en betydelsefull roll för främjandet av ett aktivt europeiskt medborgarskap och ett aktivt civilt samhälle.

46.5 Digitalisering, kulturens ekonomiska roll samt rekommendation om skydd av unga

Vid höstens rådsmöte antogs rådsslutsatser om digitalisering, elektronisk tillgång samt digitalt bevarande. Rådsslutsatserna innehåller ett antal rekommendationer till medlemsstaterna och till kommissionen som syftar till att stärka och fokusera samarbetet kring digitalisering, bevarande och tillgängliggörande. Målet är att dessa åtgärder ska underlätta det framtida etablerandet av ett europeiskt digitalt bibliotek.

Slutsatserna baserar sig på kommissionens rekommendation (K(2006) 3808 slutlig), som i sin tur bygger på den konsultation som kommissionen genomförde hösten 2005 inom ramen för i2010-strategin.

Under hösten presenterades också den studie som beställts av kommissionen rörande kulturens och den kreativa sektorns bidrag till ekonomisk tillväxt, sysselsättning och sammanhållning i Europa. Studien visar att den kulturella och kreativa sektorn i Europa står för 2,6 % av EU:s BNP, och att tillväxten i denna sektor under 1999–2003 var 12,3 % högre än för ekonomin i övrigt. Sektorn sysselsätter 5,8 miljoner människor, vilket motsvarar 3,1 % av EU:s arbetskraft, och sysselsättningsgraden i kultursektorn ökade under 2002–2004, när den minskade i ekonomin i övrigt. Studien ger också ett antal rekommendationer, bl.a. när det gäller etablerandet av ny och mer tillförlitlig statistik för detta område samt mer effektiv samordning inom kommissionen. Rekommendationerna kommer att ligga till grund för diskussioner i rådet, och också ingå som ett underlag för kommissionens meddelande om kultur som väntas under våren 2007.

Under året antog rådet också en gemensam ståndpunkt kring förslaget till Europaparlamentets och rådets rekommendation om skyddet av minderåriga och människans värdighet och om rätten till genmäle med avseende på konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och nätverksbaserade informationstjänster (dokumentnr 9577/1/2006 – C6-0313/2006).

47 Institutionernas verksamhet

EU måste företrädas av moderna, effektiva, öppna och medborgarorienterade institutioner.

- Sverige fortsatte under året att verka för ökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner och för minskade administrationskostnader.

47.1 Ministerrådet

Öppenhet i rådet

Europeiska rådet beslöt i juni att öka öppenheten i rådets möten och tillämpa följande huvudprinciper:

- Alla förhandlingar på ministerrådsnivå om lagstiftning som antas enligt medbeslutandeförfarandet ska hållas offentligt, om inte annat beslutas av rådet eller Coreper i enskilda fall. Enligt tidigare bestämmelser och praxis var endast den inledande presentationen samt den avslutande omröstningen offentlig. Praxis innebar på senare tid också att slutförhandlingen i rådet hölls offentligt efter det att Europaparlamentets yttrande lämnats.
- Inledande förhandlingar på rådsnivå om viktigare lagstiftning som inte antas enligt medbeslutandeförfarande hålls offentligt. Undantag är möjliga i enskilda fall. Åtföljande förhandlingar om sådana lagstiftningsförslag kan ordförandeskapet besluta att hålla öppna, om inte rådet eller Coreper är av annan mening. Tidigare hölls förhandlingar om dessa lagstiftningsförslag inte i offentligheten. Undantag förekom men då i fråga om så kallade öppna debatter.

Behovet av så kallade öppna debatter underströks. Debatter om arbetsprogram och rådets övergripande prioriteringar ska hållas offentligt. Alla offentliga debatter och förhandlingar ska sändas över rådets webbplats. De beslutade åtgärderna skulle utvärderas av rådet efter sex månader.

Rådssekretariatet har skrivit en rapport där det förklaras hur rådet har genomfört den nya arbetsordningen vad gäller öppenhet. Enligt rapporten har antalet offentliga debatter ökat dramatiskt. Likaså har omröstningen i rådet angivits på TV-skärmar och de relevanta dokumenten i anslutning till de öppna debatterna finns tillgängliga på webbplatsen.

Språkanvändning i rådsarbetet

För ordinarie rådsmöten gäller krav att tolkning i bägge riktningarna ska finnas. Vid informella rådsmöten ska – när ett faktiskt behov finns –

starka önskemål uttryckas om tolkning till/från svenska. På arbetsnivå i rådet ges i ett 80-tal arbetsgrupper möjlighet att beställa tolkning ("request and pay"). För svensk del är det faktiska behovet i respektive sammanhang avgörande. I andra kommittéer och arbetsgrupper accepterar Sverige en begränsad språkregim (en/fr/ty) eller ingen tolkning alls (en/fr används parallellt utan tolkning). Där en sådan begränsad språkregim eller "request and pay" inte tillämpas ska svenskan inte diskrimineras i förhållande till andra jämförbara språk.

Sverige har förespråkat en allmänt minskad användning av tolkning i rådet i enlighet med dessa principer. På motsvarande sätt har vi under förhandlingar på arbetsnivå för svensk del accepterat att arbeta med texter på engelska eller franska.

47.2 Kommissionen

47.2.1 Kommissionens sammansättning

Under 2006 har inga förändringar skett i kommissionens sammansättning eller i fördelningen mellan de 25 kommissionsledamöternas ansvarsområden. Den 1 januari 2007 tar kommissionsledamöter från Rumänien och Bulgarien plats i kollegiet. Rumänen Leonard Orban ska ansvara för frågor om mångspråkighet medan bulgariskan Meglena Kuneva tar hand om konsumentskyddsfrågorna.

Under hösten 2006 genomfördes en rotation på kommissionens ledande platser omfattande tre generaldirektörer och flera bitr. generaldirektörer och direktörer. Ett flertal chefsposter har under året tillsatts med personer från nya medlemsstater. Alla generaldirektorat har emellertid inte fyllt de kvoter man tilldelats för handläggande och biträdande personal från nya medlemsstater.

Antalet svenska medborgare som är anställda i kommissionen har under året minskat från 611 personer till 601 personer (oktober 2005 till oktober). Denna minskning är representativ för de gamla medlemsstaterna. De 10 nya medlemsstaterna har ökat antalet anställda från 1 411 till 1 908 personer.

47.2.2 Genomförande av direktiv

Kansliet för samordning av EU-frågor i Statsrådsberedningen (SB EU-kansliet) har det övergripande ansvaret inom Regeringskansliet för genomförande av direktiv. EU-kansliet bistår med rådgivning till departementen i arbetet med genomförande av direktiv samt följer upp att departementen genomför direktiv inom den utsatta genomförandetiden.

Kommissionen upprättar regelbundet en resultattavla där de enskilda medlemsstaternas genomförande av direktiv på den inre marknadens område mäts i procenttal. Den av kommissionen senast upprättade resultattavlan, som presenterades i juli, visar på ett genomförandeunderskott för svensk del på 1,4 procent vilket är under Europeiska rådets målsättning om ett maximalt underskott på 1,5 procent.

Kommissionen har som uppgift att övervaka att medlemsstaterna tillämpar och genomför EG-rätten på ett riktigt sätt (artikel 211 EG). Till kommissionen inkommer klagomål från enskilda fysiska eller juridiska personer eller från andra medlemsstater om påstådda överträdelse av EG-rätten. Kommissionen kan också på eget initiativ ta upp sådana frågor.

Om kommissionen anser att en medlemsstat inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EG-fördraget, kan kommissionen inleda ett så kallat överträdelseförfarande enligt artikel 226 EG. Överträdelseärendena kan delas in i två grupper. Den ena gruppen avser utebliven anmälan till kommissionen om fullständigt genomförande av EG-direktiv, medan den andra gruppen gäller felaktig tillämpning av EG-rätten.

Det formella överträdelseförfarandet är indelat i tre faser. I den första fasen beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten, i vilken den berörda medlemsstaten lämnas tillfälle att inom en viss angiven tid komma in med synpunkter på den påstådda överträdelsen. Om kommissionen inte är nöjd med svaret på den formella underrättelsen och fortfarande anser att det är fråga om en överträdelse, kan kommissionen i ett andra steg avge ett motiverat yttrande. I det motiverade yttrandet föreläggs den berörda medlemsstaten att vidta rättelse inom en viss angiven tid, normalt två månader. Om medlemsstaten inte rättar sig inom denna tid kan kommissionen i den tredje fasen besluta att föra ärendet vidare till EG-domstolen.

Om domstolen i en dom har fastställt att medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördraget, kan kommissionen härefter, om kommissionen anser att den berörda medlemsstaten inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom, inleda ett förfarande enligt artikel 228 EG. I ett första led beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten. Därefter kan kommissionen avge ett motiverat yttrande. Om medlemsstaten underlåter att vidta nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom får kommissionen därefter väcka talan vid domstolen med ett yrkande om att medlemsstaten ska föreläggas att betala ett standardbelopp eller vite.

Sverige har under 2006 tagit emot formella 55 underrättelser, varav 36 underrättelser har avsett underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av direktiv. Motsvarande siffror för 2005 var 46 formella underrättelser, varav 34 avsåg underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av direktiv.

Under 2006 har kommissionen överlämnat 20 motiverade yttranden till Sverige. Det är lika många som under 2005. Vidare har kommissionen under 2006 fört 4 ärenden mot Sverige vidare till EG-domstolen. Det är ett ärende färre än 2005. Sverige har till skillnad från förra året inte tagit emot någon formell underrättelse enligt artikel 228 EU under 2006.

Kommissionen har under 2006 avskrivit 48 ärenden som varit föremål för formellt överträdelseförfarande. 2005 avskrevs 65 ärenden.

I bilaga 4 redogörs för pågående överträdelseärenden mot Sverige.

För en översikt av överträdelseärenden som kommissionen driver mot medlemsstaterna hänvisas till kommissionens årliga rapport om kontroll av gemenskapsrättens tillämpning.

Debatten i Europaparlamentet har under 2006 dominerats av framförallt några centrala rättsakter. Det gäller främst tjänstedirektivet och regelverket om kemikalier, Reach, men också arbetstidsdirektivet.

Under året har Europaparlamentet också behandlat uppföljningen av Europeiska rådets uppgörelse om långtidsbudgeten för 2007–2013. Inom ramen för denna uppgörelse har en rad enskilda rättsakter och beslut kommit till stånd för budgetens genomförande.

Europaparlamentet har under senare år utvecklat sitt agerande inom ramen för unionens förhandlingsprocess i framtagandet av nya regler. På så sätt har dess faktiska inflytande ökat betydligt och utvecklingen under 2006 pekar fortsatt tydligt i denna riktning.

Europaparlamentet är en framgångsrik förhandlingspart i samspelet med rådet under medbeslutandeförfarandet, där de positioner jämkas samman som rådet respektive Europaparlamentet har tagit fram var för sig.

Lissabonstrategin har också under det gångna året fått stor uppmärksamhet i Europaparlamentet med särskild fokus på energieffektivitet och forskning.

Europaparlamentet har under 2006 förberett sig för inträdet av Rumänien och Bulgarien som medlemmar i EU från den 1 januari 2007. Antalet ledamöter ökar därmed till 785 för den återstående delen av mandatperioden. Efter Europaparlamentsvalen i juni 2009 minskar antalet till 736 genom en allmän omfördelning.

47.4 Europeiska gemenskapernas domstol

EG-domstolen har till uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EG-rätten (artikel 220 EG). EG-domstolen ska se till att unionens institutioner handlar inom sina respektive behörighetsområden och i enlighet med EG-rätten. Det är också EG-domstolen som ytterst avgör om medlemsstaterna och unionens institutioner följer och tillämpar EG-rätten korrekt. En förstainstansrätt med behörighet att pröva vissa särskilda grupper av ärenden är knuten till domstolen (artikel 225 EG). Förstainstansrättens domar kan överklagas till EG-domstolen. Europeiska gemenskapernas personaldomstol, som inrättades 2005, är knuten till förstainstansrätten på samma sätt som förstainstansrätten till EG-domstolen. I personaldomstolen handläggs de mål mellan institutionerna och dess anställda som tidigare handlades i förstainstansrätten.

De vanligaste målen vid EG-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 234 EG. Sådana mål inleds genom en begäran från en nationell domstol i någon av medlemsstaterna. I begäran ställer den nationella domstolen en eller flera frågor om hur EG-rätten ska tolkas och tillämpas. I domen i sådana mål lämnar EG-domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av unionens institutioner. Under 2006 begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EG-domstolen i drygt 200 fall. Av dessa kom två från svenska domstolar.

Under 2006 yttrade sig den svenska regeringen skriftligen i 17 mål om förhandsavgörande och deltog vid muntlig förhandling i tio sådana mål.

Vid EG-domstolen och förstainstansrätten handläggs även mål där talan väcks direkt vid EG-domstolen eller förstainstansrätten, så kallad direkt talan. I EG-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat har väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution, t.ex. i mål där kommissionen har väckt fördragsbrotts-talan mot en medlemsstat enligt artikel 226 EG. Mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot gemenskaps-institutionernas beslut handläggs av förstainstansrätten. Under 2006 väcktes talan mot Sverige i fyra fall. Samtliga avsåg fördragsbrottsmål. Den svenska regeringen ansökte om att få föra talan till stöd för en av parterna (intervention) i två mål vid EG-domstolen och ett mål vid förstainstansrätten. Regeringen deltog vid muntlig förhandling i mål om direkt talan vid tre tillfällen i EG-domstolen under 2006.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och förstainstansrätten under 2006. Det gäller dels mål där den svenska regeringen har agerat eller där en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels mål där Sverige är part eller har stött en av parterna. Information om dessa mål föredrogs för EU-nämnden vid dess sammanträde den 24 mars.

I bilagorna 2 och 3 redogörs för viktigare domar som EG-domstolen respektive förstainstansrätten har meddelat under 2006.

47.5 Europeiska revisionsrätten

Under 2006 har revisionsrätten offentliggjort tio särskilda rapporter samt åtta yttranden om olika aspekter av EU:s finanser och förvaltningsfrågor. I oktober presenterades årsrapporten, som innehåller analyser och resultat av rättens granskningar, sektor för sektor. Som en del av årsrapporten publiceras även en revisionsförklaring. Revisionsrättens årsrapport utgör underlaget för rådets ställningstagande till om de ska rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för dess genomförande av budgeten. I kapitel 15.2 finns en mer utförlig beskrivning av prövningen av ansvarsfrihet.

47.6 Övriga institutioner

47.6.1 Regionkommittén

Regionkommittén består av politiska representanter från lokal och regional nivå i medlemsstaterna. Totalt är ledamöterna 317 till antalet och utses för fyra år (t.o.m. den 25 januari 2010). De svenska ledamöterna i Regionkommittén är 12 till antalet och lika många ersättare. Under 2006 genomfördes vissa mindre förändringar i delegationen utifrån resultatet i de allmänna valen. En helt ny nominering kommer att ske utifrån valresultatet på kommun- och landstingsnivå under 2007.

Regionkommittén har haft fem plenarsessioner under året. Yttranden har lämnats bl.a. om Plan D, Kommunikationsstrategin, kommissionens miljöstrategier, tjänstedirektivet, jämställdhet, offentlig upphandling och offentlig-privata partnerskap. Den svenska delegationen har medverkat såsom rapportörer i två yttranden. Yttrandena handlade om främjande av rena vägtransportfordon och nyckelkompetenser för livslångt lärande.

47.6.2 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbankens (EIB) huvuduppgift är att främja unionens integration och sammanhållning genom långfristig utlåning. EIB har även till uppgift att låna ut till länder utanför EU. I slutsatserna från Europeiska rådets möte den 23–24 mars angavs att EIB ska agera mera aktivt för att stödja Lissabonstrategin. Sverige har välkomnat detta och understrukt vikten av ett fortsatt starkt engagemang för utlåning till innovation, forskning och utveckling samt till små- och medelstora företag.

En annan stor fråga under året har varit den om EIB:s utlåning utanför EU, den så kallade ”externa utlåningen”. Den externa utlåningen skyddas mot politisk risk genom att garantier lämnas i EU:s budget. Det belopp som anslås till garantifonden sätter således taket för EIB:s utlåning utanför unionen. De nuvarande mandaten för detta löper ut den 31 januari 2007. Kommissionen presenterade i juni ett förslag till beslut om utformningen av mandaten för perioden 2007–2013. Sverige har, tillsammans med ett antal länder fört en restriktiv linje. På Ekofinrådets möte den 28 november enades man om en utlåningsram på 25,8 miljarder euro med en möjlig höjning på maximalt 2 miljarder euro efter en utvärdering av den externa utlåningen 2010.

EU:s facilitet för investering i och partnerskap med länder runt Medelhavet

Ekofinrådet beslutade den 28 november om en ny inriktning för den Europeiska investeringsbankens långivning till länder runt Medelhavet under programmet FEMIP (Facility for European-Mediterranean Investment and Partnership). Beslutet gick i korthet ut på att integrera långivningen mer i EU:s landsstrategier, förbättra möjligheterna för FEMIP att involvera den privata sektorn samt bilda en rådgivande kommitté med deltagande från medlemsstaterna och partnerländerna för att stärka partnerskap och ägarskap. Sverige har stöttat beslutet. Sverige har också välkomnat att en parallell diskussion om att eventuellt bilda en ny bank för långivning till regionen inte längre är aktuell.

47.6.3 Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden (EIF) är unionens särskilda organ för förmedling av riskkapital och garantier för små och medelstora företag. Vid Ekofinrådets möte den 14 mars antogs en rapport om EIB-gruppens (EIB och EIF) förslag att förstärka gruppens bidrag till Lissabonstrategin. Rapporten innehöll även ett förslag att öka fondens tecknade kapital med

50 % i nominella termer. Kapitalhöjningen stöddes av EIB:s styrelse den 7 juni. EIB kommer således att teckna ca 60 % av de nya kapitalandelarna, finansierat över egna medel. Ett förslag till rådsbeslut har presenterats där kommissionen föreslår teckna upp till 30 % av de nya andelarna, motsvarande ca 120 miljoner euro. Beslut kommer att fattas i början av 2007 efter yttrande från Europaparlamentet. De övriga ca 10 % av de nya kapitalandelarna förväntas erbjudas det 30-tal finansiella institutioner som är delägare i EIF, däribland svenska Industrifonden. Kapitalhöjningen medför inga budgetkonsekvenser för Sverige eller övriga medlemsstater utöver vad som följer av överenskommelsen om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Sverige har inte motsatt sig förslaget.

47.7 Öppenhet och insyn

Sedan den 3 december 2001 tillämpar Europaparlamentet, rådet och kommissionen förordningen (1049/2001) om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. I behandlingen av de enskilda utlämnandeärendena som rådet beslutar i har Sverige alltsedan antagandet av de nya reglerna agerat för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av bestämmelserna i förordningen. Sverige har under 2006 fortsatt att hålla en konsekvent linje i de diskussioner av mer principiell natur som tidigare förts i rådet, bl.a. i frågan om hur sekretessbestämmelsen till skydd för rättslig rådgivning ska tolkas, och röstar emot majoriteten samt begär att röstresultatet ska offentliggöras i de fall vi har en avvikande rättslig uppfattning. Den tendens mot en kontinuerligt utökad handlingsoffentlighet som varit tydlig under senare år börjar nu mattas av. Detta ska emellertid ses mot bakgrund av de resultat som har uppnåtts i detta hänseende, dvs. att handlingsoffentligheten inom EU numera har en väsentligt större omfattning än vad som var fallet vid öppenhetsförordningens införande. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera t.o.m. direkt sökbara på Internet.

Rättsakter och andra sådana dokument tillhandahålls kostnadsfritt genom EUR Lex (<http://eur-lex.europa.eu>).

Alla mål vid EG-domstolen och dess förstainstansrätt med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas kontinuerligt. Under 2006 har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige har intervenerat sedan tidigare samt lämnat ett yttrande till EG-domstolen med anledning av en tysk domstols begäran om förhandsbesked i frågan om det är möjligt att hemlighålla en bilaga till en EG-förordning (mål C-345/06).

47.8 Personalpolitik i EU:s institutioner

Under 2004 trädde ett nytt regelverk på det personalpolitiska området i kraft. Under 2006 har flera uppföljningsbeslut inom ramen för dessa föreskrifter tagits. Bland annat har beslut fattats att det från 2009 för befordran till högre lönegrad krävs godkända kunskaper i ett tredjespråk motsvarande Europarådets nivå B2. Fram till dess gäller som övergångsregel krav på nivå A 2.

47.9 Svenska språket och regelförenkling

Sverige vill att EU:s lagstiftning ska vara enkel, överskådlig och begriplig. Arbetet med att förbättra kvaliteten i EU-lagstiftningen bedrivs både inom EU:s institutioner och i Regeringskansliet. EU-språkvårdens nätverk har under året utvidgats och kontakterna inom nätverket har ökat.

47.9.1 Institutionernas åtgärder för bättre och enklare lagstiftning

Det finns i dag fyra interinstitutionella avtal, som behandlar förbättring av EU-lagstiftningen för att göra den överskådligare och begripligare. Det senaste av dessa är avtalet om bättre lagstiftning (2003/C 321/01). Avtalets genomförande följs upp av en teknisk högnivågrupp som utvärderar bl.a. interinstitutionellt samarbete och förenkling av lagstiftningen. Gruppen har träffats en gång under 2006. Kommissionen är pådrivande i arbetet för klarare och enklare rättsakter.

Sverige har, i de sammanhang där förenkling av gällande regler och utformning av nya regler behandlats, betonat vikten av att detta arbete också omfattar språklig och redaktionell bearbetning. Regel- förbättringsarbetet i övrigt behandlas närmare i avsnitt 31.1.3.

47.9.2 EU-språkvårdens utveckling

En beskrivning av EU-språkvårdens uppgifter finns i propositionen Bästa språket – En samlad svensk språkpolitik (prop. 2005/06:2). Regeringen anser där bl. a. att EU-språkvården bör utvecklas vidare. Under riksdagsbehandlingen framkom det att kulturutskottet (bet. 2005/06:KrU4) också såg positivt på regeringens avsikter att verka för att EU:s institutioner arbetar för enklare, begripligare och klarare texter samt för att svenska EU-texter förbättras.

EU-språkvården i Justitiedepartementets granskningsenhet har under året utökat sitt nätverk av kontaktpersoner vid svenska myndigheter. Nätverket utnyttjas flitigt av översättare och terminologer vid framför allt rådet och kommissionen. De råd som svenska experter genom nätverket kan ge i bl.a. termfrågor är en viktig del av institutionernas kvalitetsarbete.

Årets arbete har inneburit mer kontakt än tidigare med kommissionens svenska översättningsavdelning, varifrån granskningsenheten under året tagit emot en praktikant. Samarbetet med kommissionen förväntas öka ytterligare i framtiden, t.ex. genom utbildningsinsatser. Skr. 2006/07:85

Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under år 2006

I det följande redovisas de mål vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt i vilka Sverige är eller har varit part eller intervenient eller, i fråga om mål om förhandsavgöranden, de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Redovisningen avser år 2006. I avsnitt 1 upptas de mål som har avgjorts slutligt under året. I avsnitt 2 finns de mål som vid utgången av år 2006 fortfarande var pågående. Målen redovisas inom respektive avsnitt i målnummerordning samt med målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient först och målen om förhandsavgörande därefter.

De vanligaste målen vid EG-domstolen är mål om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG. På begäran av nationella domstolar i medlemsstaterna lämnar EG-domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av EU:s institutioner. En annan måltyp vid EG-domstolen är mål om fördragsbrott enligt artikel 226 EG. Kommissionen eller en medlemsstat kan väcka talan mot en medlemsstat som har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt fördragen. Vidare kan talan väckas enligt artikel 230 EG om ogiltighet av rättsakter som har beslutats av institutionerna samt enligt artikel 232 EG om att en institution har underlåtit att vidta en åtgärd som åligger den. Medlemsstaterna kan själva vara parter i mål vid EG-domstolen och har dessutom, i likhet med vissa av EU:s institutioner, möjlighet att yttra sig i samtliga mål om förhandsavgöranden. I andra mål finns det en möjlighet att intervensera, dvs. föra talan till stöd för en av parterna i målet. För medlemsstaterna är det viktigt att kunna utnyttja dessa möjligheter. Det gäller inte bara i de mål där den nationella lagstiftningen är berörd utan även i andra mål som kan påverka den nationella lagstiftningen. Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EG-domstolen redovisas särskilt i bilaga 4.

1 REGISTER

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Arbetsrätt

C-341/05

C-438/05

Behörighetsfördelning EU/EG

C-91/05

C-440/05

Behörighetsfördelning EG/medlemsstaterna

C-459/03

Bryssel I-förordningen

C-98/06

Erkännande av examansbevis

C-303/06

C-311/06

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

C-330/03

C-1/05

C-40/05

C-149/05

C-11/06 och C-12/06

Fri rörlighet för tjänst/kapital

C-452/04

Fri rörlighet för varor

C-470/03

C-170/04

C-434/04

C-142/05

C-433/05

Immaterialrätt

C-169/05

C-316/05

Jordbruk och fiske

C-300/05

C-37/06 och C-58/06

C-272/06

C-277/06

Miljö

C-14/06
C-295/06 (T-5/06)
C-308/06
T-229/04 (C-102/04)

Offentliggörande av rättsakter

C-161/06
C-345/06

Samarbetsprincipen

C-234/04

Skatterätt

C-475/03	C-5/05	C-330/05
C-150/04	C-101/05	C-427/05
C-196/04	C-102/05	C-168/06
C-265/04	C-111/05	C-182/06
C-292/04	C-231/05	C-458/06

Straff- och straffprocessrätt

C-150/05
C-288/05

Social trygghet/utlandsvård

C-137/04
C-185/04
C-372/04
C-2/05
C-299/05

Processrätt

C-473/04
C-432/05
C-175/06

Tullfrågor

C-546/03
C-284/05

Öppenhet (tillgång till handlingar)

C-39/05 P & C-52/05 P
C-64/05 P
T-237/02
T-170/03
T-161/04

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EG-domstolen eller EG:s förstainstansrätt

C-459/03 (ERS2004/31:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Irland

Fördragsbrott – Förenta nationernas havsrättskonvention – Skydd och bevarande av den marina miljön – Konventionens system för tvistelösning – Skiljeförfarande som Irland inlett mot Förenade kungariket i enlighet med detta system – Tvist angående MOX anläggningen i Sellafield (Förenade kungariket) – Irländska sjön – Artikel 292 EG – Förbindelse att inte lösa tvister om tolkningen eller tillämpningen av fördraget på annat sätt än som bestäms genom fördraget – Blandat avtal – Gemenskapens behörighet – Artikel 10 EG – Samarbetskyldighet

Kommissionen väckte talan mot Irland och gjorde gällande att Irland har brutit mot fördraget genom att med stöd av FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) påkalla skiljeförfarande mot Förenade kungariket avseende en överträdelse av konventionen. Enligt kommissionen är EG-domstolen ensam behörig att avgöra tvister mellan medlemsstaterna som rör fördraget med hänsyn till medlemsstaternas åtagande i artikel 292 EG. Sverige intervenerade till stöd för Irland.

EG-domstolens dom den 30 maj 2006: Av fast praxis framgår att de blandade avtalen har samma ställning i gemenskapens rättsordning som de rena gemenskapsavtalen när det gäller bestämmelser som omfattas av gemenskapens behörighet. Eftersom UNCLOS är ett blandat avtal, ska det prövas om de bestämmelser i avtalet som Irland har åberopat vid skiljedomstolen i tvisten angående MOX-anläggningen omfattas av gemenskapens behörighet. De bestämmelser som Irland åberopat i konventionen har rubriken ”Skydd och bevarande av den marina miljön”. Domstolen har tidigare slagit fast att artikel 175.1 EG är den korrekta rättsliga grunden för ingående av internationella avtal om miljöskydd på gemenskapens vägnar. Denna behörighet för gemenskapen avseende yttre förbindelser på miljöskyddsområdet, i detta fall vad gäller den marina miljön, är i och för sig, såsom framgår av artikel 176 EG, inte exklusiv utan i princip delad mellan gemenskapen och medlemsstaterna. Frågan om en bestämmelse i ett blandat avtal omfattas av gemenskapens behörighet rör emellertid tilldelningen och följaktligen själva förekomsten av en sådan behörighet, inte huruvida den är exklusiv eller delad. Det är i princip inte är avgörande för gemenskapens behörighet avseende yttre förbindelser på miljöskyddsområdet att det antas sekundära rättsakter som omfattar berörda frågor och kan påverkas om medlemsstater deltar i ingående av avtalet i fråga. Gemenskapen kan i själva verket ingå avtal på miljöskyddsområdet även i de fall de specifika frågor som dessa avtal omfattar ännu inte eller endast till en mindre del är föremål för lagstiftning på gemenskapsnivån och gemenskapslag-

stiftningen följaktligen inte kan påverkas av avtalet. Det ska därför prövas om och i vilken mån gemenskapen, genom att bli part i UNCLOS, har valt att utöva sin behörighet avseende yttre förbindelser på miljöskyddsområdet. Av den behörighetsdeklaration som har upprättats till konventionen följer, i det specifika sammanhang som konventionen utgör, att en överföring av delad behörighet till gemenskapen är villkorad av att det finns gemenskapsregler på de områden som de berörda bestämmelserna i konventionen gäller, oavsett deras räckvidd och art. De bestämmelser i konventionen som rör förebyggande av förorening av den marina miljön och som Irland har åberopat, vilka uppenbarligen täcker in en betydande del av tvisten angående MOX-anläggningen, motsvarar i stor utsträckning av de direktiv om miljöskydd som gäller inom EU. De omfattas därför av en behörighet för gemenskapen som denna har valt att utöva genom att ansluta sig till konventionen. Det saknar betydelse om de gemensamma reglerna är av minimikaraktär. De bestämmelser i konventionen som Irland har åberopat inom ramen för den tvist angående MOX-anläggningen som har hänskjutits till skiljedomstolen är en del av gemenskapens rättsordning. Domstolen är därmed behörig att pröva tvister om tolkningen och tillämpningen av dessa bestämmelser och att bedöma huruvida de iakttagits av en medlemsstat. Denna behörighet är exklusiv. Fördragsbrotttalan bifölls därmed. Fördragsbrotttalan bifölls dessutom i den mån den syftade till att fastställa att Irland inte har iakttagit sin samarbetskyldighet enligt artikel 10 EG, då Irland inlett ett förfarande enligt tvistlösningsbestämmelserna i konventionen utan att i förväg upplysa och rådgöra med behöriga gemenskapsorgan.

C-546/03 (ERS2004/70:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien

Förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodex) – Tidsfrister för fastställande av tullskuld i efterhand

Kommissionen har väckt talan mot Spanien och gjort gällande att Spanien har brutit mot de tidsfrister för fastställande av tullskuld i efterhand som gäller enligt tullkodexen. Spanien tillämpar ett förfarande som innebär att gäldenären bereds tillfälle att yttra sig över den preliminära granskningsrapporten innan beloppet fastställs. Enligt tullkodexen ska, när en tullskuld inte har bokförts eller har bokförts till ett för lågt belopp, det belopp som ska utkrävas bokföras inom två dagar från det att myndigheten blivit medveten om situationen och har möjlighet att beräkna vad beloppet lagligen uppgår till samt fastställa vem som är gäldenär (så kallad bokföring i efterhand). Svenska tullmyndigheter tillämpar motsvarande princip om kommunikation som Spanien (jämför 17 § förvaltningslagen). Kommissionen hade inlett överträdelseärenden även mot Sverige, Danmark och Finland men valde att driva den principiella frågan som ett pilotmål mot Spanien.

Sverige har intervenerat till stöd för Spanien och anfört följande. Utgångspunkten för tidsfristen för bokföring av en tullskuld, vid bokföring i efterhand enligt tullkodexen, är den tidpunkt då tullmyndigheten har möjlighet att beräkna vad beloppet lagligen uppgår till samt fastställa vem som är gäldenär. Varken beloppet eller vem som är gäldenär lagligen kan fastställas enbart med utgångspunkt i uppgifter som har tillförts

ärendet av annan än parten om denne inte har beretts möjlighet att yttra sig över uppgifterna.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 1

EG-domstolens dom den 23 februari 2006: Spanien har inte uppfyllt sina skyldigheter att inom den frist som framgår av tullkodexen bokföra aktuella tullskulder. Den tullskyldiges rätt till försvar i förhållande till medlemsstaten kan inte medföra att medlemsstaten inte uppfyller sina skyldigheter gentemot gemenskapen inom den frist som framgår av tullkodexen.

T-237/02 (ERS2002/175:3) Technischen Glaswerke Ilmenau GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission

Tillgång till handlingar – Förordning (EG) nr 1049/2001 (öppenhetsförordningen) – Granskningsförfarande rörande statligt stöd – Undantag för att skydda syftet med undersökningar – Tyst beslut om avslag – Skyldighet att göra en konkret och individuell bedömning – Intervention – Intervenientens yrkanden, grunder och argument”

Sökanden yrkade att kommissionens beslut att vägra bolaget tillgång till vissa statsstödshandlingar skulle ogiltigförklaras eftersom avslagsbeslutet inte var tillräcklig motiverat.

Sverige intervenerade till stöd för sökanden. Sverige gjorde i sak gällande att beslutet utgör en oriktig tillämpning av artikel 4.2 i öppenhetsförordningen eftersom kommissionen inte har prövat begäran om utlämnande i förhållande till uppgifterna i varje enskild handling utan i stället, som det får förstås, har utgått från att generell sekretess skulle gälla i ärenden om statligt stöd.

Förstainstansrättens dom den 14 december 2006: Enligt fast praxis gäller, såsom bl.a. Sverige har framhållit, att den prövning som institutionen gör för att tillämpa ett undantag ska utföras på ett konkret sätt och framgå av motiven till beslutet. Tvärtemot vad kommissionen har hävdat är skyldigheten för en institution att göra en konkret och individuell bedömning av innehållet i de handlingar som avses i ansökan en princip som är tillämplig på samtliga undantag som nämns i artikel 4.1–4.3 i öppenhetsförordningen, oavsett vilket område de begärda handlingarna rör. Sagda prövning är däremot inte nödvändig när det, p.g.a. särskilda omständigheter i det aktuella fallet, är uppenbart att tillgång till handlingarna inte ska ges eller tvärtom ska ges. Kommissionen har i beslutet angett att den har tillämpat undantaget för skyddet av syftet med inspektioner och utredningar, på grund av att pågående undersökningar som rör huruvida ett statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden måste bygga på lojalt samarbete och ömsesidigt förtroende mellan kommissionen, medlemsstaten och de berörda företagen, så att de olika ”parterna” kan uttrycka sig fritt, varvid tillgång till handlingar i en sådan undersökning ”skulle kunna undergräva undersökningen av detta klagomål genom att försvåra denna dialog”. En så allmänt hållen bedömning, vilken rör samtliga granskningsförfaranden rörande stöd som beviljats sökanden, innehåller inte uppgifter om de särskilda omständigheter i detta fall som gör att det inte är nödvändigt att göra en konkret och individuell prövning av handlingarna i förfarandena. Denna bedömning utgör särskilt inte stöd för åsikten att det är uppenbart att

dessa handlingar i sin helhet omfattas av ett undantag från rätten att få tillgång. Vad avser det åberopade undantagets tillämpning i tiden har kommissionen hänvisat till handlingar som rör ”pågående undersökningar”, vilket är en generellt hållen formulering som inte ger läsaren möjlighet att med tillräcklig säkerhet förstå att samtliga handlingar som avses i ansökan om tillgång fortfarande omfattades av nämnda undantag när beslutet antogs. Eftersom kommissionen inte har gjort en konkret och individuell bedömning av de handlingar som avses i ansökan om tillgång innebär kommissionens beslut att helt enkelt avslå sökandens ansökan om tillgång följaktligen felaktig rättstillämpning. Kommissionen har således åsidosatt artikel 4.2 i öppenhetsförordningen och beslutet ska därför ogiltigförklaras.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

C-330/03 (ERS2003/156:1) Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos mot Administración del Estado. Annan part G.M. Imo; begäran från Tribunal Supremo, Spanien

Fri rörlighet för arbetstagare – Erkännande av examensbevis – Direktiv 89/48/EEG – Partiellt och begränsat erkännande av yrkeskvalifikationer – Artiklarna 39 och 43 EG

Den spanska domstolen frågade EG-domstolen om direktiv 89/48/EEG om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier medger att värdmedlemsstaten partiellt erkänner sökandens yrkeskvalifikationer, dvs. endast delvis erkänner en examen.

Sverige anförde att ett partiellt erkännande av examensbevis strider dels mot direktivets ordalydelse och syfte, dels mot fördragets regler om fri rörlighet för arbetstagare. Ett partiellt erkännande kan medföra att särskilda yrkeskategorier skapas för medborgare med examen från andra medlemsstater vilket får diskriminerande effekter.

EG-domstolen dom den 19 januari 2006: Direktiv 89/48/EEG utgör inte något hinder för att bevilja ett partiellt tillträde till ett reglerat yrke. Artiklarna 39 EG och 43 EG hindrar å andra sidan inte en medlemsstat från att underlåta att bevilja ett partiellt tillträde i de fall de brister som finns i den berördes utbildning kan avhjälpas genom någon av de kompensande åtgärder som finns i artikel 4.1 i direktiv 89/48/EEG, dvs. lämplighetsprov eller anpassningstid. Däremot utgör artiklarna 39 EG och 43 EG som utgångspunkt hinder för en medlemsstat att inte tillåta ett partiellt tillträde om skillnaderna mellan verksamhetsområdena är så stora att det skulle vara nödvändigt att genomgå en hel utbildning. En vägran till partiellt tillträde kan dock även i det fallet vara motiverad p.g.a. av tvingande skäl av allmänintresse om åtgärden är ändamålsenlig och proportionerlig.

C-475/03 (ERS2003/204:1) Banca Popolare di Cremona Soc. coop. arl mot Agenzia Entrate Ufficio Cremona; begäran från Commissione Tributaria Provinciale di Cremona, Italien

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artikel 33.1 – Förbudet att ta ut andra nationella skatter som har karaktären av omsättningsskatter – Begreppet 'omsättningsskatter' – Italiensk regional produktionskatt

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om en skatt såsom IRAP – en regional produktionskatt som tas ut i Italien – är förenlig med det gemenskapsrättsliga förbudet mot andra nationella omsättningsskatter än mervärdesskatt (artikel 33.1 i sjätte mervärdesskattedirektivet) samt under vilka förutsättningar och i vilken omfattning rättsverkningarna av en dom i ett mål om förhandsavgörande kan begränsas.

Efter det att generaladvokaten bedömt att IRAP var att betrakta som en mervärdesskatt i direktivets mening och rest frågan om och hur en sådan doms rättsverkningar kunde begränsas i tiden återupptog domstolen det muntliga förfarandet för att behandla dessa frågor. Sverige argumenterade för att det kan finnas situationer då det är motiverat att begränsa rättsverkningarna av EG-domstolens domar och att detta också kan ske till ett framtida datum för samtliga som avser att återopa domen.

EG-domstolens dom den 3 oktober 2006: Enligt domstolens fasta praxis har mervärdesskatt i den mening som avses i direktivet fyra väsentliga kännetecken, nämligen: 1) mervärdesskatten tas ut generellt på transaktioner avseende varor eller tjänster; 2) den är proportionell i förhållande till det pris som den skattskyldige har erhållit för dessa varor och tjänster, 3) den tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan, inklusive detaljhandeln, oavsett antalet föregående transaktioner, och 4) den skatt som ska erläggas vid en transaktion beräknas efter avdrag för den skatt som betalades vid den föregående transaktionen, vilket innebär att skatten i varje led endast beräknas på det mervärde som tillförts i detta led och att skatten i sista hand bärs av konsumenten. Främst på grund av att IRAP inte kunde anses vara proportionell mot priset på de tillhandahållna varorna och tjänsterna och alltså i synnerhet inte hade det andra väsentliga kännetecknet kan IRAP inte kvalificeras som mervärdesskatt i den mening som avses i artikel 33.1 i direktivet. Med hänsyn till slutsatsen beträffande IRAP:s karaktär saknades det anledning för domstolen att bedöma frågan om domens rättsverkningar i tiden.

C-137/04 (ERS2004/81:2) Amy Rockler mot Riksförsäkringsverket; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Fri rörlighet för arbetstagare – Tjänstemän och övriga anställda i Europeiska gemenskaperna – Föräldrapenning – Beaktande av den period under vilken en arbetstagare har omfattats av Europeiska gemenskapernas sjukförsäkringssystem

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om artikel 39 EG ska tolkas så att, vid tillämpning av en nationell bestämmelse som föreskriver att en arbetstagare måste ha varit försäkrad under en viss kvalifikationstid för att erhålla ersättning på sjukpenningnivå under föräldradighet, sammanläggning ska ske med en period under vilken arbetstagaren varit tjänsteman i EU.

Sverige har anfört att systemet med två nivåer på föräldrapenningen under de första 180 dagarna är ett utslag av en försäkringslösning som inte inverkar på den grundläggande rätten till föräldrapenning. En nyanländ arbetstagare i Sverige som inte uppfyller kvalifikationskravet är inte avskuren från föräldrapenning, utan enbart från den delen som ger ett högre utfall.

EG-domstolens dom den 16 februari 2006: En nationell bestämmelse som innebär att de perioder under vilka en arbetstagare har omfattats av EG:s sjukförsäkringssystem inte beaktas vid beräkning av föräldrapenning kan avskräcka medborgarna i en medlemsstat från att lämna denna stat i syfte att utöva yrkesverksamhet inom en av EU:s institutioner i en annan medlemsstat. En sådan nationell bestämmelse utgör därmed ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare som i princip är förbjudet enligt EG-fördraget. Av fast praxis framgår att en åtgärd som inskränker en av de grundläggande friheter som säkerställs i fördraget är motiverad endast om åtgärden har ett legitimt syfte som är förenligt med fördraget och om proportionalitetsprincipen iaktas. De skäl som en medlemsstat kan åberopa för att motivera en begränsande åtgärd som medlemsstaten vidtagit ska åtföljas av en bedömning av lämpligheten och proportionaliteten av denna åtgärd. Någon sådan bedömning har inte gjorts i förevarande fall. Sverige har endast hänvisat till en hypotetisk finansiell börda som skulle komma att läggas på det nationella välfärdssystemet, om den period under vilken en migrerande arbetstagare har omfattats av EG:s sjukförsäkringssystem beaktades vid tillämpningen av den nationella bestämmelsen. Härav följer att det hinder för den fria rörligheten för arbetstagare som följer av underlåtenheten att vid beräkning av föräldrapenning beakta de perioder under vilka migrerande arbetstagare har omfattats av EG:s sjukförsäkringssystem inte är motiverat. Den period under vilken en arbetstagare har omfattats av EG:s sjukförsäkringssystem ska således beaktas vid tillämpning av en sådan nationell bestämmelse som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen.

C-185/04 (ERS2004/99:2) Ulf Öberg mot Stockholms läns allmänna försäkringskassa; begäran från Länsrätten i Stockholms län, Sverige
Fri rörlighet för arbetstagare – Tjänstemän och övriga anställda i Europeiska gemenskaperna – Föräldrapenning – Beaktande av den period under vilken en arbetstagare har omfattats av Europeiska gemenskapernas sjukförsäkringssystem

Länsrätten har frågat EG-domstolen om gemenskapsrätten ska tolkas så att, vid tillämpning av en nationell bestämmelse som föreskriver att en arbetstagare måste ha varit försäkrad under en viss kvalifikationstid för att erhålla ersättning på sjukpenningnivå under föräldraledighet, sammanläggning ska ske med en period under vilken arbetstagaren varit tjänstemän i EU.

Sverige har anfört i stort sett samma argument som i mål C-137/04 Rockler.

EG-domstolens dom den 16 februari 2006: På samma skäl som anfördes i

mål C-137/04 Rockler, fastställdes att artikel 39 EG ska tolkas så, att den period under vilken en arbetstagare har omfattats av Europeiska gemenskapernas sjukförsäkringssystem ska beaktas vid tillämpningen av en sådan nationell bestämmelse som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

C-196/04 (ERS2004/106:2) Cadbury Schweppes PLC och Cadbury Schweppes Overseas Ltd mot The Commissioners of Inland Revenue; begäran från The Special Commissioners, Förenade kungariket

Etableringsfrihet – Lagstiftning om kontroll över utländska bolag – Vinster i kontrollerade utländska bolag inkluderas i beskattningsunderlaget för moderbolaget

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om den brittiska lagstiftningen om kontroll över utländska företag (så kallade CFC-regler), som innebär att ett företag med säte i Förenade kungariket under vissa förutsättningar beskattas för vinster från ett dotterbolag med säte i en annan stat om dessa vinster beskattas med en lägre skattesats än den som tillämpas i Förenade kungariket, är förenlig med gemenskapsrätten.

Sverige har anfört att CFC-regler allmänt sett syftar till att förhindra eller försvåra skatteplaneringsåtgärder genom transaktioner med lågbeskattade utländska juridiska personer som syftar till att kringgå den inhemska skattelagstiftningen. CFC-regler som de brittiska innebär i själva verket att man skapar mer likvärdiga förutsättningar, eftersom inhemska företag totalt sett behandlas på samma sätt vare sig de äger andelar i inhemska eller i utländska bolag. Även om man skulle anse att regler av samma typ som de brittiska är diskriminerande och utgör en inskränkning av etableringsfriheten eller den fria rörligheten för kapital kan sådana regler vara motiverade med hänsyn till intresset att upprätthålla det inre sambandet i skattesystemet och för att förhindra skatteflykt.

EG-domstolens dom den 12 september 2006: Den särskilda beskattning som följer av CFC-lagstiftningen och den nackdel som följer därav för i landet hemmahörande bolag med dotterbolag som är föremål för en lägre beskattningsnivå i en annan medlemsstat, hindrar sådana bolag från att utöva sin etableringsfrihet eftersom de kan avhållas från att bilda, förvärva eller bibehålla dotterbolag i en medlemsstat där detta är föremål för en sådan beskattning. En sådan inskränkning är endast tillåten om den är motiverad av tvingande hänsyn av allmänintresse, är ägnad att säkerställa det eftersträfvade ändamålet och är proportionell. Minskade skatteintäkter utgör i sig inte ett godtagbart ändamål. Inte heller kan sådana regler grundas på en allmän presumtion att upplägget utgör skattebedrägeri. Däremot kan en åtgärd som inskränker etableringsfriheten vara motiverad när den specifikt avser rent konstlade upplägg som inte har någon ekonomisk förankring i etableringsstaten och som skapas i syfte att undvika skatt som normalt ska betalas på vinst från verksamhet som bedrivs inom det nationella territoriet. Den aktuella CFC-lagstiftningen får anses ha ett sådant syfte. Utöver detta krävs också att åtgärden inte går utöver vad som krävs för att uppnå det aktuella ändamålet. Härvid krävs att CFC-lagstiftningen endast kommer till

tillämpning när det av objektiva omständigheter, som kan kontrolleras av utomstående, framgår att CFC-bolaget utgör en fiktiv etablering som inte bedriver någon reell näringsverksamhet i form av rörelse inom värmedlemsstatens territorium. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva om CFC-lagstiftningen kan tolkas så att den uppfyller dessa villkor.

C-234/04 (ERS2004/146:1) Rosmarie Kapferer mot Schlank & Schick GmbH; begäran från Landesgericht Innsbruck, Österrike

Domstols behörighet på privaträttens område – Förordning (EG) nr 44/2001 – Tolkning av artikel 15 – Behörighet vid konsumenttvister – Löfte om vinst – Vilseledande reklam – Domstolsavgörande angående behörighet – Laga kraft – Återupptagande i andra instans – Rättssäkerhet – Gemenskapsrättens företrädare – Artikel 10 EG

Den österrikiska domstolen frågade EG-domstolen om samarbetsprincipen i artikel 10 EG innebär att en domstol i högre instans är skyldig att ompröva och upphäva underinstansens bedömning att den är behörig domstol när domen såvitt denna fråga vunnit laga kraft enligt nationella processuella bestämmelser. Behörighetsfrågan kräver i sig tolkning av vad som utgör en konsumenttvist i den mening som avses i förordning (EG) 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen).

Sverige begränsade sitt yttrande till den första frågan och anförde att samarbetsprincipen i artikel 10 EG inte innebär att överinstansen är skyldig att ompröva underinstansens beslut i behörighetsfrågan när frågan har behandlats i behörig ordning i underinstansen och beslutet har vunnit laga kraft enligt nationella processuella regler. Omständigheterna i målet var sådana att varken någon tvingande bestämmelse till svagare parts fördel eller någon bestämmelse om exklusivt forum som rätten självant har att beakta har åsidosatts.

EG-domstolens dom den 16 mars 2006: Principen om rättskraft äger stor betydelse i såväl gemenskapsrätten som i de nationella rättsordningarna. För att säkerställa såväl en stabil rättsordning och stabila rättsförhållanden som en god rättskipning är det viktigt att domstolsavgöranden som har vunnit laga kraft efter det att tillgängliga rättsmedel har uttömts eller fristerna för dessa har löpt ut inte längre kan angripas. En nationell domstol är följaktligen inte skyldig enligt gemenskapsrätten att underlåta att tillämpa nationella processregler som leder till att avgöranden vinner laga kraft, även om ett sådant beslut skulle kunna avhjälpa ett åsidosättande av gemenskapsrätten. När medlemsstaterna inför regler för att väcka talan vid domstol i syfte att tillvarata rättigheter som enskilda har till följd av gemenskapsrättens direkta effekt, får dessa regler varken vara mindre förmånliga än dem som avser liknande talan som grundas på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller göra det i praktiken omöjligt att utöva rättigheter som följer av gemenskapsrätten (effektivitetsprincipen). Samarbetsprincipen i artikel 10 EG innebär inte en skyldighet för en nationell domstol att underlåta att tillämpa nationella processregler i syfte att ompröva och upphäva ett lagakraftvunnet domstolsavgörande när det framgår att avgörandet strider mot

C-265/04 (ERS2004/138:2) Margaretha Bouanich mot Skatteverket; begäran från Kammarrätten i Sundsvall, Sverige

Direkt skatt – Fri rörlighet för kapital – Skatt på utdelning – Inlösen av aktier – Avdrag för kostnader för anskaffning av aktierna – Skillnad i behandling av i landet bosatta personer och i landet ej bosatta personer – Avtal för undvikande av dubbelbeskattning

Kammarrätten har frågat EG-domstolen om det strider mot gemenskapsrätten att ha nationella regler enligt vilka en aktieägare som är bosatt i Sverige i samband med inlösen av aktier vid nedsättning av aktiekapitalet har rätt att dra av anskaffningskostnaden för nämnda aktier, medan någon sådan rätt inte finns för en i landet icke bosatt aktieägare.

Sverige har anfört att de svenska reglerna kan innebära att en begränsat skattskyldig aktieägare beskattas hårdare än en obegränsat skattskyldig aktieägare i motsvarande situation. Ändring av reglerna övervägs därför.

EG-domstolens dom den 19 januari 2006: Rätten till avdrag utgör en skattemässig förmån som endast erbjuds i landet bosatta aktieägare. En sådan lagstiftning leder till att en gränsöverskridande kapitaltransaktion blir mindre attraktiv samtidigt som i Sverige icke bosatta investerare avhålls från att förvärva aktier i bolag hemmahörande i Sverige. Därmed begränsas också möjligheterna för svenska bolag att skaffa kapital från investerare som inte är bosatta i Sverige. Det föreligger inte någon objektiv skillnad mellan situationerna som ger fog för att på denna punkt behandla de båda kategorierna av skattskyldiga personer olika. En sådan lagstiftning som kupongskattelagen utgör därmed en godtycklig diskriminering av i landet ej bosatta aktieägare, då de enligt lagen beskattas hårdare än i landet bosatta aktieägare trots att de befinner sig i objektivt jämförbara situationer.

C-372/04 (ERS2004/206:1) The Queen på begäran av Yvonne Watts mot Bedford Primary Care Trust och Secretary of State for Health; begäran från Court of Appeal of England and Wales, Förenade kungariket

Social trygghet – Nationellt hälso- och sjukvårdssystem som finansieras av staten – Vårdkostnader i en annan medlemsstat – Artiklarna 48–50 EG och 152.5 EG – Artikel 22 i förordning (EEG) nr 1408/71

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen hur gemenskapsrätten ska tolkas i fråga om vilka krav som uppställs på de nationella sjukvårdssystemen när det gäller ersättning för vårdkostnader i en annan medlemsstat när sjukvårdssystemet i ursprungsstaten är helt offentligfinansierat och särskilt vad som kan anses vara en rimlig väntetid för att få den aktuella vården i den egna medlemsstaten.

Sverige har särskilt framhållit de särdrag som kännetecknar ett nationellt sjukvårdssystem där finansieringen av verksamheten helt sker genom skatter och där produktionen av vårdtjänsterna oftast ombesörjs av en och samma huvudman. Några av dessa särdrag är att alla tillgängliga medel finns uppboundna i den produktionsapparat som byggts upp för att

tillförsäkra medborgarna den vård de har behov av och att det saknas en ekonomisk relation mellan vårdgivare och patient. För att kunna upprätthålla en väl fungerande hälso- och sjukvård inom ramen för ett nationellt sjukvårdssystem bör de särdrag som är kännetecknande för ett sådant system också kunna beaktas när man bedömer om inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster kan anses motiverade.

EG-domstolens dom den 16 maj 2006: Artikel 49 EG hindrar inte att medlemsstaterna kräver förhandstillstånd för att det system som patienten tillhör ska ersätta kostnaden för tilltänkt sjukhusvård i en annan medlemsstat. Ett beslut att neka sådant förhandstillstånd kan dock inte enbart grunda sig på det förhållandet att det föreligger väntelistor i syfte att planlägga och administrera sjukhusvård efter på förhand i allmänna riktlinjer fastställda kliniska prioriteringar. Det krävs dessutom att det i det enskilda fallet görs en objektiv medicinsk bedömning av patientens hälsotillstånd, sjukdomshistoria, sjukdomens sannolika förlopp, smärta och/eller typ av handikapp vid den tidpunkt då patienten inger eller förnyar en tillståndsansökan. Således kan en tillståndsansökan som regel inte avslås när den väntetid som följer av sådana väntelistor, i det enskilda fallet, visar sig överskrida den tid som är godtagbar enligt en objektiv medicinsk bedömning. Artikel 49 EG innebär vidare att om det, enligt den behöriga medlemsstatens lagstiftning, erbjuds kostnadsfri sjukhusvård vid vårdinrättningar inom det nationella hälso- och sjukvårdssystemet och en patient, som omfattas av detta system och som har fått eller borde ha fått tillstånd till sjukhusvård på det nationella systemets bekostnad, ska ersättas fullt ut för kostnaden för behandling i utlandet. Denna rätt till ersättning omfattar enbart kostnader för den hälso- och sjukvård som patienten har erhållit i vistelsemedlemsstaten, vilket i fråga om sjukhusvård innebär kostnader för den medicinska behandlingen samt de kostnader som patientens sjukhusvistelse ofrånkomligen är förenad med.

C-434/04 (ERS2004/221:1) Brottmålet mot Jan-Erik Anders Ahokainen och Mati Leppik; begäran från Korkein oikeus, Finland

Fri rörlighet för varor – Artiklarna 28 EG och 30 EG – Nationella bestämmelser som förbjuder import av etylalkohol som inte är denaturerad och som har en alkoholhalt som överstiger 80 volymprocent, såvida inte förhandstillstånd har beviljats – Åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion – Åtgärd som motiveras av skyddet för folkhälsan och allmän ordning

Den finska domstolen har frågat EG-domstolen om nationella bestämmelser som kräver tillstånd för införsel av etylalkohol (sprit), som inte har denaturerats och som har en alkoholhalt som överstiger 80 volymprocent, är förenliga med bestämmelserna om den fria rörligheten för varor.

Sverige anförde att krav på tillstånd för införsel är en sådan åtgärd som begränsar den fria rörligheten för varor. Etylalkohol, som inte är denaturerad och som har en alkoholhalt som överstiger 80 volymprocent, är dock en sådan produkt för vilken det är motiverat att med hänsyn till skyddet för folkhälsan och den allmänna ordningen att begränsa den fria

rörligheten.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

EG-domstolens dom den 28 september 2006: Kravet på ett sådant förhandstillstånd som det aktuella utgör ett hinder för handeln mellan medlemsstaterna. Sådana bestämmelser, vilka har till syfte att genom styrning av alkoholkonsumtionen förebygga de samhällsliga, sociala och medicinska skadeverkningarna av alkoholhaltiga ämnen och därigenom motverka alkoholmissbruk, bidrar till att skydda folkhälsan och allmän ordning. Domstolen överlämnar åt den nationella domstolen att bedöma proportionaliteten. Följaktligen ansåg domstolen att EG-fördraget inte utgör hinder mot ett sådant system som det aktuella under förutsättning att det inte mot bakgrund av de faktiska och rättsliga omständigheter som kännetecknar förhållandena i den berörda medlemsstaten framgår att det är möjligt att skydda folkhälsan och allmän ordning mot alkoholens skadeverkningar genom åtgärder som i mindre utsträckning påverkar handeln inom gemenskapen.

C-452/04 (ERS2004/228:3) Fidium Finanz AG mot Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht; begäran från Verwaltungsgericht Frankfurt am Main, Tyskland

Frihet att tillhandahålla tjänster – Fri rörlighet för kapital – Bolag med säte i tredjeland – Verksamhet som i sin helhet eller till övervägande del riktar sig mot en medlemsstat – Yrkesmässig kreditgivning – Krav på förhandstillstånd i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om ett bolag som är etablerat i ett tredjeland (här Schweiz) och som bedriver utlåningsverksamhet i förhållande till konsumenter i en medlemsstat (Tyskland) men som inte omfattas av auktorisationsreglerna i etableringslandet eftersom det inte bedriver någon verksamhet där, kan åberopa bestämmelserna om fri rörlighet för kapital enligt artikel 56 EG till stöd för att få fortsätta sin yrkesmässiga kreditverksamhet i förhållande till invånarna i medlemsstaten i fråga eller om den situationen enbart omfattas av bestämmelserna om fri rörlighet för tjänster enligt artikel 49 EG.

Sverige har inte yttrat sig skriftligen men deltagit vid muntlig förhandling och anfört följande. Domstolens praxis vad gäller förhållanden medlemsstater emellan torde ge stöd för att en parallell tillämpning av olika friheter oftast är möjlig. Det är därför svårt att finna ett direkt stöd för att det i ett fall som det aktuella skulle vara uteslutet att den fria rörligheten för kapital kan bli tillämplig. Transaktioner mellan en medlemsstat och ett tredjeland väcker emellertid väsentligen annorlunda frågor än de som uppkommer medlemsstater emellan. Mot den bakgrunden kan det vara motiverat att närmare granska relationen mellan de olika friheterna, eftersom fördragets fria rörlighet för varor, personer, tjänster och etableringsfriheten inte är tillämpliga i förhållande till tredjeland.

EG-domstolens dom den 3 oktober 2006: Av lydelsen av artikel 49 EG och artikel 56 EG samt av deras placering i två olika kapitel i avdelning III i fördraget framgår att bestämmelserna, även om de är nära knutna till varandra, är avsedda att reglerna olika situationer och att de vardera har ett eget tillämpningsområde. Det är i och för sig inte uteslutet att en

nationell bestämmelse i vissa specifika fall samtidigt kan utgöra ett hinder mot utövandet av båda dessa friheter. Någon prioritetsordning mellan dessa friheter föreligger inte. Yrkesmässig kreditgivning kan i princip hänföras till såväl friheten att tillhandahålla tjänster och den fria rörligheten för kapital. De nationella bestämmelser som målet rör syftar emellertid till att kontrollera tillhandahållandet av finansiella tjänster och till att enbart företag som kan garantera att rörelsen drivs på ett riktigt sätt ges rätt att tillhandahålla dessa tjänster. Bestämmelserna leder till att de som inte uppfyller bestämmelsernas krav nekats tillträde till den tyska finansmarknaden. Enligt fast praxis ska varje åtgärd som innebär att utövandet att tillhandahålla tjänster förbjuds, hindras eller blir mindre attraktiv anses utgöra en inskränkning av denna frihet. I förevarande fall dominerar således friheten att tillhandahålla tjänster över den fria rörligheten för kapital. De nationella bestämmelserna har därmed en avgörande inverkan på utövandet av friheten att tillhandahålla tjänster. Ett bolag med säte i tredjeland kan emellertid inte åberopa dessa bestämmelser.

C-473/04 (ERS2004/237:4) Plumex mot Young Sports; begäran från Hof van Cassatie, Belgien

Rättsligt samarbete – Förordning (EG) nr 1348/2000 – Artiklarna 4–11 och 14 – Delgivning av handlingar i mål och ärenden – Delgivning genom organ – Delgivning med post – Förhållandet mellan delgivningssätt – Prioritetsordning – Frist för att överklaga

Den belgiska domstolen frågade EG-domstolen om delgivningsförfarandet enligt artiklarna 4 – 11 i förordningen (EG) nr 1348/2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur är överordnat postdelgivning enligt artikel 14 i samma förordning och, när delgivning enligt båda dessa förfaranden har tillämpats parallellt, om överklagandefristen för den som ska delges börjar löpa från dagen för delgivning enligt artiklarna 4 – 11 i förordningen och inte från delgivning enligt artikel 14.

Sverige anförde att förordningen med hänsyn till sin ordalydelse och sitt syfte bör tolkas så att de däri angivna delgivningsförfarandena är alternativa. Vilket delgivningsförfarande som har tillämpats saknar alltså, enligt förordningen, betydelse för bedömningen av vid vilken tidpunkt som någon ska anses delgiven.

EG-domstolens dom den 9 februari 2006: Förordning 1348/2000 ska tolkas så, att det i förordningen inte upprättas någon rangordning mellan den form av översändande och delgivning som föreskrivs i artiklarna 4 – 11 och den som föreskrivs i artikel 14 och att det följaktligen är möjligt att delge en handling i ett mål eller ärende på endera av dessa två sätt eller på båda två samtidigt. Om både den form av översändande eller delgivning som föreskrivs i artiklarna 4–11 och den som föreskrivs i artikel 14 i förordningen har skett, ska en processuell frist, som är knuten till att delgivning skett, börja löpa för delgivningsmottagaren från och med tidpunkten för den första giltiga delgivningen.

C-2/05 (ERS2005/29:1) Rijksdienst voor sociale zekerheid mot N.V. Herbosch Kiere; begäran från Arbeidshof te Brussel, Belgien
Social trygghet – Utstationerade arbetstagare – Förordning (EG) nr 1408/71 - Räckvidden av blankett E 101

Skr. 2006/07:85
Bilaga 1

Den belgiska domstolen har till EG-domstolen ställt ett antal frågor om vilka rättsverkningar en blankett E 101 har i förhållande till den behöriga institutionen i den stat som tagit emot en utstationerad arbetstagare.

Sverige anförde att svaret på den nationella domstolens frågor går att utläsa av avgörandena i mål C-202/97 Fitzwilliam (REG 2000 I-0883) och mål C-178/97 Banks (REG 2000 I-2005). Ett intyg i form av blankett E 101 som har utfärdats av den behöriga institutionen i en medlemsstat är bindande för behöriga institutioner i andra medlemsstater i den mån intyget anger att arbetstagare som har utstationerats av ett företag ska omfattas av det sociala trygghetssystemet i den medlemsstat där företaget är etablerat.

EG-domstolens dom den 26 januari 2006: En blankett E 101 som har utfärdats i enlighet med artikel 11.1 a i förordning (EEG) nr 574/72 är bindande för den behöriga institutionen och domstolarna i den medlemsstat där arbetstagarna är utstationerade. En domstol i värdmedlemsstaten är inte behörig att kontrollera om en blankett E 101 är giltig vad avser de omständigheter som legat till grund för utfärdandet av ett sådant intyg, dvs. bland annat om det under den tid arbetstagarna är utstationerade föreligger ett anställningsförhållande, i den mening som avses i artikel 14.1 a i förordning (EEG) nr 1408/71.

C-5/05 (ERS2005/31:3) Staatssecretaris van Financiën mot B F Joustra et v v; begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Skattebestämmelser – Harmonisering av lagstiftning – Direktiv 92/12/EEG – Punktskatt – Vin – Artiklarna 7–10 – Fastställande av vilken medlemsstat som har rätt att ta ut punktskatt – En privatpersons förvärv för eget och andra privatpersoners bruk – Ett transportföretags leverans i en annan medlemsstat – Regler som gäller i destinationsmedlemsstat

Den nederländska domstolen har frågat EG-domstolen om punktskattedirektivet medger att punktskatt kan tas ut också i en destinationsmedlemsstat för punktskattpliktiga varor (i detta fall vin) som förvärvas från en annan medlemsstat av en enskild för egen och annans räkning och som transporteras till den egna medlemsstaten genom ett fristående transportföretag.

Sverige har anfört följande. En transaktion som inte omfattas av reglerna om införsel för privat bruk i punktskattedirektivet ska behandlas enligt de generella reglerna i direktivet som rör transaktioner som sker för kommersiella ändamål. I det aktuella fallet har samtliga privatpersoner som ingår i gruppen anlitat ombud för transporten. Situationen ska därmed behandlas enligt de generella regler i punktskattedirektivet som gäller för kommersiella transaktioner.

EG-domstolens dom den 23 november 2006: I förevarande fall ska vid prövningen av huruvida punktskatt lagligen kan utkrävas i destinationsmedlemsstaten först prövas om den situation som den hänskjutande domstolen har beskrivit kan anses omfattas av artikel 8 i direktivet. Domstolen har redan fastställt att tillämpningen av artikel 8 förutsätter att flera villkor är uppfyllda. De punktskattebelagda varorna ska således ha förvärvats av "enskilda individer" för "deras eget bruk" och ska ha transporterats av "dem själva". Artikel 8 i direktivet är inte tillämplig i ett fall då punktskattebelagda varor som en privatperson har förvärvat i en annan medlemsstat på hans uppdrag, av ett transportföretag, transporteras till honom i en annan medlemsstat – även om varorna är för hans eget bruk. Då artikel 8 i direktivet inte är tillämplig ska det undersökas om punktskatt kan tas ut i destinationsmedlemsstaten med stöd av artiklarna 7, 9 eller 10 i direktivet. Artikel 7 i direktivet kan vara tillämplig i förevarande fall, eftersom artikel 7.2, enligt sin ordalydelse, avser situationen att varor levereras till eller är avsedda att levereras till en annan medlemsstat eller används i en annan medlemsstat av en näringsidkare som bedriver självständig verksamhet. Så är fallet med en privatperson som, såsom här är fallet, inte har något vinstsyfte, eftersom de punktskattebelagda varorna levereras av en näringsidkare som agerar på dennes uppdrag. Punktskatt kan således tas ut i destinationsmedlemsstaten med stöd av artikel 7 i direktivet. Om punktskatt tas ut enligt artikel 7 i direktivet i den medlemsstat där varorna innehas i kommersiella syften, trots att de redan har släppts för konsumtion i en första medlemsstat, föreskrivs i artikel 7.6 att den punktskatt som har erlagts i den första medlemsstaten ska återbetalas i enlighet med artikel 22.3 i direktivet.

C-149/05 (ERS2005/92:3) Harold Price mot Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques; begäran från Cour d'appel de Paris, Frankrike

Erkännande av yrkeskvalifikationer – Valmöjlighet när det gäller sättet att komplettera en examen

Den franska domstolen frågade EG-domstolen om det är förenligt med den så kallade generella ordningen för erkännande av yrkeskvalifikationer (direktiv 89/48/EEG och direktiv 92/51/EEG) att i fråga om tillstånd för unionsmedborgare att få utöva verksamhet som chef för försäljning av lösöre vid offentlig auktion i Frankrike, begränsa sökandens möjlighet att komplettera sin utländska examen. Den franska tillsynsmyndigheten har endast anvisat sökanden möjligheten att komplettera genom ett lämplighetsprov.

Sverige anförde att det åligger den ansvariga myndigheten att undersöka om sökanden kan beviljas tillstånd att utöva yrket med stöd av ett utländskt examensbevis. Om den ansvariga myndigheten kan konstatera att det föreligger en väsentlig skillnad mellan examensbevisen och att sökandens yrkeserfarenhet inte täcker denna väsentliga skillnad kan värdmedlemsstaten kräva att sökanden slutför en anpassningstid eller genomgår ett lämplighetsprov. Om värdmedlemsstaten använder sig av denna möjlighet, ska sökanden ges rätt att välja mellan anpassningstid och lämplighetsprov. Värdmedlemsstaten kan göra undantag från

sökandens valmöjlighet om det är fråga om ett yrke som kräver en exakt kunskap om landets lagstiftning och i vilket ständigt och i stor omfattning rådgivning och/eller bistånd rörande landets lagar ingår. Med sådana yrken kan emellertid endast förstås specifikt juridiska yrken, såsom att verka t.ex. som domare, advokat eller revisor.

EG-domstolens dom den 7 september 2006: Artikel 3 första stycket b i direktiv 89/48 är tillämplig om det ifrågavarande yrket inte är reglerat. I det fallet kan sökanden i princip åberopa denna bestämmelse till stöd för godkännande av sitt examensbevis. Vid tillämpning av bestämmelsen har medlemsstaterna möjlighet att, när det gäller yrken som kräver en exakt kunskap om landets lagstiftning och i vilket ständigt och i stor omfattning rådgivning och/eller bistånd rörande landets lagar ingår, möjlighet att begränsa sökandens rätt att välja mellan anpassningstid och lämplighetsprov om sökandens examensbevis måste kompletteras. Frågan i vilken mån utövandet av ett yrke kräver en exakt kunskap ska besvaras endast med beaktande av de nationella bestämmelserna. Villkoret avseende rådgivning och/eller bistånd angående landets lagar innebär inte att endast så kallade klassiska juridiska yrken såsom domare, notarius publicus och advokat omfattas. Det är inte nödvändigt att de råd och/eller det bistånd som klienterna tillhandahålls avser den nationella rätten i dess helhet. Det är tillräckligt att de avser ett specialiserat område.

C-150/05 (ERS2005/93:3) Jean Leon Van Straaten mot Nederländska staten och Republiken Italien; begäran från Rechtbank's-Hertogenbosch, Nederländerna

Konventionen om tillämpning av Schengenavtalet – Principen ne bis in idem – Begreppen 'samma gärning' och 'fråga om ansvar för gärningen har prövats' – Utförelse i en stat och införelse i en annan stat – Frikännande av den tilltalade

Den italienska domstolen frågade EG-domstolen hur principen ne bis in idem (icke två gånger i samma sak) enligt artikel 54 i Schengenkonventionen ska tolkas dels i fråga om begreppet samma gärning, dels om det är fråga om prövning av ansvar i den mening som avses i artikeln om den gärning som läggs personen i fråga till last inte kan styrkas och han därför frikänns.

Sverige föreslog i sitt yttrande att den nationella domstolens andra fråga skulle besvaras så att en frikännande dom, som har meddelats efter en verklig och materiell prövning av den tilltalades skuld, utgör ett sådant avgörande genom vilket en persons ansvar har prövats i den mening som avses i artikel 54 i Schengenkonventionen och att en frikännande dom därmed utgör hinder mot en ny lagföring för samma gärning.

EG-domstolens dom den 28 september 2006: I mål C-436/04 Van Esbroeck (REG 2006 I-2333) konstaterade domstolen att det framgår av ordalydelsen i artikel 54 i tillämpningskonventionen att de kriterier som är relevanta för tillämpningen av begreppet samma gärning i artikel 54 endast avser de konkreta omständigheter som gärningarna i fråga består av och inte hur gärningarna kvalificeras i rättsligt hänseende. Det enda relevanta kriteriet för tillämpningen av artikel 54 i tillämpnings-

konventionen är huruvida de konkreta gärningarna är identiska i den meningen att de utgör en helhet av konkreta omständigheter som är oupplösligt förbundna med varandra. När det gäller narkotikabrott krävs det inte att de kvantiteter narkotika som är i fråga i de två berörda avtalsslutande staterna eller att de personer som påstås ha medverkat till gärningarna i de båda staterna är identiska. Domstolen har vidare redan slagit fast att straffbara gärningar som består i ut- och införsel av samma narkotika och som leder till åtal i olika avtalsslutande stater i princip ska anses utgöra "samma gärning". Den slutliga bedömningen i detta hänseende ankommer på de behöriga nationella domstolarna. Det är ostridigt att syftet med artikel 54 är att säkerställa att en person inte åtalas för samma gärning i flera avtalsslutande stater på grund av att han utövat sin rätt till fri rörlighet (se de förenade målen C-187/01 och C-385/01 Gözütok och Brügger, REG 2003 I-1345). Att inte tillämpa denna artikel på ett lagakraftgärande avgörande som innebär frikännande på grund av bristande bevisning skulle kunna äventyra utövandet av rätten till fri rörlighet. Att inleda ett brottmålsförfarande i en annan avtalsslutande stat avseende samma gärning, när ett frikännande på grund av bristande bevisning vunnit laga kraft, skulle dessutom undergräva rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar. Den misstänkte skulle nämligen behöva frukta att åtal väcks på nytt i en annan avtalsslutande stat trots att frågan om ansvar för samma gärning prövats genom ett lagakraftgärande avgörande. I mål C-469/03 Miraglia (REG 2005 I-2009) har slagits fast att principen *ne bis in idem* inte är tillämplig på ett beslut av de rättsliga myndigheterna i en medlemsstat, vilket inte innehåller någon bedömning i sak och där ett mål förklaras vara avslutat efter det att åklagarmyndigheten har beslutat att inte väcka åtal endast av det skälet att ett brottmålsförfarande redan pågår i en annan medlemsstat mot den misstänkte för samma gärningar. I förevarande mål är det inte nödvändigt att ta ställning till om ett frikännande som inte grundar sig på en bedömning i sak kan omfattas av artikel 54, utan det räcker att konstatera att ett frikännande på grund av bristande bevisning grundar sig på en sådan bedömning i sak.

C-169/05 (ERS2005/100:3) URADEX mot Union professionnelle de la radio et de la télédistribution (RTD) och Société intercommunale de la diffusion de la télévision (BRUTELE); begäran från Cour de cassation de Belgique, Belgien

Upphovsrätt och närliggande rättigheter – Direktiv 93/83/EEG – Satellitsändningar och vidaresändning via kabel

Den belgiska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 9 i direktiv 93/83/EEG kan tolkas så att, när rättighetsinnehavaren inte uttryckligen har överfört handhavandet av sina rättigheter till en upphovsrättsorganisation, upphovsrättsorganisationen endast kan anses ha befogenhet att förvalta de finansiella aspekterna av rättigheten.

Sverige anförde att det redan av direktivets ordalydelse framgår att det åligger medlemsstaterna att införa ett system för obligatorisk kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter vid vidaresändning via kabel. Obligatorisk kollektiv förvaltning innebär att upphovsrätt och närstående rättigheter endast kan utövas genom en upphovsrätts-

organisation.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

EG-domstolens dom den 1 juni 2006: Artikel 9.2 i direktiv 93/83/EEG ska tolkas så, att när en kollektiv organisation anses bemyndigad att förvalta rättigheterna för en innehavare av upphovsrätt eller närstående rättigheter som inte överlåtit handhavandet av sina rättigheter till en kollektiv organisation, har denna organisation befogenhet att utöva innehavarens rätt att meddela eller vägra tillstånd till en kabeloperatör att via kabel vidaresända ett program, och denna organisations handhavande av nämnda innehavares rättigheter är följaktligen inte begränsat till att endast avse de finansiella aspekterna av dessa rättigheter. Direktivet utgör dock inte hinder för att rätten till vidaresändning överläts.

C-300/05 (ERS2005/169:2) Hauptzollamt Hamburg-Jonas mot ZVK Zuchtvieh-Kontor GmbH; begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland
Direktiv 91/628/EEG – Skydd av djur vid transport – Begreppet transport – Beaktande av den tid det tar att lasta och lossa djur

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om tiden för i- och urlastning ska ingå i de längsta transporttider som avses i bilagan till direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport.

Sverige anförde att tiden för i- och urlastning ska ingå i de längsta tillåtna tiderna för transport av djur i denna bestämmelse. En motsatt tolkning av direktivet medför att tiden för i- och urlastning, som ofta är det moment under transporten som ger upphov till mest stress, lämnas oregrerad.

EG-domstolens dom den 23 november 2006: Begreppet transport i punkt 48.4 d i bilagan till direktiv 91/628/EEG ska tolkas så, att det inbegriper lastning och lossning av djuren.

C-316/05 (ERS2005/172:3) Nokia Corporation mot Joacim Wärdell; begäran från Högsta domstolen, Sverige

Gemenskapsvarumärke – Artikel 98 i förordning (EG) nr 40/94 – Intrång eller handlingar som skulle kunna innebära intrång – Skyldighet för en domstol för gemenskapsvarumärken att förbjuda tredje man att fortsätta sådana handlingar – Rekvisitet särskilda skäl att inte utfärda ett sådant förbud – Skyldighet för en domstol för gemenskapsvarumärken att vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att ett sådant förbud efterlevs – Nationell lagstiftning i vilken stadgas ett generellt förbud mot intrång eller handlingar som skulle kunna innebära intrång vid äventyr av straffsanktion

Högsta domstolen frågade EG-domstolen om begreppet ”särskilda skäl” i artikel 98 i förordning (EG) nr 40/94 om gemenskapsvarumärken ska tolkas så att en domstol som finner att svaranden har gjort intrång i ett gemenskapsvarumärke kan, oavsett omständigheterna i övrigt, underlåta att utfärda ett särskilt förbud mot fortsatt intrång om domstolen bedömer att risken för fortsatt intrång inte är påtaglig eller på annat sätt endast begränsad. Frågan är därmed om artikel 98 i förordningen innefattar en mer långtgående skyldighet att utfärda förbud mot varumärkesintrång och att förena sådana förbud med vite än vad som följer av 37 a § varumärkeslagen (1960:644).

EG-domstolens dom den 14 december 2006: Den omständigheten att det i den nationella lagstiftningen stadgas ett generellt förbud mot intrång i gemenskapsvarumärken liksom en möjlighet att utdöma straffsanktion vid fortsatt intrång eller vid fortsatta handlingar som skulle kunna innebära intrång för det fall det sker med uppsåt eller av grov oaktsamhet, innebär inte att det föreligger särskilda skäl för en domstol för gemenskapsvarumärken att underlåta att utfärda förbud för svaranden mot att fortsätta dessa handlingar. En domstol för gemenskapsvarumärken som har förbjudit svaranden att fortsätta intrånget eller de handlingar som skulle kunna innebära intrång i ett gemenskapsvarumärke är skyldig att, bland de åtgärder som föreskrivs i denna medlemsstats lagstiftning, vidta de åtgärder som syftar till att säkerställa att nämnda förbud efterlevs, även om sådana åtgärder inte skulle kunna vidtas enligt nämnda lagstiftning vid motsvarande intrång i ett nationellt varumärke.

3 PÅGÅENDE MÅL

3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EG-domstolen eller förstainstansrätten

C-150/04 (ERS2004/163:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Danmark

Fördragsbrott – Artiklarna 39 EG, 43 EG, 49 EG och 56 EG – Inkomstskatt – Pension – Skattelättnader nekas när pensionsförsäkringspremier erläggs till försäkringsinstitut i andra medlemsstater – Berättigande på grundval av behovet att upprätthålla skattesystemets inre sammanhang – Avtal om undvikande av dubbelbeskattning

Kommissionen har gjort gällande att Danmark har åsidosatt sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten genom att upprätthålla bestämmelser om livförsäkring och pensionsförsäkring enligt vilka rätten till avdrag för inbetalningar och rätten till skattecredit endast föreligger för inbetalningar som gjorts till pensionsinstitut som har sitt säte i Danmark, medan några sådana skattefordelar inte medges för inbetalningar som gjorts till pensionsinstitut som har sitt säte i en annan medlemsstat.

Sverige har intervenerat till stöd för Danmark och anfört att det hinder för de fria rörligheterna som de danska pensionsbeskattningsreglerna medför kan rättfärdigas av tvingande hänsyn till allmänintresset, nämligen av behovet att säkerställa det nationella skattesystemets inre samband. I ett system som det danska återfinns det direkta sambandet mellan möjligheten att dra av premier och skatteplikten för belopp som betalas ut av försäkringsgivarna. Vad gäller frågan hur förekomsten av ett dubbelbeskattningsavtal påverkar bedömningen av de nationella bestämmelserna har Sverige anfört att blotta förekomsten av ett dubbelbeskattningsavtal i förhållande till ett visst land inte kan leda till att samtliga interna regler som syftar till att upprätthålla det inre sambandet i skattesystemet ifrågasätts.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 1 juni 2006: Skattesystemets inre samband är visserligen ett sådant tvingande allmänintresse som kan motivera hinder i de grundläggande friheterna enligt EG-fördraget. I den omtvistade bestämmelsen finns i förevarande fall helt klart ett omedelbart samband mellan avdragsrätten för pensionskostnader och beskattningen av belopp som försäkringsinstitut betalar ut. Den ”symmetri” som följer härav räcker emellertid inte för att berättiga det konstaterade hindret, då detta fordrar ett klagande av huruvida Danmark inte kunnat uppnå sitt eftersträvade ändamål med mindre ingripande medel. Det ska i samband härmed – oaktat den skattemässiga behandlingen av belopp som betalas ut – påpekas att det fastställda hindret för de grundläggande friheterna härrör från det faktum att erlagda premier inte är avdragsgilla eller att premierna tas med vid beräkningen av beskattningsunderlaget, något som inte bara får verkningar för sådana skattskyldiga personer som förlägger sitt hemvist till en annan medlemsstat. Även skattskyldiga personer som vid den tidpunkt när de erhåller utbetalning av beloppet har behållit sitt hemvist i Danmark berörs av att premier som erläggs till i utlandet hemmahörande försäkringsinstitut inte är avdragsgilla, även om beskattningen av pensionsutbetalningar i deras fall i princip är säkerställd. De ifrågavarande bestämmelserna framstår alltså med hänsyn till det mål som eftersträvas med densamma som överdriven och därmed som oproportionerlig. Vidare utgör det faktum att det inte går att beskatta pensionsutbetalningar från pensionsinstitut om den skattskyldige flyttar från landet ett resultat av det på basis av OECD-avtalet utformade dubbelbeskattningsavtalet som säger att rätten att beskatta pensionsutbetalningar och annan liknande ersättning endast tillkommer den stat där mottagaren av pensionen har sitt hemvist, medan det saknar betydelse var det utbetalande institutet är beläget. Därmed kan dubbelbeskattningsavtalet bryta skattesystemets inre sammanhang mellan avdragsrätt för premier och beskattning vid ett senare tillfälle när pensionerna betalas ut. Domstolen har alltsedan domen i Wielockx-målet tagit hänsyn till denna omständighet. Av detta följer att den missgynnande skattemässiga behandling som konstaterats i fråga om premiebetalningar till i landet ej hemmahörande försäkringsinrättningar inte kan motiveras av behovet av att upprätthålla skattesystemets inre sammanhang.

De förenade målen C-39/05 P och C-52/05 P (ERS2003/113:3 och ERS2005/52:3) Konungariket Sverige, Maurizio Turco, Republiken Finland och Konungariket Danmark mot Europeiska unionens råd, Förenade kungariket och kommissionen

Överklagande – Förordning (EG) nr 1049/2201 (öppenhetsförordningen) – Artikel 4.2 – Begreppet juridisk rådgivning – Yttranden från rådets juridiska avdelning.

Förstainstansrättens dom den 23 november 2004 i mål T-84/03 Maurizio Turco mot Europeiska unionens råd: Begreppet juridisk rådgivning i artikel 4.2 andra strecksatsen i förordning (EG) nr 1049/2201 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) ska tolkas så att det omfattar yttranden från rådets juridiska avdelning. Institutionerna är dock skyldiga att i varje enskilt fall bedöma om de handlingar till vilka tillgång begärs

verkligen omfattas av något av undantagen i förordningen. Undantagen ska tolkas och tillämpas restriktivt. Enbart det faktum att yttrandet från juridiska avdelningen innehåller juridisk rådgivning kan därmed inte i sig motivera tillämpningen av undantaget i artikel 4.2 andra strecksatsen. Rådet har i detta fall undersökt innehållet i den aktuella juridiska rådgivningen för att avgöra frågan om utlämnande. Förstainstansrätten delade rådets bedömning att ett utlämnande av handlingen skulle medföra att rådets interna diskussioner beträffande gemenskapens behörighet i frågor som gäller tillträde till arbetsmarknaden för medborgare från tredjeland skulle offentliggöras liksom, mera allmänt, dess interna diskussioner i fråga om lagenligheten hos den lagstiftning som avses. Med hänsyn till sådana handlingars särskilda art skulle utlämnande av ett sådant yttrande kunna medföra att tvivel uppstod beträffande den avsedda lagstiftningens lagenlighet. Förstainstansrätten fann vidare att rådet haft fog för att anse att oavhängigheten hos yttranden som dess rättstjänst upprättat på begäran av andra avdelningar inom institutionen, eller som är avsedda för dessa avdelningar, kan utgöra ett skyddsvärt intresse. Mot denna bakgrund har rådet inte gjort någon felaktig bedömning genom att anse att det förelåg intresse av att skydda den aktuella handlingen innehållande juridisk rådgivning.

Sverige har överklagat förstainstansrättens dom och yrkat att domen ska upphävas. Sverige har som grund för överklagandet anfört att förstainstansrätten genom den överklagade domen har åsidosatt gemenskapsrätten genom att acceptera rådets påstående att de föreligger ett generellt sekretessbehov för rättsutlåtanden i lagstiftningsärenden. Denna slutsats är oförenlig med skyldigheten att pröva frågan om utlämnande med hänsyn till innehållet i den specifika handlingen.

C-64/05 P (ERS2002/153:3) Konungariket Sverige, Internationaler Tierschutz-Fonds (IFAW) GmbH, Konungariket Nederländerna och Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission och Förenade kungariket

Institutionell rätt – Förordning 1049/2001 (öppenhetsförordningen) – Artikel 4.5 – Handling upprättad av medlemsstat – Krav på medgivande – Förklaring nr 35 till Amsterdamfördraget

Förstainstansrättens dom den 30 november 2004 i mål T-168/02: Av artikel 4.5 i öppenhetsförordningen framgår att medlemsstaterna intar en särställning i fråga om handlingar som har upprättats av dem. En medlemsstat ges i denna bestämmelse möjlighet att begära att en institution inte ska lämna ut en handling som härrör från denna medlemsstat utan att medlemsstaten dessförinnan har lämnat sitt medgivande. Ordalydelsen i artikel 4.5 i förordningen utgör ett införlivande av förklaring nr 35 till Amsterdamfördraget, enligt vilken konferenskonferensen förklarade sig enig om att de principer och villkor som avses i artikel 255 EG ska ge en medlemsstat rätt att begära att kommissionen eller rådet inte vidarebefordrar en handling som härrör från den staten till tredje part, utan att medlemsstaten dessförinnan har lämnat sitt medgivande. Denna möjlighet, som medlemsstaterna förfogar över enligt artikel 4.5 i förordningen, beror på att öppenhetsförordning varken har till syfte eller effekt att ändra nationell lagstiftning om tillgång till

handlingar. Genom artikel 4.5 i förordningen ges medlemsstaterna en särställning i förhållande till andra tredje parter och utgör härvid *lex specialis*. Enligt denna bestämmelse får medlemsstaten begära att en institution inte ska lämna ut en handling som härrör från medlemsstaten och institutionen är skyldig att inte lämna ut den utan att medlemsstaten "dessförinnan har lämnat sitt medgivande". Denna skyldighet för institutionen att inhämta medlemsstatens medgivande, som tydligt framgår av artikel 4.5 i öppenhetsförordningen, skulle riskera att bli tomma ord om institutionen kunde besluta att lämna ut handlingen trots att den berörda medlemsstaten uttryckligen har begärt motsatsen. En begäran från medlemsstaten enligt denna bestämmelse innebär ett åläggande för institutionen att inte lämna ut handlingen. Medlemsstaten inte är skyldig att motivera en begäran enligt artikel 4.5 i öppenhetsförordningen och efter det att medlemsstaten har ingivit en sådan begäran ankommer det inte på institutionen att bedöma om det är berättigat att inte lämna ut den ifrågavarande handlingen med hänsyn till bl.a. allmänintresset.

Sverige, som intervenerade till stöd för sökanden i förstainstansrätten, har överklagat och yrkat att domen ska upphävas på den grunden att förstainstansrätten genom den överklagade domen har åsidosatt gemenskapsrätten. Sverige har anfört att förstainstansrätten inledningsvis har framhållit att rätten till tillgång till institutionernas handlingar enligt artikel 2 i öppenhetsförordningen avser alla handlingar som finns hos dessa institutioner och att detta kan leda till att de kan bli tvungna att i förekommande fall offentliggöra handlingar som härrör från tredje part, däribland medlemsstaterna. Förstainstansrätten har konstaterat att den s.k. upphovsmannaregeln, dvs. principen att den som har upprättat en handling råder över handlingen och därmed avgör om den får lämnas ut oavsett vem som innehar handlingen, inte har tagits in i öppenhetsförordningen. Enligt öppenhetsförordningen åligger det den institution som innehar handlingen att pröva frågan om utlämnande. Om inget av de materiella sekretessundantagen i artikel 4.1–4.3 i öppenhetsförordningen är tillämpligt ska handlingen lämnas ut. Samrådsskyldigheten enligt artikel 4.5 i öppenhetsförordningen är en procedurregel som skulle tjäna sitt syfte även om medlemsstaternas inte tillerkänns en absolut vetorätt. En avsaknad av vetorätt innebär inte heller någon ändring av nationell lagstiftning. Vid tillämpning av öppenhetsförordningen kan därmed ett beslut att inte ge tillgång till en handling endast grundas på något av de materiella sekretessundantag som anges i artikel 4.1–4.3 i förordningen. Om en medlemsstat inte motiverar sin begäran att en handling inte ska lämnas ut, är det därför medlemsstaten som står risken för att institutionen inte kan konstatera att det föreligger något sådant specifikt sekretessbehov som enligt sekretessundantagen i öppenhetsförordningen kan utgöra grund för att inte lämna ut handlingen. Inget av de argument som förstainstansrätten har grundat sitt avgörande på är tillräckligt för att undanta handlingar från medlemsstaterna från den grundläggande principen att det är den institution som innehar en handling som ansvarar för att pröva frågan om utlämnande. Förstainstansrätten har därför genom sitt avgörande åsidosatt gemenskapsrätten.

C-91/05 (ERS2005/111:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Talan om ogiltighetsförklaring – Bristande behörighet enligt artikel 230.2 EG – Rådets beslut 2004/833/GUSP – Genomförande av gemensam åtgärd 2002/589/GUSP – Bidrag från EU till Ecowas inom ramen för moratoriet för handeldvapen och lätta vapen – Avdelning V i EG-fördraget – Artikel 11.3 Cotonou-avtalet – förenlighet med artikel 47 EU – Gemenskapens behörighet inom området för utvecklingsstöd.

Kommissionen har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut 2004/833/GUSP och rådets gemensamma åtgärd 2002/589/GUSP som inför ett bidrag från Europeiska unionen till Ecowas inom ramen för moratoriet för handeldvapen och lätta vapen. Till stöd för sin talan har kommissionen anfört att beslutet och den gemensamma åtgärden strider mot artikel 47 EU eftersom de påverkar gemenskapens behörighet inom området för utvecklingsstöd.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. Rådets beslut 2004/833/GUSP och den gemensamma åtgärden 2002/589/GUSP bidrar med hänsyn till sitt syfte och innehåll till att motverka den omfattande anhopningen och spridningen av handeldvapen och lätta vapen i Västafrika. Denna anhopning och spridning är i första hand en freds- och säkerhetsfråga och omfattas som sådan inte av gemenskapens behörighet enligt artiklarna 177 – 181 a EG och följande i EG-fördraget. Varken beslutet eller den gemensamma åtgärden hade därför kunnat antas med stöd av dessa bestämmelser. De ifrågavarande rättsakterna inverkar således inte på gemenskapens behörighet enligt EG-fördraget i strid med artikel 47 EU.

C-284/05 (ERS2005/214:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Finland

Gemenskapens egna medel – Den gemensamma tulltaxan – Dröjsmålsränta vid för sent krediterade medel – Artikel 296 EG – Undantagssituationer – Krigsmateriel.

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Finland, genom att underlåta att fastställa och till kommissionen kreditera egna medel, i strid med artikel 26 EG och artikel 20 i tullkodexen, i samband med tullfri import av krigsmateriel under åren 1998–2002, och genom att vägra att betala dröjsmålsränta på beloppen, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 9, 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel och enligt förordning (EEG) nr 1150/2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel. Målet rör samma fråga som C-294/05 kommissionen mot Sverige (se årsbokens bilaga 4).

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Finland.

C-299/05 (ERS2005/187:2) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Förordning (EEG) nr 1408/71 – Särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner – Handikappersättning - Vårdbidrag

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Kommissionen har väckt talan mot Europaparlamentet och rådet och yrkat att vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 647/2005 om ändring i förordning (EEG) nr 1408/71 ska förklaras ogiltiga. Bidrag som tillhör kategorin särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner är undantagna från kravet på att förmåner enligt förordningen ska betalas ut även vid bosättning i annan medlemsstat. Genom förordning 647/2005 har definitionen av särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner och förteckningen däröver setts över bl.a. med hänsyn till praxis från EG-domstolen. Kommissionen gör gällande att vissa svenska (handikappersättning och vårdbidrag), brittiska och finska bidrag i förteckningen inte omfattas av definitionen och aktuell praxis varför förteckningen är ogiltig i denna del.

Sverige har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och rådet. Sverige har anfört att de i målet aktuella förmånerna enbart syftar till att vara ett särskilt skydd för handikappade. Däremot har dessa förmåner en klar anknytning till socialt bistånd då de utges efter individuell behovsprövning och saknar samband med avgiftsfinansierade system. Av detta följer att de ifrågasatta förmånerna inte kan anses vara sociala trygghetsförmåner, utan har den blandade karaktär som utmärker särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner enligt förordning 1408/71 i nu aktuell lydelse.

C-440/05 (ERS2006/41:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd

Talan om ogiltighetsförklaring – Artikel 47 EU – Rambeslut 2005/667/RIF – Bekämpande av fartygsföreningar – Straffrättsliga påföljder – Gemenskapens behörighet – Rättslig grund – Artikel 80.2 EG.

Kommissionen har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets rambeslut 2005/667/RIF om förstärkning av det straffrättsliga regelverket för bekämpande av föreningar orsakade av fartyg. Kommissionen har gjort gällande att rambeslutet är oförenligt med artikel 47 EU eftersom gemenskapen hade kunnat anta ifrågavarande regler med stöd av transportbestämmelserna i artikel 80.2 EG. Kommissionen har åberopat domstolens avgörande i mål C-167/03 genom vilket rambeslutet 2003/80/RIF om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser ogiltigförklarades med hänvisning till att de aktuella reglerna hade kunnat antas med stöd av miljöskyddsbestämmelserna i artikel 175 EG.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anfört att kommissionen har dragit alltför långtgående slutsatser av domen i mål C-167/03. Utgångspunkten enligt nu gällande fördrag är att det straffrättsliga samarbetet inom EU ska ske med stöd av bestämmelserna i avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen (tredje pelaren). I domen i mål C-176/03 slog domstolen fast att straffrätten och brottmålsförfarandet i princip inte omfattas av gemenskapens behörighet. Av domen framgår därmed att gemenskapslagstiftarens behörighet i straffrättsliga frågor är

begränsad och kommer till tillämpning endast när det är fråga om ett politikområde som, på det sätt som gäller för miljöområdet, är av central, tvärgående och grundläggande betydelse för gemenskapen. Mot den bakgrunden är regeringen inte beredd att instämma i kommissionens antagande att det direkt av domen i mål C-176/03 följer att gemenskapen har behörighet att anta straffrättsliga bestämmelser med stöd av artikel 80.2 EG när det gäller sjöfart. Dessutom skiljer sig det nu aktuella rambeslutet från miljörambeslutet när det gäller graden av detaljreglering i straffbestämmelserna. Miljörambeslutet innehöll inte några detaljerade regler om påföljdstyper och straffnivåer. Regeringen anser därför inte att domstolen i mål C-176/03 skulle ha tagit ställning till om gemenskapens behörighet i straffrättsliga frågor kan omfatta en sådan mer detaljerad straffrättslig reglering. Sammanfattningsvis har regeringen anfört att kommissionen inte har fört fram några omständigheter som ger stöd för att rådet genom att anta rambeslutet skulle ha antagit bestämmelser som enligt artikel 47 EU inverkar på EG-fördraget. Rambeslutet om fartygsföreningar innehåller, under alla omständigheter, straffrättsbestämmelser av sådan omfattande och ingripande karaktär att de inte skulle kunna antas med stöd av bestämmelserna i EG-fördraget.

C-14/06 (ERS2006/77:1) Europaparlamentet mot Europeiska gemenskapernas kommission

Ogiltighetstalan – Kommissionens beslut 2005/717/EG – Begränsning av farliga ämnen – DekabDE

Europaparlamentet har yrkat att EG-domstolen ska ogiltigförklara kommissionens beslut 2005/717/EG om ändring av direktiv 2002/95/EG om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter i syfte att anpassa bilagan till den tekniska utvecklingen, såvitt avser DekabDE i polymera material.

Sverige har intervenerat till stöd för Europaparlamentet.

C-295/06 (ERS2006/64:1) Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission NS

Ogiltighetstalan – Kommissionens beslut 2005/717/EG – Begränsning av farliga ämnen – DekabDE

Danmark har yrkat ogiltigförklaring av punkt 1 och punkt 2 om DekabDE i polymera material i bilagan i kommissionens beslut 2005/717/EG om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/95/EG om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter i syfte att anpassa bilagan till den tekniska utvecklingen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Danmark.

Talan väcktes ursprungligen vid förstainstansrätten (mål T-5/06). Med hänsyn till att talan i samma sak väckts vid EG-domstolen av Europaparlamentet i mål C-14/06, har målet överlämnats till EG-domstolen för fortsatt handläggning där.

T-170/03 (ERS2003/154:1) British American Tobacco (Investments) Limited mot Europeiska gemenskapernas kommission

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Tillgång till vissa handlingar – Väsentligt intresse – Handlingar från tullsamarbetsområdet – Närvarolistor från kommittémöten – Förordning (EG) nr 1049/2002 (öppenhetsförordningen) – Förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter.

British American Tobacco (Investments) Limited har begärt att få tillgång till bl.a. närvarolistor från Punktskattekommitténs möten. Kommissionen har i flera delar avslagit sökandens begäran. Vad gäller närvarolistorna har kommissionen med hänvisning till förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter, gjort gällande att sökanden inte har att visa att det är nödvändigt att få ta del av de begärda uppgifterna.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden såvitt avser yrkandet om tillgång till närvarolistor från Punktskattekommitténs möten. Sverige har gjort gällande att kommissionens beslut grundas på en oriktig tillämpning av artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen. Ett beslut om att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling kan endast grundas på bestämmelserna i öppenhetsförordningen och inte, som kommissionen har gjort gällande, på bestämmelserna i förordningen 45/2001. Att ålägga sökanden att visa nödvändigheten av att få ta del av handlingarna står direkt i strid med artikel 6.1 i öppenhetsförordningen.

T-161/04 (ERS2004/152:1) Gregorio Valero Jordana mot Europeiska gemenskapernas kommission

Tillgång till vissa handlingar – reservlista för uttagningsprov – Förordning (EG) nr 1049/2002 (öppenhetsförordningen) – Förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter.

Gregorio Valero Jordana har yrkat att förstainstansrätten ska ogiltigförklara kommissionens beslut att vägra sökanden tillgång till reservlista i uttagningsprov. Kommissionen har utgått från att artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen utgör en direkt hänvisning till förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter. Kommissionen har angivit att de efterfrågade dokumenten inte kan lämnas ut med stöd av öppenhetsförordningen, men att det däremot finns en möjligheten att sökanden skulle kunna få del av de begärda uppgifterna under åberopande av förordningen 45/2001 om sökanden visar att det är nödvändigt att han får del av uppgifterna.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden och instämt i att beslutet grundas på en oriktig tillämpning av artikel 4.1 b i öppenhetsförordningen. Ett beslut att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling kan endast grundas på bestämmelserna i öppenhetsförordningen och inte, som kommissionen har gjort gällande, på bestämmelserna i förordningen 45/2001. Att ålägga sökanden att visa nödvändigheten av att få ta del av handlingarna står direkt i strid med artikel 6.1 i öppenhets-

T-229/04 (ERS2004/38:2) Konungariket Sverige mot Europeiska gemenskapernas kommission

Ogiltighetstalan – Direktiv 2003/112/EG – Växtskyddsmedel – Parakvat – Försiktighetsprincipen

Sverige har väckt talan mot kommissionen och gjort gällande att kommissionen har åsidosatt EG-fördraget och sekundärrätten på ett flertal punkter vid antagandet av direktiv 2003/112/EG som innebär att det verksamma ämnet parakvat, vilket används i ogräsbekämpningsmedel, förs in i bilaga 1 till direktiv 91/414/EEG (växtskyddsmedelsdirektivet). Kommissionen har på ett uppenbart felaktigt sätt bedömt de risker som följer med användningen av ämnet samt åsidosatt den höga skyddsnivån som följer av växtskyddsdirektivet. Kommissionen har vidare vid antagandet av direktiv 2003/112/EG klart överskridit gränsen för sin skönsmässiga bedömning genom att åsidosatt försiktighetsprincipen i samband med bedömningen av riskerna med parakvat. Detta har fått till följd att den höga skyddsnivå som föreskrivs inte har kunnat uppnås. På grund av åsidosättandet av principen om en hög skyddsnivå kan kommissionen inte heller anses ha tagit hänsyn till miljöskyddskraven och den i EG-fördraget föreskrivna integrationsprincipen. Kommissionen har även handlagt ärendet på ett felaktigt sätt eftersom den inte har beaktat tillgängliga offentliga data som innehöll indikationer på att parakvat kan orsaka nervskador och eventuellt Parkinsons sjukdom.

Kommissionen har bestritt talan.

Målet anhängiggjordes inledningsvis vid EG-domstolen (mål C-102/04). EG-domstolen har enligt artikel 54 i stadgan beslutat att överlämna målet till förstainstansrätten.

3.2 Mål om förhandsavgörande

C-470/03 (ERS2004/6:2) A.G.M.-COS.MET s.r.l. mot 1. Finska staten 2. Tarmo Lehtinen; begäran från Tampere käräjäoikeus, Finland

Direktiv 98/37/EG – Åtgärder med motsvarande verkan – Statens ansvar för en tjänstemans handlande

Den finska domstolen har frågat om en statstjänstemans uttalande om en importerad maskin utgör handelshinder enligt artikel 28 EG. Vidare ställs frågan om han med stöd av yttrandefriheten i artikel 10 i Europakonventionen hade rätt att göra uttalandena, även om de strider mot artikel 28 EG och slutligen även frågan om vilket skadeståndsansvar som kan föreligga för en medlemsstat vid handelshinder av förevarande karaktär.

Sverige har anfört att statstjänstemannens uttalanden inte utgör åtgärder med motsvarande verkan i den mening som avses i artikel 28 EG. Även om hans uttalanden skulle betraktas som sådana åtgärder, kan inte staten

åläggas ansvar för att undanröja sådana hinder.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Generaladvokatens förslag till avgörande den 17 november 2005: Säkerhetskraven för den aktuella maskinen har fullständigt harmoniserats genom direktiv 98/37/EEG. Bedömningen i målet måste därför ske med hänsyn till direktivets bestämmelser och inte enligt artikel 28 EG. Då det behöriga ministeriet inte vidtagit åtgärder för att avlägsna fordonslyften från marknaden får det antas att den uppfyller kraven i direktivet och direktivet således förbjuder att utsläppande på marknaden av fordonslyften begränsas. En statstjänstemans uttalanden ska tillskrivas medlemsstaten när adressaterna p.g.a. uttalandenas form och omständigheterna i övrigt ges intrycket att det är fråga om officiella statliga upplysningar och inte tjänstemannens personliga uppfattning. I en sådan situation kan medlemsstater inte undgå ansvar genom att hänvisa till den interna ansvarsfördelningen. Om adressaterna får intrycket att uttalandena görs med statlig auktoritet, trots att sådan inte existerar, kan en medlemsstat dock undgå ansvar för uttalandena genom att omgående ge adekvat information om det rätta förhållandet. Om den nationella domstolen finner att tjänstemannens uttalanden i detta fall ska tillskrivas den aktuella medlemsstaten måste uttalandena i enlighet med tidigare praxis också anses utgöra en begränsning av handeln med den aktuella maskinen. Ett åsidosättande som kan tillskrivas staten kan inte rättfärdigas med hänvisning till skyddet för hälsa eller tjänstemannens yttrandefrihet.

C-170/04 (ERS2004/90:3) Klas Rosengren m.fl. mot Riksåklagaren; begäran från Högsta domstolen, Sverige

Alkoholdrycker – Det svenska detaljhandelsmonopolet för alkohol – Förbud mot att privatpersoner importerar alkoholdrycker – Fråga huruvida förbudet kan skiljas från monopolets funktionssätt – Artikel 31 EG – Artikel 28 EG – Förenlighet

Högsta domstolen har frågat EG-domstolen om det svenska principiella förbudet (jämför 4 kap 2 §, 5 kap 5 § och 10 kap 10 § alkohollagen (1994:1738)) för en privatperson att själv föra in alkoholdrycker i annat fall än då denne medföljer transporten som resande är förenligt med gemenskapsrätten.

Sverige har anfört att det svenska detaljhandelsmonopolets ensamrätt omfattar alla tillhandahållanden av alkoholdrycker mot ersättning till konsumenter i Sverige, oavsett formen för tillhandahållandet. Det saknar alltså betydelse om tillhandahållandet sker genom t.ex. butiksförsäljning, postorder eller Internet. Att andra aktörer inte kan tillhandahålla konsumenter i Sverige alkoholdrycker är en nödvändig följd av detaljhandelsmonopolets existens. Eftersom de aktuella reglerna är bestämmelser om handelsmonopolet och dess funktion, ska de enligt domstolens praxis bedömas enligt artikel 31 EG. Systembolagets ensamrätt är rimligt avgränsat eftersom det endast är fråga om monopol på detaljhandel. Bestämmelserna missgynnar heller inte handeln med utländska varor i förhållande till inhemska. De är därför förenliga med artikel 31 EG. Om det skulle anses att artiklarna 28 och 30 EG ska tillämpas är bestämmelserna under alla omständigheter förenliga med

gemenskapsrätten eftersom de är nödvändiga för att skydda folkhälsan och inte är mer ingripande än vad som krävs för att uppnå detta mål.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Generaladvokatens förslag till avgörande den 30 mars 2006: Det svenska förbudet mot privatimport av alkohol ska bedömas mot bakgrund av artikel 31 EG. När en privatperson beställer en vara som inte ingår i Systembolagets sortiment tillgodoser Systembolaget kundens beställning genom att tillhandahålla varan på annat sätt, om det inte ”finns hinder för det” (5 kap. 5 alkohollagen). Från och med den 1 januari 2005 är emellertid Systembolaget skyldigt att tillhandahålla samtliga alkoholdrycker som kunderna begär och som inte redan ingår i sortimentet. Så länge Systembolagets skönmässiga rätt att vägra att utföra inköpsuppdrag har kvarstått kan importförbudet inte anses förenligt med artikel 31 EG.

Efter att generaladvokatens förslag till avgörande meddelats beslutade domstolen att hänskjuta målet till avgörande i stor avdelning och att därmed hålla ny förhandling samt inhämta nytt förslag till avgörande.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 30 november 2006: Det svenska förbudet mot privatimport av alkohol ska bedömas mot bakgrund av artikel 31 EG. Inom ramen för alkohollagens regelverk missgynnas i sig inte varor från andra medlemsstater. Tvärtom försätts dessa varor i samma situation som de inhemska varorna. I båda fallen kan nämligen privatpersoner endast köpa varorna i Systembolagets butiker och via dess ombud och om varorna inte ingår i sortimentet kan de i båda fallen beställas genom Systembolaget i enlighet med 5 kap 5 § alkohollagen. Det är utrett att Systembolaget aldrig har utnyttjat möjligheten att inte tillgodose en beställning på grund av att det ansett att det funnits ”hinder” mot det i enlighet med 5 kap 5 § alkohollagen. Härav följer att ett sådant förbud mot privatimport som det som föreskrivs i alkohollagen i princip inte står i strid med artikel 31 EG. Om förbudet kan tillämpas samtidigt som Systembolaget kan besluta att inte tillgodose privatpersoners beställningar av alkoholdrycker som inte ingår i Systembolagets sortiment om bolaget anser att det finns hinder mot detta, är emellertid förbudet endast förenligt med artikel 31 EG om varor från andra medlemsstater såväl rättsligt som faktiskt behandlas på ett icke-diskriminerande sätt.

C-292/04 (ERS2004/155:1) Wienand Meilicke oa mot Finanzamt Bonn-Innenstadt; begäran från Finansgericht Köln, Tyskland

Inskränkning av fri rörlighet för kapital – Inkomstskatt – Skattetillgodohavande för utdelning från i landet hemmahörande bolag – Rättsverkningar i tiden av en dom meddelad av domstolen – Villkor för en inskränkning

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om en tysk bestämmelse, enligt vilken skattskyldiga endast beviljas ett skattetillgodohavande vid beskattning av utdelning som lämnats av bolag som är etablerade i Tyskland, är förenlig med den fria rörligheten för kapital enligt artiklarna 56 och 58 EG.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 10 november 2005: Det är

utom allt tvivel att den fria rörligheten för kapital begränsas genom den aktuella bestämmelsen på samma sätt som i målen C-319/02 Manninen och C-35/98 Verkooijen. Vad gäller en eventuell begränsning av domens rättsverkningar i tiden är det vanskligt att avgöra från vilken tidpunkt begränsning ska ske. Det kan nämligen antas att den korrekta tolkningen av gemenskapsrätten redan har givits i domen i målet Verkooijen, men utan att det i denna dom förordnats om en begränsning av rättsverkningarna. Det förhållandet att den nationella bestämmelsen är oförenlig med gemenskapsrätten bör därmed få effekt från och med dagen för domen i målet Verkooijen.

Domstolen beslutade härefter att återuppta det muntligt förfarande och sätta ut målet till ny förhandling för avgörande i stor avdelning. Domstolen bad därvid deltagarna att yttra sig särskilt om hur möjligheten att i tiden begränsa rätten till återbetalning av skatt påverkades av det förhållandet att domstolen i tidigare avgöranden redan bedömt förenligheten mellan en annan medlemsstats liknande skattebestämmelser och gemenskapsrätten men då utan att bedöma om rätten till återbetalning skulle begränsas.

Sverige anförde vid förhandlingen följande. Det är tydligt att domstolens förordnande om en doms tidsmässiga rättsverkan grundas på förhållanden som är helt individuella för den medlemsstat vars lagstiftning är ifrågasatt i målet. Domstolens bedömning sker utifrån de specifika förhållanden som gäller för den aktuella medlemsstaten i fråga om god tro, graden av störningar som domen kan ge upphov till och de enskildas behov av ett effektivt rättsskydd. Samma bedömning kan leda till helt andra slutsatser om den görs med hänsyn till de förhållanden som gäller i en annan medlemsstat. Det förhållandet att domstolen i tidigare avgöranden redan bedömt en annan medlemsstats liknande skattebestämmelser bör således inte bör utgöra ett hinder för att, i ett sådant fall som detta, pröva frågan om att begränsa domens rättsverkningar i tiden.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 5 oktober 2006: Endast i rena undantagsfall kan det komma i fråga för domstolen att göra undantag från principen om retroaktiv verkan av en dom i mål om förhandsavgörande. Eventuella ekonomiska följder av en viss tolkning av gemenskapsrätten kan aldrig i sig motivera en begränsning av en doms rättsverkningar i tiden. I likhet med vad Sverige har anfört innebär det förhållandet, att liknande tolkningsfrågor prövats i andra mål utan att någon begränsning av rättsverkningarna i tiden gjorts, inte att domstolen i detta fall skulle vara förhindrad att förordna om sådana rättsverkningar. Domstolen har nämligen uppställt stränga krav för att anse två tolkningsfrågor likvärdiga. Vidare måste särskilt beaktas att utgången av ett mål om förhandsavgörande beträffande en ny rättsfråga är osäker vilket försvårar för medlemsstaterna att noga och i tid värdera vilken betydelse ett mål om förhandsavgörande kan ha för den egna rättsordningen. Dessutom skulle det inte av processekonomiska skäl vara önskvärt att medlemsstater regelmässigt och i rent förebyggande syfte yrkar att en doms rättsverkningar i tiden ska begränsas. Tysklands yrkande om begränsningar i tiden av den förevarande domen kan därför

inte anses vara för sent framställt. Det ankommer på Tyskland att bevisa att villkoren för att begränsa rättsverkningarna i tiden är uppfyllda. Tysklands påstående om fara för allvarliga ekonomiska rättsverkningar kan inte anses tillräckligt underbyggt varför domstolen inte bör begränsa förevarande doms rättsverkningar i tiden.

C-1/05 (ERS2005/36:1) Yunying Jia; begäran från Utlänningsnämnden, Sverige

Utlänningsnämnden – Domstolbegreppet i artikel 234 EG – Rätt att begära förhandsavgörande – Etableringsfrihet – Artikel 43 EG – Direktiv 73/148/EEG – Artikel 1 – Medborgare i en medlemsstat som har etablerat sig i en annan medlemsstat – Uppehållsrätt för en makes släkting i föregående led, när både släktingen och maken är tredjelandsmedborgare – Skyldighet för släktingen i föregående led att lagligen uppehålla sig i en medlemsstat vid den tidpunkt då återföreningen med familjen i etableringsstaten sker – Bevis som krävs för att styrka att släktingen i föregående led står i beroendeställning.

Utlänningsnämndens har frågat EG-domstolen om nämnden är en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG, och om uppehållstillstånd ska beviljas en tredjelandsmedborgare p.g.a. ekonomiskt beroende av en unionsmedborgare som har uppehållstillstånd i medlemsstaten i fråga.

Sverige har anfört att Utlänningsnämnden uppfyller de kriterier som EG-domstolen i sin praxis ställt upp för att ett organ ska ha rätt att begära förhandsavgörande enligt artikel 234 EG. Utlänningsnämnden är en förvaltningsmyndighet med domstolsliknande uppgifter, som prövar överklaganden av Migrationsverkets beslut och ärenden som överlämnas till nämnden av verket för avgörande. Utlänningsnämnden är inrättad enligt lag och den är av permanent natur. Utlänningsnämnden prövar självständigt ärenden om uppehållstillstånd och dess avgöranden är bindande och får inte överklagas. Utlänningsnämndens ordförande och dennes ersättare ska vara jurist och ha erfarenhet av tjänstgöring som domare eller annan likvärdig erfarenhet. Samtliga ledamöter utses av regeringen. Utlänningsnämndens handläggning regleras i första hand av bestämmelser i utlänningslagen och förvaltningslagen. Muntlig handläggning ingår om det kan anses vara till fördel för utredningen. I sak har Sverige anfört att det ska vara fråga om ett faktiskt beroendeförhållande mellan tredjelandsmedborgare och unionsmedborgare för att uppehållstillstånd ska kunna meddelas. Beroendeförhållandet bör ha uppstått i hemlandet. Det måste också vara möjligt att uppställa krav på bevisning av viss styrka vad gäller detta faktiska beroendeförhållande. En åtagandeförklaring från en anhörig kan inte anses utgöra tillräcklig bevisning för att ett beroendeförhållande föreligger.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 27 april 2006: Utlänningsnämnden är att anse som en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG. Artikel 1 i direktiv 73/148 ska tolkas så att rätten till bosättning för en familjemedlem till en unionsmedborgare, som är medborgare i ett tredjeland, faktiskt förutsätter att denne tredjelandsmedborgare uppehåller sig lagligen inom gemenskapen. Vad

beträffar innebörden av kravet på att en tredjelandsmedborgare lagligen ska uppehålla sig i gemenskapen anser generaladvokaten att den berörde tredjelandsmedborgaren har givits tillträde till en medlemsstats territorium för en längre period, så att han har en möjlighet att erhålla ställning som mer permanent bosatt i landet. Av artikel 3 i direktiv 2003/86 följer att en period om ett år skulle vara tillräcklig i det avseendet. När tillståndet att resa in i en medlemsstat har begränsats till en kortare period eller avser ett visst ändamål, vilket är fallet i fråga om ett turistvisum, kan detta inte anses innebära att tredjelandsmedborgaren uppehåller sig lagligen i gemenskapen. Vad avser innebörden av begreppet "beroende" i artikel 1 d i direktiv 73/148 och vilken bevisning som får krävas beträffande detta beroendeförhållande är det nödvändigt att det fastställs om ett faktiskt behov av ekonomiskt stöd föreligger och att detta styrks genom lämplig skriftlig bevisning. Det ska objektivt fastställas om villkoret avseende beroende är uppfyllt, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och de personliga behoven hos den person som behöver ekonomiskt stöd. Vad som lämpligen främst bör prövas i detta avseende är om den beroende släktingens ekonomiska resurser, mot bakgrund av dessa personliga förhållanden, gör det möjligt för honom att leva på existensminimum i det land där han normalt är bosatt, varvid det antas att detta inte är den medlemsstat i vilken han söker uppehållstillstånd. Det ska vidare visas att detta inte är en tillfällig situation, utan en situation av strukturell karaktär. En handling som utfärdats av de nationella myndigheterna i ursprungslandet är givetvis en värdefull beviskälla, även om den kanske inte alltid är avgörande. Det ska därför inte uteslutas att de nationella myndigheterna, när de finner ett sådant officiellt uttalande otillräckligt, bör kunna begära ytterligare bevis. Det bör inte heller uteslutas att en sökande tredjelandsmedborgare i avsaknad av en sådan officiell förklaring tillåts styrka sin beroendeställning på annat sätt. Enbart en förklaring från gemenskapsmedborgaren i vilken han intygar att han försörjt sin släkting tidigare samt åtar sig att fortsättningsvis försörja denne är inte i sig tillräckligt objektiv för att ett "beroende" i den mening som avses i artikel 1 d i direktiv 73/148 ska kunna fastställas.

C-40/05 (ERS2005/55:3) Överklagande av Kaj Lyyski; begäran från Överklagandenämnden för högskolan, Sverige

Artikel 12 EG – Fri rörlighet för arbetstagare – Krav på anställning i svensk skola för tillträde till utbildning

Överklagandenämnden frågade EG-domstolen om principen om diskrimineringsförbud p.g.a. nationalitet enligt artikel 12 EG utgör hinder för svenska regler som kräver av sökande till särskild lärarutbildning (SÄL) innehar anställning vid svensk skola. SÄL har inrättats för att på kort sikt fylla behovet av behöriga lärare i Sverige. Klaganden i ärendet vid överklagandenämnden är en svensk medborgare som är verksam vid en finsk skola och som därmed inte ansetts behörig att antas till SÄL vid Umeå universitet eftersom han saknar anställning vid svensk kommunal skola.

Sverige har anfört att SÄL är en kompetenshöjande åtgärd som finansieras av särskilt avsatta offentliga medel och som riktar sig till

lärare som är anställda i en svensk kommunal skola men som saknar lärarexamen och därför inte är formellt behöriga. De kan därför inte anställas tills vidare. SÄL leder fram till lärarexamen. Studierna bedrivs på halvfart och läraren arbetar samtidigt halvtid. I Sverige råder brist på behöriga lärare. Lärarbehovet på kort sikt kan inte tillgodoses genom ökad examination från den ordinarie lärarutbildningen. Detta behov kan, främst p.g.a. av det språkkrav som måste ställas på lärarna i den svenska skolan, heller inte tillgodoses genom migrerande arbetskraft. Syftet med SÄL är att garantera kvaliteten i utbildningen i den svenska kommunala skolan genom att höja kompetensen hos dem som verkar där. Anställning i de svenska kommunala skolorna sker genom ett öppet ansökningsförfarande där de sökandes meriter bedöms på objektiva grunder. Den utländska arbetskraften kan därmed konkurrera på lika villkor om arbetstillfällena i den kommunala skolan. Kravet på anställning i en svensk kommunal skola för att få tillträde till SÄL gör inte någon åtskillnad på grund av nationalitet och missgynnar inte heller medborgare från andra medlemsstater som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet. Det kan därför inte anses strida mot gemenskapsrätten.

Generaladvokatens förslag till avgörande den september 2006: Icke-diskrimineringsprincipen ska i detta fall i första hand tillämpas inom området fri rörlighet för arbetstagare, vilken stadgas i artikel 39.2 EG och förtydligas i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen. SÄL-programmet kan inte betraktas som en fortbildning, utan riktar sig till personer som önskar få tillträde till arbetslivet. Vad gäller frågan om diskriminering kan visserligen kravet på anställning i svensk skola för att få tillträde till SÄL-programmet generellt vara lättare att uppfylla för de medborgare i landet som inte har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet och tagit anställning som lärare i en annan medlemsstat. Detta kan emellertid inte omedelbart leda till slutsatsen att indirekt diskriminering föreligger. Vad diskrimineringsförbudet ska säkerställa är i stället att medlemsstaterna inte vidtar åtgärder som i praktiken utmynnar i att transnationella situationer behandlas på ett mindre fördelaktigt sätt än situationer som är rent nationella. Det kan inte ifrågasättas att det är ett i princip legitimt beslut att genom ett särskilt utbildningsprogram ge högre kompetens åt och fortbilda personal vid en viss institution. Det finns principiellt inte heller något att invända mot att till att börja med möta bristen på behöriga lärare genom "interna" åtgärder, dvs. genom åtgärder som till att börja med bara gäller lärare som redan är anställda vid de svenska skolorna. Det finns således ett logiskt samband mellan kravet på anställning vid en svensk skola och ett sådant fortbildningsprogram som SÄL-projektet, då detta krav följer av programmets natur. När det gäller tillträde till programmet är därför inte den situation som en lärare med anställning vid en svensk skola befinner sig i är jämförbar med den situation som en lärare befinner sig i som inte uppfyller detta krav. Mot denna bakgrund utgör gemenskapsrätten inte hinder för ett sådant nationellt program för lärarutbildning som SÄL-projektet.

C-101/05 (ERS2005/69:3) Skatteverket mot A; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Artikel 56 EG – Fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland – Skatteavtal

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om reglerna om fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland medför att de svenska reglerna om skattefrihet vid utdelning i form av aktier i dotterbolag (Lex Asea) ska gälla även i förhållande till ett tredjeland med vilket Sverige inte har ingått ett skatteavtal som innehåller en bestämmelse om informationsutbyte.

Sverige har i första hand argumenterat för att bestämmelserna om fri rörlighet för kapital i förhållande till tredjeland ska ges en mer restriktiv tolkning än vad som gäller medlemsstater emellan. Sverige har därmed i första hand ifrågasatt att bestämmelsen i förhållande till tredjeland omfattar kapitalrörelser i form av utdelning. Under alla omständigheter anser Sverige att de svenska reglerna, även om de skulle anses utgöra en restriktion för den fria rörligheten för kapital, är berättigade med hänsyn till syftet att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Utan ett skatteavtal med en bestämmelse om informationsutbyte saknar svensk skattemyndighet möjlighet att få tillgång till information för kontroll av att villkoren för skattefrihet är uppfyllda.

C-102/05 (ERS2005/72:3) Skatteverket mot A och B; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Artikel 56 EG – Fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland – Skatteavtal

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om de svenska reglerna för beskattning av utdelning till andelsägare i fåmansföretag är förenliga med fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland. För att motverka att andelsägare i fåmansföretag tar ut arbetsinkomster som utdelning i stället för som lön gäller enligt inkomstskattelagen att utdelning i fåmansföretag endast beskattas som inkomst av kapital upp till en viss nivå (så kallat gränsbelopp). Överskjutande del beskattas som inkomst av tjänst. Gränsbeloppet räknas fram schablonmässigt med utgångspunkt i anskaffningskostnaden för andelarna. Enligt den så kallade löneregeln får dock löner som har betalats ut till andra än andelsägaren också räknas in i gränsbeloppet och höjer på så vis utrymmet för att bli beskattad i inkomstlaget kapital. Beaktande av löneunderlag är alltså till fördel för andelsägaren. Regeringsrätten har nu önskat EG-domstolens tolkning av om även löner som betalas till anställda i tredjeland ska beaktas.

Sverige har i första hand argumenterat för att bestämmelserna om fri rörlighet för kapital i förhållande till tredjeland ska ges en mer restriktiv tolkning än vad som gäller medlemsstater emellan. Sverige har därmed i första hand ifrågasatt att bestämmelsen i förhållande till tredjeland omfattar kapitalrörelser i form av utdelning. Sverige har dock att under alla omständigheter gjort gällande att de svenska bestämmelserna inte strider mot fördragsbestämmelserna eftersom det inte är fråga om en gränsöverskridande kapitalrörelse. Slutligen har Sverige framhållit att

bestämmelserna, även om de skulle anses utgöra en restriktion för den fria rörligheten för kapital, är berättigade med hänsyn till syftet att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Det är nämligen inte möjligt att på ett effektivt sätt kontrollera att eller i vilken omfattning löner har betalats ut i tredjeland. Detta gäller oavsett om det rör sig om ett tredjeland med vilket Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller bestämmelser om informationsutbyte eller inte. I praktiken ger ett sådant avtal inte verksamma medel att upprätthålla en oberoende kontroll.

C-111/05 (ERS2005/75:3) Aktiebolaget NN mot Skatteverket; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Mervärdesskatt – Tillhandahållande och nedläggning av en fiberoptisk sjökabel mellan två medlemsstater som är åtskilda av internationellt vatten – Rättslig kvalificering av den skattepliktiga transaktionen – Lokalisering av transaktionen

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om en skattepliktig transaktion som avser leverans och installation av en kabel, vilken placeras på två medlemsstaters territorium och även utanför gemenskapens territorium, ska bedömas som en leverans av vara eller en tjänst vid tillämpning av sjätte mervärdesskattedirektivets bestämmelser om platsen för skattepliktiga transaktioner.

Generaladvokatens förslag till avgörande 14 september den 2006: En beskattningsbar transaktion som avser tillhandahållande och installation av en kabel, som placeras mellan två medlemsstaters territorium och även utanför gemenskapens territorium, där den klart största delen av totalkostnaden hänför sig till kostnaden för själva kabeln, ska i mervärdesskatt hänseende anses utgöra ett tillhandahållande av vara i den mening som avses i direktivet. Artikel 8.1 a i direktivet ska tolkas så att, i syfte att avgöra vilken medlemsstat som har beskattningsrätten, transaktionen ska delas på grundval av den territoriella placeringen av kabeln. Artikel 8.1 a läst tillsammans med artiklarna 2 och 3 i direktivet, ska tolkas så att mervärdesskatt inte ska utgå för den del av tillhandahållandet av varan som avser området utanför gemenskapens territorium.

C-142/05 (ERS2005/98:2) Brottmålet mot Percy Mickelsson och Joakim Roos; begäran från Luleå tingsrätt, Sverige

Artiklarna 28–30 EG – Förbud mot användningen av vattenskoter på annan plats än allmän farled eller visst vattenområde – Direktiv 94/25/EG (fritidsbåtsdirektivet)

Luleå tingsrätt har frågat EG-domstolen om artiklarna 28 – 30 EG utgör hinder för nationella bestämmelser som, likt den svenska vattenskoterförordningen, innebär förbud mot användning av vattenskoter på annan plats än allmän farled eller vattenområde för vilket lokal myndighet meddelat tillåtande föreskrift. Vidare önskas klarhet i om artiklarna 28 – 30 EG i annat fall kan utgöra hinder för en medlemsstat att tillämpa bestämmelser av detta slag på ett sådant sätt att användning av vattenskoter förbjuds även i vattenområden som ännu inte varit föremål för utredning av lokal myndighet om huruvida tillåtande föreskrift för området ska meddelas eller inte. Dessutom rör målet om direktiv

94/25/EG (fritidsbåtsdirektivet) utgör hinder för de aktuella nationella bestämmelserna.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 1

Sverige har i fråga om fritidsbåtsdirektivet anfört att detta direktiv inte hindrar att medlemsstaterna antar nationella bestämmelser om användning av fritidsbåtar i vissa vatten. De begränsningar i användningen av vattenskotrar som föreskrivs i den svenska vattenskotterförordningen är inte av en sådan art och omfattning att de kan anses utgöra ett handelshinder i den mening som avses i artikel 28 EG. Under alla omständigheter måste de begränsningar som följer av vattenskotterförordningen anses såväl nödvändiga som proportionerliga. Andra åtgärder för att reglera användningen av vattenskotrar skulle inte vara tillräckliga för att uppnå det skydd för miljön som eftersträvas. Exempelvis skulle hastighetsbegränsningar inte vara effektiva eftersom det i lika hög grad är körtekniken som hastigheten som framkallar störningarna. De vidsträckta vattenområdena i Sverige gör det dessutom i praktiken omöjligt att övervaka efterlevnaden av regler om hastighetsbegränsningar eller störande åkteknik. Ett mer generellt regelsystem innebär däremot att tillsynsmyndigheterna kan dra nytta av anmälningar från allmänheten och bättre styra sina insatser.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 14 december 2006: Fritidsbåtsdirektivet reglerar inte användningen av vattenskotrar. Det är därmed tillåtet att ha nationella bestämmelser som begränsar användningen, så länge dessa inte strider mot EG-fördraget. Den svenska vattenskotterförordningen kan emellertid vara ett sådant handelshinder som avses i artikel 28 EG, om den rent faktiskt motsvarar ett användningsförbud som nästintill hindrar varans tillträde till marknaden. Detta är beroende av i hur stor utsträckning det finns allmänna farleder i Sverige där vattenskotteråkning är tillåten. Om vattenskotterförordningen utgör ett handelshinder enligt artikel 28 EG kan dess bestämmelser om begränsningar av användning av vattenskotrar ändå vara motiverade av tvingande hänsyn till miljöskyddet. Det är emellertid problematiskt att bestämmelserna i vattenskotterförordningen innebär ett generellt förbud mot vattenskotteranvändning i alla vatten utanför allmänna farleder, utan att det anges någon rimlig tidsfrist för när länsstyrelsen ska ha fattat beslut om det krävs ett användningsförbud i ett vatten av hänsyn till miljöskyddet. Dessa bestämmelser får anses oproportionerliga och därför inte motiverade. Det finns vidare en möjlighet att antagandet av vattenskotterförordningen innebär en överträdelse av den anmälningsskyldighet som anges i direktiv 98/34/EG, (informationsdirektivet) vilket skulle göra att förordningen inte kan tillämpas i målet vid den nationella domstolen. Avgörande för denna fråga är om den slutliga versionen av förordningen utgjorde en väsentlig ändring av det tidigare anmälda utkastet. Detta förefaller inte troligt men ankommer på den nationella domstolen att pröva.

C-231/05 (ERS2005/124:3) Oy Esab mot Keskusverolautakunta; begäran från Korkein hallinto oikeus, Finland

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Etableringsfrihet – Bolagsskatt – Särbehandling av koncernbidrag till inhemska moderbolag och moderbolag med hemvist i utlandet – Skattesystemets inre sammanhang – Välavvägd fördelning av beskattningsrätten

Den finska domstolen har frågat EG-domstolen om gemenskapsrätten utgör hinder för ett koncernbeskattningssystem likt det finska, där avdragsrätten för koncernbidrag är villkorad av att både givaren och mottagaren av bidraget omfattas av finsk skattejurisdiktion.

Sverige har anfört följande. Gemenskapslagstiftningen innehåller inte några regler om fördelning av beskattningsrätten för näringsinkomster medlemsstaterna emellan. Ett system som bygger på internationellt accepterade principer för beskattningsrättens fördelning kan därmed inte anses strida mot gemenskapsrätten. En förutsättning för ett resultatutjämningsystem mellan skilda skattesubjekt är att såväl vinst som förlust ingår i systemet. Av detta följer att resultatutjämnning endast kan ske mellan skattesubjekt eller inkomster för vilka staten har beskattningsrätt. Nationella regler av den typ det är fråga om här uppfyller samtliga dessa villkor. De strider därmed inte mot gemenskapsrätten.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 12 september 2006: Som domstolen funnit i mål C-446/03 Marks & Spencer utgör aktuella regler i princip en inskränkning i etableringsfriheten som endast är tillåten om syftet med den är legitimt och överensstämmer med fördraget och om den kan motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset. Det krävs i ett sådant fall dessutom att tillämpningen av bestämmelsen är ägnad att säkerställa att det sålunda eftersträvade syftet uppnås och att den inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte. Den måste dessutom vara proportionerlig i strikt mening. I domen i målet Marks & Spencer fastställde domstolen tre godtagbara berättigande grunder för denna typ av lagstiftning, nämligen: behovet av att säkerställa fördelningen av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna, risken för att förlusterna beaktas två gånger och risken för skatteundandragande. Dessa tre berättigande grunder har ett nära samband med varandra och kan inte bedömas var för sig. Behovet av att säkerställa fördelningen av beskattningsrätten utgör kärnan i dessa berättigande grunder. Det finska koncernbidragssystemet har i princip samma syften som den brittiska koncernavdragssystemet. I enlighet med avgörandet i Marks & Spencer bör därför även koncernbidragssystemet anses motiverat. I domen i målet Marks & Spencer har domstolen i en viss undantagsituation, som förelåg i det målet, visserligen ansett det vara oproportionerligt att inte tillåta gränsöverskridande överföring av förluster, nämligen när dotterbolag med hemvist i en annan medlemsstat till fullo har utnyttjat de möjligheter som ges att beakta förlusterna och förlusterna inte heller kan beaktas i framtiden. Under dessa omständigheter träder intresset av att säkerställa fördelningen av beskattningsrätten i bakgrunden i förhållande till etableringsfriheten och det är nödvändigt att möjliggöra överföringen av förluster till moderbolag med hemvist i en annan medlemsstat. Av de faktiska omständigheter som angetts i begäran om förhandsavgörande

framgår emellertid inte att en sådan undantagssituation som den som förelåg i domen i målet Marks & Spencer föreligger i förevarande fall. Det finns följaktligen ingen anledning att pröva om det av hänsyn till proportionalitetsprincipen undantagsvis är nödvändigt att medge avvikelser från fördelningen av beskattningsrätten.

C-288/05 (ERS2005/163:4) Brottmålet mot Jürgen Kretzinger; begäran från Bundesgerichtshof, Tyskland

Åtal för "samma gärning" – Artikel 54 i Schengenkonventionen – Villkorligt straff

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen hur principen om *ne bis in idem* (icke två gånger i samma sak) enligt artikel 54 i Schengenkonventionen ska tolkas i fråga om begreppet samma gärning, i fråga om kriteriet att straff ska vara avtjänat eller under verkställighet uppfylls om frihetsstraffet är villkorligt och den åtalade varit häktad och kan avräkna denna tid samt i fråga om begreppet verkställighet påverkas av rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Sverige har anfört att ett straff är under verkställighet eller avtjänat om personen i fråga har dömts till ett villkorligt frihetsstraff som innebär att den dömda under en viss tid har att uppfylla vissa villkor och denna tid påbörjats eller löpt ut. Den omständigheten att den dömda har suttit anhållen eller häktad under tid som ska avräknas vid verkställigheten av ett senare utdömt frihetsstraff inte ska innebära att straffet är under verkställighet eller har avtjänats i den mening som avses i artikel 54 i Schengenkonventionen. Genomförandet av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna påverkar inte tolkningen av begreppet verkställighet i artikel 54 i konventionen, varken på den grunden att rambeslutet innebär en rätt för den utfärdande staten att få en i den staten utdömd påföljd verkställd eller på den grunden att den verkställande staten som villkor för överlämnande har rätt att kräva att den enskilde får sin utevarodom omprövad.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 5 december 2006: Med ledning av domstolens avgörande i målet C-436/04 Van Esbroeck (REG 2006 I-2333) kan slås fast att uttrycket "samma gärning" enligt artikel 54 i Schengenkonventionen omfattar gärningar som utgör en helhet av konkreta omständigheter som är oupplösligen förbundna med varandra i tid och rum samt med hänsyn till vad de avser. Det ankommer på den nationella domstolen att fastställa huruvida gärningarna i målet är förbundna med varandra på detta sätt. När en tilltalad från början hade för avsikt att genom en enda manöver transportera smuggelgods från den plats där de kom in i gemenskapen till en slutdestination i gemenskapen, kan dock eventuella på varandra följande passager av interna gränser under loppet av denna manöver i princip betraktas som gärningar som är oupplösligt förbundna med varandra med hänsyn till det syftet. Som Sverige med flera har uttryckt, så motsvarar, med avseende på principen *ne bis in idem* i artikel 54 i Schengenkonventionen, ett fängelsestraff som har omvandlats till ett villkorligt straff ett straff som antingen är "avtjänat" eller är "under verkställighet". Vidare ska perioder som en

tilltalad har varit anhållen och/eller häktad i avvaktan på rättegång i en medlemsstat inte betraktas som ett straff som är avtjänat eller under verkställighet i den mening som avses i artikel 54, om inte dessa perioder är åtminstone lika långa som det fängelsestraff som har fastställs i en lagakraftvägande dom när den tilltalade har varit anhållen eller häktad inom ramen för det förfarande som lett fram till denna dom. Begreppet verkställighet enligt artikel 54 påverkas inte av att en medlemsstat, i vilken en tilltalad har fällts genom en lagakraftvunnen dom enligt nationell rätt, när som helst kan utfärda en europeisk arresteringsorder för överlämnande av den tilltalade för att verkställa den domen. Begreppet verkställighet påverkas inte heller av det faktum att de dömande myndigheterna i den verkställande medlemsstaten, enligt artikel 5.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, inte är skyldiga att automatiskt verkställa en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av ett straff till följd av en fällande dom som har avkunnats efter en rättegång i den tilltalades utemåland. När en utemåland enligt rättsordningen i den dömande medlemsstaten definitivt utgör hinder för ytterligare straffrättsliga förfaranden utgör den domen en lagakraftvägande dom i den mening som avses i artikel 54 förutsatt att rättegången uppfyllde kraven i artikel 6 EU och de allmänna principerna i gemenskapsrätten som garanterar respekten för de grundläggande rättigheterna såsom de föreskrivs i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

C-330/05 (ERS2005/180:2) Fredrik Granberg mot åklagaren; begäran från Hovrätten för Övre Norrland, Sverige

Artiklarna 9.3 och 7.4 i direktiv 92/12/EEG (punktskattedirektivet) – Eldningsolja

Hovrätten har frågat EG-domstolen om sådana nationella bestämmelser, såsom de som återfinns i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, är förenliga med punktskattedirektivet.

Sverige har anfört att artikel 9.3 i punktskattedirektivet medför en möjlighet för medlemsstaterna att generellt undanta flytande eldningsbränslen (eldningsolja) från tillämpningsområdet för artikel 8 i direktivet. Detta eftersom utgångspunkten för bestämmelsen i artikel 9.3 i punktskattedirektivet är att en privatpersons transport av eldningsolja i ifrågavarande fall är att betrakta som en "ovanlig transport" och att medlemsstaten i dessa fall således alltid får föreskriva att punktskatt ska tas ut i den medlemsstat där förbrukningen sker. Detta medför också att de varor som förflyttas mellan medlemsstaterna i en sådan situation måste behandlas enligt de generella regler i punktskattedirektivet som gäller för kommersiella transaktioner.

C-341/05 (ERS2005/197:1) Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Svenska Byggnadsarbetareförbundet avdelning 1; begäran från Arbetsdomstolen, Sverige

Fackliga stridsåtgärder – Artiklarna 12 EG och 49 EG – Direktiv 96/71/EG (utstationeringsdirektivet) – Lex Britannia

Arbetsdomstolen har frågat EG-domstolen om artiklarna 12 EG och 49

EG samt direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (utstationeringsdirektivet) utgör hinder för att fackliga organisationer genom stridsåtgärder i form av blockad försöker förmå ett gästande tjänsteföretag att teckna kollektivavtal avseende vissa arbets- och anställningsvillkor, om värdlandets lagstiftning som har till syfte att genomföra utstationeringsdirektivet saknar uttryckliga bestämmelser om tillämpning av arbets- och anställningsvillkor i kollektivavtal. Även fråga om nämnda gemenskapsrättsliga bestämmelserna utgör hinder för den så kallade Lex Britannia i svensk rätt.

Sverige har anfört följande. Utstationeringsdirektivet påverkar inte de fackliga organisationernas rätt att förhandla kollektivt och använda sig av stridsåtgärder som påtryckningsmedel i syfte att förmå motparten att träffa kollektivavtal. Utstationeringsdirektivet reglerar inte heller de krav som parterna på arbetsmarknaden kan ställa på varandra. En eventuell prövning av fackliga stridsåtgärder ska i stället ske i förhållande till artikel 49 EG. Det eventuella hinder för den fria rörligheten som de fackliga organisationernas agerande kan anses utgöra kan dock motiveras av det legitima intresse som skyddet för fackliga stridsåtgärder utgör eller av tvingande hänsyn till allmänintresset i form av skyddet för arbetstagarna. Vid bedömningen av dessa hänsyn i förhållande till den fria rörligheten för tjänster måste det skydd som rätten att vidta stridsåtgärder åtnjuter särskilt beaktas. De omständigheter som har redovisats av Arbetsdomstolen målet ger inte vid handen att det omfattande utrymmet för stridsåtgärder har överskridits, men ytterst måste detta vara en sak för den nationella domstolen att bedöma. EG-rätten utgör därför inte något hinder för fackliga stridsåtgärder som vidtas i enlighet med nationella regler för att få till stånd ett kollektivavtal med samma innehåll som tillämpas för företag som är fast etablerade i värdlandet. Vad gäller Lex Britannia är dessa bestämmelser såväl nödvändiga som ändamålsenliga för att mot bakgrund av den arbetsmarknadsmodell som tillämpas i Sverige kunna säkerställa ett tillräckligt skydd för arbetstagarna. Även dessa bestämmelser är således förenliga med EG-rätten.

C-427/05 (ERS2006/5:2) Agenzia entrate ufficio Genova 1 mot Porto antico di Genova Spa; begäran från Commissione Tributaria Regionale di Genova, Italien

Förordning (EEG) nr 4253/88 – Beskattning av gemenskapsstöd från strukturfonder

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 21.3 i förordning (EEG) nr 4253/88 utgör hinder mot nationella bestämmelser som medför att gemenskapsstöd ska beaktas när beskattningsunderlaget för inkomstskatt fastställs.

Sverige har anfört i huvudsak följande. Det följer av syftet med förordning 4253/88 att artikel 21.3 inte avser att reglera frågan om gemenskapsstöd från strukturfonderna kan ingå i underlaget för direkt beskattning. Bestämmelsen avser nämligen att förhindra reduktion av stödet i samband med utbetalning. Även ordalydelsen i denna bestämmelse talar klart för att den inte utgör hinder mot att tillämpa

nationella bestämmelser enligt vilka strukturstöd ska ingå i underlaget för direkt beskattning. Denna tolkning vinner ytterligare stöd av förordning (EG) nr 1685/2000, enligt vilken direkta skatter som uppstår i samband med medfinansiering från strukturfonderna och som bärs av den slutliga stödmottagaren i sig kan utgöra stödberättigande utgifter.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 1

C-432/05 (ERS2006/14:3) Unibet (London) Ltd och Unibet (International) Ltd mot Justitiekanslern; begäran från Högsta domstolen, Sverige

Effektivt domstolsskydd av rättigheter som följer av gemenskapsrätten – Nationella regler enligt vilka det inte är tillåtet att väcka en fristående talan om ogiltigförklaring av nationella föreskrifter som står i strid med gemenskapsrätten – Rätten till interimistiskt skydd

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om gemenskapsrätten, särskilt principen om enskildas tillgång till ett effektivt rättsskydd, kräver att den nationella processordningen tillhandahåller en möjlighet för den enskilde att vid nationell domstol föra en fristående talan om fastställelse av att vissa nationella materiella bestämmelser står i strid med gemenskapsrätten (s.k. abstrakt normprövning), i detta fall om det s.k. främjandeförbudet i 38 § lotterilagen (1994:1000) är förenligt med artikel 49 EG. Även fråga om rätt till interimistiskt skydd.

Sverige har yttrat sig och anfört följande. Enligt 11 kap 14 § regeringsformen får domstol eller annat offentligt organ, om den finner att en föreskrift står i strid med bestämmelse i grundlag eller i överordnad författning, inte tillämpa föreskriften. Av bestämmelsen följer att normprövning endast kan företas i det konkreta fallet. Det är därmed inte möjligt att väcka talan om att viss författning ska förklaras ogiltig eller föra en talan som endast går ut på att en författningsbestämmelse inte ska tillämpas mot den som vill väcka talan. Av regeringsformen och den nationella processordningen följer således att det i den svenska rättsordningen inte är möjligt att påkalla s.k. abstrakt normprövning. Normprövningsrätten syftar till att säkerställa skyddet för grundläggande fri- och rättigheter genom att den offentliga makten utövas under lagarna. Omfattningen av normprövningsrätten är ett resultat av övergripande konstitutionella överväganden avseende funktionsfördelningen mellan olika organ i det svenska demokratiska systemet. Avsaknaden av möjligheten att föra en fristående talan om fastställelse av att en viss författningsbestämmelse, p.g.a. att den strider mot gemenskapsrätten, inte ska tillämpas mot den som vill väcka talan innebär inte en avsaknad av ett effektivt rättsskydd för den enskilde. Den enskildes rättsskydd måste bedömas med hänsyn till de samlade möjligheter som tillhandahålls i den nationella processordningen för att tillvarata ett gemenskapsrättsligt grundat anspråk. I den svenska rättsordningen tillförsäkras den enskilde ett fullgott rättsskydd genom tillgång till domstolsprövning genom andra former för talan. Saken kan prövas i domstol i ett mål om skadestånd, i ett mål rörande sanktioner för överträdelse av den nationella materiella bestämmelsen eller i ett ärende om rättsprövning. Avsaknaden av en möjlighet till abstrakt normprövning i den svenska rättsordningen är generell och gäller oavsett om det rör sig om ett gemenskapsrättsligt grundat anspråk eller ett nationellt

sådant. Då den enskilde är tillförsäkrad ett effektivt rättsskydd genom andra former för talan kräver gemenskapsrätten inte att det i nationell processordning tillhandahålls en möjlighet att föra en fristående talan om fastställelse av att vissa nationella materiella bestämmelser står i strid med artikel 49 EG. Regeringen har också framhållit att frågan om interimistiskt skydd ska prövas enligt nationella kriterier och att interimistiskt skydd finns tillgängligt inom ramen för samtliga tillgängliga taleformer som är aktuella i målet.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 30 november 2006: Av domstolens fasta praxis framgår att medlemsstaternas processuella autonomi inte är absolut. Nationella bestämmelser måste vara förenliga med likvärdighets- och effektivitetsprincipen. I gemenskapsrätten ställs, även om det i princip ankommer på den nationella rätten att definiera enskildas talerätt och rättsskyddsintresse, dessutom krav på att en nationell regel inte undergräver rätten till ett effektivt domstolsskydd. Under vissa omständigheter kan gemenskapsrätten således innebära krav på att ett nytt rättsmedel tillhandahålls, när detta är det enda sättet att säkerställa skydd för en rättighet som följer av gemenskapsrätten. Det står i förevarande fall klart att svenska processuella regler om fastställelse av att en norm strider mot en nationell lag av högre valör inte är mer förmånliga än de som är tillämpliga på fastställelse av att en norm strider mot gemenskapsrätten. Faktum är att det motsatta förhållandet verkar vara fallet. Av begäran om förhandsavgörande framgår vidare att det inte är omöjligt för en enskild i Unibets situation att tillvarata sina på gemenskapsrätten grundade rättigheter. Domstolen måste i denna del acceptera den hänskjutande domstolens bedömning av de nationella processuella reglerna. Vid bedömningen har domstolen därför att utgå från att Unibet enligt nationella processuella regler inte har rätt att väcka en talan som enbart avser fastställelse av att främjandeförbudet strider mot gemenskapsrätten, även om Unibet har bestritt att så är fallet. Den hänskjutande domstolen har dessutom förklarat att även om Unibet enligt de nationella reglerna inte har möjlighet att väcka en fristående talan om giltigheten eller tillämpligheten av främjandeförbudet, har bolagen dock tre andra möjligheter att få denna fråga prövad av domstol. Bolagen kan få förbudets förenlighet med gemenskapsrätten prövad av domstol om de agerar i strid med främjandeförbudet och blir utsatta för ingripanden från svensk myndighet. Unibet kan också få denna fråga prövad av domstol inom ramen för den fastställsetalan om skadeståndsskyldighet som är föremål för tingsrättens prövning. Dessutom har den hänskjutande domstolen angett att "[ä]ven möjligheten att få rättsprövning i enlighet med vad som sagts förut bör [beaktas] i detta sammanhang", vilket är en uppenbar hänvisning till lotterilagen. Vad gäller den första möjligheten uppfyller en nationell rättsordning inte kravet på ett effektivt skydd av rättigheter som följer av gemenskapsrätten om en enskild person är tvungen att bryta mot nationell rätt för att kunna tillvarata sådana rättigheter i nationell domstol. Det är inte rimligt att en enskild person endast kan få till stånd en prövning av en lags giltighet genom att bryta mot lagen. Generaladvokaten är inte heller övertygad om att den tredje möjligheten, nämligen rättsprövning av beslut enligt lotterilagen, utgör ett adekvat tillvägagångssätt för Unibet för att tillvarata sina rättigheter i

domstol. Uppgifterna i begäran om förhandsavgörande är ganska vaga i fråga om vilka undantag som föreskrivs från främjandeförbudet och hur dessa kan åberopas. Den svenska regeringen uppgav vid förhandlingen att lagstiftaren inte hade sådana situationer som den i det nationella målet i åtanke när möjligheten till undantag infördes, och kunde inte svara på huruvida ett undantag skulle ha beviljats i denna situation om Unibet hade ansökt härom. Det är därför inte klarlagt att en ansökan om undantag från Unibet med nödvändighet skulle ha lett till ett förvaltningsbeslut som skulle ha kunnat bli föremål för rättsprövning. Därmed återstår frågan huruvida talan om skadestånd utgör ett adekvat sätt för Unibet att få till stånd en prövning av sitt gemenskapsrättsliga anspråk i de svenska domstolarna. Skadeståndstalan har förklarats kunna tas upp till prövning, men har ännu inte prövats i sak. Den hänskjutande domstolen, Unibet och den svenska regeringen förefaller vara överens om att den domstol som prövar skadeståndstalan även måste pröva Unibets påstående att främjandeförbudet är oförenligt med gemenskapsrätten och att den, om den skulle finna att så är fallet, är skyldig att sätta förbudet åt sidan i enlighet med 11 kap 14 § regeringsformen. Unibet har invänt att det är besvärligt att föra en skadeståndstalan, eftersom det är svårt att fastställa storleken av den ekonomiska skadan, vilken är osäker. Vid tillämpningen av principen om processuell autonomi är den avgörande frågan emellertid inte huruvida det är besvärligt att föra talan i fråga (skadeståndstalan är typiskt sett en besvärlig talan att föra) utan huruvida de två villkoren avseende likvärdighet och effektivitet är uppfyllda. Båda villkoren är uppfyllda i förevarande fall. Det kan inte anses att praktiska problem avseende fastställandet av skadans omfattning är tillräckliga för att det ska vara "[i praktiken] omöjligt eller orimligt svårt" att föra en skadeståndstalan. Om så vore fallet principiellt sett, skulle detta drastiskt förta verkan av den av domstolen fastslagna principen att medlemsstaterna är skyldiga att ersätta skada som vållats enskilda genom sådana överträdelser av gemenskapsrätten som kan tillskrivas medlemsstaterna och att denna skyldighet utgör ett effektivt skydd för den enskildes rättigheter. Unibets på gemenskapsrätten grundade rättigheter ges därmed ett adekvat skydd genom att bolagen har möjlighet att väcka en talan om skadestånd inom ramen för vilken dess påstående att främjandeförbudet är oförenligt med gemenskapsrätten med nödvändighet kommer att prövas, även om bolagen enligt nationella processuella regler inte kan väcka en fristående talan om fastställelse av denna oförenlighet. I den interimistiska delen framhåller generaladvokaten, vad gäller det första interimistiska yrkandet som är kopplat till bolagens talan om fastställelse av att de har rätt att marknadsföra sina speltjänster utan hinder av främjandeförbudet, att det framgår av begäran om förhandsavgörande att den nationella domstolen särskilt vill få klarhet i huruvida gemenskapsrätten innebär att en nationell domstol måste förordna att främjandeförbudet tills vidare inte får tillämpas när parten för talan om fastställelse av att förbudet är oförenligt med gemenskapsrätten och denna talan inte är tillåten enligt nationell rätt. Eftersom gemenskapsrätten, under sådana omständigheter som i det förevarande målet, inte ställer krav på att en sådan (fristående) talan ska vara möjlig, kräver inte heller gemenskapsrätten att interimistiska åtgärder ska kunna beviljas i ett sådant sammanhang. Med

det andra interimistiska yrkandet som är kopplat till bolagens talan om skadestånd på grund av en överträdelse av gemenskapsrätten och som avser rätt att vidta marknadsföringsåtgärder kan det dock förhålla sig annorlunda. En nationell domstol måste under sådana omständigheter ha möjlighet att besluta om interimistiska åtgärder. Det innebär emellertid inte att en nationell domstol vid vilken ett mål är anhängigt med nödvändighet måste ha möjlighet att bevilja (och än mindre vara tvungen att bevilja) alla tänkbara typer av interimistiska åtgärder. Tvärtom följer det av domstolens praxis att de åtgärder som en nationell domstol måste kunna bevilja är sådana som är ägnade att säkerställa den fulla verkan av det slutliga domstolsavgörandet. Det är i detta fall oklart om Unibets yrkande är ägnat att säkerställa den fulla verkan av en skadeståndstalan. Vidare föreligger det inte något behov av att säkerställa den fulla verkan av det slutliga avgörandet av skadeståndstalan. Om Högsta domstolen i sin dom finner att Unibets på gemenskapsrätten grundade rättigheter har åsidosatts på ett sådant sätt att svenska staten är skyldig att betala skadestånd, kan det antas att svenska staten kommer att följa den domen. Generaladvokaten klargör slutligen att det är nationella kriterier för interimistiska åtgärder vilka som utgångspunkt ska tillämpas när huvudtalan innefattar en prövning av nationell rätts förenlighet med gemenskapsrätten.

C-433/05 (ERS2006/12:2) Brottmålet mot Lars Sandström; begäran från Handens tingsrätt, Sverige

Artiklarna 28–30 EG – Förbud mot användning av vattenskoter på annan plats än allmän farled eller visst vattenområde – Direktiv 94/25/EG (fritidsbåtsdirektivet) – Direktiv 98/34/EG – Notifierings-skyldighet

Handens tingsrätt har frågat EG-domstolen om direktiv 2003/44/EG om ändring av direktiv 94/25/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar eller artiklarna 28 – 30 EG utgör hinder för ett sådant förbud mot vattenskoteranvändning som följer av vattenskoterförordningen (1993:1053). Även fråga om notifieringen av bestämmelserna i vattenskoterförordningen har skett på korrekt sätt enligt direktiven 83/189/EEG och 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

Sverige har i fråga om fritidsbåtsdirektivet anfört att detta direktiv inte hindrar att medlemsstater antar nationella bestämmelser om användning av fritidsbåtar i vissa vatten. De svenska bestämmelserna kan därför inte stå i strid med direktivets bestämmelser. Vattenskotrar kan vidare importeras fritt till Sverige och användas i de vatten där det inte är miljömässigt olämpligt. De begränsningar i användningen av vattenskotrar som föreskrivs i vattenskoterförordningen är därmed inte av en sådan art och omfattning att de kan anses utgöra ett handelshinder i den mening som avses i artikel 28 EG. Under alla omständigheter måste de begränsningar som följer av vattenskoterförordningen anses såväl nödvändiga som proportionerliga. Andra åtgärder för att reglera användningen av vattenskotrar skulle inte vara tillräckliga för att uppnå det skydd för miljön som eftersträvas. Exempelvis skulle hastighetsbegränsningar inte vara effektiva eftersom det i lika hög grad är

körtekniken som hastigheten som framkallar störningarna. De vidsträckta vattenområdena i Sverige gör det dessutom i praktiken omöjligt att övervaka efterlevnaden av regler om hastighetsbegränsningar eller störande åkteknik. Ett mer generellt regelsystem innebär däremot att tillsynsmyndigheterna kan dra nytta av anmälningar från allmänheten och bättre styra sina insatser. I fråga om notifieringen av direktivet har den svenska regeringen anfört att de skyldigheter som följer av direktiven 83/189/EEG och 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter har iakttagits i samband med att den senaste ändringen av vattenskoterförordningen antogs. Om det anses att brister har förekommit i anmälningsförfarandet är dessa i vart fall inte av den arten som kan föranleda att berörda bestämmelser i förordningen inte kan tillämpas.

C-438/05 (ERS2006/32:1) Internationella transportarbetarefederationen och Finlands sjömansunion mot Viking Line ABP och OU Viking Line EESTI; begäran från Court of Appeal of England and Wales, Förenade kungariket

Fackliga stridsåtgärder – Kollektivavtal – Artiklarna 43 och 46 EG – Förordning (EEG) nr 4055/86 – Horisontell direkt effekt

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om vissa kollektiva åtgärder, som vidtagits av Internationella transportarbetarefederationen (ITF) och Finlands sjömansunion, omfattas av och i så fall är förenliga med bestämmelserna om etableringsfrihet enligt artiklarna 43 och 46 EG samt förordning (EEG) nr 4055/86 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredjeland. Eftersom Viking Line ABP:s färjetrafik med fartyget Rosella mellan Helsingfors och Tallinn går med förlust vill Viking Line ABP flagga ut fartyget till Estland. Avsikten med detta är att sänka kostnaderna, bl.a. genom att ingå kollektivavtal med en estnisk fackförening eftersom estniska lönenivåer för besättningsmän är lägre än de finska. Sjömansunionen har motsatt sig detta och kräver att, oavsett om Rosella flaggas om, finsk lag och finska kollektivavtal ska tillämpas i förhållande till besättningen. För att driva igenom sina krav har ITF på Sjömansunionens begäran uppmanat sina andra medlemmar att avstå från att förhandla med Viking Line ABP och Viking EESTI. I förlängningen finns det också ett hot om strejk från Sjömansunionens sida.

Sverige har, under förutsättning att domstolen anser att sådana kollektiva åtgärder som det är fråga om i målet inte faller utanför fördragets bestämmelser om etableringsfrihet och bestämmelserna i förordning 4055/86 och att dessa bestämmelser har horisontell direkt effekt, anfört följande. Rätten för arbetsmarknadens parter att vidta kollektiva stridsåtgärder skyddas såväl i medlemsstaternas nationella rättsordningar som genom internationella konventioner och gemenskapsrätten. Denna rättighet erkänns också av gemenskapsrätten som en rättighet av grundläggande natur vars lojala utövande normalt inte kommer i konflikt med de grundläggande friheterna enligt EG-fördraget, såsom etableringsfriheten och den fria rörligheten för tjänster. Fackföreningarnas kollektiva åtgärder avser i detta fall att motverka den lönesänkning.

Dessa kollektiva åtgärder utgör därmed ett normalt utövande av den fackliga föreningsfriheten som tjänar ett legitimt syfte. Åtgärderna är lovliga enligt finsk lag. Under dessa förhållanden och med hänsyn till det vida utrymme för nationella lösningar som lagstiftaren förfogar över på detta område är åtgärderna förenliga med etableringsfriheten. I den mån bestämmelserna om fri rörlighet för tjänster ska tolkas ska samma överväganden göras. Varken artikel 43 EG eller förordning 4055/86 ska således tolkas på så sätt att de, under sådana omständigheter som föreligger i förevarande mål, hindrar en fackförening eller en sammanslutning av fackföreningar att vidta kollektiva åtgärder för att skydda sina medlemmars yrkesintressen.

C-11/06 och C-12/06 (ERS2006/46:1) R Morgan mot Bezirksregierung Köln och I Bucher mot Landrat des Kreises Düren; begäran från Verwaltungsgericht Aachen, Tyskland

Fri rörlighet för unionsmedborgare – Artiklarna 17 och 18 EG – Rätten till studiebidrag

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om det är förenligt med den fria rörlighet för unionsmedborgare enligt artiklarna 17 och 18 EG att en medlemsstat nekar sina medborgare studiebidrag för utbildning i en annan medlemsstat dels med hänsyn till att utbildningen inte utgör en fortsättning på studier vid en inhemsk läroanstalt som bedrivits där under minst ett års tid (s.k. ettårsregel), dels med hänsyn till att de inte är stadigvarande bosatta på en ort nära gränsen till den medlemsstat där studierna bedrivs (s.k. gränsortsregel).

Sverige har begränsat sitt yttrande till frågan om ettårsregeln och anfört följande. Det ankommer på medlemsstaterna att själva besluta om behovet av utbildning, både vad gäller undervisningens innehåll, kvalitet och kvantitet samt vilken organisation som krävs för att uppfylla dessa behov. Båda sökandena omfattas dock av den personkrets artiklarna 17 och 18 EG avser och det aktuella studiebidraget omfattas av fördragets materiella tillämpningsområde. Sverige ifrågasätter visserligen inte att ett sådant krav som ettårsregeln innebär kan avhålla unionsmedborgare från att utnyttja sin rätt att fritt röra sig och vistas i andra medlemsstater enligt artikel 18.1 EG men varje medlemsstat har rätt att förvissa sig om att biståndet till uppehälle för studerande i andra medlemsstater inte blir en orimlig börda som kan få betydelse för nivån på det bistånd som staten totalt kan ge. Det är därför legitimt för en medlemsstat att vid export av bistånd i form av studiebidrag endast bevilja sådant bistånd till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration i denna stat liksom viss anknytning till det egna utbildningssystemet. En medlemsstat förfogar över ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid bestämmandet av vilken grad av integrering berörda personer sålunda måste visa. Genom ettårsregeln befästs samhörigheten både till det tyska utbildningssystemet och till det tyska samhället i stort. Bestämmelsen bör därför inte anses vara för allmänt hållen eller kategorisk. Den bör därmed vara förenlig med gemenskapsrätten.

C-37/06 och C-58/06 (ERS2006/60:2) Viamex Agrar Handels GmbH mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas och ZVK Zuchtvieh-Kontor GmbH mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas; begäran från Finanzgericht Hamburg, Tyskland

Skr. 2006/07:85

Bilaga 1

Exportbidrag för nötkreatur – Skydd av djur vid transport – Förordning (EG) nr 615/98 – Direktiv 91/628/EG – Proportionalitetsprincipen

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 1 i förordning (EG) nr 615/98 om särskilda tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag när det gäller levande nötkreaturs välbefinnande vid transport är giltig i den del som det föreskrivs att exportbidrag ska utbetalas endast om bestämmelserna i direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport har iakttagits och, om så är fallet, om artikel 5.3 i förordningen är förenlig med proportionalitetsprincipen.

Sverige har begränsat sitt yttrande till den första frågan och anför att det inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av artikel 1 i förordning 615/98 i den del som föreskriver att exportbidrag ska betalas ut endast om bestämmelserna i direktiv 91/628/EEG har iakttagits. Gemenskapen har en skyldighet att ta största möjliga hänsyn till djurens välbefinnande vid utformningen av den gemensamma jordbrukspolitik. Upprätthållandet av ett tillfredsställande djurskydd bidrar även till att uppnå de mål för den gemensamma jordbrukspolitik, som anges i artikel 33 EG. Gemenskapen är mot denna bakgrund behörig att inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik anta bestämmelser som kopplar samman vissa förmåner, såsom exportbidrag för nötkreatur, med krav på att gemenskapens djurskyddsbestämmelser efterlevs.

C-98/06 (ERS2006/54:4) Freeport PLC, 360284 mot Olle Arnoldsson; begäran från Högsta domstolen, Sverige

Förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen) - Artikel 6.1 – Avtalsrättsligt betalningsansvar.

Högsta domstolen har frågat EG-domstolen om en talan, som grundar sig på ett påstående om betalningsansvar för ett aktiebolag till följd av ett åtagande, är att uppfatta som avtalsrättslig vid tillämpningen av artikel 6.1 i Bryssel I-förordningen, även om den som gjorde åtagandet vid tidpunkten för detta var varken ställföreträdare eller fullmäktige för bolaget.

C-161/06 (ERS2006/70:1) Skoma-Lux s.r.o. mot Celnímu ředitelství Olomouc; begäran från Krajský soud v Ostravě, Tjeckien

Tullunion – Tillämpningsföreskrifter – Böter mot enskild – Krav på publicering i EUT på medlemsstatens officiella språk.

Den tjeckiska domstolen har frågat EG-domstolen om en medlemsstat får tillämpa en gemenskapsrättslig förordning mot en enskild, i detta fall för att ålägga böter enligt förordning (EEG) nr 2454/93 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, om förordningen vid tidpunkten för överträdelse inte hade publicerats i föreskriven ordning i Europeiska unionens officiella tidning (EUT) på den aktuella medlemsstatens officiella språk.

Sverige har anfört att starka rättsäkerhetsskäl talar för att tillmäta kravet på att gemenskapsrättsliga förordningar ska offentliggöras i EUT avgörande betydelse vid bedömningen om en skyldighet enligt en sådan förordning kan göras gällande mot en enskild. Brister i offentliggörandet kan inte uppvägas av att den enskilde på andra sätt rent faktiskt kunnat få reda på innehållet i förordningen. Detta gör sig särskilt gällande i fråga om förordningar eftersom dessa inte får genomföras i nationell lagstiftning utan gäller direkt i medlemsstaternas.

C-168/06 (ERS2006/83:1) Ceramika Paradyż mot Dyrektor Izby Skarbowej w Łodzi; begäran från Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi, Polen

Första mervärdesskattedirektivet – Sjätte mervärdesskattedirektivet – Tilläggsskatt

Den polska domstolen har frågat EG-domstolen om en nationell bestämmelse, som reglerar de sanktionsåtgärder som gäller för det fall den mervärdesskatt som ska betalas upptas till ett för lågt belopp är förenlig med första och sjätte mervärdesskattedirektiven.

Sverige har anfört att det gemensamma systemet för mervärdesskatt bygger på principen att en allmän konsumtionskatt, som är exakt proportionell mot priserna på varorna och tjänsterna, ska tillämpas på varor och tjänster ända till detaljhandelsledet. Det är tydligt att en sådan tilläggsskatt som målet gäller helt saknar karaktär av den omsättningskatt som avses i första och sjätte mervärdesskattedirektiven. Tilläggsskatt betalas nämligen inte med anledning av att en skattepliktig transaktion genomförs, dvs. att en vara levereras eller att en tjänst tillhandahålls. Tilläggsskatten betalas i stället på grund av att en skattskyldig har lämnat oriktiga uppgifter i samband med sin mervärdesskattedeclaration avseende sådana skattepliktiga transaktioner som han eller hon har genomfört. En sådan tilläggsskatt belastar således inte slutkonsumenten av varor eller tjänster utan den som är skyldig att betala och deklarerar mervärdesskatt för leverans av varor och tillhandahållande av tjänster. Tilläggsskattens syfte är inte heller att beskatta konsumtion av varor och tjänster utan att förhindra felaktigheter i samband med bokföring och deklARATION av mervärdesskatt. Tilläggsskatten säkerställer därigenom en riktig uppbörd och förebygger undandragande av mervärdesskatt och har snarast karaktären av en administrativ sanktionsåtgärd. Av detta följer att en tilläggsskatt av aktuell typ inte är en omsättningskatt.

C-175/06 (ERS2006/84:3) Alessandro Tedesco mot Tomasoni Fittings srl; begäran från Tribunale Civile Di Genova, Italien

Bevisupptagningsförordningen – Patentintrång – Rätt att neka bevisupptagning.

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om ett förordnande om eftersökande och dokumentation av handlingar och föremål av betydelse för en utredning om patentintrånget omfattas av tillämpningsområdet för förordning (EG) nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (bevisupptagningsförordningen).

I målet har en italiensk domstol ansökt om att ifrågavarande bevisupptagningsåtgärd i Förenade kungariket. Den engelska domstolen har nekat att utföra åtgärden utan att närmare ange skälen härför och utan att använda de för ändamålet upprättade formulären som utgör bilagor till bevisupptagningsförordningen. Den italienska domstolen har tolkat besked som att den engelska domstolen menar att endast upptagande av muntlig bevisning omfattas av förordningens tillämpningsområde.

Sverige har yttrat sig och anfört följande. Bevisupptagningsförordningen innehåller inte någon gemenskapsrättslig definition av vad som är bevisning. Utgångspunkten vid bedömningen av bevisupptagningsförordningens tillämpningsområde är därför att sådana åtgärder för bevisupptagning som har stöd i den ansökande domstolens nationella lagstiftning omfattas av förordningens tillämpningsområde. Vidare följer det direkt av förordningen att den inte enbart omfattar upptagande av muntlig bevisning. Förutsättningarna att vägra en begärd åtgärd, såsom en sådan intrångsundersökning som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, är uttömmande reglerade i artiklarna 10.3 och 14 i förordningen. Om inte någon grund för vägran är tillämplig är den anmodade domstolen skyldig att verkställa åtgärden. De i målet aktuella åtgärderna ska enligt TRIPs-avtalet finnas tillgängliga i samtliga medlemsstater och har enligt begäran om förhandsavgörande stöd i italiensk lag. De omfattas därmed av förordningens tillämpningsområde. Det följer vidare direkt av bevisupptagningsförordningen, liksom av den grundläggande samarbetskyldighet som den ålägger medlemsstaternas domstolar, att en anmodad domstol alltid ska sända ett mottagningskvitto i enlighet med artikel 7 i förordningen. Förordningen ålägger också den anmodade domstolen en långtgående skyldighet att ge den ansökande domstolen tillfälle att komplettera en framställning om framställningen inte omedelbart kan ligga till grund för verkställighet.

C-182/06 (ERS2006/89:3) Storhertigdömet Luxemburg mot Hans Ulrich Lakebrink och Katrin Peters-Lakebrink; begäran från Cour administrative, Luxemburg

Fri rörlighet för arbetstagare – Artikel 39 EG – Begränsat och obegränsat skattskyldiga – Beskattningsrättens fördelning

Domstolen i Luxemburg har frågat EG-domstolen om den fria rörligheten för arbetstagare utgör hinder för nationell lagstiftning av den typ som gäller i Luxemburg, enligt vilken en gemenskapsmedborgare som inte är bosatt i Luxemburg men som har inkomster från anställning i Luxemburg och dessa inkomster utgör dennes huvudsakliga beskattningsbara inkomst, vid fastställande av tillämplig skattesats på denna inkomst nekas rätt att beakta underskott hänförligt till fastigheter som är belägna i en annan medlemsstat (i detta fall Tyskland) som den skattskyldige inte själv bebor.

Sverige har yttrat sig och anfört följande. Eftersom makarna Peters-Lakebrink inte är bosatta i Luxemburg, och därmed inte är obegränsat skattskyldiga där, följer av de vedertagna principerna för beskattningsrättens fördelning att den primära beskattningsrätten för inkomster hänförliga till fastigheterna inte tillkommer Luxemburg, eftersom de

genereras i Tyskland där fastigheterna är belägna. Skatteavtalet mellan Tyskland och Luxemburg gör inte något avsteg från denna fördelningsprincip. Målet avser således en objektiv skatteförmån som är hänförlig till en inkomstkälla som inte är skattepliktig för makarna Peters-Lakebrink i Luxemburg, då de på grund av sin bosättning i Tyskland endast är begränsat skattskyldiga i Luxemburg. Det föreligger därmed en objektiv skillnad mellan den situation som makarna Peters-Lakebrink befinner sig i och den situation som gäller för personer bosatta i Luxemburg. Den nationella bestämmelse som målet gäller medför därmed inte någon indirekt diskriminering som kommer i konflikt med artikel 39 EG.

C-272/06 (ERS2006/130:1) EARL Mainelvo mot SARL Denkavit France; begäran från Cour d'appel d'Angers, Frankrike

Överlåtelse av slaktbidrag – Förordning (EG) nr 1254/1999

Den franska domstolen har frågat EG-domstolen om det är förenligt med förordning (EG) nr 1254/1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för nötkött och dess tillämpningsföreskrifter i förordning (EG) nr 2342/1999 att en uppfödare för fullgörandet av ett integreringskontrakt med en foderproducent överlåter större delen av det slaktbidrag som utgår enligt förordning (EG) nr 1254/1999.

Sverige har anfört att utgångspunkten måste vara att villkoren för beviljande av dessa gemenskapsfinansierade slaktbidrag anges på ett uttömmande sätt i de aktuella förordningarna. Eftersom förordningarna inte innehåller några bestämmelser om överlåtelse av slaktbidrag eller villkor beträffande bidragsmottagarens användning av utbetalade bidrag bör det i princip stå en nötköttsproducent, sedan denne ansetts uppfylla befintliga villkor för att beviljas slaktbidrag, fritt att använda det bidrag som betalas ut på det sätt som han eller hon finner bäst. Kanaliseringen av stödet enligt förordningen direkt till nötköttsproducenterna kan inte tas till intäkt för att det skulle föreligga ett förbud för bidragsmottagarna att överlåta utfallande bidragsbelopp. Det är rimligt att utgå ifrån att nötköttsproducenterna själva får anses vara de som är bäst skickade att bedöma hur bidragen effektivast kan användas för att garantera dem en skälig standard. Den nationella domstolens fråga bör således besvaras jakande.

C-277/06 (ERS2006/135:2) Interboves GmbH mot Hauptzollamt Hamburg-Jonas; begäran från Finanzgericht Hamburg, Tyskland

Skydd av djur vid transport – Sammanräkning av transporttid vid olika transportslag – Direktiv 91/628/EEG

Den tyska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 48.7 a i bilagan till direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport fastställer grundvillkoren för sjötransport på så sätt att transporttider före och efter sjötransport i princip inte är kopplade till varandra när djuren transporteras med så kallade roll-on-roll-off-fartyg, dvs. en färjetransport under vilken djuren står kvar i lastbilen under hela sjöresan. Frågan är om reglerna om transporttid och viloperioder i punkt 48 i bilagan till direktiv 91/628/EEG får tolkas på så sätt att nötkreatur kan transporteras i flera dygn utan att lastas av för vila under resans gång när en djur-

transport i lastbil omfattar såväl transport på landsväg som ombord på ett rorofartyg. Detta beror på om tiden på färjan och i lastbil ska ses som en sammanhängande resa eller om direktivets maxtid för transport innan krav på avlastning för vila inträder endast gäller den del av färden som sker med lastbil på landsväg.

Sverige har anfört att artikel 48.7 i bilagan till direktiv 91/628/EEG i sin helhet fastställer grundvillkoren för sjötransporter och att ordalydelsen i artikel 48.7 b) i bilagan till direktivet som hänvisar till det allmänna schemat för landvägstransporter talar för att tiden för föregående och anslutande transport med lastbil på väg ska räknas ihop med tiden på rorofartyget vid bestämmande av när kravet på avlastning för vila inträder. Även syftet med den reglering i vilken punkt 48.7 i bilagan till direktivet ingår ger klart stöd för att en lastbilstransport som sker delvis på landsväg, delvis på en färja, från djurskyddssynpunkt måste betraktas som en sammanhållen resa, varvid grundregeln om att djur ska avlastas efter 2 gånger 14 timmars resa på en lastbil måste gälla. En motsatt tolkning av direktivet medför att om en eller flera sjöresor med rorofartyg ingår i transporten, vilka kan vara lika påfrestande för djuren som lastbilstransporter på väg, kan transporten fortgå utan avlastning för vila i flera dygn.

C-303/06 (ERS2006/148:1) S Coleman mot Attridge Law och Steve Law; begäran från Employment Tribunal, Förenade kungariket

Direktiv 2000/78/EG – Diskriminering i arbetslivet – Funktionshinder – Anknytning till funktionshindrad person

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om förbudet i direktiv 2000/78/EG mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder är tillämpligt på personer som inte själva är funktionshindrade men som diskrimineras på grund av anknytning till en funktionshindrad person. I detta fall rör det sig om en förälder till ett funktionshindrat barn.

Sverige har anfört att såväl direktivets ordalydelse som dess syfte talar för en vid tolkning av diskrimineringsskyddet. Likabehandlingsprincipens grundläggande ställning i gemenskapsrätten och dess karaktär av mänsklig rättighet gör att den inte bör tolkas restriktivt. Skyddsvärdet är detsamma oavsett om någon missgynnas på grund av sin egen anknytning till en diskrimineringsgrund eller på grund av sin anknytning till en person med direkt anknytning till en diskrimineringsgrund. Direktivets diskrimineringsförbud bör därmed omfatta t.ex. en förälder som diskrimineras p.g.a. att denne har ett funktionshindrat barn.

C-308/06 (ERS2006/151:2) The Queen på begäran av 1) The International Association of Independent Tanker Owners (Intertanko) 2) The International Association of Dry Cargo Shipowners (Intercargo) 3) The Greek Shipping Co-Operation Committee 4) Lloyd's Register och 5) The International Salvage Union mot Secretary of State for Transport; begäran från High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), Förenade Kungariket

FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) – Internationella konventionen om förhindrande av havsförorening från fartyg (MARPOL) – förenlighet

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om artiklarna 4, 5.1 och 5.2 i direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelser är förenliga med FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) och den internationella konventionen om förhindrande av havsförorening från fartyg (MARPOL). I artikel 4 i direktivet anges en allmän ansvarsnorm för när ansvar för överträdelser ska komma i fråga. Genom denna bestämmelse införs ansvar inte enbart vid uppsåtliga utsläpp och utsläpp som tillkommer p.g.a. vårdslöshet, utan också för utsläpp som sker p.g.a. grov oaktsamhet. Det senare begreppet används inte i MARPOL som grund för ansvar. I artikel 5 i direktivet finns bestämmelser om ansvarig personkrets. Artikel 5 i direktivet innebär att vissa undantag från ansvar som anges i MARPOL inte ska tillämpas alls i vissa vattenområden och för vissa personkategorier. Sökandena i målet vid den nationella domstolen har gjort gällande att direktivet är ogiltigt i de delar det inte stämmer överens med UNCLOS och/eller MARPOL:s regler.

Sverige har anfört följande. Både medlemsstaterna och EG är parter i UNCLOS. I de delar UNCLOS har ingåtts av EG utgör UNCLOS en del av gemenskapsrätten och har företräde framför gemenskapens sekundärrätt. I enlighet med avgörandet i mål C-459/03 kommissionen mot Irland utnyttjade gemenskapen vid ingåendet av UNCLOS sin behörighet i fråga om förebyggande av förorening av den marina miljön i den utsträckning som det finns gemenskapsregler på de områden som de berörda bestämmelserna i konventionen gäller. I detta avseende är UNCLOS därmed bindande för såväl gemenskapens institutioner som dess medlemsstater. Med hänsyn till omfattningen av gemenskapslagstiftningen till skydd för den marina miljön är således väsentliga delar av UNCLOS bestämmelser på detta område bindande för gemenskapslagstiftaren. MARPOL har antagits inom ramen för den internationella sjöfartsorganisationen International Maritime Organization (IMO). Endast stater kan bli medlemmar i IMO och parter till MARPOL. Någon formell möjlighet för EG att tillträda MARPOL föreligger således inte och EG är därmed inte själv part i den konventionen. Det kan därför framstå som oklart om gemenskapslagstiftaren är direkt bunden av bestämmelserna i MARPOL. MARPOL tillkom emellertid parallellt med förhandlingarna om UNCLOS och trädde i kraft vid en tidpunkt då det ännu var oklart om UNCLOS fullt ut skulle förverkligas. Ikraftträdandet av UNCLOS och den konventionens karaktär av överordnat folkrättsligt instrument – som "Havens konstitution" – måste beaktas i sammanhanget. Särskilt när det gäller bestämmelserna om skydd och bevarande av den marina miljön i del XII i UNCLOS kan dessutom konstateras att dessa bestämmelser i många delar överlappar bestämmelserna i MARPOL. Miljöskyddsbestämmelserna i UNCLOS innebär vidare mer precisa åtaganden än vad som är fallet i vissa andra mer generellt utformade delar av UNCLOS. När det gäller skyddet och bevarandet av den marina miljön framstår därför samspelet mellan UNCLOS och MARPOL särskilt tydligt och behovet av samstämmighet i tolkningen av de båda konventionerna är således stort. Regeringen ifrågasätter därför inte att gemenskaps-

lagstiftningens giltighet bör kunna prövas med hänsyn inte bara till de åtagande som följer av UNCLOS utan även i förhållande till MARPOL:s bestämmelser. Detta understryks också av att det uttryckligen anges i direktivet att gemenskapens avsikt med direktivet är att harmonisera genomförandet av MARPOL på gemenskapsnivå. Gemenskapslagstiftarens utgångspunkt har därmed varit att iaktta de förpliktelser som följer av MARPOL. Vad gäller det materiella innehållet i direktivets bestämmelser kan regeringens emellertid inte se att de i någon del står i strid vare sig med UNCLOS eller MARPOL:s bestämmelser. Det saknas därför skäl för att ifrågasätta giltigheten av direktivet.

C-311/06 (ERS2006/150:1) Consiglio Nazionale degli Ingegneri mot Ministero della Giustizia, intressent: Marco Cavallera; begäran från Consiglio di Stato, Italien

Erkännande av examensbevis – Bundenhet av en annan medlemsstats erkännande – Direktiv 89/48/EEG

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om tillämpligheten och tolkningen av direktiv 89/48/EG om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier när en person ansöker om inskrivning i ingenjersregistret i sin hemstat (Italien) och härvid åberopar ett beslut om erkännande av examensbevis från en annan medlemsstat (Spanien), när beslutet om erkännandet avser ett examensbevis som har förvärvats i hemstaten men som inte ensamt utgör tillräckliga kvalifikationer för inskrivning i hemstatens ingenjersregister och personen i fråga inte har utövat yrket i den andra medlemsstaten och således inte har förvärvat några ytterligare kvalifikationer där.

Sverige har anfört att direktiv 89/48/EEG inte omfattar erkännanden av beslut om erkännanden av examensbevis som fattats i enlighet med direktivet av andra medlemsstaters myndigheter. Direktivet är begränsat till att inrätta en generell ordning för erkännande av examensbevis, inte erkännanden av beslut om erkännanden. Syftet med direktivet är att underlätta för personer att utöva reglerade yrken i en annan medlemsstat än den där yrkeskvalifikationerna har förvärvats. En person som befinner sig under sådana omständigheter som intressenten i förevarande mål kan därmed inte åberopa några rättigheter med stöd av direktivet. Direktivet påverkar därför inte möjligheterna att tillämpa en nationell bestämmelse som hindrar erkännande av andra medlemsstaters beslut om erkännande. En sådan nationell bestämmelse får i stället prövas mot EG-fördragets regler om fri rörlighet för arbetstagare och etableringsfrihet. Den nationella bestämmelsen bör emellertid inte anses komma i konflikt med dessa regler.

C-345/06 (ERS2006/165:1) Gottfried Heinrich; begäran från Unabhängiger Verwaltungsgssenat im Land Niederösterreich Aussenstelle Mistelbach, Österrike

Öppenhetsförordningen – Krav på offentliggörande av rättsakter – Skyddsregler vid den civila luftfarten – Förordning (EG) nr 2320/2002.

Den österrikiska domstolen har frågat om sådana rättsakter som ska offentliggöras enligt artikel 254 EG utgör handlingar i den mening som

avses i artikel 2.3 i öppenhetsförordningen och om EG-förordningar eller delar därav är bindande om de i strid med artikel 254.2 EG inte har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Sökanden har i samband med säkerhetskontroll nekats att ta med en tennisracket som kabinbagage vid flygning då tennisracketen ansågs utgöra ett förbjudet föremål i enlighet med bilagan till förordning (EG) nr 2320/2002 om införande av gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten och bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 622/2003 om åtgärder för att genomföra gemensamma grundläggande standarder avseende luftfartsskydd i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 68/2004. Innehållet i bilagan till den sistnämnda förordningen har, i enlighet med bestämmelser i förordning 2320/2002, inte offentliggjorts i EUT.

Sverige har anfört att det inte råder något tvivel om att sådana rättsakter som enligt artikel 254 EG ska offentliggöras i EUT utgör handlingar i den mening som avses i öppenhetsförordningen. Utformningen av artikel 254 EG lämnar knappast något utrymme för att underlåta att offentliggöra kommissionens förordningar, vare sig helt eller delvis. Om det ändå skulle finnas ett sådant utrymme bör detta tolkas restriktivt och gränserna för detta följer av öppenhetsförordningens bestämmelser. Regeringen utesluter inte att det kan finnas situationer där intresset av offentliggörande inte gör sig gällande lika starkt och där det till och med kan vara nödvändigt att åtgärderna inte offentliggörs dvs. att innehållet i åtgärderna är sådant att det omfattas av någon av öppenhetsförordningens sekretesshänsyn. I den mån bristen på offentliggörande av en rättsakt strider mot artikel 254 EG kräver rättssäkerhetsprincipen i allmänhet att rättsakten inte kan träda i kraft och bli tillämplig. I synnerhet gäller detta när det är fråga om att ålägga enskilda förpliktelser på vilka sanktioner kan följa om de inte uppfylls.

C-458/06 (ERS2006/218:1) Skatteverket mot Gourmet Classic Ltd; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Direktiv 92/83/EEG – Punktskatt på alkohol – Matlagningsvin

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om sådan alkohol som finns i matlagningsvin ska klassificeras som etylalkohol i den mening som avses i artikel 20 första strecksatsen i direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker.

Viktigare domar meddelade av EG-domstolen under år 2006

Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Mål C-234/04, Rosmarie Kapferer och Schlank & Schick GmbH, dom den 16 mars 2006. Domstols behörighet på privaträttens område – Förordning (EG) nr 44/2001 – Tolkning av artikel 15 – Behörighet vid konsumenttvister – Löfte om vinst – Vilseledande reklam – Domstolsavgörande angående behörighet – Laga kraft – Återupptagande i andra instans – Rättssäkerhet – Gemenskapsrättens företrädare – Artikel 10 EG.

Mål C-341/04, Eurofood IFSC Ltd, dom den 2 maj 2006. Civilrättsligt samarbete – Förordning (EG) nr 1346/2000 – Insolvensförfaranden – Beslut om att inleda ett förfarande – Platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns – Erkännande av insolvensförfarande – Grunderna för rättsordningen.

Fri rörlighet för kapital

Mål C-513/04, Mark Kerckhaert och Bernadette Morres mot Belgische Staat (belgiska staten), dom den 14 november 2006. Inkomstskatt – Utdelning – Skatt på utdelning på andelar i bolag med hemvist i en annan medlemsstat – Ingen avräkning i bosättningsstaten av inkomstskatt som har innehållits i form av källskatt i en annan medlemsstat.

Fri rörlighet för personer

Mål C-503/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien, dom den 31 januari 2006. Fri rörlighet för personer – Direktiv 64/221/EEG – Medborgare i ett tredjeland, gift med en medborgare i en medlemsstat – Rätt till inresa och vistelse – Begränsningar med hänsyn till allmän ordning – Schengens informationssystem – Registrering på spärlista.

Fri rörlighet för varor

Mål C-140/05, Amalia Valeško mot Zollamt Klagenfurt, dom den 5 oktober 2006. Akt om anslutning till Europeiska unionen – Övergångsbestämmelser – Bilaga XIII – Beskattning – Cigaretter från Slovenien – Införsel till Österrike i resandes personliga bagage – Punktskattebefrielse begränsad till vissa kvantiteter – Möjlighet att fram till den 31 december 2007 behålla kvantitativa begränsningar på import från tredjeländer – Direktiv 69/169/EEG.

Mål C-451/03, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti Srl mot Giuseppe Calafiori, dom den 30 mars 2006. Etableringsfrihet – Frihet att tillhandahålla tjänster – Konkurrensregler som är tillämpliga på företag – Statligt stöd – Centra för biträde i skattefrågor – Bedrivande av viss verksamhet i form av rådgivning och biträde i skattefrågor – Ensamrätt – Ersättning för denna verksamhet.

Förenade målen C-226/04 och C-228/04, La Cascina Soc. coop. arl och Zilch Srl mot Ministero della Difesa, Ministero dell'Economia e delle Finanze, Pedus Service, Cooperativa Italiana di Ristorazione soc. coop. arl (CIR) och Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) samt Consorzio G. f. M. mot Ministero della Difesa och La Cascina Soc. coop. arl, dom den 9 februari 2006. Offentlig upphandling av tjänster – Direktiv 92/50/EEG – Artikel 29 första stycket e och f – Tjänsteleverantörers skyldigheter – Betalning av socialförsäkringsavgifter och skatter.

Mål C-244/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förbundsrepubliken Tyskland, dom den 19 januari 2006. Fördragsbrott – Artikel 49 EG – Frihet att tillhandahålla tjänster – Företag som anställer arbetstagare som är medborgare i tredjeland – Företag som tillhandahåller tjänster i en annan medlemsstat – Bestämmelser avseende arbetstillstånd.

Mål C-340/04, Carbotermo SpA och Consorzio Alisei mot Comune di Busto Arsizio och AGESP SpA, dom den 11 maj 2006. Direktiv 93/36/EEG – Upphandling av varor – Tilldelning utan anbudsinfordran – Tilldelning av kontrakt till ett bolag som delvis ägs av den upphandlande myndigheten.

Mål C-452/04, Fidium Finanz AG mot Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, dom den 3 oktober 2006. Frihet att tillhandahålla tjänster – Fri rörlighet för kapital – Bolag med säte i tredjeland – Verksamhet som i sin helhet eller till övervägande del riktar sig mot en medlemsstat – Yrkesmässig kreditgivning – Krav på förhandstillstånd i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls.

Mål C-506/04, Graham J. Wilson mot Ordre des avocats du barreau de Luxembourg, dom den 19 september 2006. Etableringsfrihet – Direktiv 98/5/EG – Stadigvarande utövande av advokatycket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles – Villkor för registrering hos den behöriga myndigheten i värdlandet – Föregående kontroll av kunskaperna i språken i värdlandet – Domstolsprövning enligt bestämmelser i nationell rätt.

Mål C-519/04 P, David Meca-Medina och Igor Majcen mot Europeiska gemenskapernas kommission och Republiken Finland, dom den 18 juli 2006. Överklagande – Antidopningsregler antagna av Internationella olympiska kommittén – Oförenliga med de gemenskapsrättsliga

bestämmelserna om konkurrens och om frihet att tillhandahålla tjänster – Klagomål – Ogillande.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 2

Mål C-193/05, Europeiska gemenskapernas kommission mot Storhertigdömet Luxemburg, dom den 19 september 2006. Fördragsbrott – Etableringsfrihet – Direktiv 98/5/EG – Stadigvarande utövande av advokatyrket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles – Föregående kontroll av kunskaperna i språken i värdlandet – Förbud att förvalta brevlådeföretag – Skyldighet att årligen uppvisa bevis på registrering hos den behöriga myndigheten i hemlandet.

Gemenskapsrättsliga principer

Mål C-380/03, Förbundsrepubliken Tyskland mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, dom den 12 december 2006. Talan om ogiltigförklaring – Tillnärmning av lagstiftning – Direktiv 2003/33/EG – Reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror – Ogiltigförklaring av artiklarna 3 och 4 – Val av rättslig grund – Artiklarna 95 EG och 152 EG – Proportionalitetsprincipen.

Förenade målen C-317/04 och C-318/04, Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 30 maj 2006. Skydd för fysiska personer avseende behandling av personuppgifter – Lufttransport – Beslut 2004/496/EG – Avtal mellan Europeiska gemenskapen och Amerikas förenta stater – Passagerarregister som överförs till Förenta staternas tull- och gränsskyddsmyndighet – Direktiv 95/46/EG – Artikel 25 – Tredjeländer – Beslut 2004/535/EG – Adekvat skyddsnivå.

Gemenskapsvarumärke

Mål C-24/05 P, August Storck KG mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (harmoniseringsbyrån), dom den 22 juni 2006. Överklagande – Gemenskapsvarumärke – Artikel 7.1 b och 7.3 i förordning (EG) nr 40/94 – Absolut registreringshinder – Tredimensionellt varumärke – Tredimensionell form på en karamell i ljusbrun färg – Särskiljningsförmåga.

Mål C-25/05 P, August Storck KG mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (harmoniseringsbyrån), dom den 22 juni 2006. Överklagande – Gemenskapsvarumärke – Artikel 7.1 b och 7.3 i förordning (EG) nr 40/94 – Absolut registreringshinder – Figurmärke – Återgivning av ett guldfärgat karamellomslag – Särskiljningsförmåga.

Institutionell rätt

Mål C-459/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Irland, dom den 30 maj 2006. Fördragsbrott – Förenta nationernas havsrätts-

konvention – Del XII – Skydd och bevarande av den marina miljön – Skriv. 2006/07:85
Konventionens system för tvistlösning – Skiljeförfarande som Irland Bilaga 2
inlett mot Förenade kungariket i enlighet med detta system – Tvist
angående MOX- anläggningen i Sellafield (Förenade kungariket) –
Irländska sjön – Artiklarna 292 EG och 193 EA – Förbindelse att inte
lösa tvister om tolkningen eller tillämpningen av fördraget på annat sätt
än som bestäms genom fördraget – Blandat avtal – Gemenskapens
behörighet – Artiklarna 10 EG och 192 EA – Samarbetskyldighet.

Mål C-145/04, Konungariket Spanien mot Förenade kungariket, dom den
12 september 2006. Europaparlamentet – Val – Rösträtt – Medborgare i
Commonwealth som är bosatta i Gibraltar och inte är unionsmedborgare.

Mål C-300/04, M.G. Eman och O.B. Sevinger mot College van
burgemeester en wethouders van Den Haag, dom den 12 september
2006. Europaparlamentet – Val – Rösträtt – Krav på tidigare bosättning i
Nederländerna för nederländska medborgare bosatta på Aruba –
Unionsmedborgarskap.

Mål C-432/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Edith
Cresson, dom den 11 juli 2006. Artikel 213.2 EG – Artikel 126.2 EA –
Åsidosättande av de förpliktelser som följer med ämbetet som ledamot
av kommissionen – Berövande av rätten till full pension.

Jordbruk

Mål C-310/04, Konungariket Spanien mot Europeiska unionens råd, dom
den 7 september 2006. Talan om ogiltigförklaring – Jordbruk – Kapitel
10a i avdelning IV i förordning (EG) nr 1782/2003 som införts genom
artikel 1.20 i förordning (EG) nr 864/2004 – Ändring i stödsystemet för
bomull – Villkoret att arealen ska ha besåtts med sorter som står kvar
åtminstone till dess att kapseln spricker upp – Huruvida villkoret är
förenligt med protokoll nr 4 om bomull, som utgör en bilaga till akten
om Republiken Greklands anslutning till Europeiska gemenskaperna –
Begreppet produktionsstöd – Motiveringsskyldighet – Maktmissbruk –
Allmänna principer om proportionalitet och om skydd för berättigade
förväntningar.

Konkurrens

Mål C-551/03 P, General Motors BV (tidigare General Motors
Nederland BV och Opel Nederland BV) mot Europeiska
gemenskapernas kommission, dom den 6 april 2006. Överklagande –
Konkurrensbegränsande samverkan – Artikel 81 EG – Förordning (EEG)
nr 123/85 och förordning (EG) nr 1475/95 – Distribution av motorfordon
av märket Opel – Avskärmning av marknaden – Exportbegränsningar –
Restriktivt bonussystem – Böter – Riktlinjer för beräkning av böter.

Förenade målen C-94/04 och C-202/04, Federico Cipolla (C-94/04) mot
Rosaria Portolese (gift Fazari) och Stefano Macrino samt Claudia

Capodarte mot Roberto Meloni, dom den 5 december 2006. Skr. 2006/07:85
Gemenskapens konkurrensregler – Nationella regler om taxa för Bilaga 2
advokatarvoden – Fastställande av yrkestaxor – Frihet att tillhandahålla
tjänster.

Förenade målen C-295/04 – C-298/04, Vincenzo Manfredi mot Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA, Antonio Cannito mot Fondiaria Sai SpA och Nicolò Tricarico samt Pasqualina Murgolo mot Assitalia SpA, dom den 13 juli 2006. Artikel 81 EG – Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Skador orsakade av bilar, fartyg och mopeder – Obligatorisk ansvarsförsäkring – Höjning av premier – Påverkan på handeln mellan medlemsstater – Tredje mans rätt att begära ersättning för liden skada – Behörig nationell domstol – Preskriptionsfrist – Skadestånd med karaktär av sanktionsåtgärd.

Mål C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio mot Compañía Española de Petróleos SA, dom den 14 december 2006. Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Avtal mellan företag – Artikel 85 i EEG-fördraget (senare artikel 85 i EG-fördraget, nu artikel 81 EG) – Artiklarna 10–13 i förordning (EEG) nr 1984/83 – Exklusiva inköpsavtal för drivmedel vilka betecknas som ”avtal om garanterad försäljningskommission” och ”agentavtal” mellan bensinstationsinnehavare och oljebolag.

Miljö- och konsumentskydd

Mål C-127/04, Declan O’Byrne mot Sanofi Pasteur MSD Ltd, tidigare Aventis Pasteur MSD Ltd och Sanofi Pasteur SA, tidigare Aventis Pasteur SA, dom den 9 februari 2006. Direktiv 85/374/EEG – Skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister – Begreppet att produkten ”sätts i omlopp” – Tillverkarens leverans till ett helägt dotterbolag.

Rättsliga och inrikes frågor

Mål C-540/03, Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd, dom den 27 juni 2006. Invandringspolitik – Rätt till familjåterförening för underåriga barn till tredjelandsmedborgare – Direktiv 2003/86/EG – Skydd för grundläggande rättigheter – Rätt till respekt för familjelivet – Skyldighet att ta hänsyn till det underåriga barnets intressen.

Skatterätt

Mål C-255/02, Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd och County Wide Property Investments Ltd mot Commissioners of Customs & Excise, dom den 21 februari 2006. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artikel 2 punkt 1 och artiklarna 4.1, 4.2, 5.1 och 6.1 – Ekonomisk verksamhet – Leverans av varor – Tillhandahållande av tjänster – Förfarandemissbruk – Transaktioner vars enda syfte är att uppnå skattefördelar.

Mål C-419/02, BUPA Hospitals Ltd och Goldsborough Developments Ltd mot Commissioners of Customs & Excise, dom den 21 februari 2006. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artikel 10.2 – Uttag av skatt – Betalning a conto – Förskottsbetalningar för framtida leveranser av läkemedelsprodukter och proteser.

Mål C-152/03, Hans-Jürgen Ritter-Coulais och Monique Ritter-Coulais mot Finanzamt Germersheim, dom den 21 februari 2006. Skattelagstiftning – Inkomstskatt – Artikel 48 i EEG-fördraget (sedermera artikel 48 i EG-fördraget, nu artikel 39 EG i ändrad lydelse) – Nationell lagstiftning som begränsar möjligheten att beakta underskott vid uthyrning av fast egendom som är belägen i en annan medlemsstat.

Mål C-223/03, University of Huddersfield Higher Education Corporation mot Commissioners of Customs & Excise, dom den 21 februari 2006. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artikel 2 punkt 1 och artiklarna 4.1, 4.2, 5.1 och 6.1 – Ekonomisk verksamhet – Leveranser av varor – Tillhandahållanden av tjänster – Transaktioner vars enda syfte är att uppnå skattefördelar.

Förenade målen C-354/03, C-355/03 och C-484/03, Optigen Ltd, Fulcrum Electronics Ltd och Bond House Systems Ltd mot Commissioners of Customs & Excise, dom den 12 januari 2006. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artiklarna 2 punkt 1, 4.1, 4.2 och 5.1 – Avdrag för ingående mervärdesskatt – Ekonomisk verksamhet – Skattskyldig person i denna egenskap – Leverans av varor – Transaktion som ingår i en kedja av leveranser i vilken en näringsidkare som underlåter att fullgöra sina skyldigheter eller en näringsidkare som använder ett stulet mervärdesskattenummer har medverkat – Karusellbedrägeri.

Mål C-475/03, Banca popolare di Cremona Soc. coop. arl mot Agenzia Entrate Ufficio Cremona, dom den 3 oktober 2006. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Artikel 33.1 – Förbudet att ta ut andra nationella skatter som har karaktären av omsättningsskatter – Begreppet ”omsättningsskatter” – Italiensk regional produktionskatt.

Mål C-196/04, Cadbury Schweppes plc och Cadbury Schweppes Overseas Ltd mot Commissioners of Inland Revenue, dom den 12 september 2006. Etableringsfrihet – Lagstiftning om kontroll över utländska bolag – Vinster i kontrollerade utländska bolag inkluderas i beskattningsunderlaget för moderbolaget.

Mål C-374/04, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation mot Commissioners of Inland Revenue, dom den 12 december 2006. Etableringsfrihet – Fri rörlighet för kapital – Bolagsskatt – Lämnande av utdelning – Skattetillgodohavande – Olika behandling av i landet hemmahörande aktieägare och i landet ej hemmahörande aktieägare – Bilateral avtal för att undvika dubbelbeskattning.

Mål C-446/04, Test Claimants in the FII Group Litigation mot Commissioners of Inland Revenue, dom den 12 december 2006. Etableringsfrihet – Fri rörlighet för kapital – Direktiv 90/435/EEG – Bolagsskatt – Lämnande av utdelning – Förhindrande eller minskning av kedjebeskattning – Undantag från skatteplikt – Utdelning som erhålls från bolag med hemvist i en annan medlemsstat eller i tredjeland – Skattetillgodohavande – Förskottsbetalning av bolagsskatten – Likabehandling – Yrkande om restitution eller ersättning. Skr. 2006/07:85 Bilaga 2

Mål C-5/05, Staatssecretaris van Financiën mot B.F. Joustra, dom den 23 november 2006. Skattebestämmelser – Harmonisering av lagstiftning – Direktiv 92/12/EEG – Punktskatt – Vin – Artiklarna 7–10 – Fastställande av vilken medlemsstat som har rätt att ta ut punktskatt – En privatpersons förvärv för eget och andra privatpersoners bruk – Ett transportföretags leverans i en annan medlemsstat – Regler som gäller i destinationsmedlemsstaten.

Mål C-170/05, Denkavit Internationaal BV och Denkavit France SARL mot Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie, dom den 14 december 2006. Etableringsfrihet – Bolagsskatt – Lämnande av utdelning – Undantag från skatteplikt för utdelning som lämnas till i landet hemmahörande bolag – Källskatt som innehålls på utdelning som lämnas till i landet ej hemmahörande bolag – Avtal om undvikande av dubbelbeskattning – Möjlighet till avräkning för det belopp som innehållits på den skatt som ska erläggas i en annan medlemsstat.

Förenade målen C-290/05 och C-333/05, Ákos Nádasdi mot Vám- és Pénzügyőrség Észak-Alföldi Regionális Parancsnoksága och Ilona Németh mot Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága, dom den 5 oktober 2006. Interna skatter och avgifter – Registreringsavgift på bilar – Begagnade bilar – Import.

Social trygghet för migrerande arbetstagare

Mål C-286/03, Silvia Hosse mot Land Salzburg, dom den 21 februari 2006. Social trygghet för migrerande arbetstagare – Förordning (EEG) nr 1408/71 – Artikel 4.2b – Särskilda icke avgiftsfinansierade förmåner – Österrikisk förmån för täckande av risken för vårdbehov – Kvalificering av förmånen och fråga huruvida villkoret avseende bosättning är tillåtet enligt förordning (EEG) nr 1408/71 – Den försäkrades rättsinnehavare.

Mål C-372/04, The Queen, på begäran av Yvonne Watts mot Bedford Primary Care Trust, Secretary of State for Health, dom den 16 maj 2006. Social trygghet – Nationellt hälso- och sjukvårdssystem som finansieras av staten – Vårdkostnader i en annan medlemsstat – Artiklarna 48–50 EG och 152.5 EG – Artikel 22 i förordning (EEG) nr 1408/71.

Socialpolitik

Mål C-212/04, Konstantinos Adeneler, Pandora Kosa- Valdirka,

Nikolaos Markou, Agapi Pantelidou, Christina Topalidou, Apostolos Alexopoulos, Konstantinos Vasiniotis, Vasiliki Karagianni, Apostolos Tsitsionis, Aristeidis Andreou, Evangelia Vasila, Kalliopi Peristeri, Spyridon Sklivanitis, Dimosthenis Tselefis, Theopisti Patsidou, Dimitrios Vogiatzis, Rousas Voskakis och Vasileios Giatakis mot Ellinikos Organismos Galaktos (ELOG), dom den 4 juli 2006. Direktiv 1999/70/EG – Klausulerna 1 b och 5 i ramavtalet om visstidsarbete – På varandra följande avtal om tidsbegränsad anställning inom den offentliga sektorn – Begreppen ”på varandra följande avtal” samt ”objektiva grunder” som motiverar förnyelse av sådana avtal – Åtgärder för att förhindra missbruk – Beivrande – Omfattningen av skyldigheten till direktivkonform tolkning.

Förenade målen C-131/04 och C-257/04, C.D. Robinson-Steele mot R.D. Retail Services Ltd, och Michael Jason Clarke mot Frank Staddon Ltd samt J.C. Caulfield, C.F. Caulfield och K.V. Barnes mot Hanson Clay Products Ltd, dom den 16 mars 2006. Socialpolitik – Skydd för arbetstagares säkerhet och hälsa – Direktiv 93/104/EG – Rätt till årlig betald semester – Betalning för årlig semester inräknad i tim- eller daglön (rolled-up holiday pay).

Mål C-423/04, Sarah Margaret Richards mot Secretary of State for Work and Pensions, dom den 27 april 2006. Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet – Direktiv 79/7/EEG – Avslag på ansökan om ålderspension från och med 60 års ålder som inlämnats av en transsexuell person som till följd av en könsbytesoperation är av kvinnligt kön.

Mål C-484/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förenade kungariket, dom den 7 september 2006. Fördragsbrott – Socialpolitik – Skydd för arbetstagares säkerhet och hälsa – Direktiv 93/104/EG – Arbetstidens förläggning – Artikel 17.1 – Avvikelse – Artiklarna 3 och 5 – Rätt till dygnsvila och veckovila av en viss minsta längd.

Mål C-13/05, Sonia Chacón Navas mot Eurest Colectividades SA, dom den 11 juli 2006. Direktiv 2000/78/EG – Likabehandling i arbetslivet – Begreppet funktionshinder.

Mål C-124/05, Federatie Nederlandse Vakbeweging mot Staat der Nederlanden, dom den 6 april 2006. Socialpolitik – Skydd för arbetstagares säkerhet och hälsa – Direktiv 93/104/EG – Rätt till årlig betald semester – Kontant ersättning för årlig betald minimisemester som inte tagits ut.

Statligt stöd

Mål C-88/03, Republiken Portugal mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 6 september 2006. Talan om ogiltigförklaring – Statligt stöd – Beslut 2003/442/EG – Skatteåtgärder som vidtas av ett regionalt eller lokalt organ – Sänkta skattesatser på inkomst för fysiska och juridiska personer med skattemässigt hemvist i regionen Azorerna –

Kvalificering som statligt stöd – Selektiv karaktär – Berättigat med hänsyn till skattesystemets art och struktur – Motiveringsskyldighet – Förenlighet med den gemensamma marknaden. Skr. 2006/07:85 Bilaga 2

Förenade målen C-182/03 och C-217/03, Konungariket Belgien och Forum 187 ASBL mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 22 juni 2006. Statligt stöd – Befintlig stödordning – Skatterättsligt system för samordningscentra i Belgien – Talan av ett bolag – Upptagande till sakprövning – Kommissionens beslut att detta system inte utgör ett stöd – Ändrad bedömning av kommissionen – Artikel 87.1 EG – Skydd för berättigade förväntningar – Allmän likhetsprincip.

Tillnärmning av lagstiftning

Mål C-356/04, Lidl Belgium GmbH & Co KG mot Etablissementen Franz Colruyt NV, dom den 19 september 2006. Direktiven 84/450/EEG och 97/55/EG – Vilseladande reklam – Jämförande reklam – Villkor för tillåtlighet – Jämförelse av varuhuskedjors allmänna prisnivåer – Jämförelse av priserna på ett sortiment av produkter.

Mål C-438/04, Mobistar SA mot Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT), dom den 13 juli 2006. Telekommunikationssektorn – Samhällsomfattande tjänster och användarnas rättigheter – Nummerportabilitet – Installationskostnad i samband med portering av mobiltelefonnummer – Artikel 30.2 i direktiv 2002/22/EG (direktivet om samhällsomfattande tjänster) – Samtrafikavgifter vid nummerportering – Kostnadsorienterad prissättning – De nationella regleringsmyndigheternas befogenheter – Artikel 4.1 i direktiv 2002/21/EG (ramdirektiv) – Effektivt rättsligt skydd – Skydd för konfidentiella uppgifter.

Mål C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) mot Rafael Hoteles SA, dom den 7 december 2006. Upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället – Direktiv 2001/29/EG – Artikel 3 – Begreppet ”överföring till allmänheten” – Verk som överförts via TV-apparater i hotellrum.

Transport

Mål C-344/04, The Queen, på begäran av: International Air Transport Association och European Low Fares Airline Association mot Department for Transport, dom den 10 januari 2006. Lufttransport – Förordning (EG) nr 261/2004 – Artiklarna 5, 6 och 7 – Kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar – Giltighet – Tolkning av artikel 234 EG.

Unionsmedborgarskap

Mål C-406/04, Gérald De Cuyper mot Office national de l'emploi, dom den 18 juli 2006. Rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom Europeiska

unionen – Arbetslöshetsersättning – Krav på faktisk bosättning inom det nationella territoriet.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 2

Viktigare domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under år 2006

Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik

Mål T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran mot Europeiska unionens råd, dom den 12 december 2006. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik – Restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism – Frysning av penningmedel – Talan om ogiltigförklaring – Rätten till försvar – Motivering – Rätt till ett effektivt domstolsskydd – Skadeståndstalan.

Mål T-253/02, Ayadi mot rådet, dom den 12 juli 2006. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik - Restriktiva åtgärder mot personer och enheter knutna till Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna – Gemenskapens behörighet – Frysning av penningmedel - Subsidiaritetsprincipen - Grundläggande rättigheter - Jus cogens - Domstolsprövning - Talan om ogiltigförklaring)

Gemenskapsvarumärke

Mål T-279/03, Galileo International Technology LLC, Galileo International LLC, Galileo Belgium SA, Galileo Danmark A/S, Galileo Deutschland GmbH, Galileo España SA, Galileo Frankrike SARL, Galileo Nederland BV, Galileo Nordiska AB, Galileo Portugal Ltd, Galileo Sigma Srl, Galileo International Ltd, The Galileo Co och Timas Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 10 maj 2006. Skadeståndstalan – Gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar – Gemenskapsprojekt avseende ett satellitbaserat enhetligt system för radionavigation (Galileo) – Påstådd skada för innehavarna av varumärken och firmanamn som innehåller ordet Galileo – Gemenskapens skadeståndsansvar då dess organ inte kan tillskrivas något rättsstridigt agerande – Onormal och särskild skada.

Mål T-322/03, Telefon & Buch Verlagsgesellschaft mbH mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (harmoniseringsbyrån), dom den 16 mars 2006. Gemenskapsvarumärke – Upptagande till sakprövning – Oförutsebar händelse – Ansökan om ogiltigförklaring – Artikel 51.1 a i förordning nr 40/94 – Ordmärket WEISSE SEITEN – Absoluta registreringshinder – Artikel 7.1 b–d i förordning nr 40/94.

Mål T-191/04, MIP Metro Group Intellectual Property GmbH & Co. KG mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (harmoniseringsbyrån), dom den 13 september 2006. Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Ansökan om

registrering av figurmärke innehållande ordet METRO – Det nationella äldre ordmärket METRO – Utgång av registreringsperioden för det nationella äldre varumärket. Skr. 2006/07:85
Bilaga 3

Förenade målen T-350/04 – T-353/04, Bitburger Brauerei Th. Simon GmbH mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (harmoniseringsbyrån), dom den 19 oktober 2006. Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Ansökan om registrering som gemenskapsvarumärke av ordmärket BUD – Ansökningar om registrering som gemenskapsvarumärke av figurmärkena American Bud och Anheuser Busch Bud – Äldre nationella ord- och figurmärken som innehåller ordet bit – Artikel 8.1 b och 8.5 i förordning nr 40/94.

Institutionell rätt

Mål T-193/04, Hans-Martin Tillack mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 4 oktober 2006. Utredning avseende utlämnande av sekretessbelagda uppgifter som utförts av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) – Misstankar om korruption och brott mot tystnadsplikten – Överlämnande till nationella rättsliga myndigheter av uppgifter om omständigheter som kan leda till straffrättsliga åtgärder – Husrannsakan i en journalists hem och på dennes kontor – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning – Skadeståndstalan – Orsakssamband – Tillräckligt klar överträdelse.

Konkurrens

Mål T-213/01, Österreichische Postsparkasse AG och Bank für Arbeit und Wirtschaft AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 7 juni 2006. Talan om ogiltigförklaring – Konkurrens – Förordning nr 17 – Förordning (EG) nr 2842/98 – Beslut 2001/462/EG/EKSG – Förhørsombud – Rättsakt som medför rättsverkningar – Upptagande till sakprövning – Berättigat intresse – Ställning som sökande eller klagande – Den slutlige kund som köper varorna eller tjänsterna – Tillgång till meddelandena om invändningar – Konfidentiell information – Tillräckligt intresse.

Mål T-15/02, BASF AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 mars 2006. Konkurrens – Karteller inom sektorn för vitaminprodukter – Rätten till försvar – Riktlinjer för beräkning av bötesbeloppet – Fastställande av utgångspunkten för böterna – Avskräckande verkan – Försvårande omständigheter – Ledare och anstiftare – Samarbete under det administrativa förfarandet – Yrkessekretess och principen om god förvaltningssed.

Mål T-26/02, Daiichi Pharmaceutical Co. Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 mars 2006. Konkurrens – Karteller inom sektorn för vitaminprodukter – Riktlinjer för beräkning av böter – Fastställande av utgångspunkten för böterna – Förmildrande

Förenade målen T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP och T- 61/02 OP, Dresdner Bank AG, Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG, tidigare Vereins- und Westbank AG, Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG, DVB Bank AG, tidigare Deutsche Verkehrsbank AG och Commerzbank AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 27 september 2006. Konkurrens – Artikel 81 EG – Avtal om prissättning och om avgiftsstruktur för kontantväxling – Tyskland – Bevis för överträdelsen – Ansökan om återvinning.

Förenade målen T-259/02 – T-264/02 och T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich AG, Bank Austria Creditanstalt AG, Anteilsverwaltung BAWAG PSK AG, tidigare Bank für Arbeit und Wirtschaft AG, Raiffeisenlandesbank Niederösterreich-Wien AG, BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG, tidigare Österreichische Postsparkasse AG, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG, Österreichische Volksbanken AG och Niederösterreichische Landesbank-Hypothekenbank AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 14 december 2006. Konkurrens – Avtal – Österrikiska banksektorn – “Club Lombard” – Påverkan på handeln mellan medlemsstaterna – Beräkning av böter.

Förenade målen T-217/03 och T-245/03, Fédération nationale de la coopération détail et viande (FNCBV) mot Europeiska gemenskapernas kommission och Fédération nationale des syndicats d’exploitants agricoles (FNSEA), Fédération nationale bovine (FNB), Fédération nationale des producteurs de lait (FNPL) och Jeunes agriculteurs (JA) mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 13 december 2006. Konkurrens – Artikel 81.1 EG – Nötkött – Importrestriktioner – Fastställande av en ram för prissättning – Förordning nr 26 – Företags-sammanslutningar – Konkurrensbegränsningar – Samordnat förfarande – Påverkan på handeln mellan medlemsstater – Motiveringskyldighet – Riktlinjer för att beräkna bötesbeloppet – Proportionalitetsprincipen – Överträdelsens allvar och varaktighet – Försvårande och förmildrande omständigheter – Icke-kumulation av sanktioner – Rätten till försvar.

Mål T-328/03, O2 (Germany) GmbH & Co. OHG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 2 maj 2006. Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Anmält avtal – Tredje generationens mobila telekommunikationer – Icke-ingripandebesked – Individuellt undantag – Undersökning av situationen utan avtal – Avtalets påverkan på konkurrensen.

Mål T-177/04, easyJet Airline Co. Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 4 juli 2006. Konkurrens – Företagskoncentrationer – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Beslut genom vilket en koncentration förklaras förenlig med den gemensamma marknaden – Talan som väckts av tredje man – Upptagande till sakprövning – Flygtransportmarknaden – Åtaganden.

Mål T-464/04, Independent Music Publishers and Labels Association (Impala, international association) mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 13 juli 2006. Konkurrens – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Beslut genom vilket en koncentration förklaras förenlig med den gemensamma marknaden – Marknaden för inspelad musik och onlinemusik – Förekomst av kollektivt dominerande ställning – Risk för uppkomst av en kollektivt dominerande ställning – Villkor – Insyn i marknadsförutsättningarna – Avskräckande effekt – Motivering – Uppenbar felbedömning. Skr. 2006/07:85
Bilaga 3

Mål T-417/05, Endesa SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 14 juli 2006. Konkurrens – Koncentration – Förordning (EG) nr 139/2004 – Marknaden för elektricitet – Beslut som fastställer avsaknaden av en gemenskapsrättslig dimension av en företagskoncentration – Affärsmässig beräkning – Jämförbara värden – Justeringar – Bevisbörda – Rätt till försvar.

Statligt stöd

Mål T-34/02, EURL Le Levant 001 mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 22 februari 2006. Statligt stöd – Begreppet berörd part – Föreläggande att yttra sig – Beslut att inleda förfarandet enligt artikel 88.2 EG – Åtgärd för skatteavdrag för vissa investeringar utanför Europa – Utvecklingsstöd till varvsindustrin – Bedömning i förhållande till artikel 87.1 EG – Motiveringsskyldighet.

Mål T-92/02, Stadtwerke Schwäbisch Hall GmbH, Stadtwerke Tübingen GmbH och Stadtwerke Uelzen GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 26 januari 2006. Statligt stöd – Stödordning i form av skattebefrielse för i Tyskland etablerade kärnkraftscentraler avseende omhändertagande av radioaktivt avfall och slutlig stängning av installationerna – Beslut som fastställer icke-förekomsten av statligt stöd enligt preliminärt granskningsförfarande – Talan om ogiltigförklaring.

Mål T-210/02, British Aggregates Association mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 13 september 200. Statligt stöd – Miljöskatt på ballast i Förenade kungariket – Beslut av kommissionen att inte göra invändningar – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning – Personligen berörd – Selektiv karaktär – Motiveringsskyldighet – Snabb och opartisk granskning.

Mål T-95/03, Asociación de Empresarios de Estaciones de Servicio de la Comunidad Autónoma de Madrid och Federación Catalana de Estaciones de Servicio mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 december 2006. Statligt stöd – Lagstiftning om brådskande åtgärder för att öka konkurrensen inom detaljhandeln med petroleumprodukter – Beslut att inte göra invändningar – Upptagande till sakprövning – Juridiska personer – Rättsakter som berör dem personligen – Uppenbart oriktig bedömning – Motiveringsskyldighet – Skyldighet att inleda ett formellt granskningsförfarande – Rimlig tidsfrist.

Mål T-146/03, Asociación de Empresarios de Estaciones de Servicio de la Comunidad Autónoma de Madrid, Madrid (Spanien) och Federación Catalana de Estaciones de Servicio, Barcelona (Spanien) mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 12 december 2006. Statligt stöd – Spansk lagstiftning om åtgärder till stöd för jordbrukssektorn till följd av höjda bränslekostnader – Formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 EG – Beslut som fastställer att vissa åtgärder inte utgör statligt stöd – Ogiltighetstalan – Upptagande till sakprövning – Rätt att föra talan – Motiveringsskyldighet. Skr. 2006/07:85
Bilaga 3

Tjänsteföreskrifterna

Mål T-181/01, Chantal Hectors mot Europaparlamentet, dom den 23 januari 2003. Tjänstemän – Tidsbegränsat anställda – Rekrytering – Motivering – Uppenbart felaktig bedömning – Likabehandling av män och kvinnor.

Öppenhet

Målen T-391/03 och T-70/04, Yves Franchet och Daniel Byk mot kommissionen, dom den 6 juli 2006. Tillgång till handlingar – Förordning (EG) nr 1049/2001 – Utredningar gjorda av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) – Eurostat – Avslag på ansökan om tillgång till handlingar – Inspektioner och utredningar – Rättsliga förfaranden – Rätten till försvar.

Pågående överträdelseärenden 2006

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Mål i EG-domstolen

Kompensation till flygpassagerare vid nekad ombordstigning (ärendenummer 2005/2059, mål C-333/06)

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter genom att inte i svensk lagstiftning genomföra artikel 16 i förordning nr (EG) 261/2004 av om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftig försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91, med avseende på bestämmelser om påföljder för överträdelser av bestämmelserna om informationsplikt i artikel 14 i förordningen.

Sverige har i svaromål i september 2006 medgivit talan men förklarat följande. Sverige uppfyller såväl marknadsrättsligt som civilrättsligt redan i betydande utsträckning förordningens krav på införande av påföljder. För att den rättsliga regleringen ska bli fullständig bör dock ändå vissa lagändringar göras. Full överensstämmelse med förordningens krav kommer att uppnås genom ändringar i luftfartslagen (1957:297) och lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. En proposition avses att lämnas till riksdagen i oktober 2006. De föreslagna lagändringarna beräknas kunna träda i kraft den 1 januari 2007.

1.2 Motiverade yttranden

Bristande genomförande av direktiv 87/344/EEG om rättsskydds-försäkringar (ärendenummer 2004/4779)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har efterlevt skyldigheten att införliva artiklarna 4, 6 och 7 i direktiv 87/344/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående rättsskydds-försäkringar. Kommissionen har gjort gällande att 3 § i lag (1993:1303) om vissa avtalsvillkor för rättsskydds-försäkring inte fullt ut säkerställer den försäkrades rätt att vid försäkringsfall utse biträde, eftersom detta val enligt den svenska bestämmelsen kan inskränkas om valet av ett visst biträde skulle medföra avsevärt ökade kostnader. Kommissionen har inte ifrågasatt att svensk lagstiftning erbjuder alternativa objektiva tvistlösningsförfaranden i den mening som avses i artiklarna 6 och 7 i direktivet, men har gjort gällande att direktivets krav på alternativ tvistlösning är obligatorisk och att det därmed inte är tillräckligt att överlämna frågan till avtalsparterna.

Sverige har i svar i december 2005 anfört följande. Sverige delar i och för sig inte kommissionens uppfattning att direktivet inte är korrekt genomfört beträffande de påtalade artiklarna. Regeringen kommer trots det att ta initiativ till ändringar i den nationella lagstiftningen så att den överensstämmer med kommissionens uppfattning om direktivets innebörd. I 3 § lagen (1993:1303) om vissa avtalsvillkor för rättsskydds-försäkringar sägs att rätten för den enskilde att välja advokat eller annan lämplig person får inskränkas om valet av en viss person skulle medföra avsevärt ökade kostnader som inte är motiverade. Denna inskränkning enligt den svenska lagen, som saknar motsvarighet i direktivet, kommer att tas bort. Beträffande direktivets artikel 6 saknar den svenska lagen om vissa avtalsvillkor för rättsskydds-försäkring en direkt motsvarighet till direktivets bestämmelse. Avsikten är därför att införa en rätt till alternativt tvistlösningsförfarande i lagen. Vad gäller genomförandet av bestämmelsen i direktivets artikel 7 kommer även detta att tas om hand inom ramen för de överväganden som görs av regeringen. Arbetet med att förbereda de aktuella lagändringarna har påbörjats, bl. a. genom kontakter med försäkringsbranschen. Ett färdigt förslag kommer att presenteras i början av 2006. Efter sedvanlig remissbehandling och behandling av Lagrådet bör riksdagen kunna föreläggas en proposition i sådan tid att ändringarna kan träda i kraft under 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2001/84/EG (ärendenummer 2006/0338)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2001/84/EG om upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk (följerätt), har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivet kommer att genomföras genom ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och att ett förslag till genomförande ska remissbehandlas under våren 2006. Beslut om överlämnande av proposition till riksdagen väntas under hösten 2006. De föreslagna ändringarna beräknas träda i kraft den 1 januari 2007.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i augusti 2006 bifogat remitterad departementspromemoria med förslag till genomförande för att uppnå full överensstämmelse med direktiv 2001/84/EG. Tidigare angiven tidplan, med ikraftträdande 1 januari 2007, ligger fast.

Bristande genomförande av direktiv 2004/48/EG (ärendenummer 2006/0525)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört följande. Arbetet med att genomföra direktivet pågår genom att en departementspromemoria håller på att utarbetas. Under tidig vår 2007 förutses lagrådsremiss och beslut om överlämnande av proposition med förslag till genomförande av direktivet till riksdagen. Direktivet beräknas kunna vara helt genomfört den 1 juli 2007.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brustit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

1.3 Formella underrättelser

Bristfällig tillämpning av vissa delar av direktiv 92/200/EEG gällande offentlig utlåning (ärendenummer 2003/2193)

Kommissionen har anfört att den svenska lagstiftningen om ersättning till upphovsmän vid offentlig utlåning av böcker och fonogram är diskriminerande. Detta eftersom rätten till ersättning är förbehållen dels, när det gäller böcker, upphovsmän som skriver på svenska eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, dels, när det gäller fonogram, upphovsmän som har sin huvudsakliga verksamhet i Sverige eller har sin vanliga vistelseort i landet. Enligt kommissionens uppfattning diskriminerar den svenska lagen indirekt mellan svenska författare och författare från andra EU-länder, vilka uppenbarligen mer sällan publiceras i original på svenska eller är bosatta i Sverige. Detsamma gäller ersättning för lån av fonogram eftersom upphovsmännen i det fallet ska ha sin huvudsakliga verksamhet i Sverige eller sin vanliga vistelseort i landet. Kommissionen menar att de svenska bestämmelserna strider mot artikel 12 EG samt mot bestämmelserna i direktiv 92/100/EEG om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området.

Sverige har i svar i mars 2005 anfört följande. Sverige har i och för sig inte ifrågasatt att principen om icke-diskriminering enligt artikel 12 EG är tillämplig även på upphovsrätt och närstående rättigheter, men har framhållit att reglerna i artikel 5 i direktiv 92/100/EG angående undantag från ensamrätten till offentlig utlåning ger medlemsstaterna en stor frihet att bestämma hur ersättningsreglerna ska vara utformade. Medlemsstaterna kan enligt punkt 3 helt undanta vissa kategorier av inrättningar från skyldigheten att betala ersättning. Enligt punkt 1 ska medlemsstaterna också ha frihet att bestämma ersättningens storlek med hänsyn till sina kulturfrämjande syften. Artikeln har således utformats med hänsynstagande till medlemsstaternas kulturpolitiska intressen. Den svenska ersättningsordningen för biblioteksersättningen liknar den danska på så sätt att båda innehåller ett språkrav som grund för att ersättning ska utgå. Enligt de svenska reglerna ges därutöver ersättning också till de upphovsmän som har sin vanliga vistelseort i Sverige, oav-

sett vilket språk verket är skrivet på. I juni 1992 avgav kommissionen en förklaring i rådet att det danska systemet var förenligt mer artikel 5 i direktivet. Detta bekräftas även av att den då ansvarige kommissionären i ett svar på en fråga i Europaparlamentet uttalade att kommissionen inte hade kunnat påvisa att den danska lagstiftningen om offentlig utlåning stred mot EG-fördraget och då särskilt icke-diskrimineringsprincipen. Sverige har mot den bakgrunden sammanfattningsvis tillbakavisat kommissionens påstående att de svenska reglerna skulle strida mot gemenskapsrätten.

Bristfälligt genomförande av direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (ärendenummer 2005/2362)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 2.3 (trakasserier när det gäller skyddet för arbetstagare), artikel 3.1 g (förbud mot diskriminering i utbildning i allmänhet och i skolor), artikel 3.1 h (förbud mot diskriminering vid tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten, inklusive bostäder) samt artikel 15 (kravet på effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner i förhållande till den i vissa fall gällande övre gränsen för skadestånd) i direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung. Kommissionen har också efterfrågat ytterligare information angående genomförandet av direktivets artiklar 2.2 a (undantag från direkt diskriminering), 7.2 (föreningar och organisationers rätt att delta i rättsliga förfaranden) samt 3.1 (juridiska personers rätt till skadestånd).

Sverige har i april 2006 lämnat den information som kommissionen begärt. I övrigt har Sverige huvudsakligen tillbakavisat den kritik som kommissionen riktat mot genomförandet av artiklarna 2.3, 3.1 g, 3.1 h och 15 i direktivet. Sverige har dock konstaterat att det kan vara aktuellt med ändringar i den svenska lagstiftningen på vissa punkter. I dessa delar har frågorna behandlats i Diskrimineringskommitténs slutbetänkande. Betänkandet, som är mycket omfattande, är föremål för remissbehandling till slutet av september 2006. Regeringen avser att under 2007 lämna en proposition till riksdagen med anledning av Diskrimineringskommitténs förslag.

Bristande genomförande av direktiv 2003/8/EG (ärendenummer 2006/0697)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/8/EG om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister, inte uppfyller de skyldigheter som följer av direktivet.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att Sverige anmält fullständigt genomförande av direktiv 2003/8/EG den 3 december 2004, och därmed inte utnyttjat den möjlighet som direktivet medger, dvs. att införliva vissa delar av direktivet under 2006.

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Mål i EG-domstolen

Bilaterala investeringsskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige, genom att inte vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter med artiklarna 57.2, 59 och 60.1 EG i form av bestämmelsen om fria transfereringar av kapital relaterade till investeringar inom ramen för Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal med Vietnam, liksom i sexton ytterligare investeringsskyddsavtal (Argentina, Bolivia, Elfenbenskusten, Egypten, Hongkong, Indonesien, Kina, Madagaskar, Malaysia, Pakistan, Peru, Senegal, Sri Lanka, Tunisien, Yemen och Jugoslavien), har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 307 andra stycket EG. Enligt kommissionen skulle artikel 5 i investeringsskyddsavtalet med Vietnam, som gäller rätt till fri transferering av kapital relaterat till investeringar som omfattas av avtalet, innebära att Sverige är förhindrat att i förhållande till Vietnam genomföra eventuella restriktiva åtgärder avseende kapital och betalningar som kan komma att beslutas av gemenskapen enligt artiklarna 57.2 EG (generella undantag från förbudet mot restriktioner för kapital och betalningar i förhållande till tredjeland), 59 EG (restriktiva åtgärder till skydd för EMU:s funktion) och 60.1 EG (ekonomiska sanktioner grundade på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt beslutad enligt bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken). Detsamma skulle gälla också i förhållande till övriga nämnda länder med hänsyn till motsvarande bestämmelse om fri transferering i respektive avtal. Enligt kommissionens uppfattning kan bestämmelsen om fri transferering i investeringsskyddsavtalen inte inskränkas eftersom det inte finns någon uttrycklig bestämmelse i avtalen om undantag från transfereringsrätten.

Sverige har i juli 2006 bestritt talan och anfört följande. Det finns inte något exempel på att transfereringsbestämmelsen i investeringsskyddsavtalen har förhindrat Sverige från att genomföra gemenskapsåtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG eller 60.1 EG. Det ankommer på kommissionen att visa att avtalen verkligen ger upphov till en folkrättslig förpliktelse i förhållande till aktuella tredjeländer som är av det slaget att Sverige skulle vara förhindrat att genomföra eventuella restriktiva åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG som kan komma att beslutas i framtiden. Regeringen bestrider att så är fallet. När det gäller beslut om restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG, dvs. åtgärder som grundar sig på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt som beslutats med stöd av bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, kan ett åtagande om rätt till fri transferering i ett investeringsskyddsavtal inte utgöra hinder för att genomföra denna typ

av åtgärd. I de fall de gemenskapsrättsliga åtgärderna grundas på en resolution av FN:s säkerhetsråd, följer det direkt av artikel 103 i FN-stadgan att säkerhetsrådsbeslut enligt kapitel sju i FN-stadgan utgör lex superior i förhållande till förpliktelser i traktat- och sedvanerätt. I ett sådant fall föreligger det inte bara en rätt för Sverige utan också en folkrättslig skyldighet att genomföra resolutionen framför ett åtagande om fri transferering i ett bilateralt investeringsskyddsavtal. Orsaken till restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG kan dessutom i regel hänföras direkt till avtalsparten. När en annan stat har handlat folkrättsstridigt kan det också innebära en folkrättsligt legitim repressalie att suspendera förpliktelser enligt ett bilateralt avtal. Detta gäller oavsett om det bilaterala investeringsskyddsavtalet skulle kunna tolkas så att det innefattar en undantagslös rätt till fri transferering. Regeringen bestrider under alla omständigheter att investeringsskyddsavtalen innefattar en undantagslös transfereringsrätt. När det gäller att utröna den närmare innebörden av en förpliktelse enligt ett bilateralt investeringsskyddsavtal har man att utgå från folkrättsliga principer för avtalstolkning, som primärt återfinns i Wienkonventionen om traktaträtten. Enskilda bestämmelser i avtalet kan inte ryckas ur sitt sammanhang och bedömningen av vilka åtaganden avtalet innebär tolkas bl.a. med hänsyn till parternas intentioner med avtalet. Sveriges handlingsutrymme under investeringsskyddsavtalen bestäms därför inte ensamt utifrån ordalydelsen i transfereringsbestämmelsen. Den gemenskapsrättsliga grundprincipen enligt kapitel 4 om kapital och betalningar i avdelning III i EG-fördraget är att alla restriktioner för kapitalrörelser och betalningar mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredjeland ska vara förbjudna (artikel 56 EG). Bestämmelserna i artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG utgör undantag från denna grundprincip och åtgärder enligt dessa bestämmelser kan endast komma i fråga under exceptionella omständigheter. Investeringsskyddsavtalen innebär inte något åtagande mot tredjeland om rätt till fri transferering om sådana exceptionella omständigheter som är en förutsättning för att gemenskapen ska kunna besluta om skyddsåtgärder enligt dessa bestämmelser uppstår. Enligt den allmänt accepterade folkrättsliga principen *clausula rebus sic stantibus* kan nämligen ett avtal, inklusive en absolut rätt att återföra kapital som är relaterat till investeringar, suspenderas om omständigheterna förändras på ett fundamentalt sätt och en avgörande annorlunda situation därmed uppstår. Detta är en förutsättning som de bilaterala investeringsskyddsavtalen vilar på och som avtalsparterna är fullt medvetna om. Bestämmelsen om transfereringsrätt i de aktuella investeringsskyddsavtalen, hindrar därför inte Sverige från att genomföra eventuella framtida gemenskapsåtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG.

Finland, Litauen och Ungern har intervenerat till stöd för Sverige.

2.2 Motiverade yttranden

2.3 Formella underrättelser

Skr. 2006/07:85

Bilaga 4

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar (ärendenummer 2004/2235)

Kommissionen har anfört att den svenska lagstiftningen och förfarandet i Sverige när det gäller utfärdande av uppehållstillstånd till medborgare i tredjeland som är familjemedlemmar till medborgare i EU och som vill utnyttja bestämmelserna i direktiv 73/148/EEG om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster är oförenliga med artikel 18 EG och direktiv 73/148/EEG. Detta eftersom det ställs krav på att personen först vistas lagligt i gemenskapen, att ekonomiskt oberoende i ursprungslandet kan bevisas och att det finns ett åtagande från gemenskapsmedborgaren som garanterar en viss levnadsnivå.

Sverige har i svar i september 2005 anfört följande. Kommissionens påståenden återspeglar varken innehållet i svensk lagstiftning eller svenska myndigheters praxis. Några krav på bevis om ekonomisk oberoende eller åtagande från gemenskapsmedborgaren som garanterar en viss levnadsnivå finns inte. Vad som däremot följer av den svenska lagstiftningen är att det ska finnas ett beroendeförhållande mellan unionsmedborgaren och den anhöriga tredjelandsmedborgaren. Det ska vara fråga om ett faktiskt beroendeförhållande som uppstått i hemlandet. Medlemsstaten behöver därför inte nöja sig med en åtagandeförklaring från unionsmedborgarens sida. Det uppställs inte något krav på att personen ska vistas lagligen i gemenskapen för att uppehållstillstånd ska kunna utfärdas. När det gäller rätten till skydd för familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna måste en bedömning göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Den formella underrättelsen har sin grund i ett enskilt ärende som har handlagts av Utlänningsnämnden. Utlänningsnämnden har i det ärendet beslutat inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen enligt artikel 234 EG (EG-domstolens mål C-1/05). I samband med att Utlänningsnämnden lades ned i mars 2006 överfördes ärendet till Länsrätten i Stockholm.

Formulär för utfärdande av Schengenvisering (ärendenummer 2006/2125)

Kommissionen har anfört att Sverige vid utfärdande av Schengenvisering efterfrågar kompletterande uppgifter i ansökningsformuläret i strid med vad som föreskrivs i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG. Enhetliga formulär skulle enligt direktivet börja tillämpas senast den 1 januari 2003.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att Migrationsverket ändrat layout på viseringsblanketten så att den överensstämmer med direktiv 2004/38/EG. Beskickningarna har i stället instruerats att vid behov ställa kompletterande frågor i samband med att den sökande infinner sig för att muntligen redogöra för syftet med ansökan.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 4

Bristande genomförande av direktiv 2004/81/EG (ärendenummer 2006/0825)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de berörda myndigheterna, har brutit mot direktivet.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 16 december 2006.

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Mål i EG-domstolen

3.2 Motiverade yttranden

3.3 Formella underrättelser

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Mål i EG-domstolen

Privat införsel av alkohol (ärendenummer 2000/2267, mål C-186/05)

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige har brutit mot artikel 28 EG genom att hindra s.k. privat införsel av alkoholhaltiga drycker genom oberoende mellanhand eller yrkesmässig befordran, vilket inte kan anses rättfärdigat enligt artikel 30 EG. Målet rör samma fråga som mål C-170/04 Rosengren m.fl. mot Riksåklagaren (begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen).

Sverige har i svaromål i juli 2005 bestritt talan i enlighet med vad som framhållits av regeringen i det skriftliga yttrandet i mål C-170/04 Rosengren m.fl. Sverige har således i första hand framhållit att frågan ska bedömas enligt den specialbestämmelse som gäller för handelsmonopol, dvs. artikel 31 EG, eftersom tillhandhållande av alkoholdrycker mot ersättning till konsumenter i Sverige – oavsett formen för tillhandahållande – omfattas av Systembolagets detaljhandelsmonopol. Sverige har därför bestritt talan redan på den grunden att fastställelseyrkandet endast avser överträdelse av artiklarna 28 och 30 EG. Denna inställning vinner stöd av EG-domstolens avgörande i mål C-189/95 Franzén (REG 1997 I-5909), vilken har bekräftats i EG-domstolens dom den 31 maj 2005 i mål C-438/02 Hanner avseende det svenska apoteksmonopolet. Sverige har sakframställningsvis framhållit att bestämmelserna är förenliga med artikel 31 EG. Under alla omständigheter har Sverige gjort gällande att de svenska bestämmelserna är berättigade enligt artikel 30 EG, eftersom de är ägnade att uppnå målet att motverka alkoholens skadeverkningar genom att hålla konsumtionen nere och då de inte är mer ingripande än vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

Finland har intervenerat till stöd för Sverige.

4.2 Motiverade yttranden

Svensk lagstiftning om föräldraförsäkring (ärendenummer 2002/4075)

Kommissionen har gjort gällande att kravet i svensk lag om erhållande av föräldraförmåner, att en förälder ska ha varit försäkrad i 240 dagar före barnets födelse, i praktiken innebär att migrerande arbetstagare behandlas på ett mindre gynnsamt sätt. Kommissionen anser att bestämmelsen, som den tillämpas i Sverige, är indirekt diskriminerande och står i strid med artikel 3 i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen och artikel 7 i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen.

Sverige har i svar i februari 2005 bl.a. anfört följande. Förordning nr 1408/71 syftar inte till att harmonisera de nationella systemen för social trygghet utan snarare till att samordna dem. För att sammanläggning av försäkringsperiod som uppnåtts i annat land än Sverige ska kunna ske i enlighet med förordningen krävs att det finns någon period att sammanlägga med som uppnåtts här i landet. I annat fall följer av förordningens regel om sammanläggning att sammanläggning inte kan ske, vilket innebär att villkoren för att utge en förmån i det enskilda fallet inte är uppfyllda. Sådan sammanläggning behöver emellertid göras endast om föräldrapenning ska utges på sjukpenningnivån. 240-dagarsvillkoret är ett försäkringsvillkor för att föräldrapenning ska kunna utges med belopp motsvarande sjukpenning. Förmånen är avgiftsfinansierad. Principen om likabehandling kan således inte åberopas i denna situation, eftersom den ska bedömas utifrån sammanläggnings-

principen. Om man lägger likabehandlingsprincipen till grund för att åsidosätta regler om sammanläggning, kan detta leda till att sammanläggningsprincipen urholkas på ett sådant sätt att det till slut kan framstå som meningslöst att ha en reglering om sammanläggning.

Bristande genomförande av direktiv 2002/98/EG (ärendenummer 2005/0866)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2002/98/EG om fastställande av kvalitets- och säkerhetsnormer för insamling, kontroll, framställning, förvaring och distribution av humanblod och blodkomponenter och om ändring av direktiv 2001/83/EG, har brutit mot direktiven.

Sverige har i svar i november 2005 anfört att de bestämmelser i direktivet som ännu inte är genomförda kräver vissa lagändringar. En lagrådsremiss är under utarbetande och en proposition kommer att lämnas till riksdagen under våren 2006. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktiven i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/33/EG (ärendenummer 2005/0870)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/33/EG om genomförande av direktiv 2002/98/EG i fråga om vissa tekniska krav på blod och blodkomponenter, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i november 2005 anfört följande. Direktivet föranleder lagändringar och en promemoria med förslag till genomförandeåtgärder håller på att tas fram för att därefter remitteras. En proposition beräknas kunna lämnas till riksdagen i mars 2006. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2006.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktiven i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

4.3 Formella underrättelser

Svenska medborgares tillgång till sjukvård i andra medlemsstater och kravet på förhandstillstånd (ärendenummer 1998/4859, 2002/4274 och 2003/4985)

Kommissionen har gjort gällande att det svenska systemet för patienters tillgång till sjukvård i andra medlemsstater och reglerna för ersättning av kostnader för sjukvård i andra medlemsstater strider mot artikel 49 EG. Kommissionen menar att det är oförenligt med artikel 49 EG att för det första tillämpa ett system enligt vilket det krävs förhandstillstånd för ersättning av kostnader för öppen vård i andra medlemsstater när kostnaden skulle ha täckts av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet om behandlingen hade tillhandahållits i Sverige. För det andra menar kommissionen att det är oförenligt med artikel 49 EG att tillämpa ett system enligt vilket det krävs förhandstillstånd för ersättning av kostnader för slutna vård i andra medlemsstater, när lagstiftningen inte innehåller några bestämmelser om kriterierna för att få förhandstillstånd som uppfyller kraven på öppenhet och rättssäkerhet.

Sverige har anfört följande. I svensk rätt finns inte något krav på förhandstillstånd för den som önskar utnyttja sin rätt enligt artiklarna 49 och 50 EG att ta emot medicinska tjänster på sjukhus i en annan medlemsstat och begära ersättning för kostnaderna härför. Den 30 januari 2004 meddelade Regeringsrätten en dom som med utgångspunkt i EG-domstolens praxis klargjorde att avsaknaden av ett generellt krav på förhandstillstånd för sjukhusvård i andra medlemsstater inte innebär att ansökningar om ersättning för vård kan avslås på den grunden att förhandstillstånd inte beviljats. De klagomål som kommissionen mottagit torde härröra från tiden före Regeringsrättens dom då svenska myndigheter och regeringen uppfattat rättsläget på ett annat sätt. Om ansökan om förhandstillstånd enligt förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen avslås, eller om patienten överhuvudtaget inte önskar använda sig av ett förfarande enligt förordning 1408/71, står det patienten fritt att ändå motta vård i annan medlemsstat. Patienten får då lägga ut kostnaden för vården, men kan sedan vården mottagits begära och erhålla ersättning hos Försäkringskassan, med avdrag för svenska patientavgifter. Ersättning nekas endast i de fall den vård som mottagits inte skulle ha täckts av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet om behandlingen hade getts i Sverige, eller om behandlingen som mottagits inte är internationellt accepterad. Det pågår ett arbete med att se över den svenska lagstiftningen om rätten till vård och ersättning i andra EU/EES-länder. Avsikten är att överväga om ett generellt förhandstillståndssystem ska inrättas för planerad sjukhusvård.

Kommissionen har begärt kompletterande information om vilka åtgärder som vidtagits för att garantera att patienter får den ersättning de har rätt till.

Sverige har i svar i september 2005 anfört att någon förändring av svensk rätt inte har skett sedan det tidigare svaret avgavs men att målsättningen är att ett förslag till system med förhandsbesked ska remitteras under hösten 2005. Av Försäkringskassans delrapport från den 19 april 2005 framgår bl.a. att när det gäller ersättning med stöd av artiklarna 49 och 50 EG för vårdkostnader som har uppkommit i ett annat EU/EES-land har totalt 243 personer ansökt om ersättning i efterhand under perioden den 1 februari 2004 till och med den 31 januari 2005. 216 personer, vilket motsvarar ca 89 procent av de sökande, blev beviljade ersättning. De vanligaste orsakerna till avslag var att ansökan om ersättning inkommit för sent, dvs. att det gått mer än två kalenderår från det att betalning för vården erlades samt att vården inte bedömdes vara vetenskaplig. Uppgifterna i delrapporten ger stöd för uppfattningen att personer som omfattas av det svenska sjukvårdssystemet och söker ersättning med stöd av EG-fördraget ges ersättning för hälso- och sjukvård i ett annat EU/EES-land utan förhandstillstånd.

Handikappersättning och vårdbidrag (ärendenummer 2004/2159)

Kommissionen har anfört att den svenska handikappersättningen och vårdbidraget utgör klassiska socialförsäkringsförmåner och inte "särskilda icke avgiftsfinansierade förmåner" i enlighet med artiklarna 4.2 a och 10 a i förordning (EG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen. Sverige uppfyller inte sina skyldigheter enligt artiklarna 39 och 34 EG genom att det för tillerkännande av förmånerna krävs bosättning i landet.

Sverige har i svar i december 2004 anfört följande. De särskilda avgiftsfinansierade förmåner som avses i artikel 4.2 a i förordning 1408/71 omfattas av samordningsreglerna vilket bl.a. innebär att personer ska likabehandlas. Principen om likabehandling innebär att när man bosätter sig i en medlemsstat har man också rätt till alla de särskilda förmåner som det landets medborgare har tillgång till. Förmånerna utges enligt reglerna i denna stats lagstiftning och på bekostnad av denna stat. Likabehandlingsprincipen är grundläggande för att befrämja rörligheten. När det gäller förmåner som inte har en tydlig koppling till arbete eller avgifter är det emellertid också en rimlig utgångspunkt att den fria rörligheten inte behöver innebära att migrerande arbetstagare helt och hållet undantas från konsekvenserna av att det finns olika nationella trygghetssystem. Typen "särskilda icke avgiftsfinansierade förmåner" har en stark koppling till de ekonomiska och sociala förhållandena i ett land och detta utgör i sig ett starkt vägande skäl till att undanta dem från regeln om exportabilitet. EG-domstolen har vid ett flertal tillfällen medgivit att förmåner som är nära knutna till sociala förhållanden kan beviljas med förbehåll för ett villkor om bosättning i den stat där den behöriga myndigheten finns. Svensk handikappersättning och svenskt vårdbidrag tillhör en kategori förmåner vars villkor för beviljande är nära knutna till ett särskilt ekonomiskt och socialt sammanhang. När det gäller den nationella rätten avseende den svenska handikappersättningen och det svenska vårdbidraget ger bestämmelserna om beviljande av för-

månerna inte mottagaren en i lag definierad rättighet och förmånerna beviljas inte automatiskt personer som uppfyller vissa objektiva kriterier. I stället sker en noggrann individuell bedömning i varje enskilt fall av de personliga behoven.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 4

Frågan är även föremål för prövning i mål C-299/05 Europeiska gemenskapernas kommission mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd. Kommissionen har väckt ogiltighetstalan avseende förordning (EG) nr 647/2005 om ändring av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71. Sverige har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och rådet.

Bristande genomförande av direktiv 2005/61/EG (ärendenummer 2006/0828)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/61/EG om genomförande av direktiv 2002/98/EG i fråga om krav på spårbarhet och rapportering av allvarliga biverkningar och avvikande händelser (humanblod), har brutit mot direktivet.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 16 december 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2005/62/EG (ärendenummer 2006/0829)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/62/EG om genomförande av direktiv 2002/98/EG när det gäller gemenskapens standarder och specifikationer angående kvalitetssystem för blodcentraler, har brutit mot direktivet.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 16 december 2006.

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Mål i EG-domstolen

Punktskatter på öl och vin (ärendenummer 1999/4452, mål C-167/05)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att Sverige har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 90 andra stycket EG, genom att tillämpa interna skatter som är av sådan art att de indirekt skyddar handeln med öl som är en produkt som huvudsakligen tillverkas i Sverige från handeln med vin som är en produkt som huvudsakligen importeras från andra medlemsstater.

Sverige har i svaromål i juli 2005 bestritt talan och anfört följande. Det är visserligen riktigt att det svenska skatteuttaget på öl respektive vin inte är identiskt. Enligt fast praxis avseende artikel 90 andra stycket EG åligger det emellertid kommissionen att visa att den prisskillnad som uppkommer på grund av att olika beskattning tillämpas är av sådan art att den kan påverka konsumenternas val mellan öl och vin. Vin är en väsentligen dyrare vara än öl. I Sverige är det genomsnittliga slutligt försäljningspriset 65,33 kr/l för vin och 30,33 kr/l för öl. Om vinet skulle beskattas enligt punktskattesatsen för öl skulle det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för vin bli 60,69 kr/l. Ställt i relation till den skillnad som finns vad gäller försäljningspriset för öl respektive vin är den prisskillnad som uppkommer på grund av skillnaden i skattepåslag därmed inte sådan att den kan antas påverka konsumenternas val mellan öl och vin. Tillgänglig statistik över utvecklingen av konsumtionsmönstren talar inte emot denna slutsats. Kommissionen har därför inte visat att konsumtionsmönstren har påverkats på ett sådant sätt att de nu gällande beskattningsreglerna har en skyddande effekt för handeln med den inhemska varan öl.

Lettland har intervenerat till stöd för Sverige.

Importtull för krigsmateriel (ärendenummer 2003/2143 och 2003/2185, mål C-294/05)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 9, 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel i dess lydelse före den 31 maj 2000 och för tiden därefter i enlighet med förordning (EEG) nr 1150/2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel, genom att för tiden den 1 januari 1998 till och med den 31 december 2002 underlåta att fastställa och kreditera egna medel i samband med import av krigsmateriel och varor med civil och militär användning samt genom att underlåta att betala dröjsmålsränta på beloppen.

Sverige har svaromål i oktober 2005 bestritt talan och anfört att möjligheten att befria denna import från tullavgift framgår av artikel 296 EG. Tyskland och Finland har intervenerat till stöd för Sverige. Även Danmark har ansökt om intervention till stöd för Sverige

Beskattning av realisationsvinst i samband med avyttring av privatbostad (ärendenummer 2003/4314, mål C-104/06)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att den svenska skattelagstiftning enligt vilken uppskovsavgift för kapitalvinster som uppkommer vid avyttring av ägarbebodda bostäder när den skattskyldige förvärvar ersättningsbostad endast beviljas om både den avyttrade och den förvärvade bostaden ligger inom landets territorium strider mot artiklarna 18, 39, 43 och 56.1 EG samt artiklarna 28, 31 och 40 EES.

Sverige har i svaromål i maj 2006 medgivit talan.

Bristande genomförande av direktiv 2002/87/EG (ärendenummer 2004/1323, mål C-156/06)

Kommissionen har yrkat att EG-domstolen ska fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt 2002/87/EG om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet eller i vart fall genom att inte underrätta kommissionen om detta.

Sverige har i svaromål i april 2006 medgivit talan men anfört att regeringen den 23 februari 2006 beslutat att överlämna en proposition till riksdagen med förslag till de lagändringar som behövs för att genomföra direktivet. Av allt att döma kommer de lagar och förordningar som är nödvändiga för att genomföra direktivet att kunna träda i kraft den 1 juli 2006. De föreskrifter som Finansinspektionen avser att besluta för genomförande av direktivet har remitterats. Finansinspektionen avser att fatta beslut om föreskrifterna under juni 2006 och dessa beräknas kunna träda i kraft den 1 augusti 2006.

5.2 Motiverade yttranden

Öppnande av inlåningskonto utomlands (ärendenummer 2000/2081)

Kommissionen har anfört att reglerna om öppnande av inlåningskonto utomlands i lag (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter förefaller vara oförenliga med gemenskapens bestämmelser om fri rörlighet för kapital. Reglerna innebär att i Sverige bosatta, fysiska personer som öppnar ett inlåningskonto i utlandet till Riksskatteverket ska lämna dels ett skriftligt medgivande till insyn på kontot, dels en skriftlig förbindelse från den utländska kontoföraren att årligen lämna kontrolluppgift till verket. Kommissionen anser att dessa krav kan utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av den fria rörligheten för kapital och betalningar enligt artikel 58.3 EG.

Sverige har anfört att den aktuella lagen upphörde att gälla vid utgången av 2001. Den upphävda lagen har ersatts av lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Den nya lagen innehåller inga motsvarande bestämmelser om sådana skyldigheter som kommissionen ifrågasatt.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse gjort gällande att vissa begränsningar kvarstår i den ändrade lagen.

Sverige har anfört att det övergripande syftet med kravet i svensk lagstiftning på att kontrolluppgifter ska skickas till svenska myndigheter är att dessa på ett enkelt och tillförlitligt sätt ska kunna åsätta de skattskyldiga korrekta taxeringarna. Samma bestämmelser som gäller för

inhemskt företag ska också gälla för de företag som aktivt bedriver verksamhet här utan att inrätta filial eller motsvarande. Det finns inga sanktionsmöjligheter mot de företag som inte följer bestämmelsen. Eftersom problem kan uppstå för de företag som skulle vilja följa den svenska bestämmelsen men är förhindrade att göra detta p.g.a. hemlandets bestämmelser, är den svenska regeringen beredd att närmare överväga om det finns behov av möjlighet till att göra undantag från bestämmelsen i 13 kap 1 § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Kommissionen har i ett motiverat yttrande gjort gällande att lag (2001:1227) om självdeklaration och kontrolluppgifter alltför är oförenlig med gemenskapslagstiftningen. Genom 13 kap. 1 § i lag (2001:1227) åläggs vissa utländska finansinstitut en betungande rapporteringsplikt och därmed uppfyller Sverige inte sina skyldigheter enligt artiklarna 49 och 56 EG.

Sverige har i svar i augusti 2006 vidhållit regelverkets betydelse för att upprätthålla effektiv skattekontroll i enlighet med gemenskapsrätten. Samtidigt har Sverige, för att undanröja eventuella tveksamheter kring regelverkets förenlighet med fri rörlighet för tjänster och kapital, i lagrådsremiss i juni 2006 föreslagit att reglerna ska ändras så tillvida att finansinstitut som enligt sitt hemlands regler är förhindrade att inge förbindelse till Finansinspektionen ska undantas från skyldigheten att inge förbindelse. Lagändringen föreslås träda i kraft 1 januari 2007. Mot bakgrund av detta anser regeringen att det svenska regelverket är förenligt med gemenskapsrätten.

Beskattning av utländska pensionsförsäkringar (ärendenummer 2000/4538)

Kommissionen har ifrågasatt om den svenska skattelagstiftningen rörande pensionsförsäkringar står i överensstämmelse med gemenskapsrätten. Kommissionen har anfört att den svenska skattelagstiftningen innehåller olika bestämmelser för försäkringar som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i Sverige och för försäkringar som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i ett annat land inom EES. Olikheten rör enligt kommissionen dels beskattningen av kapitalvinster på en försäkring som meddelas av en utländsk försäkringsgivare, dels arbetsgivarens rätt att göra avdrag för premier som betalas för sådana försäkringar. Kommissionen anser att dessa olikheter är oförenliga med det fria tillhandahållandet av tjänster enligt artikel 49 EG respektive artikel 36 EES och den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG respektive artiklarna 40 och 41 EES samt att olikheterna i behandling dessutom kan äventyra livförsäkringsföretags rättigheter enligt direktiv 2002/83/EG om livförsäkring. I fråga om arbetsgivarens rätt till avdrag för premier avseende utländska försäkringar har kommissionen främst hänvisat till EG-domstolens avgörande i mål C-422/01 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Ola Ramstedt mot Riksskatteverket (REG 2003 I-6817).

Sverige har för det första anfört att det, enligt fast praxis, i ett fall som detta saknas anledning att bedöma frågan om den nationella lagstiftningens förenlighet med gemenskapsrätten annat än med hänsyn till den fria rörligheten för tjänster. För det andra har Sverige anfört att de svenska reglerna om avkastningsskatt, i den lydelse som gäller sedan den 1 januari 2005, inte strider mot gemenskapsrätten. Genom de nu gällande reglerna om beskattningen av avkastningen på pensionsmedel tillämpas från och med den 1 januari 2005 samma skattesats (15 %) för en försäkring som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i Sverige som för en försäkring som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i en annan stat inom EES. Inget särskilt förfarande tillämpas för redovisning och uppbörd av avkastningsskatten utan den gällande rutinen för årlig självdeklaration gäller också för denna skatt. Den omständigheten att arbetsgivaren är betalningsansvarig för avkastningsskatten avseende en utländsk försäkring innebär i sig ingen överträdelse av gemenskapsrätten och är för övrigt snarast att beteckna som en likviditetsmässig fördel för arbetsgivaren. Vad gäller den fråga som direkt behandlades av EG-domstolen i mål C-422/01, dvs. arbetsgivarens avdragsrätt för en utländsk försäkring, har Sverige förklarat att det genom EG-domstolens dom och Regeringsrättens avgörande i det målet står klart att arbetsgivarens rätt till avdrag uppkommer då premien betalas in. Med hänsyn till detta klarläggande har regeringen emellertid inte sett något omedelbart behov av att överväga ändringar i den svenska lagstiftningen i fråga om arbetsgivarens avdragsrätt. I mål C-422/01 aktualiserades frågan om tjänstepensionsförsäkring. Frågan om den skattemässiga behandlingen av andra livförsäkringar och pensioner är emellertid föremål för EG-domstolens prövning i det fördragsbrottsmål som kommissionen för mot Danmark (mål C-150/04). Sverige har intervenerat till stöd för Danmark i det målet. Sverige avser att avvakta utgången i målet mot Danmark så att större säkerhet kan uppnås om såväl behovet som arten av eventuella lagändringar. Sverige har vidare bedömt det som angeläget att den skattemässiga behandlingen av pensionsförsäkringar övervägs i ett större sammanhang. En utredning har tillsatts för att utföra en samlad översyn av den skattemässiga behandlingen av arbetsgivarnas kostnader för tjänstepensioner, beskattningen av pensioner och det privata pensionssparandet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2006.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse anfört att Sverige, genom att inkludera premier för utländska tjänstepensionsförsäkringar som betalas av arbetsgivaren i beskattningsunderlaget för den anställde medan bidrag till liknande svenska pensionsförsäkrings-system inte behandlas som beskattningsbar inkomst för den anställde, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 12, 49 och 56 EG och artiklarna 36 och 40 EES samt att landets skattelagstiftning och nuvarande skattepraxis kan äventyra den ordning med en enda auktorisation som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 2002/83/EG om livförsäkring (tidigare det tredje livförsäkringsdirektivet [92/96/EEG])

Sverige har vidhållit tidigare inställning. Syftet med de svenska reglerna är att upprätthålla ett samband i beskattningen mellan å ena sidan

avdragsrätten för premier respektive skattefriheten för arbetsgivarens premiebetalningar och å andra sidan beskattningen av de belopp som försäkringsgivarna betalar ut på grund av pensions- och livförsäkringsavtalen. När det gäller beskattning av den anställde ger de svenska reglerna, såsom i många andra europeiska länder, rätt till avdrag för kostnader för pensionssparande. I detta fall syftar avdragsrätten till att stimulera individens sparande och försörjningsmöjlighet efter avslutat förvärvsarbete och säkerställer därmed även att det sker ett sparande i samhället. Sverige anser inte att det finns mindre ingripande sätt att upprätthålla det inre sammanhanget i ett skattesystem än att tillämpa nuvarande system för beskattning av livförsäkringar. Direktiv 2002/83/EG saknar självständig betydelse för denna bedömning.

Kommissionen har överlämnat ett kompletterande motiverat yttrande med samma inställning som tidigare.

Sverige anförde i svar den 20 september 2006 att den då sittande expeditionsregeringen, som i huvudsak endast sköter löpande ärenden, för närvarande inte var beredd att ta ställning till vad kommissionen anfört i det motiverade yttrandet. Sverige bad att få återkomma till kommissionen efter det att en ny regering har tillträtt och inkom därefter med ett kompletterande svar den 30 november 2006.

Beskattning av sjöinkomst (ärendenummer 2003/4565)

Kommissionen har ifrågasatt att villkoren för att i Sverige bosatta sjömän ska vara berättigade till skatteavdrag och skattereduktion enligt 64 och 65 kap inkomstskattelagen (1999:1229) är förenliga med gemenskapsrätten. Villkoren i inkomstskattelagen innebär att i Sverige bosatta sjömän som arbetar på fartyg som drivs av rederier etablerade i andra medlemsstater behandlas mindre förmånligt än i Sverige bosatta sjömän som arbetar på fartyg som drivs av rederier etablerade här. Villkoren innebär därmed indirekt diskriminering av och en inskränkning i rätten för rederier etablerade i andra medlemsstater att fritt bedriva sin verksamhet i Sverige genom filialer i landet och att fritt erbjuda sina tjänster på den svenska marknaden. Diskrimineringen och inskränkningarna är inte berättigade med hänsyn till något överordnat allmänintresse. Inte heller kan de berättigas av det förhållandet att skattebestämmelserna utgör en del av det svenska stödsystemet för sjöfartsnäringen, vilket är tillåtet enligt kommissionens riktlinjer. Kommissionen har mot denna bakgrund gjort gällande att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12, 43 och 49 EG.

Sverige har i svar i februari 2006 anfört följande. Sjömän som arbetar på fartyg registrerade i det svenska sjöfartsregistrets skeppsdelen av EES-redare med ekonomisk verksamhet i Sverige åtnjuter samma förmåner som sjömän anställda av svenska redare. Sverige har svårt att se att det föreligger något absolut samband mellan möjligheterna till skatteförmåner av det slag som ärendet gäller och den anställdes lön efter skatt, bl.a. beroende på de ekonomiska förutsättningarna för redaren i den medlemsstat där fartyget hör hemma. Trots detta vill Sverige inte

ifrågasätta kommissionens bedömning att det finns skäl att se över den svenska lagstiftningen när det gäller sjöinkomstavrdraget och skatte-reduktionen för den som har sjöinkomst. Kopplingarna mellan skattereglerna för sjöinkomst och det svenska sjöfartsstödet gör det möjligt för en redare att betala lägre löner till sjömän anställda på svenska handelsfartyg. Om reglerna omfattade även andra fartyg öppnas samma möjlighet också för en redare som i sitt hemland har tillgång till ett sjöfartsstöd av annan art än det svenska, t.ex. tonnageskatt. En sådan redare skulle då genom att anställa svenska sjömän indirekt komma i åtnjutande av två staters sjöfartsstöd samtidigt. För att kunna bedöma bl.a. sådana effekter av en förändring av de aktuella bestämmelserna kommer Sverige att tillsätta en arbetsgrupp. Sverige kommer i det fortsatta arbetet att informera och diskutera med kommissionen.

Sverige har i kompletterande svar i maj 2006 underättat kommissionen om att beslut fattats om att tillsätta en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för en översyn av reglerna för beskattning av sjöinkomst. Arbetsgruppens arbete ska vara avslutat den 1 november 2006.

Vissa bestämmelser om mervärdesskatt och deras förenlighet med direktiv 77/388/EEG (ärendenummer 2004/2011)

Kommissionen har gjort gällande att mervärdesskattelagens (1994:200) bestämmelser i fråga om beskattning av uttag av varor och tjänster som sker till underpris strider mot motsvarande bestämmelser i direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet). I den svenska lagstiftningen likställs, vid uttag, en situation då ersättningen för en vara eller tjänst understiger inköpspriset eller självkostnadspriset för varan respektive kostnaden för att tillhandahålla tjänsten med en situation då ingen ersättning utgår alls. Om en nedsättning av priset inte är marknads-mässigt betingad utlöser tillhandahållandena uttagsbeskattning, och beskattningsunderlaget fastställs i båda fallen till inköpspris eller självkostnadspris respektive kostnaden för att tillhandahålla tjänsten. Kommissionen har gjort gällande att det endast är i de fall då ingen ersättning utgår alls som beskattningsunderlaget ska fastställas på detta sätt. I de fall ersättning utgår anser kommissionen att beskattningsunderlaget, enligt artikel 11.A.1.a i direktivet, i stället ska utgöras av den ersättning som utgått för varan eller tjänsten. Kommissionen har åberopat EG-domstolens dom den 20 januari 2005 i mål C-412/03 Hotel Scandic Gåsabäck AB mot Riksskatteverket (begäran om förhandsavgörande från Regeringsrätten). I domen fastställdes att artiklarna 2, 5.6 och 6.2 b i sjätte mervärdesskattedirektivet ska tolkas så att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken ett tillhandahållande av en vara eller en tjänst mot ett faktiskt vederlag utgör uttag för privata ändamål av denna vara eller tjänst, och detta gäller även när nämnda vederlag understiger självkostnadspriset för den tillhandahållna varan eller tjänsten.

Sverige har i svar i maj 2005 anfört följande. Som kommissionen har framhållit innebär domstolens dom i mål C-412/03 att det nu är klarlagt

att en sådan lagstiftning som de svenska bestämmelserna i 2 kap 2 § 2 jämförd med 7 kap 3 § 2 a mervärdesskattelagen (1994:200), enligt vilka beskattningsunderlaget för ett uttag av en vara som sker till underpris bestäms till inköpsvärdet eller, om sådant värde saknas, till självkostnadspriset, inte är förenlig med sjätte mervärdesskattedirektivets bestämmelser. På samma sätt förhåller det sig med motsvarande svenska bestämmelser om uttagsbeskattning av tjänster, 2 kap 5 § första stycket 1 jämförd med 7 kap 3 § 2 b mervärdesskattelagen. Arbetet med att ändra mervärdesskattelagen i detta avseende inleddes omedelbart efter EG-domstolens dom i mål C-412/03. För att undvika skatteflykt och undandragande av mervärdesskatt genom underprissättning eller undervärdering av tillhandahållanden anser Sverige dock att det är nödvändigt att införa regler som gör det möjligt att omvärdera beskattningsunderlaget för vissa transaktioner. Omvärdering bör kunna ske i de fall det mellan närstående parter har bestämts en ersättning som är lägre än marknadsvärdet och förvärvaren inte har full avdragsrätt. Sådan omvärdering bör inte vara möjlig när det finns kommersiella skäl för den ersättning som säljaren har begärt. För att Sverige ska kunna införa regler av detta slag förutsätts att rådet med stöd av artikel 27 i sjätte mervärdesskattedirektivet bemyndigar Sverige att avvika från artikel 11.A.1 a i direktivet. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft i början av 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/17/EG, 2004/18/EG och 2005/51/EG (ärendenummer 2006/0341, 2006/0342 och 2006/0345)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet direktiv 2004/17/EG om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (försörjningsdirektivet), direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster och direktiv 2005/51/EG om ändring av bilaga XX till direktiv 2004/17/EG och bilaga VIII till direktiv 2004/18/EG avseende offentlig upphandling, har brutit mot direktiven.

Sverige har i svar i maj 2006 anfört följande. Arbetet med att genomföra direktiven pågår. På grund av direktivens omfattning och komplexitet har detta arbete ännu inte till fullo slutförts. Beslut om lagrådsremiss förutses under våren 2006, varefter överlämnande till riksdagen av en proposition med förslag till genomförande väntas äga rum under hösten 2006. Den nya lagstiftningen, som innebär att de obligatoriska delarna av direktiven genomförs, bedöms kunna träda i kraft våren 2007.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktiven i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

5.3 Formella underrättelser

Kontrollen av traditionella egna medel (ärendenummer 2000/2185, jfr ärendenummer 2005/2168)

Kommissionen har, angående den i Sverige utförda kontrollen av egna medel, anfört att de svenska myndigheterna inte iakttar de tidsfrister för bokföring i efterhand som fastställs i artikel 220 i förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (tullkodexen).

Sverige har i svar i december 2003 anfört att det svenska förfarings sättet vid bokföring i efterhand sker helt i enlighet med artikel 220.1 i tullkodexen. Debitering sker så snart tullbeloppet lagligen kan beräknas, vilket enligt Sveriges uppfattning är efter det att gäldenären beretts tillfälle att yttra sig över Tullverkets förslag till granskningsrapport och förslag till debitering.

Kommissionen har valt att driva den principiella frågan om vid vilken tidpunkt bokföringsskyldigheten och därmed ansvaret för att betala in medlen till gemenskapen inträder i ett pilotmål mot Spanien (mål C-546/03). Sverige och Danmark har intervenerat i målet till stöd för Spanien. I dom den 23 februari 2006 fastställde EG-domstolen att Spanien underlåtit att uppfylla sina skyldigheter att i rätt tid fastställa och bokföra tullskulder vid bokföring i efterhand.

Spelautomater (ärendenummer 2001/4826)

Kommissionen har gjort gällande att den svenska lagstiftningen om spelautomater står i strid med artiklarna 28, 43 och 49 EG. Den svenska lagstiftningen om spelautomater strider mot fördraget eftersom utgångspunkten för den svenska lagstiftningen är förbud mot import, innehav och anordnande av spel på varuspelautomater, penningautomater, värdeautomater och skicklighetsautomater. Det hinder som den svenska lagstiftningen utgör kan inte motiveras med hänvisning till allmännyttiga ändamål, eftersom det främsta syftet med den svenska lagstiftningen tycks vara ekonomiskt, nämligen att säkra att inkomsterna från spel med spelautomater går till offentlig spelverksamhet. Kommissionen anser också att straffen i 54 § lotterilagen (1994:1000) inte överensstämmer med de principer som EG-domstolen uppställt i sin praxis, eftersom de är mycket långtgående i fråga om tillverkare av spelautomater och de ekonomiska aktörer som tillhandahåller spel på spelautomater som lagligen får säljas i andra medlemsstater.

Sverige har anfört följande. Sverige delar kommissionens bedömning att de aktuella bestämmelserna utgör hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster samt etableringsfriheten. Den centrala frågan är emellertid om dessa hinder ska godtas i enlighet med den praxis som EG-domstolen har utvecklat när det gäller spel och lotterier. Den svenska regleringen på spel- och lotteriområdet är förenlig med EG-rätten. Frågan har även prövats av Regeringsrätten i en dom den 26 oktober 2004.

Regeringsrätten ansåg att den svenska regleringen på spel- och lotteriområdet överensstämmer med de krav som EG-rätten ställer. Sedan Regeringsrätten meddelat sin dom har även Högsta domstolen i ett antal mål, i vilka underinstanserna funnit att den svenska regleringen är förenlig med EG-rätten, inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd. Syftet med den svenska regleringen är således inte i första hand ekonomiskt. Det grundläggande syftet med regleringen är att begränsa sociala skadeverkningar. Bestämmelserna i lotterilagen är varken diskriminerande eller oproportionerliga.

Sverige har i kompletterande svar i juli 2006 lämnat ytterligare upplysningar om de svenska reglerna för spelautomater. Sammanfattningsvis förklarade Sverige att lotterilagens regler visserligen innebär att en näringsidkare som önskar föra in en viss sorts spelautomat till Sverige först har att ansöka om tillstånd att inneha automattypen i fråga. Det är dock inte föreskrivet några begränsningar i fråga om möjligheten att få ett innehavstillstånd. För den som har innehavstillstånd, antingen i form av ett tillstånd att anordna spel på automaten i fråga eller ett särskilt innehavstillstånd, råder det dock inget hinder mot att importera sådana automater som omfattas av tillståndet till Sverige.

Bristande genomförande av direktiv 2003/96/EG (ärendenummer 2004/0258)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, har brutit mot direktivet och artiklarna 10 och 249 EG.

Sverige har i svar i maj 2004 anfört att stora delar av direktivet redan är genomförda i svensk lagstiftning. Direktivet beräknas vara fullständigt genomfört den 1 januari 2007.

Lotterilagen (ärendenummer 2004/4087)

Kommissionen har anfört att tillämpningen av 9, 15 och 45 §§ lotterilagen (1994:1000) samt 38 § lotterilagen till den del den hänför sig till främjande och annonsering, innebär en inskränkning i friheten för utländska spelbolag att tillhandahålla sina tjänster i Sverige. Sådana undantag från fördragets grundläggande rättigheter är endast tillåtna om de kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse och under förutsättning att detta intresse inte skyddas i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad samt om åtgärderna är proportionella. Rent ekonomiska skäl, såsom att bevara skatteintäkter, är enligt EG-domstolens praxis inte ett godtagbart skäl. Mot bakgrund av omfattningen av den marknadsföring som de statligt ägda monopolföretagen bedriver ställd i relation till de medel som avsätts för att motverka spelberoende samt med hänsyn till regeringens beslut att bevilja Svenska Spel AB tillstånd för nätpokertjänster anser kommissionen att det är ytterst tveksamt om Sverige rimligen kan åberopa konsumentskyddet som motiv till att begränsa utländska bolags rätt att

tillhandahålla speltjänster på den svenska marknaden. Kommissionen kan inte heller se att skäl för att förebygga ekonomisk brottslighet eller penningtvätt kan motivera inskränkningar för bolag som lagligen verkar i en annan medlemsstat. Kommissionen gör därför gällande att de aktuella bestämmelserna i lotterilagen inte är förenliga med artikel 49 EG.

Sverige har i svar i juli 2006 ingående redogjort för det svenska systemet och hur det uppfyller angivna skyddsintressen, något som EG-domstolen framhållit måste bedömas i ett sammanhang. Vid en sådan helhetsbedömning anför regeringen att det framgår att regelverket är ändamålsenligt och konsekvent och tillgodoser syftena med regleringen samt att de inskränkningar som förekommer i det svenska regelverket är nödvändiga och proportionella för att säkerställa den skyddsnivå som ska gälla i landet. Den av kommissionen ifrågasatta marknadsföringen, liksom tillståndet att bedriva nätpoker, måste ses mot bakgrund av att kommersiella spelbolag i stor utsträckning redan är verksamma på den svenska marknaden och att Svenska Spel måste ges möjlighet att kanalisera det existerande spelintresset till reglerade speltjänster som erbjuder alternativ med bättre konsumentskydd och större socialt ansvarstagande. När det så gäller motverkande av olagliga handlingar och brott räcker det att konstatera att det i Europa förekommer stora variationer vad gäller de krav och begränsningar som medlemsstaterna ställer på speltjänsteleverantörer, och att det kan innebära att gränsöverskridande spelverksamhet därmed inte omfattas av något lands offentliga tillsyn. Regeringen understryker att den översyn av lotteriregleringen som genomförs i Sverige syftar till att spelregleringen även framgent kommer att vara i överensstämmelse med EG-rätten.

Bristande genomförande av direktiv 2003/71/EG (ärendenummer 2005/0869)

Kommissionen har anført att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/71/EG om de prospekt som ska offentliggöras när värdepapper erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel och om ändring av direktiv 2001/34/EG, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i november 2005 anført att direktivet kommer att genomföras genom ändring i lag. En proposition lämnades till riksdagen i maj 2005. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Bokföring av egna medel (ärendenummer 2005/2168, jfr ärendenummer 2000/2185)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte uppfyller sina förpliktelser enligt artiklarna 2, 6, 9, 10 och 11 i förordningarna (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel och 1150/2000 samt enligt artikel 220 i förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, eftersom berörda myndigheter inte fastställer och bokför belopp i egna medel omedelbart när det upptäcks att beloppet inte

tidigare bokförts, eller att det bokförts på en lägre nivå än vad som följer av gällande bestämmelser, trots att myndigheten förfogar över de uppgifter som krävs för att fastställa både tullbeloppet och vem som är gäldenär.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 4

Sverige har i svar i september 2005 anfört följande. Den principiella fråga som aktualiseras i ärendet är föremål för prövning i EG-domstolens mål C-546/03 Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien. Även ärende 2000/2185 rör samma fråga. Bland annat Sverige har intervenerat i det målet till stöd för Spanien. Sverige anser att en tullskuld inte lagligen kan fastställas om inte förfarandet uppfyller de grundläggande krav i fråga om handläggningen som följer av gemenskapsrätten. Detta gäller oavsett om det är en nationell myndighet eller ett gemenskapsorgan som fastställer tullskulden. Beslutet måste därmed grundas på ett godtagbart beslutsunderlag. Av främst den allmänna gemenskapsrättsliga principen om rätt till försvar framgår att så inte kan anses vara fallet om beslutsunderlaget består av uppgifter som den enskilde inte haft möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt yttra sig över. Mot bakgrund av denna princip kan det inte stå i strid med medlemsstaternas skyldigheter vid tillämpning av artikel 220.1 i tullkodexen att ge parterna möjlighet att inom rimlig tid yttra sig över uppgifter som har tillförts ärendet av annan innan tullskulden bokförs. Vidare bör utgången i mål C-546/03 avvaktas innan ytterligare åtgärder vidtas i detta ärende.

I dom den 23 februari 2006 fastställde EG-domstolen att Spanien underlåtit att uppfylla sina skyldigheter att i rätt tid fastställa och bokföra tullskulder vid bokföring i efterhand.

Reducerad mervärdesskattesats på talböcker (ärendenummer 2005/2197)

Kommission har anfört att Sverige, genom att tillämpa en reducerad mervärdesskattesats på omsättning, import och gemenskapsinterna förvärv av talböcker, har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 12 i kombination med bilaga H till direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättnings-skatter – Gemensamt system för mervärdesskatt; enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet).

Sverige har i svar i juni 2006 anfört följande. Svensk grundlag (RF 1:2) anger att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av, bl.a., funktionshinder. Sverige gör omfattande insatser för att göra litteratur och tidskrifter tillgängliga för personer med olika typer av läshandikapp och lässvårigheter. Via myndigheten Talboks- och punktskriftsbiblioteket tillförsäkras personer med funktionshinder ett utbud av talböcker som motsvarar en fjärdedel av vad personer utan funktionshinder kan ta del av. Ett mycket viktigt komplement till denna statligt finansierade utgivning är ljudböcker. Ljudböckerna är genom sin funktion av komplement till talböcker sådana hjälpmedel som lindrar invaliditet. Sverige anser sig därmed ha rätt att tillämpa en reducerad skattesats på omsättning av både tal- och ljudböcker med stöd av kategori

4 i bilaga H till det sjätte mervärdesskattedirektivet. Sverige utesluter inte heller att rätt till reducerad skattesats föreligger redan med stöd av kategori 6 till bilaga H, bl.a. mot bakgrund av att böcker i allt högre grad framställs på annat medium än papper och att det därmed kan strida mot principen om likabehandling och skatteneutralitet att behandla böcker olika enbart på grund av vilket tekniskt medium som används. En bok i pappersform eller i form av kassett eller CD-skiva konkurrerar med varandra och olikartad skattesats kan därmed påverka konkurrensen.

Mervärdesskatt på posttjänster (ärendenummer 2006/2046)

Kommissionen har anfört att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.A.1 a och artikel 13.b e i direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet) genom att inte undanta posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet och därmed förenade varuleveranser från mervärdesskatteplikt samt genom att inte undanta tillhandahållande till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom landet från mervärdesskatteplikt.

Sverige har i svar i juni 2006 anfört följande. Sedan postområdet liberaliserats och monopolet avskaffats den 1 januari 1993 finns inte längre något offentligt postväsende i Sverige. Posten AB har samma verksamhetsförutsättningar som övriga operatörer på den svenska postmarknaden och bedrivs som ett självständigt privaträttsligt subjekt utan någon ersättning från staten. Tillståndmyndigheten har möjlighet enligt lag att utse vem som helst av de 35 postoperatörerna att, genom förpliktelse i tillståndsvillkoren, tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster. I dag finns sådana tillståndsvillkor för företaget Posten AB. Den omständigheten kan inte medföra att Posten AB:s tjänster därmed betraktas som utförda av ett offentligt postväsende. Därutöver, om Posten AB, till skillnad från övriga företag som bedriver likartad postverksamhet, inte skulle ta ut mervärdesskatt på sina tjänster skulle det medföra en allvarlig konkurrensnedvridning på marknaden. Posten AB:s priser skulle då kunna bli förmånligare för personer som inte har rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt (t.ex. enskilda, banker, försäkringsbolag) eftersom Posten AB skulle kunna tillhandahålla sina tjänster utan mervärdesskatt. För företag som har rätt till avdrag för ingående skatt däremot, skulle det bli förmånligare att köpa posttjänsterna från en operatör vars tjänster är mervärdesskattepliktiga, eftersom mervärdesskatten i det fallet inte skulle utgöra en kostnad för köparen. När det sedan gäller frimärken konstaterar Sverige att användningen av dessa har förändrats. Frimärken i Sverige kan inte längre lösas in mot kontanter. Att endast undanta det betalningssätt för posttjänster som innebär förskottsbetalning med frimärke från mervärdesskatt, skulle innebära att betalningssättet skulle vara avgörande för om tjänstens ska beskattas eller inte. Det vore orimligt och skulle strida mot skatteneutralitetsprincipen. Undantaget i artikel 13B a för tillhandahållande av frimärken kan enligt regeringens uppfattning endast vara tillämpligt i de fall då frimärket används som betalningsmedel i stället för kontanter – vilket var tillfället

då direktivet antogs 1977 – eller i de fall då frimärket utgör bevis för förskottsbetalda posttjänster som är undantagna från mervärdesskatt eftersom de tillhandahålls av ett offentligt postväsende. Skr. 2006/07:85
Bilaga 4

Bristande genomförande av direktiv 2001/24/EG (ärendenummer 2006/2331)

Kommissionen har anfört att Sverige inte fullt ut genomfört direktiv 2001/24/EG om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut. Kommissionen anser att Sverige underlåtit att alls genomföra vissa artiklar i direktivet, medan andra artiklar genomförts på ett felaktigt eller ofullständigt sätt.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 18 december 2006.

Norrbottnens landstings tjänsteupphandling (ärendenummer 2006/4443)

Kommissionen har anfört att Norrbottens landsting enligt uppgift ska ha tilldelat ett lokalt företag ett kontrakt för tvättjänster utan föregående offentliggörande. Kommissionen anser därmed att Norrbottens landsting agerat i strid med artikel 49 EG och artikel 3.2 i direktiv 92/50/EEG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster. Visserligen är tvättjänster undantagna från direktivets tillämpningsföreskrifter i och med att de finns förtecknade i direktivets bilaga 1B, men av EG-domstolens rättspraxis framgår att grundläggande regler i fördraget, som t.ex. principen om likabehandling och icke-diskriminering, gäller även den typ av kontrakt som förtecknats i bilaga 1B liksom för kontrakt som hamnar under tröskeln för direktiven om offentlig upphandling. Det innebär att det av icke-diskrimineringsprincipen följer att myndigheter ska agera i enlighet med krav på öppenhet och insyn.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 18 december 2006.

6 UTBILDNINGS- OCH KULTURDEPARTEMENTET

6.1 Mål i EG-domstolen

6.2 Motiverade yttranden

Erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2003/0261)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte vidtagit alla åtgärder avseende direktiv 2001/19/EG om ändring av direktiv 89/48/EEG och 92/51/EEG om den generella ordningen för erkännande av yrkes-

kvalifikationer och av direktiv 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG och 93/16/EEG om yrkena sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinär, barnmorska, arkitekt, farmaceut och läkare, och i vart fall inte anmält åtgärderna till kommissionen. Det motiverade yttrandet rör även Jordbruksdepartementet och Socialdepartementet.

Sverige har förklarat att direktivet när det gäller i stort sett samtliga yrken är genomfört och att de återstående delarna ska genomföras inom kort. Eftersom ansvaret för genomförandet är uppdelat på olika departement har genomförandet skett i olika lagstiftningsärenden och anmälan om genomförandet har därför skett i olika omgångar.

Kommissionen har i kompletterande motiverat yttrande efterfrågat detaljerade upplysningar om genomförandet av direktivet beträffande vissa yrken.

Sverige har i svar i november 2005 lämnat den information som kommissionen efterfrågat.

Kommissionen fattade i juni 2006 beslut om stämning.

Sändning av TV-signaler (Teracom) (ärendenummer 2004/2197)

Kommissionen har uppmärksammat att sändningstillstånden för analoga marksändningar för programföretagen TV4 AB (TV4), Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Utbildningsradio AB (UR) och Sveriges Radio AB (SR) innehåller villkoret att respektive programföretag ska köpa överföringstjänster för sina TV- respektive radiosändningar av operatörsbolaget Teracom AB. Kommissionen har anfört att detta strider mot artikel 2 i direktiv 2002/77/EG om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (konkurrensdirektivet) eftersom villkoren innebär att Teracom AB ges exklusiva rättigheter på den svenska marknaden för analoga överförings- och sändningstjänster.

Sverige har anfört i följande. Det råder inte någon oenighet om den juridiska bedömningen i ärendet. Avsikten är att ta bort det aktuella tillståndsvillkoret för den kommersiella kanal som får tillstånd att sända analogt i marknätet från den 1 januari 2006, då TV4:s nuvarande tillstånd löper ut. Vad gäller SVT, UR och SR planerade regeringen att ta bort villkoren också för dessa programföretag, men först i samband med att deras tillstånd löper ut, dvs. den 31 december 2006. Den svenska regeringen ansåg inte att denna skillnad i tid hade någon betydelse mot bakgrund av att det analoga nätet är under avveckling. Regeringen har alltjämnt svårt att bedöma om det, såsom kommissionen påpekat, kan finnas något intresse för nya aktörer att etablera sig i Sverige just med hänsyn till den pågående digitaliseringen. Regeringen vill dock inte ifrågasätta kommissionens bedömning. Därför tas det omdiskuterade villkoret bort från sändningstillstånden för såväl TV4 som SVT, UR och SR från den 1 januari 2006.

Kommissionen har i kompletterande formell underrättelse gjort gällande att det svenska regelverket även vad gäller sändning via marknät av digitala TV-signaler inte står i överensstämmelse med artikel 2 i konkurrensdirektivet. Detta gäller främst tjänsten för åtkomstkontroll.

Sverige har anfört följande. I avvaktan på ny övergripande lagstiftning avser den svenska regeringen att meddela tillstånd enligt nuvarande regler under övergångsperioden 2006–2007. Regeringen avser emellertid att redan nu ändra nuvarande villkor för s.k. multiplexering. I stället för att utpeka Teracom som det företag som ska utföra denna tjänst avser regeringen att införa en skrivning i aktuella tillståndsvillkor som anger att den som utför utsändningstjänsten, utom i det fall ett programföretag disponerar en hel frekvenskanal, också ska svara för multiplexering. Denna förändring av villkoren kommer att ske i samband med att befintliga tillstånd förlängs från och med den 1 mars 2006. När det gäller åtkomstkontroll är det regeringens uppfattning att åtkomstkontroll inte utgör en sådan tjänst som omfattas av konkurrensdirektivet. Det är vidare nödvändigt att endast ett system för åtkomstkontroll används så att all marksänd TV kan tas emot med en och samma tekniska utrustning. Den nuvarande ordningen bör bl.a. mot denna bakgrund vara oförändrad i avvaktan på det pågående lagstiftningsarbetet.

Mot bakgrund av vad kommissionen anfört i kompletterande motiverat yttrande har Sverige uppgivit i huvudsak följande. I och med överlämnandet av Radio- och TV-lagsutredningen går arbetet med att revidera det svenska regelverket för in i ett intensivt skede. Regeringen kommer under hösten 2006 att t.ex. föreslå lagändringar som kommer att innebära att tillståndsgivningen för programföretagen flyttas från regeringen till Radio- och TV-verket. Regeringen kommer vidare att överväga i vad mån föreskrifter om standarder kan tillgodose målsättningen att konsumenterna endast ska behöva införskaffa en teknisk utrustning för att få del av hela programutbudet. I ljuset av vad kommissionen närmare utvecklat anser regeringen att det kan finnas skäl som talar för att tjänsten för åtkomstkontroll omfattas av konkurrensdirektivet. Frågorna kring hanteringen av åtkomstkontrollen kommer att övervägas för att åstadkomma överensstämmelse med konkurrensdirektivet.

Sverige har i svar på kommissionens skrivelse i september 2006 uppgivit att en utgångspunkt för den framtida regleringen är att fler aktörer kommer att ges möjlighet att verka på markanden samtidigt som konsumenternas tillgång till program och andra tjänster bibehålls, t.ex. genom krav på viss gemensam teknik. Mot bakgrund av tidsplanen – utarbetandet av lagrådsremiss under hösten 2006 samt proposition med lagändringar överlämnad till riksdagen våren 2007 med planerat ikraftträdande omkring den 1 januari 2008 – är det inte möjligt att ge någon mer detaljerad beskrivning av hur de nya reglerna kommer att se ut.

Kommissionen fattade i oktober 2006 beslut om stämning.

7 JORDBRUKSDEPARTEMENTET

7.1 Mål i EG-domstolen

Uppfödning av hästar och ponnyer (ärendenummer 1999/4253, mål C-206/05)

Kommissionen yrkade att EG-domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:82) uppställa ett krav på att en hingst ska vara avelsvärderad i Sverige för att få användas till avel med andra ston än hingstägarens egna, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt – i första hand – artikel 3 i direktiv 90/427/EEG om avelsmässiga och genealogiska villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen eller – i andra hand – artikel 28 EG.

Sverige medgav talan.

I dom den 26 oktober 2006 biföll EG-domstolen talan på den första grunden, dvs. att de svenska bestämmelserna står i strid med artikel 3 i direktiv 90/427/EEG.

7.2 Motiverade yttranden

7.3 Formella underrättelser

Import av idisslare (ärendenummer 2002/4536)

Kommissionen har anfört att direktiv 92/65/EEG om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon, med undantag för de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG, innehåller uttömmande bestämmelser om hur många provtagningar som ska utföras, liksom var och när dessa ska ske. Eftersom regleringen av dessa frågor således är fullständigt harmoniserade har medlemsstaterna inte längre rätt att kräva provtagning utöver vad som föreskrivs i direktivet. Det svenska kravet på ytterligare provtagning av alla idisslare i karantän i Sverige strider därför mot artikel 6.A.2 b i direktivet.

Sverige har anfört att det framgår av artiklarna 14 och 15 i direktivet att lagstiftaren har ansett att det för medlemsstater med nationella bekämpningsprogram eller ett mycket gott djurhälsotillstånd finns ett

behov att upprätthålla strängare krav. Mot bakgrund av det – jämfört med många andra medlemsstater – unika djurhälsotillståndet i Sverige och de officiella friförklaringar som Sverige har erhållit avseende de vanligaste lantbruksdjuren, är det nödvändigt att upprätthålla de strängare krav på provtagning som tillämpas i Sverige för idisslare. Sverige har därför för avsikt att under första delen av år 2004, enligt artikel 15 i direktivet, ansöka om friförklaring från tuberkulos för samtliga slag av idisslare som täcks av direktivet, med undantag av hjortar. Vad avser tuberkulos på hjort avser Sverige att inom samma tid ansöka om att det pågående kontrollprogrammet ska godkännas som ett nationellt bekämpningsprogram enligt artikel 14 i direktivet.

Sverige har i ett kompletterande svar i april 2005 uppgett att Sverige har återkallat sin ansökan om frihet från tuberkulos. Sverige kvarstår dock med sin ansökan om godkännande av kontrollprogram för hjortar. Med anledning av återkallelsen kommer Jordbruksverket, vad avser andra idisslare än hjortar, att ändra sina föreskrifter så att dessa uppfyller kraven i direktivet.

Hästtävlingar (ärendenummer 2002/5121)

Kommissionen har anfört att Sverige inte iakttar bestämmelserna i direktiv 90/428/EEG om handel med hästdjur som är avsedda för tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar. De svenska bestämmelserna hindrar hingstar som inte är inskrivna i huvudavsnittet i den svenska stamboken från att tävla i Sverige.

Sverige har i svar i september 2003 anfört att artikel 4.2 a i direktivet medger undantag för ”tävlingar endast för hästdjur som är registrerade i en särskild stambok och som har till syfte att förbättra rasen, ...” och har förklarat att det är denna undantagsbestämmelse som har utnyttjats.

Burar för värphöns (ärendenummer 2003/4481)

Kommissionen har gjort gällande att den svenska lagstiftningen om burar för värphöns strider mot artiklarna 28 och 30 EG eftersom den får till följd att utländska tillverkare av burar för värphöns hindras från att saluföra sina produkter i Sverige. Kommissionen också gjort gällande att det tekniska förfarandet för godkännande av inredda burar för värphöns delvis grundar sig på bestämmelser som borde ha anmälts enligt direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

Sverige har i svar i maj 2005 anfört följande. Enligt 7 – 8 §§ djurskydds-förordningen (1988:539) ska nya tekniska system och ny teknisk utrustning för djurhållning ha godkänts ur djurhälsosynpunkt innan de får användas. Frågan om godkännande prövas av Djurskyddsmyndigheten. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:8) om godkännande av ny teknik innehåller en ömsesidighetsklausul som innebär att varor som genomgått motsvarande förfarande i annat EU/EES-land samt Turkiet inte omfattas av kravet på godkännande. Genom nyteknikprovningen kan konstruktionsfel rättas till och endast ett begränsat antal djur blir utsatta

för felen. Att undersöka nya tekniska system eller ny teknisk utrustning först i efterhand innebär risk för att djurskyddet inte blir tillräckligt. Sverige anser därför att kravet på godkännande av nya tekniska system vad avser inredda hönsburar är både proportionerligt och nödvändigt med hänsyn till djurskyddet och djurhälsan. De genomförda provningarna pågick visserligen under en relativt lång period, mycket beroende på att systemen är så komplexa. Tidsperioden var dock nödvändig för att kunna erhålla vetenskapligt säkra resultat. Kostnaden för förfarandet kan inte anses vara obefogat hög. När det gäller frågan om hur ömsesidighetsklausulen i djurskyddsmyndighetens föreskrifter tillämpas, har Djurskyddsmyndigheten, sedan ömsesidighetsklausulen trädde i kraft den 1 december 2004, inte mottagit någon anmälan om användning av inhysningssystem som genomgått ett förfarande som motsvarar nyteknikgodkännandet. Det kan emellertid bli aktuellt att beakta ömsesidighetsklausulen även i samband med förprovningen av djurstallar (se 3 § djurskyddslagen (1988:534), 5 – 6 §§ djurskyddsförordningen och Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:95) om förprovning av djurstallar). Sverige har dessutom framhållit att direktiv 1999/74/EG om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns är ett minimidirektiv varför det står varje medlemsstat fritt att välja att införa bestämmelser som medför en högre djurskyddsnivå. Vad slutligen gäller underlåtenhet att anmäla tekniska föreskrifter enligt direktiv 98/34/EG, har Sverige uttryckt viss förståelse för kommissionens uppfattning på vissa punkter. I dessa delar kommer anmälan att ske.

Kontroll och övervakning av fiskeverksamhet (ärendenummer 2004/2270)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har infört ett effektivt kontrollsystem för fiskeriverksamhet i enligt artiklarna 1.2, 2.1 och artikel 31 i förordning (EG) nr 2847/93 om införande av kontrollsystem för den gemensamma fiskeripolitiken. De skyldigheter som avses gäller åtgärder som rör förvaltningen av torskfisket i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön, övervakningen av landning av fisk för industri-fiske och uppföljning av överträdelser av den gemensamma fiskeripolitiken.

Sverige har i svar i april 2006 anfört följande. När det gäller återhämtningsplanen för torsk i Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön är det riktigt att systemet med förhandsanmälningar för landningar av mer än ett ton torsk i ett inledande skede efter att reglerna trätt i kraft inte fungerade fullt ut. Förhållandena har dock förbättrats. Det har även förekommit att anmälningar av vilka typer av fiskeredskap som befälhavare avser att använda har inkommit för sent. Anledningen härtill var bl.a. att det nationella genomförandet av de gemenskapsrättsliga reglerna var försenat. Uppföljningen har emellertid varit sådan att det inte förelegat någon risk för överutnyttjande. Detta är anledningen till att de svenska myndigheterna inte förbjöd fartyg att fiska i de aktuella områdena trots att de inte har gjort någon anmälan. När det gäller överträdelser av toleransmarginalen vid uppskattningen av de kvantiteter torsk som behålls ombord vid fiske i Östersjön, pågår alltså uppföljningen av dessa ärenden. Kommissionens påstående om att de

svenska myndigheterna inte vidtagit några åtgärder förefaller således något förhastat. När det gäller övervakningen av landningen av fisk för industrifiske har Sverige efterfrågat förtydliganden från kommissionen avseende vissa delar av den kritik som riktats mot Sverige. Vad gäller det svenska provtagningssystemet, så ska provtagning i Östersjön ske på det sätt som gemenskapen föreskrivit i Västerhavet och provtagning sker regelbundet. Beträffande uppföljningen av överträdelser av den gemensamma fiskeripolitiken så bör det beaktas att den svenska ordningen för att beivra överträdelse är straffrättslig. Det innebär att det tar tid innan ärenden syns i rapporteringen till kommissionen. Det föreligger förslag till ändringar i det svenska sanktionssystemet för att möjliggöra en snabbare handläggning.

Hästtävlingar – ponnyer (ärendenummer 2004/4528)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige har underlåtit att genomföra direktiv 90/428/EEG om handel med hästdjur som är avsedda för tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar. Vidare anser kommissionen att Sverige har överträtt artikel 3 i direktivet genom att ponnyer som är registrerade i stambok i en annan medlemsstat eller har sitt ursprung i en annan medlemsstat inte tillåts att delta i tävlingar som anordnas av Svenska ponnyavelsförbundet för tre och fyraåriga ponnyer.

Sverige har i svar i december 2005 anfört att en särskild utredare har tillkallats för att lämna förslag på hur bestämmelserna i direktiv 90/428/EEG ska genomföras i Sverige. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag i juni 2006. Efter remissförfarande beräknas direktivet vara formellt genomfört i svensk lagstiftning den 1 juli 2007.

Bristande genomförande av direktiv 2005/43/EG (ärendenummer 2006/0827)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/43/EG om ändring av bilagorna till direktiv 68/193/EEG om saluföring av vegetativt förökningsmaterial av vinstockar, har brutit mot direktivet.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 16 december 2006.

8 MILJÖDEPARTEMENTET

8.1 Mål i EG-domstolen

Spillojor (ärendenummer 2000/2206, mål C-201/03)

I dom den 30 mars 2004 fastställde EG-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 75/439/EEG om omhändertagande av spilloljor genom att inte i enlighet med artikel 3.1 i direktivet vidta de åtgärder som krävs för att spilloljor i första hand ska behandlas genom regenerering, om en sådan behandling är möjlig mot bakgrund av tekniska, ekonomiska och organisatoriska begränsningar.

Kommissionen har härefter efterfrågat information om vilka åtgärder som Sverige vidtagit för att följa EG-domstolens dom.

Sverige har i svar i oktober 2004 anfört att artikel 3.1 i direktivet har genomförts i svensk lagstiftning genom en ändring i förordningen (1993:1268) om spilloljor. Ändringen, som trädde i kraft den 1 december 2002, innebär att förordningstexten motsvarar lydelsen i artikel 3.1 i direktivet. Genom förordningsändringen framgår det klart att regenerering av spillolja är den form av omhändertagande av spillolja som ska prioriteras. Denna prioriteringsskyldighet tillämpas också i praktiken. En bidragande orsak till detta är Naturvårdsverkets informationsinsatser i kombination med en noggrann och kontinuerlig uppföljning av tillämpningen. Vidare har ett samarbete med regenereringsanläggningar i Danmark och Tyskland inletts. Sedan prioriteringsskyldigheten infördes har mängden spillolja som gått till regenerering ökat avsevärt och beräknas fortsätta att öka. För det fall denna positiva utveckling skulle avta är den svenska regeringen redo att vidta ytterligare åtgärder. Sammanfattningsvis anser Sverige att landet uppfyller sina skyldigheter enligt art 3.1 i direktivet.

8.2 Motiverade yttranden

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130)

Kommissionen har anfört att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.2-5.4 i direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom att inte se till att kväverening utförs genom tertiär rening av avloppsvatten från ett stort antal tätorter i de centrala delarna av Nord- och Sydsverige. Underlåtelsen består i att Sverige inte infört kväverening av allt avloppsvatten från tätorter med över 10 000 personer. Enligt kommissionen påverkar utsläppen eutrofieringsnivån i delar av Bottenhavet och Egentliga Östersjön. Den naturliga kväveretentionen som nu förekommer räcker inte till för att förhindra att kvävebelastningen vid utsläppskällan bidrar till eutrofieringen av Östersjön. Sverige har inte genom sina skrivelser visat att kvävereningen inte skulle påverka eutrofieringsnivån i Östersjön.

Sverige har i svar i juni 2004 anfört följande. Bottniska viken är inte känslig för kväve, men för fosfor. Därför är det inte motiverat att installera kväverening i Bottniska viken. Det kväve som finns i Bottniska viken får inte någon effekt på vattnet i Östersjön. När det gäller utsläppen i södra Sveriges inland så avgår kväve på naturlig väg när avloppsvattnet transporteras genom vattendrag på vägen ut till kusten. I fråga om ett begränsat antal reningsverk i södra Sveriges inland har direktivet inte genomförts. Ärendet är emellertid tekniskt komplicerat och de vetenskapliga fakta som måste beaktas är alltför omfattande för att redogöra för i skrift inom ramen för överträdelseärendet.

Kommissionen har gjort gällande att de svenska bestämmelserna om kyl- och värmepumpanläggningar strider mot direktiv 97/23/EG om tryckbärande anordningar. Eftersom det är ett fullharmoniseringsdirektiv kan en medlemsstat inte begära ytterligare eller särskilda krav för de aspekter som faller under direktivet. När det gäller de aspekter som omfattas av ett harmoniseringsdirektiv är krav på likvärdiga standarder inte giltiga. Alla varor som uppfyller kraven i direktivet och är CE-märkta ska garanteras fri rörlighet.

Sverige har anfört att de svenska reglerna i Naturvårdsverkets kungörelse (SNFS 1992:16) med föreskrifter om kyl- och värmepumpanläggningar innehållande CFC, övriga CFC, haloner, HCFC och HFC ("köldmediekungörelsen") inte strider mot direktivets krav då direktivet endast är tillämpligt på risker som härrör från tryck. Risken för utsläpp av ozonnedbrytande ämnen och fluorerade växthusgaser – som regleras i 3 § och 8 § köldmediekungörelsen – härrör i stället från själva förekomsten av sådana ämnen i tryckbärande anordningar. Dock kommer de svenska reglerna i köldmediekungörelsen att ses över med anledning av kommande den förordningen om fluorerade växthusgaser.

Som svar kom kommissionens kompletterande formella underrättelse har Sverige åberopat vad som tidigare anförts samt påpekat att 3 § köldmediekungörelsen inte innebär att kylsystem måste konstrueras i enlighet med Svensk Kylnorm eller likvärdig standard. Att tillämpa dessa standarder är endast ett sätt att uppfylla kraven i köldmediekungörelsen.

Ärendet överlämnades i november 2005 av Näringsdepartementet till Miljödepartementet.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige, genom bristen på överrensstämmelse mellan den svenska lagstiftningen och direktiv 97/23/EG, inte har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att arbetet med översynen av köldmediekungörelsen inletts mot bakgrund av att förordning nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser trädde i kraft den 4 juli 2006. I förslaget till ny köldmediekungörelse har kraven på utrustning tagits bort, liksom hänvisningen till Svensk Kylnorm. Efter sedvanlig remissbehandling kommer de nya reglerna att kunna träda i kraft och anmälas till kommissionen. När det gäller de i ärendet ifrågasatta reglerna beräknas ändringen kunna träda i kraft i januari 2007.

Sveriges förslag till tillägg till Stockholmskonventionen (ärendenummer 2005/2405)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att ensidigt föreslå att perflouroktansulfonat (PFOS) läggs till bilaga A till Stockholms-

konventionen om långlivade organiska föroreningar, har inskränkt gemenskapens handlingsutrymme i internationella förhandlingar och berövat gemenskapsinstitutionerna möjligheten att utöva sin roll enligt fördraget i de internationella förhandlingarna. Sverige har därför brutit mot sin skyldighet till lojalt samarbete enligt artikel 10 EG och agerat i strid med artikel 300.1 EG.

Sverige har anfört följande. Sverige har gjort stora ansträngningar för att nå en gemensam internationell representation av gemenskapen när det gäller PFOS. Sverige har kontinuerligt samrått med kommissionen och övriga medlemsstater och strävat mot att nå en gemensam ståndpunkt inom gemenskapen. Den svenska nomineringen har skett först när dessa ansträngningar visat sig resultatlösa. Sveriges agerande i detta fall innebär därför inte att Sverige har åsidosatt samarbetskyldigheten enligt artikel 10 EG. PFOS är fortfarande oreglerat på gemenskapsnivå. I den situationen har medlemsstaterna behörighet att själva vidta såväl interna som externa åtgärder för detta ämne. Sverige har därför inte heller agerat i strid med artikel 300.1 EG.

Kommissionen har i motiverat yttrande vidhållit att Sverige åsidosatt sina skyldigheter enligt artiklarna 10 och 300.1 EG då Sverige inte i tillräcklig utsträckning har eftersträvat ett gemensamt handlande i fråga om PFOS. Vid tidpunkten för den svenska nomineringen av PFOS pågick förfaranden för gemensamma åtgärder på området. Åtgärden kan inte heller godtas därför att den var brådskande. Den svenska regeringen borde mot denna bakgrund ha avstått från att ensam nominera PFOS till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att regeringen noga fullgjorde den informations- och samrådsskyldighet som följer av artikel 10 EG i samband med nomineringen av PFOS till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar. Gemenskapen hade vid denna tidpunkt inte inlett någon bestämd åtgärd beträffande PFOS. Det har inte heller ifrågasatts att det var angeläget att vidta åtgärder mot de miljörisker PFOS medför och att ämnet i sig var lämpligt att nominera till Stockholmskonventionen. Den svenska nomineringen har därför inte äventyrat gemenskapens syfte med att ingå denna konvention eller uppnåendet av gemenskapens mål på miljöpolitikens område. Den svenska regeringen menar mot denna bakgrund att det inte har förelegat någon skyldighet enligt artikel 10 EG att avstå från att nominera PFOS, särskilt som åtgärden vidtogs sedan Sverige hade gjort resultatlösa ansträngningar för att uppnå ett gemensamt handlande.

Bristande genomförande av direktiv 2002/91/EG (ärendenummer 2006/0156)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2002/91/EG om byggnaders energiprestanda, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivet kommer att genomföras genom en ny lag

om energideklaration för byggnader. Den nya lagen föreslås av regeringen i proposition 2005/06:145, Energideklaration för byggande, vilken har överlämnats till riksdagen. Skr. 2006/07:85
Bilaga 4

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att lag (2006:985) om energideklaration för byggnader träder i kraft den 1 oktober 2006. Genomförandet anmäldes till kommissionen den 14 augusti 2006. Arbetet pågår alltjämt med att komplettera förordningar och myndighetsföreskrifter. Avsikten är att samtliga regler som krävs för genomförande av direktiv 2002/91/EG ska träda i kraft den 1 oktober 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2003/122/Euratom (ärendenummer 2006/0157)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/122/Euratom om kontroll av slutna radioaktiva strålkällor med hög aktivitet och herrelösa strålkällor, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivet kommer att genomföras bl.a. genom en ändring i 13 § strålskyddslagen (1988:220) samt genom antagandet av två nya förordningar. Förordningarna och ändringen i strålskyddslagen beräknas träda i kraft 1 juli 2006. Återstående delar av direktivet kommer att genomföras genom Strålskyddsinspektionens föreskrifter.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

8.3 Formella underrättelser

Kopparmateriel i Stockholms miljöprogram (ärendenummer 2003/4979)

Kommissionen har anfört att bestämmelserna i punkt 2.5 och 2.6 i Stockholms miljöprogram, som avser användningen av kopparmaterial på byggnader och i tappvattensystem, strider mot bestämmelserna om fri rörlighet för varor enligt artiklarna 28 och 30 EG.

Sverige har anfört att Stockholms miljöprogram är ett måldokument som inte är bindande för enskilda medborgare eller kommunens nämnder och styrelser varför det inte omfattas av fördragets bestämmelser om fri rörlighet för varor. Syftet med dokumentet är att skapa en grund för frivilliga engagemang och att hålla en hög nivå på miljö- och hälsoskyddsarbetet i staden.

Kommissionen har vidhållit att miljöprogrammet strider mot enligt artiklarna 28 och 30 EG eftersom det i Stockholmsområdet begränsar användningen och således importen och saluföringen av kopparbaserade byggprodukter som lagligen tillverkas och saluförs i andra medlemsstater. De svenska myndigheterna har varken presenterat vetenskapliga belägg för att bevisa den påstådda miljörisken, eller påvisat kopplingen mellan användningen av kopparbaserade byggprodukter och påstådd risk.

Sverige har i svar på kompletterande formell underrättelse i februari 2006 vidhållit vad som tidigare anförts och har därutöver tillagt följande. Enligt Stockholms stad är koppar i form av fria joner mycket giftigt för organismer i mark och vatten. Staden har vidare – med hänvisning till rapporter framtagna i dess miljöarbete – uppgett att koppar från tak och byggnader bidrar till förekomsten av koppar i Stockholm.

Bristande genomförande av direktiv 79/409/EEG (ärendenummer 2004/4599)

Kommissionen har anförts att Sverige inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att genomföra direktiv 79/409/EEG, om bevarande av vilda fåglar, i svensk lagstiftning. Sverige har mot bakgrund av den jakt, fångst och förflyttning av duvhökar som sker i landet inte tillämpat det generella förbudet mot fångst och dödande av vilda fåglar enligt direktivets artikel 5, eller undantagen i artikel 9.1 och 9.2 på ett riktigt sätt.

Sverige har i svar i september 2006 anförts att den mycket begränsade jakt, fångst och förflyttning av duvhök som sker inte påverkar duvhökspopulationens utveckling eller gynnsamma bevarandestatus. I de fåtal fall det handlar om jakt, fångst och förflyttning av duvhök finns inte någon annan lämplig lösning för att säkerställa skyddet för flora och fauna (fålhöns), varför det svenska agerandet är förenligt med de skyldigheter som följer av artiklarna 5 och 9 i fågeldirektivet.

Bristande genomförande av direktiv 2004/67/EG (ärendenummer 2006/0699)

Kommissionen har anförts att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/67/EG om åtgärder för att säkerställa en tryggad naturgasförsörjning, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i augusti 2006 anförts att direktivet har genomförts och att detta anmälts till kommissionen den 14 augusti 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2005/25/EG (ärendenummer 2006/0700)

Kommissionen har anförts att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/25/EG om ändring av bilaga till direktiv om växtskyddsmedel som innehåller mikroorganismer, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att direktivet har genomförts och att detta har anmälts till kommissionen den 14 augusti 2006.

Brister i genomförandet av el-direktivet (ärendenummer 2006/2062)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har genomfört bestämmelserna i artiklarna 15.2 b och c samt 23.2 i direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG – Uttalanden om verksamheter som rör nedläggning och avfallshantering. De systemansvariga för distributions-system som har över 100 000 kunder är nämligen inte skyldiga enligt ellagen (1997:857), såsom den ändrats genom lag (2005:404) om ändring i ellagen, att hålla sin verksamhet tillräckligt åtskild på det sätt som föreskrivs i artikel 15.2 b och c i direktivet. Vidare innehåller de svenska bestämmelserna inte någon skyldighet för tillsynsmyndigheterna att i enlighet med artikel 23.2 i direktivet fastställa eller godkänna de metoder som används för att beräkna eller fastställa villkoren för anslutning och tillträde till nationella nät och tillhandahållandet av balanstjänster.

Sverige har i svar i juni 2006 anfört följande. Artikel 15.2 b och c i direktivet är korrekt genomförda i svensk rätt genom aktiebolagslagens bestämmelser i förening med bestämmelserna i 3 kap. 1, 1 a och 1 b §§ ellagen. Dessa bestämmelser innebär nämligen att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen av nätbolagen beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt. Bestämmelserna innebär även att nätbolagen har faktisk beslutanderätt, oberoende av integrerade elföretag, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utbyggnad av nätet. Enligt regeringens mening uppfyller därför den lagstiftning som anmälts till kommissionen kraven på funktionell åtskillnad av nätföretagen på det sätt som fastställts i artikel 15.2. b-c i direktivet. Vad beträffar artikel 23.2 i direktivet innebär den lagstiftning som har anmälts till kommissionen att Sverige under en övergångsperiod infört sådana bestämmelser, som syftar till att tillgodose el-direktivets krav enligt artikel 23.2 a. Regeringen beslutade också den 30 mars 2006 att en särskild utredare ska lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att införa en ny ordning där tillsynsmyndigheten, på förhand ska godkänna eller fastställa dels nätföretagens överförings-tariffer, dels nätföretagens anslutningsavgifter, eller metoder för att fastställa sådana avgifter. Utredaren ska utgå från att förhandsprövningen av nätföretagens tariffer för överföring av el ska baseras på det nuvarande regelverket för bedömning av skäligheten. I uppdraget ingår även att lämna motsvarande förslag avseende avgifter och övriga villkor för anslutning. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2007, varefter sedvanlig beredning med remittering och framtagandet av en proposition kan ta vid. Vad beträffar artikel 23.2 b i direktivet anser regeringen att de bestämmelser som anmälts till kommissionen, nämligen 8 kap. 4a och ab §§ samt 12 kap 2 och 3 §§ ellagen, innebär att Sverige infört sådana bestämmelser som krävs för att uppfylla direktivets krav.

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att utan att lämna någon förklaring utesluta 358 insjövatten och 161 kustvatten från tillämpningsområdet för direktiv 76/160/EEG om kvaliteten på badvatten, har brutit mot bestämmelserna i artiklarna 4.1, 6.1 och 13 i direktivet.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört att 165 av de 519 badvatten som den formella underrättelsen avser är registrerade som EU-bad på vilka direktivets bestämmelser tillämpas i Sverige. Beträffande 5 vatten är det ännu oklart om direktivets bestämmelser är tillämpliga och berörda kommuner har uppmanats att vidta nödvändiga åtgärder. Övriga vatten som avses i den formella underrättelsen torde inte omfattas av direktivet. Registreringen av dessa har visat sig felaktig eftersom de utnyttjas av ett alltför litet antal badande för att omfattas av direktivet. Beträffande 32 fall har Sverige sedan tidigare lämnat en förklaring till kommissionen.

Bristande genomförande av direktiv 93/68/EC (ärendenummer 2006/0522)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har anmält genomförandet av direktiv 93/68/EC om ändring av direktiv 87/404/EEG (enkla tryckkärl), 88/378/EEG (leksaker säkerhet), 89/106/EEG (byggprodukter), 89/336/EEG (elektromagnetisk kompatibilitet), 89/392/EEG (maskiner), 89/686/EEG (personlig skyddsutrustning), 90/384/EEG (icke-automatiska vågar), 90/385/EEG (aktiva medicintekniska produkter för implantation), 90/396/EEG (anordningar för förbränning av gasformiga bränslen), 91/263/EEG (teleterminalutrustning), 92/42/EEG (nya varmvattenpannor som eldas med flytande eller gasformigt bränsle) och 73/23/EEG (elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser) eller vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört följande.

Direktiv 93/68/EEG har, såvitt avser ändring i direktiv 87/404/EEG, 89/392/EEG och 89/686/EEG, genomförts och anmälan gjordes till EFTA:s övervakningsmyndighet den 22 mars 1995.

Direktiv 93/68/EEG har, såvitt avser ändring i direktiv 88/378/EEG, genomförts och anmälan gjordes till kommissionen den 12 maj 1998.

Direktiv 93/68/EEG har, såvitt avser ändring i direktiv 89/106/EEG, 89/336/EEG, 92/42/EEG och 73/23/EEG, genomförts och anmälts till kommissionen den 26 juni 2006.

Direktiv 93/68/EEG har, såvitt avser ändring i direktiv 90/385/EEG, till övervägande del genomförts genom bestämmelser i lagen om (1993:584) om medicintekniska produkter, lagen om (1992:1119) om teknisk kontroll, lagen (1992:1534) om CE-märkning samt genom av Läkemedelsverket meddelade föreskrifter (LVFS 2001:5, 2001:7 och 2003:11). Anmälan avseende dessa delar kommer att ske till kommissionen snarast. Den del av direktiv 93/68/EEG som rör direktiv 90/385/EEG och som återstår att genomföra kommer att införlivas inom kort genom av Läkemedelsverket meddelade föreskrifter. Så snart dessa

ändringar har genomförts kommer anmälan om genomförandet att ske till kommissionen.

Direktiv 93/68/EEG har, såvitt avser ändring i direktiv 90/396/EEG genomförts genom Sprängämnesinspektionens föreskrifter och allmänna råd om gasapparater (SÄIFS 2000:6). Direktiven genomfördes i samband med Sveriges EU-tillträde, ursprungligen genom Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1994:3) om gasapparater. Enligt Statens räddningsverks föreskrift (2003:3) råder fortsatt giltighet för Sprängämnesinspektionens föreskrifter och allmänna råd om gasapparater (SÄIFS 2000:6). Anmälan kommer att ske till kommissionen snarast.

Direktiv 93/68/EEG har, såvitt avser ändring i direktiv 90/384/EEG, genomförts och anmälts till EFTA:s övervakningsmyndighet den 6 december 1994.

När det gäller genomförandet av direktiv 93/68/EEG, såvitt avser ändring i direktiv 91/263/EEG, vill regeringen framhålla följande. Direktiv 91/263/EEG och artikel 11 i direktiv 93/68/EEG, som ändrar i direktiv 91/263/EEG, har upphävts och ersatts av direktiv 98/13/EG. Direktiv 98/13/EG har i sin tur upphävts och ersatts av direktiv 1999/5/EG. Direktiv 1999/5/EG har genomförts och anmälan till kommissionen gjordes den 7 april 2000.

Bristande genomförande av direktiv 2005/21/EG (ärendenummer 2006/0529)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/21/EG om anpassning till den tekniska utvecklingen av rådets direktiv 72/306/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av föroreningar från dieselmotorer som används i fordon, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört att direktivet har genomförts och att detta anmälts till kommissionen den 5 juli 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2005/33/EG (ärendenummer 2006/0826)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/33/EG om ändring av direktiv 1999/32/EG vad gäller svavelhalten i marina bränslen, har brutit mot direktivet.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 16 december 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2005/84/EG (ärendenummer 2006/0830)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2005/84/EG om ändring av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning

och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (ftalater i leksaker och barnavårdsartiklar), har brutit mot direktivet.

Skr. 2006/07:85
Bilaga 4

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 16 december 2006.

9 NÄRINGSDEPARTEMENTET

9.1 Mål i EG-domstolen

”Open skies” (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

I dom den 5 november 2002 fastställde EG-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG) och 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse), enligt förordning (EEG) nr 2409/92 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik och enligt förordning (EEG) nr 2299/89 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 3089/93, genom att, trots omförhandlingen av luftfartsavtalet av den 16 december 1944 mellan Konungariket Sverige och USA, bibehålla internationella åtaganden gentemot USA avseende vilka flygpriser som trafikföretag som USA har utsett ska tillämpa på flyglinjer inom gemenskapen, avseende de datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används i Sverige och om att ge USA rätt att neka eller återkalla trafikrättigheter för det fall de av Sverige utsedda lufttrafikföretagen inte ägs av denna medlemsstat eller av svenska medborgare.

Kommissionen har i formell underrättelse påtalat att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EG-domstolens dom. Kommissionen anser därmed att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG.

Sverige har i svar i september 2004 anfört följande. Det är riktigt att EG-domstolen fastställde att vissa delar av Sveriges luftfartsavtal med USA inte var förenliga med Sveriges åtaganden enligt fördraget. Eftersom frågan inte enbart rör Sveriges förhållande till USA har Sverige i den uppkomna situationen sökt att samordna sitt agerande med övriga medlemsstater i syfte att nå en gemensam lösning. Som regeringen har uppfattat det har detta också skett helt i enlighet med kommissionens bedömning av vilken handlingslinje som varit den lämpligaste. Alltsedan mandatet för kommissionen beviljades har Sverige utgått från att bristerna i det bilaterala avtalet skulle tillrättaläggas genom det gemenskapsavtal med USA som kommissionen förhandlar om. Eftersom gemenskapsförhandlingar med USA med hög intensitet har pågått alltsedan kommissionen fick sitt mandat, har regeringen ännu inte övervägt att säga upp det bilaterala luftfartsavtalet. Vad gäller frågan om uppsägning/ändring av avtalet har Sverige slutligen särskilt hänvisat till den gemensamma deklaration som rådet och kommissionen antog vid ministerrådet i juni 2003. Enligt regeringens mening har USA inte

motsatt sig erforderliga ändringar i avtalen och det har därmed inte uppstått en situation som enligt deklARATIONEN kräver att medlemsstaterna som en sista utväg bör vidta en sådan allvarlig åtgärd som att säga upp luftfartsavtalen i fråga. Som framgår av deklARATIONEN är detta under alla omständigheter inte en fråga som kan eller bör avgöras av medlemsstaterna var för sig.

9.2 Motiverade yttranden

Bristande genomförande av direktiv 2003/42/EG (ärendenummer 2005/0868)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte anmäla genomförandet av direktiv 2003/42/EG om rapportering av händelser inom civil luftfart, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att genomförandet av direktivet är försenat. Direktivet föranleder lagändringar och en promemoria med förslag till genomförandeåtgärder håller på att tas fram för att därefter remitteras. En proposition beräknas kunna lämnas till riksdagen i mars 2006. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2006.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att arbetet med att ta fram förslag till genomförande fortgår. En proposition beräknas kunna överlämnas till riksdagen under senhösten 2006. Förseningen beror på svårigheter att förena vissa av direktivets krav med den svenska sekretesslagstiftningen.

Bristande genomförande av direktiv 2004/52/EG (ärendenummer 2006/0159)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/52/EG om driftkompatibilitet mellan elektroniska vägtullsystem, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att regeringen avser att överlämna en proposition med förslag till lagstiftning som genomför direktivet under våren 2006. De nya författningar som krävs för att genomföra direktivet beräknas träda i kraft den 1 juli 2006.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Sverige har i svar i augusti 2006 uppgett bl.a. att en proposition med förslag till genomförande av direktivet kommer att läggas fram för riksdagen under hösten 2006. De nya författningar som krävs för att genomföra direktivet beräknas träda i kraft den 15 december 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/49/EG (ärendenummer 2006/0526)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/49/EG om säkerhet på gemenskapens järnvägar och om ändring av rådets direktiv 95/18/EG om tillstånd för järnvägsföretag och direktiv 2001/14/EG om tilldelning av infrastrukturkapacitet, uttag av avgifter för utnyttjande av järnvägsinfrastruktur och utfärdande av säkerhetsintyg (järnvägssäkerhetsdirektivet), har brutit mot direktiven.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört följande. Direktivet kommer att genomföras genom ändringar i järnvägslagen (2004:519) och lagen (1990:712) om undersökning av olyckor. Därutöver kommer direktivet att införlivas genom förordningar beslutade av regeringen samt föreskrifter beslutade av Järnvägsstyrelsen. Beslut om överlämnande av proposition till riksdagen med förslag till genomförande av direktivet förväntas under hösten 2006. De bestämmelser som behövs för att genomföra direktivet beräknas vara i kraft den 1 februari 2007.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktiven i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/50/EG (ärendenummer 2006/0527)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/50/EG om ändring av rådets direktiv 96/48/EG om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet för höghastighetståg och Europaparlamentet och rådets direktiv 2001/16/EG om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet för konventionella tåg, har brutit mot direktiven.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört följande. Direktiven kommer att genomföras genom ändringar i järnvägslagen (2004:519). Därutöver kommer direktiven att införlivas genom förordningar beslutade av regeringen samt föreskrifter beslutade av Järnvägsstyrelsen. Beslut om överlämnande av proposition till riksdagen med förslag till genomförande av direktiven förväntas under hösten 2006. De bestämmelser som behövs för att genomföra direktiven beräknas vara i kraft den 1 februari 2007.

Kommissionen har i motiverat yttrande anfört att Sverige brutit i sin skyldighet att anmäla åtgärder som vidtagits föra att genomföra direktiven i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 18 december 2006.

9.3 Formella underrättelser

Skr. 2006/07:85

Bilaga 4

Begränsningen av vissa fordon i större svenska städer (ärendenummer 2002/2157)

Kommissionen har påpekat att Sverige förbjuder vissa tunga fordon att köras inom de särskilda miljözonerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Lund, om de inte förses med en viss dyrbar avgasreningsutrustning. Denna avgasreningsutrustning kan endast kontrolleras av fyra laboratorier i EU och godkännas av Motortestcenter AB i Sverige. Detta medför att sådana utlandsregistrerade tunga fordon som lagligen tillverkas och saluförs i andra medlemsstater inte får användas i dessa ur ekonomisk synvinkel viktiga svenska städer. Eftersom detta hindrar den fria rörligheten för dessa fordon mellan medlemsstaterna uppfyller Sverige inte sina skyldigheter enligt artikel 28 EG.

Sverige har i svar i februari 2005 anfört att kommunerna är medvetna om den gemenskapsrättsliga problematik som kommissionen pekat på och därför gemensamt har utarbetat reviderade miljözonsbestämmelser, vilka kommer att beslutas under februari och mars 2005. De nya bestämmelserna beräknas kunna träda i kraft den 1 januari 2006. Genom nämnda ändringar blir de kommunala föreskrifterna om miljözoner förenliga med artikel 28 EG.

Medborgarskapskrav för befälhavare (ärendenummer 2004/2151)

Kommissionen har anfört att det av 4 kap 1 § fartygssäkerhetsförordningen (2003:438) följer att befälhavare på ett svenskt handelsfartyg ska vara svensk medborgare och ha fyllt 20 år om inte Sjöfartsverket av särskilda skäl medger annat. Den praxis som Sjöfartsverket utvecklat för att ge dispens från medborgarskapskravet innebär visserligen att det råder överensstämmelse mellan de nationella bestämmelserna och gemenskapsrätten som den tolkats av EG-domstolen. Att dispens beviljas enbart på grund av administrativ praxis är emellertid inte tillförlitligt för medborgare i EU när de utnyttjar sin rätt till fri rörlighet och söker en tjänst som befälhavare på ett fartyg som seglar under svensk flagg. Denna administrativa praxis måste därför fastställas i bindande bestämmelser för att de svenska bestämmelserna ska kunna anses överensstämma med gemenskapslagstiftningen. Sverige har mot denna bakgrund inte fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 39 EG om fri rörlighet för arbetstagare.

Sverige har i svar i september 2005 anfört att regeringen har beaktat kommissionens synpunkt och har för avsikt att ta bort kravet på svenskt medborgarskap för befälhavare i 4 kap 1 § fartygssäkerhetsförordningen.

Avgifter på Öresundsbron (ärendenummer 2005/2199)

Kommissionen har gjort gällande att de mängdrabatter som tillämpas på avgifterna på Öresundsbron strider mot artiklarna 7.4, 7.9 och 7.10 i direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer.

Sverige har anfört följande. Kommissionen har upprättat ett förslag till ändringar i det nu gällande direktivet som – om de antogs – bl.a. skulle innebära att vägtullsatsen i undantagsfall, för särskilda projekt av stort europeiskt intresse, på annat sätt får variera för att säkra sådana projekts lönsamhet. Avgifterna på Öresundsbron faller in under detta förslag. Den danska och den svenska regeringen är dock överens om att det trots detta kan finnas behov av att ändra regeringsavtalet, så att det av avtalet framgår att avgiftsstrukturer ska stå i överensstämmelse med gemenskapsrätten.

Sverige har i svar på kompletterande formell underrättelse i september 2006 anfört att avgiftsnivåerna på den fasta förbindelsen över Öresund är undantagna från artikel 7.10 c i direktiv 2006/38/EG om ändring av direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer. Sveriges och Danmarks regeringar har dock i en särskild överenskommelse enats om att ändra regeringsavtalet för att säkerställa förenlighet med EG-rätten. Avtalsändringen kommer att genomföras inom kort.

Bristande genomförande av direktiv 2000/59/EG (ärendenummer 2005/2344)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 5 i direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall genom att det saknas svenska bestämmelser om krav på godkännande beträffande planer för mottagning och hantering av avfall från fiske- och fritidshamnar.

Sverige har i svar i mars 2006 anfört följande. Fiske- och fritidsbåtshamnar är skyldiga att ha en avfallshanteringsplan. Varje kommun ska också upprätta en renhållningsordning och avfallsplan. Genom att kommunen antar en renhållningsordning godkänner den också avfallshanteringsplanerna för de fiske- och fritidsbåtshamnar som ligger inom kommunen i enlighet med vad direktiv 2000/59/EG kräver.

Rätt att överklaga enligt direktiv 2002/21/EG (ärendenummer 2005/2400)

Kommissionen har anfört att Sverige inte uppfyller de skyldigheter som följer av artikel 4 (1) i direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster genom att inte säkerställa att det finns ett fungerande system som innebär att varje aktör som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, och som berörs av ett beslut av en nationell regleringsmyndighet, har rätt att överklaga beslutet. De parter som enligt förvaltningslagen har möjlighet att överklaga ett beslut är mer begränsat än begreppet ”berörda parter” i direktivet.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 18 december 2006.

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/20/EG om lagstiftning om obligatorisk användning av bilbälte i fordon som väger mindre än 3,5 ton, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i augusti 2006 anfört att direktivet kommer att genomföras genom ändringar i förordningar och föreskrifter. Ändringarna är i princip klara att beslutas men Sverige inväntar samtycke från kommissionen för att i enlighet med direktivet kunna besluta om vissa undantag från direktivets bestämmelser. När samtycke erhållits kan ändringarna beslutas omedelbart och träda i kraft någon månad eller två därefter.

Bristande genomförande av direktiv 2004/22/EG (ärendenummer 2006/0523)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/22/EG om mätinstrument, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört att direktivet har genomförts bl.a. genom ändring i förordningen (1993:1066) om måttenheter, mätningar och mätdon. Denna ändring trädde i kraft den 1 januari 2006. Därutöver har direktivet genomförts genom ändringar i yrkestrafikförordningen (1998:779), förordningen (2001:1085) om motorfordons avgasrening, förordningen (1994:99) om vatten- och värmemätare, förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el och naturgasförordningen (2000:673). Dessa ändringar träder i kraft den 30 oktober 2006. Därutöver kommer direktivet att genomföras genom myndighetsföreskrifter, som ska beslutas inom kort.

Bristande genomförande av direktiv 2004/54/EG (ärendenummer 2006/0528)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/54/EG om minimikrav för säkerhet i tunnlar som ingår i det transeuropeiska vägnätet, har brutit mot direktivet.

Sverige har i svar i juli 2006 anfört följande. Direktivet har genomförts genom en ny lag, lagen (2006:418) om säkerhet i vägtunnlar, en ny förordning, förordningen (2006:421) om säkerhet i vägtunnlar, och genom en ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Författningarna trädde i kraft den 1 juli 2006. Härutöver behöver, för ett fullständigt genomförande, föreskrifter beslutas av Boverket. Detta kommer att ske under 2006 och 2007.

Kommissionen har anfört att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 1.1 jämförd med artikel 2 a och bilaga 1 samt artiklarna 2 e och f, 3.1, 5 b, 6 b och e, 7, 8, 9 a och b i direktiv 92/57/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser.

Sverige har i svar i juni 2006 anfört att Sverige avser ändra både i lag och i föreskrifter för att förtydliga genomförandet av flertalet av de bestämmelser som kommissionen refererar till. Vad däremot beträffar artikel 7.2 i direktivet anser regeringen inte att någon särskild genomförandebestämmelse i svensk författning krävs eftersom arbetsmiljölagens bestämmelser om ansvar för byggherre och samordningsansvarig inte på något sätt inskränker arbetsgivarens ansvar eller möjligheten att ställa krav på arbetsgivaren. Inte heller anser regeringen att det behövs några ytterligare svenska bestämmelser för att genomföra artikel 8 och 9a i direktivet.

Som svar på kommissionens frågor om de olika etapperna i det aviserade lagstiftningsförfarandet och närmare information om preliminär tidsplan har Sverige i november 2006 redogjort härför. Artikel 1.1 och 2 a beräknas vara genomfört genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter hösten 2007 medan övriga delar av direktivet som kräver genomförandebestämmelser inte beräknas kunna vara på plats förrän i januari 2009.

Bristande genomförande av direktiv 95/21/EG (ärendenummer 2006/2362)

Kommissionen har anfört att Sverige inte fullgjort de skyldigheter som följer av artiklarna 7.2, 7a.1 och 14.2 i direktiv 95/21/EG beträffande hamnstatskontroll av fartyg i dess senast ändrade lydelse enligt direktiv 2002/84/EG. Den inspektionsgrupp som i enlighet med förordning 1406/2002 om inrättande av en europeisk sjösäkerhetsbyrå besökte de svenska avdelningskontoren för hamnstatskontroll och Sjöfartsverket den 27 februari–3 mars 2006 kunde konstatera brister i relation till direktivets krav på inspektioner och information.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 18 december 2006.

Beslut i ministerrådet under 2006 som Sverige inte stött

En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt agerande och aktivt deltagande i förhandlingsarbetet i rådets förberedande instanser försäkra sig om resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år uppkommer dock en situation då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Under året har Sverige i fem fall röstat nej till förslag som förelagts rådet för omröstning. I två fall har Sverige lagt ner sin röst. Listan omfattar inte omröstningar om tillämpning av handelspolitiska skyddsåtgärder. Skyddsåtgärderna beskrivs i avsnitt 9.4.1.

a) Nej-röster

Rådet för rättsliga och inrikes frågor

1. VISUMAVGIFT

Sverige röstade den vid RIF-rådet den 27–28 april nej till förslaget om att höja avgiften för en Schengenvisering från 35 euro till 60 euro. Orsaken var att det svenska förslaget om att undanta barn under 18 från viseringsavgift ej vann gehör.

Transport, telekommunikation – och energirådet

2. HÄLSOPÅSTÅENDEN

Sverige röstade nej till Europaparlamentets och rådets förordning om närings- och hälsopåståenden vid transport, telekommunikation – och energirådet den 12 oktober (förordningen antogs som en A-punkt). Beslut fattades med kvalificerad majoritet. Förordningen omfattar reklam, märkning och presentation av närings- och hälsopåståenden inom EU och omfattar alla livsmedel.

Sverige stod bakom den gemensamma ståndpunkten som antogs i december 2005. Resultatet blev, efter förhandlingarna med Europaparlamentet, ett undantag för de s.k. näringsprofilerna som innebar att näringspåståenden i vissa fall skulle tillåtas för ohälsosamma produkter. Sverige ansåg att undantaget skulle missgynna folkhälsan samt vara vilseledande för konsumenten och röstade därför nej.

Jordbruks- och fiskerådet

3. FISKEPARTNERSKAP MED MAROCKO

Sverige röstade nej till avtalet om fiskepartnerskap mellan Marocko och EU på jordbruks- och fiskerådet den 22 maj (antogs som en A-punkt). Sverige lämnade även en deklaration avseende de folkrättsliga

aspekterna på avtalet. Beslutet fattades med kvalificerad majoritet.

Skr. 2006/07:85

Bilaga 5

Sverige röstade nej av principiella skäl med avsikt på de folkrättsliga frågorna kopplade till Västsahara. Enligt svensk uppfattning är inte Västsahara en del av Marockos territorium folkrättsligt. Genomförandet av avtalet sker inte heller i enlighet med det västsahariska folkets vilja.

4. BANANER

Sverige röstade nej till kommissionens förslag om reformering av marknadsordningen för bananer på jordbruks- och fiskerådet den 19–21 december (antogs som en A-punkt). Beslutet fattades med kvalificerad majoritet. Förslaget går enligt svensk uppfattning inte i linje med tidigare genomförda reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken, vad gäller frikoppling av jordbruksstöden samt budgetneutralitet. Sverige lämnade tillsammans med två andra medlemsstater en deklARATION avseende de budgetära delarna i förslaget.

Miljörådet

5. LUFTKVALITET

I förhandlingarna om luftkvalitetsdirektivet har Sverige lagt ned sin röst två gånger under året. Med kvalificerad majoritet antog miljörådet den 27 juni en allmän inriktning och den 23 oktober en gemensam ståndpunkt om direktivet. Båda besluten innebar att de gränsvärden som kommissionen föreslagit för små partiklar PM_{2,5} försvagades. Ambitiösa gränsvärden på europeisk nivå är en förutsättning för att Sverige ska kunna leva upp till miljökvalitetsmålen Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan, och särskilt delmålet för partiklar. Därför har den tidigare och den nuvarande regeringen valt att lägga ned rösten vid besluten. Vid rådsmötet den 23 oktober lämnade Sverige en röstförklaring till protokollet där regeringen förklarar att överenskommelsen inte lever upp till målsättningen i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram och att Sverige har striktare nationella gränsvärden att leva upp till.

b) Nedlagda röster

Jordbruksrådet

1. GMO

Kommissionen presenterade på jordbruksmötet den 18 september sitt förslag att godkänna import och bearbetning till EU av rapsfrö som med genteknik getts resistens mot växtskyddsmedlet glufosinammonium (GA) och påverkan på pollenproduktionen. Vid jordbruksmötet kunde ingen kvalificerad majoritet, varken för eller emot kommissionens förslag, erhållas. Enligt kommittéförfarandet ska därför kommissionen fastställa dess förslag till beslut. Eftersom rapsen bedömts hälso- och miljösäker och kraven på märkning och spårbarhet ger konsumenten ett fritt val har Sverige stött att olja och foder producerad från ovan raps sedan flera år är tillåten i livsmedel respektive foder inom EU. Som

rapportörsland i EU har Sverige nyligen föreslagit att växtskyddsmedlet GA ska bedömas som reproduktionstoxisk och därmed förbjudas inom EU. Sverige valde därför att lägga ned sin röst på rådsmötet. Skr. 2006/07:85
Bilaga 5

Transport, telekommunikation – och energirådet

2. SVÅRNEDBRYTBARA ÄMNET PFOS

Kommissionen har föreslagit en ändring av begränsningsdirektivet (76/769/EEG) i syfte att begränsa användningen av perfluoroktansulfonat (PFOS) och ämnen som kan brytas ned till PFOS. Ämnet är svårnedbrytbart, kan ackumuleras i organismerna och är hälsofarligt (s.k. PBT-ämne) samt uppfyller kriterierna för att betraktas som ett långlivat organiskt miljögift enligt Stockholmskonventionen (s.k. POPs-ämne). Kommissionens förslag innebär i princip att den användning som fortfarande sker av ämnen som kan brytas ned till PFOS ska undantas från förbudet utan tidsgräns. Sverige har protesterat mot detta och fått stöd för sin ståndpunkt från ett par andra medlemsstater. Men undantaget kvarstod i den kompromiss som ordförandeskapet presenterade inför Coreper den 13 oktober. Vid rådet den 11–12 december lade Sverige därför ned sin röst och lämnade en deklARATION för att markera att det inte är tillfredsställande att ge icke tidsbegränsade undantag för användning av ett ämne som uppfyller kriterierna för PBT-egenskaper och dessutom är en POPs-kandidat. Sverige pekade också på att beslutet undergräver rådets gemensamma ståndpunkt om Reach som kommissionen ställt sig bakom och som innebär att varje tillverkare eller importör av PFOS skulle få ansöka om tidsbegränsat tillstånd samt motivera fortsatt användning.

Ordförklaringar kring beslutsfattande

Allmän inriktning	Allmän inriktning är ett ställningstagande av ministerrådet i ett lagstiftningsförslag som ännu inte har uppfyllt fördragsbundna krav för att genomgå en formell omröstning. Termen används i första hand i behandling av ärenden som omfattas av medbeslutandeförfarandet, innan förslaget har genomgått Europaparlamentets första behandling.
Beslut	Beslut är bindande för dem de riktas till.
Direktiv	Direktiv är endast bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Medlemsstaterna får själva besluta hur de ska genomföras.
Förordningar	Förordningar har allmän giltighet. De är bindande för och direkt tillämpliga i medlemsstaterna.
Gemensam ståndpunkt	En gemensam ståndpunkt innehåller ministerrådets synpunkter på kommissionens förslag i de ärenden som omfattas av medbeslutandeförfarandet. Gemensam ståndpunkt antas efter att förslaget genomgått Europaparlamentets första behandling men ministerrådet inte tagit in alla ändringsförslag från Europaparlamentet. Inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken avser gemensam ståndpunkt ett policybeslut.
Medbeslutande	Medbeslutandeförfarandet innebär att beslut fattas av ministerrådet och Europaparlamentet gemensamt. Proceduren omfattar två behandlingar av båda institutionerna men det finns också möjlighet att enas efter första behandlingen.

Politisk överenskommelse En politisk överenskommelse innebär i detta fall att ministerrådet beslutar om att anta en definitiv ståndpunkt till ett textförslag med en rättsakt som ska genomgå språklig och juridisk granskning.

Proportionalitet Proportionalitetsprincipen innebär att gemenskapen i sina åtgärder inte bör gå längre än vad som är nödvändigt för att målen i fördraget ska uppnås.

Rådsresolution Det finns inte någon klar definition på vad som skiljer en rådsresolution från en rådsslutsats. En rådsresolution kan exempelvis gälla en avsiktsförklaring (policydeklaration) eller en politisk samsyn av läget inom ett visst område.

Rådsslutsats En rådsslutssats kan sägas skilja sig från rådsresolution genom att snarare vara resultatet av en diskussion. I praktiken är det oklart var gränsen mellan de två beslutsformerna går. Det är inte ovanligt att en rådsslutsats används av rådet för att uppmana kommissionen att lägga fram ny lagstiftning.

Subsidiaritet Subsidiaritetsprincipen eller närhetsprincipen innebär att gemenskapen, på de områden där kompetensen är delad med medlemsstaterna, ska vidta åtgärder endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna.

- Absorptionskapacitet, 22, 26
 Aceh, 40, 78, 79
 Afghanistan, 76
 Afrika, 69, 73
 Afrikas Horn, 69
 Aid for Trade, 49, 55
 Albanien, 63
 Alkoholskatt, 84
 Alkoholstrategi, 135
 Allmän inriktning, 381
 Arbetsmarknad, 124
 Arbetsmiljö, 125
 Arbetsmiljöstrategi, 127
 Arbetsrätten, 125
 Arbetstidsdirektiv, 125
 Associationsrätt, 141
 Asylmyndigheter, 115
 Asylsystem, 115
 Athena, 42
 Audiovisuella, 244
 Avfall, 227, 231
 Avgift, 88
 Avtalsförpliktelser (Rom I), 96
 Backspeglar, 177
 Bananer, 198
 Bankfrågor, 150
 Barcelonaprocessen, 65
 Barnets rättigheter, 116
 Baselkonventionen, 231
 Batteridirektiv, 230
 Bedrägeribekämpning, 89, 324, 327
 Bekämpa brott, 101
 Bekämpningsmedel, 229
 Berikning av livsmedel, 212
 Beslut, 381
 Betaltjänster, 150
 Bevisupptagningsbeslut, 105
 Bilaterala och regionala förbindelser, 57
 Biodrivmedel, 200
 Biologisk mångfald, 225, 226
 Biomassa, 192
 Biosäkerhet, 226
 Bioteknikstrategi, 166
 Bloddirektiv, 139
 Bolagsskattebas, 81
 Bolivia, 74
 Bosnien och Hercegovina, 63
 Brasilien, 74
 Brottmål, 110
 Brottsförebyggande frågor, 102
 BSE ("galna kosjukan"), 205, 215
 Budget, 86
 Budgetförordningen, 88
 Budgettram, 29, 167
 Bulgarien, 26
 Burma, 77
 Byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa), 187
 Cartagenaprotokollet, 226
 Centralasien, 59
 Civilrättskommittén, 94
 Civilrättsliga tvister, 96
 Civilrättsligt samarbete, 94
 Comenius, 234
 Cotonou-avtalet, 56, 69, 197, 281
 Darfur, 24, 40, 42, 70
 Delgivningsförordning, 98
 Demokrati, 44, 94
 Demokratiska republiken Kongo, 72
 Digitalisering, 247
 Direktiv, 381
 Djurgenetiska resurser, 214
 Djurhälsopolicy, 204
 Djurskydd, 203
 Djurskydd och djurhälsa, 202
 Doha, 49
 Dopning, 244
 EASA, 184
 Europeiska försvarsbyrån, 42
 Eurovinjettdirektivet, 85
 Effektiviseringspaketet, 54
 EFTA, 58
 EG-domstolen, 251
 E-hälsa, 138
 Eko-design, 217
 Ekologisk produktion, 201
 Elektroniska kommunikationer, 186
 Elfenbenskusten, 72
 Energi, 190
 Energianvändning, 191
 Energieffektivisering, 192
 Energieffektivitet, 192, 217
 Energigrödor, 199
 Energipolitik, 190

Energiöversyn, 191
Entreprenörskap och företagande, 155
Erasmus, 240
ESFP, 39
Etiopien och Eritrea, 71
EU och USA, 68, 69
Eurojust, 107
Europa för medborgarna, 246
Europaparlamentet, 251
Europarådet, 43, 93
Europeiska Flyktingfonden, 116
Europeiska investeringsbanken, 253
Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA), 227
Europeiska rådet, 22
Europeiska rättsliga nätverket, 108
Europeiska utvecklingsfonden, 56
Europeiska året för lika möjligheter för alla, 131
Europeiskt tekniskt institut (EIT), 165
Europol, 112
Eurovinjettdirektivet, 178
Externa utlåningen, 253
Finansiella intressen, 85, 88, 89
Fisk, 211
Fiskeri- och vattenbruksprodukter, 210
Fiskerifonden, 210
Fiskerikontrollen, 209
Fiskeripolitiken, 207
Fisksjukdomar, 205
Flygledning, 183
Folkhälsa, 132
Folkhälsoprogrammet, 132
Folklore, 154
Formell underrättelse, 250
Formskydd, 153
Forskning, 165
Framstegsrapport, 32
Fredsfrämjande insatser, 39
Fri rörlighet för finansiella tjänster, 148
Fri rörlighet för flyktingar, 116
Fri rörlighet för tjänster och kapital, 147
Fri rörlighet för varor, 142
Frukt och grönt, 198
Främlingsfientlighet, 111

Fågelinfluensa, 205
Förbindelser med omvärlden, 37
Företags sociala och miljömässiga ansvar, 52
Företagsbeskattning, 81
Förordningar, 381
Förpackningsstorlekar, 142
Förpliktelser utanför avtal (Rom II), 97
Försäkringsfrågor, 149
Försörjningstrygghet, 193
Förvärvsdirektivet, 148
Galileo, 173
Galna kosjukan, 202, 205, 215
Gaza, 40, 66
Gemensam ståndpunkt, 381
Gemensamma handelspolitiken, 48
Gemenskapsdomstol, 152
Gemenskapspatent, 152
Genetiska resurser, 214
Genetiskt modifierade organismer (GMO), 227
Genomförande av direktiv, 249
Global Europe, 50
Godslogistik, 174
Grannskapspolitiken, 61, 194
Grundläggande rättigheter, 92
Grundtvig, 237
Grundvattendirektiv, 225
Gränskontrollfrågor, 113
Gränsöverskridande vård, 137
Haagprogrammet, 36
Haiti, 74
Hamnstatskontroller, 181
Hampa, 199
Handelspolitik, 32, 48
Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidumpning, antisubventioner och skyddsåtgärder), 53
Humanitärt bistånd, 57
Hygien, 213
Hållbar utveckling, 217
Hälsa, 50
Hälsa- och sjukvård, 136
Hälsa- och sjukvårdspersonalens rörlighet, 137
Hälsoprogrammet, 132
Hälsopåståenden, 212
Hälsoreglementet, 134
Hälsosystem
konsekvensbedömningar, 137

Skr. 2006/07:85
Sakregister

i2010, 186
Idrott, 243
Internationell roaming, 185
Internationella brottmålsdomstolen, 44
Immaterialrätt, 152
Immaterialrättsområdet, 110
Indien, 78
Indonesien, 78
Informationsförfarande, 144
Informationssamhället, 186
Infrastruktur, 220
Innovation och forskning, 164
Innovationsstrategi, 164
Inre marknadens utveckling, 140
INSPIRE, 220
Institutioner, 248
Insyn, 254
Integrationskapacitet, 24, 26
Integrerade riktlinjer, 32, 34, 122
Interinstitutionella avtal, 255
Intern kontroll, 90
Internationella åtaganden, 100
Irak, 67
Iran, 67
Israel–Palestina konflikten, 66
IT-brott, 109
Japan, 77
Jordbrukspolitiken, 195, 196
Jämställdhet, 128, 130
Jämställdhetsinstitut, 130
Jämställdhetspakt, 129
Jämställdhetspakten, 33, 128
Järnvägspaketet, 179
Kanada, 69
Kapitaltäckningsfrågor, 151
Kemikalielagstiftning (Reach), 227
Kemikaliestrategi, SAICM, 231
Kina, 76
Klimatförändringar, 220
Klimatkonventionen, 220
Kollektivtrafik, 178
Kommissionen, 250, 253
Konkurrensfrågor, 157
Konstitutionella fördraget, 28
Konsumentkreditdirektivet, 161
Konsumentpolitik, 161
Konsumentskydd, 150, 161, 189, 213, 317, 351
Konsumentskyddslagstiftningen, 162

Kosovo, 64
Kost och fysisk aktivitet, 134
Kreativa sektorn, 247
Krigsmateriel, 46
Kriminalregister, 106
Kris- och katastrofberedskap, 48
Kritisk infrastruktur, 120
Kroatien, 28
Kuba, 75
Kultur 2007, 245
Kvalitetsstadgan för rörlighet, 234
Kvicksilver, 229, 230
Kyotoprotokollet, 220
Kärnsäkerhet, 194
Körkort, 176
Laglig migration, 117
Lahtis, 22, 23, 24
Landsbygdsutveckling, 201
Landtransporter, 175
Latinamerika och Karibien, 74
Legal metrologi), 142
Leonardo da Vinci – yrkesutbildning, 238
Liberia, 71
Life+, 218
Linjesjöfarten, 158
Lissabonstrategin, 32, 217
Livslångt lärande, 233, 234
Livsmedelspolitiken, 211
Livsmedelstillsatser, 211
Luftfart, 183
Luftfartssäkerhet, 184
Luftfartstjänster, 184
Luftföroreningar, 220
Luftkvalitet, 222
Långlivade organiska föroreningar (pops)., 231
Läkemedelsforum, 138
Läkemedelslagstiftningen, 145
Länkdirektivet, 221
Lätta vapen, 45
Makedonien, 64
Mano River, 71
Marco Polo II, 174
Marin miljö, 223
Maritima politiken, 183
Marknadsordningarna, 196
Markskydd, 225
Maskindirektiv, 126
Massförstörelsevapen, 45
Materiell straffrätt, 109

Skr. 2006/07:85
Sakregister

Medbeslutande, 381
 Medelhavet, 208, 253
 Media 2007, 246
 Mellanöstern, 66
 Mervärdesskatt, 82
 Mervärdesskattedirektivet, 82
 Mexiko, 75
 Migration, 119
 Miljöhandlingsprogrammet, 216, 222, 225
 Miljökvalitetsnormer, 224
 Miljöpolitiken, 216
 Miljöteknik, 219
 Ministerrådet, 248
 Moldavien, 60
 Montenegro, 64
 Mot olaglig invandring, 118
 Motiverat yttrande, 250
 Motorfordon, Euro 5/6, 222
 Människohandel, 100
 Mänskliga rättigheter, 44, 218
 Mätinstrument, 142
 Mätning av brottslighet och straffrättskipning, 102
 Narkotika, 104
 Narkotikabrott, 109
 Narkotikafrågor, 136
 Naturresursstrategin, 225
 Nedrustning och icke-spridning, 45
 Nettoposition, 29
 Nicaragua, 75
 Nordkorea, 77
 Nordliga dimensionen, 58
 Nordsjön, 207
 Nyckelkompetenser, 234
 Näringspolitik, 155
 Närsjöfarten, 182
 Nötkött, 199
 Offentlig upphandling, 145
 Optisk strålning, 126
 Organiserad brottslighet, 99, 111
 OSSE, 43
 Pandemiberedskap, 133
 Partnerskapsavtalen, 51
 Patientsäkerhet, 136
 Perflouroktansulfonat (PFOS), 230, 362
 Personalpolitik, 255
 Peru, 75
 Plan D, 28, 94, 253
 Polissamarbete, 112
 Polissamarbete, 99
 Politisk överenskommelse, 382
 Postdirektivet, 189
 Potsdamgruppen, 206
 Prioriterade ämnen, 224
 Produktsäkerhet, 162
 Proportionalitet, 382
 Psykisk hälsa, 135
 Punktskatter, 84
 Pyrotekniska artiklar, 145
 Radiospektrum, 188
 Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation, 156
 Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationströmmar, 116
 Rasism, 111
 Redovisnings- och revisionsfrågor, 141
 Referenscentrum för högspecialiserad vård, 137
 Referensram för kvalifikationer, 233
 Reflektionsperioden, 28
 Regelförbättring, 129, 156
 Regelförenkling, 255
 Regeringens informationsskyldighet, 21
 Regionala avtal, 51
 Regionkommittén, 252
 Reklam, 315
 Resultattavla, 249
 Roamingavgifter, 185
 Rotterdamkonventionen, 232
 Rumänien, 26
 Rymdpolitiken, 166
 Ryssland, 60
 Rådet, 248
 Rådsresolution, 382
 Rådsslutsats, 382
 Rättsligt nätverk på privaträttens område, 96
 Salmonellasmitta, 213
 Sammanhållningspolitiken, 167
 Samstämmighetsarbetet, 55
 Sanktioner, 47
 Schengen, 113
 Serbien, 65
 SESAR, 183
 Sibiriska överflygningar, 184

Skr. 2006/07:85
 Sakregister

Sjömotorvägar, 182
 Sjösäkerhetspaketet, 180
 Skadestånd, 157
 Skilsmässa (Rom III), 98
 Skogsfrågor, 170
 Skogsprodukter, 171
 Skydd och beredskap, 120
 Slaktkycklingar, 203
 Små och medelstora företag, 22,
 34, 155, 156, 159, 160, 254
 Sociala dialogen, 127
 Sociala trygghetssystemen, 128
 Socker, 197
 SOLVIT, 140
 Somalia, 70
 Spritdrycker, 200
 Sri Lanka, 78
 Södra Kaukasien, 59, 62
 Stabilitets- och tillväxtpakten, 80
 Stadsmiljöstrategin, 219
 Standardisering, 144
 Statistik, 90
 Statsstöd, 159
 Stora sjö-regionen, 72
 Storstadspolitiken, 168
 Straffrättsligt samarbete, 99
 Strukturfondsprogrammen, 166
 Strålskydd, 194
 Subsidiaritet, 382
 Sudan, 70
 Svenska språket, 255
 Sydafrika, 73
 Sysselsättningsriktlinjer, 122
 Sysselsättningsstrategi, 122
 Säkerhets- och försvarspolitiken,
 39
 Södra Kaukasien, 61
 Terrorism, 103
 Thailand, 78
 Tillväxt och sysselsättning, 122
 Tjänstedirektivet, 147
 Tjänstepensioner, 124
 Tolkning, 248, 249, 254
 Trafiksäkerhet, 177
 Trafiksäkerhetsprogram, 176
 Trafikuppgifter, 104
 Transeuropeiska nät för energi, 193
 Transeuropeiska transportnäten,
 175
 Transporter, 173
 Transporter av farligt avfall, 231
 Transportpolitik, 173
 Trips, 50
 Tullförfaranden, 143
 Tullsamarbete, 99, 112
 Turism, 163
 Turkiet, 27
 TV-direktivet, 244
 Uganda, 72
 Ukraina, 62
 Underhållsbidrag, 97
 Ung och aktiv i Europa, 242
 Ungdom, 242
 Ungdomspakten, 242
 Upphovsrätt, 152
 USA, 68
 Utbildning, 240
 Utbildningsprogram, 234
 Utländska domar, 111
 Utrikes- och säkerhetspolitik, 38
 Utsläppshandelssystemet, 221
 Utsläppsrätter, 221
 Utstationering av arbetstagare, 124
 Utvecklingsinstrument, 56
 Utvecklingssamarbete, 54, 62, 75,
 79
 Utvidgningen, 25
 Utvidgningsstrategi, 25
 Varumärken, 153
 Venezuela, 75
 Verkställighet av domar, 94
 Verona, 175
 Vin, 197
 Vinning av brott, 109
 Viseringspolitiken, 118
 Vitryssland, 61
 Vodka, 195, 201
 Vuxenutbildning, 237
 Vägtrafiksäkerhet, 175
 Värdepappersmarknaden, 149
 Världshandelsorganisationen
 (WTO), 48
 Världshandelsorganisationen
 WTO, 227
 Västafrika, 71
 Västra Balkan, 63
 Växtgenetiska resurser, 214
 Växtskyddsmedel, 202
 Yrkesförbud, 105
 Yrkestrafik, 177
 Zimbabwe, 73
 Ål, 209

Skr. 2006/07:85
 Sakregister

Århuskonventionen, 218
Återtagandeavtal, 117
Återvändande, 117
Ömsesidigt erkännande av varor,
143
Öppenhet, 22, 248
Öppenhetsdirektivet, 150

Östersjön, 207
Överförande av dömda personer,
105
Överföringar av medel, 151
Översvänningsdirektivet, 224
Överträdelseärenden, 250
Övervakningsorder, 107

Skr. 2006/07:85
Sakregister

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 mars 2007

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Littorin, Borg, Malmström, Billström

Föredragande: statsrådet Malmström

Regeringen beslutar skrivelse 2006/07:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2006